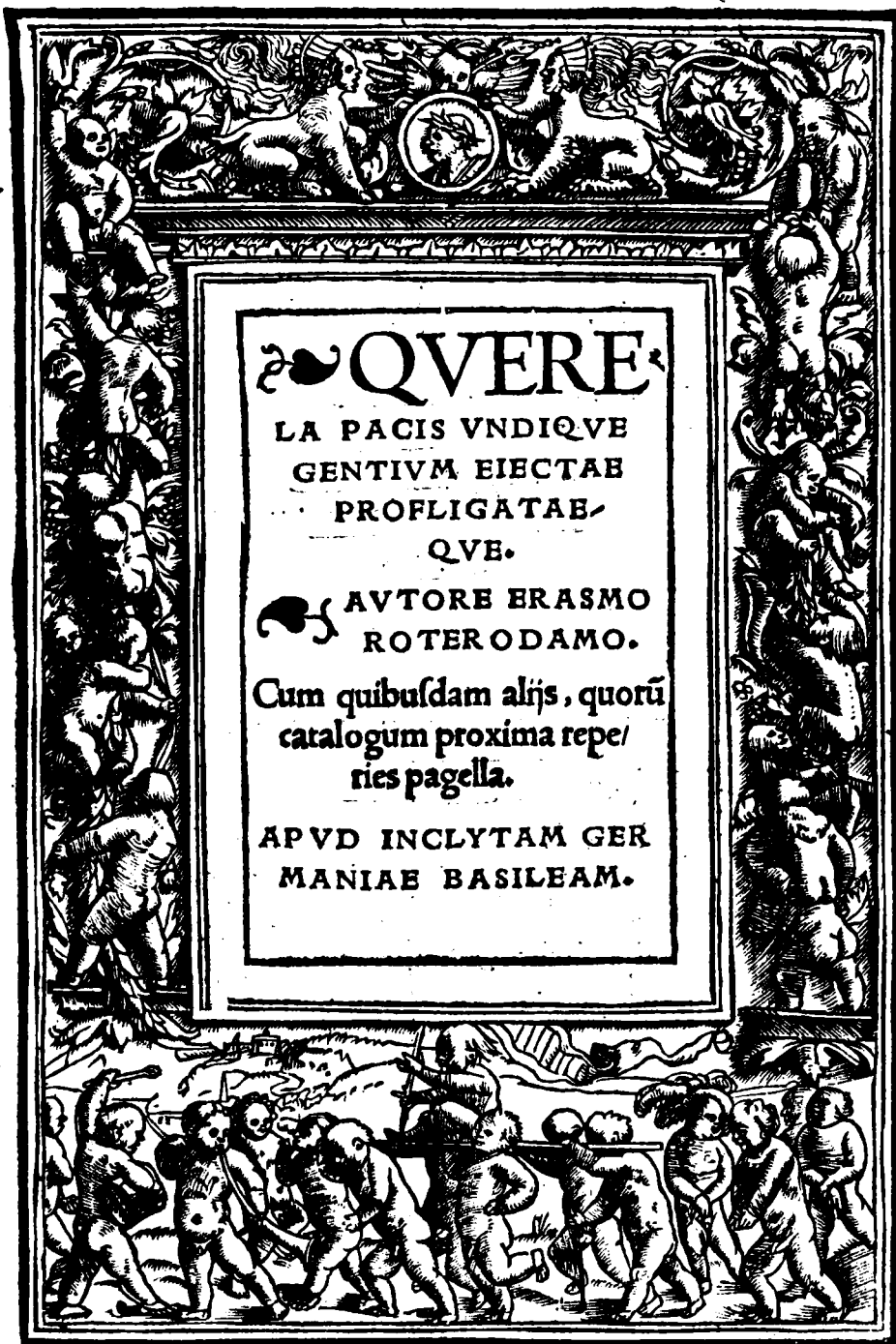

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

INDEX IN HOC VOLVMINE CONTENTORVM.

Des. Erasmi Rot. Querela pacis undiq̃ eiecta, profligataq̃.
Eiusdem Declamatio de morte.

EX LVCIANO QVAEDAM RECENS AB ERAS. ROTERODAMO VERSA.

Saturnalia Luciani.	Veneris ac Cupidinis.
Cronosolon, id est, saturnaliū legum lator.	Martis ac Mercurij.
Epistolæ saturnales.	Mercurij ac Maia.
De luctu.	Veneris ac Cupidinis rursum.
Abdicatus.	Doridis & Galateæ.
Icaromenipp⁹, seu hypernephe lus.	Diogenis & Alexandri.
ANTEA TRALATA, SED NVPER RECOGNITA AB EODEM.	Menippi & Chironis.
Toxaris, siue de Amicitia.	Menippi & Cerberi.
Alexāder, qui & Pseudomātis.	Hercules Gallicus.
Gallus seu somnium.	Eunuchus seu Pamphilus Lu ciani.
Timon, seu Misantropus.	De sacrificijs.
Pro tyrannicida declamatio.	Conuiuium, seu Lapithæ.
Declamatio Erasmica superiori respondens.	De astrologia.
De ijs qui mercede cōducti de gunt.	THOMAE MORI CIVIS LONDINENSIS ET VICE COMITIS LVCVBRA TIONES.
Cnemōis ac Damippi dialog⁹.	Luciani Cynicus uersus.
Zenophantæ & Callidemidæ dialogus.	Luciani Menippus siue Necro mantia.
Menippi & Tantalī dialogus.	Luciani Philopseudes seu in credulus.
Menippi ac Mercurij.	Luciani tyrannicida.
Menippi, Amphilochi, Tro phonijq̃.	Declamatio Mori, Lucianicæ respondens.
Charontis ac Menippi.	VTOPIA Thomæ Mori no uum & insigne opus.
Cratetis ac Diogenis.	Epigramatū liber, quæ ptim Mo rus & Lilius e græcis uerte rūt, partim ipse lussit Morus.
Nirei ac Therisitæ.	Epigrammata Erasmi.
Diogenis ac Mausoli.	
Simyli ac Polystrati.	

CLARISSIMO

PRAESVLI TRAIECTENSI PHILIP

PO, ERASMVVS ROTE

RODAMVS S. D.

RATVLARER tibi Philippe praesul.
non minus uitae ornamentis, quam sum-
morū ducum imaginibus clarissime,
quod tāti muneris honore sis auctus,
ni compertum habere, quam inuitus
susceperis, quamque grauate optimi maximique principis
CAROLI autoritate fueris adactus, cuius alioqui cha-
ritati nihil non eras daturus, Atque haec ipsa res spem
nobis certissimam facit fore, ut cum laude perfungaris su-
scepto, quandoquidem Plato uir exquisitissimi, planeque
diuini iudicii, non alios existimat ad rempublicam ge-
rendam idoneos, quam eos qui huc nolentes pertrahun-
tur. Auget autem nostram de te fidutiam, quoties in
mentem uenit, & cui tu succedas fratri, & quo patre si-
tis ambo profecti. Nam Dauid uir eruditus iuxta ac pru-
dens, permultis annis sic locum istum tenuit, ut suis or-
namentis, plurimum splendoris ac dignitatis addide-
rit ipsi muneri, per se licet amplissimo. Multis modis
magnus ac suspiciendus, sed in hoc praecipue salutaris

a 2 reipublicae

EPISTOLA NVNCVPATORIA:

reipublicæ, quod nihil ducebat antiquius sibi, pace publica, hac quoq; in parte patrē PHILIPPVM Burgundia ducem referens, uirum nulla non re maximum, sed tamē pacis artibus, cum primis insignem, & æternæ hominum memoriæ commendatum, Qui tibi hoc etiam impensius erit exprimendus, non tantum ut filius patri, sed ut PHILIPPVS Philippo respondeas. Intelligit iam dudū tua prudētia, quid abste populus uniuersus expectet, Triplex onus humeris sustines, patris exemplum ac fratris, tum horum temporum fata, (quid em̄ aliud dicam?) nescio quomodo ad bellum pertrahētia. Vidimus ipsi nuper, ut quidā amicis quā hostibus grauiores, nihil intētātū reliquerint, ne bellorū aliquando finis esset, rursus ut uix expresserint alij, qui reipu. principiq; ex animo bene uolūt, ut pacem cum Francis semper optandā, hisce uero temporibus etiam necessariā amplecteremur. Cuius sane rei indignitas mouit animū meum, ut tū pacis undiq; profligatæ querimoniam scriberem, quo nimirum hac ratione, iustissimum animi mei dolorem, uel ulciscer, uel lenirē. Libellū ad te, ceu primitiolas nouo episcopo debitas, mitto, quo diligentius tueatur tua celsitudo pacem utcunq; partam, si non patiar eam obliuisci quāto negotio nobis cōstitit. Bene Vale.

QVERELA PA

CIS VNDIQUE GENTIVM EIECTAE
PROFLIGATAEQVE.

AVTORE DES. ERASMO ROTE
RODAMO.

I ME LICET immerentē
suo tamē cōmodo sic auer/
sarentur, eijcerent profliga
rentq; mortales, meam mo
do iniuriā & illorū iniqui
tatem deplorarem, nunc cū
me profligatam protinus
fontem omīs hūanæ felici
tatis ipsi a semet arceant,
omniūq; calamitatū pelagus sibi accersant, magis illo
rum mihi deflenda est infelicitas, q̃ mea iniuria, & qui
bus irasci tantum maluissē, horum dolere uicem, hos
commiserari compellor. Nam utcūq; amantem ab se
propellere, inhumanum est, bene merētem auersari in
gratum, parentē ac seruatricem omnium affligere, im
pium. Cæterum tot egregias cōmoditates, quas mecū

a ; adfero

adfero, sibi metipsis inuidere, proq; his ultro tā tetram
malorū omniū lernā accersere. An nō hoc extremā cu-
iusdā demētiae uides? Sceleratis irasci par ē, at sic furis
actos, quid aliud q̃ deflere possumus? Qui nō alio sa-
ne nomine magis deflēdi sunt, q̃ quod ipsi sese nō de-
flēt, nec alio magis infelices, q̃ quod infelicitatē suā nō
sentiūt. Quādo nōnullus gradus est ad sanitatē, morbi
sui magnitudinē agnoscere. Etenim si ego Pax illa di-
uorū simul & hominū uoce laudata, fons, parēs, altrix,
ampliatrix, tutatrix, rerū bonarū omniū, quas uel cælū
habet, uel terra. Si sine me nihil usq; florens, nihil tutū,
nihil purū aut sanctū, nihil aut iucū dum hominibus
aut gratū superis, Si cōtra hēc omīa, bellū semel omni-
um malorum quicquid usq; est in rerū natura oceanus
quidā, si huius uitio subito marcescūt florentia, dilabū-
tur aucta, labascūt fulta, pereūt bene cōdita, amarescūt
dulcia, deniq; si res est adeo nō sancta, ut omīs pietatis
ac religiōis sit maxime præsēntanea pestis, Si nihil hoc
uno infelicius hominibus, nihil inuisius superis. Quæso
per deū immortalē, quis credat istos homines esse, quis
credat ullā sanæ mētis micā inesse, qui me talem, tantis
impēdīs, tātis studijs, tāto molimine, tot technis, tot cu-
ris, tot periculis, studēt eijcere, tantūq; malorū uelint tā-
chare emere? Si me ad istū modū spernerēt feræ, leuius
ferrē, & in me admissam contumeliā, naturæ imputarē,
quæ ingenium immite in se uisisset, si mutis pecudibus es-
sem inui-

sem inuisa, condonarē inscitia, propterea quod his ea-
 uis animi negata sit, quæ sola dotes meas queat perspi-
 cere. At o rē indignā ac plusq̃ p̃digiosam, unū animal
 ædedit natura, ratioē præditū, ac diuinæ mentis capax,
 unum beniuolentiæ concordiaq̃ genuit, & tamē apud
 quantumlibet efferas feras, apud quantūuis brutas pe-
 cudes, mihi citius locus sit q̃ apud homines, iam tot or-
 bium cælestiū, licet nec motus sit idem, nec uis eadem,
 tamen ipsi tot iam sæculis constant uigentq̃ fœdera. Ele-
 mentorum pugnantes inter se uires, æquabili librami-
 ne pacē æternā tuentur, & in tanta discordia, cōsensu cō-
 mertioq̃ mutuo cōcordia alunt. In animātium corpori-
 bus q̃ fidus mēbrorū inter ipsa cōsensus, q̃ parata de-
 sensio mutua. Quid tā dissimile q̃ corpus & anima? Et
 tamē quā arcta necessitudine connexuerit hæc duo na-
 tura, nimirū declarat ipsa diuulsio, p̃inde ut uita nihil
 aliud est, q̃ corporis & animæ societas, ita sanitas om̃i-
 um corporis qualitātū cōcentus est. Animātia rationis
 expertia in suo quæq̃ genere ciuilit̃er concorditerq̃ de-
 gunt. Armētatim uiuunt elephanti, gregatim pascunt̃
 sues & oues, turmatim uolāt grues & graculi, habēt sua
 comitia Ciconiæ, pietatis etiā magistræ, mutuis officijs
 sese tuentur Delphini. Nota est fornicarū & apū inter
 ipsas concors politia. Sed quid de his loqui pergo, quæ
 tam & si ratione uacant, sensu nō uacant? In arboribus,
 in herbis amicitia possis agnoscere. Steriles sunt quæ-
 dam

PACIS QVERIMONIA

dam, nisi marem adiungas, uitis ulmū amplectitur, uir
rem amat perfica, Vsq; adeo quæ nihil sentiunt, tamen
pacis beneficiū sentire uidentur, Sed hæc rursum ut sen
tiendi uim nō habent, ita quod uitam habeant, ijs quæ
sentiunt finitima sunt. Quid æque brutum atq; saxorū
genus? Dicas tamen his quoq; pacis & concordiae sen
sum esse. Ita Magnes ferrū ad sese trahit, attractum te
net. Quid quod inter immanissimas etiam feras conue
nit? Leonū inter ipsos feritas nō dimicat, Aper in aprū
non uibrat dentem fulmineū, Lynxi cum lynce pax est,
Draco non sæuit in draconē, luporum concordiam etiā
prouerbia nobilitarunt, Addam, quod magis etiam mi
rum uideatur, impij spiritus, per quos cælitum atq; ho
minū cōcordia primum dirupta est, & hodie rumpitur,
tamē inter se fœdus habent, suamq; illam qualēcūq;
tyrannidē consensu tuent, solos homines, quos omniū
maxime decebat unanimitas, quibusq; cū primis opus
est ea, neq; natura tā alijs in rebus potens & efficax con
ciliat, nec institutio coniungit, nec tot ex consensu profe
cturæ comoditates conglutinant, nec tantorum deniq;
malorum sensus & experientia, in mutuū amorē redi
git. Figura cōmunis omnium, uox eadem, & cum cete
ra animantiū genera, corporum formis potissimū inter
se differāt, uni homini indita uis ratiōis, quæ ita sit illis
inter ipsos cōmunis, ut cum nullo sit reliquorū animan
tium communis, uni huic animanti sermo datus, præci
pius

pius necessitudinū conciliator. Inſita ſunt communiter
 diſciplinarum ac uirtutum ſemina, ingenium mite, pla-
 cidumq; & ad mutuā beneuolentiā propenſum, ut per
 ſe iuuet amari, & iucundum ſit de alijs benemereri, niſi
 quis prauis cupiditatibus, ceu Circes pharmacis corru-
 ptus ex homine degenerarit in beluam. Hinc eſt uideli-
 cet, quod uulguſ quicquid ad mutuam beneuolentiā
 pertinet, humanū appellat. Addidit lachrymas, exora-
 bilis ingenij documētū, quo ſi quid forte inciderit offen-
 ſæ, & amicitiae ſerenitatem nubecula aliqua offuſcarit,
 facile redeāt in gratiam. En quot rationibus natura cō-
 cordiam docuit? Ne his tamē cōtenta pacis lenocinijs
 amicitiam homini nō ſolam iucundam eſſe uoluit, uerū
 etiam neceſſariā. Eoꝝ tum corporum, tum animorum
 dotes ita partita eſt, ut nemo ſit omniū tam inſtructus,
 quin infimorum etiam officio nō nunq̃ adiuuetur, nec
 eadem attribuit omnibus, nec paria, ut hæc inæqualitas
 mutuis amicitijs æquaretur. Alijs in regionibus alia p-
 ueniunt, quo uel uſus ipſe mutua doceret cōmertia. Cæ-
 teris animantibus ſua tribuit arma, præſidiaq; quibus
 ſeſe tuerentur, unum hominē produxit inermem, atq;
 imbecillū, nec prorſus aliter tutum, q̃ ſœdere, mutuaq;
 neceſſitudine. Ciuitates repperit neceſſitas, & ipſarum
 inter ſe ſocietatem docuit neceſſitas, quo ſerarū ac præ-
 donum uim iunctis uiribus propellerent. Adeo nihil
 eſt in rebus humanis, quod ipſum ſibi ſufficiat. In ipſis

b ſtatim

statim uitæ primordijs perisset hominū genus, nisi cōditum propagasset coniugalis concordia. Nec enim nasceretur homo, & mox natus interiret, atq; in ipso uitæ limine uitam amitteret, nisi obstetricum amica manus, nisi nutricum amica pietas succurreret infantulo. Atq; in hunc usum, uehementissimos illos pietatis igniculos inseuit, ut parentes etiam illud ament, quod nōdum uiderunt. Adiecit mutuam liberorum erga parētes pietatem, ut illorū imbecillitas horum præsidjs uicissim subleuaretur, fieretq; illa cunctis quidem ex æquo plausibilis, sed græcis aptissime dicta ἀντιπελάσῳσι. Accedunt huc cognationū & affinitatum uincula, Accedit in nonnullis ingeniorum, studiorum, formæq; similitudo, certissima beneuolentiæ conciliatrix, in multis arcanus quidam animorū sensus, ac mirus ad mutuū amorem stimulus, quem ueteres admirati numini ascribebāt. Tot argumentis natura docuit pacem cōcordiamq; tot illecebris ad eam inuitat, tot laqueis trahit, tot rebus cōpellit. Et post hæc quænam ista tam ad nocendum efficax Erinnyis, his omnibus disruptis, disiectis, discussis, insatiabilem pugnandī furiā inseuit humanis pectoribus? Nisi primū admirationem, deinde sensum etiam mali, adimeret assuetudo, quis crederet humana mente præditos istos, qui sic iugibus dissidijs, litibus, bellis inter sese certant, rixantur, tumultuātur? Postremo rapinis, sanguine, dadibus, ruinis sacra p̄fanaq; miscēt omnia.

nec ulla

nec ulla tam sancta foedera, quæ illos in mutuam perniciem debacchantes queant dirimere. Vt nihil etiam accesserit, satis erat commune hominis uocabulum, ut inter homines conueniret. Sed esto nihil apud homines profecerit natura, quæ plurimū ualet ut in beluis, Itane & nihil apud Christianos ualuit Christus? parum efficax sit doctrina naturæ, quæ maximam uim habet in his quoque quæ sensu uacant. Cæterum cum hac multo præstantior sit doctrina Christi, cur ea se profitentibus non persuadet id quod unum omnium maxime suadet, nempe pacem mutuamque beneuolentiam? Aut saltem hanc tam impiam efferamque belligerandi insaniam dedocet? Cum hominis uocabulum audio, mox accurro, uelut ad animal mihi proprie natum, confidens fore ut illic liceat acquiescere, cum Christianorum audio, titulum magis etiam aduolo, apud hos certe regnaturam etiam me sperans. Sed hic quoque pudet ac piget dicere, Fora, Basilicæ, curiæ, templa sic undique litibus perstrepunt, ut nusquam apud Ethnicos æque. Adeo ut cum bona pars humanæ calamitatis sit aduocatorum turba, tamen hæc etiam ad litigantium undas, paucitas sit, ac solitudo. Ciuitate aspicio, spes ilico oboritur, inter hos saltem conuenire, quos eadem cingunt moenia, eadem moderantur leges, & uelut una uectos naui commune continet periculum. Sed o me miseram, quæ hic quoque dissidijs omnia uitata comperio, Adeo ut uix domum ullam reperire liceat, in qua mihi

b 2 sit uel dies

sit uel dies aliquot locus. Sed plebē omitto, quæ maris ritu, suis æstibus rapitur, in principū aulas, uelut in portum quendam me recipio. Erit inquam certe apud hos locus paci, plus hi sapiunt q̃ uulgus, ut qui sint plebis animus, atq; oculus populi. Tum eius uices gerunt, qui doctor est & princeps cōcordiæ, a quo quidē cum omnibus, tum his præcipue sum cōmendata. Et omnia bene pollicentur. Video blandas consalutationes, amicos cōplexus, hilares compotationes, cæteraq; officia humanitatis. At o rem indignā, apud hos nec umbram ueræ concordiæ licuit cernere. Fucata, fictaq; omnia, factionibus apertis, clanculariis diffidijs ac simulatibus corrupta uniuersa. Deniq; adeo apud hos non esse sedē paci comperio, ut hinc potius omniū bellorum fontes ac seminaria. Quo me post hac conferā infelix, posteaq; toties sefellit spes. At principes magni sunt potius q̃ eruditi, magisq; ducūtur cupiditatibus, q̃ recto animi iudicio. Ad eruditorum greges confugiam, Bonæ literæ reddūt homines, philosophia plusq; homines, theologia reddit diuos, Apud hos certe dabitur conuiuiscere, tot actæ ambagibus. Verum prohdolor, en hic quoq; bellorum aliud genus, minus quidem cruentum, sed tamen nō minus insanum. Schola cum schola dissidet, & ceu rerum ueritas loco cōmutetur, ita quædam scita nō trañciunt mare, quædam non superant alpes, quædam nō tranant rhenū, immo in eadem academia, cum rhetore bellum

tore bellum est dialectico, cū iureconsulto dissidet theolo-
 gus. Atq; adeo in eodem professionis genere, cum
 Thomista pugnat Scotista, cum Reali Nominalis, cū
 Peripatetico Platonius, adeo ut ne in minutissimis qui-
 dem rebus inter hos conueniat, ac sæpenumero de la-
 na caprina atrocissime digladientur, donec disputatio-
 nis calor, ab argumētis ad conuitia, a conuitijs ad pu-
 gnos inrudescat, & si res pugionibus, aut lanceis non
 agitur, stilis ueneno tinctis sese cōfodiunt, dentata char-
 ta dilacerant inuicem, alter in alterius famam letalia
 linguarum uibrant spicula. Quo me uertam, toties ex-
 perta mihi data uerba? Quid superest, nisi una ueluti
 sacra ancora Religio. Huius professio licet sit Christia-
 norum omnium communis, tamen eam isti peculiari-
 ter profitentur titulo, cultu, ceremonijs, qui uulgo sacer-
 dotum cognomēto commendantur. Hos itaq; procul
 intuenti cuncta spem faciunt, portum mihi paratū esse.
 Arrident uestes candidæ, meoq; colore insignes, uideo
 cruces pacis symbola, audio dulcissimum illud fratris
 cognomen, eximiæ charitatis argumentum, audio sa-
 lutationes pacis leto omine felices, cerno rerum oīm
 communionem, coniunctum collegium, templum idē,
 leges eadem, conuentus quotidianus. Quis hic non cō-
 fidat paci locum fore? Sed o rem indignam, nusq; fere
 collegio conuenit cum episcopo, parum hoc, nisi & ipsi
 inter sese factionibus scinderentur. Quotusquisq; sacer
 b 3 dos

dos est, cui non sit cum aliquo sacerdote lis? Paulus re non ferendam censet, quod Christianus litiget aduersus Christianum, & sacerdos cum sacerdote, episcopus cum episcopo certat. Verum his quoque forsitan ignoscatur aliquis, quod longo iam usu, propemodum in prophanorum consortium abierunt, posteaque eadem cum illis ceperunt possidere. Age fruantur hi sane suo iure, quod ceu praescriptione sibi vindicant. Vnum hominum genus superest qui sic astricti sunt religioni, ut etiam si cupiant, nullo pacto queant excutere, non magis profecto, quam testudo domum. Sperare apud hos mihi fore locum, nisi toties frustrata spes, me prorsus desperare docuisset. Et tamen ne quid intentatum relinquam, expe-
 riar. Quæris exitum? A nullis resiliam magis. Nam quid sperem, ubi religio cum religione dissidet? Tot factiones sunt, quot sunt sodalitia, Dominicales dissident cum Minoritis, Benedictini cum Bernardinis, Tot nomina, tot cultus, tot ceremoniarum studio diuersarum, ne quid omnino conveniret, sua cuique placent, & aliena damnat, oditque quisque. Quin idem sodalitiarum factionibus scinditur, Obseruantes insectantur Coletas, utrique tertium genus, quod a conuentu cognomen habet, cum nihil inter istos conveniat. Iam ut par est omnibus rebus diffusa, optabam uel in uno quopiam monasterio latitare, quod uere tranquillum esset. Inuita dicam; quod utinam non esset uerissimum, nullum adhuc reperi, quod non intestinis odiis
 ac iurgijs

ac iurgijs esset infectum. Pudor sit recēdere, q̄p̄ nihili de
nugis tricisq̄ quantas cieant pugnas uiri senes, barba
pallioq̄ uerendi, postremo ut sibi uidentur impense
tum eruditi, tum sancti, Arridebat spes nōnulla fore, ut
alicubi inter tot cōiugia qualiscūq̄ daretur locus. Quid
em̄ nō pollicet̄ dom⁹ cōmunis, fortuna cōmunis, lect⁹
cōmunis, liberi cōmunes? Deniq̄ corporū ipsorū ius
mutuū: ut unū potius hominē credas e duobus conflu
tū, q̄p̄ duos? Huc quoq̄ sceleratissima illa Aeris irrepsit
totq̄ uinculis copulatos dirimit dissidijs animorū. Et ta
mē inter hos citius cōtingat locus, q̄p̄ inter eos, qui tot ti
tulis, tot insignib⁹, tot ceremonijs, absolutā charitatē p
fitetur. Tandē illud in uotis esse cōepit, ut saltē in unius
hominis pectore daret̄ locus. Ne id quidē contigit, idē
homo secū pugnat, Ratio belligerat̄ cū affectib⁹, & in
super affectus cum affectu cōflictatur, dum alio uocat
pietas, alio trahit cupiditas. Rursum aliud suadet libi
do, aliud ira, aliud ambitio, aliud auaritia. Et huiusmo
di cum sint, nō pudet tamē illos appellari Christianos,
cū modis omnibus dissideant ab eo, quod Christo prae
cipuū est, ac peculiare. Vniuersam eius uitā contempla
re, quid aliud est, q̄p̄ concordiae mutuicq̄ amoris doctri
na? Quid aliud inculcāt eius praecepta, quid parabolae?
nisi pacem, nisi charitatem mutuā? Egregius ille uates
Esaías, cum caelesti afflatus spiritu, Christum illum rerū
omniū conciliatorem uenturum annūciaret, num satra
pam pollicet̄

pam pollicetur? num urbium euerforem? num bellatorem? num triumphatorē? Nequaquā. Quid igitur? Principem pacis, siquidem cum omniū optimū principem intelligi uellet, ab ea re denotauit, quam omnium optimā iudicasset. Neque mirū, ita uisum Esaia, cum Silius Ethnicus poeta hunc in modum de me scripserit, Pax optima rerum, quas homini natura dedit. Cōcinit huic mysticus ille Citharædus, Et factus est inquiens, in pace locus eius. In pace dixit, non in tentorijs, non in castris, princeps est pacis, pacem amat, offendit dissidio. Rursum Esaia, Opus iustitiæ pacē appellat, idē sentiens, ni fallor, quod sensit Paulus ille, & ipse e Saulo turbulento redditus trāquillus, & pacis doctor. Cū charitatē cæteris omnibus arcani spiritus dotibus antepōnēs, quo pectore, qua facundia meum Encomium detonuī Corinthis. Cur enim non glorier sic laudari a uiro tā laudato? Is alias deum pacis appellat, alias pacem dei uocat, palam indicās hæc duo sic inter sese cohærere, ut ibi pax esse non possit, ubi deus non adsit, nec illic esse deus possit, ubi pax non adsit. Itidem & pacis angelos in diuinis libris uocatos legimus, pios ac dei ministros, ut per se liqueat, quos belli angelos oporteat accipi. Audite strenui bellatores. Videte sub cuius signis militetis, nimirum illius, qui primus dissidium seuit inter deum & hominem. Quicquid calamitatum sentit mortalitas, huic dissidio debet acceptum ferre. Fri-

uolum

uolum est enim quod argutantur quidam, in arcanis li-
teris, deum exercituum, & deum ultionum dici. Per mul-
tum enim interest inter Iudæorum deum & Christia-
norum deum, etiamsi suapte natura unus & idem de-
us est. Aut si nobis quoq; placent tituli ueteres, age sit
exercituum deus, modo acies intelligas uirtutum con-
centum, quarum præsidio uitia demoliuntur homines
prij, Sit ultionum deus, modo uindictā accipias, uitiorū
correctionem, ut cruentas strages, quibus Hæbreorum
libri referti sunt, non ad laniandos homines, sed ad im-
pios affectus e pectore profligandos referas. Sed ut
quod institutum erat, persequamur, quoties absolutā
felicitatem significant arcanæ litteræ, pacis nomine id
faciunt. Velut Esaïas, Sedebit, inquit, populus meus in
pulchritudine pacis, Et alius, Pax, inquit, super Israel.
Rursum Esaïas admiratur pedes annunciantium pacē,
annūciatiū bona. Quisquis Christū annūciat, pacē an-
nūciat. Quisquis bellū prædicat, illū prædicat, qui Chri-
sti dissimillimus est. Age iam quæ res dei filium pelle-
xit in terras? Nisi ut mundum patri reconciliaret, ut ho-
mines inter se mutua & indissolubili charitate congluti-
naret, postremo, ut ipsum hominem sibi faceret amicū.
Mea igitur gratia legatus erat, meum agebat negociū.
Atq; ob id Solomonem sui typum ferre uoluit, qui no-
bis, *εἰρηνοποιός*, id est pacificus dicitur. Quātumuis ma-
gnus erat Dauid, tamē quia bellator erat, quia sangui-
c . ne fuerat

ne fuerat impiatus, non sinitur extruere domum domini, Non meretur hac parte gerere typum Christi pacifici. Iam illud interim perpende bellator, si prophanant bella, numinis iussu suscepta gesta q, quid facient quæ suasit ambitio, quæ ira, quæ furor? Si pium regem poluit effusus sanguis Ethnicorum, quid faciet tam ingēs effusio sanguinis Christiani? Obsecro te Christiane princeps, si modo uere Christianus es, contemplare tui principis imaginem, obserua quomodo regnum suum inierit, quomodo progressus sit, quomodo hinc decesserit, & mox intelliges, quomodo abs te geri uelit, nimirum ut summa curarum tuarum pax sit & concordia. Nato iam Christo, num bellicis tubis insonant angeli? Clangorem tubarum audiere Iudæi, quibus bellare permissum est. Hæc congruebant auspicia, quibus fas erat odisse inimicos, At genti pacificæ longe aliam cantionem canunt pacis angeli. Num clasticum canunt? Nū uictorias, triumphos, trophæa q pollicentur? Minime. Quid tandem? pacem annunciant, congruentes cum prophetarum oraculis, & annunciant nō ihs, qui cædes spirant ac bella, qui feroces ad arma gestiūt, sed qui bona uoluntate propensi sint ad concordiam. Prætexant quæ uelint suo morbo mortales, ni bellū amarent, non sic iugibus bellis inter se conflictarentur. Age Christus ipse iam adultus, quid aliud docuit, quid aliud expref sit, q pacē? Pacis omine suos subinde salutat, Pax uobis, eamq

bis, eamq; salutandi formam suis præscribit, ueluti unice dignam Christianis. Atq; huius præcepti nõ immemores apostoli, pacem præfantur in suis epistolis, pacem optant ipsi, quos unice diligunt. Rē prædarā optat, qui salutem optat, sed felicitatis summā precatur, quisquis pacem precatur. Hanc ille toties in omni uita commendatam, uide quanta sollicitudine commendet moriturus. Diligatis, inquit, inuicem sicut dilexi uos. Ac rursum, Pacem meā do uobis, pacem relinquo uobis. Auditis quid relinquat suis: num equos? num satellitiū? nū imperiū? nū opes? nihil horū. Quid igit? pācē dat, pācē relinquit, pacem cū amicis, pācē cū inimicis. Iam illud mihi cōsyderes uelim, quid a cœna mystica, iam imminente mortis tempore, supremis illis precibus flagitarit a patre. Rem opinor, haud uulgarem poposcit, qui se sciebat impetraturum quicquid peteret. Pater, inquit, sancte, serua eos in nomine tuo, ut sint unum, sicut & nos. Vide quæso, q̃ insignem cōcordiam exigit in suis Christus, non dixit ut sint unanimes, sed ut sint unū, neq; id quocunq; modo, sed sicuti nos, inquit, unū sumus, qui perfectissima & ineffabili ratiōe sumus idē, & illud obiter indicans, hac una uia seruādos esse mortales, si mutuam inter sese pacem aluerint. Porro quod huius mundi principes, insigni quoq; suos notant, quo possint a cæteris dignosci, præsertim in bello, uide qua tandem nota Christus insignierit suos, non alia ui

delicet, & mutua charitatis. Hoc inquitens argumento cognoscent homines uos esse meos discipulos, non si sic, aut sic uestiamini, non si his, aut his uestcamini cibis, non si tantum ieiunetis, non si tantum psalmorum exhauseritis, sed si dilexeritis inuicem, neq; id sane uulgari modo, sed quemadmodum ego dilexi uos. Innumera sunt philosophorū praecepta, uaria sunt Moyfi, plurima regum edicta, unicum est, inquit, praeceptum meum, ut ametis inuicem. Idem orandi formam suis praescribens, nonne in ipso statim initio, mire admonet concordiae christianae, pater inquit, noster, unius est precatio, una communis omniū est postulatio, una domus, eademq; familia sunt omnes, ab uno patre pendent omnes, & qui conuenit eos iugibus bellis inter sese cōflicari? Quo ore compellas communem patrem, si in fratris tui uiscera ferrum stringis? Iam quoniam unū hoc uoluit altissime insidere suorum animis, quot symbolis, quot parabolis, quot praeceptis concordiae studium inculcauit? Se pastore uocat, suos oues, Et obsecro, quis unq; uidit oues pugnantes cum ouibus? Aut quid faciunt lupi, si grex ipse semet inuicem lacerat? cum se uitis stirpem uocat, suos uero palmites, quid aliud ex pressit unanimitatē? Portētum uideatur, piaculis procurādum, si in eadem uite palmes cum palmite bellet, & ostentum non est, si christianus pugnet cum christiano? Postremo si quid omnino christianis sacrosanctū est, certe

est, certe sacrosanctum esse debet, ac penitus animis illorum insidere, quæ Christus extremis illis mandatis tradidit, ueluti testamentum condens, ac filiis ea commendans, quæ cuperet illis nunquā uenire in obliuionē. Aut quid aliud in his, docet, mandat, præcipit, orat, nisi mutuum inter ipsos amorem? Quid illa sacrosancti panis, & calicis philotesij communio, nisi nouam quandam & indissolubilem concordiam sanxit? Cæterum quando sciebat non posse cōstare pacem, ubi de magistratu, de gloria, de opibus, de uindicta certamen est, ut penitus affectus eiusmodi reuellit ex animis suorum, uetat in totum ne malo resistent, iubet ut & de male meritis bene mereantur si possint, bene precentur, male precantibus. Et Christiani sibi uidentur, qui ob quātumuis leuem iniuriolam, magnam orbis partem in bellum pertrahunt? præcipit ut qui in suo populo sit princeps, is ministrum agat, nec alia re præcellat alijs, nisi quod melior sit & pluribus profit, Et nō pudet quosdā ob pusillam accessiunculā regni pomœrijs addendā, tantos ciere tumultus? Docet auium & liliorum ritu in diem uiuere. Vetat sollicitudinem in posterum diem extendere, uult totos e cælo pendere, diuites omnes excludit a regno cælorum, & nō uerentur quidam ob pecuniolam, non exolutam, fortasse nec debitam, tantū humani sanguinis effundere. Atq; his temporibus hæ uel iustissimæ suscipiēdi belli causæ uidetur. Profecto haud aliud

c 3 agit

agit Christus, iubens ut unum quiddam a se discât, mîti esse animo, minimeq; feroci, cum iubet relinqui donarium ad aram, nec prius offerri, q̃ cum fratre reditum sit in gratiam, nonne palam docet rebus omnibus anteponendam esse concordiam, nec ullam uictimam esse deo gratam, nisi commendante me? Respuebat deus Iudaicum munus, fortassis hedum, aut ouẽ, quod a dissidētibus offerretur, & Christiani sic inter sese belligerātes, sacrosanctam illam uictimam audent offerre? Iam cum se gallinæ pullos sub alas aggreganti facit adsimilem, q̃ apto symbolo depinxit concordiam? Ille cōgregator est, & qui cōuenit Christianos esse miluios? Eodẽ pertinet quod lapis dictus est angularis, utrūq; parietē committe ns & continēs, & qui cōuenit ut huius uicarij totum orbem ad arma commoueant, regnaq; regnis cōmittant? Summum illum conciliatorem habent principem, ut iactant, & nullis rationibus ipsi sibi possunt reconciliari. Conciliauit ille Pilatum & Herodem, & suos in concordiam redigere non potest? Petrum adhuc semi iudæum, qui in præsentis capitis discrimine dominum, ac præceptorem tueri parabat, obiurgat ipse qui defendebatur, gladiūq; iubet recondere, & Christianis ob leuissimas causas nunq; nō expromptus districtusq; est gladius, idq; in christianos. An ille se gladij præsidio defensum uelit, qui moriens deprecatur pro necis autoribus? Oēs Christianorū literæ, siue uetus legas testamentum,

stamentum, siue nouum, nihil aliud q̃ pacem & unanimitatē crepāt, & om̃is Christianorum uita nihil aliud q̃ bella tractat. Quāenam est hęc plusq̃ ferina feriras, quā tot rebus nec uinci potest, nec leniri? Quin potius aut Christianorum titulo gloriari desinant, aut Christi doctrinam exprimant cōcordia. Quousq̃ uita pugnat cum nomine? Insignite quātum libet, ædes uestesq̃ crucis imagine, non agnoscet Christus symbolum, nisi quod ipse præscripsit, uidelicet concordia. Cōgregati uident euntem in cælum, congregati iubent operiri spiritum cælestem, Et inter congregatos se semper uersaturum promiserat, ne quis speraret usq̃ in bellis adesse Christum. Iam igneus ille spiritus, quid aliud est q̃ charitas? Nihil igne cōmunius, citra dispendium ullum ignis igni accenditur. Vis autem cognoscere spiritum illum concordia parentē esse? exitum uide. Erat, inquit, cūctis cor unum, & anima una. Tolle spiritum e corpore, continuo delabitur omnis illa membrorum compago. Tolle pacem, & perit omnis Christianæ uitæ societas. Tot hodie sacramentis infundī cælestem spiritum affirmāt Theologi. Si uerum prædicāt, ubi peculiaris spiritus illius effectus, cor unum & anima una? Sin fabulæ sunt, cur tantū honoris hisce rebus defertur? Atq̃ hęc sane dixerim, quo magis Christianos suorum morum pudeat, non quo sacramentis aliquid detraham. Nam quod populū Christianum ecclesiam uocari placuit,

cuit, quid aliud q̃ unanimitatē admonet? Qui cōuenit castris & ecclesiæ: Hæc aggregationem sonat, illa dissidium, si pars ecclesiæ gloriari esse, quid tibi cum bel-
lis? si ab ecclesia semotus es, quid tibi cum Christo? Si eadē omneis habet domus, si communē habetis prin-
cipem, si eidem militatis omneis, si sacramentis iisdem
estis initiati, si iisdem gaudetis donatiuis, si iisdem ali-
mini stipendijs, si commune petitur præmiū, quid ita
inter uos tumultuamini? Videmus inter impios istos
commilitones, qui mercede ad cædis peragēdæ ministe-
rium conducti ueniunt, tantam esse concordiam, non ob
aliud, nisi quod sibi iisdem militant signis, & pietatem
profitentes tot res non conglutinant? Itane nihil agi-
tur tot sacramentis? Baptismus communis omnium,
per hunc Christo renascimur, & execti mundo, Christi
membris inserimur. Quid autem tam idem esse potest
q̃ eiusdem corporis membra? Ab hoc igitur, neq; ser-
uus est quisq̃, neq; liber, neq; Barbarus neq; Græcus,
neq; uir, neq; foemina, sed omnes idem in Christo sunt
qui omnia redigit in concordiam. Scythas ita iungit,
paululum sanguinis utrinq; gustati e calice, ut pro ami-
co nihil cōctentur & mortem oppetere, Ethnicis etiam
sancta est amicitia, quā mensa communis conciliauit,
& christianos, cælestis ille panis, ac mysticus ille calix nō
continet in amicitia? quā ipse sanxit Christus, quā illi
quotidie renouāt, ac repræsentāt sacrificijs. Si nihil illic
egit

egit Christus, quorsum opus hodie tot ceremonijs: si rem seriam egit, cur sic a uobis negligitur, quasi rem ludicram ac scenicam egerit: Audet quisquam ad sacram illam mensam amicitiae symbolum, audet ad pacis conuiuium accedere, qui bellum destinat in Christianos, & eos parat perdere, pro quibus seruandis mortuus est Christus: eorum haurire sanguinem, pro quibus suum sanguinem fudit Christus: O pectora plusquam adamantina, in rebus tam multis consortiū est, & in uita tam inexplicabile dissidium. Eadē nascendi lex omnibus, eadem senescendi moriendiq; necessitas. Eundem generis principem habēt omnes, eundē religionis autorem, eodē omnes redempti sanguine, iisdem omnes initiati sacris, iisdem aluntur sacramentis, quicquid ex his redit muneris, ab eodem proficiscitur fonte, & ex æquo commune est omnibus. Eadem omniū ecclesia, deniq; præmium idem omnium. Quin cælestis illa Hierusalem, ad quā suspirāt uere Christiani, a pacis uisione nomen habet, cuius interim ecclesia typum sustinet. Et qui fit, ut hæc tantopere discrepet ab exemplari: Adeo nihil promouit tot uis solers natura, nihil ipse Christ⁹ perfecit tot præceptis, tot mysterijs, tot symbolis: Vel ipsa mala conciliant & malos, iuxta prouerbium, Christianos inter se nec bona, nec mala ulla conciliant. Quid humana uita fragilius, quid breuius: quot ea morbis, quot casibus obnoxia: Et tamen cum plus habeat ex se ma-

d lorum,

lorum, q̃ ut ferri possit, tamē maximam malorum partem ipsi sibi accersunt dementes. Tanta cæcitas humanos animos occupat, ut nihil horum perspiciat. sic præcipientes agūtur, ut omnia naturæ Christiꝝ uincula, omnia fœdera rumpant, dissecant, diffingāt. Pugnāt passim, atq; assidue, nec modus, nec finis. Colliditur gens cum gente, ciuitas cum ciuitate, factio cum factiōe, princeps cum principe, & ob duorum homuncionum, qui mox uelut ephemera sint interituri, seu stulticiam, seu ambitionem, res humanæ sursum, ac deorsum miscentur. Misas faciam ueterum bellorum Tragedias, Repetamus decem ab hinc annis acta, ubi non gentium crudelissime pugnātū est terra, mariq;: Quæ regio nō Christiano sanguine commaduit? Quod flumē, quod mare, nō humano cruore tinctum est? Et o pudor, pugnant immaniꝝ, q̃ Iudæi, q̃ Ethnici, q̃ feræ. Quicquid bellorū Iudæis gestum est aduersus Allophylos, id Christianis gerendum aduersus uitia, quibus nunc uitij conuenit, cum hominibus bellum est. Et tamē Iudæos diuina iussio ducebat ad pugnam. christianos, si prætextibus detractis, rem uere æstimes, trāsuerfos rapit ambitio, agit ira pessimus consultor, pertrahit habēdi nuncq; satiata cupiditas. Atq; his fere cum exteris res erat, Christianis cum Turcis fœdus est, inter ipsos bellum. Iā Ethnicos tyrannos, fere gloriæ sitis ad bellum extimulabat, atq; hi tamen sic Barbaras atq; efferas nationes subigebāt,
ut uinci

ut uinci expediret, & uictor de uictis benemereri stude-
ret. Dabāt operā, ut q̄ fieri posset, incruēta esset uicto-
ria, quo simul & uictori honesta fama præmiū esset, &
uictis solatiū, uictoris benignitas. At pudet meminif-
se, q̄ pudēdis, q̄ friuolis de causis, Christiani principes
orbē ad arma concitent. Hic obsoletum ac putrē aliquē
titulū, aut reperit, aut cōmentus est, Quasi uero ita ma-
gni referat, quis regnū administret, modo publicis cō-
modis recte cōsulat. Ille causat omīssum nescio quid in-
foedere centum capitum. Hic illi priuatim infensus est,
ob sp̄sam interceptam, aut scomma liberius dictum.
Et quod est omniū sceleratissimum, sunt qui tyrānica
arte, quod populi concordia potestatem suam labefa-
ctari sentiant, dissidio stabiliri, subornent qui data ope-
ra bellum excitent, quo simul & coniunctos dirimant,
& infelicem populum licētius expilent, scelestissimi qui-
dam, qui populi malis aluntur, & quibus pacis tempo-
re, non multū est quod agant in Republica. Quæ tarta-
rea furia uenenū hoc in pectus Christianū potuit im-
mittere? Quis hanc tyrannidē docuit Christicolas, quā
nec Dionysius ullus, nec Mezentius ullus nouit? Beluæ
uerius q̄ homines, & sola tyrannide nobiles, nec usq̄
cordati nisi ad nocendū, nec unq̄ cōcordes, nisi ad op-
primēdā Rempu. Et hæc qui gerūt, pro Christianis ha-
bent, audēt hūano sanguine undiq̄ polluti, ad sacras
ædes, ad sacras aras accedere? O pestes in extremas

insulas deportandas. Si Christiani, corporis unius membra sunt, cur non gratulatur quisque alienae felicitati? Nunc prope iusta mouendi belli causa uidetur, regnum finitimum, rebus omnibus paulo florētius. Etenim si uerū fateari uolumus, quid aliud commouit, & hodie commouet tam multos ad armis laceffendum Frāciæ regnum, nisi quod est unum omnium florentissimum? Nullum latius patet, nusquam senatus augustior, nusquam Academia celebrior, nusquam concordia maior, & ob hoc ipsum potestas summa. Nusquam æque florent leges, nusquam illibatioe religio, nec Iudæorum cōmertio corrupta, uelut apud Italos, nec Turcarum aut Maranorum uicinia infecta quemadmodum apud Hispanos & Hungaros. Germania, ne quid dicam de Bohæmis, in tot regulos dissecta est, ac regni ne species quidem ulla. Sola Francia ceu flos illibatus Christianæ ditionis, & uelut arx quædam tutissima, si qua fors tempestas ingruat, tot modis impetitur, tot artibus incessitur, nec ob aliud, nisi cuius gratia cōueniebat gratulari, si qua uena Christianæ mētis esset in istis. Atque his tam impijs factis prætexit titulus pius, sic sternunt uiam ad propagandum imperiū Christi. O rem monstrosam, parum consultum putant Reipu. Christianæ, nisi pulcherrimam, ac felicissimam ditionis Christianæ partem subuerterint. Quid quod in his tractandis feras etiam ipsas feritate præcedunt? Non omnes pugnant beluæ, nec ferarū nisi in diuersum genus

genus conflictatio est. quemadmodū & ante diximus, sapius inculcandum, quo magis inhaereat animis. Vipera non mordet uiperam, nec Lynx lyncem discerpit. Ac rursus illæ cum pugnant, suis pugnant armis. Illas armavit natura, homines inermes natos. O deum immortalem, qualibus armis armat ira? Tartareis machinis impetunt Christiani Christianos. Quis enim credat Bombardas, hominis inuentum esse? Nec illæ tam densis agminibus in mutuum exitium ruunt. Quis unquē uidit decem leones cum decem tauris congregi? At quoties uiginti milia Christianorum, cum totidem Christianis ferro decertant? Tanti est lædere, tanti est haurire sanguinem fratrum. Nec illis fere bellum est, nisi cum fames, aut cura sobolis in rabiem agit. At Christianis quæ tam leuis iniuria est, ut nō uideatur idonea bellandi occasio? Si faceret ista plebes, ut unquē prætexi poterat inscitia, Si iuuenes, excusari poterat ætatis imperitia, Si prophani, non nihil eleuaret atrocitatem facti, personæ qualitas. Nunc ab ijs potissimum uidemus oriri bellorum semina, quorum consilio moderationeque populi motus componi conueniebat. Contemptū illud & ignobile uulgus, condit egregias urbes, conditas ciuilitate administrat, administrando locupletat. In has irrepunt satrapæ, & ceu fuci, quod aliena patrum est industria, surripiunt, & quod a plurimis bene cōgestum est, a paucis male dissipatur, quod recte condi-

d ; tum,

tum, crudelissime diruitur. Quod si prisca non meminerunt, repetat qui uolet, secum hisce duodecim annis gesta bella. Causas expendat, comperiet omnia principum gratia suscepta, magno populi malo gesta, cum ne tātillum quidem ad populum attinerent. Iam quod olim fœdum habebatur apud Ethnicos, canicię galea premere, ut inquit ille, id apud Christianos laudi ducitur. Turpe senex miles Nasoni, & istis magnifica res est bellator septuagenarius. Imo ne sacerdotes quidē ipsos pudet, quos olim deus nec in sanguinaria illa & indecēti lege Moyſi uoluit ullo sanguine pollui, nō pudet Theologos Christianę uitę magistros, non pudet ab solutę religionis professores, non pudet episcopos, non pudet cardinales & Christi uicarios, eius rei auctores, ac faces esse, quam Christus tantopere detestatus est: Qui conuenit mitrę & galeę? Quid pedo cum gladio? Quid euangelico codici cum clypeo? Qui conuenit pacis omine salutare populum, & orbem ad turbulentissimas pugnas concitare? pacem dare lingua, re bellum immittere? Tun eodem ore quo Christum pacificum prædicas, bellum laudas, eademq; tuba deum canis & Satanam? Tun apud concionem sacram, cuculla tectus, ad cædem incitas simplicem populum, qui ex ore tuo doctrinam expectabat euangelicam? Tun apostolorum occupans locum, pugnantia doces cum apostolorum præceptis? An non ueretur, ne quod de Christi

Christi præconibus dictum est, Quam speciosi pedes nunciantium pacem, nunciantium bona, nunciantium salutem, in diuersum uertatur, quæ foeda lingua sacerdotum, adhortantium ad bellum, incitantium ad mala, prouocantium ad perniciem? Apud Romanos adhuc impie pios, qui pontificatum maximum iniret, ex more confirmabat iureiurando, se manus ab omni sanguine puras seruaturum, adeo ut ne læsus quidem ulcisceretur. Atque huius sacramenti fidem constanter præstitit Titus Vespasianus, imperator Ethnicus, idque laudi datur a scriptore Ethnico. At o prorsus sublatam e rebus humanis frontem, apud Christianos deo dicati sacerdotes, & qui his quoque sanctius aliquid præ se ferunt monachi, ad cædes, ad strages inflammant, Et euangelij tubam, Martis tubam faciunt, obliti dignitatis suæ, sursum ac deorsum cursitant, nihil non tum faciunt, tum patiuntur, dum bellum excitent. & per hos principes alioqui fortassis quieturi, ad pugnam inflammantur, quorum autoritate tumultuantes sedari conueniebat. Immo quod est prodigiosius, belligerantur ipsi, idque earum rerum gratia, quas & apud impios contemplerent philosophi, quarumque contemptus proprius, ac peculiaris est uiris Apostolicis. Ante paucos annos, cum tali quodam morbo mundus ad arma raperetur, euangelici præcones, hoc est, Minores ac Prædicatores e suggestu sacro dæfficum canebant, & ultro ad furiam propensos

penfos magis accēdebant. Apud Britannos animabant in Gallos, apud Gallos animabant in Britannos. Omnes ad bellū instigabant. Ad pacem nemo pro-uocabat, præter unum aut alterum, quibus pene capitale fuit me uel nominasse. Curſitabant ultro citroq; sacroſancti præſules, & dignitatis & profeſſionis ſuæ obliti, publicum orbis morbum opera ſua exacer-bantes, tum hinc Iulium pontificem Romanum, hinc Reges ad maturandum bellum instigantes, perinde quaſi non ſatis ipſi ſua ſponte inſanirent, & tamen hanc manifeſtariam inſaniam magnificis titulis præteximus. Huc patrum leges, huc piorum hominum ſcripta, huc arcana ſcripturæ uerba impudentiſſime detorque-mus, ne dicam impie. Imo iam eo prope redijt res, ut ſtultum & impium ſit aduerſus bellum hiſcere, & id laudare, quod ſolum ore Chriſti laudatum eſt. Parum cōſulere populo, parum fauere principi uidetur, qui ſua ſerit rem omnium ſaluberrimam, & ab omnium peſtilētiſſima dehortetur. Iā ipſa caſtra ſequūtur ſacrifici, præ ſūt in caſtris epiſcopi, & relictis ecclēſijs ſuis, Bellonæ ré agunt. Imo gignit iam bellum ſacerdotes, gignit epiſcopos, gignit cardinales, quibus Cāpi legatus honorificis titulis & apoſtolorū ſucceſſoribus dignus habet. Quo minus mirum, ſi Martem ſpirāt, quos Mars genuit. Et quo malum ſit inſanabilius, tantam impietatem pietatis ſpecie prætexunt. Vexilla crucem habent. Miles im-pias, &

pius, & nummis aliquot ad lanienam, ac cædem conductus, crucis insigne præfert, & belli symbolum est, quod solū dedocere bellum poterat. Quid tibi cum cruce scelerate miles? istis animis, istis factis, dracones, tigrides, ac lupi conueniebant. Istud signum eius est, qui non pugnando, sed moriendo uicit, qui seruauit, non perdidit, quodq; cum primis admonere te poterat, cum quibus hostibus tibi res sit, si modo Christianus es, & qua ratione uincendum sit. Tu salutis insigne gestas, ad fratris perniciē properans, & cruce perdis, qui cruce seruatus est: Quid quod ab arcanis illis & adorandis sacris, nam hæc quoq; pertrahūtur in castra, in quibus in primis summa Christianorum concordia repræsentatur, curritur in acie, dirum ferrum in fratris uiscera stringitur, & facinoris omnium sceleratissimi, quo non aliud esse potest impijs spiritibus gratius, Christum faciunt spectatorem, si tamē illic dignatur adesse Christus. Deniq; quod est omnium absurdissimum, in utrisq; castris, in utraq; acie, crucis signum relucet, in utrisq; sacra. Quid hoc mōstri est? pugnat crux cum cruce, Christus aduersus Christum belligeratur. Hoc signū Christiani nominis hostes terrere solet, Cur nūc oppugnāt, quod adorant? homines non una digni cruce, sed uera. Quæso, quid in hisce sacris orat miles, pater noster? Os durum, audes eum appellare patrē, qui fratris tui iugulū petis? Sanctificetur nomen tuum, qui magis dehonestari

stari poterat nomen dei, quam istiusmodi inter uos tu-
multibus: Adueniat regnum tuum, Sic oras, qui tanto
sanguine tyrannidem tuam moliris: Fiat uoluntas tua,
quemadmodum in celo, ita & in terra, pacem uult ille,
& tu bellum paras. Panem quotidianum a communi
patre petis, qui fraternas exuris segetes, & tibi quoq;
mauis perire, q̃ illi prodesse: Iam quonam ore dices il-
lud, Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimitti-
mus debitoribus nostris, qui ad paricidium festinas:
Deprecaris periculum tentationis, qui tuo periculo fra-
trem in periculum pertrahis. A malo liberari postulas,
cuius instinctu, summū malum fratri machinaris: Pla-
to negat appellandum bellum, quod Græci moucant
aduersus Græcos, Seditio est, inquit. Et istis sanctum
etiam bellum est, quod ob quolibet causas tali milite,
talibus armis, cū Christiano gerit Christianus: Ethni-
corum leges, culleo insutum in profluentem abijciunt,
qui ferrum fraterno sanguine imbuerit. An minus fra-
tres sunt, quos Christus copulauit, q̃ quos sanguinis
propinquitas: Et tamē hic præmium est paricidio. O
miseram bellātium sortem. Qui uincit, paricida est, qui
uincit, perit. nihilo secius paricidio obnoxius, quod pa-
ricidiū conatus est. Et post hæc execratur Turcas uelut
impios, & a Christo alienos, quasi uero cum hæc agūt,
ipsi Christiani sint, aut quasi Turcis ullum spectacu-
lum exhiberi possit iucundius, q̃ si cōspiciant illos mu-
tuis telis

telis sese cōfodientes. Immolant Turcæ dæmonibus, at cū his nulla uictima sit acceptior, q̃ si Christianus ma-
ctet Christianū, quæso, quid aliud facis q̃ illi? Tū em̃
gemina fruuntur hostia spiritus impij, cū pariter & qui
mactat, & qui maectatur, sit uictima. Si quis Turcis fa-
uet, si quis amicus est dæmonibus, hostias huiusmodi
frequēter offerat. Sed audio iādudū, quid excusent ho-
mines in suū ipsorū malū ingeniosi. Cogi se querūtur,
& inuitus ad bellū pertrahi. Detrahe personā istā, abij-
ce fucos, tuū ipsius pectus cōsule, reperies irā, ambitionē
stultitiā huc pertraxisse, nō necessitatē. Nisi forte hac fi-
ne necessitatē metiris, si nō per omnia satissiat animo.
Ad populū phaleras, deus fucis nō deluditur. Atq; in-
terea solēnes agūtur supplicationes, magnis clamorib⁹
petitur pax, uociferant immani boatu, ut pacem nobis
dones, te rogamus, audi nos. Nōne iure optimo deus
istis responderit, Quid me ridetis? Rogatis ut depellā,
qd̃ ipsi uobis accersitis uolētes. Deprecamini, cuius ipsi
uobis estis autores. Si quælibet offensa bellū parit, cui
tādem nō est quod querat? Inter uxore & maritū inci-
dunt, ad quæ sit cōnniendū, nisi malis dirimi beneuo-
lentiā. Quod si quid eiusmodi sit ortū inter principes,
quid opus erat mox ad arma rapi? Sunt leges, sunt ho-
mines eruditi, sunt uenerādi abbates, sunt reuerēdi epi-
scopi, quorū salubri consilio tumultus rerum componi
pōterat. Cur nō hos potius arbitros faciūt, quos haud

possint tam iniquos nandisci, quin minore malo discessuri sint. Quod si armis experiantur? Vix ulla tam iniqua pax, quin bello uel æquissimo sit potior. Prius expēde singula, quæ bellum uel postulat uel adducit, & quantum lucri feceris intelliges. Summa Romani pontificis autoritas, Ast cum gentes, cum principes impijs bellis tumultuantur, idque annos aliquot, ubi tum pontificum autoritas, ubi potestas Christo proxima? Hic certe erat expromenda, nisi ipsi similibus tenerentur cupiditatibus. Vocat pontifex ad bellum, paretur. Vocat idem ad pacem, cur non obtemperatur itidem? Si pacem malunt, cur Iulio bellandi auctori tam alacriter obeditum est, Leoni ad pacem & concordiam prouocanti, uix quisque obtēperat? Si uero sacrosancta est Romani pontificis autoritas, certe maxime ualere par est, quoties ad id prouocat, quod unice docuit Christus. Caterum quos Iulius ad bellum exitiale potuit excitare, cum Leo sanctissimus pontifex, non idem possit, tot modis ad Christianam concordiam prouocans, declarant sese, ecclesiæ prætextu, suis seruisse cupiditatibus, ne quid dicam acerbius. Si ex animo tedet bellorum, dabo cōsiliū, quo concordiam tueri possitis. Solida pax haud constat affinitatibus, haud foederibus hominum, ex quibus frequēter exoriri bella uidemus. Repurgandi fontes ipsi, unde malum hoc scatet, prauæ cupiditates tumultus istos pariunt. Et dum quisque suis
inferuit

inseruit affectibus, interim affligitur Respublica, nectamen assequitur hoc ipsum quisq̃, quod malis rationibus affectat. Sapiāt principes, & populo sapiant, non sibi, ac uere sapiant, ut maiestatem suam, ut felicitatem, ut opes, ut splendorem his rebus metiantur, quæ uere magnos & excellētes faciunt. Sint eo animo erga Rem publicam, quo pater erga familiam. Ita se magnum existimet rex, si q̃ optimis imperet, Ita felicem, si suos felices reddiderit, Ita sublimem, si q̃ maxime liberis imperet, Ita opulentum, si populum habeat opulentum, Ita florentem, si ciuitates perpetua pace florentes habeat. Atq; hūc principis animum imitentur procures, ac magistratus, omnia Reipublicæ commodis metiātur, & hac uia rectius suis consuluerint commodis. Rex qui hoc sit animo, num is facile commouebitur, ut pecuniā a suis extorqueat, quā Barbaro militi numeret? Suos ad famem adiget, ut impios aliquot duces ditet? Num is suorum uitam, tot periculis obijciat? Nō opinor. Hactenus exerceat imperium, ut meminerit se hominem imperare hominibus, liberū liberis, postremo Christianum Christianis. Huic uicissim tantum deferat populus, quatenus ad publicam utilitatem conducit. Non aliud exigit bonus princeps, Mali uero cupiditates retūdet ciuium consensus, Absit utrinq; priuati commodi ratio. Plurimū honoris habeatur ijs, qui bellum exduserint, qui concordiam restituerint ingenio consilioque

suo. Deniq; qui hoc modis omnibus molietur, non ut maximam militum, ac machinarum vim cōparet, sed ut ijs nō sit opus. Quod pulcherrimū facinus, tot imperatorum unus Diocletianus animo cōcepisse legitur. Quod si bellū uitari nō potest, ita geratur, ut summa malorū in eorū capita recidat, qui belli dedere causas. Nūc principes tuti belligerātur, ductores hinc crescunt, maxime malorū pars in agricolas, ac plebē effunditur, ad quod nec attinet bellū, nec ipsi belli causam ullā derūt. Vbi principis sapientia, si hęc nō perpendit: ubi principis animus, si hic leuiter ducit. Inuenienda ratio, qua fiat ne toties mutētur, ac uelut obambulēt imperia quod omnis rerum nouatio tumultū gignat, tumultus bellū. Id facile fiat, si regū liberi, intra ditionis fines elo centur, aut si quē libeat finitimis adiungere, spes omnibus successionis præcisa esto. Nec fas sit principi ditionis portionē ullā uēdere aut alienare, perinde quasi priuata sint prædia, liberæ ciuitates. Nā liberæ sunt qbus rex imperat, Seruiūt quos tyrānus premit. Nūc huiusmodi matrimoniorū uicibus fit, ut apud Hybernos natus, repente imperet Indis, aut qui modo Syris imperabat, subito rex sit Britāniæ. Fitq; ut neutra regio principē habeat, dū priorē relinquit, & a posteriore nō agnoscit, nimirū ignotus, alioq; mūdo natus. Atq; interim dū illud parit, dū euincit, dū stabilit, alterum exhaurit proteritq; nōnunq; amittit utrūq; dū utrūq; cōplecti studet,

studet, uix alteri administrādo idone⁹, semel inter prin-
 cipes conueniat, quid quisq; debeat administrare, ac di-
 tionis fines, semel datos, nulla proferat aut cōtrahat af-
 finitas, nulla cōuellant foedera. ita suā quisq; portionē
 enitetur q̄ potest ornatissimā reddere, dū in unā om̄e
 studiū intēdet, hāc conabit̄ rebus optimis locupletatā
 suis liberis relinquere. Atq; hoc sane pacto futurū est,
 ut ubiq; floreāt omnia. Cāterū inter sese, nō affinitati-
 bus, aut facticijs sodalitatibus, sed syncera puraq; amici-
 tia copulentur, maximeq; simili cōmuniq; studio bene-
 merendi de rebus humanis. Principi uero succedat, uel
 qui genere proximus, uel qui populi suffragijs maxime
 iudicabitur idoneus. Cāteris sat sit, inter honestos ha-
 beri procures. Regium est nescire priuatos affectus, &
 oīa publicis cōmodis aestimare. Ad hāc longinquas pe-
 regrinationes uitet princeps, imo pomercia regni nūq;
 trāsire uelit, memineritq; dicti lōgo sēculorū cōsensu p-
 bati, Frōs occipitio prior est. Locupletatū se existimet,
 nō si quid alijs ademerit, sed si sua reddiderit meliora,
 Cū de bello agitur, ne adhibeat in cōsiliū iuuenes, qui-
 bus ideo bellū placet, quod experti nō sūt quantū ha-
 beat malorū, neue eos, quibus expedit turbari publicā
 trāquillitatē, quiq; populi calamitatibus alūtur, ac sagi-
 nātur. Senes cordatos & integros accersat, & quorū pie-
 tas patriæ spectata sit. Nec temere ad unius aut alteri-
 us libidinē bellū moueat, quod semel cōeptū, haud faci-
 le fini-

le finitur. Res omniū periculofissima. nō nifi totius populi cōfensu suscipiatur. Belli causæ statim prædicendæ sunt. Ad quædā conuiuendū, comitas comitatē inuitabit. Nōnūq̃ emēda pax. Ea si ratiōe subduxeris, quid bellū fuerit exhausturū, & quot ciues ab exitio serues, paruo empta uidebitur, etiam si magno emeris. Quando præter ciuium tuorū sanguinem, plus erat bello impendendum. In eas rationem, quantum malorum uitaris, quantum bonorum tuearis, & impendij nō poenitebit. Fungantur interim suo officio præfules, Sacerdotes uere sint sacerdotes. Monachi professionis suæ meminerint. Theologi quod Christo dignum est, doceāt. Cōspirēt on meīs aduersus bellum, in hoc latrēt omēs. Pacem publice priuatimq̃ prædicēt, efferant, inculcēt. Tum si minus possint efficere, ne ferro decernatur, certe ne probent, ne intersint, ne rei uel tam sceleratæ, uel certe tam suspectæ, ipsis autoribus honos habeatur. Satis sit in bello cæsis, in prophano sepulchrum dari. Si qui boni sunt in hoc genere, qui certe paucissimi sunt, non ob hæc fraudabuntur suo præmio. Cæterum impij, quæ maxima turba est, minus sibi placebunt, honore detracto. De his bellis loquor, quæ uulgo Christiani cum Christianis committūt. Nec enim idem sentio de his, qui simplici pioq̃ studio uim incurfantium Barbarorum depellunt, & suo periculo publicam tranquillitatem tuentur. Nūc trophæa sanguine tincta eorum, pro quorū

quorum salute Christus suum fudit sanguinem, reponuntur in templis, inter apostolorum, ac martyrum statuas, quasi posthac pium sit futurū, non fieri martyres, sed facere. Abunde magnum erat hæc in foro, aut armario quopiam reposita seruari. in sacras ædes, quas purissimas esse decet, nihil recipi conuenit, quod sanguine sit inquinatum. Sacerdotes deo sacri, nusq̃ ad sint, nisi ad dirimenda bella. In hæc si consentiant, si eadem ubiq̃ inculcent, plurimum habitura momēti est. Quod si hic fatalis est humani ingenij morbus, ut prorsus absq̃ bellis durare nequeat, quin potius malum hoc in Turcas effunditur, tametsi præstabat & hos doctrina, benefactis, uitæq̃ innocentia, ad Christi religionem allicere, q̃ armis adoriri. Attamen si bellum, ut diximus, omnino uitari non potest, illud certe leuius sit malum, q̃ sic impie Christianos inter se cōmitti, collidiq̃. Si mutua charitas illos non adglutinat, certe cōiunget utcunq̃ cōmunis hostis, & qualiscunq̃ syncretismus erit, ut absit uera concordia. Postremo magna pars pacis est, ex animo uelle pacem. Quibus enim pax uere cordi est, hi omnes pacis occasiones arripiunt, quæ obstant, aut negligunt, aut amoliuntur. permulta ferunt, dum tantum bonū sit incolume. Nunc ipsi bellorum seminaria quærunt, quod ad cōcordiam facit, eleuant, aut dissimulant etiam, quod ad bellum tendit, ultro exaggerant, exulcerantq̃. Pudet referre, ex cuiusmodi nugis, quantas exci-

f tent

tent tragoedias, & ex quibus minuta scintillula, quæ rerum tempestates exoriatur. Tunc illud iniuriarum agmen uenit in mentem, & suum quisque malum sibi exaggerat, At benefactorum interim profunda obliuio, ut iures affectari bellum. Et sæpe principum priuatum quiddam est, quod orbem ad arma compellit, At plusquam publicum esse debet, ob quod bellum suscipiatur. Quin ubi nihil subest causæ, ipsi dissidiorum causas sibi fingunt, regionum uocabulis ad odiorum alimoniam abutentes, & hunc stultæ plebis errorem alunt magnates, & in suum abutuntur compendium, alunt sacerdotes quidam. Anglus hostis est Gallo, nec ob aliud, nisi quod Gallus est. Scoto Britannus infensus est, nec aliam ob rem, nisi quod Scotus est. Germanus cum Franco dissidet, Hispanus cum utroque. O prauitatem, Disiungit inane loci uocabulum, Cur non potius tot res conciliant? Male uis Britannus Gallo, Cur non potius bene uis homo homini? Christianus Christiano? Cur res friuola plus apud istos potest, quam tot naturæ nexus? tot Christi uincula? Locus corpora dirimit, non animos. Separabat olim Rhenus Gallum a Germano, at Rhenus non separat Christianum a Christiano. Pyrenei montes Hispanos ab Italis seiungunt, at ipse non dirimit ecclesiæ communionem. Mare dirimit Anglos a Gallis, at non dirimit religionis societatem. Paulus Apostolus indignatur audire inter Christianos has uoces, Ego sum Apollo, ego sum Cepha, ego sum Pauli, nec in

nec in pia cognomina sinit secari Christū oīa cōciliāre,
 & nos cōmune patriæ uocabulū grauē causam iudica-
 mus, cur gens in gētis internicionē tēdat? Ne id quidē
 satis non nullorum animis bellorum auidis, praue da-
 taq; opera dissidiorum anfas quatunt, ipsam diuidunt
 Galliam, & ea uocabulis distrahunt, quæ nec maria,
 nec montes, nec uera regionum nomina distrahunt. E
 Gallis Germanos faciunt, ne uel nominis consortio co-
 alescat amicitia. Si in actionibus odiosis, uelut diuor-
 tii, nec litem facile recipit iudex, nec quamlibet admittit
 probationem, cur isti in re omniū odiosissima quālibet
 friuolam causam admittunt? Quin potius id quod res
 est, cogitāt, mundū hunc cōmunem esse patriā omniū,
 si patriæ titulus conciliat. ab iisdem maioribus ortos
 omneis, si facit amicos sanguinis affinitas. ecclesiā unā
 esse familiam, ex æquo cōmunem omnibus, si domus
 eadem copulat necessitudines. In hanc partem ingenio
 sos esse par est. Toleras quædā in socero, non ob aliud
 nisi quod socer est, & nihil toleras in eo, qui religionis
 consortio frater est? Multa condonas generis propin-
 quitati, & nihil cōdonas affinitati religionis? Certe nul-
 lum uinculum arctius alligat, q̃ Christi sodalitas. Cur
 id solum ob oculos obuersatur, quod animum exulce-
 rat? Si paci faues, sic cogita potius, in hoc læsit, sed sæpe
 alias profuit, aut alieno impulsu læsit. Postremo, quē
 admodum apud Homerum dissidiū causas, quod inter
 f 2 Agamēnonē

Agamēnonem & Achillē intercesserat, in Aten deam reſciunt, qui uocant ad cōcordiam. ita quæ excuſari nō poſſunt, aliquando fatis imputētur, aut malo cuiſpiam ſi libet Genio, & in hæc odiū ab iſſis hominibus tranſferatur. Cur magis ad perniciem ſuam ſapiunt, q̃ ad tuendam felicitatem? Cur ad malum, q̃ ad bonū ſunt oculatiores? Qui paulo cordatiores ſunt, expendunt, conſyderant, circumſpiciunt, priuſq̃ priuatum quoq̃ negociū aggrediantur. Et clauſis oculis præcipites in bellum iſſi ſeſe cōſciunt, præſertim cum ſemel admiſſum, excludi non poſſit. quin e puſillo fit maximū, ex uno plura, ex incruēto cruentum. Maxime cum hæc procella, non unum aut alterum affligat, ſed uniuerſos pariter inuoluat. Quod ſi uulguſ hæc parum expēdit, certe principis & optimatum partes ſunt, hæc ſecum reputare. Sacerdotum eſt iſta rationibus omnibus infulcire, uolentibus ac nolentibus ingerere. Hærebūt tandē ſi nuſq̃ non audiantur. Ad bellum geſtis: primū inſpice, cuiuſmodi reſ ſit pax, cuiuſmodi bellum, quid illa bonorum, quid hoc malorū ſecum uehat, atq̃ ita rationē ineas, num expediat pacē bello permutare. Si reſ quædam admirabilis eſt, regnum undiq̃ rebus optimis florens, bene conditis urbibus, bene cultis agris, optimis legibus, honeſtiſſimis diſciplinis, ſanctiſſimis moribus, cogita tecum, hæc felicitas mihi perturbanda eſt ſi bello. Cōtra ſi quando conſpexiſti ruinas urbium, dirutos uicos,

uicos, exusta phana, desolatos agros, & id spectaculum miserandum ut est, uisum est, cogita hunc esse belli fructum. Si graue iudicas sceleratam conductitorum militum colluuiem in tuam regionem inducere, hos ciuium tuorum malo alere, his inservire, his blandiri, immo horum arbitrio te ipsum, ac tuam incolumitatem committere, fac cogites hanc esse belli conditionem, si abominaris latrocinia, hæc docet bellum, si execraris paricidium, hoc in bello discitur. Nam qui uereatur unum occidere commotus, qui leui autoramento conductus tot homines iugulat? Si presentissima Reip. pestis est, legum neglectus, silent leges inter arma. Si scdum existimas stuprum, incestum, & his turpiora, horum omnium bellum magister est. Si fons omnium malorum est impietas, & religio nis neglectus, hæc belli procellis prorsus obruitur. Si iudicas pessimum esse Reipu. statum, cum plurimum possunt, qui pessimi sunt, in bello regnant sceleratissimi, & quos in pace suffigas in crucem, horum in bellis primaria est opera. Quis enim melius per deuia ducet copias, quam latro exercitatus? Quis fortius diripiet ædes, aut spoliabit templa, quam parietum perfossor, aut sacrilegus? Quis animosius feriet hostem, & hauriet ferro uitalia, quam gladiator, aut paricida? Quis æque idoneus ad iniiciendum ignem urbibus, aut machinis, quam incendiarius? Quis æque continet fluctus, marisque discrimina, ac pirata diutinis prædationibus exercitus? Vis palam cernere, quam res sit

f 3 impia

Impia bellū, animaduerte per quos geritur. Si pio principi nihil antiquius esse debet, q̄ suorum incolumitas. huic bellum in primis inuisum sit, oportet. Si principis felicitas est imperare filiabus, pacem potissimū amplecti debet. Si præcipue optandum bono principi, ut imperet q̄ optimis, bellum detestetur oportet, unde scatet omnis impietatis sentina. Si suas opes esse putet quicquid ciues possident, bellum omnibus rationibus uitet. qd' ut felicissime cadat, certe facultates omniū atterit, & quod honestis artibus partū est, in imanes quosdā carnifices erogandum. Iam illud etiam atq; etiā perpendant, suam cuiq; blandiri causam, & suā cuiq; spem arridere, cum illa sæpenumero pessima sit, quæ commoto uideatur æquissima, & hæc nō raro fallit. Sed finge causam iustissimā, finge exitum belli prosperrimū, rationē fac in eas, omniū incōmodorum quibus gestum est bellum, & cōmoditatum quas peperit uictoria, & uide nū tanti fuerit uincere. Vix unq̄ uictoria cōtingit incruenta. Iā habes tuos humano sanguine pollutos. Ad hæc supputa morum, publicæq; disciplinæ iacturam, nullo compendio sarcendam. Exhaustis tuū fiscum, expilas populum, oneras bonos, ad facinus excitas improbos, neq; uero cōfecto bello, protinus & belli reliquiæ sopitæ sunt. Obsolescunt artes, interduduntur negotiatorū cōmercia. Vt hostē indudas, prius temetipsum a tot regionibus cogere excludere. Ante bellum omnes finitimarum regionem

mæ regiones tuæ erāt, pax enim rerum cōmercijs facit
 omnia cōmunia. Vide quantā rē egeris, nūc uix tua est,
 quæ maxime tua est ditio. Vt oppidulū excīndas, quot
 machinis, quot tentorijs opus est? Imitatitiā urbem fa-
 cias oportet, ut uerā euertas, at minoris aliud uerū op-
 pidū extrui poterat. Ne liceat hosti prodire ex oppido,
 tu exul a patria, sub dio dormis. Minoris constaturum
 erat, ædificare noua mœnia, q̃ ædificata machinis de-
 moliri. Vt ne computem hic, quod pecuniarum effluit
 inter exigentium, recipientium, ac ducum digitos, quæ
 sane pars est non minima. Quod si horum singula ad
 uerum calculum reuoces, nī compereris decima impen-
 diorum parte pacem redimi potuisse, patiar æquo ani-
 mo me profligari undiq̃. Sed parum excelsi animi ti-
 bi uideare, si quid remittas iniuriarum, immo nullum
 est certius argumentum humilis animi, minimeq̃ re-
 gñ, q̃ ulcisci. Maiestati tuæ non nihil decedere putas,
 si cum finitimo principe agens, & fortasse cognato, aut
 affini, fortassis alias bene de te merito, de tuo iure de-
 cedas aliquantulum, At quanto humilior deijcis maie-
 statem tuam, dum barbaris cohortibus, & infimæ sce-
 leratorum feci, nuncq̃ explendæ auro? Subinde litare
 cogeris, dum ad Cares uilissimos, simul ac nocentis-
 simos blandus ac supplex mittis legatos, dum tuum
 ipsius caput, dum tuorum fortunas, illorum credis
 fidei, quibus nihil est neq̃ pensi, neq̃ sancti. Quod
 liquid

siquid iniquitatis uidebitur habere pax, caue sic cogi-
tes, hoc perdo, sed tanti pacē emo. At dixerit argutior
aliquis, Facile donarim, si res ad me priuatim ptineat.
Princeps sum, negocium publicum, uelim nolim, agō.
Non facile bellum suscipiet, qui nihil nisi publicum spe-
ctat. Atqui contra uidemus omneis belli causas ex his
rebus nasci, quæ nihil ad populū pertineant. Vis hanc
aut illam ditionis partem uindicare? Quid istud ad po-
puli negociū? Vis ulcisci, qui filiæ renunciavit, quid hoc
ad Rempublicam? Hæc expendere, hæc perspicere, ue-
re sapientis, uereq; magni est principis. Quis unq; aut
latius imperauit, aut splēdidius Octauio Augusto? at
is cupiebat etiam deponere imperium, si quem uidisset
Reipu. magis salutare principem. Merito laudata est
ab egregijs autoribus uox illa cuiusdā Imperatoris, Pe-
reant, inquit, filij mei, si quis alius melius sit Reipu. con-
sulturus. Hos animos Reipub. præstiterūt homines im-
prij, quod ad Christi religionem attinet, & Christiani
principes usq; adeo uilem ducūt populum Christianū,
ut grauissimo orbis incendio priuatas suas cupiditates,
uel ulcisci uelint, uel explere? Iam audio quosdā ita ter-
giuersantes, ut negēt se tutos esse posse, nisi uim impro-
borum acriter propellant. Cur igitur inter innumeros
Imperatores Rhomanos soli Antonini, pius & philo-
sophus petiti nō sunt? Nisi quod nemo tutius regnat,
q̃ qui paratus est & deponere, utpote quod Reipu. ge-
rat, nō sibi.

rat, non sibi. Quod si nihil uos mouet, neq; naturæ sensus, neq; pietatis respectus, neq; tantâ calamitas, certe Christiani nominis probrû, animos uestros in concordiam redigat. Quota mundi portio tenetur a Christianis? Atq; hæc tamen est illa ciuitas in ædito monte sita, spectaculû facta deo & hominibus. At quid sentire putandû est, quid loqui, quæ probra in Christum euomere Christiani nominis hostes, ubi uident Christianos sic inter sese concertare, leuioribus de causis, q̃ Ethnici, crudelius q̃ impij, machinis tetrioribus q̃ ipsi? Quorum inuentum est bombardæ? Nonne Christianorû? Et quo res sit indignior, his induntur Apostolorû nomina, inculpantur imagines. O crudelis irrisio. Paulus ille pacis hortator perpetuus, tartaream machinâ torquet in Christianum? Si cupimus Turcas ad Christi religionem adducere, prius ipsi simus Christiani. Nunq̃ hoc illi credent, si quod est, perspiciant nusq̃ magis sœuere, q̃ apud Christianos, id qd' Christus unû omniû maxime detestatus est. Et quod Homericus Ethnicus demiratur in Ethnicis, cum suauium etiam rerum satietas sit, somni, cibi, potus, choreæ, musices, belli infelicis nullam esse satietatem. id apud eos uerissimum est, qui bus ipsum etiam belli uocabulum abominandum esse oportuit. Roma furiosa quondam illa bellatrix, tamen Iani sui templum aliquoties uidit clausum. Et qui con-

g uenit

uenit apud uos nullas esse bellandi ferias? Quonā ore
prædicabitis eis Christum pacis autorem, ipsi perpe-
tuis diffidijs inter uos tumultuantes? Iam quos puta-
tis animos addit Turcis uestra discordia? Nihil enim
facilius quæ uincere diffidentes. Vultis illis esse formida-
biles? Cōcordes estote. Cur ultro uobis & præsentis ui-
tæ iucunditatem inuidetis, & a futura felicitate uultis
excidere? Multis malis per se obnoxia est uita morta-
lium, magnā molestiæ partem adimet concordia, dum
mutuis officijs alius alium, aut consolatur, aut iuuat. Si
quid boni obtinget, id tum suauius, tum cōmunius red-
det concordia, dum amicus impartit amico, & beneuo-
lus beneuolo gratulatur. Quā friuola sunt, quāq; mox
peritura, pro quibus inter uos tumultus est. mors om̃i-
bus imminet, non minus regibus, quæ plebeijs. Quos tu-
multus ciet animalculum, mox fumi in morē euanitu-
rum? In foribus adest æternitas. Quorsum attinet, pro
rebus istis umbraticis, perinde moliri, quasi uita hæc
esset immortalis? O miseros, qui felicem illam piorum
uitam non credunt, aut non sperant impudentes, qui
sibi pollicetur, e bellis ad eam iter esse, cum illa nihil sit
aliud, quæ ineffabilis quædam feliciū animorū com-
munio, cum iam ad plenum continget, quod Christus
tam enixe rogauerat patrē cælestem, ut sic inter se iun-
gerentur illi, quemadmodum ipse patri iunctus esset.

Ad hanc

Ad hanc summā concordiam qui possitis esse idonei, nisi eam interim pro uirili meditemini? Ut non subito ex spurco helluone fit angelus, ita non subito ex bellatore sanguinario, martyrum ac diuorum socius. Eia satis iam, superq; fustum est Christiani, si parum est, humani sanguinis, satis in mutua debacchatum exitia, satis haecenus Furijs, Orcoq; litatū, satis diu quæ Turcarum pascat oculos, acta est fabula. Saltem aliquando post nimium diu toleratas bellorū miseras resipiscite. Quicquid haecenus insanitum est, satis imputetur. placeat Christianis, quæ quondam prophanis placuit, superiorum malorum obliuio. posthac cōmunibus consilijs in pacis studiū incumbite. Et sic incumbite, ut non stuppeis, sed solidis atq; adamantinis uinculis coeat, nuncq; dirumpēda. Vos appello principes, de quorum nutu potissimum pendent res mortalium, qui Christi principis imaginem inter mortales geritis, agnoscite regis uestri uocem, ad pacem uocātis. Existimate totum orbem diutinis fessum malis, hoc a uobis flagitare. Si quid cui dolet etiam, æquum est hoc publicæ omnium felicitati donare. Maius est negotium, q̃ ut leuib; cau- sis debeat retardari. Appello uos sacerdotes deo sacri, hoc studijs omnibus exprimate, quod deo gratissimū esse scitis, hoc depellite, quod illi maxime inuisum. Appello uos Theologi, pacis Euāgelium prædicate, hanc

semper popularibus auribus occinite. Appello uos episcopi, alijq; dignitate ecclesiastica præminētes, ad pacē æternis uinculis astringēdā uestra ualeat autoritas. Appello uos primates, & magistrat⁹, ut sapiētiæ Regū, ut pietati Pōtificum uestra uoluntas sit adiutrix. Vos appello promiscue, quicūq; Christiano nomine censemini, consentientibus animis in hoc conspirate. Hic ostendite quantum ualeat aduersus potentum Tyrannidē, multitudinis concordia. Huc pariter omnes omnia sua conferant. Iungat æterna concordia, quos tam multis rebus coniunxit natura, pluribus Christus. Communi bus studijs agant omnes, quod ad omnium ex æquo felicitatem pertinet. Huc inuitant omnia, primum ipse naturæ sensus, atq; ipsa, ut ita dicam, humanitas. Deinde totius humanæ felicitatis princeps & autor Christus. Ad hæc, tam multa pacis commoda, tot belli calamitates. Vocant huc ipsi principum animi, iam uelut afflante deo, ad concordiam propensi. En pacificus ille, placidusq; LEO, signum om̃ibus extulit, ad pacem inuitans, uereq; Christi uicarium agens. Si uere oues estis, sequimini pastorem. Si filij, audite patrē. Vocat huc ille nō titulo tantum Christianissimus Galliarum Rex Frācisus, qui pacem nec emere grauatur, nec usq; suæ maiestatis habet rationem, modo publicæ paci cōsulat. hoc deniq; uere splendidum ac regium esse docens,

cens, de genere humano quā optime mereri. Vocat huc
clarissimus princeps CAROLVS, incorruptæ indolis
adolescens. Nec abhorret Cæsar MAXIMILIANVS.
Nec detractat indytus Angliæ Rex Henricus. Tanto-
rum principum exemplum, cæteros libēter imitari par
est. Maxima plebis pars bellum detestatur, pacē orat.
Pauuli quidam modo, quorum impia felicitas a pu-
blica pendet infelicitate, bellum optant. Quorū impro-
bitas ut plus ualeat, quā bonorum omnium uoluntas,
æquum sit, nec ne, uos ipsi expēdite. Videtis hactenus
nihil actum fœderibus, nihil promotum affinitatibus,
nihil ui, nihil ulciscendo. Nunc contra periculum facite,
quid possit placabilitas, quid beneficētia. Bellum e bel-
lo seritur, ultio trahit ultionem. Nunc gratia gratiam
pariat, & beneficiū beneficio inuitetur, isque regali-
or ui-
deatur, qui plus de suo iure concesserit. Non successit
quod humanis studijs gestum est, at fortunabit ipse
Christus pia concilia, quæ se autore & auspice uiderit
suscipi. Aderit dexter, aspirabit, fauebitque fauentibus ei
rei, cui fauit ipse plurimum, priuatos affectus publica
uincat utilitas. Quāquā dum huic consulitur, & sua cuique
fortuna melior reddetur, principibus regnum erit au-
gustius, si prijs ac felicibus imperent, ut legibus regnent
magis quā armis, proceribus maior ueriorque dignitas, sa-
cerdotibus ocium tranquillius, populo quies uberior,
g 3 & uber-

50 PACIS QVERIMONIA, ERAS. AVT.
& ubertas quietior, Nomen Christianum formidabi-
lius crucis hostibus. Deniq; singuli singulis, & omnes
omnibus chari simul & iucūdi eritis, super omnia Chri-
sto grati, cui placuisse summa felicitas est.

DIXI.

1. The first part of the paper is devoted to a discussion of the general principles of the theory of the structure of the human brain. It is shown that the brain is a complex system of interconnected parts, each of which has its own function. The author discusses the role of the different parts of the brain in the process of thinking and the way in which they are connected together.

2. The second part of the paper is devoted to a discussion of the role of the brain in the process of learning. It is shown that the brain is a plastic organ, capable of changing its structure and function in response to the environment. The author discusses the role of the different parts of the brain in the process of learning and the way in which they are connected together.

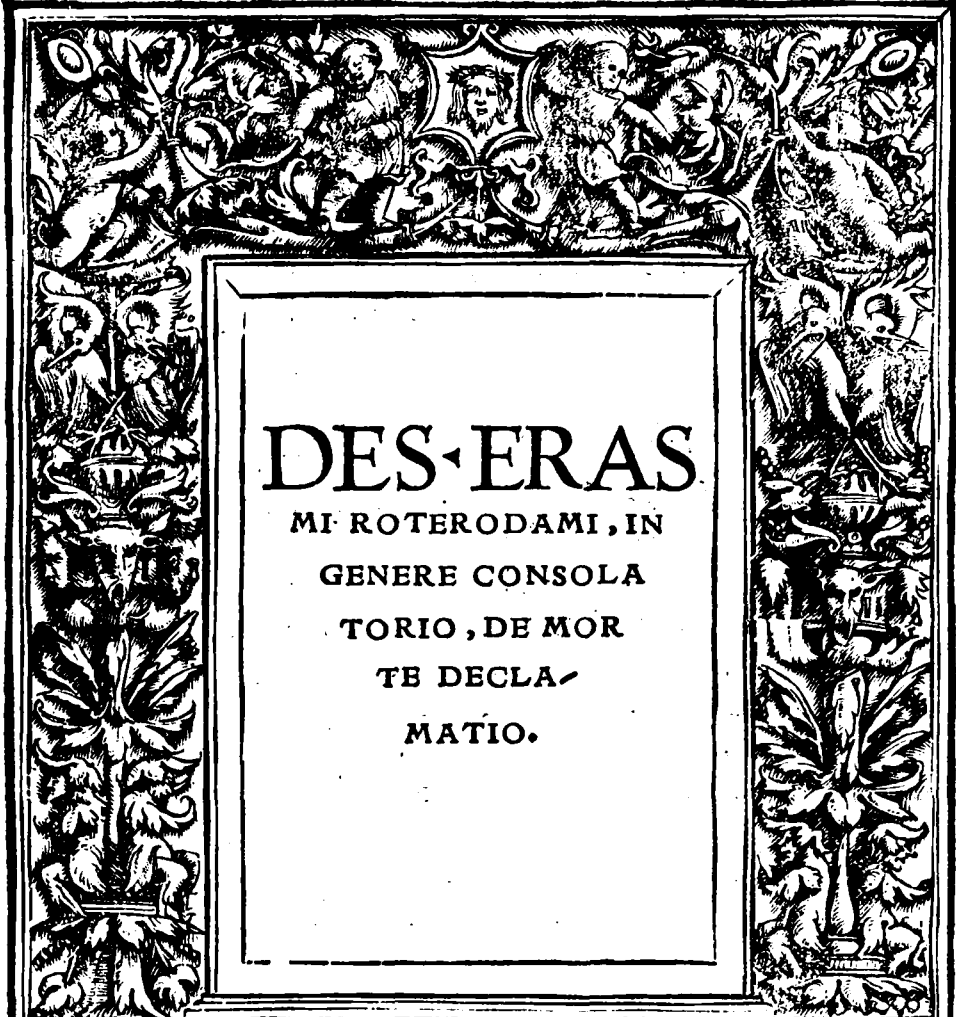
3. The third part of the paper is devoted to a discussion of the role of the brain in the process of memory. It is shown that the brain is a complex system of interconnected parts, each of which has its own function. The author discusses the role of the different parts of the brain in the process of memory and the way in which they are connected together.

4. The fourth part of the paper is devoted to a discussion of the role of the brain in the process of emotion. It is shown that the brain is a complex system of interconnected parts, each of which has its own function. The author discusses the role of the different parts of the brain in the process of emotion and the way in which they are connected together.

5. The fifth part of the paper is devoted to a discussion of the role of the brain in the process of behavior. It is shown that the brain is a complex system of interconnected parts, each of which has its own function. The author discusses the role of the different parts of the brain in the process of behavior and the way in which they are connected together.

6. The sixth part of the paper is devoted to a discussion of the role of the brain in the process of consciousness. It is shown that the brain is a complex system of interconnected parts, each of which has its own function. The author discusses the role of the different parts of the brain in the process of consciousness and the way in which they are connected together.

7. The seventh part of the paper is devoted to a discussion of the role of the brain in the process of intelligence. It is shown that the brain is a complex system of interconnected parts, each of which has its own function. The author discusses the role of the different parts of the brain in the process of intelligence and the way in which they are connected together.

DES-ERAS

MI-ROTERODAMI, IN
GENERE CONSOLA
TORIO, DE MOR
TE DECLA-
MATIO.

ERASMVS ROTE

RODAMVS, HENRICO GLAREA

NO SVO, S. D.

NTE COMPLVRES annos, cum
Senæ, ualeitudinis cōfirmādæ gra-
tia, menses aliquot cōmorarer, D.
Guilielmum archiepiscopū, titu-
lo diui Andrea, felicissimæ indo-
lis adolescētem, apud quem tum
diuersabar, uarijs thematis, quas Græci μελέται uo-
cant, exercui. Ex his a me neglectis, nescio quo casu, ser-
uatum hoc unum inter schedas reperi. Id hac lege ad te
mitto, ut si nō probas, abijcias quo meretur, Sin appro-
bas, nostro exemplo tuos item adolescentes hoc genus
argumentis exerceas, atq; etiam, si uidetur, libellū hunc
ceteris lucubrationibus meis adijciendum cures. Bene
uale Glareane, Heluetiæ tuæ decus.

id a sapiētissimo uiro impetret ratio. Nam quæ mater-
cula tam impotenter filiū mortē luget, cui dies non ægri-
tudinem leniat primū, deinde penitus etiam adimat?
Nusq̃ animo deñci, sapiētis est, at in hijs casibus, quib⁹
oēs ex æquo, maximi pariter ac minimi sum⁹ obnoxii,
dolere immoderatus, extremæ uerordix mihi uidetur
esse. Quis enim ignorat, nisi prorsus incogitans, hac se
lege natum esse, ut quodocunq; uocarit deus, sit pro-
nus hinc emigrandum? Itaq; qui mortem hominis de-
plorat, quæso, quid aliud, q̃ se mortalem esse deflet?
— Aut cur potius mortem deplores, q̃ natiuitatem, cum
utraq; iuxta secundum naturam sit? Perinde ac si quis
gratias agat, quod ad conuiuīū sit admissus, queratur
autem sese dimitti. Quod si quis uelut e sublimi specu-
la, uniuerſi mortalium generis conditionē, uitamq; con-
templet, non merito delicatus sibi uideatur, si inter tot,
orbitatis exempla, inter tam densa senum ac iuuenum,
funera, grauius discrutiet animo, perinde quasi soli no-
uum aliquod, ac magnū malū acciderit, quasiq; unus,
tanq̃ albæ, quod aiunt, gallinæ filius, extra publicam
aleam statui postulet. Quas ob res sapiētissimi legum
conditores, uti luctum aliquem parētum affectibus in-
dulgent, ne uidelicet a quibuscunq; ἀπάθεια illam exige-
re uideantur, a nonnullis etiam Stoicis damnatam, ita
cum modicis sane finibus circūscripserunt. Siue quod
intelligerent, in id genus casibus, qui cum omniū sunt
cōmunes,

cōmunes, tum uero nō fortunæ iniuria, sed ipso naturæ
 cursu atq; ordine inducuntur, breuem mœrorem suffi-
 cere, uel infirmioribus, utpote natura, uulnus quod in-
 fluxit, leniente, sensimq; cicatricem obducēte. Siue quia
 perpenderint, dolorem non solum inutilem esse ijs, qui-
 bus impenditur, uerumetiam perniciosum ijs, a quibus
 sumitur, grauē ac molestum amicis ac familiaribus, ui-
 tæq; socijs. Iam uero, si quis rem recta reputet uia, an
 non dementiæ species esse uidetur, ultro malum malo
 addere, & cum fati iacturā nulla ratione sarcire possis,
 tamen ultro tibi perniciem accersere? Perinde ut si quis
 ab hoste, nonnulla facultatū parte spoliatus, quicquid
 reliquū est, id omne iratus in mare deiciat, adq; eum
 modum fortunā suam deplorare sese prædicet. Quod
 si nos parum mouet Mimus ille nobilis, & quouis etiā
 philosopho dignus, Feras non culpes, quod mutari nō
 potest, certe Dauidis sapientissimi Regis exemplum
 pulcherrimū in mentem ueniat. Cui simulatq; pueri,
 quem tenerrime diligebat, mors est nūciata, confestim
 solo erexit sese, puluerem absterxit, cilicium abiecit, de-
 inde lotus & unctus, uultu mutato, alacris ad epulas ac-
 cessit. Id factum admirantibus amicis, Quid est? inquit,
 cur me iam conficiā dolore? Nam antehac, utcūq; spes
 erat fieri posse, ut meo luctu flexus deus, infantē serua-
 ret, nunc nullis ille lachrymis ad nos reuocari potest.
 Nos ad illum breui properabimus. Quis tam demēs;

h 3 ut cuiq;

ut cuiq̃ supplex esse uelit, quem certo sciat precibus nō
cōmoueri? At morte nihil inexorabilius, nihil surdus,
nihil rigidus. Arte mansuescūt fera, uel immanissimæ.
Est quo frangatur marmor, est quo mollescat adamas.
nihil est quo mortem delinias. Ea nec formæ parcat, nec
opibus, nec ætati, nec imperijs. Atq; ob id ipsum æquo
re ferenda animo, uel quod ineuitabilis, uel quod tā ex
æquo cōmunis omnibus. Iam uero quid ego tibi recen
sere pergam tot Ethnicorū exempla, qui suorum inte
ritum excello infractoq; tulerint animo? A quibus ani
mi fortitudine superari Christianos, nonne turpissimū
uideatur? Nunc tibi succurrat nobilis illa, meritoq; lite
ris omnium celebrata, Telamonis & Anaxagoræ uox,
Sciebā me genuisse mortalē. Succurrat Pericles, Athe
niensium dux, non tam eloquētia, q̃ animi fortitudine
celebris, qui cum intra quatrīduū duobus mirificis ado
lescentulis orbatus esset, solito uultu, atq; adeo corona
tus, etiā in cōcione disseruit. Succurrat Xenophon ille
Socrate præceptore dignus, Cui cū inter sacrificandū,
mors filiī esset nūciata, coronam modo deposuit, atq;
eandē mox reposuit, simulatq; fortiter in acie cecidisse
cognouit. Succurrat Dion Syracusanus, qui cū in ami
corū cōfessu nō nihil agitare, ac subito tumultu in ædi
bus coorto sciscitatus, quid esset rei, didicisset filiū de te
gulis lapsum interisse, nihil cōmotus, iussit extincti cor
pus mulieribus rite sepeliendum tradi, sese quod insti
tuerat.

tuerat, non omiffurum. Hunc imitatus Demofthenes, amiffa filia chariffima, atq; unica, feptimo ab eius obitu die coronatus, & cādido uestitu ad populū prodijt. Cuius facti, & fidem cōfirmavit, & illuftrauit gloriam, Aefchynis inimici criminatio. Succurrat rex Antigonus, cui cum nunciatū efferet, filiū in extraordinario confictu concidiffe, paulisper cōctatus, & intuens eos qui renunciarant, magno quidem animo, Sero, inquit, interifti Alcynonen (nam id erat filio nomen) qui tam temere in hostes te conieceris, neq; tuæ salutis, neq; meorum memor monitorū. Quod ſi Romana te magis capiūt exempla, respice Puluillum Horatium, cui capitolium dedicanti, cum nūciatum efferet, filiū uita defunctū eſſe, nec manū a poſte remouit, neq; uultum a religione ad priuatū dolorem flexit. Respice Paulum Aemilium, qui intra ſeptē dies duobus amiſſis filijs, progreſſus in cōcionem, ultro populo Romano gratulatus eſt, quod publicā fortunæ inuidiam, domeſtico luctu redemiſſet. Cogita Qu. Fabiū Maximū, qui cum filiū conſularē, & egregijs darū geſtis amiſiſſet, conſul in concionem prodijt, & encomiū filij recitauit. Interea Catonem Cenſoriū, cui cū filius natu maior obiffet, ſingulari ingenio, ſumma uirtute iuuenis, ad hæc prætor iam designatus, nihil tamen hoc caſu cōmotus eſt, ut Reip. negocia ſegnius adminiſtraret. Occurrat Martius, cognomēto Rex, Is cum filium ſummæ pietatis, magnæ ſpei,

spei, postremo unicum amisisset, orbitatē suam adeo infracto tulit animo, ut statim a rogo iuuenis, curiā pereret, ac senatum legis ferendæ causa euocaret. Occurrit L. Sulla, cui filij mors, nihil omnino acerrimā illius in hostes uirtutem contudit, nec effecit, ut falso sibi Felicis cognomētum usurpasse uideretur. L. Bibulus postero statim die, cū utruncq; filiū interfectum cognouit, ad solita officia processit in publicum. Huius collega C. Cæsar, cum Britannia peragraret, & filiaē mortem didicisset, tamē intra tertium diem imperatoria obiit muna. M. Crassus in Parthico bello, cum filij caput pilo præfixum conspiceret, nam id hostes ludibrii causa propius accedentes ostentabāt, cōuitijs etiā exasperantes calamitatem, usq; adeo non est animo cōsternatus, ut repente per omnes ordines equo circūuectus damaret, suum hoc malum priuatim, cæterū publicā Reip. salutem in militum incolumitate sitam esse. Atq; ut omittam exemplorum agmē, Gallos, Pisones, Scauolas, Metellos, Scauros, Marcellos, Aufidios, Claudius Cæsar, cum eum amisisset, quē & genuerat, & optauerat, ipse tamē pro rostris laudauit filium, in conspectu posito corpore, interiecto tantūmodo uelamēto, quod Pontificis oculos a funere arceret, & flente populo Romano, solus nō fleuit pater. Atq; ut hos quidem imitari pulchrū, ita turpissimū sit, non præstare uiros eum animū, quem foeminæ præstiterūt. Cornelia duos filios

lios, T. Gracchum, & C. Gracchū, & occisos uidit, & insepultos. At cosolantibus amicis, ac miserā dicentibus, Nunquā, inquit, nō felicem me dicam, quæ Gracchos peperit. Sed quid nos hæc ex priscorum annalibus repetimus? Quasi uero nō quotidiana uita, satis exemplorum suppeditet? Circumspice uicinos, circumspice cognatos & affines, quot reperies etiā mulierculas, quæ mortem liberorum moderate ferant? Intantum non opus est ad hanc rem, magnis philosophiæ præsidijs. Nam si quis modo secū animo reputarit, quæ calamitosa sit hæc nostra omnis uita, quot periculis, quot morbis, quot casibus, quot curis, quot incōmodis, quot uitijs, quot iniurijs sit obnoxia, quæ exigua pars eius nobis abeat, non dicam cum uoluptate, sed non aliqua ægritudine contaminata, deinde quæ fugax etiam, ac præceps, propemodum etiam gratulabitur ijs, qui maturius eam reliquerint. Breuitatē grauiter expressit Euripides, qui uitam mortaliū, dieculam unam appellat. Sed melius Phaleteus Demetrius, Euripidem castigans, qui eam non potius temporis punctū dixerit. Optime uero Pindarus, qui uitam hominum, umbræ somnium appellat. Res duas maxime nihili coniunxit, umbram & somniū, ut plane quæ sit inanis hæc uita, demonstraret. Porro quæ eadem sit calamitosa, probe perspexisse uidentur antiqui Poetæ, qui mortaliū gen⁹, nō alio epitheto rectius insigniri posse iudicarūt, quæ si eos *μοχθηρούς καὶ δειλοὺς*, id est calamit.

calamitosos ac miseros cognominarent. Nam prima pars æui, quæ quidem optima putatur, sese nescit. Mediâ protinus negotiorû tumultus, curæq; excipiunt, Extremâ morbi ac senectus occupat, ut de felicissimis interim agamus. Quis igitur non optimo iure probet illam Sileni sententiam, optimum esse non nasci, proximum t̃pocyclystissime aboleri? Quis nõ approbet Thracum institutû, qui nascentes, luctu lamentisq; excipiunt, rursum exeuntes e uita, gaudio, gratulationibusq; profectui solent? Quod si quis ipse sibi narret, quæ suis auditoribus solitus est Hegesias, is & suam mortẽ optabit potius, t̃p horrescet, & suorum obitum æquissimo feret animo. At obstrepit interim paternus dolor. Ante diem perijt, perijt adhuc ephebus, perijt optimus, ac singulari pietate filius, uitaq; lōgissima dignus. Queritur naturæ uices inuerti, quod filio pater, iuueni senex sup̃stes sit. Sed obsecro te per deũ immortalem, Quid tandem appellas, ante diem? Quasi uero non unusquisq; uitæ dies & supremus esse possit. Alius inter materni latebras uteri, uix dum homo præfocatur, & inter fingeris adhuc naturæ manus intercidit. Alius dum nascit̃, Alius dum uagit, in cunis abripit̃. Alius in ipso statim æui flore, uix dum percepto uitæ sensu, perit. Ex tot hominum milibus, t̃p paucis datum est ad senectæ limẽ, quẽadmodum uocat Homerus, pertingere? Hac nimirum lege deus animũ in huius corpusculi præsidio constituit.

stituit, ut quocunq; die, quocunq; momento iusserit de
cedere, protinus inde sit exeundum. Neq; uero quisq;
ante diem euocari sibi uidere possit, cum nulli sit certus
dies præsriptus, sed is demum legitimus est dies, quē
cunq; imperator ille noster supremum esse uoluerit.
Nos si sapimus, unumquēlibet perinde ut supremum
operiemur. Quācūq; in tāta uitæ breuitate, fugacitateq;
quātulum quæso refert, paulo serius, an maturius exi
maris? Neq; enim magis interesse uidetur, q̄ cum plu
res ad capitis supplicium ducuntur, primus, tertius, an *similis*
octauus feriaris, nihilominus mox feriendus. Quid em̄
aliud ipsa uita, q̄ perpetuus quidā ad mortem cursus?
Nisi quod commodius cum his agitur, qui a tam labo
riosa uitæ functione maturius dimittuntur. Verum ut *similis*
amentis est, iniussu imperatoris e castris excedere, ita
stulti atq; ingrati, missionē a duce celerius datam, nō li
beter amplecti. Maxime si iam nō sine laude discedat,
qui dimittitur, siq; ad præmiū, non ad ignominiā auo
catur. Neq; enim conuenit æui spacium solsticijs meti
ri. Recte factis æstimanda est ætas, ut is diu uixisse pu
tetur, non qui plurimos annos ἑτάσσοι ἀχθος ἀρούρης, ut
inquit Homerus, terram pressit, & numero addidit, sed
qui graui ter peracta uitæ fabula, honestam sui memo
riam posteris reliquit. An quereris, quod statim tibi ta
lem filium dederit deus, qualem optasses post annos
multos euadere? Quid quod neq; usq; adeo præmatu
re defun-

re defunctus est noster adolescens. Iam uigesimali attigerat annum, qua quidem ætate, mea sententia, optimū est mori, quia uiuere dulcissimū. Iam patriæ ciuem bonum, iam patri filium piū, iam æqualibus cōuictorē iucū dum, deniq; superis bonam & integram mentem præstiterat. Decessit uitiorum ignarus, calamitatū im- peritus. Porro quid allatura fuerit uita lōgior, incertū. Certe plerunq; fieri uidemus, ut posterior ætas, & grauioribus uitijis adolescentiæ puritatem inficiat, & pluri- bus calamitatibus iuuentutis felicitatem contamine- tur. His om̃ibus seu malis, seu periculis illum mors cita sub- duxit. Nūc deniq; tuto gloriari potes, te filium optimū habuisse, uel habere magis. Sed habueris tantū, nō ha- beas etiam. Vtrum potius æquum est, discutiari te qđ amiseris, an gaudere qui talem habueris? Vide ne pa- rum grati sit animi, meminisse repetiti muneris, nō me- minisse dati. Magnum profecto munus, filius pius, sed ita datum, ut ad tempus fruereris, nō ut perpetuo tuū esset. Sic enim tecum consydera uir sapientissime, imo sic pariter cōsyderemus. Siquis princeps, summi precij, summæq; artis tabulam nobis dedisset utendā, utrū eā, quando cūq; collubitū fuerit, reposcenti, sereno uul- tu reddemus, gratias insuper agentes, an tristes ad hūc modum cum eo expostulabimus? O te crudelē, qđ pre- cioso munere nos spoliasti, quantam uoluptatem no- bis ademisti, qđ cito rem tam egregiam nec opinātibus eripuisti.

eripuisti. Nonne is optimo iure, tam ingratum querimonis ad hunc responderit modum? Hocine præmij pro meo officio reporto? Ita ne nihil meministis, nisi hoc tantum, quod bellissimam tabulam amisistis? Excidit animo, gratis & ultro commodasse me? uos tot iam dies, mea beniguitate pauisse oculos, animum oblectasse? quod dedi, benignitatis erat, quod reposco, meo iure facio. uobis aliquid ex me lucri fuit, iactura nihil fuit, nisi quod uestro uitio id esse proprium fingebatis, quod erat commodaticium. Proinde perire uobis uidetur, quod repetitur. Imo quo preciosior, quo iucundior ea res fuit, quam utendam permisi, hoc magis atque magis mihi debetis. Nec ante tempus repetitum uideri oportet, quod citra iniuriam poterat non committi. Hæc ratio si nullo pacto refelli poterat, cogita quanto iustius natura, dolorem ac querelas nostras huiusmodi sermone possit reprehendere? Atque his nimium rationibus, dolorem nostrum leniri conueniebat, etiam si mors totum hominem tolleret, neque quicquam nostri post funus superesset. Nunc si saltem hoc credimus, de quo nihil addubitauit Socrates ille Platonius, uide licet hominem ipsum animum esse, corpus hoc nihil aliud esse, quam animi uel organum, uel domicilium, aut ut uerius dicam, sepulchrum & carcerem, unde cum emerferit, tum demum sui iuris esse, multoque quam antea felicius uiuere, quid est quod mortem incusemus, quandoquidem usque adeo non perit ille qui moritur, ut tum denique nasci ui-

i 3 deatur

deat' potius. Et nobis animo frui licet, quod oculis non
cernimus, nihilo secius q̃ amicis absentibus cogitatio-
ne frui solemus. Et haud scio, an aliquāto suauius, q̃ si
eos coram oculis cōspiceremus, propterea quod corpo-
rum conuictus, non raro nobis offensarum materiam
consueuerit ministrare, & cōsuetudinis assiduitas, ami-
citiae iucunditatem nō nihil imminuere. Eius rei si desy-
deras exemplum, an non sat argumēto sunt Apostoli,
qui tum demum uere frui Christo, uereq; amare cepe-
rūt, postea q̃ illis corporea praesentia fuisset adempta.
Sic est profecto bonorum amicitia, animorum nō cor-
porum cōiunctione constat. Qui uere amant, animos
amant, nō corpora. At animorum copulam, nulla uis,
nulla temporum, nulla locorum intercapedo potest
dirimere. Porro nimis q̃ puerile est, amicum iam pe-
risse putare, simulatq; sub oculis esse desierit. Tu quo-
ties libebit, filium tibi cogitatione, sermonibusq; prae-
sentem reddes, ille uicissim tui meminerit, sentitq; pe-
nitus animi tui affectus, nonnunq; & in somnis occur-
sabit patri, & arcanis quibusdam animus utriusq; sese
complectentur, & confabulabuntur. Quid autem pro-
hibet, quo minus iam nunc imagineris cum illo te uiuere,
qui cum paulo post es uicturus? Quantulum enim
est hoc omne quod uiuimus? Sed haecenus ipsi reme-
dijs sum usus, quibus cum Ethnico quolibet agere po-
teram. Nunc quid pietas, quid Christiana fides, a no-
bis

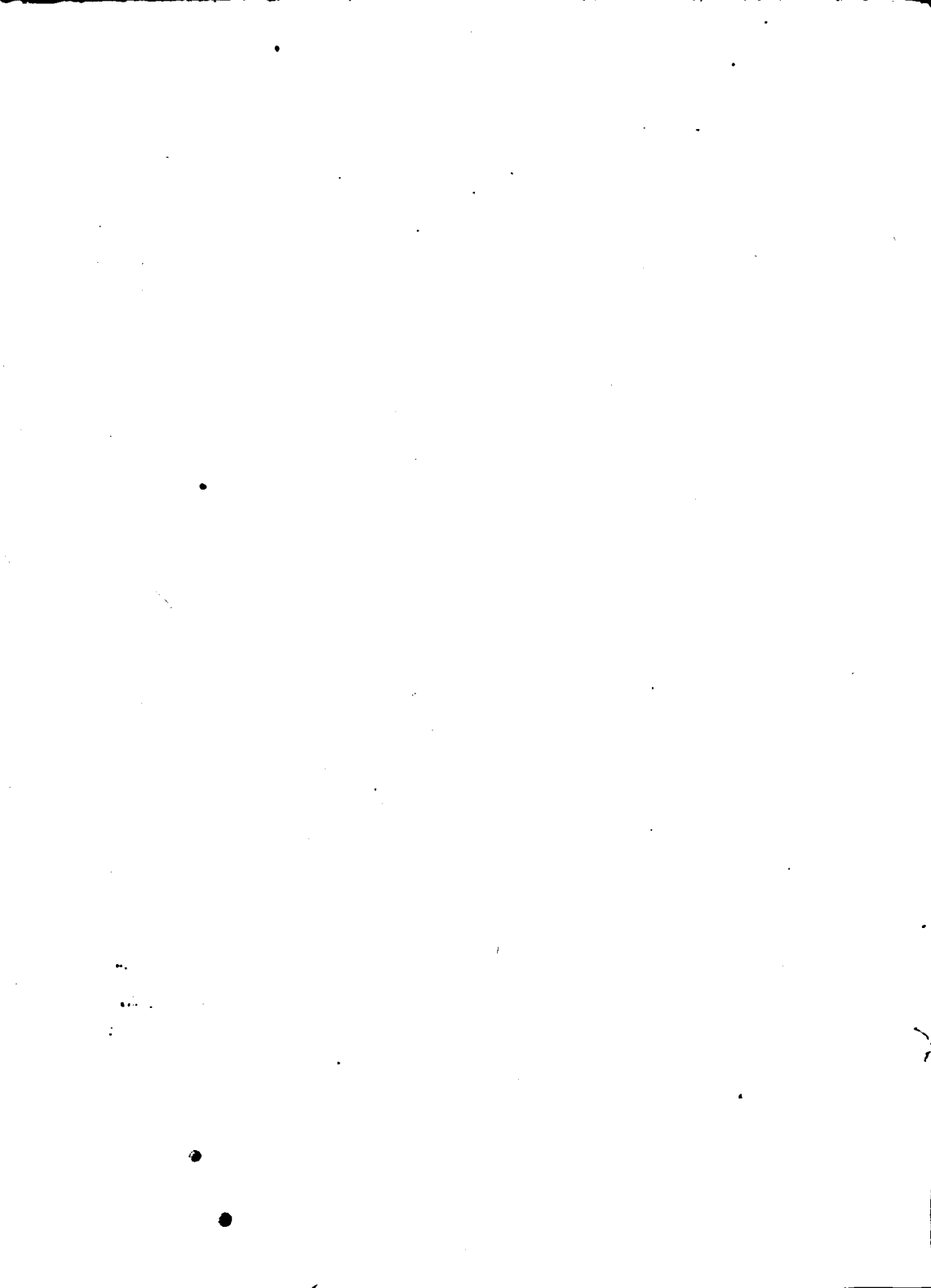
bis impetrare debeat, paucis consyderemus. Iam primum si maxime misera mors esset, tamē oportebat boni consulere, quod nulla uia corrigi poterat. Rursus si totum extingueret hominem, æquius tamen ferenda, quod tot huius uitæ calamitatibus finē imponat. Porro si animū originis æthereæ, graui corporis ergastulo liberat, propemodū etiam gratulandum ijs, qui e uita decesserint, & in felicem illam libertatē postliminio redierint. Nūc uero cum haud dubie pias animas ex huius uitæ procellis, ad immortalitatis portū transmittat, ac ne pilum quidem hominis perimat, quippe corporibus quoq; ad eandem immortalitatē aliquando reuocandis, utrum quæso lugere, an magis gratulari conueniat ei, quē ex hoc turbulentissimo uitæ pelago, in tranquillam illam immortalitatis stationem, mors matura transuexerit? Age paulisper huius uitæ (si modo uita est appellanda) sordes, erumnas, pericula in unum congere, rursus e diuerso eius uitæ commoda, quæ pios hinc ereptos manēt, compone, & facile uidebis, hoc homine nihil esse iniustius, qui summū bonum, ad quod unum nati, conditiq; sumus, perinde quasi maximum malum deploret. Orbem te damitas, cum filium cælo genueris, cuius ceu numinis cuiusdam memoriā, ut sacrosanctā uenerari possis, qui cælitus tui curam agens, res tuas ceu dexter aliquis deus, bene fortunare ualeat. Neq; enim ille, aut non sentit res mortaliū, aut solitam

in patrem pietatem, una cum corpore deposuit. Viuit profecto, mihi crede, uiuit ille, adestq; praesens nobis, & hoc ipsum nostrum colloquiū audit, sentitq; ac fortassis hunc ipsum luctū nostrū ridet, ac damnat. Quod ni corporum horum moles obsisteret, fortassis & audiremus eū lachrymas nostras huiusmodi dictis increpātem. Quid istuc est quod agitis? Quid senectutem uestram inutili, ne dicam amenti luctu conficitis? Quid iniquissimis querimonijs, fatum, fortunam, mortem in ius trahitis? An mihi ex istius uitae malis exēpto, & in hac felicitatē euecto inuidetis? Sed bona uerba. Nō in uidet nec paterna pietas, nec amicitiae cādor. Verū qd aliud sibi uult ista comploratio? An lachrymis dignū censetis, quod e seruitute in libertatem, de erumnis ad felicitatem, de caligine in lucem, de periculis in tutū, de morte ad uitam, de morbis ad immortalitatem, de tot malis ad summū bonum, de caducis ad aeterna, de terrenis ad caelestia, deniq; quod ab hominū colluuiē ad angelorum contuberniū sum traductus? Iam appello uestros istos animos. Quæso per uestrā in me pietatē, Si uobis esset in manu, me ad istā reuocare uitā, num essetis reuocaturi? At quo tandem flagitio tantū odiū cōmerui? Si reuocare nolitis, quorsum attinēt istae quæ relæ, nō solum inutiles, ut dixi, uerū etiam impiae? Porro nisi me immortalitas iamdudum omnis doloris expertem reddidisset, ego uicissim uestras istas lachrymas,

mas, alijs lachrymis deflerem, & tam crassam animi uestri caliginem cōmiserarer. At nostram ipsorum uicem ploramus, inquitis. Verum istuc sane haud amātium est, sed ad sese respicientiū, & uel alieno incōmodo suis rebus cōsulere uolentium. Sed age, quid tandem istuo iacturæ est, quod mea mors uobis attulit, an quod conspectu meo frui non licet? Atqui nihilo secius, interim memoria nostri frui licet, tanto quidem felicius, quāto tutius. Nam existimate me malis omnibus præreptū, quæcunq; in uita homini possunt accidere, & quorum magnam partem uestra uiuacitas experta est. Non est qui uobis obsequiū exhibeat, sed est qui apud deum Opt. Max. p uestra salute patronū agat, ut sedulum, ita & efficacem. Deniq; quantulum hoc momenti est, quod nostram dirimet cōsuetudinem? Vos, modo pro uestra uirili date operā, ut pie pacta uitæ fabula, mors dignos reperiatur, qui huc traducamini. Hæc, inquā, si nobis loqueretur filius, nōne merito nostri luctus nos pudeceret? His ferme rationibus, animi mei uulnus lenire soleo, quæ tibi cōmunia facere uolui, nō quod his remedijs magnopere egeres, sed arbitratus sum congruere, ut qui cum mihi luctus esset cōmunis, cum eodem & consolationem cōmunicarem. Caterum ut quæ fusius disserta sunt, in epilogum contrahā, hoc pacto efferuescentem animi tui dolorem coercebis. Mortuus est filius, Genueras mortalē. Tāto bono priuatus sum, Red didisti

didisti ei q gratis dederat. Grauis orbitas, Leuius ferendum, quod aliqua sarciri potest. Patrē destituit, Quid prodest flere, quod mutari non potest? Aut cur anxie deplores, quod tibi cum tot hominū milibus cōmune est? Sed interitum filij non possum non flere, Quiduis potius q̄ perit, qui bene moritur. At accubuit imatura morte, Nulla mors non matura recte morienti. Ante diem uiuere desijt, Nullus cuiq̄ certus mortis dies. In ipso aui flore extinctus est, Tum optimū est mori, cū uiuere est suauissimū. Obijt adolescens, Hoc pleribus uitæ malis subductus est. Optimū amisi filium, Gau-
de quod talem habueris. Innocēs e uita decessit, Nulla mors magis optanda, minusq; deplorāda. Sed interim filio frui nō licet, At animo licet, & mox ipso totus toto frueris. Siquid nouisti rectius istis, cādidus imperti. Si non, his utere mecum. Ac bene uale, quod quidem uult etiam ipse filius.

FINIS DECLAMATIONIS DE MORTE,
AVTORE DES. ERASMO RO
TERODAMO.

LVCIANI
SAMOSATENSIS

Saturnalia,
Cronosolon, id est, Saturnalium legum lator,
Epistolæ Saturnales,
De Luctu,
Abdicatus,
Icaromenippus seu Hypernephelus,
Toxaris siue Amicitia,
Alexander seu Pseudomantis,
Gallus seu Somnium,
Timon seu Misanthropus,
Pro Tyrannicida declamatio,
ERASMI declamatio, Lucianicæ respōdēs,
De ijs qui mercede conducti degunt,
Dialogi XVIII.
Hercules Gallicus,
Eunuchus seu Pamphilus,
De Sacrificijs,
Conutium seu Lapithæ,
De Astrologia,

DES. ERASMO ROTERODA
MO INTERPRETE.
EX POSTERIORI RECOGNI
TIONE, M. D. XVII.

ERASMVS ROTE

RODAMVS , REVERENDISSIMO IN
CHRISTO PATRI, D. GVLIELMO,
ARCHIEPISCOPO CANTVA
RIENSI, TOTIVS AN-
GLIAE PRIMATI,
S. D.

MITTO AD TE Dialogos aliquot
Luciani, partim nuper à me tradu-
ctos, partim recognitos. Nugas, in-
quis, mittis. Nugas sane, sed litera-
tas, nimirum ut rideas, si tamē unq̃
ridere potes, homo tot curis districtus, tot negotiorū
fluctibus obrutus. Sed cui potius mittā, quicquid fue-
rit illud, seu ludicrū, seu seriū, qđ meæ Camcenæ pdu-
xerint, q̃ tibi unico meo Mecœnati: qui solus & addis
animū Erasmo, & alis ingeniū, & ocium suppeditas, &
ornas studia. Bene uale. Londini, tertio Calendas Ma-
ias. Anno Millesimo Quingentesimo Duodecimo.

SATVRNALLA

LVCIANI, DES. ERASMO ROTERO
DAMO INTERPRETE.

Personæ SACERDOS & SATVRNVS.

SACERDOS.

IC MIHI Saturne, quando
tu quidem hoc tempore re-
gnare uideris, tibiq; & sacri-
ficatum, & litatum est à no-
bis, quid potissimum abs te
p immolatis hostijs postu-
lare debeam, quod postula-
tum feram? SATVR. Istud
quidem teipsum perpēdere

oportuit, quid tibi foret optādum, nisi qui princeps sit,
eundem & uatem esse uis, ut norit, quid maxime collu-
bitum sit animo tuo petere. Caterum ego, quantum fa-
cultas feret, non abnuā uotis tuis. SACER. Quin istud
iam olim mihi perpensum est, desydero enim uulgaria
ista, ac passim obuia, uidelicet opes, multam auri uim,
utq; uiris impetrem, utq; multa possideam mācipia, ue-
stes splēdidas ac delicatas, tum argentum & ebur, bre-
uiter, siquid est prætērea rerum preciosarū. Hæc igitur
mihi da optime Saturne, ut & ipse nōnihil emolūmen

k 2 ti ex tuo

ti ex tuo sentiam imperio, neue solus per omnē uitam earum rerū sim expers. SATVR. Illud uide. Iam postulas, quod non est meæ potestatis, neq; enim mearū partīū est ista distribuere. Quare ne grauitē feras, si quæ petis, nō assequeris. Quin magis ista a Ioue postulato, quū ad eum imperij uices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse præscriptis conditionibus, rerum administrationem ab illo suscipio. Est autē uniuersum imperium meū, septem duntaxat dierum, quorū si ius excesserit, illico priuatus reddor, ac uelut unusquibet de plebeia multitudine. Nec tamē in his ipsis septē diebus seriū quippiā, aut publicū tractare mihi pmissum est. Verum potare, inebriari, uociferari, ludere, certare tessaris, creare reges, famulos in cōuiuuium adhibere, canere nudum, lasciuo corporis motu saltitare, nōnunq; & in gelidam aquam dare præcipitem, facie fuligine oblita. Hæc uti faciam, permissum est. Cæterū magna illa, putata diuitias & aurum, Iupiter ipse dilargitur, quibus illi uisum fuerit. SACER. Imo ne ille quidem Saturne admodum facile, ac lubēs id facit, adeo ut me iam uox de fecerit, magno damore hæc ab illo flagitātem. At is nihil prorsus audit, uerum ægidem obuibrans, ac fulmen intentans, toruūq; obtuens, pauefacit instantes. Quod si quando etiam annuerit alicui, diuitēq; reddiderit, mirum q; id nullo delectu facit, ut aliquoties præteritis p̄bis, ac sapientibus uiris, sceleratis ac stultis hominibus

opes

opes offundat, uerberonib⁹ atq; effoeminatis, cuiusmo-
 di sunt isti pleriq;. Quanq; equidem cupio cognoscere,
 quānā sint ista tuæ potestati pmissa. SATVR. Haud
 quāq; parua, neq; omnino contēnenda, si quis uniuersū
 si imperij uim expendat, nisi forte tibi paruū esse uide-
 tur, ut in tesserarum ludo uincas, cumq; cæteris alea in
 unionem uoluatur, tibi senionem semper in summo la-
 tere ostēdat. Nam hinc sibi pleriq; uictum parant, uel
 ad saturitatem usq;, quibus propitia ac secunda aspira-
 rit tessera. Rursum alij nudi enatarūt, naue elisa, fracta
 ad tam minutum scopulum, puta aleam. Adde his, po-
 tando q; maxime hilarescere, ac modulatus alio uideri
 canere in conuiuio. Præterea reliquis ministris in aquā
 præcipitatis (nam ea poena est parum dextre ministran-
 ti) te & uictorem pronunciari, atq; ei quem uiceris, præ-
 mia præripere. Vides nimirū q; ingens sit bonū. Quē
 admodum & illud, quū talo uictor solus omnibus rex
 præficeris, ut non solum ipse nō feras ulla ridicula impe-
 rata, uerum etiam ipse possis alijs imperare, huic ut tur-
 pe quiddā de seipso uociferetur, illi ut saltet nudus, utq;
 sublata in humeros tibicina, ter domū obambulet. An
 non hæc quoq; munificentia mea non exigua sunt ar-
 gumenta? Quod si causaberis regnum hoc nec uerum
 esse, nec stabile, inscite feceris, quū uideas me ipsum, qui
 ista dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his
 igitur quæ mea facultatis est præstare, Nēpe de taxil-

lis, de regnādo, de canendo, deq; reliquis, quæ modo recēsi, audacter quæ uoles petito, nihil ueritus, ne te agi de aut fulmine terrorem. SACER. Atqui istis nihil mihi est opus Titanū optime. Tu tamē illud mihi respondeas uelim, quod maxime cupiebā cognoscere. Quod si mihi dixeris, satis magnā gratiam pro sacro persolueris, quin & in reliquū tempus quæ debueris, condono. SATVR. Roga modo, equidē respondebo, si forte qd' rogaris sciero. SACER. Illud in primis. Num uera sunt ista, quæ de te audimus? Quemadmodū deuoraris liberos tibi ex Rhea natos, utq; dam illa, subducto Ioue, saxum infantis loco suppositum, tibi deuorandum tradiderit. Deinde puer adultus, te regno expulerit, bello superatum, mox arreptum in tartarum præcipitarit, uinculis iniectis, tum tibi, tum omnibus copijs auxiliariis, quæ tecū in acie steterant. SATVR. Quid dixisti? Nisi festum celebraremus, essetq; licitum inebriari, atq; in dominos impune conuitia iacere, intelligeres profecto mihi permissum esse irasci, qui quidē istiusmodi roges, nihil reueritus adeo canū ac senem deū. SACER. At ego hæc Saturne, non ex meipso dico, Quin & Hesiodus, & Homerus, nolo em̄ dicere, reliqui propè mortales omnes eadem de te credūt. SATVR. An tu putas uel pastorem illum, uel hūc ampullosum, uere quippiā de me scisse? Rem ad hunc consydera modum. Est ne quisq; homo, nō dicam deus, adeo durus, ut possit ipse uolens

uolēs suos deuorare liberos: nisi si quis esset Thyestes, qui ab impio circūuentus fratre comederet. Sed frugi esse qui possit, qui fiat, ut ignoret sese saxum edere uice pueri: Ni forte dentibus sit huiusmodi, ut dolere non queant. Imo neq; bello confliximus, neq; Iuppiter per uim imperium occupauit, sed ego illi uolens & ultro rerum administrationem tradidi, cessiq;. Porro neq; uin ctū esse me, neq; in tartaro esse, uel ipse uides opinor, nisi prorsus oculis captus es, quemadmodū Homerus. SACER. Sed quid tibi accidit Saturne, ut imperiū deponeres: SATVR. Ego tibi dicā. In summa, senex iam & podagrosus quū essem ob ætatem (unde etiā factū est, ut pleriq; mihi compedes esse finxerint) impar erā uiribus ad tam multa huius ætatis facinora puniendā, nam erat assidue mihi sursum ac deorsum cursitādum obarmato fulmine, quo sacrilegos, puros, ac raptores exurerem. Eratq; negotium plenū laboris, quodq; iuuenem desyderaret. Itaq; mihi cōsulens, Ioui locum dedi. Quāq; & alioqui recte facturus mihi uidebar, si par titus filijs (nam erant) imperiū, ipse plerāq; uitam conuiuijs per ocium traducerem, nihil necesse habēs, neq; uota facientibus operam dare, nec ab ijs qui contraria petūt, molestia affici, neq; tonare, neq; fulminare, neq; grandinem aliquoties immittere. Sed senilem har iucundissimā dego uitam, meracius bibens nectar, neq; interim cum Iapeto, reliquisq; æqualibus dijs confabulans.

lans. At regnat quidem ille mille districtus negocijs, nisi quod hos pauculos quos dixi dies, mihi uisum est excipere, in quibus recipio principatū, ut mortalib⁹ in memoriam reducam, cuiusmodi fuerit me regnante uita, quū citra sementem, citraq; arationē cuncta illis prouenirent. Haud tum quidē aristæ, sed panis paratus, carnes apparatus, ac uinū fluminū instar fluebat, tum fontes mellis, lactisq; propterea quod mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquā, mihi causa fuit, cur exigui temporis imperium geram, atq; ob id undiq; plausus, cantiones, lusus, æqualitas omnibus seruis, æque ac liberis, neq; enim me regnāte quisq; erat seruus. SACER.

Suspitor
scribendū
πιδ' ο'π'ι'βας
p' π'αυδ' ο'π'ι
βας. Eāq;
lectionem
nos secuti
sumus.

At ego Saturne cōiecturam istam ad seruos, & eos qui boias terūt, referebam, quasi ob eam causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatem, quod memor te ipsum aliquādo seruitutē seruisse, ac gestasse compedes, eos magnificeres, qui simili essent fortuna. SATVR.

Nū tu desines istiusmodi nugari nugas? SACER. Bene mones, itaq; desino. Quin illud etiā mihi responde, talis ludere, in usu fuit tui quoq; sæculi mortalibus? SATVR. Erat sane. At non depositis talentis, ac decem nummū milibus, quemadmodū uos facitis, uerum ut plurimo nucibus, ne uidelicet discrutiaretur qui uictus esset, neue semper ploraret sese unum omnium nō habere quod ederet. SACER. Et recte quidē illi. Nam quo tandem præmio certassent ipsi talis, quū ipsi toti essent aurei?

aurei? Itaq; te loquēte, tale quidem mihi uenit in mentem, si quis unū aliquem ex aureis illis uiris, in hanc nostram ætatem adductū uulgo offenderet, quid illi tandem euenirer? Nēpe miserū (sat scio) discerperēt, haud aliter incurstantes, q̃ in Pētheum Mænades, aut in Orpheū fœminæ Thraciæ, aut in Acteonē canes, interq; sese decertarent, quātam quisq; maximā posset portionem auferre. ut qui ne in festo celebrādo, à lucri studio temperent, quin ipso etiam festo, ad lucri abutuntur incrementum. Itaq; alij quidem tibi primitias immolant, amicos in cōuiuiο depradantes. Alij uero tibi cōuitiantur, cū nihil ad rem pertineat, tum ipsas cōminuūt tesseras, perinde quasi illis sit imputādum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandem causæ fuit, ut deus usq; adeo imbecillis, ac senex, tēpus inamœnissimum delegeris, cum iam nix omnia occupat, plurimus sæuit Boreas, cumq; nihil nō gelu cōcretum est, ærent arbores nudæ decussis frondibus, squalēt, horrentq; uacua floribus prara, cū incurui, cōtractiq; mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad focū ferme desedent, interea tu festū diem agis? neq; enim ac cōmodum seni tempus, neq; satis idoneū genio indulgentibus. SATVR. Sed heus tu permulta quidē à me sciscitaris, cum potare iam oporteat. Itaq; nō exiguam temporis portionē tuis rogaionibus mihi de festo perdidisti, dum ista mecum philosopharis, nō admodum

ad rem

ad rem pertinentia, quare nunc istis tandē omiſſis, con-
 uiuiū agitemus, plaudamus, ac liberā agamus uitam.
 Deinde priſco more depositis nucibus, ludamus teſſe-
 ris, ac reges ſuffragiis creemus, iſiſq; ultro pareamus.
 Siquidē ad eum modum effecerimus, ut uerum uidea-
 tur prouerbiū, qđ dicunt, ſenes repuerascere. SACER.
 Imo cui iſta quæ dicis, non probantur Saturne, precor
 ut ei nec tum bibere liceat, cū ſitit. Itaq; bibamus, quan-
 doquidem ut primo colloquio ſatis à te reſponſum eſt.
 Proinde uideor mihi recte facturum, ſi noſtram hanc cō-
 fabulationem, & quæ ipſe interrogarim, & quæ tu pro-
 pitius reſponderis, literis prodita, tradam amicis legen-
 da, ſiqui ſunt digni, qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON, id eſt, SATVRNALIVM LE-
 GVM LATOR, ERASMO INTERPRETE.

N AEC AIT Cronosolon Sacrificus, &
 idem uates Saturni, earumq; legū cō-
 ditor, quæ quidē ad feſtum pertinet.
 Quid paupes facere oporteat, id alio
 miſſo libro illis ipſis pſcripſi. Neq; du-
 bito quin eas leges ſeruent, alioqui obnoxij futuri pœ-
 nis, quæ grauiffimæ decretæ ſunt in eos, q; minus parue-
 rint. Vos autem diuites, uidete ne hæc mādāta præter-
 grediamini, neq; negligatis. Nam ſiquis ſecus fecerit, is
 ſciat ſe non me neglecturum legis latorem, ſed ipſum
 potius

potius Saturnum, qui me condendis festi sui legibus delegit. Haud ille quidem in somnis uisus, sed nuper cum uigilante palam congressus. Erat autem neq; com pedibus uinctus, neq; situ oblitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à delyris poetis mutuati, uerum falcem quidem tenebat peracutam. Cætera uero & hilaris erat, & ualidus, regiôq; apparatus. Atq; hac quidē specie mihi uisus est. Cæterū quæ locutus est, planè diuina sunt, & in his hæc digna, quæ uobis prius exponā. Nam ubi me uidit animo mœstū inambulātem, mox intellexit, quippe deus, quæ nā esset molestiæ causa, uidelicet grauius me ferre paupertatē, ut qui nō pro temporis ratione unicam uestem habere, cum iam esset gelu, multusq; flaret Boreas, glacies ac nix, aduersus quæ ego minime cōmunitus eram. Multo magis aut, quod cum festum instaret iam proxime, reliquos uidere apparantes, quæ ad uictimas, quæq; ad conuiuia requirebantur, mihi uero ipsi res nō admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens, aurēq; prehensa, ac uellicata, Nam hac specie sese mihi consueuit ostendere, Quid istud sibi uult (inquit) Cronosolon? uidere mihi sollicitus. An non æquū inquam here? Cum impios ac scelestos homines opibus supfluere, & solos delictis frui uideam, ipse uero, mecūq; complures alij docti, cū inopia, summāq; rerū penuriā uitam degimus? Ne tu quidē here, curas his rebus finē imponere, & ad æquali

tatem reuocare. Tum ille, Cætera quidem, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ uobis à Clothone, reliquisq; Parcis accidunt. Porro paupertatis malum uobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit aut hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon, ac mihi leges aliquot conscribito, ostendens quid obseruandum sit in festo, uti ne diuites inter sese festum celebrent, sed uobis sua bona impertiant. At non noui, inquam, leges conscribere. Quin ego, inquit, docebo te. Moxq; ingressus, ordine me docuit. Deinde cū cuncta perdidicissem, Et illud, inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego pfecto sine causa falcē hāc acutā circūfero. Alioqui ridiculus sim, si cū patrem Cælū execuerim, non item castraro diuites istos, quicumq; leges meas uiolauerint, ut iam euirati, Cybeli matri sese adiungant cū tibris ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare recte facietis, si leges nō prætergrediamini. Lex prima. Ne quis quid intra festi tempus agito, neq; publicum, neq; priuatū, nisi quæ ad lulum, ad uoluptatem, animiq; oblectationē pertinebunt. Opsoniorū & bellariorū artifices soli in opere sunt. Aequalitas omībus esto, seruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Irasci, indignari, minariue ne cui liceat. Rationem exigere ab ijs, qui res curant Saturnalitias, ne id quidem fas esto. Ne quis argentum, uestemue expendito, neue inscribito solennitatis tempore, ne quis exerceatur, neue literis operam dato, aut recitato, nisi si quæ sint urbana.

urbana, lepidacq; quæ dicacitatem respiciant, ac iocum.

Lex secunda. Multo ante festum diuites, singulorum amicorū nomina in tabella scribūto. Porro pecuniam paratam habēto, ad decimā partem annuorū fructuū. Præterea quicquid illis superest uestiū, & quicquid est cultus pinguioris, q̃ ut ipsis cōueniat. Ad hæc argēto- rum uim nō modicam. Atq; hæc quidem in promptu sunt. Cæterum ante solennitatē Scobinam circūagun- to, atq; ex ædibus eiciūto sordes, auaritiā & quæstum, & si quæ id genus alia sunt plerisq; diuitū domestica. Deinde ubi domū perpurgarint, tum rem diuinam fa- ciunto, Ioui diuitiarū largitori, ac Mercurio munifico, atq; Apollini magna donanti. Deinde circa uesperam tabulā illam, amicorū nomina tenentem relegunto. Distributis aut pro cuiusq; dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittunto. Porro qui deferant, ne plures tribus, quatuorue sunt, atq; hi certissima ex fa- mulis fide, iamq; natu grandes. Ascribatur autē in lite- ris, & quid mittat, & quantū, ut ne utriq; suspectos ha- bere possint eos, qui perferunt. Atq; ipsi ministri unico quisq; calice epoto, domum recurrunto, neq; præterea quicq; ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittun- tor. Nam hos æquū est geminā accipere portionem. De muneribus q̃ modestissime simul, & q̃ paucissima uerba fiunto, neq; graue quicq; in literis quisq; ascribi- to, nec odiose laudato quæ mittuntur. Diuiti diues ne

quid mittito. Neq; locuples Saturnalibus æquali sorte
quēpiam cōuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc
deprompta fuerint, ut mittant, seruant. Neue cui mu-
neris poenitentia subito. Quod si quis anno superiore
peregre fuit, eaq; causa munerum expers fuit, & illa acci-
pito. Quinetiā tenuibus amicis æs alienum diuites con-
donāto, atq; etiam conductarū ædium precium, si qui
forte & hoc debent, neq; sunt soluēdo. In summa uero,
multo ante illud illis esto curæ, ut cognoscāt, qua re ma-
xime sit opus. Rursum qui accipiūt, ne de missis donis
ut exiguis queruntor, & quicquid mittetur, qualecunq;
fuerit, id magnū ducūto. Vini cadus, aut lepus, aut pin-
guis auis, inter munera Saturnalia ne habētor. Neue
Saturnalia dona in risum uertunto. Remittito uicissim
diuiti pauper. Si doctus est, libellum aliquem ueterem,
aut siquid ipse conscripsit, quod fausti sit ominis, & cō-
uiujs accōmodum, qualecunq; potuerit. Atq; id diues
læto admodum, hilaricq; uultu accipito. Acceptū pro-
nus plegito. Quod si recusarit, reieceritue, sciat sese ijs,
quæ de falce minatus sum, obnoxium esse, etiam si mi-
serit, quicquid alioqui mittendū erat, porrò reliqui, co-
ronas alijs, alijs turis frustula mittunto. Quod si pauper,
aut uestem, aut argentum, aut aurum, supra facultatem
diuiti miserit, id quidem, quod missum fuerit, publicū
esto, conflatumq; in Saturni thesaurū infertor. Ipse ue-
ro pauper postridie plagas a diuite, manib⁹ ferulæ sup-
positis

positis accipito, non pauciores quinquaginta supra ducentas. Leges cōiuiuales. Lauandū est, ubi linea sex erit pedum. Ante lauandū, nucibus ac talis lusitādum. Vbicunq; casus cuiq; locum dederit, ibi accumbito. Dignitas, aut genus, aut diuitiā, parū momenti habento, ut prius alicui ministretur. Eodē de uino omnes bibunto. Neq; proffit diuiti, si causetur uel stomachi, uel capitis dolorē, ut ideo bibat de meliore. Carnium om̄ibus æqua portio. Ministri ne cui qd fauore danto, neq; contantor, neq; prætermittunto, donec ipsis uisum fuerit, quæ tollenda erūt. Neq; huic quidem magna, illi uero perexigua apponūto. Neue huic coxa suis, illi maxilla apponitor, sed in omnibus æqualitas esto. Pocillator, acutis oculis unumquēq; obseruato, minus tamē herū. Acutius etiam exaudito. Calices omnis generis sunt. Ad potandū inuitare, si quis uoluerit, ius esto. Omnes omnibus præbunt, si libeat, ubi præbiberit diues. Neq; quisq; bibere cōpellitor, si nō possit. In conuiuiū ne quis uel saltatorē, uel citharcedū inducito. Eum qui nup̄ discere cœperit, inducendi ius esto, si quis uoluerit. Dicteriorū is modus esto, ut ne quis usq; lædat. Pronucibus ludunto talis. Siquis deposita pecunia talis luserit, in posterū usq; diem ieiunato. Et maneto quisq; & abito cum uoluerit. Porro cum diues famulos suos conuiuiū accipiet, tum amici quoq; unā cum ipso ministranto. Leges hæc singuli diuites, æræ colūnæ inscrip-
ptas

ptas, in aulæ meditullio habēto, ac legūto. Atq; id quidem sciendum est, quoad ea columna manebit, neq; famēs, neq; pestilentia, neq; incendium, neq; quicq; alio/ qui molestum, in illorum domū subibit. Quod si quando (id quod dñi prohibeant) tollatur, abomināda sunt, quæ illis tum euentura.

EPISTOLAE SATVRNALES.

Ego Saturno Salutem.

QVIDEM ET antea tibi scripsi, significans quonam in statu essem, & quē admodum ob inopiam mihi periculū esset, ne solus omnium, expers reliquerer solennitatis, quā indixisti. Ad didi & illud (nā nemini) iniquissimū esse, si nostrum alij opibus ac delictis superflueret, nihil ex suis facultatibus impertiētes pauperioribus, alij rursum fame contabescerent, atq; id quidē instantibus Saturnalibus. Verum quoniam tum ad meas literas nihil respondisti, operæ precium existimaui, te denuo iisdē de rebus cōmonefacere. Tuū erat optime Saturne, sublata hac rerū inæqualitate, bonisq; in medio depositis, postea celebrandum festum edicere. Nam uti nunc res habent, formica camelus, quemadmodū aiunt prouerbio. Quin magis tragediæ histrionem animo cōcipe, qui altero pede præaltis cothurnis sublimis insistat, cuiusmodi

iussimodi sunt Tragica calceamenta, altero uero sit incalceatus. Is si ad hunc modū instructus ingrediat, uides necessario futurū, ut nunc excelsus sit, nūc humilis, prout hunc, aut illum pedem uicissim promouerit. Nec minor est in uita nostra inæqualitas, dum illi cothurnis fulti, adornate fortuna, Tragœdias in nos agunt. Contra magna pars pedibus, atq; humi ingredimur, quum & ipsi, scias uelim, nihilo deterius illis fabulā agere possimus, atq; ingredi, si quis nos quoq; ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poetis audio, nihil harū rerum inter homines fuisse olim, quum tu solus adhuc imperium teneres. Verum tellus illis citra serendi, arandiq; laborem bona progignebat, cœnā unicuiq; paratam, uel ad satietatē usq;. Porro flumina partim uinū, partim lac, erant autē & quæ mel manabant. Quodq; est omniū maximū, aiunt illos ipsos homines aureos fuisse, Cæterum paupertatē omnino procul ab illis abfuisse. Nos contra nō satis idonei sumus, qui uel plumbum uideri possimus, aut siquid etiam plumbo uilius, ut quorum plerisq; uictus labore quæritur, ac passim paupertas, egestas, ac desperatio, & illud, Hei mihi, & unde inueniam, & o fortunam, atq; id genus alia per multa, apud nos nempe pauperes abundant, quantū his de rebus leuius discruciaremur, nisi diuites cōspiceremus tanta fruētes felicitate. Qui quidem quū tantū auri, tantū argenti cōditum habeant, tantum uestium

m possideāt,

possideant, tot m̃ācipia, tot currus, familias, agros, atq̃
harum rerum omniū magnā uim teneant, tamē adeo
nobis nihil unq̃ de his impertiuunt, ut plebeios homi-
nes ne aspectu quidem dignentur. Hæc, inquam, sunt
Saturne, quæ nos enecant maxime, planēq̃ rem intole-
randam arbitramur, hunc in purpura accumbentē, tan-
tis opum delitijs affluere, ructatē interim, & applau-
dentibus amicis, perpetuo festū diem agere, me uero,
meiq̃ similes, somniorū cōiecturas interpretari. Sicun-
de forte quatuor oboli cōtingant, quo uidelicet pane,
polentaue expleti dormire queamus, nasturtiū, aut lu-
pinū, alliūue opsonij uice arrodentes. Aut hæc igit̃ Sa-
turne ad æquabilitatem uitæ mutes, corrigasq̃ necesse
est, aut qd̃ est postremū, illis ipsis interdicas diuitibus,
ne soli bonis fruantur, uerum ēmodijs auri tam multis
uel heminā in omneis nos dispergant. Porro ex uesti-
bus, si quas iam à tineis exesas, citra suum incōmodum
dare possint, malintq̃ hæc prorsus uetustate, situq̃ pe-
ritura, nobis dare qui induamur, q̃ sinere ut in cubili-
bus ac scrinijs multa carie computrescant. Præterea ut
cœnēt singuli, nunc quaternis, nunc quinīs pauperibus
ad conuiuiū adhibitis. Haud isto quidem pacto, quo
his temporibus cōuiuiā peraguntur, uerū popularius,
ut aqua sit omniū portio, neq̃ ut hic obsonijs ingurgi-
tet sese, famulo interim adstāte, atq̃ operiēte, donec he-
rus uorando præfocetur. Cæterum ubi ad nos uenerit,
quum

quū uix etiā apparauerimus admouere manū, p̄tinus ad alios transferatur, patina tantum ostensa, uel siquid de placenta reliquū est. Neq; illatum aprum ita partiatur, ut domino totū dimidiū apponat, unā cum capite, reliquis autem ossa tecta apponat. Vtq; p̄moneant p̄incernæ, ne contentur donec unusquisq; nostrum septies poscat bibere, sed semel iussus protinus infundāt, & ingentē calicem impletum tradant æque atq; ipsi domino, utq; unum & idem uinum cōuiuijs sit omnibus. Alioqui ubinam ista lex scripta fuit, aut receptus mos, ut hic uino odorato, generosōq; temulētus sit, mihi cōtra musto disrumpatur aluus? Hæc si correxeris, noua risq; Saturne, tum demū effeceris, ut uita uere uita sit, festum uere festum. Sin minus, illi quidem epulentur, nos autē interim sedentes precabimur, ut simul atq; loti uenerint, puer subuersam amphorā rumpat, utq; coquus ius adurat, ac per obliuionē muriam pisciū in lentem infundat, utq; canis in domū irruens opsoniorū, artificibus alibi intētis, exta deuoret uniuerſa, præterea placentæ dimidiū, utq; sus ac ceruus, neq; nō suculæ inter assandum idem faciant, quod Homerus de Solis bobus cōmemorat, imo uti non serpant solum, uerum etiam unā cum ipsis uerubus in mōtem abripiant sese, fugiantq; utq; ipsæ etiam aues pingues, iam ademptis plumis, & ad coquēdum apparatus, uolatu aufugiāt, ne soli illis fruantur. Quodq; futurum est illis grauissimū,

ut formicæ tales, quales feruntur Indicæ, aurū è thesa-
ris effossū, noctu in publicum efferant, utq; uestis cu-
ratorum indiligentia, ita ab optimis muribus perfore-
tur, ut cribrū uideri possit, nihilq; differat a casse uena-
torio, utq; formosi illorū, comaticq; puelli (quos Hya-
cinthos, aut Achilles, aut Narcissos appellare solent)
dum ipsis poculum porrigunt, subito defluente coma
calui fiant, & acutam ædant barbam, cuiusmodi in Co-
mœdijs induci solēt Sphenopogones, quibus a cunea
ta barba nomen inuentum est, utq; uertex illis asperis
ac pungētibus pilis sit hirta, reliqui capitis parte nuda.
Hæc atq; his etiam plura, illis imprecabimur, nisi desi-
nant usq; adeo suis priuatim studere cōmodis, uelintq;
in cōmune diuites esse, nobis quoq; quantum æquum
est, impertientes.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SALVTEM.

VID TV, obsecro, nugas istas ad me,
ac de reb⁹ huiusmodi scribis, iubesq;
ut de integro bonorū faciam partiti-
onem: quod quidē alterius munus fue-
rit, penes quem nūc est imperiū. Ete-
nim demitor te, si solus omniū igno-
ras, quē ad modū iam pridem regnare destiterim, ac pri-
uatus esse cœperim, liberis partitus imperiū, quāq; Iu-
piter præcipue rerū istiusmodi curam agit. Porro mea
potestas

potestas nō nisi ad taxillos usq; saltationes, cantiones,
 & ebrietatem ualet, idq; septem non amplius diebus.
 Itaq; grauioribus in causis, de quib⁹ scribis, uidelicet de
 tollenda rerum inæqualitate, utq; ex æquo omnes, aut
 opibus abundēt, aut egeāt, Iupiter uobis operā dabit.
 Quod siquid in ijs quæ ad festū pertinet, uel fraude de
 tractum est alicui, uel additum, id erit mearū partium
 iudicare. Iamq; scribo diuitibus de cœnis, deq; auri he-
 mina, neq; nō de uestib⁹, ut uobis quoq; ad celebrādū
 festū nō nihil mittāt. Quandoquidē æqua sunt ista, de
 cetq; illos facere quemadmodum prædicatis, nisi forte
 habent isti, quod probabiliter ad hæc respondeant. In
 summa tamen illud scitote pauperes, uos longe falli,
 neq; recte iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices
 arbitramini, solosq; suauem uitam uiuere, propterea
 quod illis liceat opipare cœnare, uino suauī inebriari,
 formosis frui mulieribus, uestibus uti delicatis, uerum
 istam felicitatem cuiusmodi sit, ignoratis. Siquidē hæ
 res nō mediocribus curis eos distorquent, sed singulis
 inuigilare cogūtur, nequid rerum domesticarū dispen-
 sator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne uinum ace-
 scat, ne frumētum uermibus corrūpatur, ne latro tollat
 pocula, ne populus credat calumniatoribus, si illum di-
 xerint affectare regnū. Atqui hæc quidem quota pars
 est eorū, quæ istos discruciant. Quod si nossetis metus
 & curas, qbus obnoxij sunt, plane fugiēdas uobis esse

diuitias existimaretis. Alioq̃ creditis uel meipsum usq̃ adeo insanū, ut si prædara res esset opulētia, aut regnū depositurus hæc, alijsq̃ ea cessur⁹ fuerim, patererq̃ ut nunc priuatus alieno parerem imperio? Quinpotius quū non essem ignarus huiusmodi malorum, quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperiū deponui, idq̃ sapienter. Nā quod tu nunc apud me deos obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, uos contra, nasturtiū, lupinumue, aut cepe per festi tempus, obsonij loco arrodere, cuiusmodi sit cōsidera. Etenim in præsens quidē utrunq̃ dulce est illis, minimēq̃ molestum. At postea res inuertitur. Quandoquidem uobis deinde non accidit, ut postridie surgatis, capitis dolore grauati ob temulētum, quēadmodum illi, neq̃ ob immodicā ingurgitationē graue olentem, & acrem spiritū ructatis. At illi hoc quoq̃ fructus ferunt, ut quoniam magnam noctis partem uario coitu pro libidinis arbitrio trāsigūt, facile sibi, uel tabē uel tussim, uel morbum intercutem, ex intemperato uoluptatum usu colligant. Alioqui quotumquēq̃ potes ostendere, qui non planē palleat, ac faciē cadauerosam præ se ferat? Quotumquēq̃ autem, qui quū ad senectutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingrediat⁹, ac non potius à quatuor baiulis gestetur? foris quidē totus aureus, intus putris, ac pānosus, cuiusmodi sunt Tragica indumēta, ex panis admodum uilibus confarcinata. Vos autem quum
molestum

molestum est, quod de piscibus gustare nō liceat, quod inedia laboratis, non illud item cogitatis, eosdem & podagra, & tussis expertes esse, aut siquid aliud aliam ob causam illis incommodi contingit. Quāq̃ nec illis ipsis æque dulce est, quotidie, supraq̃ satietatem istis uesci. Quin potius uideas eos nōnunq̃ ita holus ac lupinum appetere, ut tu nō æque leporem appetas, aut aprum. Vt de reliquis interim sileam, quæ illos discruciant, puta si filius sit luxuriosus, si uxor uel amans, uel amata à famulo, coacta magis q̃ ex animo cum illo dormiat. In summa multa alia sunt, quæ uos ignorantes, tantum aurum illorum ac purpuram uidetis. Tum si quando uideritis eos albo prouehi curru, inhiatis & adoratis. Quod si illos contemneretis, negligeretisq̃, neq̃ ad argenteum currum oculos haberetis intentos, neq̃ inter colloquendum, smaragdum annulo indusum respectaretis, neq̃ uestes obiter contrectantes, molliciem admiraremini, sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse, haud dubie futurum sit, ut ipsi uos ultro adirent, ad cœnam rogarent, nimirum ut uobis ostendere possint lectos, mensas, ac pocula. Quarum rerum nulla sit utilitas, si sine teste possideantur. Certe reperietis pleraq̃ hæc illos uestra causa parare, nō quo utantur ipsi, sed uti uos admiremini. Hæc ad consolandos uos scribo, utranq̃ uitam cognitam habens. Conuenitq̃ ita festum agere, ut cogitetis omnibus breui decedendum
 è uita

è uita, & illis, depositis opibus, & uobis, relicta paupertate. Quanq̃ & illis scribā, sicuti sum pollicitus, certūq̃ scio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS SALVTEM.

AVPERES nuper ad me datis literis incusarunt uos, qui nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis, impertimini, atq̃ omnino postularūt, ut omnia bona facerem omnibus cōmunia, ut ad singulos illorum sua pars rediret. Aequū enim esse, ut rerum æqualitas cōstituatur, neq̃ decere, ut huic supersit, ille nullo modo sit particeps uoluptatum. Ego uero respōdi, hisce de rebus rectius Iouē cōsideraturū. Ceterū de præsenti negotio, deq̃ iniurijs, quib⁹ sese p̃ festos dies affici putant, uidebam mei officij esse sententiā ferre, sumq̃ pollicitus me uobis scripturum. Sunt autem quæ postulant hæc, ut mihi quidē uidetur, æqua. Nam quo pacto, inquiūt, tanto frigore horrētes, tantæq̃ obnoxij esuritioni, postea diem etiam festū celebrare possumus? Quare si uellē & illos festi participes esse, postularūt ut cogerē uos, ut & de uestibus illis impertiamini, siquæ supersunt pinguiore, q̃ quæ uobis conueniant, utq̃ de auro nonnullas guttulas in illos distilletis. Qd̃ si ista feceritis, inquiūt, non erit amplius disceptatio inter uos de bonis apud Iouem. Sin minus, minitantur sese

sefe ad nouam rerum partitionē prouocatu-
 rōs, ut pri-
 mū Iupiter pro tribunali sedere cōperit. Atq; hæc qui-
 dem facere uobis nequa cōp; graue fuerit, impertiri non-
 nihil de tantis opibus, quas possidetis, & recte posside-
 tis. Quin de cœnis quoq; ut uobiscum cœnarēt, & hoc
 literis addendum putarunt, quēadmodum uos in præ-
 sentia foribus oclufis, soli delitijs frueremini. Quod sit
 quando uobis uisum fuerit, & illorū quēpiam post lon-
 gum tempus conuiuio adhibere, plus esse molestiæ in
 cœna, cōp; uoluptatis, multa q; illic in pauperum cōtume-
 liam fieri, uelut illud, Cum non eodem de uino bibant,
 dñj boni, cōp; illiberale, planè dignū, in quo & illi debeant
 accusari, qui non surgant potius, abeantq; toto conui-
 uio uobis solis relicto. Quan cōp; negant sese etiam ad sa-
 tietatē ex illo qualicumq; uino bibere. Propterea quod
 uestri pincernæ, aures habeant cœra obturatas, quēad-
 modū olim Vlyssis socij. Porro reliqua usq; adeo sunt
 turpia, ut pigeat cōmemorare, quæ de carniū partitio-
 ne criminātur, dēq; ministris, qui cū uobis assistant, do-
 nec plus cōp; ad plenum expleamini, ipsos prætercurrūt,
 aliāq; huius generis p̄ multa sordida, minimēq; digna
 uiris ingenuis. Proinde æqualitas, res est omniū iucun-
 dissima, maximēq; cōuiujs cōgruens. Atq; hac de cau-
 sa, uobis æquus ille partitor in conuiujs præficitur, ut
 æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne
 posthac uos iterū accusare possint, Quin potius hono-
 rabunt

rabunt uos, & amabunt, si paucula ista à uobis acceperint, quorum impendiū à uobis nec sentietur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria semper mansura est. Præterea nec rempublicam administrare possitis, ni pauperes unà uobiscum in ea uersentur, milicęq; modis felicitatē uestram adiuuent. Neq; enim habituri estis, qui diuitias uestras suspiciant, si soli atq; apud uosipsos in tenebris eas possideatis. Videat igit uulgus, mireturq; uestrum argentum, mensas, & quem admodum præbidentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum undiq; contemplantur, ac pondus expendant, manu librantes. Tum argumenti absolutam cælaturam, Tum auri uim, uicissim artem cōdecorantis. Nam in istum modū, non solum illi uos probos uiros & humanos prædicabunt, uerum etiā inuidiam illorum effugietis. Quis em̃ inuideat impertienti, dantiq; quod æquum est? Quis non potius optet, ut q̃ diutissime uiuens, bonis suis fruatur? Verum ut nūc res uobis habēt, & felicitas uestra teste caret, & diuitiæ inuidiosæ, & insuauis uita. Neq; enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quēadmodum aiunt leones facere, & ex luporum genere, quos solitarios uocāt, q̃ si cum lepidis hominibus, ac per om̃ia gratificari paratis, cōuiuatis. Qui primū non sinent cōuiuū surdum aut mutum esse, uerum consuetudine sua fabulas conuiujs aptas, dicteriāq; minime molesta, uariasq; uoluptates

ptates adferent. Quibus rebus tēpus iucūdiſſime trāſi-
gitur. Idq; gratum eſt Baccho, gratum Veneri, gratum
etiā Gratijs. Deinde poſtero die, dum comitatem ue-
ſtram referūt, beneuolentiā uobis cōciliant. Hæc etiā
magno fuerant emēda. Nam illud à uobis ſciſcitabor,
ſi pauperes abeant taciti, ſic enim fingamus, nōne uos
ea res urceret, cū non haberetis, quibus oſtentaretis pur-
pureas ueſtes, comitum multitudinem, annulorū ma-
gnitudinem? Neq; iam libet referre neceſſario futurū,
ut pauperum infidiæ, atq; odia in uos oriātur, ſi ſoli de
litijſ frui uelit. Nam quæ minantur uobis imprecatu-
ros ſeſe, prorſus abominanda ſunt. Ac dī prohibeant,
ne unq; ad eiufmodi imprecationes uenire cogantur.
Quādoquidem ſi id fiat, neq; inteſtina poſthac guſta-
bitis, neq; placētam, niſi ſiquid canis reliquum fecerit.
Præterea lenticula ſaperdæ liquamen uobis habebit.
Porro ſus aut ceruus interim dum aſſantur, è ueru in
montes auſugere parabunt. Tum aues quoq; pingues
abſq; aliſ fugam molientes, ad pauperes auolabūt. De
niq; quod eſt omniū grauiffimum, pocillatores formo-
ſiſſimi repente uobis calui ſient, idq; etiā fracta am-
phora. Super hiſ rebus conſulite, quæ & feſto ſint di-
gna, & uobis q̄maxime tuta, atq; illiſ pauptatis onus
ſubleuate, exiguo uectigali illoſ amicos habituri, neu-
tiq; malos.

DIVITES SATVRNO 8.

VM PVTAS Saturne, de rebus istis ad te solū scripsisse pauperes? Quin-
 potius Iouis ipsius aures iam obsur-
 duerūt illorum querelis, dum hæc ea-
 dem uociferantur, ac nouam rerū par-
 titionem flagitant, ac simul & fatū in-
 cusant, quod nō æqualiter distribuerit, & nos, quod ni-
 hil ipsis uelimus impertiri. Verum nouit ille, quippe cū
 sit Iupiter, penes quos sit culpa, eoque illos plerūque obau-
 dit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quādo
 quidē hoc certe tempore princeps noster es. Nos em̄
 omnia ista quæ scribis, ob oculos habentes, quæ sit hone-
 stum de magna rerum copia opitulari nris, qui indigēt,
 quantūque sit iucundius, simul cum pauperibus uersari,
 & cōuiuium agitare, ad eum modum assidue facimus,
 adeoque in ratione uitæ nos æquamus, ut nihil possit in-
 culcare is, quē ad cōuictum admittimus. Verum illi pri-
 mum aiunt sibi paucis opus esse. Deinde ubi semel illis
 fores aperuerimus, nuncque desinūt alia super alia postu-
 lare. Quod nisi protinus omnia, simulque cum dicto ac-
 ceperint, mox paratū odium, in promptu conuitia, etiā
 siquid de nobis sit mentiendum. Porro qui audiunt, si-
 dem illis habent, rati uidelicet illos probe scire quæ di-
 cunt, propterea quod nobiscum cōsuetudinem habue-
 rint. Ita fit, ut in alterutrū incidamus, ut aut si nihil de-
 mus,

mus, illos prorsus habeamus hostes, aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iamque in pauperum gregem ueniamus. At cetera quidem utcumque ferenda sunt, uerum inter coenas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atque aluum explere, sed iidem ubi plus satis adbibebint, tum aut puellae formosae cyathum porrigentis manum uellunt, aut concubinae, uxoremue sollicitant. Postremo conuomito conuiuio, postero die nobis obtestant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintque. Quod si haec aduersus illos metiri uidemur, uester illis parasitus Ixion in memoriam redeat, qui ad communis mensae honorem admissus, ac uobis dignitate aequiparatus, iam ebrius uir ille egregius, Iunonem adortus est. Haec atque huiusmodi sunt, propter quae in posterum statuimus, quo res nostrae sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum praebemus. Quod si te autore, pacto recipiant, sese moderate petituros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiose in copotationibus admissuros, age, conuiuant nobiscum, simulque coenent bonis auibus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mitemus, & de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus. in summa, nihil omittemus officij nostri, modo uicissim desinant ipsi arte nobiscum uiuere, sintque pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit, quod in nobis desyderes, si ipsi quoque suo fungi uolent officio.

LVCIANI SATVRNALIUM FINIS.

LVCLIANVS DE

LVCTV. DES. ERASMO ROTERO

DAMO INTERPRETE.

PERAEPRECIVM sane fuerit ob
 seruare ea, quæ in luctu uulgo tum
 dicantur, tum fiant, item quæ dican/
 tur ab ijs, qui eos cōsolantur scilicet,
 quāq; nō ferenda putēt, lugētes ea
 quæ sibi acciderūt, & sibi ijs, & ijs
 quos flent. Cum haud quāq; per/
 nouerint, mala ne sint ista, ac dolenda; an contra iucun/
 diora, melioraq; ijs quibus accidunt. Sed ex more & cō/
 suetudine dolorem accersunt. Itaq; cum mortuus fue/
 rit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin prius uolo tibi
 narrare, quas habeant de morte ipsa opinioniones. Sic
 enim palam fiet, qua gratia superuacanea ista molian/
 tur. Vulgi quidē hominū multitudo, quos sapiētes isti
 uocāt idiotas, Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularū
 autoribus, super his fidē habentes, & illorū poesim pro/
 lege ducentes, locum quendam subter terram profun/
 dum esse putant, quē tartarum uocant. Eum existimāt
 magnum & spaciosum esse, caliginosum atq; opacum,
 qui tamen istis, haud scio quo pacto illustrari uidetur,
 quo singula quæ illic sunt, introspeciant. Tum regnare
 in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi
 retulit quidam harum rerum mire peritus, ob id eo uo/
 cabulo

cabulo honestatum, quod mortuorū copia diues esset.
 Porro Plutonem hūc inferorum rempublicam, & ma-
 nium uitam constituisse in hanc formā. Nam sorte ob-
 tigisse huic, ut uita defunctis imperaret. Quos ubi de-
 missos receperit, arreptos uinculis ineffugibilibus coer-
 cet, nulli prorsus permittens, ut ad superos redeat, præ-
 terq̃ admodum paucis ex uniuerso æuo, idq̃ grauissi-
 mis de causis. Interluitur autē regio illius, fluuijs & ma-
 gnis & horrendis, uel solo nomine. Siquidem Cocyti,
 Phlegethontes, atq̃ huiusmodi uocabulis appellātur.
 Quodq̃ est grauissimum, præiacet Acherōtica palus,
 quæ prima excipit obuios, quam nō possis neq̃ trans-
 mittere, neq̃ transiri sine uectore. Nam & profundior
 est, q̃ ut pedibus transire possit, & spaciosior, q̃ ut tra-
 nari queat. In summa huiusmodi est, ut nec auium ma-
 nes possint eam transuolare. In ipso uero descensu, por-
 tæq̃, quæ quidem est adamantina, Aeacus est, regis pa-
 truelis, cui mandata est custodia, iuxtaq̃ hunc canis tri-
 ceps, sauius admodum. Is aduenientes satis amice, pa-
 catq̃ intuetur. Cæterum si quis conetur aufugere, la-
 trat, territosq̃ in specum redigit. Iam qui transmissa
 palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Aspho-
 delo confitum, ac fluuius memoriæ hostis, eoq̃ Lethe
 nomē est inditum. Nam hæc uidelicet priscis illis mor-
 talibus narrarunt, qui illinc redierant. Nempe Alce-
 stis & Protefilaus, Thessalus uterq̃, neq̃ non Theseus
 Aegeo

Aegeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodum graues, digniq; quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur e fonte illo bibiſſe, alioqui non memiſſent horum. Itaq; Pluto & proſerpina, ut aiebāt illi, rempublicam adminiſtrant, rerumq; omniū dominatum obtinent. Sed inferuiunt hiſ, & in adminiſtrando principatu adiuuant, ingens turba, Furia, poena, terrores, ac Mercurius, quanq; hiſ ſane non adeſt perpetuo. Praefecti autē & Satrapae & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamāthus, uterq; Cretenſis, uterq; Iouis filius. Atq; hi quidem bonos ac iuſtos uiros, qui cum uirtute uitam peregiſſent, ubi iam multi collecti fuerint, uelut in coloniam quandā emittunt in campum Elyſium, uitam optimā inibi uiſturos. Quod ſi malos aliquos ceperint, hoſ Furis traditos, in impiorum locum eiciūtur, pro rationē malefactorum puniēdos. Quo quidem in loco, quid tandē mali non patiuntur? torti, exuſti, à uulſuribus arroſi, rota circumacti, ſaxa ſuſum uoluentes. Nam Tantalus ipſe ad paludem ſtat, in periculū adductus, ne ſiti moriatur infelix. Rurſum alij mediocriſ uitae, ſunt autem hi complures, uagātur in prato ſine corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu ſumus eua-neſcētes. Aluntur autē uidelicet noſtris libationibus in feriſq; quae ſepulchris inferūtur. Adeo ut ſi cui nullus ſit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos uerſatur. Hac uſq; adeo ualide

valide vulgi animos persuaserunt, ut simulatq; fami-
 liaris quispiam mortuus fuerit, primū obolum illi in os
 imponunt, traiectionis mercedem, quam uectori datu-
 rus sit, nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma
 legitimū sit, ambuletq; apud inferos, & apud illos ua-
 leat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus.
 At ne id quidem cogitant, multo satius esse, non posse
 naulum reddere. Sic enim fiat, ut nō recipiente portito-
 re, postliminio redeāt in uitam. Post hæc lotos eos, per
 inde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis
 his, qui illic degunt, & unguentis optimis uncto corpo-
 re, iamq; uicta graueolentia, tum coronatos pulcherri-
 mis floribus proponūt splendide uestitos, ne uidelicet
 algeant per uiam, neue nudi conspiciantur à Cerbero.
 Accedunt ad hæc mulierū eiulatus, omniū certe lachry-
 mæ, pectorū planctus, comæ dilaniatio, genarū cruen-
 tatio. Alijs autē & uestis discerpitur, & puluis capiti in-
 spergitur, adeo ut uiuētes miserabiliores sint mortuo.
 Nam illi humi uolutantur sæpenumero, capita solo allū-
 dunt. Hic uero decorus ac formosus, ac diligētissime co-
 ronatus, sublimis ppositus est, & excelsus, uelut ad pō-
 pam adornatus. Deinde mater, atq; adeo pater quoq;
 ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusus.
 (Nam finge iuuenem aliquem, ac formosum proposi-
 tum esse, quo magis in hūc competat actio fabulæ) ab-
 surdas ac stultas uoces emittit. Ad quas mortuus ipse
 o respon-

responsurus sit, si contingat uocem recipere. Ait em̄ pater, flebili quadam uoce uerbum unumquodq; produ-
cens in longum. Fili iucūdisime, peristi mihi, mortuus
es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo re-
lictō. Non duxisti uxorem, nō parasti liberos, non mi-
litasti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti.
Non comessaberis posthac, non amabis fili, neq; cum
æqualibus in computatione inebriaberis. Porro hæc
atq; id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus
his egere post obitum, ac desyderare quidem, uerū po-
tiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt
qui equos ac cōcubinas, rursus ali, qui pincernas etiā
in funere mactarunt, qui uestem, reliquūq; mundum,
pariter in rogi iniectum exusserunt, aut unā cum ca-
dauere sepelierūt, perinde quasi illic sit usurus, & apud
infernōs fruiturus? At senex iste luctum agēs, hæc om̄ia
atq; his etiā plura quæ dicit, neq; fili causa iactare ui-
detur, ut quem sciat non auditurum, etiam si Stentorē
clamore uincat, neq; rursus sua ipsius gratia. Satis em̄
erat illi, cogitare, & cognoscere, uel sine uoce. Nihil em̄
opus est, ut quis apud sese damet. Superest igit, ut ad
hunc modum delyret, ob eos qui adsunt, Cum nesciat,
neq; quid acciderit ipsi filio, neq; quō concesserit, Imo
cum ne suam quidē ipsius uitam, cuiusmodi sit perpen-
derit. Neq; enim alioqui ceu rem acerbam grauitē fer-
ret, illū ex hac demigrasse. Filius igitur huic ita respon-
derit,

derit, exorato Aeaco atq; Orco, quo liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compeſcat. Homo infelix quid damas? Quid mihi moleſtus es? Deſine uellicare comã, ac uultus etiam cutem lacera-
re. Cur mihi conuiuium facis, ac miſerum appellas, & in fortunatum, qui iam ſim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidiffe? An quia nō ſim factus ſenex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugoſa, incuruus genib⁹, ſegnis, in ſumma, totus ætate putris, multis expletis Triacadibus & Olympiadibus, deniq; ad iſtum modum delyrans apud teſtes tam multos? O demens, quid tibi uidetur in uita boni, quo poſt hac nō ſimus potituri? Nimirũ uſuras dicis, ac cœnas, ^{ποτῶν, cō} ueſtemq; & concubitus, eōq; metuis, ne rerum harũ in ^{potatiōes,} opia peream. Non cogitas autẽ, longe bellius eſſe, non ſitire, q̃ bibere, non eſurire, q̃ edere, non algere, q̃ ueſtibus abundare. Age igitur, quandoquidem ignarus uideris, docebo te lugere uerius. Iamq; denuo incepto luctu, clama. Fili miſer, non amplius ſities, nō amplius eſuries, nō amplius algebis. Periſti mihi infelix, q morbos effugeris, qui febrem iam nō timeas, non hoſtem, non tyrãnum, non amor diſcruciabit te, non auocabit coitus, neq; huius rei cauſa bis aut ter quotidie perdes impenſam. Heu calamitatem. Neq; cōtemneris factus ſenex, neq; moleſtus eris iuuenibus, ſiquãdo conſpiciaris. Hæc ſi dixeris pater, an non putas te multo ueriora,

magisq; ridicula dicturū, q̄ ista quæ modo: At uide ne illud te male habeat, dum noctē, quæ apud nos est, magnamq; cogitas caliginem, proinde metuis, ne tibi præfocer, cōdus in monumento. Verum in his illud oportet ppendere, oculis putrefactis, atq; adeo exustis (siquidē paulopost exurere me decreuistis) nihil opus erit, nec ad tenebras, nec ad lumē inspiciēdū. Atq; ista fortassis utcūq; ferenda. Verū eiulatus iste uester, quid mihi cōfert? aut quid ista pectorū ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierū immodica lamentatio? Quid autē saxum, quod sepulchro imponitur, coronis ornatum? Aut quid ualet, quod merū infunditis? Num putatis illud ad nos destillaturū, & ad Orcū usq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoq; ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debuerat, id fumo correptū, sursum in cælū abire, neq; quicq; iuuare nos, qui inferne agimus. Porro quod superest, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere uesci. Non est usq; adeo sterile, neq; infrugiferum Plutonis regnum, neq; nos destituit Asphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaq; iuro per Tisiphonem, iam pridē mihi libebat uehemēter exclamare super his, quæ & faciebatis, & dicebatis, sed uetabat linteum ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis.

Atq; ita profato, mors ultima lumina clausit.

Sed dicito per Iouem, Si cōuersus ad eos mortuus ille, loquatur

loquatur hæc cubito innitens, an non uidebitur rectissime dicturus? Attamen uecordes isti uociferantur, & accersito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in unum congerat, certaminis adiutore, & amentię Chorago abutuntur ubicūq; coeperit ille, ipsi ad melos eiulatu respondentes. Verum quantū ad lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps sepulturę rationem in uarios diuidūt modos. Nam Græcus exurit, Persa defodit, Indus adipe suillo oblini, Scythia deuorat, muria condit Aegyptius. Atq; hic quidē (rem à me uisam narro) desiccatum cadauer, cōuiuam & compotorem adhibet. fit autem frequenter, ut Aegyptiū aliquem indigentem pecunię, leuet egestate pignus frater aut pater in tēpore factus. Nam libationes, pyramides, colūnæ, tituli, ad breue tempus duratura, an non superuacanea, & ludicris simillima? Sunt uero qui ludos quoq; constituent ad sepulchrum, ac funebres orationes habeāt, perinde quasi patrocinentur, ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest ex equalis cœna. Iamq; adsunt necessarij, ut defuncti parentes cōsolentur, suadentq; uti cibum capiant, quātq; illi per Iouem non illibentes ad id cōpelluntur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousq; quæso flebimus? Sine quiescant Plutonis manes. Quod si tibi deliberatum est omnino flere, uel ob hoc ipsum ci-

bus est capiendus, quo tanto luctui par esse possis. Tum deniq, tū ex omnibus cōtexunt duo uersus Homericī.

Nam cōepit meminisse tibi Niobe auricapilla.

Tum illud.

Vita defunctos flere haud sinit alius Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initio pudibundi, uerētesq, ne post charissimorum obitum uideātur adhuc affectibus humanis cōmoueri. Hæc atq, his longe magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quod uulgo existimēt mortem summū esse malum.

LVCIANI DE LVCTV FINIS, DES. ERASMO
ROTERODAMO INTERPRETE.

ABDICATVS LV

CIANI, DES. ERASMO ROTHERODA
MO INTERPRETE.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem insania laborantem, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cum sanasset, denuo receptus est in familiam. Post hæc nouercam insania correptam sanare iussus, abdicatur.

Haud

AVD QVAQVAM noua
sunt hæc Iudices, neq; mirā
da, quæ i præsentia facit pa
ter, neq; nūc primū ad hūc
irascit modū, uerū hæc lex
illi facilis est, & assuetus ad
hanc causam accedit. Verū
illud mihi nouo calamitatis
genere accidit, quod cū nul

lum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, ta
men in periculum uocor, ne pœnas dem artis nomine,
nisi huic iubenti per omnia parere possit. Qua quidem
re quid fieri possit absurdius, uti curem? ex præscripto,
nō iam quatenus ars ualeat, sed patris arbitratu. Qua
re optarim equidem, ut medicorū ars, eiusmodi quoq;
remedium aliquod haberet, quod non modo laboran
tes insania, uerū etiam præter æquū irascentes liberare
possit, nimirum quo liceat & patris iracundiæ mederi.
Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterum
iracundia magis etiā exasperatur. Quodq; est omniū
grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me unū
insanit, à quo morbo fuit liberatus. Videtis igit' cuius/
modi mercedem curationis feram, cum rursus ab illo
abdicor, iterū alienor a familia, ceu ob id ipsum ad bre
ue tēpus receptus, ut maiore infamia sapius eijcerer do
mo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne ex
pecto

pecto quidem patris iussum, ut qui pridem non accessus ad opitulandum accesserim. Verū ubi res est eius modi, ut nulla omnino spes sit, tum nec aggredi uelim. Porro in hac muliere multo etiā minus ausim, neq; id temere. Siquidē reputo quæ in me facturus sit pater, si res non successerit, cum iam abdicet nōdum aggressum curationem. Quare doleo Iudices, noueræ uicem, grauitur laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maxime tamē mea ipsius causa, qui uidear immorigerus patri. cū non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esse ut abdicer, si quod efficere nō queam, id ne recipiam quidem. Itaq; quibus de causis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc negotio cōjcere. Quāq; ad illas, opinor, satis respondi, ipsa post acta uita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit, pro utrili sum respōsurus, si prius de statu meo pauca uobis exposuero. Ego intra ctabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorās, & indigna genere meo patrās, id quidem temporis multa id genus uociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis cōtradendum esse duxi. Verum domo cedens, existimaui mihi grauissimi iudicij instar fore, uerū q; calculum, ita actam deinde uitam, ut appareret me à paternis illis criminibus q; longissime abesse, sed potius honestissimis studijs dedisse operam, cū q; optimis uiris habuisse consuetu-

suetudinem. Iam uero & eiusmodi quiddam prospiciebam, ac suspicabar fore, ut aliquando pater, qui nō admodum animo cōstaret, mihi sine causa succenseret, falsaq; in filiū crimina strueret. Neq; deerant qui ista morbi initium interpretarentur, minasq; ac tela paulo post irruituri mali. Nempe odium absq; causa, mores asperos, conuitia parata, censurā seueram, damorem, iracundiam, in summa omnia plena bilis. unde usu uēturum credebā, ut mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foras profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum usus doctrina, plurimo labore, uehementiq; animi studio artem perdidici. Porro domū reuersus, offendo patrē manifesta iam insania laborātem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non altius introspiciūt, nec admodum exacte morbos diiudicant. At ego sanè sicuti par erat facere frugi filium, neq; superioris abdicationis iniuriam recordabar, neq; ut accerferer operiebar. Neq; enim erat quicq;, quod illi proprie imputare possem. Verum peccata illa omnia fuerāt aliena. Nempe quēadmodum modo dicebam, ipsius morbi. Ergo cum inuocatus accessissem, non sum equidem protinus medicatus, neq; enim hic nobis mos est, neq; id præcipit ars, uerum illud omniū primū iubemur obseruare, sanabilis ne sit morbus, an insanabilis, atq; artis terminos prætergressus. Ac tum si eiusmodi fuerit malum, ut

p

cōmode

cōmode possimus aggredi, aggredimur, totōq; adniti-
mur studio, ut ægrotum seruemus. Quod si uiderimus
iam inualuisse, superassēq; , nec manū admolimur om̃i
no, idq; uetustā quandā legem eorū, qui primi medi-
cīnæ prodiderunt artē, secuti, Qui negant tentādos esse
morbos, qui iam inualuerunt. Itaq; cum patrem adhuc
intra spem esse perspicerem, neq; malum supra artis ui-
res esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis, ita demū
aggrediebar, ac pharmacū fidenti animo porrexi. Mul-
ti sanē eorum qui tum aderant, suspectā habebant ad-
ministratiōē pharmaci, calumniāntes curationē meā,
Iamq; parabant in ius uocare me. Aderat autē & no-
uerca pauida atq; diffidens, non id quidē odio mei, sed
quod metueret, utpote probe sciens illū grauiter labo-
rare. Nam sola nouerat om̃ia, quippe familiaris & assi-
due cōuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus
deterritus, sciebam enim futurū, ut mihi signa nō men-
tirentur, neq; falleret ars, adhibui curā, obseruato tēp-
ore idoneo. Quanq; erāt amici nōnulli, qui mihi con-
siliū darēt, ne fiderē, ne forte si res male successisset, ma-
iorem aliquā calumniā mihi accerferem, quasi patrem
ueneno ultus essem, memor iniuriarū, quibus me affe-
cerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinae reddi-
tus sanitati, cognouitq; omnia. Familiares admiraban-
tur, deniq; laudabat & nouerca, ac palām om̃ibus utri-
usq; nomine gaudebat, tum mihi laudē assecuto, tum
illi

illi ad sanam mētem reuerso. Atq; hic quidē, nam illud de eo testari possum, neq; contātus, neq; quopiam his de rebus in consilium adhibito, simulatq; rem omnem ē familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationē, ac de nūo me filiū fecit, seruatorē ac beneficū appellans, cōfitemens sese certum experimentum mei cepisse, deq; illis ante factis semet excusans. Id factum cōpluribus attulit uoluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Cæterum urebat eos, quibus abdicationis filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem modo ea re gaudētes omnes, sed erat cuius & colorem illico uerti sensi, & oculos turbari, & uultū iracūdū, quē admodum ex inuidia, odiōq; solet accidere. Nos igitur ut est cōsentaneum, in complexibus & animi gaudijs uersabamur, utpote utroq; alteri reddito. Cæterum no uerca paulopost ægrotare protinus cœpit, morbo iudices graui, & impotenti. Nam statim obseruabam, ut nascabatur malum. Neq; enim simplex erat, aut leuis insaniz species, quin potius uetus quidam morbus, qui iam pridē delituerat in animi domicilio, erupit, uictorq; in apertum prodijt. Sunt autem nobis cum alia multa signa, insanabili laborantis insania, tum illud cōmune in hac obseruauī muliere. In cæteros placatior est, ac mitis, atq; illis præsētibz conquiescit morbus. Quod si quem cōspexerit medicū, imo si uel audierit tantū de medico, in hūc supra modū incendit. Quod & ipsū

argumento est, illā graui & insanabili teneri malo. Hæc cum perspicerem, equidem acerbe ferebā, miserebatq; mulieris, ut debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater uero ob imperitiam, neq; em̄ nouit, uel originem mali, quo tenetur, uel causam, uel morbi magnitudinem. iussit uti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem, arbitratus idem esse insanix genus, eundē morbum, eandem agrotationem, quæ similem curādi rationē admitteret. Verum ubi id quod erat uerissimū dico, fieri nullo pacto posse, ut mulier seruet, fateorq; me morbo imparem esse, indignatur, ac succenset, aitq; me studio detrectare, ac mulierē destituere, mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atq; huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. Succensent em̄ omnes ijs, qui libere uerū loquūtur. Tamen ego sanē pro uiribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primum quidem a lege sumam initium, per quam hic me parat abdicare, ut intelligat sibi non esse posthac eandem abdicādi facultatem, quæ prius fuit. Neq; em̄ legislator omnibus, o pater, istam potestatē permittit, neq; uti quoslibet filios, neq; quoties libuerit, abdicet, neq; quibuslibet de causis, uerum quēadmodum patribus concessit, certis de causis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immerētibus accidat. Eāq; gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium uindicta, sed ad iudices uocat, æstimatores cōstituit, qui neq; per iracūdiam, neq; per calumniā

calumniā, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, ut ob causas iniquas ad iram commouerentur, hic quidē alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut uxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neq̃ indefensa causa liberos statim capi, uinci q̃, uerum & aquā infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur. Quandoquidem solum hoc autoritatis datur patri, ut ad iudices uocet, uerum iudicandi autoritas, an merito accuset, id penes uos, qui iudicio præsidetis. Ac nōdum spectate crimen, quod mihi imponit, cuiusq̃ gratia nūc indignatur, uerum illud prius expēdite, num posthac illius sit abdicādī, qui semel abdicauerit, iamq̃ sit usus facultate, quam lex cōcedit, atq̃ hanc paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiorem abdicationē irritam fecerit. Nam ego certe iniquissimū istud esse dico, ut liberorum quoq̃ sint infinitæ poenæ, ut multæ condemnationes, ac metus perpetuus, utq̃ lex nūc irato inseruiat, mox deinde faciat irritum, quod actum est, rursum ut eodem modo ualeat, in summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, utcūq̃ patribus pro tempore uisum fuerit. Verum initio quidem æquū erat uti concederet, cumq̃ indignante pariter indignaret, ac puniendi ius faceret ei, qui genuisset. Porro ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracūdiam expleuerit, post hæc rursum in familiā

recepit, & in hanc opinionē discesserit, ut frugi putet, in his perseveret necessum est, neq; postea resiliendum, aut retractanda sententia, neq; rescindendū iudicium. Neq; em̄ scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugi ne, an contra esset euasurus. Atq; hanc ob causam permisum est, ut genere indignos abdicent, quos cum educabant, cuiusmodi essent futuri nesciebant. Caterū ubi non coactus, sed suapte sponte atq; autoritate ex sese comprobatū recipit, qua deinde ratione possit mutare factum, aut quis legis usus superest? Etem̄ ipse legislator hunc ad modū tecum egerit. Hic si improbus erat, dignusq; quem abdicares, quid accidit uti reuocares? Cur denuo in familiā reduxisti? Cur legem irritam fecisti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat ista nō facere. Neq; enim tibi cōcedendum est, ut legibus tuo arbitratu abutaris, utq; iudicia utcūq; mutatus sit animus tu⁹, eō trahantur. Neq; uti nunc irritentur leges, nunc rursus ualeant, iudices interim testes sedeāt, uel ut rectius dicam, ministri tuæ uoluntatis, modo puniētes, modo absoluentes, quodcunq; tibi uisum fuerit. Semel genuisti, semel educaisti, pro his semel itē abdicare potes, atq; ita potes, si istud merito facere uidearis. uerum ut hoc fiat sine fine, ut ppetuo, ut frequēter, ut facile, id uero supra patris ius est. Quare per Iouē iudices, ne pmit tatis huic, ut qui sua sponte receperit, superioris iudici⁹ sententiam irritarit, iram damnarit, rursus ad eandem prouocet

prouocet poenam, & ad patriam recurrat potestatem.
 Cuius tēpus iam excessit, euanuitq; priuilegiū, nec huic
 uni quicq; ualens, quippe antehac consumpta. Etenim
 illud considerate, quemadmodum in reliquis iudicijs,
 ubi iudices sortibus ferunt sentētiā, si quis perperam
 pronūciatū existimat, permittit lex alios adire iudices.
 Porro si qui ipsi suapte sponte iudices cōstituerint, dele-
 ctisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem
 licet. Etenim si quis, quorum sententijs initio stare non
 cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquū est boni cō-
 sulere quæ statuerint. Itidem sanē tu quoq; quæ antea
 liberum erat nō recipere, nisi dignus maioribus uidere-
 tur, hūc si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam
 deinde non erit abdicandi ius. Siquidē indignū esse in
 quē ista denuo fiant, ipse testatus es, iam de integro fru-
 gi filium esse cōfessus. Itaq; non cōuenit poenitere rece-
 ptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirū post
 toties pronūciatā sentētiā, ac rem bis iudicatā, primū
 cum abdicares, alterū, cum ipse mutasti cōsilium, mēq;
 in familiam reuocasti, rescisisti decretis superioribus, cō-
 firmas illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera
 in his quæ proxime statuisti, tuūq; ipsius iudicium, ser-
 ua. Pater sis oportet, quandoquidē id abs te decretum,
 id pbasti, id ratū fecisti. Ego quidē si natura nō essem
 filius, sed adoptatū abdicare uelles, ne tum quidē existi-
 marim tibi licere. Quod enim initio liberum erat nō fa-
 cere,

cere, id semel factum, iniquū est rescindere. Porro cum qui primum natura sit filius, postea iudicio, sententiāq; accersitus, quæso num par est rursus expellere, & eadē familiaritate priuare sæpius? Age quid si forte seruus essem, ac tu quidem primū improbum esse ratus, in uin- cula coniecisses, deinde ubi cognitum est me nihil pec- casse, manumisisses, num tibi liceret, utcuq; contingerit irasci, rursus in eādē reuocare seruitutem? Minime li- ceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma uolunt esse, ac perpetuo ualere. Ergo cum pluribus etiam argumētis docere possim, non esse ius huic abdicare denuo, quem semel abdicatum, sponte sua receperit, tamen finem fa- ciam. Hunc spectate cuiusmodi filium parat abdicare. Atq; illud nondum dicam, me tum imperitum abdica- tum fuisse, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars) tum iuuenem, nūc ætate pro- uectum, ut ætas etiā ipsa fidē faciat, me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoq; uerū tum quidem, etiā si nullo commisso peccato, ut ego quidem dixerim, sed nec benemeritus, alienabar a familia. Nunc porro cum nuper salutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Qua re qd fieri potest ingratus? ut mea seruatus ope- ra, tantōq; elapsus a discrimine, protinus sanationē illā huiusmodi factis penset, nulla meritorum habita ratio- ne, sed usq; adeo facile mandarit obliuioni, atq; in soli- tudinē abigat eum, qui iure sit obsecutus, cū præter ius eijceretur,

eijceretur, neqꝫ solum nō meminerit iniuriæ, uerū etiam
 & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit. Neqꝫ em̃
 exiguo iudices, neqꝫ uulgari in hunc collato beneficio,
 tamen huiusmodi malis nunc uideor dignus. Porro
 quanqꝫ hic ignorat, quo in statu tunc fuerit, uos tamen
 omnes nostis, quid facientem hunc, simul & patiētem,
 & quibus affectum modis, ego curandum susceperim,
 ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familia-
 ribus, nec propius accedere audentibus, talem reddidi,
 ut etiā accusare possit, ut de legibus disserere. Quin ma-
 gis si exemplum quaris pater, cum propemodum talis
 esses, qualis nūc est uxor, ad pristinam sanitatem reuo-
 caui. Quare nō est æquum, ut pro his officijs, huiusmo-
 di mihi gratia reponatur, utqꝫ in me unū tantūmodo
 sanus sis. Etenim te nō mediocribus à me beneficijs affe-
 ctum esse, uel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris.
 Nam quem ob hoc odio persequeris, quod uxorem ex-
 tremo laborantē periculo, grauissimēqꝫ affectam nō sa-
 nem, qui sit, ut eundem nō multo potius charissimum
 habeas, quū simili morbo liberarim? non gratias agas,
 tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidē est ingra-
 tissimum, simulatqꝫ ad te redisti, protinus in ius trahis,
 salute donatus, punis, & ad uetus recurris odiū, eandē
 recitas legem. Egregiam igitur mercedē persoluis arti,
 dignāqꝫ pro remedijs refers gratiā, qui quidem aduer-
 sus medicum tantū sanus es. Vos autē iudices, huic con-
 cedetis,

cedetis, ut de benemerito poenas sumat, ut salutis autorem expellat, ut eū qui sanitati restituerit, oderit, ut per quē reuixit, ulciscatur: laud profecto concedetis, si quidem quod æquum est, facietis. Etenim si maximum aliquod flagitium in præsentia cōmisissem, tamē superioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat: cuius respectu, memoriāq; cōueniebat hunc præsentem iniuriā negligere, & ob illa priora facile ignoscere: maxime si tam ingens sit beneficiū, ut omnia superet, quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius uitæ debitor est: cui præstiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat: præsertim cum ceteri omnes iam desperarent, scēq; morbo impares esse faterentur. Nā & illud, opinor, ad meriti mei cumulū accedit, quod cum id temporis filius nō essem, cum nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem suscipere, uerū cum liber essem, atq; alienus, à naturalis causa solutus, tamen haud dissimulaui, sed ultroneus, inuocatus, iniussus ad h. succurri, adnissus sum, sanaui, restitui, meū ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolētia sedauī, legē pietate sustuli, magnōq; beneficio reductum in familiā emi, atq; in tempore adeo periculoso fidem erga patrē demonstraui, meq; ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quā multa enim me fuisse passum arbitramini, quātum & exhaustisse laborum: dum adsideo,
dum

dum obseruio, dum opportunitates capto, nūc cedens patris uehementiæ, nunc artē admouens ad breue tempus cōcedente morbo. Est autem hoc omniū quæ sunt in arte medicorum periculosissimū, huiusmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim nō raro, ut exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamē nihil horum piguit, neq; grauatus sum, uerū aderam modis om̃ibus cum morbo luctans, postremo superaui pharmaco. Ne uero quisq; hoc audito, p̃tinus apud se cogitet, Quis aut quantus labor miscere pharmacū. Etenim multa prius sunt facienda, præstruenda uia dando pharmaco, præparandū corpus, quo facilius recipiat medicationem, decq; omni corporis habitu sollicitus sit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod cōducit, Somnos accersendi rationes excogitaris, solitudines arte reperiēs. Quibus in rebus ægroti cæteri facile pareant. At qui laborant insania, ob animi libertatē intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsiq; medico periculosi, neq; qui facile cura expugnentur. Proinde sæpenumero cum effecerimus, ut iam speremus proxime adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo, om̃cta illa superiora facile subuertit, curationē impedit, artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cū morbo tam graui sit luctatus, qui malum malorum omniū expugnatu diffi-

cillimū uicerit. huic ut iterū abdicet permittetis, utq; leges in benemeritū interpretetur suo arbitratu concedetis, atq; eum cum ipsa natura bellū gerere sinetis. Ego naturæ parēs iudices, patrē mihi ipsi seruo, custodiōq; etiam si hic quidem iniuria me afficiat. Quod si filium benemeritū, leges, ut ait, secutus, perdit, & à familia alienat, hic nimirum liberorū ofor erit, ego pius in patrem. Ego naturam amplector, Iste naturam cōtemnit, fasq; & ius uiolat. O patrem iniuste prosequentem odio. O filium iniustius amantem. Nam mihi ipsi uitio uerto, patre compellente, quod odio habitus, cum præter causam amo, & magis amo q̃ oporteat. Atqui natura cōparatum est, ut patres liberos amēt magis, q̃ liberi parentes. Verū hic studio tum leges cōtemnit, quæ filios nihil cōmeritos familiæ seruant, tum naturam, quæ parentes ad uehemēs natorum desyderium incitat. Non solum enim cum plures habeat in me beneuolētiæ causas, maiorem, uti debebat, beneuolentiam nō adiungit atq; addit, aut quod est minus, me saltem imitatur, me umq; æmulatur amorem. Sed o calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem expellit, benemerentem lædit, complectentem abdicat, legesq; liberis fauētes, ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod cōtra naturam legibus moues pater. Non sunt ista, non sunt inquam, quæadmodum tu uis, leges bene conditas, male interpretaris pater. Non pugnat

pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiã pertinent. Hic inter se consentiunt, & altera utriq; auxilio est ad delendas iniurias. Contumeliã afficis bene meritum, Offendis naturam. Cur legibus quoq; simul cum natura facis iniuriã? Quæ cum honestæ, iustæ, liberorum amantes esse cupiant, nõ pateris esse, quippe quas aduersus unum filium, tanq; aduersus multos sapius tentes. Nec sinis in supplicijs quietẽ inuenire, quæ uelint in beneuolentia liberorum erga parẽtes conquiescere. Quanq; alioqui ne possitas quidẽ aduersus eos, q; nihil peccarint. At sanẽ leges ingratitudinis actionẽ cõcedunt in eos, qui benemeritis non retulerint gratiã. Atqui nõ solũ nõ refert gratiã, uerũetiã punire conatur ob ea ipsa, qbus adiutus est beneficio. Cõsiderate nũ quicq; facere possit iniquius. Itaq; nõ posse hunc iã abdicare denuo, q; paternã potestatẽ semel expleuerit, ac lege sit usus, præterea nõ esse æquũ, eũ qui tanta præstitit beneficia, expellere, familiãq; exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autẽ ad ipsam abdicationis causam ueniamus, & crimen cuiusmodi sit expendamus. At rursum ad mentem eius qui legem cõdidit, recurramus necesse est. Etenim ut istud tibi donemus ad breue tempus licere, quotiescunq; uelis abdicare, utq; præterea potestatem istam tibi largiamur, etiam aduersus benemeritum, haud tamẽ simpliciter, opinor, neq; quibilibet de causis abdicabis. Neq; hoc dicit legis condi-

tor. Quicquid utcunq; criminatus fuerit pater abdicato, ut satis sit tantū uoluisse queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verū uos istud expēdere iubet iudices, nū grauib; ac iustis de causis irascat pater, nec ne. Hoc igitur in præsētia consyderate. Exordiar autē ab ijs, quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primum omniū quod fecit sanæ menti redditus, illud erat, Rescidit abdicationē. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia erā. In his nisi fallor, nihil adhuc esse poterat, quod cum crimine uideretur esse cōiunctū. Deinde quid est omniū quod accusat? Quod obsequiū, quam curam filio dignam prætermisit? Quando foris cubui, quas intempestiuas potationes, quas comestatiōes obijcis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit? Nemo pfecto. Atqui hæc sunt, ob quæ præcipue lex permittit abdicare. Cæterū cœpit ægrotare nouerca. Quid istud mihi uertis crimini? morbiq; poenam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quod eā curare iussus recusas, ob hoc dignus fueris q; abdiceris, quippe immorigerus patri. Ast ego quidē cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia nō possim obsequi, uideor immorigerus, paulisper differemus. Sed illud prius in totum dico. Necq; lex huic concedit, ut quiduis imperet, necq; mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, ut si nō parueris, nō sis obnoxius poenæ. quædam id genus, ut
nisi

nisi obtemperaris, ira, supplicioq; sis dignus, ueluti si
 ægrotas ipse, & ego nō curem. Siquid rerum domesti-
 carum curandum sit, & ego negligam. Siquid rem rusti-
 cam curandam mandes, atq; ego recusem. Hæc omnia
 atq; id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ
 querelæ. Porro cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ
 ad artes, & artium usum pertinent: Maxime si nulla in
 re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater:
 Hæc pinge fili, illa nequaq;: Rursum musico, hæc pulsa
 harmoniam, illam ne pulsa: Tum fabro ærario, Ista cu-
 de, illa ne cude: num quisq; hunc patietur abdicare filiū
 propterea, quod nō ex ipsius arbitrio artem exerceat?
 Nemo opinor. Atqui medendi ars, quanto est hono-
 rator, uitæq; conducibilior, tanto conuenit esse liberio-
 res qui hac utūtur. ac iustum est, ut ars aliquo gaudeat
 priuilegio in exercendi facultate, ut neq; cogatur usq;
 neq; ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, uiro-
 rum eruditorum cura. Necq; in seruitutē trahatur legis.
 Necq; timori, poenisq; tribunalium, neq; calculis, ac pa-
 tris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde
 si tibi palam ac simpliciter ad hunc modum respondi-
 sem; Nolo curare cum possim, sed artem soli mihi didi-
 ci, ac patri, cæteris om̃ibus imperitus esse uolo. Quis est
 tyrannus usq; adeo ferox, ut cogat etiam nolentem uti
 arte? Siquidē istiusmodi officia blanditijs, precibusq;
 ni fallor, non legibus, ira, iudicijs, cōuenit elicere: persua-
 dere

dere medico oportet, non iubere, ut uelit, nō ut metuat. neq; ad sanādum adigendus est, sed ultro ac lubens accedat oportet, immunis à cōpulsione patris. Immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoq; publicitus honores, prāminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuūt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses. Si multū studiū, multū pecuniarū insumpsisses, ut discerem, & unam hanc curationē, etiam si eiusmodi esset, ut præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, q̃ rem modis omnibus ingratham & iniquam facias, qui nō sinas me, à me ipso mihi partis libere uti. Hanc ego artem tum cū non essem filius tuus, perdidici, neq; tuis subiectus legibus. Atq; hanc tamen tibi didici. Huius fructū primus sensisti, cum nihil adiumenti cōtuleris ad eius cognitionē. Quem præceptorem mercede cōduxisti? Quem pharmacorum apparatū comparasti? Nullum omnino; uerum inops, ac rerum necessariarū indigens, à præcepto-ribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendū uiaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorū auersatio. Pro istis itaq; factis postulas uti arte mea, uisq; earum rerū esse dominus, quas mihi parauit tum cum mihi non esses dominus. Boni consule, siquid antehac ultro, nullo puocatus officio, bene de te sum meritis, cum nullo nomine ullam abs te gratiam possem reposcere.

scere. Cæterum non cōuenit sanè, ut meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: ut quod nolens beneficio iuiui, uertatur in occasionem, ut postea nolenti præcipias: Iamq; in cōsuetudinem trahatur, ut qui semel sanauerit aliquē, semper deinde curet omnes quoscūq; uoluerit is, qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, ut quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosq; metipsum illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint obtēperaturi. Qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeo laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atq; hæc quidē dicere poteram: si mihi hic imperasset ea, quæ meæ sint facultatis, atq; ego non omnino modis omnibus, uel inuitus obtemperassem. At nūc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata. Quādoquidem, inquit, me laborantem insania, sanasti; insanit autem & uxor, eodemq; tenet morbo: (sic em̃ opinatur) & a cæteris medicis ad eundē modum destituta est: tūq; potes omnia, id quod re demonstraſti: sanato hanc quoq; ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, uehementer æquum uideatur, præsertim illiterato, artisq; medicinæ imperito. Sin autē me auscultatis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum nec oīa esse nostræ facultatis, necq; consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationē, nec eadem remedia in omnibus

r bus

bus efficacia. Actum palàm fiet,quātum interfit,nolis quippiam,an non possis. Vos interim patienter auscultate me,hisce de rebus philosophantē: existimātes nec inelegantem fore,nec extra causam, nec alienā à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primū: Naturæ corporū,ac temperaturæ, haudquaquē eadē sunt: tametsi maxime in confesso est,ijisdem ex elemētis constare. Verū alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idq; loquor adhuc de corporibus uirorū: quæ neq; similia sunt omnibus, neq; eadem temperatura, neq; eadē constitutione. Vnde necessario consequitur: ut morbi quoq; tum magnitudine, tum specie differentes, his accidunt: utq; alia sanatu sint facilia, atq; ad curationem sponte propensa: alia rursus prorsus desperata: ut quæ & facillime corripiantur, & grauissime à morbisprehendātur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quāuis tabem, aut peripneumoniā, aut insaniam, quolibet in corpore unā atq; eandē esse generis: non uideatur ponendus inter sobrios, neq; doctos, neq; inter eos, qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborarūt. Quin idem malum in hoc corpore facile sanabitur, in hoc minime. Quemadmodū uidelicet triticū, si idem in diuersos cñcias agros: aliter proueniet in plano solo, profundo, irriguo, aprico, uentis salubribus exposito, exulto, nimirum ubere, lato, copiosq; fructur. Rursus aliter in montuosa, petricosq; terra, aliter in opaca

opaca, aliter in subiecta mōtib⁹. In summa: p cuiusq; loci diuersa natura, uarie pueniet. Itidē & morbi, pro rōne corporū, in quæ inciderint, aut maiores & uberiores, aut minores eueniūt. Verū his omissis pater, nec omnino discussa re, uult quamuis insaniam in quouis corpore consimilem esse, similem q; desyderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum differre à uiroꝝ corporibus, uel ad morbi corruptionem, uel ad sanandi spem, aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Siquidem uiroꝝ corpora bene compacta sunt, neruosa: laboribus, agitationibus, uita sub dio acta, exercitata. Contra fœminarum, flaccida, male compacta, in umbra alita: Candida ob sanguinis inopiam, calorisq; penuriam, & humoris superuacanei abundantia. Quare facilius corripunt, quàm uiroꝝ: utpote morbis exposita, nec ferentia curationem: præcipue uero ad insaniam prodiuiora. Nam cū multum habeant iracundiæ ac leuitatis, facileq; commouentur: porro corporis exigua sint uires: facile in hoc malum prolabuntur. Proinde non cōuenit, in utrisq; eandem à medicis sanādi rationem requirere: Cum intelligatis, hæc ab illis longissimo distare interuallo: iam ab ipso protinus ortu discreta: tum tota uitæ ratione, tum actionibus omnibus, tū studijs atq; exercitijs uniuersis. Quare cū dicis, Insania laborat: adde hoc quoq; laborat mulier. Neq; confundas hic omnia sub unā

& eandem infaniæ referens appellationem. Verum discretis rñs, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoq; præstari possit cōsydera. Nam nos, quemadmodum initio dixisse memini, illud in primis spectamus: ægroti corporis naturam, ac temperaturā: & cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, uigens an ætate deficiens, magnū an pusillū, crassum an macilentum: reliquaq; id genus omnia. Quæ si quis penitus expendieris demum erit idoneus cui fides habeatur, uel desperanti, uel recipiēti. Quandoquidem & infaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec uocabula quidem eadem. Neq; enim idem, desipere ac delyrare, rabire & insanire. Verum hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxium esse morbo. Porro causæ aliæ sunt uiris, aliæ foeminis. Rursum inter ipsos uiros, aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica fermē repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumero incidit aduersus domesticos. Hæc initio perturbant animum: deinde paulatim uergit in insaniam. Porro mulierum corpora & multæ res infestant: & facile in morbum adducunt. Præcipue uero si quem oderint uehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus utenti: aut si quid molestum sit: aut si cui successeant. Hæc paulatim subgliscentia, multoq; alio tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid uxori

quid uxori quoque usu uenit pater: & haud scio, an nunc aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquā morbo sanè tenetur, neque his malis ullius medici cura poterit eripi. Quod si quis alius se facturum receperit, aut si quis eā liberarit: tum me oderis licet, uelut iniurium. Tametsi ne illud quidem uerebor dicere pater. Etiam si non prorsus esset, ut est, desperandum: sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur: nec sic quidem facile manū admouerem: neque statim auderem ministrare potionē: uidelicet ueritus fortunam, ac multorum hominum obtrextationē. Vides, ut omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse noueris omnibus, etiam si probæ fuerint: easque hanc ceu cōmunem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facile suspicatus fuisset aliquis: si malū hoc secus euenisset: neque profuissent remedia: perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque uxoris quidē res pater ad hunc sese habent modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquā melius est habitura, etiam si milies biberit pharmacū: eoque non operæ precium conari: nisi me in hoc solum urges ut frustres: idque uis ut foedam mihi famā accersam. Patere, ut mihi eiusdem artis professores inuideant. Quod si me rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deferar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat deus) redeat morbus: (solent istiusmodi fermè mala

irritata recurrere) quid erit mihi faciundū? Curabo, ut nosti, tum quodq; neq; unquam defuturus sum officio, quod liberis natura præscripsit: neq; generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere debeo futurum, ut me denuo recipias: illud uide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestemq; refricas: he! ri ac dudum è tantis elapsus malis, contendis, uociferaris: quodq; grauissimum est, irasceris: ad odium propèsus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerat superioris insaniz tuæ procemia.

ABDICATI FINIS, DES. ERASMO ROTTERODAMO INTERPRETE.

LVCIANI ICARO

MENIPPVS, SIVE HYPERNEPHELVS, DES.
ERASMO ROTTEROD. INTERPRETE.

ER MILLE igitur erant stadia à terra usque ad lunam, ubi prima nobis fuit mansio. Porro hinc sursum ad solē parasangæ ferè quingentæ. Rursum ab hoc usq; ad ipsum deniq; cælum, arcemq; Iouis in ædito sita, tantū ferè spacij fuerit, quātum aquila probe, succincte, atq; expedite queat uno die perage

die peragere. AMICVS. Dic mihi per gratias Menippe: quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecum supputas? Etenim iamdudum te affectans, audio soles & lunas: præterea autem & magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrina quædam commemorantem. MENIP. Ne mireris Amice, si sublimia, aereaque tibi uideor loqui: nam summam apud me reputo nuper actam peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo uiam stellis notaras. MENIP. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum peregrinatus. AMIC. Papæ, longum profecto somnium mihi narras. Siquidem totas edormisti parasangas insciens. MENIP. Quid ais? somnium tibi referre uideor: qui modo ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itane Menippus nobis à Ioue delapsus adest è cælo? MENIP. Ita sanè. Ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie uenio, rebus interim dictu miris, & auditis, & conspectis. Quod si non credis: equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo: cum supra fidem esse uideo, meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque Olympice Menippe, mortalis cum sum, ac terrestris, queam non credere uiro, qui nubes superarit: quicquid ut Homericis dicam uerbis, iam sit cælitum è numero unus? Verum illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut unde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum

admodū similis illi Phrygio: ut coniectare possimus, te quoq; ab aquila raptum fuisse: quo pocillatoris alicubi munere fungereris. MENIP. Nō me clam est te iam dudum irridere. Neq; uero id omnino mirū: si narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur adsimilis. Cæterū ad cōscensum nihil mihi erat opus, neq; scalis, neq; uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quod alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam uero istud quod narras, uel ipsum Dædali factum superat. Siquidē præter alia, nobis inscientibus, miluius quispiam aut graculus ex homine factus es. MENIP. Recte amice: neq; procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentū ipse quoque sum machinatus. AMIC. At interim omniū audacissime, nō ueritus es, ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeū aliquod pelagus tibi cognomine redderes: quemadmodū ille Icarium? MENIP. Nequaquā. Siquidem Icarus cum alas haberet cera adglutinas: eaque quāmplurimū ad solem esset liquefacta: de fluxis alis, non mirum si decidit. At nobis citra ullam cerā erant pennæ. AMIC. Istud qui fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis, ut uera uideantur quæ narras. MENIP. Ad hunc fermē modum. Aquilam egregie magnam, tum autem & uulturem ualidum arripui. His cum alas unā cum ipsis brachijs præsecuissem. Quin potius si uacat totius cōmenti rationē ordine tibi percensēbo. AMIC.

Mihi quidem

Mihi quidem uel maxime uacat. Adeo sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finem inhio. Ne uero me negligas, per Iouem amicitiae praesidem: auribus in aere suspensum, ob tuam narrationem. MENIP. Ausculta igitur. Neq; enim ciuile fuerit, si spectem animum ore hians relictum: eumq; quæadmodum tu ais ab auribus suspensum. Ego igitur cum expendens ea quæ sunt in uita mortalium: protinus omnes res humanas repperissem ridiculas, humiles, instabiles: nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atq; horum studio, adiectoq; animo ad ea, quæ uere sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad uniuersi naturam suspicere. Atq; hic mihi multam attulit hæsitacionem, primum hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neq; enim inuenire poteram, neq; quo pacto factus fuisset, neq; quo opifice: neq; quod esset illius uel initium, uel finis. Deinde cum particulatim contemplerer, multo etiam magis ambigere sum coactus. Quippe qui uiderem stellas temere per cælum disiectas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia uero, quæ Lunæ accidebāt, mihi uidebantur absurda ac planè mira: putabamq; causam aliquam arcanam & inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; uariaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpēs, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa. Videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia: quæq; nullis notis depre-

s hendi

hendi possent. Itaq; cum ad eum modum essem affectus: optimū factu ratus sum, ut horum unumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabā illos ueritatem omnem docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos delegissem, quantū mihi coniectare licebat, è uultus austeritate, eq; coloris pallore, ac barbæ profunditate. Mirum em̃ ut mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cælestium rerū peritos uiros præ se ferebant. His ubi memet docendum tradidissem magna pecunia: quam partim euestigio præsentem numeravi: partim tum me persoluturum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ summam peruentum esset: nō grauabar erectus ad nugas doceri, & uniuersi dispositionem discere. At illi tantū aberant, ut me pristina liberarent inscitia: ut in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, idæas, atq; id genus alia, mihi quotidie offundentes. Verum illud interim mihi uidebatur omniū esse grauissimū: quod cum nihil inter illos conueniret: uerum pugnantia, diuersaq; inter se omnia loquerentur: tamen postulabant, ut sibi fidem haberem: ac ad suam quisq; rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras. Si uiri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiose dissidebant: neq; de iisdem eadem probabant. MENIP. Atqui rides res Amice: si audieris illorum arrogātiā, & in differēdo prodi-

do prodigiosam confidentiā. Qui quidem cum humi ingrederentur: nihil oq̃ præstantiores essent nobis, qui super terram ambulamus: ne cernētes quidem acutius quā quiuis alijs astans: nonnulli cæcutientes etiā se-
nō atq̃ inertia: tamen & cæli terminos perspicere sese profitebant: solem quoq̃ ipsum dimetiētes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes: Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis: ita & magnitudinem illarū, & figuram explicabant. Ac sæpenumero cū forte ne illud qui-
dē certo scirent, quot stadijs à Megara abessent Athe-
næ: tamē spacium, quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebant pronunciare: Tum æ-
ris altitudinē, maris profunditatem, terræ ambitum di-
metientes. Ad hæc, circulos depingebāt, ac triangulorū figuras super quadrangulos inducentes: neq̃ nō sphæ-
ras quasdā picturatas, cælum scilicet ipsum metientes. Iam uero illud an non insulsum, & insignis arrogātiæ: quod cum de rebus usq̃ adeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: ue-
rum supra modum contendunt: neq̃ ullum uincendi locum alijs relinquunt. Tantū non iureiurando cōfir-
mātes Solem massam esse cādefactam: incolī Lunam, stellas aquam potare: idq̃ sole ueluti situla quadā per funem demissa, uaporem è mari attrahente, atq̃ illis omnibus ordine potum distribuyente. Nam quanta sit in dictis pugnātia, id haud difficile fuerit cognoscere.

Iam mihi spectata per Iouem: num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis dissita intervallis. Quandoquidem primū de ipso mūdo uaria est sententia: cum alijs & ingenuus, & nunquā interitus esse uideat. Rursum alijs, & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equidem cū primis admirabar: propterea quod cum deum quendā rerum omnium opificem praposuissent: non illud etiam adderent, uel unde is esset profectus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortum, non possis uel tempus, uel locū imaginari. AMIC. Prorus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorum autores mihi narras. MENIP. Quid autē, si iam audias uir optime, quæ differāt, & de Ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugantur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiant. Dum alijs sine circūscribunt uniuersum: alijs contra, finem illud nescire existimant. Quin insuper quidem ex istis complures esse mundos demonstrabant: damnantes eos, qui de hoc uelut uno quopiam illorū disputarent. Rursum alius, nescio quis uir, haudquaquā amicus paci, bellum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de dijs, quid iam attinet loqui? Cum his deus esset numerus: illi rursus, per canes, & anseres ac platanos deierarēt. Deinde alijs, reliquis omnibus dijs expulsis, uni soli rerū omnium imperiū tribuebant: ita ut mecum etiam animo discruciarer, cū

ciarer, cum tantam audire deorum inopiam. E diuerso alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquē primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebāt. Ad hæc, alij in corporeū quiddā & informe putabant esse numē. Alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dñs esse curæ res mortaliū: uerum erant nōnulli, qui eos omni cura liberātes, haud aliter atq; nos cōsueuimus ætate defectos, à ministris dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, q̃ cuiusmodi in comœdijs induci solent satellitia. Iam alij superantes hæc omnia, ne esse quidē ullos omnino deos credebant: sed mundū nullo domino, nulloq; duce temere ferri sinebant. Atqui cum hæc audiebam, uerebar non habere fidem uiris altifremis, ac probe barbaris. Neq; tamen inueniebā, ad cuius dicta me uerterē ut aliquā illorum sententiā nanciscerer irreprehensam, ac nequaq; ab alio subuersam. Itaq; planè tandem Homericum illud mihi usu ueniebat. Nam sæpenumero animus incitabat, ut huic alicui illorum crederem: sed me mens diuersa uetabat. In quibus omnibus cū perplexus hæsitarem: desperabā futurū, ut super his uerū aliquid in terris audirem: cæterum unica tantū uia, uniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cælum ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit priuū ipsa cupiditas: deinde fabularum

larum scriptor Æsopus: qui à quilibet ac scarabeis, inter-
dum & chamelis cælum adiri potuisse demonstrat: uerū
ut mihi ipsi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratio-
ne fieri posse uidebatur. Cæterū si uulturis, aut aquilæ
alas induissem: nam has solas sufficere ad humani cor-
poris modum: futurū forsitan, ut mihi succederet expe-
rientia. Itaq; correptis auibus, alteri dextrā alam, por-
rò uulturi sinistrā amputaui: idq; admodum scite. De-
inde quū obligassem, humerisq; loris ualidis accōmo-
dassem: tum summis pennis ansas quasdam manibus
inferendis addidissem: mei ipsius periculum faciebam:
primū subsiliens, ac manibus interim subseruiēs, & an-
serum exemplo paulū adhuc à terra uolatu me sustol-
lens, inter uolandum summis interim pedibus ingredi-
ens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iā
audacius etiam experimentum aggrediebar: conscen-
- saq; arce demissi meiū per præceps, atq; inde in ipm
ferebar theatrū. Mox ubi nullo periculo deuolassem,
sublimia iā & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Par-
netho siue Hymetto, ad Geraneā usq; uolabam: Rur-
sum inde ad Acrocorinthum subuolaui: deinde supra
Pholoen & Erymanthū ad Taygetum usq;. Ergo quū
tandē audax facinus satis essem meditatus: iamq; per-
fectus & altiuolus euasissem: nō amplius de pullis imi-
tandis cogitabam: uerū conscenso Olympo, cibo quàm
leuissimo pastus, inde recta in cælum tendere cœpisti.
tio quidem

tio quidem oborta oculorum uertigine ob profunditatem:& postea ferebam,& hoc quoque facile. Verū ubi iam ipsi lunæ uicinus essem, plurimumque nubiū essem emensus:sentiebam me defatigatum,maxime in ala sinistra,nempe uulturina.Huc igitur diuerti, ac super eā insidens quiescebam:in terrā interim è sublimi respiciens:necque secus quā Homericus ille Iuppiter,nūc bellacium Thracum regionem despiciens, nūc Mysorum, mox (silibuisset) Græciam, Persidē, Indiāque: ex quibus omnibus uaria quadam uoluptate perfundebar.

AMIC. Ergo ista quoque narrabis Menippe: ne ulla prorsus peregrinationis parte fraudemur:quin potius siquid obiter in itinere conspexisti,sac ut hoc quoque sciamus.Nam ego sanè haud mediocria dicturum te expecto:de terræ forma,dēque omnib⁹ quæ in terra sunt:cuiusmodi tibi uisa sunt:ex alto contemplāri. MENIP. At tu quidem recte cōiectas Amice. Quamobrem quatenus licet,conscensa luna inter narrandum peregrināti comes esto,simulque mecum contemplare totam terræ speciem,habitūque. Atque initio quidem admodū pusillam quandā terram mihi uidere uidebar:multo, inquam,luna minorem:ita ut ego repente intentis oculis diu dubitarem, ubinam essent tanti illi montes, ac tantū mare:quod ni Rhodiorum colossus conspexissem,tum Phariā turrim: haud dubie prorsus ubinam esset terra,me prorsus latuisset:uerū ista quod sint sublimia,

limia, præq; cæteris eminentia, præterea oceanus paulatim ad solem resplendescens, indicabant terram esse id quod uidebam. Mox ubi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium uita cœpit esse conspicua: nō solum singulæ nationes atq; urbes: sed planè uidebam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras: & ut summatim dicam,

Quicquid tellus educat alma.

AMIC. Ista quæ nunc dicis, haud quaquam sunt uerisimilia, ac secum pugnantia. Etenim quum paulo ante Menippe terrā requireres, propter ingens in medio interuallum in arctum contractam: adeo ut nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam uidere te credidisses: qui repente factus lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis: homines, feras, ac p̄p̄modum etiā culicū nidos. MENIP. Recte tu quidem admones: nā quod maxime dictū oportuit, id nescio quomodo præterij. Siquidem quum ipsam quidē terrā conspectam agnoscerem: cæterum reliqua non possem perspicere propter altitudinem: nimirū iam non pertingente oculorum acie, grauiter ea res me discruciat, ac uehementer perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum essem sollicitus, ac propemodū etiā lachrymarer: adest à tergo sapiens ille Empedodes, ea specie ut carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, atq; exustus. Hunc ego quum uidissem (dicendū est enim) non
nihil per-

nihil perturbabar, ratus dæmonē aliquē lunārē uidere me. At ille, Bono, inquit, es animo Menippe.

Nullū ego sum numē: qd me immortalibus æquas? Sum Empedodes ille physicus: etenim ubi me præcipitem in crateras iniecissem, fumus ab Aetna raptū huc subuexit. Itaq; nunc lunam incolo: aeriuaqus plerūq;, ac rore uictito. Adsum autem hæsitantiam istam tibi adempturus: nā illud (ni fallor) male te habet, torquetque: quod non liceat tibi perspicue terram cernere. Bene abs te factum est, inquam, optime Empedodes: ubi primū deuolaro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario: atq; in Nouilunijs, ter ad lunā inhians uota faciam. Imo per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratia: sed affectio quadam mouit animū meū, quum te uiderem affectum molestia: uerum scis quid facies, quo perspicax fias? Nō per Iouem, inquā, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis: nam in præsentia uideor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Eteḿ ut acute uideas, id ipse tecum ē terra allatum habes penes te. Quid igitur est istud? inquā: neq; enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum esse? Scio inquā maxime, sed quid alæ cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi uisus est: unde sola solem aduersum obtuetur: atq; ita demū est rex & ingenua aquila, si non cōiuentibus oculis aduersus radi-

sus radios aspiciat. Ita quidem aiunt, inquam. Quare iam me poenitet: qui non meis exemptis oculis aquili nos inferuerim, cum huc ascenderem. Nam nunc sane dimidiatus aduenio, neq; omni ex parte satis regaliter adornatus: quin magis adsimilis uideor nothis istis & abdicatis. Attamen in te est, inquit, ut protinus alterū oculum regalem habeas. Etenim si assurges, uel isq; cohibita uulturis ala, alteram solam mouere: iuxta pportionem alæ, dextro oculo cernes acute: quo minus altero cæcutias, nulla ratione succurri pōt: propterea quod ad partem pertineat deteriorē. Mihi, inquam, satis est, si uel dextra ex parte aquilino more cernā. Nihilō em̄ fuerit deterius: cum mihi nō raro uidisse uidear fabros altero oculo melius etiam ad regulam exæquantēs lingua. Hæc locutus simul ea faciebā, quæ præceperat Empedocles: ille interim paulatim subducens sese, sensim in fumū euauit. At simulatq; mouissem alam, ingens lumen mihi circūfulsit: adeo ut cuncta fierent in conspectu, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clare uidebā, & urbes, & homines: & quæ fiebāt neq; solum ea quæ sub dio, uerum etiā quæ domi facebant, rati sese à nemine uideri. Ptolomæum uidi cū sore rem habentē: Lysimachio struentē insidias filium Antiochum Seleuci filium, nouercæ Stratonicæ danculum innuentē: Thessalum Alexandrum ab uxore tolli ē medio: Antigonū filij uxorem adulterio stuprātē

Attalo

Attalo uenenum porrigentem filium. Rursum ex altera parte Arfacen interficientē mulierculam: & Arbacē eunuchum gladium educentē in Arfacen. Porro Sparcus Medus ē conuiuio foras ptrahebatur à satellitibus, calice aureo in frontē impacto. Atq; his fermē cōsimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces, in regijs geri licebat cernere. Nempe adulterantes, occidētes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes: nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negocia huiusmodi mihi spectaculū exhibebant. Ceterum quæ factitabant plebei, longe magis erant ridicula. Siquidem & inter hos uidebam Hermodorū Epicureum ob mille nummū peierantē: Agathodē Stoicum de mercede discipulū in ius uocantem: Clinia rhetorē ex Aesculapij fano phialam aureā suffurantem: Hierophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios cōmemorē: qui parietes perfoderent: qui lites agebant: qui scenerabant: qui reposcerent: Nam uarium quoddam & undiq; mixtum erat spectaculū. AMIC. Atqui recte facies Menippe, si ista quoq; retuleris. Cōsentaneū est enim te ex his non uulgarem cepisse uoluptatem. MENIP. Ne fieri quidē potest Amice, ut cuncta ordine recenseam: quum spectare modo ista fuerit difficillimū: uerum rerum fastigia eiusmodi fermē uidebantur, qualia refert Homerus in clypeo: ubi erāt cōtinia, nuptiæq;. Altera ex parte iudicia, & conciones:

t. 2. Rursum

Rursum alia ex parte sacrificabat quispiam. In pximo uero conspiciebatur aliquis luctum agens. Porro quū ad Geticam respicerem, uidebam belligerantes Getas. Rursum ubi ad Scythas deflecterem, cernere erat errātes in plaustis. Mox ubi paululum in diuersam partē deflexissem oculum, spectabam agricolantes Ægyptios. Phoenix scortabatur: Cilix latrocinabatur: Lacon loris cædebatur: Atheniensis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererent: cogita nūc cuiusmodi uisa fuerit rerum confusio. Non aliter, quā si quis pducatur multos saltatores, uel potius multas choreas: deinde præcipiat, ut omisso concentu propriam quisq; cantionē canat: Deinde si certatim canat unusquisq; & peculiarem suum cantū absoluere studeat, uocisq; magnitudine uicinum superare contendat: cogita tecum per Iouē, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMICVS. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confusus. MENIPPVS. Atqui Amice, hoc genus sunt oēs qui in terris choreas agunt: omnisq; mortalium uita ex huiusmodi constat discrepantia: quippe qui nō modo sonent absona: uerum & ornatu sint dissimili, diuersaq; moueant: neq; quicq; idem cogitent: donec choragus omnes è scēna exigat, negās diutius choreas ducere oportere. Id ubi factum est, iam omnes sunt inter se similes: taciti, nec amplius confusam illam, & incōpositam canentes cantionem. Verum in uario ipso ac multiformi

tiformi Theatro, uidelicet ridicula erant quæ gerebant omnia: præcipue uero mihi risum mouebant ij, qui de agrorum finibus contendebāt: quicq; sibi placeret hoc nomine, quod Sicyoniū agrum colerent: aut quod Marathonis eam partem haberet, quæ est iuxta Oenoens: aut quod in Acarnania iugerum mille possiderent. Cū uniuersa Græcia, quemadmodum id temporis mihi è sublimi despicienti uidebatur, quatuor digitorum spatium habere uideretur. Attica, nisi fallor, proportionè, minima pars erat. Itaq; perspexi quid esset reliquum: quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui inter hos cōplurimū agri possidebat, uix unam ex Epicureis atomis colere mihi uidebatur. Cæterum ubi ad Peloponnesum flexissem oculos: deinde terram Cynosuræ subiectam aspexissem: ueniebat in mentem, pro quātula regione, quæ nihilo esset latior lente Aegyp̄tia, tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorū multitudo cecidisset uno die. Porro si quē conspexissem auro superbientem: quod annulos haberet octo, phialas quatuor: magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum uniuersum, unā cum ipsis metallis, uix erat magnitudine micæ. **AMICVS.** O te felicem Menippe: qui tam nouū spectaris spectaculum. Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates atq; homines ipsi, quanti uidebant, ex alto contemplant? **MENIPPVS.** Equidem arbitror te sæpenumero formicarum concionē uidisse: Aliquas in orbem

t ; obambu

obambulantes: nonnullas exeuntes: rursum has in dul-
tatem redeuntes. Atq; hæc quidem fimum exportat:
hæc alicūde raptam fabæ tunicā, aut dimidiatū frumē-
ti granū currens apportat. Consentaneū est autem pro
ratione uitæ formicarum, esse apud illas & ædium fa-
bros, & cōcionatores, & magistratus, & musicos, & phi-
losophos. Sed urbes fanè cum ipsis uiris, formicarū ni-
dis maxime uidebant adsimiles. Quod si tibi uideatur
humilius exemplū, uiros cum formicarū republica cō-
ferre: uetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies
enim Myrmidonas, gentem bellicosissimā, è formidis
uiros natos esse. Iam posteaq; satis spectassem omnia,
satisq; risissem, excussi meipsum, subuolauī,

Ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ædes.

Nondū stadiū ascenderā, cum Luna, foeminea sonans
uoce, Menippe inquit, ita tibi contingant quæ optas. Hi
serui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic inquā: neq;
enim erit molestum, nisi si quid oneris sit portandum.
Nūcium, inquit, quendam hæud grauem, ac petitionē
meo nomine Ioui perferes. Enecor Menippe, & multa,
& intoleranda ab istis philosophis audiens. Quibus
praterea nihil est negocij, nisi ut curiosi res meas exqui-
rant: quæ sim, quanta sim: & quam ob causam disse-
cer, dimidiataq; fiam: curq; utrinq; gibbosa uidear.
Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu, supra ma-
re suspensam esse. Alij tursus, quod quisq; secum exco-
gitarint,

gitarint, hoc mihi tribuunt. Postremo, ipsum quoq; lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinū: quodq; superne à sole proficiscatur: neq; finem faciunt: etiam cum hoc qui mihi frater est, cōmittere me, & factionem inter nos serere conantes. Neq; satis erat illis, quæ de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen q̄ multarū rerum illis sum conscia: quas noctu patrant, turpissimas & execrādas: cum interdū tetrici sint, & aspectu uirili, habituq; graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes. Atq; ego cum ista uideam, sileo tamē. Neq; enim decorum arbitror, retegere atq; in lucem efferre nocturnas illas diatribas: & quam quisq; in operto uiuat uitā. Quinetiam si quē conspicerem adulterantē, aut furantē, aut aliud facinus q̄ maxime nocturnum audentē: continuo contracta nube tegebam: ne uulgo ostenderē, uiros senes, ea gerētes, quæ neq; barbæ prolixa, neq; uirtutis professioni essent decora. At istis p̄ nihilq; est oratione me discerpere, modisq; oibus cōtumelia afficere. Adeo ut, testis est mihi nox ipsa, sapius in animo habuerim, q̄ possem hinc longissime demigrare quopiam: ubi liceret curiosam istorū linguam effugere. Hæc igitur memineris, ut Ioui renūcies: simulq; illud addas, ne fieri quidem posse, ut hoc in loco durem: nisi phisicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiā exurat: quæ in Peripato habentur: diatribis st-

nem impos

nem imponat. Siquidem ad hunc deniq; modū fiet, ut mihi paretur quies, desinantq; me quotidie cōmetiri. Fient, inquam, quæ mādās: simulq; recta ad ipsum cælum tendebam.

Nulli ubi cōparent hominūnue bouūnue labores. Etenim paulo post ipsa etiā Luna mihi perpusilla uidebatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porro relicto ad dextram sole, per ipsas uolans stellas, tertio die ad cælum perueni. Ac primū quidem mihi uisum est, protinus ita ut eram, introire: ratus facile fieri posse ut fallerem: quippe dimidia mei parte aquila. Porro, aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Post apud me perpendebam illos q̄ primum deprehensuros esse me: qui alteram alam uulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, nō temere uenire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meū, festinato abiit. Ioui renuntiaturus. Nec multo post, intro sum accersitus, magnopere pauitans ac tremēs. Offendōq; deos omneis pariter confidentes: nec hos absq; solitudine. Nonni hil enim animos illorū turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantū antea, nunq̄ expectabant futurum, ut mortales omnes mox aduenirent, ad eundem modum alati. Porro Iuppiter, admodum terribili uultu, toruōq; & Titanico me obtuens, inquit: Quis nā es, & unde uenis? ubi nam urbs tibi: quique parentes?

Hoc ubi

Hoc ubi audissem, p̄p̄modū metu sum exanimatus. Attamen constiti stupidus, p̄æq̄ uocis magnitudine attonitus. Aliquāto post ad me reuersus, omnia dilucide exposui, ab ipso exorsus capite: Quemadmodū cōcupissem sublimia illa cognoscere: Quemadmodū accessissem ad philosophos: quemadmodū pugnātia loquentes audissem: Quemadmodum desperassem, distractus illorum dictis: Deinde meū inuentum, tum alas, reliquaq̄ omnia, usq̄ ad ipsum cælum. Post om̄ia addidi, quæ Luna mandarāt. Itaq̄ ridens Iuppiter exporrectis aliquantū supercilijs: Quid dicas, inquit, de Zeto & Ephialto: cum ausus sit & Menippus in cælum ascendere? At in p̄sēntia quidem, te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato respōso dimittemus: simulq̄ cum dicto surgens, ibat ad eam cæli partē, unde maxime omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat, ut uotis audiendis consideret. Atq̄ interim inter eundem, percōtabatur me super his negocijs, quæ essent in terra: ac primum quidē illa: Quanti nunc uenit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauiter uos tetigit: Et num holera egent hymbre copiosiore. Sub hæc rogabat nūquis adhuc sup̄esset è Phidiæ genere: Et quā ob causam Athenienses tot annos Iouialia intermisissent: & num in animo haberent Olympium suum absoluerē: Et num essent comprehensi, qui templū Dodo

u naum sa

natum sacrilegio spoliassent. Ad ea cum respondissem: Dic mihi (inquit) Menippe: de me uero quā habēt homines opinionē? Quam, inquam, o here, nisi maxime piā: nimirum omnium deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Ceterum ego contentionē illorum probe noui: etiam si nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cū illis & uates esse uiderer, & medicus. In summa, unus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant, & uiæ omēs, simul & mortalium conciones. Pīsa ac Dodona splendīdæ erant, ac conspiciendæ omnibus. Porro præ fumo sacrorum, nec attollere oculos mihi licebat. Verū posteaq; Apollo apud Delphos constituit oraculum: Aesculapius medicinæ officinam Pergami: simul atq; Bendidiū natum est in Thracia: Anubis templum in Ægypto: Dianæ apud Ephesios: ad ista quidem cōcurrunt omnes: solēnes conuentus celebrāt: Hecatombas offerunt: mihi uero tanq; ætate defecto, abūde magnū honorē habuisse se putant: si solido quinquēnio sacrificarint in Olympia. Proinde uideas aras meas frigidiores, quā sint uel Platonis leges, uel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, ubi confessus erat ad exaudienda uota. Erant autē ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt opteatorū, habentes opercula: iuxta unamquāq; sella posita erat aurea. Itaq; Iuppiter cum ad primam assedisset, detracto operculo, præbuit sese petentibus. Optabant autem

bant autem ex omni undiq; terra, diuersa, uariâq;. Nâ ipse quoq; admotis pariter auribus, simul audiebâ uota. Erant autem huiusmodi. O Iuppiter, cōtingat mihi regnum. O Iuppiter, cōtingat cepas & allia mihi prouenire. O Iuppiter, utinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicit: Utinam existā hæres uxoris. Utinam nemo resciscat me struxisse insidias fratri. Contingat mihi uincere litem, coronari Olympia. Porro ex his qui nauigabant, hic optabat ut spiraret Boreas, ille ut Notus: Agricola optabat pluuiam, contra fullo solem. At Iuppiter audiens, & singula uota diligēter expendens, non omnibus pollicebatur.

Verum hoc cōcessit Saturnius, abnuī illud.

Nam iusta uota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextram statuens. Rursus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigens: ne possint ad cælum accedere. Super uno quodam uoto uidebam illū etiā ambigentem. Etenim cum essent duo, qui diuersa peterent: æquales uictimas pollicitātes: nō inueniebat utri potius annueret. Itaq; iam Academicon illud illi accidebat, ut nihil statuere posset. Verū exemplo Pyrrhonis suspensus hærebat etiam, ac cōsyderabat. Porro cū iam satis uota proponētibus dedisset operam: ad proximam digressus sellam, & ad secundā fenestram: pro no capite foedera feriētibus, ac iurantibus dabat operā. Vbi his quoq; responsum esset, ac Hermodorū Epicu-

reum fulmine cōminuisset : ad proximam deinde fellā
sele transtulit, de diuinationibus omnibus & augurijs
auditurus. Hinc ad sacrificiorū fenestram transijt: per
quod fumus ascendens, denunciabat Ioui nomen uni-
uscuiusq; qui rem diuinā faceret. Rursum omissis his,
uentis & horis mandabat, quæ facere deberent. Hodie
apud Scythas pluito : apud Libyes fulgurato : apud
Græcos ningito. At tu Borea spira in Lydia. Tu Note
quiesce. Zephyrus Adriani undas concitet. Tū in Cap-
padociā grandinis mille modij dispergant. Tandem
omnibus fermē ordinatis, discedebamus in eū locū ubi
cōpotant dī. Iam enim cœnæ tempus erat. Mēq; Mer-
curius arreptum iussit accumbere iuxta Panem, & Co-
rybātes, & Attim, ac Sabarium: inquilinos istos & am-
cipites deos. Interea panem exhibebat Ceres: Bacchus
uinum: Hercules carnes: Myrtum Venus: Neptunus
Menides: simul interim & ambrosiam & nectar furtim
degustabam. Nam optimus ille Ganymedes, ut est ho-
minum amans, si quando conspexisset Iouem auertere
oculos, nectaris cyathum unum, nōnunq; etiam duos
mihi infundebat. Dī uero, quemadmodū alicubi dixit
Homerus, & ipse opinor, ut ego illic cōspicatus, neq; fru-
mentum edunt, neq; potant nigrantia uina: uerum am-
brosiam apponūt, & nectare inebriant: præcipue uero,
gaudent uesci sacrificiorum fumo, unā cum ipso nido-
re: subuolante ad hæc sanguine uictimarum: quæ sacri-
ficantes

ficātes aris infundūt. Cæterū inter cœnandū, & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacē saltabat, & Musæ surgentes in mediū, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant: tum primā ex Pindaricis hymnis odam: deinde omniū saturi requieuiimus, quo quisq; sedamur loco, satis uuidi potu:

At reliqui noctem diuicq; hominesq; per omnem

Dormibant: me nequaquā sopor altus habebat.

Verum mecū animo uersabam cū alia permulta, tum illa præcipue: qui fieret, ut Apollini tanto iam tempore non proueniret barba: aut quo pacto nasceretur nix in cælo, quum sol semper adesset, unaq; conuiuium agigaret. Actum quidem pusillum obdormij: mane uero surgens Iuppiter, iussit indici concionē: mox quū adessent omnes, sic farier inquit: Vti uos conuocarem, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit: uerum quum alioqui iam olim mihi fuerit animus cōmunicare uobiscum de philosophis, maximeq; uero à luna, hisq; de quibus illa queritur cōmotus: statui haudquaquā diutius prorogare consulationē. Est enim hominum genus, quod non ita pridem in uita fluitare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidū, iracundū, gulæ studiosum, stultū, fastuosum, contumeliosum: & ut uerbis Homericis dicam,

Telluris inutile pondus.

Isti igitur in sectas diuisi, ac uarijs rationū labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellāt: Academicos alij:

u ; alij Epi

aliꝫ Epicureos: aliꝫ Peripateticos: aliꝫ itē uocabulis, his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerandū illud uirtutis nomen induerint: tum adductis in altum supercilijꝫ, promissaqꝫ barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circūferentes: simillimi nimirū istis Tragediarū histrionibus: quibus si personas, stolamqꝫ illam auro sparsam detraxeris: quod superest, id ridiculum est: nempe homnuculus septem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiusmodi quum sint, mortales quidem uniuerfos aspernant: de dijs uero absurda prædicant: contractisqꝫ cœtibus adolescentulorum, quos nihil negotij sit fallere, nobilem illā uirtutē ostentant: & uerborum ambiguitates docēt: atqꝫ apud discipulos temperantiā semper ac modestiam laudāt: opes ac uoluptatē execrantur: cæterum ubi soli & apud sese esse cœperint: quid attinet dicere, quantopere sese ingurgitēt: qꝫ immodici sint ad Venerē: quemadmodū aut etiā assium sordes oblingant: Iam illud est omniū grauissimū: quod cum ipsi nihil agant, neqꝫ publicum, neqꝫ priuatum: sed inutiles ac superuacanei desideāt:

Nusqꝫ in consilijs, nusqꝫ numerent in armis.

Tamen reliquos accusant: ac uirulentis quibusdam dictis cōgerentes, neqꝫ non maledicta quædam meditati, obiurgant: proximisqꝫ conuiuantur. Adeo ut is inter hos primas tenere uideat, qui clamosissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicendum audacissimus. At
sanè

sanè si quis istum sine fine ista facientem, uociferantē,
& ceteros incusantem percontetur, ad hunc modum:
Tu uero quid tandē facis? Aut quid per deos dicemus
te ad uitam conferre? Nimirum respondebit, si modo
recta uerāq; fateri uolet, hoc modo: Nauigare quidem,
aut agros colere, aut militare, aut artem aliquā aggre-
di, superuacaneum mihi uidetur. Cæterū damo, squa-
leo, frigida lauo: incalceatus per hyemē obambulo: ac
ueluti Momus ille, quæ ab alijs gerunt, calumnior. Ac
si quis diuitum sumptuosius opsonarit, aut amicā ha-
beat: id exquiro, atq; indignor. Quod si amicorū qui-
piam aut sodalium, morbo decumbat, curāq; & obse-
quio egeat: id ignoro. Hoc genus sunt nobis odij hæ
pecudes. Iam uero qui ex his uocantur Epicurei, uehe-
menter sunt etiam contumeliosi: neq; mediocriter nos
mordent: affirmantes neq; dñs esse curæ res mortaliū,
neq; omnino cōsiderari à nobis quid apud illos agat.
Quasobres tempus est, ut de his cōsultemus: ppter ea
quod si semel ualeant hæc persuadere ijs, qui sunt in ui-
ta, nō mediocriter esurietis. Quis enim post uobis rem
diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumentū?
Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis he-
ri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pari-
ter & hominibus sint cōutilissima, & nobis cōminime
periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens adfremebat con-
cio: mox clamatū est ab omnibus: effulmina, exure, cō-
minue: in

minuet in barathrum, in tartarum: uti gigantes. At Iuppiter rursus in dicto silentio, fient ista, inquit, quemadmodum uultis. Omnes cominuentur cum ipsa sua dialectica. Quamquam in praesentia sane fas non est punire quemquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses. Iamque inducias promulgaui. Itaque proximo anno, incunte uere, mali male perdentur formidando fulmine.

Sic ait, atque superciliosus pater annuit atris.

Porro de Menippo haec mihi uidentur, inquit, ut adeptis illi alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Haec locutus dimisit coetum. Me uero Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter uesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam Amice, quae è caelo mecum adfero. Quare ab eo iam eadem haec renunciaturus philosophis in Pœciliis inambulantibus.

ICAROMENIPPI FINIS,

DES: ERASMO RO-

TERODAMO IN-

TERPRETE.

REVERENDO PA

TRI AC DOMINO, D. RICARDO EPISCO

PO VVINTOVIENSI, ERASMVVS ROTE

RODAMVS, S. P. D.

PRISCORVM vsq; sæculis mos hic
in hæc nostra tempora deductus est
amplissime pater: ut calēdis Ianuarijs
principe ineuntis anni die, munuscu-
la quæpiam missitentur: quæ nescio
quid lætioris ominis afferre credunt:
tum ijs ad quos abeunt: tum illis ad quos redeunt. Itaq;
quum ego dispicerē ecquid tandē muneris à nobis iret
ad tantū patronū, ad tam potentē amicū: neq; quicq;
in mea reperirem supellectile, præter meras chartulas:
profecto chartaceam strenā mittere sum coactus: q̄q;
quid aliud potius mitti cotueniebat ab homine studi-
oso, ad Præsulem omnibus quidē fortunæ muneribus
magnificentissime cumulatum: sed qui uirtutem, uirtu-
tisq; comites, honestas literas, infinitis calculis antepo-
nat: quicq; tanq; contemptū, penēq; dixerim inuitus
fortunæ dona admittat: cōtra animi bonis quū sit opu-
lentissimus, tamen semper magis ac magis cupiat dite-
scere. Porro nostrū hoc munusculum: si nulla alia licet:
saltem Terentiani Parmenonis exemplo, hoc nomine
cōmendabimus: quod non ex Æthiopia, uerum è Sa-

x mosata

mosata usq; Commagenorum urbe sit profectum. Est autē dialogus Luciani: cui titulus Toxaris, siue de amicitia: quem nos paucis hisce diebus latinū fecimus. Quī quidem (uti spero) nō omnino futurus est ingratus tuar excellentiæ: uel ob id, quod amicitia prędicat: rem adeo sanctam, ut barbarissimis etiā nationibus olim fuerit ueneranda: Nunc Christianis usq; adeo in desuetudinem abiit: ut non dicam uestigia, sed ne nomē quidem ipsum extet: quū nihil aliud sit Christianismus, quā uera, perfectāq; amicitia: quā cōmori Christo: quā uiuere in Christo: quā unum corpus, una anima esse cum Christo: hominum inter ipsos talis quādam communio, qualis est membrorum inter se corporis. Neq; minus tamē iucundus, quā frugifer futurus est: si quis modo decorum obseruet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Græci sermo, quā totus Græcicū quiddam sapit: comis, facetus, festiuus: contra Toxaridis Scythæ oratio, quā tota Scythicum quiddam spirat: simplex, incondita, aspera, sædula, seria, fortis. Quin etiam dictionis discriminē, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, pro nostra uirili referre curauimus. Hanc igitur qualēcunq; diētuli tui strenulā amplissime Præsul, felicibus auspicijs accipe. Et Erasmiū sicuti iam pridem facis, amare, ornare, iuuare perge. Vale Londini, Calendis Ianuarijs, M. D. V I.

Toxaris

TOXARIS SIVE

AMICITIA, DIALOGVS LVCIANI,

DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

Interlocutores, MNESIPPVS GRAECVS,

TOXARIS SCYTHA.

MNESIPPVS.

VID AIS Toxaris: Sacrificatis Oresti ac Pyladi uos Scythæ: deosq; esse illos creditis: TOXARIS. Sacrificamus Mnesippe: sacrificam⁹ inquam: haud tamen deos esse arbitrati, sed uiros bonos. MNES. An uero mos apud uos, etiam bonis uiris

posteaq; uita defuncti sint, pinde ut dijs sacra facere? TOXA. Non istuc modo: uerum eosdem festis diebus ac celebribus cōuentibus honoramus. MNES. Quid captantes aut sperantes ab illis? Necq; enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quū iā sint mortui. TOXA. Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus: q̄q; nō ob id tantū hæc facimus: quin magis existimamus nos

x 2 rem

rem uehementer conducibilem: & his qui in uita sunt
esse facturos: si præstantiū uirorum memoriā celebremus:
honoremq; habeamus ijs, qui uita defuncti sunt.
Siquidem hac ratione futurum arbitramur: ut multi
apud nos illorum similes euadere cupiant. MNES. Ista,
quidem recte iudicatis: at Pyladem atq; Orestem quo
nomine potissimū suspexistis, ut dñs eos æquaueritis,
idq; adeo, quum hospites uobis essent: uel, quod grauius,
hostes? Quippe posteaq; naufragio eieci ab ijs, qui tum
Scythiam incolebant, essent cōprehensi, abducti:
ut Dianæ immolarentur: adorti carcerarios: neq;
non oppressis excubijs, & regem trucidarunt: & assumpta
sacerdote, quin ipsa quoc; Diana sublata, nauigio
sele proripuerūt, irrita publica Scytharum lege. Quod
si ob istiusmodi facta honorem habetis uiris: facile assecuti
fueritis, ut multos illorum similes reddatis. Iamq;
ipsi ab hoc die usq; ad prisca illa respicite: num uobis ex
pedierit multos in Scythiā Orestes ac Pylades appellere.
Nam mihi quidem isto pacto mox futurū uidetur, ut
religionis ac deorum expertes reddamini: dñs qui reliqui
sunt, ad eūdem modum è regione uestra in exiliū
ablegatis: postea, opinor, deorum omnium uice uiros,
qui illos eiectum uenerant, diuinitate donabitis: & qui
sacrilegi in uos fuerūt, ijs tanq; dñs sacrificabitis. Quod
si nequaq; horum gratia Orestem ac Pyladem colitis,
sed aliud quippiā Toxaris in uos beneficij contulerūt:
quā

qua gratia quū olim nō esse deos iudicaueritis: nūc è regione, sacra illis faciētes, deos esse decreuistis: Et qui tū parū aberant ut uictimæ fierent: nūc uictimas offer-
tis: Enimuero ridicula uideantur ista: & quum his quæ quondam statueratis pugnancia. TOXA. Et ista quidē Mnēsippe prædara sunt uirorū illorum facinora, quæ cōmemorasti: uidelicet duo cum essent, tam ingentē ausum audere: ut tam procul à sua patria profecti, mare transmitterent: Græcis ad id usq; temporis intactum: nisi solis ijs, qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauesacti: neq; fabulas, quæ de illo feruntur: neq; appellationē ueriti, quod inhospitum uocaretur: uidelicet, opinor, quod feræ undiq; gētes accolerēt. Deinde quū iam capti essent, usq; adeo strenue sese gesserint: neq; sat habuerint, si tantū incolumes euaderēt: nisi & à rege acceptam contumeliā ultri, & Diana sub-
ta abnauigassent. Quid? An nō admirāda hæc: & quæ diuino quodā honore digna iudicent, quicquid est hominum, qui uirtutem suspiciunt? Quanq̃ non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNES. Atqui iam dices: quidnā præter ista suspiciendum patrarint, atq; diuinum? Nam quantū ad nauigationem & peregrinationē attinet: non paucos profecto diuiniore istis ostēdero negociatores: atq; inter hos præcipuos Phœnices: qui non in Pontum, neq; ad Mæotiden usq; aut Bosphorū tantum enauigāt: uerū
x 3 quaquā

quaqua uersus, Græcū ac Barbarū mare permetiūtur. Hi siquidem oēm oram, & omne littus (ut ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demū autūno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandē rationem pro dijs habeto: idq; etiā si complures illorū caupones ac salsamētarios esse reperiēs. TOXA. Audi nunc, o uir admirāde, consyderāq; quanto nos, qui barbari uocamur, rectius uobis de bonis uiris sentiamus. Siquidem in Argo atq; Mycenis ne sepulchrū quidem ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis: apud nos uero & templū ostenditur, ambobus illis cōmuniter sacrum (ita ut par erat amicis) & hostiæ offeruntur: reliquosq; omnis honos. Porro quod hospites erant, non Scythæ: id uero nihil obstat, quo minus boni uiri iudicentur: neq; enim perpēdimus cuiates sint uiri honesti ac probi: neq; inuidemus, si cū amici nō fuerint, res egregias gesserunt. Quin magis admirantes ea quæ patrarunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Quod autē potissimū stupentes in illis uiris effertimus, illud est: quod nobis uisi sunt amici inter sese lōge optimi extitisse: atq; alijs exemplo fuisse, quasiq; legem statuuisse, quemadmodum oportet amicos omnē inter se cōmunicare fortunam, curariq; à Scythis: qui quidē essent præstantissimi. Itaq; quæcunq; alter cū altero, uel alter pro altero tulit: ea maiores nostri descripta in columna area reposuerunt in templo Orestis: ac leges stauerunt

merunt, ut ea colūna prima esset institutio disciplinæq;
 liberis suis: si meminissent, quæ in illa essent adscripta.
 Itaq; penè patris quisq; sui nomen citius obliuisceret,
 q̃ res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in
 porticu templi eadem quæcūq; in columna notātur, pri
 scorum picturis adumbrata uisuntur. Nempe Orestes
 unā cum amico nauigās, deinde fracta inter abruptas
 cautes, ipso naue comprehensus, & ad uictimā ador
 natus: iamq; Iphigenia inītiat eos. Ex aduerso uero in
 altero pariete idem iam uinculis exutus depictus est, ac
 Thoantem occidens, multosq; ex Scythis alios. Postre
 mo soluētes, abducta Iphigenia ac dea. Porro Scythæ
 frustra scapham adoriuntur iam nantem: hærentes gu
 bernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra
 tentata: alij quidem ex eis sauci; alij uero eius rei metu
 compulsi: natatu semet in solum recipiūt: ubi uel maxi
 me liceat perspicere, quantā alter in alterum beneuolen
 tiam præstiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pi
 ctor utrūq; de hostibus in semet ruentibus securū: pro
 pellentem autem eos, qui in alterū feruntur, ac præ illo
 iaculis occurrere conantem: pro nihilóq; ducētem, si in
 tereat ipse: modo seruet amicum: uel suo ipsius corpore
 præueniens, excipiensq; ictus in illum intentos. Iam ue
 ro tantam illorū beneuolentiā, atq; in rebus tristibus
 cōmunionem, fidem, humanitatem, ueritatem: deniq;
 constantiam alterius in alterū amoris: hæc haudquāq;
 humana

humana putauimus esse: uerum animi cuiusdam præstantioris, quæ pro more uulgarium istorum mortaliū: qui donec secundis uentis nauigatur, amicis indignantur: nisi ex æquo participes fiant rerum lætarū: quod si uel paululum eis uenti reflare cœperint, aufugiūt: solos in periculis deferentes. Enimuero ut & illud noueris: nihil amicitia melius arbitratur Scythæ: neque est in quo Scythæ magis gloriatur, quæ in adiutadis amicis, comunicandis quæque rebus acerbis: quæadmodum neque probum apud nos maius ullum, quæ amicitie desertore uideri. Has ob res Orestem ac Pyladem ueneramus, quod præstantes extiterint in Scytharum uirtutibus, atque in amicitia præcellentes: id quod nos omnium maxime admiramur. Appellationem quoque ex his illorum factis imposuimus, ut Coraci uocentur: quod quidem nostra in lingua perinde sonat, ac si quis dicat, dei amicitie præsides. MNES. Hui Toxaris: profecto non arcu modo ualuerunt Scythæ, bellicis quæ in rebus cæteris antecelluerunt: uerum uidentur & ad orandum, persuadendumque omnium aptissimi: unde mihi quum dudum secus uideretur, nunc eidem merito fecisse uidemini: qui sic Orestem ac Pyladem indeorum numerum retuleritis. Verum illud me fugerat uir optime, quod pictor quoque bonus esses. Admodum enim euidenter ostendisti nobis, quæ sunt in Orestis templo: picturas, pugnamque uirorum, alterique per altero suscepta uulnera. Tamen si non putaram amicitiam usque adeo cultam

cultam fuisse quondā apud Scythas: magis autē quod barbari essent, atq; agrestes: simulate qdē, ira, rabiēq; perpetuo cōmitti: amicitia uero, ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idq; cōiiciens, quum ex alijs quæ de illis audimus: tum ex hoc, quod progenitores suos uita defunctos deuorāt. TOXA. An nos Græcis quū alijs in rebus, tum in his quæ ad parentū attinent cultum, sanctiores, magisq; pī simus, in præsentiarum haudquaquā contenderim. Quod autē nostrates amici longe fideliores sint amicis Græcis: quodq; amicitia ratio maior apud nos, q̄ apud uos: haud difficile fuerit docere. Ac p̄ deos Græcorū, ne tibi molestū sit audiret si quæ p̄spexi dixerō, multū iā tēporis apud uos uersatus: uos em̄ mihi uidemini præclarius cæteris de amicitia uerba posse facere: uim uero factaq; illi⁹, adeo nō solum p̄ sermonū dignitate non exercere: ut sat uobis sit prædicare eā: & quātū sit bonū, ostēdere. At ubi usu uenit: deficientes à sermonibus, nescio q̄modo è medio negotio aufugitis. Cæterū quū Tragœdi in scēnā p̄gressi, istiusmodi amicitias uobis representāt: pleriq; laudatis atq; applauditis: ac pro se mutuo periclitātibus illis illa chrymatis: ipsi uero nihil dignū laude p̄ amicis præstare audetis. Quin siquādo forte accidat, ut egeat amicus: ibi p̄tinus nō secus atq; insomnia, procul auolātes eua nescunt uobis multæ illæ tragœdiæ: uosq; similes relinquunt inanibus istis, ac mutis personis: quæ diducto ri

ctu,

Estu, atq; immane hiantes: ne minimū quidē loquūtur.
At nos ediuerso, quo sumus in dicendo de amicitia po-
steriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare si
uidetur, ita in præsentiarū agamus: priscos illos amicos
ualere sinamus: si quos uel nos, uel uos ex his, qui olim
fuere, recensere ualemus: quādo ista quidem parte uos
nimirum superaueritis, compluribus ac grauibus ad-
ductis testibus: nēpe Poetis, q Achillis & Patrodi ami-
citiā, tum Thesei Perithoiq; neq; nō aliorū necessitudi-
nem, pulcherrimis uersibus carminibusq; cōtexuerūt.
Quin paucos quosdā in mediū adferamus, ex his, q no-
stra ipsorum memoria fuerint: atq; eorū res gestas ex-
ponamus: Ego quidem Scythicas, tu uero Græcanicas.
Et in his uter superarit: melioraq; produxerit amicorū
exempla: is & uictor esto: ac suam ipsius uictoriam pro-
mulgato: tanq; qui pulcherrimū honestissimūq; cer-
tamen decertarit: adeo ut ego quidē non paulo malim
mihi in singulari uicto certamine dextram amputari,
(nam ea est apud Scythas uicto pœna) q; in amicitia
quopiā inferior iudicari: præsertim Græco, ipse Scythas
quū sim. MNEB. Quāq; est haud mediocris negocij,
cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine con-
gredi: tum admodum instructo missilibus ac penetrali-
bus narrationibus: haud tamē usq; adeo ignauiter, tam
cito uniuersam deferens Græciam, tibi cessero. Etenim
uehementer absurdum fuerit: quū duo illi tantum uice
ring

rñt Scytharũ, quantũ fuiffẽ dedarãt tum fabulã, tũ ue-
 ritaẽ ueftrẽ picturã, quas pauloante fcite admodũ re-
 præfentabas: Grãcos omnis tot nationes, tot ciuitates,
 nullo defendente uinci abs te. Nam iſtuc ſi fiat: non de-
 xtram, quemadmodũ apud uos ſolet, ſed linguã execa-
 ri conueniat. Sed utrum ſpectare nos oportet: numerũ
 nẽ eorũ, quã amice quis gesserit: an magis quo plures
 alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior ui-
 debitur: TOXA. Nequaquã: imo nõ multitudine uis ho-
 rum ſpectetur: uerum ſiquã tu narrabis facta, his quã
 narrabo, uideantur præſtantiora, magisq; penetrãtia:
 tum nimirũ etiam ſi numero paria ſint opportuniora,
 magisq; letalia mihi faciẽt uulnera: Ac penẽ memet ad-
 iẽtus accõmodabo. MNES. Probe loqueris. Statuamus
 igitur quot erũt ſatis. TOXA. Mihi quidẽ ſatis fore uide-
 tur, ſi uterq; quinq; narret exẽpla. MNES. Idem mihi
 uidetur: ac prior dicito: uerum adiuratus, nimirum non
 niſi uera dicturum: alioqui fingere eiufmodi, nõ admo-
 dum fuerit difficile: palam autẽ refelli non queant. Por-
 rò ſi iuraris, nefas ſit non habere fidem. TOXA. Iurabi-
 mus, ſiquid etiam iureiurãdo opus eſſe cenſes. MNES.
 At quis tibi ẽ dñs noſtratibus, num ſatiffaciat Iuppiter
 Philius: TOXA. Et maxime. Ego quoq; tibi noſtratẽ
 iurabo, meapte in linuga. MNES. Teſtis igitur eſto Iup-
 piter Philius, quãcunq; dicturus ſum apud te: ea nimi-
 rum uel quã uiderim ipſe, uel quã ab alijs, quoad fieri
 y 2 potuit,

potuit, diligentissime perceperim, narraturum: nihil ex
me ipso cōminiscentē, alleuantemq;. Ac primo quidem
loco, Agathoclis Diniaēq; amicitia referam: quæ apud
Ionas est celebratissima. Nam Agathodes hic, qui Sa-
mius fuit, non ita pridem uixit: uir in amicitia quidem
præcipuus, ita ut re declarauit: ceterū reliquis in rebus
uulgo Samiorū nihilo præstātior, neq; genere, neq; ce-
teris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio, Lyfionis fi-
lio, amicitia à puero intercesserat. Porrò Dinias supra
modum ditatus est: & quemadmodū solent ij, qui nu-
per opes nacti sunt, complures & alios secum habebat,
satis quidem idoneos illos, & ad compotandum, &
ad uoluptariam consuetudinem: ab amicitia uero lon-
ge alienissimos. Atq; inter hos interim habebat Agathodes:
cōuiuēbatq; & compotabat illis: non admodū
approbans eam uiuendi rationem. Dinias autē nihilo
hunc potiolem habebat, q̃ ceteros adulatōres. Tandē
etiam offendere cœpit, crebrius obiurgans: molestusq;
uidebatur: quippe qui admoneret eum maiorum: præ-
ciperetq; ut seruaret, quæ multo labore parta, pater illi
reliquisset: adeo ut ob hæc ne ad comestationes quidē
illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comestare-
tur, celare cupiēs Agathodem. Demum ab assentatori-
bus illis misero persuasum est: quod adamaret à Cha-
ridæa Demonactis uxore, uiri illustis, atq; inter Ephe-
sios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à
muliere

muliere ad illū uentitabant: & ferta semimarcida, & mala quædam admorsa: deniq; quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes: quo paulatim illis amorē artibus quibusdam inferant: primūq; hac incendāt opinionione, quod sese credant amari. Nam plurimū illicit & hoc, præsertim eos, qui sibi formosi uidentur: donec imprudētes in casses inciderint. Erat autem Charidæa urbana quidem & elegās muliercula, at supra modum meretricia: semperq; illius quicūq; forte adiisset, etiam si quis admodum leuiter concupiuisset: quin si uel aspersisses duntaxat, protinus adnuebat: nec ullo pacto metuendum erat, ne quando recusaret Charidæa: admirabilis autem alioqui artifex: quauisq; meretrice doctior, allicere amatorem: & ambiguus quū adhuc esset, totū subigere: at quum iam teneretur, incitare: ac magis magisq; accendere: nunc ira, nunc blandimentis: ac mox fastidio: deinde iniecta suspitione, quasi ad aliū sese deflectura esset: postremo omni ex parte egregie docta erat mulier, & absoluta, artibusq; omnigenis in amantes instructa. Hanc igitur tum Dinia adulescentes accersuerant in adolescentulum: multaq; ad simulabāt, quo eum in amorem Charidææ impellerēt. Illa porro quæ compluris iā adolescentes iugularat, & innumerabiles amores fuerat mentita, domosq; opulentas euerterat: uarium quoddā, atq; inexpugnabile malum: ubi nacta manibus est simplicem, & huiusmodi artium imperitiū

y 3 adole-

adolescētulū:haudquaquā admittebat ex unguibus: sed undiq; oppugnās,tentansq; ubi iam omniū esset compositum ipsa dum captat,capta petijt: dum infelici Diniā innumerabiliū malorum extitit causa.Nam primū quidē statim literulas illas ad illum dat:ac subinde misit ancillulam,quæ renūciaret ut fleret,ut uigilaret:postremq; ut misera præ amore suffocatura esset sese.Donec iam beatus ille persuasus,sibi formosus esse uidetur:atq; Ephesiorū uxoribus præter cæteros adamabilis.Ac tandem in cōgressum adductus est multis precibus exoratus.Et ex eo quidē tēpore facilis iam erat cōiectura,fore ut caperet à muliere formosa:ad uoluptatem congredi docta:& in loco flere:& inter loquendū miserabiliter suspirare:& iam abeuntē amplecti:& aduenti obuiā occurrere:& formā colere sic ut maxime placitura esset:interdū uel uoce,uel cithara canere:quibus om̃ibus in Diniā usa est.At ubi sensit excruciaci,iāmque amore illaqueatum,ac subiugum esse factum:aliud adhæc excogitat,quo miserum subuertat:gravidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandū stultum amantem) Neque postea cōmeabat ad illum, affirmans à uiro obseruari sese:qui iam amorem persensisset.Hic uero rem iam non ultra ferre potis erat:neque durare quibat:quum illam non aspiceret:sed lachrymabatur,adulatoresq; ad sese accersebat:ac Charidææ nomē indamabat:imaginemq; illius amplexus

plexus(candido enim lapide fecerat)eiulabat.Demum
in limine abiiciens sese iactabatur:planēq; res extremā
dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera red-
dita sunt mulieri:non pro malorum aut corollarū pre-
cio:sed solidæ domus, agri, famulæ, uestes florulentæ,
auri quātum optaret. Quid multa? Breui Lysionis do-
mus antea inter Iones nobilissima exhausta est, atq;
exinanita. Deinde ubi iam exuccus esset:eo relicto, aliū
quempiam adolescentulum Cretensem, bene numma-
tum uenata est, illiq; substituit. Iam uidelicet illū ada-
mabat:atq; is quidē credebat. Itaq; Dinias neglectus
non à Charidæa modo, uerūetiam ab assentatoribus
(nam isti quoq; ad Cretensem amatorem iam descie-
rant)abit ad Agathodem:iampridem non inscium, q̃
illi res misere haberent. Ac pudefcens quidem initio,ta-
men exposuit omnia:amorem, egestatem, arrogātiā
mulieris,riualet Cretensem:in summa,non uicturum
sese,nisi cum Charidæa consuetudinem haberet. Ille ue-
ro intempestiuū esse ratus id temporis exprobrare Di-
nias,quapropter ex amicis unum sese nō admisisset, sed
num quidē assentatores suos sibi anteposuiisset: diuen-
dita,quam unā habebat in Samo.domo paterna, pre-
cium illi attulit talēta tria. Quæ simulatq; recepisset Di-
nias:haud clam erat Charidæa: rursus subito formo-
sus factus:rursus ancilla & literulæ,& expostulatio,qđ
iam diu sese nō adiisset,cōcurrerūt. Item adulatores ap-
plauden-

plaudentes, ut uiderunt Diniæ adhuc esse quod daretur
cum autem pollicitus esset sese uenturum ad illam: uenissetque primo ferè somno: essetque int⁹ Demonax Charidææ maritus: siue quod alioqui perfererat: siue de cōposito, proditiōeque uxoris (nam utrūque fertur) exiliens uelut ex insidijs, & atrium iubet occludere, & Diniā comprehendit: ignem ac flagra minitans: neque nō gladium tanquam in mœchum educens. Ille porro reputans quibus in malis esset: uecte quopiā de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem, in tempus adigens: tum Charidæam: atque hanc quidem nō ictu uno, uerumetiam & uecte sapius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti. Deinde comprehendere conati: quum in hos quoque ferro insiliret: ipsi quidē aufugerunt. Diniæ autem clam sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram usque apud Agathodē diuersabatur: pariterque & quæ facta essent reputabant: & quid in posterum esset euenturum, considerabāt. Vt autē diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensumque Diniam, nec hunc iam inficiantem homicidium, abducunt ad præfectum: qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eū ad Persarum regem remittit: nec ita multo post relegatus est Diniæ in Giaron insulam ex Cycladibus unam, dānatus a Rege: ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathodes autē cum reliquis in rebus nunquam abfuerat: tum pariter

pariter soluit in Italiam: & amicorū solus unā est in iudiciū comitatus: neq; usq; defuit officio. Porro ubi iam in exiliū profectus est Dinias: ne tum quidē desertus est ab amico. Quin potius ipse suapte spōte damnatus, uersabatur in Giaro: simulq; cum illo exulē agebat. At quum iam rerum necessariarum omniū inopia laborarent: locās se ipsum purpurarijs, unā cum alijs urinabat: quodq; hinc partum est referēs, Diniā alebat. Quin & ægrotanti diutissime inserviuit: & ubi uita defunctus est, noluit unq; in patriam reuerti: uerum inibi perseuerauit in insula: pudori sibi fore ratus, si uel mortuū amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factū amici retulerim: quod quidem nō ita pridem accidit: haud enim scio an anni quinq; præterierint, quod Agathodes in Giaro mortem obiit. ΤΟΧΑ. At utinam iniuratus ista Mnesippe dixisses: uidelicet quo mihi fas esset, eis non habere fidem. Adeo Scythicum quendam amicum Agathodem istum descripsisti, quin uereor ne quē & alium isti similem narres. ΜΝΕΣ. Audi iam & alium Toxari, Euthydicū Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus nauderus Megarēsis: adiurans profecto se testem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum: collecticios quosdam homines uehentem: in his fuisse Euthydicū, unāq; cum hoc Damonem Chalcidensem, eiusdem amicum. At natu quidem eos æqualeis fuisse: uerū Euthydicū,

z ualen

ualentem, robustumq; Damonem contra, suppallidum atq; ualutudinarium: quasi qui nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaq; ad Siciliam usq; feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Caterum ubi transmissio freto, in ipso iā Ionio mari nauigarent, tempestatem maximā eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre: immaneis quasdā procellas ac sinuosas, tum grādines, & si quæ alia tēpestatis mala? Vt uero iā haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antemna: præterea & funes quosdā trahentes, quonimirum uim, impetumq; fluctus exciperet: circiter noctis medium, Damonē, qui in tanta iactatione nauicaret, uomuisse in mare propendentē. Deinde, ut cōiicio, naue uehementius in eam partem, in quā ille propendebat, inclinata: simulq; ppellente fluctu: excidisse eū. prono capite in pelagus: neq; nudum tamē uidelicet, ut misero uel natare cōmode liceret. Mox itaq; succlamasse quū præfocaret, uixq; sese ab undis sustolleret. Porro Euthydicum simulatq; audisset (nam forte fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare: arreptóq; Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterāt, luna scilicet relucente) unā iuxta illū nasse, ac subleuasse. Ac uoluisse quidem illis opitulari sese miseratos uirorū calamitatem: uerum nequisse, quod uento præualido raperetur. Illud tamen fecisse, subera complura ad illos proiecisse; tum ex contis aliquot: ut ab his suspensi

suspensi natarent, si quē forte ex eis nansciscerentur: po-
 stremo scanforia quoq; tabulata: quæ quidē erant neu-
 tiq; exigua. Cogita iā per deos: quod aliud grauius be-
 nieuolentiæ documentum quisq; ædere queat, in homi-
 nem amicū, qui noctu decidisset in mare, usq; adeo sæ-
 uitiēs, q̃p cōmunicata morte? Iamq; adeo mihi ante ocu-
 los pone imminētes procellas: fragorem aquæ sese ad-
 glomerantis: spumam undiq; efferuescentem: noctem,
 ac desperationē: Ad hæc illū iam præfocari incipientē,
 uixq; undis extantem, manusq; porrigentem amico:
 hunc autem incontanter insilientem, simulq; nantem
 prorsusq; sollicitum, ne se prior Damon interiret. Sic
 em̃ profecto cognosces, quod haud ingenerosum hūc
 quoq; amicū, uidelicet Euthydicū, retulerim. TOXA.
 Vtrum perierunt uiri Mnesippe: an salus quæpiam ex
 inspirato illis contigit? Adeo ego illis nō mediocriter ti-
 muī. MNES. Bono animo es Toxaris: seruati sunt: quin
 hodiēq; Athenis agūt, ambo philosophiæ dantes ope-
 ram. Nam Simylus ea demū narrare poterat, quæ no-
 ctu uidere licuit: hunc delapsū, illum desilientem: si-
 mulq; nantes, quatenus per noctem dabatur aspicere.
 Porro quæ post hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat.
 Primū quidem, subera quædam forte nactos, suspen-
 disse de his sese: atq; ita hærentes fluisse, sanē q̃p incō-
 mode. Deinde ubi tabulata cōspexissent, iam sub auro-
 ram annasse: cōscensiscq; illis cōmode, deinde nantes ap-
 pulisse

pulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiq; mali sunt, ut ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihil istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur: & ipse quidem opulentis, quū ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamētum reliquit: alijs quidem fortasse deridiculum: tibi uero, haud scio, an tale sit appariturū: uiro probō: & apud quem amicitia in precio sit: quicq; uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enī in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meā alendā, atq; in senectā fouendam: Charixeno uero filiam meā elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Siquid autem interim acciderit alterutri: huius quoq; partē (inquit) alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatē quidē Eudamidæ nouerant: at amicitiam, quæ illi cum his uiris intercesserat, ignorabant: rē pro ludo iocōq; ducebant. Nemo certe aderat, qui nō cum risu discederet: quod eiusmodi hæreditatē Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices uidelicet: atq; ita aiebant: Siquidem perfoluent Eudamidæ, superstites ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes, quibus ista erant legata: ut audierunt uenerunt illi co, agnoscetes ratāq; facientes ea, quæ erant testamento mādāta. Itaq; Charixenus quinq; duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autē optimus successor factus.

etus, tum illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrē
 alit Eudamidæ: & filiā non ita pridē elocauit: ex quinque
 talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filię dotē,
 duobus in amici filiam erogatis: Ac nuptias ambarum
 eodem die fieri uoluit. Quid tibi Toxaris, Aretæus iste
 uidetur: numnā leue amicitia argumentum exhibuisse:
 adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui te-
 stamēto: an hunc quoque in perfectis idoneisque calculis
 ponimus, ut sit unus è quinque? ΤΟΧΑ. Et iste quidem
 egregius: quantū equidem Eudamidam multo magis
 ob fidutiā admiratus sum, qua fuit erga amicos: deda-
 rauit enim, quod & ipse eadē fuisset factururus erga illos:
 tametsi non essent ea scripta in testamēto: uerum ante
 alios uenisset non scriptus talium hæres. ΜΝΕΣ. Probe
 dicis. Sed quartū iā tibi narrabo: Zenothemim Char-
 moleum, Massilia oriūdum. Commōstrabatur autem
 mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, uir deco-
 rus, procerus, ac diues, ut apparebat. Assidebat illi uxor
 in rheda iter facienti: quū alioqui deformis, tum dimi-
 dia nempe dextra corporis parte mæca, alteroque capta
 oculo, tetrerrimū quoddam & refugiēdum terriculum.
 Deinde quū demirarer, si decorus ille quum esset, ac ue-
 nustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctā: is
 qui mihi eum cōmostrabat, causam exponit, quare in
 id matrimoniarum incidisset: nouerat enim comperte
 omnia: nam ipse quoque Massiliensis erat. ΜΕΝΕΚΡΑΤΙ (in-

quit)huius foedæ patri,amicus erat Zenothemis:uirō
diuiti ac honorato:ipse iisdem rebus par. Deinde ali-
quanto post,facultatibus exutus est ex cōdemnatione
Menecrates:quo tēpore pariter infamis.& ad capeffen-
dos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentū ui-
ris,tanq̃ qui sententiam iniquā pronūciasset. Ad hunc
autem modum,inquit,nos Massilienses mulctamus, si
quis corrupte iudicet. Grauius itaq̃ ferebat Meneca-
tes:primū,quod esset cōdemnatus:deinde,quod ē diui-
te paup̃:postremo,qd' ex nobili repēte factus esset infā-
mis,ac reiectus. At prater cætera eū ipsa discruciat
filia iam nubilis:atpote annos nata decem & octo:quā
ne cum omni quidem patris substantia,quā ante con-
demnationem possederat,dignatus fuisset quisq̃ inge-
nuus ac pauper facile accipere,quæ tā infelici fuerit for-
ma:Quin & concidere dicebatur:idq̃ circa lunā crescen-
tem.Hæc ubi apud Zenothemim deploraret:bono,in-
quit,animo es Menecrates. Neq̃ enim ipse egebis ne-
cessarijs:& filia tua dignū aliquē suo genere spōsum in-
uenerit. Atq̃ hæc eloquutus,statim apprehēsa illius de-
xtra,deduxit domū. Ibiq̃ opes, quæ illi multæ erant,
partitus est cum illo:ac cœna parari iussa,conuiuio acce-
pit amicos:& in his Menecratem,ueluti iam ē necessa-
rijs cuipiam persuasisset,ut puellam in matrimoniū ac-
ciperet. Posteaq̃ autē conuiuīū peregerant, libassentq̃
dijs:tum uero plenū illi calicem porrigēs:accipe, inquit,
Menecra

Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuā Cydimachā: dotem autem iam olim accepi, talēta quinque & uiginti. Illo uero respondente: absit ne feceris, o Zenothemist nēue ipse usque adeo insaniam: ut te neglectum, qui & iu uenis es, & formosus, cōspiciam cum deformi puella, ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente: hic sponsam adiunctā tollens, abduxit in thalamū: ac paulo post prodijt, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa uiuit, supra modum diligens: & quēadmodū uides, circūferens eam. Et non solum non pudet matrimonij: uerūetiam perinde atque glorians de eo, sic ostentat: propterea quod negligit corporis formā ac foeditatem, ad hæc opes & famā: tantū amici rationem habet Menecratis: neque arbitratur eum sexcentum uirum sententiā deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quāquā pro his iam illi gratiā retulit fortuna, ad hunc modū. Puellus em̄ ei formosissimus, ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est, quod tollens hunc pater intulit in curiā: frondibus oleaginis coronatū, ac pullis amictū: quo plus miserationis auo cōciliaret. At infans arridebat iudicibus: manibus complodebat. Itaque curia cōmota super illo, remisit mulctam Menecrati: atque ille iam rei, famæque restitutus est, eiusmodi parrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemim amici gratia fecisse: haud mediocria, sicuti uides: neque

neq; qualia passim Scythæ factitant: qui concubinas formosissimas summa cura deligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neq; uero mihi uideor alium quēpiam debere dicere, Demetrio Sunienſi præterito. Nauigabat in Aegyptum Demetrius, unā cum Antiphilo Alopecēſi: qui cū illi iā inde à teneris annis fuerat amicitia: atq; ephebus ephebo conuixerat, pariterq; fuerat eruditus: ipse quidem Cynicam disciplinam sequutus, sub Rhodio illo sophista: Antiphilus uero medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis forte pfectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum Pyramidum, Memnonisq;. Nā audiuerat illas, quū essent sublimes, umbrā nō iacere: Memnonē aut uocē ædere, exoriēte sole. Harū igit rerū cupiditate adductus Demetrius: uidelicet ut Pyramidas intueret, ac Memnonē audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat: relicto Antiphilo, quod is itinere atq; æstu defessus esset. Huic autē interea calamitas incidit: quæ singularem quēpiam amicum postularet. Nā puer eius ut nomine, ita & patria Syrus: inita societate cum sacrilegis aliquot, unā cū illis in Anubis templū irrupit: sublatóq; deo, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo & hoc, neq; non cynocephalis argēteis, atq; id genus alijs: omnia apud Syrum deposuerant. Deinde forte comprehensū (capti enim fuerant, diuidentes nescio quid) rem omnē protinus confessi sunt: destrikti in rota, deportatiq; uenerunt

runt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebant, sub lectica quadā in abdito conditas. Syrus itaq; illico uinctus: unaq; hæres huius Antiphilus: atq; is quidem interea dum præceptorem audit, auulsus. Nec optulabat quispiā: quin magis hi q; fuerāt hactenus amici, auersabant hominē, tanq̃ qui templū Anubis sacri legio cōpilasset: seseq; impiari credebant, si cum illo bibissent, aut edissent. Porro duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuasantes, fuga discesserunt. In uinculis igit̃ erat miser Antiphilus multū iam temporis: habitus interim omniū, quātum in carcere erat, fontium scelestissimus. Porro præfectus carceris Aegyptius homo superstitiosus, ratus sese gratū facere deo, atq; illius ulcisci uices, grauis Antiphilo imminebat. Quod si quando defenderet, affirmans se nihil eiusmodi patrasse: impudēs habebatur: atq; hoc nomine multo etiam magis erat inuisus. Subægrotabat itaq; iam, malēq; habebat: nec mirum: quippe qui humi cubaret, idēq; etiam noctu: necq; crura sineretur protēdere, ligno inclusa: nā per diem cyphone stringebatur, altera manu uincta ferro: at noctu cogeatur totus in uinculis esse. Ad hæc insup̃ domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidē uinctis, locūq; angustum premētibus: adeo ut uix respirarent: tum ferri stridor, ac somnus exiguus. Hæc omnia molesta erant, atq; intoleranda: nimirū homini eiusmodi rerum insueto, minimēq; ad tam durū

A uitæ

uitæ genus exercitato. Quū uero iam deficeret, ac ne di-
bum quidem capere posset: reuersus est tandem & De-
metrius, nihil dum sciens eorū quæ acciderant. Vt autē
cognouerat quo in loco res esset. statimq; curriculo ad
carcerem uenisset: tum quidem admissus non est: pro-
pterea quod uespera iam esset: & carceris custos iam du-
dū oclulis foribus dormiebat, ministris excubias age-
re iussis. At mane quū esset, ingressus: multis uidelicet
precibus admissus: accedens multo tempore quærebat.
Antiphilum: quippe malorū multitudine sic immuta-
tum, ut agnosci non quiret. Circumiens igitur, ē uinctis
unumquēq; cōtemplabatur: eorum more, qui familia-
riū cadauera iam marcida facta, requirūt in stragibus.
Quod ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Deno-
menis filium: ne longo quidē tempore potuisset agno-
sci quisnam esset, usq; adeo præ malis erat transfigura-
tus. Vt uero ad uocē agnitam respondisset, atq; adeun-
te illo comā diduxisset: eam à uultu abigens sordidam
atq; impexam, ostendit sese quis esset. Sic ambo colla-
psi sunt: oculis oborta caligine, in tā inopinato specta-
culo. Verum aliquanto post, posteaq; & ipse sibi reddi-
tus: & Antiphilū recipiens Demetrius, de singulis esset
illum diligenter percontatus: bono animo esse iubet.
Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse:
reliquū autem illi donat, detractis illi putribus atq; de-
tritis, quibus erat opertus pāniculis. Atq; ex eo die mo-
dis

dis omnibus illi aderat: curam eius agens, inserviensq;. Locans enim sese ijs, qui uersabatur in portu mercatoribus, à mane ad mediū usq; diem, oneribus gestandis non parū lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manū dabat, quo illi mansuetum hunc, ac pacatum redderet. De reliquo autē, in amici curam assatim suppeditabat. Atq; interdū quidem aderat Antiphilo, quo illum cōsolaretur: ubi uero nox occupasset: p̄ carceris foribus facto ex herbis thorulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hūc quidem modum aliquādiu degebant: ut Demetrius nullo uetante ingrederetur: atq; ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam: idē ut putabat ueneno, & custodiæ exactissime obseruatæ: neq; deinde quisq; admissus in domiciliū uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius: quā alia uia nō pateret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert, tanq̃ in irruptione tēpli Anubis cōmunem operā addidisset. Id simulatq; confessus est: abductus est illico in carcerē, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carcerario: ut proxime Antiphilo, atq; eadem in trabe uinceretur. Hic igitur uel maxime declarauit, quāto in illum fuerit amore, quā sua ipsius incōmoda negligeret, cum & ipse interim ægrotaret: illud autē curæ haberet, quo pacto fieri posset, ut ille & quāplurimum dormiret, &

A 2 minimū

minimū angeretur. Atq; ita cōmode tolerabant. cōmunicatis inter ipsos malis: donec aliquāto post, tale quiddam accidit, quod finem fermè eorū imposeret calamitati. Si quidem è uinctis quispiā, haud scio unde nactus limam: adiunctis cōiuratis captiuorū plerisq; , catenam infecuit, qua seriatim erāt astricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitq; omnes. Qui quidem facile trucidatis, quippe paucis custodibus: cōglobati profiliere. Atq; hi quidē illico quo quisq; poterat, dissipati: postea pleriq; sunt cōprehenfi. Porro Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt: Syro quoq; retento, qui iam aufugere parabat. Vt aut diluxisset: Aegypti præsēs, cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerent: accersitis autē ijs, qui erant cum Demetrio: soluit à uinculis colaudatos, quod soli nō aufugissent. At illis haudquaquē sat erat, ut hoc titulo dimitterentur. Clamabat autē Demetrius: sibiq; nō mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, uiderētur uel commiseratione, uel ob id laudis, quod non aufugissent, dimitti. In summa, compulere iudicē, ut causam exactius excuteret. At hic ubi repperit, nihil eos cōmeritos: colaudatos illos, Demetrium autē seorsum quoq; admiratus, liberos esse iussit: consolans super poena quam tulerant, præter ius in uincula coniecti. Quinetiam ambos munere prosecutus est: idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem milibus, bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus

philus etiam nunc quidem in Aegypto est. Demetrius autē sua quoq; uiginti milia reliquēs amico, concessit in Indiam: profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo: merito sibi iam ignoscēdū uideri, quod tum ab eo discederet: Neq; em̄ sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse, qui erat: uidelicet qui possit paucis esse contentus: neq; illum amplius egere amico, quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt Toxaris amici grāci. Quod ni initio notasses nos, tāq; qui uerbis nos iactaremus: idē profecto relaturus erā tibi cōplures orationes, atq; eas egregias: quas Demetrius habuerit in iudicio: quū interim pro seipso nihil defenderet: pro Antiphilo uero lachrymas funderet, atq; etiam supplex esset: totāq; causam in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primū memoria suggessit, tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquū est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò uti Scythas his nō inferiores referas, sed longe præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit: siquid de dextra sollicitus es, ne ea tibi præcidatur. Verū oportet strenuū præstare uirū. Etenim res quædā uehemēter ridicula tibi cōtigerit, si cū Orestē ac Pyladē admodum sophisticè laudaris: pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TOXA. Recte tu quidem Mnesippe: qui quidē ad dicendum etiam exhortaris: perin-

A 3 de quasi

de quasi nihil sollicitus sis, ne tibi lingua exerceat, uisito
in narrationibus. Sed iam exordiar: nihil quidē quēad-
modum tu, uerbis phalerans atq; exornans (neq; enim
is Scytharū mos) præsertim quū res ipsæ longe magis
loquātur, q̃ uerba. Nihil autē eiusmodi expectaueris
à nobis, cuiusmodi tu cōmemorādo laudib⁹ extulisti:
puta si quis sine dote duxerit deformē mulierem: aut si
quis amici filia nubenti pecuniolam donauerit, duo ta-
lenta: ac per Iouem, si quis sponte eat in uincula, quum
certo sciat se paulopost esse soluendū. Admodū enim
leuia ista: neq; quicq; inest in his, uel magni negocij, uel
uirile quod sit. Cæterū ego tibi referam multas cedes;
bellaq; & mortes, amicorū causa susceptas: ut intelligas
uestra ista lusum esse, si cum Scythicis conferātur. Neq;
tamē isthuc sine causa facitis. Sed merito parua ista mi-
ramini: propterea quod nō sunt uobis admodum gra-
ues occasiones declarāda amicitiæ, quippe in alta pace
uiuentibus. Quemadmodū nec in tranquillitate queas
scire, bonus sit gubernator, nec ne. Tempestate em̃ tibi
opus fuerit, ad hoc ut dignoscas. At apud nos bella p-
petua: & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadenti-
bus: aut ubi forte concurrimus, pro pascuis prædāq; pu-
gnamus. Hic potissimū opus est bonis amicis: eoq; q̃
firmissime constituimus amicitias, sola hæc arma inui-
cta atq; inexpugnabilia esse iudicantes. Prius aut uolo
tibi cōmemorare, quo ritu faciamus amicos: non ex po-
culis,

culis, quæadmodū uosneq; siquis æqualis sit, aut uici-
 nus: uerum ubi strenuū quēpiam uirū conspexerimus:
 quicq; prædara facinora patrare possit: in hunc omnes
 studio incūbimus: & quod uos in ambiendis cōiugijs,
 id nos in amicis non grauamur: diu quasi procōs agen-
 tes, nihilq; non facientes: ne uidelicet frustremur amici-
 tia, neue reiecti esse uideamur. At ubi iā in amicitias cæ-
 teris repulsis, delectus est quispiā: protinus fœdus ini-
 tur: ac iusiurandū, quod sit maximū: nimirum & uictu-
 ros eos pariter, & mortē oppetiturū, si sit opus, alterū
 pro altero. Atq; ita facimus. Etem̃ simulatq; incisus di-
 gitis, sanguinē in calicē destillauerimus: summisq; intin-
 ctis gladijs, ambo pariter admouentes biberimus: non
 est quicq; quod deinde nos queat dirimere. Admittun-
 tur autē ad huiusmodi fœdera, ad summū tres. Nā qui
 multis sit amicus: is eo loco habetur apud nos, quo cō-
 munes istæ atq; adulteræ uxores: arbitramurq; iā non
 perinde firmā illius amicitiam fore, posteaq; est in plu-
 res partes dissecta. Exordiar autē ab his, quæ nup Dan-
 damis fecit. Dandamis em̃ hic in cōflictu cū Sauroma-
 tis: quū esset captiuus abductus ei⁹ amicus Amizocas.
 Quinpotius ante tibi iurabo nostrū iusiurandū: quan-
 doquidē isthuc initio sum pollicitus. Non em̃ per Ven-
 tum & Acynacē, quicq; mētīturus sum apud te de Scy-
 thicis amicis. MNES. Equidē tuū iusiurandū haud ma-
 gnopere desyderabā: proinde recte facis, q nullū deorū
 iures.

iures. TOXA. Quid tu narras? An nō tibi uidētur esse dī, Vētus & Acynacis? Adeo ne te fugit, qđ nihil sit maius mortalib⁹ uita ac morte? Per hęc utiq; iuram⁹, quoties p Vētū & Acynacē iuramus: uidelicet p Vētum, tanq̃ qui uitæ sit causa: per Acynacē uero, ut qui mortis sit autor. MNES. Atqui si ista idonea causa est: profecto multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acynacis: puta iaculum, lanceam, uenenū, funē, atq; his consimilia. Quandoquidē uarius est iste deus interitus: atq; innumerabiles aperit uias, quibus ad illū sit aditus. TOXA. Vide q̃ contentiose nunc, quamq; litigiose isthuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meā. At ipse loquēte te, silentium agebam. MNES. Age, non sum isthuc post hac facturus Toxaris. Et optimo iure obiurgas: quare perge cōfidenter quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris, adeo tibi silebo. TOXA. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ: ex quo amicitiam inierant, ac mutuū sanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionē nostram Sauromatæ, cum equitum decem milibus: peditum autē tantum aduenisse ferebatur. Ii nimirum quū in nos irruissent imparatos, neq; expectantes illorū insultū: omnes quidem cedere cogunt: compluris autē repugnantes occidunt: nōnullos & uiuos abducūt: nisi si quis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam: ubi nobis dimidium

diū copiarū, & pars curruū erat. Sic em̃ id temporis castra fuēramus metati, haud scio quo cōsilio Archiplanorum, id est, ducum nostrorum, ad utrāq; Tanaidis ripam. Protinus itaq; & prædas abigebāt, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus potiebantur: atq; ijs pleriq; cū uiris captis, & sub oculis nostris concubinas, uxoresq; nostras cōstuprabant. Nos porò rē indigne tulimus. At Amizoca quū duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicū, misere uinctus: simulq; calicis & sanguinis cōmonefecit. Quod simulatq; exaudierat Dandamis: nihil etiā contatus, spectatibus omnibus, tranauit ad hostes. Ibi Sauromatae densatis telis irruerūt in illum: iam confixuri, nisi succlassasset, Zirim. Hoc uerbi si quis sonuerit: postea nō interimunt, sed recipiunt, tanq̃ dedentem sese precio redimendum. Moxq; ad illorū ducē adductus, reposcebat amicum: ille redemptionis precium postulabat. Neq; enim prius dimissurum sese, nisi maximū pro illo recepisset. Tum Dandamis: quæ possidebā, inquit, ea om̃ia à uobis direpta sunt: quod siquid est quod nudus præstare queam, id sum paratus polliceri uobis: & imperato quicquid uoles. Et si ista uis: me ipsum huius in locū recipe, & abutere ad quodcūq; tibi lubitū erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inq̃t, op⁹ retinere te: præsertim quū temere dedideris. Quin tu parte eorū quæ possides tradita, amicū abducito. Rogat illico Dandamis, quidnā

B uellet

uellet accipere. Ille oculos postulat. Atq; hic p̄tinus exhibuit eruendos. Deinde ubi essent execti: iamq; p̄re-
cium persolutū esset Sauromatis: recepto Amizoca, re-
uersus est innitēs illi: unāq; tranātes, incolumes ad nos
redierūt. Id factum animū reddebat Scythis omnibus:
neq; iam uictos esse rebantur sese: quū uiderent, quod
apud nos esset bonorum maximū, id nondum esse ab-
ductum ab hostibus: uerum superesse egregiā mentē,
& in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem
non mediocrē incuriebat: reputantibus cum cuiusmodi
uiris, si se pręparassent, essent pugnaturi: tametsi tū qui
dem ex improuiso superassent: proinde sub noctem re-
lictis maxima ex parte pecoribus, incēsisq; curribus, fu-
ga sese subduxerunt. Porro Amizoca non tulit diutius,
ut uideret ipse, amico cæco Dādamide: sed ipse semet
exoculauit. Atq; ita sedēt ambo: omniq; honore à po-
pulo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale Mnesip-
pe uos referre possitis? Etiam si quis tibi donet, ut pos-
sis uel decem alios ad istos quinq; adiungere: etiā citra
iusiurādū, si ita uis, ut & multa liceat affingere? At ego
tibi rem nudā exposui. Tu uero si quē talem narrasses:
non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phale-
ras narrationi fueris admixturus: quemadmodum sup-
plicarit Dādamis: & quomodo sit excæcatus: & quæ dī-
xerit: & quo pacto redierit: & quēadmodū exceperint
eum Scythæ: adgratulantes, benēq; ominantes: atq; id
genus

genus alia: cuiusmodi uos ad demulcēdas aures soletis artificio quodā addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ consobrinum. Is ut de tractum ex equo à leone, Basthem amicū conspexisset: nam forte simul erant in uenatu: iamq; leo circūplexus illum, iugulo admotus esset, atq; unguibus laniaret: de filiēs & ipse, inuolauit in tergū beluæ, reflexitq; in sese prouocās, auertensq; : atq; inter dentes digitos inferēs: conatus quoad liquit, Basthem è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atq; ipsum quoq; circūplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acynacem in leonis pectus defixit. Itaq; pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se uicinis: altero amicorum, altero è regione leonis.

Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macentæ, Loncharæ, & Arfacomæ amicitiam. Hic enim Arfacomas deperibat Mazzam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo: tum quum legatione fungeretur super tributo: quod Bosporini semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem ultra diem legitimum distulerant. In conuiuio igitur quum Mazzam uidisset proceram atq; decorā uirginem, amore captus est, grauiusq; discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: responderatq; illi Rex, conuiuioque accipiebat, mox illum dimissurus. Est

B 2 autem

autē mos in Bosporo: uti proci in conuiuio petant puellas: narrātes quinam sint: quibusq; rebus fracti, decreuerint eas in matrimoniū accipere. Atq; id tēporis forte fortuna multi aderant in cōuiuio proci, reges, ac regū filij: in his erat & Tigrapates, Lazorū princeps: & Adyrmachus, Machlyinæ dux: alijq; cū his permulti. Oportet autem unumquēq; procum, posteaq; exposuit quis sit, & qua fidutia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, taciturnq; accumbere: Deinde peracto conuiuio, postulata phiala, uinū in mensam effundere, atq; ita sponsam ambire: multū interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cū multi iam libassent, postulassentq; regna & opes cōmemorātes: tandem Arfacomas, postulata phiala, nō libauit (neq; enim mos apud nos uinū effundere: quin magis contumelia ista esse iudicatur in deum) sed haustum bibens: Da mihi Rex, inquit, filiam tuā Mazæam uxorem: qui multo sum potior istis, quātum ad opes ac possessiones attinet. Leucanoræ uero admirāte (sciebat em̃ rex pauperē Arfacomā, ac de plebe Scytharū esse) percōtantēq; quantū pecorum, aut quantū habes plaustrorū Arfacoma: nam ijs rebus uos diuites estis. Imo nec plaustra, inquit, possideo, nec armēta: uerum sunt mihi duo amici, honesti, probiq; quales alij Scytharū nemini. At tum quidem ista dicēs, risus est, cōtemptuiq; habitus, uisusq; temulētus.

rus. Mane uero reliquis prælat⁹ est Adyrmachus: iāq³ sponsam abducturus erat in Mæotidem ad Madyenses. Porro Arfacomas domum reuersus, amicis indicat, quēadmodū reiectus esset a Rege: risuiq³ habitus in cō uiuio, quū paup⁹ esse putaretur. Atqui dixerā, inquit, illi quantas haberē opes: nempe uos, o Lonchata atq³ Macenta, uestra m⁹q³ beneuolētiā longe præstare, multoq³ firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verum hæc dicentem, me subsannauit, contempsitq³: & Adyrmacho scilicet Machlyensi tradidit asportandā spōsam: quod aureas phialas se diceret habere decē: præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium boum⁹q³ multā copiam. Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorū multitudinē, operosa pocula, & currus grauis. Proinde, o amici, dupliciter excrucior: nā & Mazæam amo: & iniuria mihi inter tantum hominū illata, non medio ceter mordet animū meum. Arbitror autem & uos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad unūquēq³ è nobis tertia contumeliæ pars pertinebat: si modo ita uiuimus, quemadmodū cœpimus quum cōiungeremur: nimirū ut unus homo simus, iisdem dolentes, iisdemq³ gaudentes. Imo, inquit Lonchates, unusquilibet è nobis totus iniuria afficiebatur, tum quū in te ista fierent. Quomodo igitur (inquit Macentes) his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negotium suscipiamus. Atq³ ego quidē recipio Arfacomæ me caput ap-

B 3 portaturū

portaturum Leucanoris. Tu uero sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit. At tu Arfacoma, inter hæc (nā his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane: quo cōtrahas & appares arma, equos: atq; aliarum rerum uim, quantam potes maximam. Facillime aut plurimos adiunxeris: partim quod ipse strenuus, partim quod nobis non pauci sunt familiares: Maxime uero si defederis in tergo bonis. Hæc ubi placuissent: hic quidem quantum potuit, recta profectus est in Bosporum, puta Lóchates: alter, id est, Macetes ad Machlyenses: eques uterq;. At Arfacomas domi manens: & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus uim hominū armauit. Demū & in tergo bouis defedit. Consuetudo autem de sedendo in tergo bubalo huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio læsus est, cupitq; ulcisci, neq; par esse pugna uidetur: tum boue immolato, carnes frustulatim cōcisas, igni torret. De hinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo: in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis uincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximū est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeūtibus domesticis: præterea si quis alius uelit, quisq; partem sibi sumit: ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicet: hic quidē equites præbiturū se quinq; suo pte cibo, suocq; stipēdio: ille decem: alius plures: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, seipsam duntaxat.

duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis, ingens non
nuncq̃ multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus, &
certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficil-
limus est: nō aliter, quā si iureiurando esset adactus.
Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arfa
comas igitur his in rebus procurandis satagebat: coie-
runtq̃ illi equites quidem circiter quinquies mille: tum
armati ac pedites promiscue, uicies mille. At Lonchates
ubi ignotus peruenit in Bosporo, Regem adit, tractan-
ti quiddam de regni negocijs: aitq̃ uenire quidem sese
publico Scytharū nomine: sed priuatim res maximas
apportare. Ille ubi dicere iussisset: De publicis, inquit,
negocijs, hæc in præsentiarum denunciant Scythæ: ne
uestri pastores in planiciem usque transgrediantur,
sed intra Trachonem pascant. Cæterum latrones de
quibus expostulatis, regionem uestram incurserunt: ne-
gant eos publico consilio emitte, sed priuatim sui quē-
que lucri causa prædari. Quod si quis illorum depre-
hendatur: tui arbitrij esse, ut in eos animaduertas.
Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, gra-
uiem in uos insultum futurum ab Arsacoma Marian-
tæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idque (opi-
nor) quum filiam tuam postularit, non assequutus sit
abs te: ob id indignatur, sedetque in tergo tauri-
no septimum iam diem: contractusque illi est exerci-
tus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, co-
gi uim

gi uim copiarum in tergum bouis. Quod autem aduer-
sum nos cogerentur: quodq; Arfacomas huius rei dux
esset, id uero me fugerat. Atq; in te, inquit Lonchates,
hic apparatus cōstituitur. Mihi autem inimicus est Ar-
facomas: grauiusq; fert, quod sibi praeferar à natu ma-
ioribus: & quod in omnibus illo uidear esse praeftātor.
Quod si mihi spononderis alteram filiam tuam Barce-
tim, alioqui nec indigno uestra affinitate: breui tibi re-
uersus caput eius apportauero. Spōdeo Rex inquit: ui-
delicet supra modum formidine correptus, propterea
quod non ignoraret, quā ob causam iratus esset Arfa-
coma: nimirū ob nuptias: tum & aliās quoq; metuerit
semper Scythas. At Lōchates: Iurato, inquit, te praefti-
turum pacta, neq; inficiaturū. Id quū fieret, iamq; resu-
pinatus in cælum iurare uellet: Absit, inquit, ut hic, ne-
quis spectantiū conijciat, qua gratia iuremus. Quinpo-
tius hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iusiur-
randum ædamus, ubi nullus exaudiat. Nam siquid ho-
rum inaudierit Arfacomas, uereor ne me ante bellum
immolet, manu iā nunc nō parua cinctus. Introeamus,
inquit Rex. Vos autē absistite q̄plōgissime. Neq; quisq;
ad templū adeat, quem ego non accersiuero. Posteaq;
igitur ipsi quidem introgressi sunt: satellites autē procul
abstiterūt: uibrato gladio, simulq; altera manu obtura-
to ore, ne uociferaret: ictū in pectus adegit. Deinde ca-
put defectū, sub chlamyde tenēs prodibat: quasi confa-
bulans

bulans interim cum illo: breuicq; sese dicens adfuturū,
tanq; ad negocij quippiā emitteretur ab illo. Atq; ita
reuersus eò, ubi equū uinctum reliquerat: cōsenso illo,
redequitauit in Scythiā. Porro nemo est eum insequu-
tus: quippe diu ignorantibus Bosporinis, quod accide-
rat: tum ubi rescissent, factiose de regno decertantibus.
Hæc itaq; gessit Lonchates: præstiticq; promissum, alla-
to Leucanoris capite. Porro Macētes in uia factus cer-
tior super his, quæ in Bosporo acciderant: peruenit ad
Machlyenses: primusq; illis nunciū attulit de Rege tru-
cidato. At populus, inquit, te Adymache, gener cum
sis, ad regnū uocat. Proinde fac ut ipse prior occupans,
imperium arripias, in rebus perturbatis obortus: puella
uero te sequatur à tergo in curribus. Facile enim isthoc
pacto tibi conciliaueris multitudinē Bosporanorū, ubi
Leucanoris filiam conspexerint. Ego porro non solum
Alanus sum, uerū etiā sponsæ tuæ cognatus maternus:
siquidē nostra ē gente Masteram Leucanor asciiuit uxo-
rem. Et nūc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui
sunt in Alania: denunciantibus ut q̄potes ocyslime, te
recipias in Bosporum: neq; per negligentia cōmittas,
ut imperiū ad Eubiotū deueniat: qui tametsi frater no-
tus est Leucanoris, tamē Scytharū partibus semper fa-
uit, cum Alanis similtates gerit. Hæc quidem dicebat
Macētes. Erat aut eodem cultu, eademq; lingua cum
Alanis. Commune enim horum utrūq; Alanis cū Scy-

C this:

his: nisi quod non magnopere comati sunt Alani, quæ
admodum Scythæ. At Macètes in hoc quoque illis erat
assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus cōueniebat
Alanū minus esse comatum, quæ Scytham. Itaque his re-
bus factum est, ut illi fides haberetur, putareturque Ma-
steræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, o Adyr-
mache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecū in
Bosporum, si uelis: uel manere, si sit opus, ac spōsam ad-
ducere. Istiuc equidem, inquit Adyrmachus, longe ma-
lim, quandoquidē cognatus es, te puellā adducere. Nā
si nobiscum unā proficiscaris in Bosporum: unū dun-
taxat equitem numero addideris. Quod si mihi uxorem
aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est:
& hic quidē iter ingressus est, Macentæ tradens ducen-
dam Mazæam: quæ uirgo etiam dum erat. At ille per
diem quidem illam curru uehebat: uerū ubi nox incu-
bisset, impositam equo (nam id curarat, ut aliū quidē
eques sese consequeretur) tum insiliens & ipse, nequaquā
deinceps ad Mæotim iter faciebat: sed deflectēs ad me-
diterraneam, relictis ad dextram Mitreorū montibus:
quū uirginem interim aliquoties interquiescere iussam
refocillasset, intra triduū à Machlyensibus in Scythiam
usque permenſus est uiam: statimque equus eius ubi desti-
tisset à cursu: paulisper astans, exanimatus est. Porro
Macentes Arsacomæ Mazæā in manū dans: Accipe, in-
quit, à me quoque id, quod sum pollicitus. At illo ad in-
speratum

speratū spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: De
 sine, inquit, Macentes: ac noli me aliū à te ipso puta
 re: nā mihi profecto gratias agere ob hæc quæ feci, per
 inde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, qđ uul
 neratæ sibi subministravit, atq; officiose curā egit ægro
 tātis. Ridicula nimirū & nos fecerimus: si iam dudū cō
 missi, & quatenus licet in unū conflati, magnū adhuc
 esse credamus, si quæ pars nostri officiose quid egerit p
 toto corpore. Etenim pro seipso fecit, quum pars sit to
 tius beneficio adiuti. Atq; ad hunc quidem modū Ar
 sacomæ gratias agenti, Macentes respondit. Cæterum
 Adymachus ubi sensit insidias, nō perrexit ire in Bos
 porum: iam enim Eubiotus rerū potiebatur, accersitus
 à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in
 patriam reuersus, cōtractis ingentibus copijs, per mon
 tuosa irrupit in Scythiam: paulóq; post irruit & Eubio
 tus: cum Græcos undecūq; poterat secum ducens, tum
 Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; uicies mille
 nos. Cōiunctis autē copijs, Eubiotus atq; Adymachus
 nonaginta milia cōfecerūt. Atq; ex his tertia pars equi
 tes sagittarij: nos autē (nam & ipse ad hanc expeditionē
 contuleram, addens ijs, qui in tergum taurinū conuene
 rant, equites ad plenum instructos centum) contractis
 haud multo minus triginta milibus, unā cū equitibus
 operiebamur insultum, ductore Arsacoma. Ut autē ad
 mouentes illos conspeximus: contra duximus agmen,

præmissis in hostē equitibus. Atq; ubi iam diu acriter
esset pugnatum: tandem cessere nostri, interrupta pha-
lange. Postremo in duo disiectū est uniuersum agmen
Scythicum: pars subduxit sese, non omnino palam ui-
cta: uerum ita fugiebat, ut locum dare uideretur: adeo
ut Alani ad multum tempus insequi nō auderent: par-
tem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingētes Ala-
ni ac Machlyenses, unde quaq; cædebant, consertim ia-
culis emissis, atq; sagittis: sic ut uehemēter laboraretur
à nostris, qui tenebantur obsessi. Et iā pleriq; arma pro-
iecerant: quorū in numero forte erat Lonchates & Ma-
centes: iamq; ambo uulnus acceperant, dum ante alios
sese periculis obijciunt. Hic quidem adusto femore, pu-
ta Lonchates: Porro Macētes securi fauciato capite, tū-
cōto in humerū impacto. Quod simul atq; sensit Arsa-
comas, quum in altero agmine esset nobiscum: turpe ra-
tus, si desertis amicis non adesset: subditis equo calcari-
bus, cū clamore in hostes tendere cœpit: sublato gladio
adeo, ut Machlyenses uim animi non sustinuerint, sed
uiam illi fecerint, ut trāsiret. At ille receptis amicis, tum
aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachū: impa-
ctōq; in ceruicē gladio, ad zonam usq; dissecuit. Quo
fuso, dissipata est omnis acies Machlyensiū, paulopost
& Alanorum: Deniq; cum his Græci quoq;. Atque ita
redintegrato prælio, nos superiores extitimus, diūq; su-
mus inlequuti trucidantes, donec nox finem imposuit.

Postero

Postero die ab hostibus uenerunt legati, qui supplices pacem atq; amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses ob fides daturos se cōfirmabāt. Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, ut Sindianos nostro nomine uellent aggredi, quibuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de reb⁹ auditis suffragijs, in primis autē Arfacomæ & Lonchata: pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderātibus. Huiusmodi Mnesippe, audent Scythæ amicorū causa facere. MNE. Tragica prorsus, o Toxari, fabulisq; similia. Et p pitius sit Acynaces & Ventus, p quos iurasti: si quis ista non credat, nō admodum reprehendendus esse uideatur. TOXA. At uide, uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uestra proficiſcatur. Quancūq; nō me deterrebis non habendo fidem: quo minus & alia his cōsimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNE. Tantum ne longum facias, uir optime: neq; usq; adeo admissis, uagisq; utare sermonibus: ut nūc sursum ac deorsum Scythiā, Machlyanāq; percurrēs: deinde in Bosporū discedens: postremo rediēs prorsus abutare silentio meo. TOXA. Parendū tibi & hāc præscribēti legē, dicendūq; paucis: ne fatigeris unā nobiscum, audiendo circūcursitans. Quin magis ausculta, quæ in me ipsum amicus Sisinnus nomine præstiterit. Quū enim Athenas relicta patria pficiſceret: idq; cupiditate Græ

canicarum literarū, appuleram Amastrim Ponticā. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia ijs, qui à Scythia nauigant. Comitabatur aut Sifinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quaedam importatas in portu spectassemus: in eumq; è nauis subduxissem⁹, emimus, nihil suspicātes malis: interea fures quidam effracta sera, sustulerūt uniuerſa: adeo ut non reliquerint, quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quū domum essemus reuerſi: cognito quod acciderat, nō uisum est in ius uocare uel uicinos, qui plures erant, uel hospitem: ueriti ne plerisq; sycophantæ uide remur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Darios quadringentos: tum uestium permultū: ad hæc tapetia quædam: deniq; quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, qd esset faciundū, omniū rerum egenis: idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est tum temporis statim demerso in ilia acynace, uitam fugere: priusq; ignauū quippiam, aut indignum esset ferendum, uel fame, uel siti enecto. Contra Sifinnes consolabatur: obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese, unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede uictum suppeditaui: mane aut obambulans in foro, pompā quandā aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorū. Hi nimirum uirum lecti: uti mercede proposita, singulare certamē i-

rent:

rent, in tertiū diem erant decertaturi. Ergo quū omnes huius negocij cōditiones audisset: accedens ad me: Caue posthac, inquit, Toxari: ne te ipsum pauperem dixeris. Siquidē tertio abhinc die diuitē te reddidero. Hæc ait atq; interea ægre parato uictu: quū iam spectaculū esset institutū, spectabamus & ipsi: etem assumptū me duxit in theatrū, tanq; ad iucūdum aliquod, nouūq; spectaculū Græcorū. Ergo ubi cōsedissemus, spectabamus. Ac primo quidē feræ partim iaculis confixæ, atq; à canibus agitatæ: partim in homines quosdā uinctos emissæ, nocētes quospiā, ita ut cōñciebamus. Vt autem prodierunt, qui erant ad singulare certamē conducti: ac producto iuvene quodā prægrandi, dixisset præco: Si quisq; uelit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in mediū: præmiū pugnx accepturus drachmarū decē milia. Ibi protinus assurrexit Sisinnus desiliēs: polliceturq; se dimicaturū, simulq; poscit arma. Tum acceptā mercedē, decē milia mihi deferens, in manū dat. Si uicero, inquit, Toxaris: unā pficiſcemur, suppetetq; cōmeatus: sin cecidero, sepulto me, redi rursus in Scythiā. Ego quidē his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquū quidē corpus muniuit: at galeam nequaq; imposuit, sed nudo cōsistens capite pugnabat. Et initio quidē ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multum sanguinis deflueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille cōfidentius inuadentē aduer-

aduersarium obseruās, ferit in pectore, transfigitq; ita ut p̄tinus ad pedes illius procuberet: Ille fessus & ipse uulnere, mortuo incūbebat: parumq; aberat, quin ipse quoq; efflaret animā. At ego accurrens erexi, animūq; reddidi. Porro ubi dimissus est, iam uictor declaratus: sublatum illum, domū deportaui: multumq; temporis curatus à medicis, superuixit quidē, hodiēq; agit apud Scythas, ducta in matrimoniū sorore mea: daudus tamen adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnecippe nō apud Machlyēses, neq; in Alania gesta est: ut testibus careat, & ficta credi queat: uerum complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciā: si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Boristenensiu ciuitatē secū adducens & uxore, quā unice diligebat: liberos duos: alterū quidē masculū lactentē: altera uero erat puella septē annos nata. Erat aut peregrinationis comes & hui⁹ amicis Gyndanes: atq; is quidē ē uulnere laborās, qđ in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cū quibus dū pugnaret, ictus est in femore: ita ut ne stare quidē posset præ cruciatu. Itaq; noctu dormiētib⁹ illis (nam forte in cœnaculo quodam diuersabātur) ingens ortum est incendium: omniāq; circūdusit: iamq; flāma undiq; domum circūdedit. Ibi expērectus Abauchas: relictis liberis plorantibus: repulsa uxore, quæ inhærebati: iussaq; ut ipsa sese seruaret: amico in humeris sublato

lato descendit, perrumpensq; euasit; ita ut nequaquā incendio læderetur. Vxor infantē baiulans consecuta est: monens puellulā, ut sese consequeretur. Ea uero semiusta, abiecto ex uulnis infante, uix exiliit ē flamma. Deinde puella unā cum illa ueniens, penē & ipsa extincta est. Post hæc quū probro obiectaret quispiam Abauchæ, quod desertis liberis, atq; uxore, Gyndanem extulisset: Imo liberos, inquit, denuo parare haudquaquā difficile: tum incertū, an hi boni sint futuri: porro amicum diū fuerit, priusq; inueniā talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumētis est exploratus. Dixi Mnesippe: ē pluribus his quinq; propositis, iam tempus est pronunciari, utri nostrum, aut linguam, aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES. Nemo. Neq; enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin quid agemus? Quandoquidē in præsentiarū, nullo proposito scopo, sumus iaculati: de integro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. Aut si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari uisus es: ego nihil secius puto, nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorē neq; pulchriorem: quin ipsi quoq; in unum copulati, illud approbamus: ut ex hoc die in totam usq; uitam simus amici, utriq; uictores, utriq; maximis potiti præmijs: uidelicet pro unica lin-

D gua,

gua, unáq; dextra, binas uterq; habituri: atq; insup oculos q; quaternos, pedesq; quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi náq; quiddam est: cum duo, tresq; copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisq; capitibus hominem. Si quidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui cõmuniter omnia gererent: ut dignũ est his, qui amicitia coniuncti sunt. TOXARIS. Probe dicis: atq; ita faciamus. MNES. Verum neq; sanguine opus est Toxaris, neq; Acynace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim cõfabulatio, & quod eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quod huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi uidentur. TOXARIS. Placēt ista: iamq; amici atq; hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris. MNESIP. Nimirum ut sis sciens: ne quaq; me pigeat uel longius etiã proficisci, si tales amicos nãcisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratiõ conijcio.

LVCIANI TOXARIS SEV AMICITIÆ
FINIS. DES. ERASMO ROTERO
DAMO INTERPRETE.

REVERENDO IN

CHRISTO PATRI AC DOMINO, D. RE

NATO EPISCOPO CARNVTEN

SI, ERASMVVS ROTERO-

DAMVS. S. D.

VM MVLTIS modis compertum
haberē, ornatissime pater, quā can-
dide de meo ingeniolo, meisq; nu-
gis, tū sentias, tum prædices, uir alio/
qui naris emunctissimæ: Iamq; ad
Italicum iter accincto, per itineris co-

mites non liceret celsitudinem tuam interuifere: ut esset
tamen interim, quod te tui Erasmi commonefaceret:
Luciani pseudomantē misi, sceleratissimū quidē illum:
sed quo non alius sit utilior, ad deprehendendas, coar-
guendasq; quorundam istorum imposturas: qui hisce
quoq; tēporibus, uel magicis miraculis, uel ficta religio-
ne, uel adsimulatis condonationibus: alijsq; id genus
præstigijs, uulgo fucum facere solent. Eum igitur leges,
uti spero, non modo cum fructu aliquo, uerū etiā sum-
ma cum uoluptate: propterea quod intelligam te, licet
præter generis daritatem, fortunæ splendorē, muneris
autoritatem, serijs illis ac tetricis studijs absolutum: nō
solere tamē admodum ab his etiā elegantioribus Mu-
sis abhorre: & huiusmodi lusus, nec inamœnos, nec

D 2 infrugi/

infrugiferos, arduis negocijs libēter intermiscere. Porro quicquid est uel nigri salis, quē Momo tribuūt uel candidi, quem Mercurio ascribunt: id omne in uno Lucia no copiosissime reperias licebit. Carnutensis oppidi, tam splendidum profecto, tamq̃ celebre phanū, fulmine conflagrasse: dici nō potest, q̃ feram acerbe. Bene uale in reditū ex Italia nostrū. Lutetia, An. M. D. V.

LVCIANI ALE

XANDER SEV PSEVDOMANTIS, DES.

ERASMO ROTERODAMO IN
TERPRETE.

V QUIDEM CHARISSI-
me Celse, leuem forte quan-
dam, ac facilem prouinciā ti-
bi mandare uideris: quū in-
iungis, ut Alexā dri Abono-
tichitæ impostoris uitā, cō-
menta, neq̃ nō audaciam,
præstigiāsq̃ libro comple-
xus, uolumē ad te transmittam:
uerum si quis ea conetur omnia ad plenum enarra-
re: id profecto nō minoris sit negocij, q̃ Alexā dri eius,
cui Philippus fuit pater, res gestas literis proderet: tātus
hic scelere, quātus ille uirtute, Attamē si candide, igno-
scenterq̃

scenterq; legere uoles:& quod narrationi deerit, id ex te imputare atq; addere:conatum hunc te autore capessam:& Augei bubile si nō omne,at certe pro mea uirili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirū ut ex his coniecturam facias, quantus, q̄q; immensus fuerit simus uniuersus:quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calūniā uereor,tuo pariter ac meo:tuo,qui iubeas memoriae,literarūq; monumentis tradi uirum longe sceleratissimū:meo,qui sumā operam in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis:quem nequaq; oportebat ab eruditis legi:sed in frequētissimo quopiā,& amplissimo theatro spectari à simijs, aut uulpibus disceriptum:quanq; si quis hoc crimen nobis impegerit,potessimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri.Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti,uir inter Romanos cū primis laudatus,ac per omnē uitam in literarū studio uersatus:quū simile quiddam fecerit, pro nobis quoq; respōsurus est. Nam is quidē Tillibori latronis uitam describere non est grauatus. Nos uero multo crudeliorem latronem memoriae prodemus:quippe qui non in syluis ac montibus,sed ipsis in urbibus sit latrocinatus:neq; qui Minyā tantū,aut Idam sit pergrassatus:neq; paucas quasdē Asiā partes,uidelicet desertiores depopulatus:sed qui uniuersam(ut ita dixerim)Romanorū ditionē suo complerit latrocinio. Ac primū tibi depin-

gam hominē: effigiē eius quoad potero, proxime uerbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, ut interim & hoc tibi representem, procerus erat, & aspectu decorus: planēq; specie diuina quadā ac maiestatis plena: colore candido: barba nō admodum hirsuta: coma partim natua tectus, partim apposititia: Sed hac adeo sciēter efficta: ut uulgus ferē nō sentisceret imitatam, ascititiāq; esse. Oculi uerhementer acres ac uersatiles: tum diuinū quiddam relucētes: uox dulcissima, pariterq; clarissima. In summa quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari: ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterum mens atq; animus. O malorum depulsor Hercules, & auerforistiū Iuppiter, seruatoresq; Dioscuri: in hostes potius contingat incidere, q̃ cum eiusmodi quopiam habere cōmercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longe præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas: horum unumquodq; supra quā dici possit, illi suppetebat: quibus tamen pessimā in partem est usus. Et quū haberet arma tam egregia sibi suppeditata: illico nimirū omnium qui essent sceleribus nobilitati, facile summus euasit: uel superior Cercopibus, Euribato, Phrynonda, Aristodemo, Sostrato. Nam ipse quū aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimēq; de se loqueret: Pythagoræ semet adsimilabat. Atqui ueniā mihi dabit
Pythagoras,

Pythagoras, uir ille quidem sapiēs, ac mente diuina: cæterū si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu p Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere: quasi uelim eos similitudine rerū gestarum cōmittere. Verum siquis deterrima quæq; & p̄brosissima, quæ de Pythagora per calūniā feruntur (quibus equidē haudquaḗ fidem perinde ut ueris habuerim) siquis tamen conferat in unū: ea nimirum omnia, uix etiā minimā particulam adæquēt Alexandrinæ uersutia. Prorsum em̄ imaginare mihi, & cogitatione finge, ḗ maxime uariā ingenij temperaturā, indolētiq; ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijsq; confusam, promptā, audacem, uersatilem, & ad efficiendum quæ cogitasset, nullum refugientē laborem: appositam ad persuadendū, cuiq; facile fides habenda uideretur: tum quæ mire simularet optima quæq;: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primū igitur nemo cum illo congressus est: qui non hac cum opinione discesserit, ut eum mortalium omniū optimum, æquissimūq;: præterea simplicissimū, minimēq; fallacē iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus: quū nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semp appelleret animū. Ita quū esset adolescentulus adhuc, formosus admodū: ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescens: id quod licebat partim ē stipula cōiungere: partim audire ex his, qui ita prædicabant: passim sese prostituebat,

stituebat: ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus libitum fuisset. Inter multos autē incidit in hunc amans quidam præstigiator: ex eorū numero, qui magiam & diuinas incantationes profitetur: tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam: malorū immisso- nes in hostes: rationē eruendi, reperiendiq; thesauros, hæreditatum successiones. Hic ubi conspiceret bene ingeniātū puerū: atq; ad subministrandū arti, negociōq; suo propensissimū: utpote qui non minus illius adama- ret maleficium, q̃ ipse huius formam: erudit eum, semperq; deinceps pro adiutore, ministrōq; est usus. At is publicitus quidem, & apud uulgus medicū scilicet age- bat: didicerat aut apud Thoonis Aegyptij cōiugem.

Carmen
Homericū

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.
Quorū omniū successor hic, atq; hæres factus est. Por-
rò doctor ille & idem amator natione Tyanæus erat:
videlicet ex eorū numero, qui cum egregio Apollonio
Tyanæo illo erant uersari, totamq; illius tragediā per-
nouerant. Vides quam è schola tibi hominē refero?
Verum ubi iam barba plenus esset Alexāder, Tyanæo
illo uita defuncto: in egestatem redactus, deflorescente
simul & forma: unde uictū parare licuisset: nihil postea
paruū agitabat animo. Sed inito cōmercio cū Byzanti-
no quopiam, annalium scriptore uiro, qui in certamina
descendunt, omniū ingenij longe sceleratissimi: Corco-
nas, opinor, erat cognomē: circūbant, imposturis ludifi-
cantes:

cantes: ac pingues homines (sic em̃ illi peculiari Mago-
rum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Ma-
cetim mulierem opulentā nacti sunt: natu quidem gra-
uiorem illam, q̃ ut amoribus esset idonea: sed quæ stu-
deret etiā dū amabilis haberi. Ab hac uictus copia sup-
peditabatur: atq; hanc ex Bithynia in Macedoniā usq;
sunt cōsecuti. Nam illi patria erat Pelle: qui locus olim
floruit sub Macedonicis regibus: nūc à paucis, ijsq; ob-
scuris & humilibus incolitur. Ibi quū conspicerēt imma-
ni magnitudine dracones placidos admodum, ac man-
suetos: adeo ut à mulieribus alerentur: & cū pueris unā
cubarent: & calcantes ferrent: neq; cōmouerētur, si quis
stringeret, premeretq;: deniq; perinde atq; infantes lac-
tē papilla sugerent (nā sunt id genus apud illos permul-
ti: unde uerisimile est, olim illam de Olympiade fabu-
lam increbuisse: quū Alexandrum cōciperet, huiusmo-
di dracone quopiam opinor cum ea cōcumbente:) met-
cati sunt ex his serpētibus unū, qui esset pulcherrimus:
obolis sane paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis)
hinc iam bellum oritur: nimirum quū duo facinorosissi-
mi, & immani audacia præditi, neq; non ad maleficia
promptissimi, societatem inijsent: facile perpenderūt,
hæc duo potissimū in hominū uita tyrānidem obtine-
re: spem, ac metum: quorum utroq; si quis ad cōmodita-
tem uteretur, fore, ut is illico ditesceret. Siquidem utriq;
iuxta, uel ei qui metu laboraret, uel huic qui spe tenere-

E tur: uide-

tur: uidebant præsciētiam quæ maxime necessariam esse, summæque desiderari: atque hac uia Delphos olim fuisse ditatos, factosque celebres: Præterea Delum, Clarum, & Branchydes: nimirum hominibus per hos, quos modo dixi tyrannos: nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus, ac futura prædiscere cupientibus: atque huius rei gratia Hecatombas immolantibus, aureosque dedicantibus lateres. Hæc ubi inter sese uersassent, ultroque ac citro agitaissent: uisum est uaticiniū, oraculumque constituere: etenim si res ea processisset: sperabant se protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negotium magnificentiū etiam illis successit, quæ expectauerant initio: & uel spe melius euenit. Hinc iam spectare coeperunt: primum quidem de loco: deinde quonam exordio, quauē ratione negotiū oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunā esse censuit: utpote regionem à negociatoribus frequentatā: tū Thraciæ, Bithyniæque confinem: neque longe dissitam ab Asia, Galatiæque: cunctis item imminētibus populis. At è diuerso patriam suam prætulit Alexāder: nam aiebat, id quod erat res, ad huiusmodi negociorum auspicationem, aggressionemque hominibus opus esse crassis & stolidis: & qui uiderent admissuri. Cuiusmodi Paphlagonēs affirmabat esse hos, qui supra Aboni murum incolūt: nempe supersticiosos plerosque, ac stolidos: quod si quis tantū apparuisset: tibicinē, aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret, secū adducens.

adducens,cribro (quod aiunt) uaticinās:illico uehemen-
ter omnes in illum inhient,& perinde ut cælitum quem
piam intueantur. Hac de re quū controuersiaē nōnihil
inter illos fuisset, tandē uicit Alexander. Itaq; profecti
Chalcedonē(nam id oppidum uisum est hac parte ha-
bere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo,
quod est apud Chalcedonios uetustissimū,areas deso-
diunt tabellulas:quæ dicerēt,breuī admodum Aescula-
pium unā cū patre Apolline in Pontū aduenturū,atq;
Aboni murum inhabitaturum. Eæ tabellæ quū essent
de industria repertæ:facile effecerunt, ut hic rumor in
omnem usq; Bithyniam, ac Pontum dimanaret:mul-
to autem ante alios in Aboni murum. Nam hi proti-
nus statuerant etiam templū erigere:iamq; fundamen-
tis locum effoderāt. Hic igitur in Chalcedone relictus:
Coconas ancipitia quædam,atq; ambigua,obliquaq;
conscripsit responsa. Deinde paulo post diem obit, à ui-
pera(sicut opinor)ictus:in huius demortui locū accersit
tur Alexander:ac succedit iam comatus:cæsariēq; pro-
missa,tunicam indutus purpuream albo intermixtam,
supra eam ueste amictus candida:falcem tenens exem-
plo Persei, à quo se maternum genus ducere prædica-
bat. At perditissimi illi Paphlagonēs,quū ambos illius
noscent parentes obscuros atq; humiles:tamen oracu-
lo credidedunt ita canentis:

Perfides genere gratus Phœbo iste uidetur:

E 2 Dius

Dius Alexander Podaliri sanguine cretus.
 Hic nimirū Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus: adeo ut à Tricca ad Paphlagoniā usq; in Alexandri matrē sit incitatus, illectusq;. Repertū est aliud oraculum, quasi Sibyllæ prædiuinantis.

Ad maris Euxini litrus, iuxtaq; Sinopam.

Tirside erit quidam Ausonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit

Quinq; alias monades, uicenaq; ter repetita

Quadrorbem numerum, referentē nomina diui,

Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaq; multo post in patriā irruens cum eiusmodi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quū interim furore afflatus sese nōnunq; ad simulabat: ore spuma completo: id quod ille facile efficiebat, radicula (ea est herba lauandis lanis idonea) radice cōmanducta. Cæterum illis diuinū quiddam, ac formidandū spuma uidebatur. At multo antea sibi finxerant, parauerantq; è linteis confectum draconis caput: quod specie quandā humanam præ se ferret, colorum fucis mire ad simulatū: quodq; pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconū) bisulca atra prominebat: quæ & ipsa pilis agebat. Porro Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quū res postularet, tum ab illis proferendus: unaq; in partē Tragœdiā acturus: uel princeps potius huius futurus fabulæ.

fabulæ. Iam uero ut erat maturū aggredi: tale quiddā
 machinatur, noctu ueniens ad templi fundamenta nu
 per effossa. Constiterat aut in eis aqua: siue quod ea in
 didem alicunde destillauerat, siue quod ex æthere deci
 derat: illic ouū antea excauatū deponit: quod quidē in
 tus occultabat fœtum recens æditum serpentis. Id quū
 alte demersisset in abditas luti cauernas, rursus illinc
 discessit. At mane quū in forum prosiſſet nudus: nisi
 quod subligari circum pudenda tectus erat, eoq; inau
 rato: tum falcem illam gestans, simulq; solutam uenti
 lans, iactansq; comā: eorum more, qui à Cibeles deorū
 matre afflati cōueniunt, ac numine rapiūtur: conscensa
 sublimi quapiam ara concionabatur: ciuitatē eam bea
 tam esse prædicās, quæ mox deū propalam esset osten
 sura mortalibus. Porro qui aderant (nam concurrerat
 uniuersa prope ciuitas) unā cū mulieribus, senibus, pue
 ris, admirabantur: ac uota facientes adorabant. At ille
 uoces quasdam sonans incognitas, nihilq; significātes:
 cuiusmodi sint Hebræorū, aut Phœnicū: attonitos eos,
 reddebat: ut qui nihil intelligerēt eorū quæ dicebat: nisi
 solū hoc, quod Apollinem, Aesculapiūq; passim ad
 miscebat. Sub hæc ad institutum templū curriculo fu
 giebat: accedensq; ad fossam ac fontem illum, quē iam
 ante conditum oraculū præstruxerant: ingressus aquā,
 magna uoce canebat laudes Apollinis & Aesculapij: in
 uitabatq; deum, uti dexter ac felix in ciuitatem adue-

E ; niret.

niret. Deinde phialam postulat. Eam porrectā à quopiam, facile immergens, unā cum aqua lutōq; haurit: & ouū illud in quo nimirum ille deum conduferat, candida cera, cerussa q; cōmissuram operculi ferruminans. Id quū manu cepisset, affirmabat iam Aesculapiū tenere sese. Interim illi stupidis, defixisq; intuebātur oculis, expectantes quidnam esset futurum postea: iam dudum admirantes ouū in aqua repertum. Porro posteaq; fregisset idem caua uola compressum, ac serpentis illis scutum exdusum excepisset: simulatq; mouentē hunc sese conspicerent n̄, qui aderant, ac digitis circūuoluentem: protinus uocem tollebant, deumq; cōsalutabant, ac ciuitatem eam fortunatā esse dictitabant. Singuliq; affatim uotis implebātur: thesauros, opes, prosperam ualitudinē, aliāq; id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese domū abripuit: unā secum asportās, modo æditum in lucē Aesculapium: bis natum scilicet, cum semel duntaxat nascantur homines: atq; eum nō ex Coronide per Iouē, necq; coruo, uerū ex anserē progenitū. Populus aut̄ uniuersus consequebatur: omnes afflati deo: atq; ob spes animo conceptas, furore correpti. Interdiu igitur se continebat: sperans fore, id quod & euenit, ut fama permoti, Paphlagonū pars maxima concurreret. Ergo posteaq; urbs ita esset hominibus referta, ut iā redundaret: sed qbus omnibus iā antea tū ce rebrū, tū cor esset exēptū: nec ulla parte similes uiderentur uiris

tur uirīs pane uictitantibus (ut loquūtur Poetæ) uerum qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent: in ædiculis quibusdam, in lecto residens: eo uidelicet or natu, qui uatem mire deceret: imponit in sinū Pellæum illum Aesculapium: qui quidem erat, ut dictum est, maximus, pulcherrimusq;. Hunc totum ubi collo circūdedisset, caudam foras prominere sinens. Erat autem ingens adeo: ut cum per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur. Solum autē caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostendebat: quod prorsum illius esse draconis uideretur, qui à pectore pminebat scilicet. Iam uero mihi cogita, ædículas non admodū illustres, nec ad satietatē usq; luminis capaces: tū turbā hominū conuenarū: quicq; alijs ex locis aliq; cōcurrissent, tumultuantes: ac prius etiam q̃ ista uiderent, mente attoniti, stupefactiq;: deniq; spebus illis sublati. Quibus ingressis, nō mirum si res uisa est portentosa: uidelicet ex modo pusillo serpente, intra pauculos dies tam immanē extitisse draconem humana specie: atq; eū insuper mansuetū, tractabilēq;. Protinus autē ad exitū pperabāt: & priusq; exactius essent cōtemplati: ptrudebant ab ijs, qui noui semp ingrediebant. Porro è regione ianuæ, per quā intrabatur, patefactū erat & aliud ostiū, per qd' exiret. Cuiusmodi qdā & Macedonas in Babylone fecisse ferūt in Aleandri morbo

morbo, quum ille grauiter iam ægrotaret: illi obfessa regia defyderarent eum intueri, ac fupremum alloqui. Atq; hoc fpectaculi fceleftus hic non femel, uerum crebrius exhibuiffe dicitur: maxime liqui diuites adueniffent recentiores ac nouitj. Hoc loco, mi chariffime Celfe, fi uera fateri uolumus: æquū eft ueniā dare Paphlagonibus ac Ponticis illis hominibus, nimirum craffis & ineruditis: fi delufi funt, quū draconem manu cōtingerent: nam hoc quoq; largiebatur Alexander ijs, qui uoluiffent: quūq; cōfpicerent in dubia, malignāq; luce imitātū illud illius caput: os fcilicet nūc aperiens, nunc claudens: tanto artificio, ut res planè Democritū aliquem requireret, aut certe Epicurum, Methrodorumue: aut alium huiufmodi quēpiam, qui prorfus adamantinam aduerfus hæc, atq; id genus alia, mentem obtineret: qui nullo pacto crederet, quicq; uel quid efferet rei, cōiecturis colligeret: uel fi uiam etiam, modumq; perueftigare nō quiret: illud tamen antea fibi perfuafum haberet, fugere quidē fe fe modum, rationemq; præftigiaturæ: ceterum quicqd efferet negocij, prorfus fumatū fucaturūq; efferet: ac ne fieri quidē ulla ratione potuiffe. Paucis ergo diebus confluit tum Bithynia, tū Galatia, Thraciaq; eorum qui renūciabant, unoquoq; ut fit, affirmāte fe fe primū nāfcenē uidiffe deum: deinde paulopoft eundē contrectaffe iam grandē admodum factum, uultu etiā homini adfimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, figna

nes, signa deum referētia: partim ex are, partim argento efficta. Postremo nomen etiam inditum. Nam Glycon appellatus est: idq; iussu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander.

Sum ille Glycon: hominū lux, ex Ioue tertia proles. Ast ubi iam maturū esset: ut cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata: responsa quoq; redderet ijs, qui requisitiuissent, diuinaretq;: accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices uatem egerat. Nam is quoq; post patris Amphiarei interitū, posteaq; q̄ ille inter Thebanos extare desisset: patria pulsus, atq; in Ciliciam profectus: haud incōmode rem gessit, quū Cilicibus euentura prædicaret, binos obolos pro singulis accipiēs responsis. Ab hoc, inquā, arrepta ansa, prædicat Alexāder omnibus, qui aduenerāt, fore, ut deus ipse responsa daret: eiusq; rei diem quendā certum præloquutus est. Iussit aut ut quisq; quod uideretur, quodq; maxime discere uellet, id in libello conscriberet: eumq; funiculis obuinctum, cera, argillāue, aut simili re quapiā obsignaret. Se uero receptis libellis, cum subisset adyta (iam enim oraculum erat extructum, & apparatus cortinae) ordine per præconē ac theologū euocaturū eos, q tradidissent: dehinc ubi de singulis esset edoctus à deo: libellos redditurū, ita ut traditi fuerāt obsignatos: subscripto illis responso pro cuiusq; argumento: deo nimirum respondente, quacunq; de re quis esset sciscitatus.

F Erat

Erat autē hic dolus, homini cuiusmodi tu es: aut etiā (si modo dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestari⁹, neq; difficilis animaduersu: uerū idiotis, qbusq; nares essent mucō obsitæ, minimēq; emūctæ, prodigiosum, planēq; incredibile quiddā esse uidebatur. Etenim quū uarias esset cōmentus artes, quibus signa tollerentur: quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat: atq; ita quæ uiderent, ad interrogata respondebat. De inde rursus obuincta, obsignatāq; reddebat: non sine summa admiratione eorū, qui recipiebāt. Plurimus em̄ hic inter illos erat sermo, qui tandē scire potuisset iste, quæ ego illi tradidi sanēq; diligenter obsignata signis imitatu neutiq; facilibus: nisi reuera deus esset quispiā, cui cūcta sint perspicua. Sed iam quibus artibus id esse cerit, forsitan à me requires. Accipe quo uidelicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partē, quæ post signū hærebat, acu candefacta liquefactā deducebat. Tum ubi legisset: rursus calefactam acu cerā, eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manēte, facile coagmentabat. Porro secundus modus constat p id, quod collyriū uocant. Id conficitur ex pice Beryttia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, tū cera & masticha. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset
factum

factum (siccabatur aut protinus) comode resignabat li-
bellos. Quibus perlectis, impositæ ceræ denuo, perinde
atq; è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi si-
militudinem mire effectum. Post hæc iam tertiâ actipe
rationem: Calce in gluten iniecta, quo uulgo codicillos
adglutinâratq; ex his confecta ceu cera, mollem adhuc
eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nā illico
siccescit adeo, ut cornu uel ferro poti⁹ reddat solidius.
Hac ad imprimendū signum uti cōsueuerat. Sunt præ-
ter has & aliæ complures uia: quas omnes referre nihil
neccesse est, ne parum uidear modestus: maxime quum
tu in his quos de Magorū artibus conscripsisti cōmen-
tarijs, tum pulcherrimis, tū utilissimis: quicq; modestos
reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur: abun-
de multa retuleris, longeq; his nostris copiosiora. Red-
debat igitur oracula, diuinabatq;: nō mediocri ad eam
rem utens ingenio: artēq; negotium reddens probabi-
lius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respondet
ad ea, quæ proponebātur, alijs penitus obscura. Quan-
doquidē & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios
item deterrebat, alios adhortabat, prout sibi magis cō-
ducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, ui-
tæq; rationes præscribebat: quum sciret (ut initio dixi-
mus) complura atq; efficacia pharmaca. Maiorem autē
in modum Cytmidēs ab illo probabātur: id est nomē
cōfictum emplastri, ursino adipe confecti. Porro spes,

rerūq; successus & incrementa, neq; non hereditatū ob
uētus semp in aliud tempus reijciebat. Illud interim ad
dens: cuncta hæc tum obringēt, quū ipse uolam, quūq;
uates meus Alexāder me rogabit, proq; uobis uota fa
ciet. Deniq; merces erat unicuiq; responso præstituta:
nempe drachma cum obolis duobus. Ne uero pusillū
aut exiguū fuisse putes amice hunc quæstū: quū in an
nos singulos ad septuaginta, aut octoginta milia redie
rit: usq; adeo auidis & insatiabilibus hominibus: ut sin
guli supra decem, aut quindecim rogationes traderēt.
Cæterū ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est insu
mere: nec rursus ad cōgerēdas opes in thesaurū repo
nere: uerū compluris & alios habebat secum adiutores
ac ministros: tum qui scitarentur: qui uersibus oracula
conderent: qui responsa seruarent: qui subscriberēt: qui
obsignarent: qui interpretarētur: quorum unicuiq; pro
dignitate, meritōq; lucrum impartiebat. Ad hæc nōnul
los foras, & in longinquas regiones emandarat: qui fa
mam eius oraculi inter gentes dissiparent: affirmantes
ipsum etiā prædicere, reuocarēq; fugitiuos: fures ac præ
dones indicare: thesauros effodiendos ostendere: mor
bo laborantibus mederi: quosdam etiā uita defunctos
in uitam reuocare. Concurrerat igitur undiquaq; ma
gnōq; tumultu concitati adproperabāt: sacrificabatur:
dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ, discipu
lōq; dci. Jam em̃ & tale quoddā oraculum exierat.

Muneribus

Muneribus decorare meum uatem atq; ministrum
 Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uaris.

Verum ubi iam pleriq; quibus mētis plusculū inerat,
 non secus atq; ex alta ebrietate resipiscences, conspira-
 sent in illum: præsertim ex his, qui studebant Epicuro:
 iamq; paulatim in oppidis deprehenderetur uniuersa
 præstigiatura, fictusq; fabulæ apparatus: horrendum
 quiddā in eos ædidi: dicens impijs & Christianis im-
 pleri Pontum, qui non uereretur in sese turpissime ma-
 ledicere. Eos iussit lapidibus pellerent, si modo uellent
 propiciū habere deum. Porro super Epicuro, huiusmo-
 di quoddam oraculum prodidit. Sciscitātī cuipiā, quid
 ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inquit, compe-
 dibus uinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris, si ma-
 gnopere creuit eius celebritas oraculi: quū uideas inter
 rogationes adeuntiū, q̄ sint prudentes, q̄q; eruditæ.
 Modis autē omnibus bellū erat illi cum Epicuro sæuū
 & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tan-
 dem iustius bellū gerat, homo præstigiator, & mōstris
 ac portētis amicus, ueris inimicissimus, q̄ cum Epicuro
 uiro uidelicet, qui rerum naturā perspectam haberet:
 quiq; unus, quid in his esset uerū, uideret? Nam Plato
 ni, Chrysippo, aut Pythagoræ erat amicus: atq; alta cū
 illis pax intercedebat. At intractabilis ille Epicurus (sic
 enim appellat eum) erat illi plurimum inuicis: atq; id
 merito: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duce

ret. Quam ob causam inter urbes Ponticas Amastrin, in primis habebat exosam: eo quod acceperat eos qui cum Lepido erant: alios item horum consimiles quod plurimos ea in ciuitate uersari. Neque unquam Amastrino cui quod oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri proconsulis respondere, deridicule profecto discessit: quum nec ipse, quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret: nec haberet, qui sibi in tempore posset componere. Nam quum ille de stomachi dolore conquirenti, uellet prescribere, uti suillum pedem cum malua preparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cunimato Sipydno:
 Crebrius autem (uti iam diximus) draconem ostendebat istis, qui uellent: haud totum tamen, sed caudam potissimum, ac reliquum corpus oculis exponens: caput uero ne uideri posset, abditum in sinu seruabat. Verum quo magis etiam redderet attonitam multitudinem: pollicens est sese exhibiturum ipsum deum loquentem, citraque interpretem adentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis: alio quoque iam per has foris insonante, responsitabat ad ea, quae proponebantur: uoce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa autem dicebantur, id est, ipsius uoce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur: uerum splendidis modo, atque opulentis:

opulentis: & qui grandia largirent. Itaq; quod Seueria
noñ additum est super expeditione in Armeniam susci-
pienda, ex Autophonis erat. Adhortās enim illum ad
incursum eius regionis, sic ait:

Parthis Armenijsq; citato Marte subactis

Romam urbem reperes, & claras Tybridis undas:

Vertice ferta gerens radijs distincta serenīs.

Deinde posteaq; uetors ille Gallus persuasus, incur-
sionem fecisset: euenissetq; ut unā cum exercitū cederetur
ab Othryade: hoc oraculum ē monumētis sustulit: atq;
aliud in eius locum substituit huiusmodi:

Agniē in Armenios ne duc: neq; em̄ expedit isthuc

Ne tibi foemineis uir amictus uestibus, arcu

Exitium immittat: uitāq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissime fuerat cōmentus:
ut posterioribus, substitutitq; respōsis: ea quæ perpe-
ram, malēq; euenissent, sarciret ac mederet. Sapius em̄
ægotis priusq; moreretur, prædixerat fore, ut reuale-
rent. Quibus morietibus, alterum oraculum illico para-
tum erat, quod superiori diuersa caneret.

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porro quū non ignoraret, q in Claro ac Didymis, Mal-
lōq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadā
arte diuinādi celebres habere: eos sibi reddebat amicos,
plerosq; consultorū ad illos remittens, his uerbis:

Nunc

Nunc Claron ito, mei uocem patris auditurus.

Et rursus:

Branchydica accedas adyta: atq; oracula quæras.

Et iterum:

Mallon abi, Amphilocho quærens oracula uatis.

Et hæcenus quidem de ijs, quæ intra patriæ fines, usq; ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Vt uero & in Italiâ oraculi fama permanauit: inq; ipsam Romanorû urbem: iam nemo omnium erat, qui nō alius aliū anteuertere studeret: dum hi quidem eò proficiſcuntur ipsi: illi uero mittunt: potissimū hi, qui potentia atq; autoritate plurimum in Republica pollebant. Quibus princeps quasiq; signifer extitit Rutilianus: uir aliàs quidem honestus ac probus: tum compluribus in prælijs Romanorû spectatæ uirtutis. Sed qui in his quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet: ut cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa: adeo ut si cubi lapidem, uel inunctū, uel coronatum cōspexisset: cōtinuo procideret: atq; adoraret: ac diutius aduolutus uota faceret: bonaq; ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatq; de oraculo inaudisset: parum aberat, quin omisso, quem tenebat exercitū, in Aboni murum auolarit: alios autem post alios eò legabat. Porro qui mittebatur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facile decepti, domū redibant: referentes partim quæ uiderāt, partim tanq; uidissent, audissentq;: permulta insuper accumulantes

lantes illis, quo domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaq; senem infelicem: & in uehementē in saniam impulerūt. At ille passim ad omnes amicos accedens: quos habebat, quum plurimos, tum potentissimos: enarrabat, partim ea, quæ ab ijs quos miserat, accepisset, partim quæ ex sese effinxerat. Et ad eum modū iste compleuit urbem, concitauitq; q̃ plurimis item aulicis expauesactis, atq; attonitis. Qui p̃tinus & ipsi cupiditate flagrare cœperūt, ut aliquid suis de rebus audirent. Porro Alexander adueniētes comiter excipiebat: ac xenijs, alijsq; magnificis donatos muneribus, ad eū remittebat: hoc agens, uti nō solum renūciarent oracula, uerū etiam dei laudes canerent, ac portentosa quædā de oraculo, deq; ipso mentirentur. Excogitarat autem ter scelestus ille quiddā neutiq; inscitū: & ingeniosius, q̃ ut in uulgarem competat latronē. Etenim resignatis libellis, ac perlectis: siquid offendisset in ijs, quæ proponebantur, ita scriptū: ut cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctū uideretur, apud se detinebat: neq; remittebat: quo uidelicet obnoxios, ac propemodū seruos ob metum sibi redderet eos, qui miserant: quū in mentem illis ueniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autē esse consentaneum: ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera q̃ plurima se rebat: quippe qui nō ignorarent sese intra casses eius te

G neri,

neri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio, ex uxore priore suscepto: qui iam per ætatem maturus esset, ut disciplinis erudiretur: quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregièq; canentem prælia uatem. Deinde paucis post diebus, extincto puero, ipse quidè hærebat: nec habebat quod incusantibus responderet: oraculo uidelicet ita re præsentī confutato. At Rutilianus optimus ultro occupans, defendebat oraculū: affirmans hoc ipsum portēdisse deū: qui iussisset neminem quidem è uiuis adolescentulo deligi præceptorem: sed Pythagoram potius, atq; Homerum iam olim defunctos: quibus cum credibile esset eum iam uersari. Quid igit Alexādro uitio uertere cōuenit, si istiusmodi hominū culos dignos habuit, quibus fucū faceret. Rursum eidē percontāti, cuius tandē animā esset sortitus, ait:

Principio fueras Pelides, deinde Menander:

Deinde is qui nunc es: post fax phœbæa futurus.

Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit, in insaniam uersus, haud expectato dei promisso: quantū hoc quoq; oraculū ex Autophonis erat. Eidē item de uxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palam respondit:

Ducito Alexandro natam, Lunāq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat: filiam quam habebat,

habebat, è Luna sibi susceptā fuisse. Lunam em̄ ipsius amore captam fuisse: quū dormientem aliquando conspexisset: nam id illi familiare est, formosos somno sopitos adamare. Porro Rutilianus uir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit uirginē: nuptias conficit, spōsus iam sexagenarius, cōcumbitq;: socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans: iamq; sibi unus è cælitū numero uidebat. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus, maiora indies ad hæc excogitabat: & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat: prædicens ciuitatibus cauendā esse pestilentiam, incendio, tetramotus: se certa remedia traditurum, ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quū pestilentia incubuisset: unū quoddā tale oraculum, Autophonon & hoc, quoquo uersum gentiū prodiderat, unico carmine comprehensum.

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atq; hunc uersiculū uidere erat passim pro foribus descriptum, tanq̃ aduersus pestilentia remedium futurum. Verum ea res plurimis diuersam in partem euenit, propterea quod fortuna quadam sic accidit: ut eæ domus, quibus hic uersus esset inscriptus, potissimū desolarentur. Neq; uero me putes illud dicere carmen in causa fuisse, ut interierint: uerum casu quodam ad hūc modum accidit. Et haud scio, an pleriq; fr̄ti carmine, negligenter ac securius uixerint, nihil aduersum pestem præter

oraculū adhibentes:perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberēt, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione q̄ plurimos Romæ constituerat:q̄ sibi qua quisq̄ mente esset,indicarent:ac priusq̄ oraculū adīssent, illi significarent quidnam essent percōtaturi,quidq̄ potissimū cupere uiderentur:ut etiam priusq̄ aduenissent ij, qui mittebantur,ille iam ad respondendū instructus ac paratus esset. Atq̄ hæc quidem & id genus alia machinamēta,aduersus Italicas urbes præstruxerat. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat,tædarū per manus tradendarū gestationes,& sacrorū cerimonias:quæ quidē tribus ex ordine diebus continenter perageantur.Ac primo quidem die Atheniensīū ritu, denuntiatio fiebat huiusmodi. Siquis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorū explorator accessit, discedat. Caterū qui deo credunt & parent,sacris feliciter initientur.Sub hæc protinus exigebant,illo præeunte, dicentēq̄:Foras pellantur Christiani. Tū multitudo acclamabat uniuersa:Foras pellātur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperiū agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ:demū nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens,deiq̄ exortus. Porro tertio die Podaliri cū Alexandri matre cōiugiū agebatur. Dadis aut is appellabatur:ideq̄ ex re, propterea quod faces quadam incenderētur. Postremo loco, Lu-
næ atq̄

nã atq; Alexandri amores, ac nascēs Rutiliani cōiunx.
 At uero facem gestabat, mysteriãq; agebat Endymion
 Alexander: quin hic dormiēs scilicet, in medio iaceret:
 descenderet aut̃ in eum ē tecti fastigio, tanq̃ ē cælo, Lu
 nã uicem agens, Rutilia quædã formosissima cuiusdã
 ē Cæsareæ domus præfectis uxor: quæ nimirũ ut ama
 bat Alexandrum, ita uicissim ab illo amabatur. Ac sub
 oculis perditissimi illius mariti, tum complexus ageban
 tur, tum oscula: idq; in propatulo. Quod nisi cōplures
 fuissent tædæ: forsan nōnihil & eorũ quæ fieri solent in
 fra sinum, patratũ fuisset. Paulopost rursus introibat
 ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse pri
 mus clara uoce sonabat, Io Glycon. Assonabant aut̃ be
 ne canori scilicet homines: nempe præcones aliquot
 Paphlagonēs, Carbatinis calceati, plurimũ aliĩ nidorẽ
 ructantes, Io Alexander. Porro subinde inter gestan
 das tædas, atq; inter mysticas saltationes, femur illius
 de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti
 conijcio, inaurata circũdata, atq; hac ad tædarum ful
 gorem relucente. Itaq; quũ duobus quibusdam ex eo
 rum numero, qui desipiēter sapientes sunt, super hac re
 perteretur altercatio: utrum Pythagoræ animum possi
 deret, uidelicet ob femur aureũ, an aliũ Pythagorico illi
 consimilem: atq; eam controuersiam ad ipsum Alexan
 drum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit.
 Pythagoræ mens emoriturq; oriturq; uicissim.

Vatis at est animus diuina è mente profectus:

Hunc pater auxilio misit iustisq; pijsq;

Et rursus:

Tecta Iouis repetet, iouiali fulmine tactus.

Porro quū cunctis alijs denunciaret, ut à puerili concubitu tēperarent, ceu re nefaria: uir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis urbibus imperabat: ut tertio quoq; anno mitterent, qui deo dicarentur, eiusq; laudes apud se canerent. Verum mitti oportere spectatos ac selectos: nepe nobilissimos & aetate florentissimos, formaq; eximios. Quibus indusis perinde ut emptitijs ad libidinē abutebatur: modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legē quoq; condiderat: ne quis maior annis octodecim sese admotore complecteretur: neue cum basio saluaret: sed reliquis manū duntaxat osculandam porrigens, solis ætate, formaq; floridis osculum dabat: atq; his quidē inde cognomē inditum, ut intra osculum constituti dicerentur. Atq; in hunc modum uerboribus ac stupidis mortalibus illudens, perpetuo deinceps suas nequitias exercebat: passim cōstruprās uxores, passim liberis abutēs. Quin magnū quiddam, cunctisq; optandū uidebatur, si cuius uxorem uel aspexisset modo. Porro si quā etiā osculo dignatus fuisset, nemo nō ita putabat: quicquid esset bonarū felicitatum, id omne semel in eam domū influxurū esse. Erant insuper, atq; ex non pauca: quæ sese

sefe etiam peperisse ex illo iactarent, quod ita esse mari
 ti suo testimonio cōfirmabant. Lubet etiam dialogum
 tibi referre Glyconis & sacerdotis, uiri cuiusdā Tyanei:
 cuius sapientiam ex his quæ sciscitatus est, conijcias lice
 bit. Hunc equidē legi pridem aureis descriptum literis.
 Tñ in ipsis sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi rex Gly
 con: quisnam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius.
 Num alius ab illo priore? qd ais? Haud fas est ut isthuc
 audias. Sed quot annos apud nos permanurus, atq;
 oracula redditurus? Ad millesimū tertiū. Deinde quō
 demigraturus? Ad Bactra, atq; in eas regiones. Siqui
 dem oportet & barbaros meos uictu, meaq; præsētia
 frui. At reliquæ sortes: puta quæ in Dyndimis, Claro,
 Delphisq; redduntur: utrum ab autore profisciscuntur
 Apolline, an uana sunt quæ illic æduntur oracula? Ne
 isthuc quidem scire quæsieris: nefas enim. Cæterū ego
 quis tandem post hanc uitam futurus sum? Camelus,
 deinde equus: post hæc uir sapiens, ac uates nō inferior
 Alexandro. Atq; hæc Glyconis cum sacerdote cōfabu
 latio. Postremo & oraculum carmine comprehensum
 ædidi: quū non ignoraret illum amicum esse Lepido.

Ne pare Lepido: namq; huic fatum instat acerbum:
 Mirum etem in modum metuebat Epicurum: sicuti su
 perius dictum est: nimirū ut artificem ac sapiētem, suis
 artibus atq; imposturis hostē, atq; insensum. Itaq; ex
 Epicureis quēpiam, ausum se multis præsētibus coar
 guere:

guere:propemodū in uitæ discrimen adduxerat.Siqui
dem adiēs ille,dara uoce dicebat: Tu nimirum Alexan
der Paphlagoni cuidā persuasisti: ut seruos suos apud
Galatiæ præfectum capitis accerferet:hoc nomine,qua
si filium ipsius,qui tum Alexandriae erudiebatur,occi
dissent.Atqui uiuit adolescēs,incolumisq; reuersus est:
famulis iam supplicio affectis,qui tua opera bestijs tra
diti perierunt. Porro huiusmodi quiddā acciderat. Cū
adolescentulus amne aduerso in Aegyptū nauigasset:
ad inundationē usq; subducto nauigio: persuasus est,
uti pariter in indiam nauigaret. Itaq; dum diutius ab
esset,infelices illi eius ministri rati uidelicet,uel in Nilo
nauigantem interisse puerum:uel à latronibus(nam id
temporis permulti grassabantur) esse peremptū:reuer
si sunt domū,renūciantes quēadmodum è medio sub
latus esset. Deinde proditū oraculum, damnati serui:
sub hæc adest adolescentulus,peregrinationē suā enar
rans.Atq; hæc quidem ille. At Alexāder indignatione
percitus,quod coargueretur:neq; ferens opprobratam
sibi ueritatem:iussit ut qui aessent,lapidibus illum im
peterent:alioq; & ipsos impios futuros, atq; Epicureos
appellādos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent:Demo
stratus quidam,qui diuersabatur in Ponto:primus ho
minem sui corporis obtegens obiectu,morti subduxit:
alioqui lapidibus obruēdum,idēq; iure optimo. Quid
enim oportebat unū inter tam multos insaniētes,sanū
esse:

esset: atq; á Paphlagonū stultitia malum sibi accersere:
 Et illi quidē hęc euenerunt. Cæterum aduocatis iuxta
 oraculorū ordinem ijs qui proposuerāt (nam id fiebat
 pridie q̃ responſa redderet) præcone rogāte, an uatici/
 nari uellet: si cuipiā illorū ex adyto respōdisset in malā
 rem: huiusmodi hominē neq; tecto quisq; excipiebat,
 neq; igni, aquaue impertiebat: uerū erat illi solū aliud
 alio uertendum, tanq; impio, deorumq; contemptori,
 atq; Epicureo: quod quidem probrum omniū erat gra
 uissimū. Quapropter unū etiam Alexander quiddam
 designauit deridiculum. Nactus peculiare Epicuri sen
 tentias, librum (uti scis) longe pulcherrimū, summātim
 Epicuræ disciplinæ decreta complectentē: mediū in fo
 rum deportauit, ac lignis ficulnis exussit: tanq; autorē
 ipsum exureret scilicet, ac cinerem abiecit in mare, oracu
 lo insuper eam in rem ædito.

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille, quātum adferret is liber
 cōmoditatum ijs, qui in eo legendo uersarentur: quan
 tāmq; illis quietem, trāquillitatē, libertatemq; pareret:
 propterea quod à pauoribus, spectris, ac prodigijs libe
 raret: tum spes inanes, atq; immodicas adimeret cupi
 ditates: mentē sanam ac ueritatem insereret, planēq; lu
 straret animū: nō tæda quidem, aut squilla, aut alijs id
 genus nugamētis: imo recta ratione, uero, ac libertate.

Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi,

H unum

unū inter omnia multo impudentissimū. Quū iam nō mediocrē in Regiā aditū sibi patefecisset, inq̃ aulā Cæsareā: præsertim Rutiliano rem adiuuante, atq̃ approbante: quū bellū quod in Germania gerebatur, maxime flagraret diuo Marco cū Marcomannis & Quadis conferente, oraculum diuulgauit: quo iubebat, uti duos leones uiuos in Danubiū immitterēt: uarijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis: sed præstat ipsum oraculum referre.

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri

Immisisse duos Cybeles edico ministros:

Monte feras alitas: tum quantum alit indicus aer

Florum atq̃ herbarū bene olentū: moxq̃ futura est

Et uictoria: pax & amabilis: & decus ingens.

Ea quū essent facta, quēadmodū ille præscripserat leones quidē simulatq̃ in hostiū regionē enataissent: Barbari canes quospiā, aut lupos esse rati, fustibus arcebāt.

At nostrorū p̃tinus maxima strages est cōsequuta: uiginti fermē milibus simul extinctis. His cōsimilia sunt ea, quæ in Aquileia contigerunt: quū parū abfuerat, ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat Delphicā illā responsionē: Cræsoq̃ redditū oraculū, frigide sanē detorsit: dicens deū quidē prædixisse uictoriā: haud tamē explicuisse, utrū Romanorū esset futura, an hostiū. Tandē quū plurimi iam eā in urbē confluerent: preme returq̃ Abonotichitarū ciuitas multitudine eorū, qui
ad oraculū

ad oraculū uenitabāt: neq; sufficeret suppeditādis hīs,
 quæ ad uictū erant necessaria: cōminiscit̃ oraculorū ge-
 nus quoddā id, quod nocturnū appellabat̃. Siquidē li-
 bellis indormire solet: ut aiebat ipse: deinde tāq; in so-
 mnio diuinitus edoctus respōdebat: nihil certi tamen.
 Sed ambigue plerūq; ac cōfusim: maxime si quos libel-
 los cōspexisset, accuratius atq; obseruātius obsignatos.
 Ad hūc em̃ modū citra ullū resignādi periculū, quicqđ
 temere in mentē uenisset, subscibebat: ratus & hoc ip-
 sum oraculis cōuenire. Erant aut̃ ad id nōnulli cōstituti
 interpretes, qui mercedē nō exiguā colligebant ab hīs, q
 eiusmodi capiebāt oracula: ut enarrarēt ea, explicarētq;
 atq; hoc illorū munus cōductitiū erat. Nā interpretū
 qsq; talētū Atticū pendebat Alexādro. Nōnunq; quū
 neq; cōsuleret qsq;, neq; missus esset aliq;: imo quū ne
 esset qđ hmoi quippiā: tamen oraculū ædebat, uti stul-
 tos mortales redderet attonitos. Qđ genus illud erat.

Hunc age quære tuam qui tectus in ædibus, ac te
 Clam prorsum, uixorem uultūq; oculisq; decoram
 Stuprat adulterio: seruorum ex agmine primus.
 Ipse cui solus suasisisti hæc omnia demens.

Eius enim florem libastis: hoc dedecus ille
 Nunctibi compensāns, cum coniuge dormit herili.

Quin idem tibi iam pridem letale uenenum
 (Ut neq; quæ faciāt, possis audire: nec unq;
 Cernere luminibus) tecte furtimq; pararunt.

H 2 Inueniesq;

Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca: iuxta

Parietem, sub ceruicali condita: porro

Istis conscia criminibus tua serua calypso est.

Quis Democritus principio non comoueretur, ubi nominatim & autores, & loca palam audisset designari:

Verum illico despuisset, simulatq; cognouisset, quo hac artificio gereretur. Insuper & Barbaris non raro respondit, si quis patria lingua sciscitaretur: puta Syriace aut Gallice: quies difficile erat inuenire conterraneos eorum.

qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solet interualli, priusq; oraculum redderet: quo uidelicet interim potius posset & soluere tuto libellos, & nasci, quae cuncta possent interpretari. Quod genus erat & illud Scythae cuiusdam redditum oraculum.

Morphi ebargulis in umbra chuenchicranc, relinquet lucem.

Alia rursus: quum nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est:

Redito unde uenisti. Siquidem is qui te misit hodie, perijt: interemptus a Diode uicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere, ac Bubalo: qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis. Ceterum pauca nunc accipe ex his, quae mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset

Alexander: quum libellos palam atque accurate obsignasset, responsum nocturnum subscribitur. Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem

eandem rogationē proposuissē: puta cuiatis esset uates Homerus: idēq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero, qui rogatus, qua gratia uenit: ut remediū, inq; petere aduersus laterū dolorē.

Cytmide te iubeo, ac lunari rore perungi.

Alteri uero ubi sciscitāti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit: nihil quidē quod ad Homerū attineret.

Carpe uiam pedibus: rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus: quorum de numero fuit & illud, unica rogatione proposita libello pro more inscripti talis cuiusdā rogatiōes octo: nomen aliquod ementitus, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset adiungēs. At ille persuasus, partim missa mercede, partim inscriptiōe libelli, ad unicam rogationem: ea erat huiusmodi: quando deprehēdendus esset impostor Alexāder, octo misit oracula. Sed quæ neq; cælum (quod aiūt) neq; terram attingerent. Verum absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterum persensisset: præterea quod Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere: suassissimēq; ne prorsus in diuinatiōe spes reponeret suas: oderat me uidelicet ita uti par erat, sibi q; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaq; tempore percōtanti de me, Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis: spurcōq; cubili.

H ; In summa

In summa: iure optimo me inuisissimū habebat. Proinde quū me in oppidū aduenisse sensisset, meq; Lucia nū esse illum cognouisset: adduxerā autē milites duos: alterū lancea, alterū conto armatū: quos quidē à Capi-docia præsīde mihi tum amico acceperam, quo me ad mare usq; deducerēt: accersit illico, sanē q̄ comiter, multaq; cum humanitate. Ego quū aduenissem: complures apud illū reperio: porrō bona quadā fortuna, & milites unā mecū adduxerā. Tum ille manū mihi porrigit osculandā, quēadmodū uulgo facere cōsueuerat: ego ad mortus, perinde atq; osculū daturus acri morſu corripio: ita ut parum abſuerit, quo minus illi manū mancā reddiderim. Itaq; qui præsentes erāt, præsocare me accedere conati sunt tanq̄ hominē sacrilegū: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quod Alexandrū illū, nō autē prophetā cōpellassem. At ille oppido q̄ genereſe obnitens cōpescuit illos: pollicitusq; est, se facile me placidum redditurū, declaraturūq; quātū posset Glycon: qui nimirū & hos qui maxime ſeuiſſent, ferocirentq;, ſibi redderet amicos. Moxq; ablegatis om̄ibus, mecū ex postulauit, negans se clam eſſe, quā ſuaſiſſem Rutiliano. Ecquid me læſiſſet: ut iſta in ſeſe facerē, quū poſſem illius opera apud illū magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatē, cōmoditatēmq; libenter accipio: perpendēs nimirū, quo forē in periculo conſtitus: pauloq; poſt prodibā, iam illi factus amicus. Ea res proſecto

res profecto, ijs qui uidebāt, uehemēter erat stupenda, quod tam facile fuisset cōmutatus. Posthāc quū iam nauigare statuisset: missis Xenijs ac muneribus pmultis (Eram autē forte solus cū Xenophonte, patre cū reliquis meis in Amastrim prēmisso) pollicetur & nauim prābiturū sese, & remiges qui nos auerherēt. Eteṁ arbitrabar hāc animo simplici, atq; officiose fieri. Verū ubi iā in medio essemus mari, uiderēq; gubernatorē lachrymantē, & nescio quid reliquis nautis cōtradicentē: non optimæ de euētū spes me ceperūt. Erat autē illis ab Alexandro mandatū: ut tollētes nos in mare prācipites dārēt. Quod si cōtigisset: facile quod mecū gerebat bellū, illi debellatū fuisset. Sed is qui lachrymabat, effecit ne qd in nos grauius patrarēt. Ac mihi quidē ita loquutus est. Annos natos, uti uides, sexaginta: quū antehac pietatq; inculpate uixerim, haudquāq; uelim in hac tam grādi ætate, præsertim quū uxore & liberos habeā, homicidio manus impiare: indicās uidelicet, cui rei gratia nos suscepisset, quæq; sibi mādasset Alexander. Expositis autē nobis in Aegialos: quorū etiā egregius meminit Homer⁹: retro legit cursum. Ibi forte nactus præternauigātes legatos quosdā Bosporanos Eupatoris regis nomine i Bithyniā pficiscētes: deportādī uectigalis gratia, qd in singulos pendebat annos: quū exposuissem illis, qd me periculū circūuallaret: atq; illi se mihi cōmodos, facilesq; prāberēt: recept⁹ in nauigiū, incolumis in

Amastrim

Amastrim perueni. Tantillū abfuerat ut perierim. Ex hoc nimirū tempore, & ipse aduersus illum arma capiebam: omneñq; (quod aiunt) mouebā funem, quo hominem ulciscerer: quē iam tum ante mihi structas insidias oderam, proq; summo ducebā hoste, propter morum impietatem. Iamq; ad accusationem intenderam animū, non paucis mecum facientibus: maximēq; qui erāt ex Timocratis Heradeotæ schola philosophi. Verum qui tum Bithyniæ Pontōq; præsidebat: nos cohibuit penē supplicans & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinē quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquā posse supplicio afficere: nec si manifestus in crimine deprehendisset. Atq; ita quidē ab iracundia destiti, mēq; repressi: non in tempore rem aggressurus, quū iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? An non & hoc inter alia facinus audax Alexandri: à principe Romano postulare, ut Aboni mur⁹, cōmutato uocabulo, Ionopolis appellaretur: utq; nouissima nouū signaret: altera quidā parte Glyconis obtinens imaginē: altera uero Alexandri: qui insignia aui Aesculapij, ac falcem illam Persei, unde maternū ducebat genus, teneret. Porro quū esset de sese uaticinatus, oraculo pdito, fatis decretū esse, ut annos uiueret centū & quinquaginta: dehinc fulmine ictū, interitu maxime miserādo periturū: nōdū septuaginta nat⁹ annos, interijt: uidelicet (uti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen

ad inguen usq; putrefacto, & uermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quod calius esset: quū medicis caput humectandū præberet, ad mitigandū cruciatum: id quod haudquaquē facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia: atq; hæc fuit totius fabulæ catastrophe: ut res uideri possit prouidētia quadam esse gesta: quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut & epitaphium uitæ acta dignū ei constitueretur: neq; non certamina quædam agerētur ab ijs, qui in uaticiniū coniurauerant: uidelicet impostoribus insignibus, ac præcipuis ad Rutilianū arbitrum sese conferentibus: ut is pronūciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capeßendā eligi: atq; sacerdotali, propheticaq; corona redimiri. Erat autē in hoc numero simul & Paetus: qui artis p̄fessione medicus, tum ciuis quū esset, ista faciebat: neq; medico, neq; homine cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat: ipsi sibi diuinandi autoritatē seruans, posteaq; inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quo degustamentū hominis præberem, scribenda putauī: quū uti tibi gratificarer, homini familiarī atq; amico: quēq; ego unū omniū maxime suspido: idq; plurimis nominibus: ~~et~~ ppter sapientiā singularem: uel ob amorem uerī: uel ob morū mansuetudinē ac moderationē: uel ob uitæ tranquillitatem: postremo.

I comitatem

comitatem atq; humanitatē erga hos, quibus cū uiuis. Tum uero (quod quidē tibi fuerit etiam iucundius) ut Epicurū ulciscer: uirū uere sacrum, ingenioq; diuino: quicq; solus quæ uere sunt honesta, & nouerit, & traderit: quicq; solus extiterit, qui liberos reddere solitus sit eos, qui secū haberent cōsuetudinē. Deniq; arbitror fore, ut ijs qui in hāc lectionē inciderint, liber hic nōnihil utilitatis afferre uideat: dū quædā redarguit, quædā in opnionib⁹ horū, q & recte sentiūt, cōfirmat ac stabilit.

ALEXANDRI SEV PSEVDOMANTIS FINIS,
DES. ERAS. ROTEROD. INTERPRETE.

ORNATISSIMO

VIRO D. CHRISTOPHORO VRSEVVICO

ERASMVVS ROTERODAMVS, S. P. D.

QVIDEM hac mēte semper fui ornatiſſime, idēq; humaniſſime Chriſtophore: ut à nullo prorsum uitio perinde abhorruerim atq; ab ingratitudine: nec unq; iſtos hominis uocabulo dignos iudicari, qui alieni in ſe meriti tēpore ullo poſſent obliuiſci. Rurſus eos exiſtima-uerim beatos, quibus tantū facultatis fortunæ cōmoditas ſuppeditaſſet: ut bene de ſe meritis, poſſent parē remetiri gratiā: beatiſſimos autē quibus licuiſſet acceptū beneficiū aliquo cū ſcornore rependere. Proinde quā antehac

re hac saepenumero mecū repeterē, quantū in me nihil
 promeritū tua benignitas cōtulisset: (nam collatū arbi
 tror, quicquid ita delatū est, ut haud scio utrū per fortu
 nā, an p̄ meipsum: certe per te nō steterit quo minus ac
 ceperim) circūspectare inq; quonā argumento possem
 aliquā saltē erga te memoris, gratiq; animi significatio
 nem dare: neq; in tanta fortunæ meæ tenuitate quicq;
 occurreret, qd̄ ulla ex parte: nō dicā tuis meritis respon
 deret: sed qd̄ uel animo satisfaceret meo: illud deniq;
 mihi uenit in mentē: ut saltē istos quosdā non in urba
 nos homines imitarer, qui flosculo quopiā insigni, aut
 alio simili symbolio missio: uolūtatis p̄pensionē, prom
 ptiq; animi studiū testificari solent: præsertim ipsi te
 nues erga eos, qbus neq; res, neq; animus sit alienorū
 egens munerū. Ergo Græcanica ingredienti *μουσῶν* (nā
 musarum horti uel medijs uernāt brumis) statim inter
 multos uaria ad blandiētes gratia, hic Luciani flosculus
 præter ceteros arrisit. Eum nō ungue, sed calamo decer
 ptū ad te mitto: nō solū nouitate gratum, colore uariū,
 specie uenustū, nec odore modo fragrantē: uerū etiā fūc
 cō præsentaneo salubrē & efficacē. Om̄e tulit punctū,
 (ut scripsit Flaccus) qui miscuit utile dulci. Quod quidē
 aut nemo mea sententiā, aut noster hic Lucianus est
 assecutus: qui priscæ comœdiæ dicacitatem, sed citra pe
 tulantiam referens: deum immortalē qua uasfricie, quo
 lepore perstringit omnia: quo naso cuncta suspēdit: q;

omnia miro sale perficit: nihil uel obiter attingens, qd non aliquo feriat scōmate: præcipue Philosophis infestus: atq; inter hos Pythagoridis potissimū, ac Platonis ob præstigias: Stoicis item propter intolerādum supercilium: hos punctim ac cæsim, hos omni telorum genere petit. Idq; iure optimo. Quid enim odiosius, quid minus ferēdum, q̃ improbitas uirtutis professione personata: Hinc illi blasphemi, hoc est, maledici uocabulū addidere: sed hi nimirū, quorum ulcera tetigerat. Pari libertate deos quoq; passim & ridet, & lacerat: unde cognomen inditum *καίου* speciosum profecto: uel hoc nomine, quod ab impijs ac superstitiosis attributum. Floruit (uti putār) Traiani fermē tēporib⁹, indignus (ita me deus amet) qui inter sophistas annumeretur. Tantum obtinet in dicendo gratia: tantū in inueniendo felicitas: tantum in iocando leporis: in mordendo aceti: sic titillat allusionibus: sic seria nugis, nugas serijs miscet: sic ridens uera dicit, uera dicēdo ridet: sic hominū mores, affectus, studia, quasi penicillo depingit: neq; legenda, sed planē spectāda oculis exponit: ut nulla Comœdia, nulla Satyra cū huius dialogis cōferri debeat: seu uoluptatem spectes, seu spectes utilitatē. Cæterū si nomina tim quæras huius argumētū dialogi: facit id, qd semp facit. Pythagoram uelut impostorem ac præstigiatorē taxat. Stoicorum fastum & sapiētem barbā ridet: ditum ac regum uita, quantis sit erumnis obnoxia docet:

cet: cōtra q̄ expedita res paupertas hilaris, suāq; cōten-
ta sorte. Quē uti legas attētius, te maiorem in modum
rogo: siquādo tibi per tua licebit negocia, frontē expor-
rigere. Audies em̄ Gallum cū hero sutore cōfabulantē:
magis ridicule, q̄ ullus possit γλωττοιδēs: sed rursus sa-
pientius, q̄ Theologorū ac Philosophorū uulgus non
nūq̄ in scholis magno supercilio, magnis de nugis dis-
putat. Vale optime atq; humanissime Christophore,
& Erasμū inter tuos ascribito diētulōs, amore, studio,
officio, cessurū nemini. Ex arce Hāmensi, An. M. D. III.

LVCIANI SOMNI

VM SIVE GALLVS, DES. ERASMO RO

TERODAMO INTERPRETE.

Interloquutores, GALLVS. MICYLLVS.

MICYLLVS.

T TE scelestissime Galle, cū
ista tanta inuidētia, uocēq;
tam acuta, ipse perdat Iuppi-
ter: qui quidē opibus afflu-
entem me, ac dulcissimo in
somnia uersantem, & admi-
rabili felicitate fruētem, pe-
netrabile quiddā & clamo-
sum resonās exprefeceris:
adeo ut ne noctū quidem effugere liceat paupertatē:

I 3 uel te

uel te ipso longe nocentior. Atqui si coniectandum est: tum è silentio quod etiãdum ingens est, tum è rigore, frigoreq: quod nondũ me quẽadmodũ affolet, ante lucano morficat, titillatq: (nã hic mihi certissimus gnomon aduentãtis diei) ne medium quidẽ adhuc noctis est. Sed iste peruigil perinde quasi uellus illud aureum seruet, ab ipsa protinus uespera uociferari cœpit. Verũ haud quaçp̃ impune. siquidẽ mox pœnas de te sumã, fusteq: cõminuam, si diluxerit modo. Nam nunc negocium mihi faceßeres, subsiliens in tenebris. GAL. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratum esse facturum: si quoad possem, alta nocte lucem anteuertissem: quo posses antelucano surgens, q̃ plurimũ operis conficere. Etenim si priusq̃ sol exoriat, uel unicam feceris crepidã: isthuc laboris lucro tibi accesserit, ad parandũ uictum. Quod si tibi magis libet dormire: equidẽ tuo arbitrato quietẽ egero, longeq: magis mutus fuero piscibus. Cæterum tute uideto: ne per somniũ diues, elurias experrectus. MICYL. O prodigiorum auersor Iupiter: O malorum depulsor Hercules: Quid hoc mali est? uocem humanã sonuit Gallus. GAL. Hoc cine tandem tibi prodigiũ uidetur, si eadem qua uos lingua loquor? MICYL. Quid? an nõ hoc portentum? Sed auertite dii malum à nobis. GAL. At tu mihi uideris admodum illiteratus esse Micylle: nec euoluisse Homeri Poëmata: in quibus equus Achillis, cui nomẽ Xantus, pos-
steaq̃

steatq; hinnitus lógum ualere iussisset, medio in prælio constitit, differens, totoq; uersus ordine recitans: non quæadmodum nunc ego prosa oratione loquens: quin etiam uaticinabatur ille, déq; futuris ædebat oracula: neq; quicq; prodigiosum facere uidebatur: neq; is qui tum audiebat, malorum auerforē, ita uti tu facis, implobat: quasi rem abominādam & auertendam audisse sese iudicaret. At quid tandem facturus eras, si tibi Argi nauis carina fuisset eloquuta: ita ut olim in Dodonæa sylua phagus per se loquēs oraculum ædidit? Aut si tergora direpta serpere uidisses: si carnes boum mugire semiasas, coctasq; uerubus trássixas? Ego uero, quū Mercurij sim affessor loquacissimi, deorumq; omniū facundissimi: præterea cõtubernalis uobis, & cõuictor: haud mirum uideri debet, si sermonē humanū edidici. Quod si mihi recipias taciturnum te: haudquaq; grauior ueriorē tibi causam aperire: unde factū sit, ut eadē qua uos lingua loquar, & unde mihi suppetat hui⁹ orationis facultas. MICYL. Modo ne isthuc ipsum sit somniū Galle, quod ita mecū loqueris. Sed dicito p Mercuriū, o prædare: quid etiam aliud rei tibi sit in causa, ut istam linguā sones? Nam ut taceā, neq; cuiq; proferā: quid attinet te sollicitū esse? Quis enim fidem mihi sit habiturus: si cui narrē, me Gallū hæc loquentē audisse? GAL. Ausculta igitur: nam orationem ex me audies: omniū (sat scio) maxime nouam atq; incredibilem. Si quidem

quidem hic qui nunc tibi Gallus appareo, non ita pridem homo fui. MICYL. Profecto & olim istiusmodi quiddam de uobis inaudieram: Adolescentulū quēpiam fuisse Gallum, Marti adamatum: atq; hunc deo compotasse, collusitasseq; & in uoluptatibus gessisse morem. Itaq; cum Venerem adiret Mars cum ea cubiturus: hūc quoq; Gallum unā secum adduxisse. Quoniam autem Solem potissimū metuere, ne si ē sublimi conspexisset, Vulcano se proderet: foris ad ostium adolescentulum semper relinquere solitum: cuius indicio certior fieret, quando sol emergeret. Deinde Gallum aliquid quando somno correptum, excubias deseruisse inscientem: Solem q; nullo præsentiēte imminuisse Veneri ac Marti secure dormienti: propterea quod cōfideret Gallum indicaturū fuisse, si quis interuenisset. Itaq; Vulcanum à Sole edoctum, eos deprehēdisse implicitos atq; irretitos ijs uinculis, quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porro Martem simulatq; dimissus est, indignatum aduersus Gallum fuisse: atq; eum in auem trāsmisisse: iisdem armis, ut in capite pro galea cristā obtineret. Hanc ob causam quo uos Marti purgetis, quū iam nihil opus simulatq; Solem exorientē sensistis: multo ante uociferari, atq; illius exortū prænūciare. GAL. Feruntur quidem & illa Micylle. At quod ego sum narraturus, multo aliud quiddā fuit: atq; adeo nuper admodum in Gallum trāsfornatus sum. MICYL. Quonam modo?

modo: Nam isthuc maximopere cupio cognoscere.
 GAL. Audisti de Pythagora quodam Mnesarchida
 Samio: MICYL. Num sophistam illum dicis, & præsti-
 giatorem: qui instituit ne quis uel carnes gustaret, uel fa-
 bas ederet: suauissimū mihi edulium, salubre & parabi-
 bile à mensa submouens: Præterea autem, qui mortali-
 bus suasit, ne intra quinquēniū loqueretur: GAL. Scis
 nimirum & illud: quēadmodum Pythagoras esset, Eu-
 phorbus fuerit: MICYL. Præstigiatorum & prodigiorū
 artificē hominē aiunt fuisse, o Galle. GAL. Ille ipse ego
 tibi sum Pythagoras. Quare parce, quæso, mihi conui-
 tiari: præsertim quū ignores, quibus sim moribus. MI-
 CYL. At hoc rursum multo etiam tibi illud portet osius:
 Gallus philosophus: Attamen expone Mnesarchi gna-
 te: qui factum sit, ut ex homine auis, ex Samio Tana-
 graus repente nobis prodieris. Neque enim ista uerisimi-
 lia: neque omnino facilia creditu. Quandoquidem duas
 quasdam res iam mihi uideor in te animaduertisse, ni-
 mium alienas à Pythagora. GAL. Quas: MICYL. Alte-
 rum quidē, quod garrulus es, & obstreperus: quū ille silere
 in solidos quicquid annos (si memini) præceperit. Alterū ue-
 ro planē cum illius legibus pugnat: Etenim cum nō ha-
 berem, quod tibi obijcerē: fabas heri (sicuti nosti) ad te
 attuli. At tu nihil cunctatus, protinus eas sublegebas:
 unde fit ut necesse sit, aut emētum esse te Pythagorā
 esse, quū aliud quiddā sis: aut si Pythagoras es, legem

K præter

prætergressum esse te, iusq; uiolasse, quū fabas ederis, perinde ac si caput patris comederis. GAL. Non cognosti Micylle, quæ sit harū rerum causa: neq; quæ ad unū quodq; uitæ genus conducant. Ego tum quidē nō esitabā fabas, ppter ea quod philosophus essem. Nunc contra comesurus sim, quippe auicio congruas: neq; nobis repudiandū pabulum. Verum si molestum nō est: audi quēadmodū ē Pythagora cœperim esse id, quod sum in præsentia: q̄q̄ in multis uitæ generib⁹ antehac uixerim: Et quid ex unaquaq; transformatione sim cōsequutus. MICYL. Narra, quæso: nam mihi quidē auditu iucundissimū fuerit. Adeo ut si quis mihi deferat: opinionem: utrum te ista narrantem audire malim, an rursus felicissimū illud somniū, quod paulo ante uidē uidere: haud sciam utrū electurus sim: usq; adeo cognata germanaq; uidētur esse ista tua cum suauissimis illis uisib⁹: & ex æquo uos æstimo, te pariter ac prædarū illud, in somniū. GAL. Etiānum tu somniū illud quod dudū tibi uisum est, in animū reuocas: & inania quædam obseruans simulachra, atq; (uti loquūtur Poetæ) euanidā quandā felicitatem memoria cōsectaris? MICYL. Imo illud scias Galle: ne ullo qdē tēpore unq̄ uisi illius mihi uenturā obliuionē. Tantū mellis somniū aufugiens in oculis mihi reliquit: ut præ illo uix quēā palpebras attolere, rursus in somnū coeuntes. Itaq; qualem uoluptatē mouent pennæ in auribus uersata, talem titillationem mihi

mihi præbentea, quæ uidi. GAL. Nouū quēdam Her-
 tale mihi narras amorē infomniū: siquidē alatum quū
 sit (sicut aiunt) metasq; uolandi præscriptas habeat so-
 mnū, iamq; septa transilit: in oculis etiam uigilantis ob-
 uersans, adeoq; mellitū & euident apparet. Quare per-
 uelim audire, cuiusmodinā sit istud, quod te supra mo-
 dum delectat. MICYL. Gestio narrare. Nam dulce est
 hoc ipsum meminisse, & cōmemorare de illo quippiā.
 Verum heus Pythagora: quando tu narrabis de tuis
 transformationibus? GAL. Vbi tu Micylle desieris fo-
 mniatē: meq; illud ab oculis absterferis. Interim prior
 dicto uoti intelligam, utrum ne per portas eburneas, an
 per corneas tibi somniū aduolarit. MICYL. Neq; per
 has, neq; per illas, o Pythagora. GAL. Atqui duas has
 tantū cōmemorat Homerus. MICYL. Valere sinas nū-
 gatorem illum Poetam, qui nihil de somniis intellexit:
 Paupertina fortassis somnia per istas cōmeant portas,
 qualia uidebat ille: neq; id admodum perspicue, quip-
 pe captus oculis. Mihi uero per aureas quasdam por-
 tas dulcissimū hoc aduenit somniū, & ipsum aureum,
 & aureis undiq; circūamictum, & auri plurimū secum
 adducens. GAL. Desine optime Mida, de auro fabula-
 ri. Nā dubio procul ex illius uoto, istud tibi accidit in-
 fomniū: & solidas auri uenas mihi duxisse uideris. MI-
 CYL. Multā auri uim uidi Pythagora multā, q̄ putas
 pulchri: quo fulgore coruscantis? Quid tandē Pindarus

in illius laudem dicit: nam in memoriā redige, siquidē meministi: quū aquam præstantissimā dicēs, postea aurum admirat, idēq; iure, statim in initio carminis unius omniū bellissimi. GAL. Num illud queris?

Aqua est illa quidem optima:
Cæterum aurum, uti candens
Ignis: ita entens, no/
ctibus eminet eximie unum
Cæteras supra opes: quæ
Gloriam ac decus addunt.

MICYL. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si in somniū meum uideat Pindarus, ita prædicat aurū: sed ut tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime Galle. Meministi ut heri nullū domi cibum acceperim: siquidem Eucrates diues ille forte mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad coenā uenire iusserat. GAL. Isthuc equidem planē memini. Nam totum esuriebā diem: donec mihi profunda tandē uespera domum reuersus, subuuidus, uinōq; madens, quinq; illas fabas proferres: nō admodum opiparam coenam Gallo: qui quondā fuerit Athleta, quicq; olympia non segniter olim decertarit. MICYL. Ast ubi reuersus à coena fabas tibi obiecissem, obdormij protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinū quoddam haud dubie somniū assistēs. GAL. Sed prius quæ tibi apud Eucratē acciderint Micylle, narra: & cuiusmodi fuerit

si fuerit coena, quæq; super cenā acta sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuo cenare: si ueluti somnium quoddā eius cenæ reducas: & quæ tum ederis, rursus cōmemoratione quasi rumines. MICYL. Credebā molestum futurum me, si hæc quoq; retulissem: uerum potest atq; tu desyderas, en id quoq; narrabo: quum nunc antehac in uita cenassem apud ullum diuitē, o Pythagora: heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidit atq; ego quidem simul atq; dominū illum salutassem: ita uti consueuerā, subducebā me: ne pudori illi essem, si lacera in ueste fuisset affectatus. At ille: Micylle, inquit hodie natalicia filiae celebros, plurimosq; ad cōuiuium amicos inuitanti: uerum quoniā aiunt quendā ex his in cōmoda esse ualitudine, neq; posse pariter ad cōuiuiū nostrum accedere: tu eius loco uenito lotus: nisi ipse forte qui uocatus est, semet ad futurum renunciarit. Nam nunc quidem ambigit. Hoc ubi audissem, adorato diuinitate discedebam: omnes obsecrās deos, ut algidam febrem aliquam, aut latentem dolorem, aut podagrā morbi auctarium immitterent ualitudinario illi: cuius ego sellæ occupator, cenæq; uicarius, & hæres eram uocatus. Interim hoc spacij, quod usq; ad balnei tēpus intercessit, longissimū sæculum esse iudicabā: dum subinde respiro, quotquot pedum esset litera, & quando illos iam lassis consentiret esset. Hic ubi tempus tandem aduenisset: cyus me corripio, atq; ab eo, nitide admodū cultus: sic

tus: sic obuerso palliolo, ut qua esset parte purissimū, ea uideretur. Offendo autem ad fores, & alios complures: in quibus etiam illum (gestabatur autē à uiris quatuor) cuius eram subconuiuia uocatus: qui male habere dictus erat: atq; id etiā prae se ferebat, qd' afflicta esset ualitudine. Nam ex alto gemebat, tussiebatq; ac screebat, uelut ex abdito: quodq; ægre redderetur totus palidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta. Ferebatur autem Philosophus quispiam esse, ex his, qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mire erat tragica, supraq; credi posset, tonsoris egēs. Porro increpante Archibio medico, quāobrem quum ita esset affectus, aduenisset: non oportet, inquit, promissa deferere, praesertim hominē philosophum, etiam si mille urgeāt & insistent morbi. Putauit em̄ Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haudquaq; in quā ego: imo collaudabit te, si domi potius apud te uelis emori, q̄ in cōuiuio animā unā cum phlegmate excreans. Atq; ille quidē prae arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multo post accessit & Eucrates iam lotus: conspectoq; Thesmopolide (nam id erat philosopho nomen) Praceptor, inquit, probe quidem factum abs te, qui ipse ad nos ueneris. Tamen si nihilo deterius tibi fuerat futurū. Siquidē etiā absenti omnia ordine missa fuissent. Hæc simulatq; dixerat: introgreditur, manus illi porrigēs pater & famulis innitēti. Ego igitur iam abire parabā: uerum ille

som ille cōuersus ubi diu secum hæsitaſſet: poſtea q̃ me
 triſtē admodū uideret: ades, inquit, tu quoq; Micylle,
 ac nobiſcū cœna. Nam filiū in mulierū condauī unā cū
 matre cōuiuīū agere iubebo, quo tibi ſit locus. Ingredie
 bar itaq; quū parū abſuerit, ut lupus fruſtra hians diſ
 cederē: uerū ingrediebar, pudefactus quod Eucratis fi
 liolū ē conuiuio uideret expulſiſſe. Aſt ubi iā tēpus eſſet
 ut diſcūberemus: primū tollentes Theſmopolim cōpo
 ſuerunt, haud ſine negotio per Iouē, quinq; (ſi dñs pla
 cet) proceri iuuenes, ceruices illi ſupponētes undiquaq;
 q̃ nimirū in eodē habitu p̃manere, ac longū etiā tēpus
 durare poſſet. Deinde ubi nemo iam tolerare poſſet, ut
 iuxta illū accūberet: me adductū redināt, ut eadē in mē
 ſa eſſem⁹. Deinceps cœnabam⁹, o Pythagora, op̃iparā
 quādā & uariā cœnā: multoq; in auro, multo itē argēto.
 Pocula erāt aurea, miniſtri formoſi: tum cātores, & cōci
 tandi riſus artiſices. In ſumma, iucūdiſſima quapiā erat
 uita: niſi qd' unū quiddā me uehemēter male habebat:
 Theſmopolis obſtrepens atq; obturbās: uirtutē neſcio
 quā mihi cōmemorās, docēs q; qd' duæ negatiōes unicā
 efficerēt affirmationē: quodq; ſi dies ſit, nox nō ſit. Nō
 nūq; & cornua mihi dictitabat eſſe: atq; id gen⁹ multa
 philoſophabat' erga me: qbus eiufmodi nihil opus: pla
 nēq; uoluptatē interpellatiōe minuebat, quū nō ſineret
 exaudiri eos, qui cithara, uocēq; caneabant. Habes Gal
 le de cœna. GAL. Nō admodū ſuaui Micylle: maxime
 poſtea q̃

posteaq̃ cum illo deliro sene fortitus eras accubitus.
MICYL. Audi nunc & insomniū. Visus enim mihi Eu-
crates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quomodo, ē
uita decedere. Dehinc ubi me accersisset, ac testamentū
cōdidisset: quo me in solidum heredem omniū scripse-
rat, paululo tempore superstes emori. Porro ipse uide-
bar adire facultates: & tum aurum, argentumq̃ ingenti-
bus quibusdam scaphis exhaurire, perperuo subscatu-
riens & affatim affluens: tum autē uestes, mensas, potu-
la, ministros, omnia mea, ut par erat, esse. Postea candi-
do uehiculo uectabar resupinus: cunctis qui intueban-
tur, cōspiciendus & admirandus. Accurrebāt permulti,
ac circum equitabant: complures sequebātur. Ego inte-
rim illius indutus uestitum, & annulos gerens circiter se-
ptuaginta digitis insertos: epulum quoddā splendidū
iubebam adornari, quo amicos acciperem. Iamq̃ illi, ita
ut in somnio fieri consentaneū est, aderant: iam epulæ
erant comportatæ: iam potus ex animi sententia mini-
stratus. In his quum uersarer, & aureis phialis præbē-
rem omnibus qui aderāt amicis: quum iam inferretur
bellaria: intēpestiuo tuo clamore perturbasti nobis cō-
uiuium, mēsaq̃ subuertisti: ac diuitias illas ita dissipa-
sti, ut in auras euanescerēt. Num tibi uideor iniuria sto-
machatus in te? Nam uel tris noctes perpetuas libēter
adhuc somniū illud quod mihi accidit, uidere cupiam.
GAL. Adeo ne es auri cupidus, & opum auidus. Micyl-
le: idq̃

leuīdēq; ex omnibus unum admiraris, ac felicitatem uni
 tam esse iudicas. si plurimum possideas auri? MICYL.
 Equidem haud solus ita cogito Pythagora: quum ipse
 quoq; tum quū Euphorbus esses, auro atq; argento co
 mis intexto, prodibas pugnaturus cum Achiuis: idq; in
 bello, ubi ferrum q̄ aurum gestare satius fuerat. At tu
 etiam tum uoluisti calamistris auro internexis in pericu
 lum descendere. Atq; ob eam (opinor) causam, Home
 rus comas tuas gratijs similes dixit, quod auro argen
 tōq; reuincirent. Etenim longe nimirum meliores atq;
 amabiliore uidebantur, qd̄ essent auro religatæ, unāq;
 tum eo relucere. Neq; isthuc nouum est Auricome, si
 tu Pantho patre prognatus, aurum in precio habuisti
 quin & ipse deorum omniū, hominūq; pater ille Sa
 turno, Rheāq; progenitus. quū Argolicā illam puellā
 adamaret: ubi nihil inueniret amabilius in quod sese
 trāfformaret, neq; quo Acrisij custodias posset corrup
 pere: audisti uidelicet, ut aurum sit factus: atq; ita per te
 gulas illapsus, potitus est ea quam deperibat. Iam uero
 quid tibi cōmemorem, q̄ multos usus præbeat aurū?
 Et ut eos quibus adfuerit, formosos, & sapientes, & po
 tētes reddat, decus & gloriā illis cōciliās? utq; nōnunq;
 ex obscuris & infamibus, daros ac celebres repente effi
 ciat? Nam nosti uicinū mihi & eiusdem artificij Simo
 nem: qui paucis ante diebus apud me coenauit: quū le
 gumen coquerem saturnalibus, duasq; extorū celsuras
 L immittēs?

immittens? GAL. Noui Simonem illum breuem: qui si-
ctilem ollulā, quæ nobis erat unica suffuratus, peracta
cœna abiit, sub ala gestans. Nam ipse uidi Micylle.
MICYL. Atqui quū eam sustulerit, tā multos ille deos
postea iurabat. Sed quur non prodebas: ac uociferaba-
re tū, o Galle, quū nos furto spoliari cōspiceres? GAL.
Coccyzabam, quod mihi solum licebat id temporis: ue-
rum quid Simon ille? Nam uidebare de illo dicturus,
nescio quid. MICYL. Ei consobrinus erat uir supra mo-
dū diues, nomine Drimylus: is quoad uiuebat, ne obo-
lum quidem donauerat Simoni: nam qui daret, quum
ne ipse quidem pecunias attingeret? At simulatq; mor-
tuus est nuper: uniuerfis illis opibus iuxta leges Simon
ille, qui coria putria, qui patellam circūlingebat, gaudēs
potitur: purpura ostrōq; circūtectus: famulosq; & cur-
rus, & aurea pocula, & mēsas eburnis innixas pedibus
possidet: ab omnibus adorat: iamq; nos ne aspicit qui-
dem. Eteñ nuper quū illum procedentē conspexissem;
Salue, inquā, Simon. At ille indigne ferens: Edicite, in-
quit, mendico isti, ne uocabulū meū diminuāt: neq; eñ
Simon, sed Simonides appellor. Porro (qd' est omniū
maximū) mulieres etiam illius amore capiūtur. Atq; is
quidem eludit eas, ac fastidit: & alias quidem admittit,
comēq; sese præbet: alia porro quæ negligūtur, necem
conscituras sibi minitant. Vides quantas cōmoditates
pariat aurum: quādoquidē eos qui sunt deformissimi,
transfigurat:

transfigurat, & amabiles reddit, nō secus atq; cestus ille poeticus. Audis insuper & à Poetis dictum: O aurū aspiciata res, & ostentum optimū. Et rursum: Aurum est quod opibus imperat mortaliū. Sed qd interim risisti Galle? GAL. Quoniā tu quoq; per insitiā Micylle, simili modo falleris opinione de diuitibus, quēadmodū uulgius: uerū (crede mihi) longe etiā erumniosiorē uitā uiuunt, q̃ uos. Hæc autē loquor, qui ipse & pauper & diues aliquando fuerim, atq; omne uitæ genus sim expertus. Porro paulo post ipse quoq; hæc omnia cognosces.

MICYL. Per Iouē tempestiuū iam est: ut & tu referas, quēadmodū sis trāssfiguratus: & quod in unoquoq; uitæ genere perspexeris. GAL. Ausculta: hoc tantum præmonitus: me neminē feliciorē uita q̃ tu sis, unq̃ uidisse. MICYL. Quām ego sim, o Galle? Hæc felicitatē tibi ipsi imprecor. Nam uidere me tibi ridendū proponere. Verum age, narra: exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagoram trāssformatus: Deinceps ordinē ad Gallum usq;. Consentaneū em̃ est, te uarias res tum uidisse, tum tulisse: nimirum tam diuersis uitæ formis.

GAL. Quēadmodum initio ab Apolline profecta anima in terram deuolarit, & corpus humanū subierit: ut illic poenā quandā dependeret: id longum dictu futurū sit. Præterea neq; mihi referre fas es, neq; tibi eiusmodi audire. Verum ubi Euphorbus factus essem. MICYL. Lvs. Sed ego priusq̃ essem is, qui nūc sum: O præda

re, quĩsnā eram: hoc mihi prius dicito: nunquid & ego uersus fuerim itidem ut tu? GAL. Maxime. MICYL. Quis igitur eram? si quo modo potes dicere, peruelim enim isthuc cognoscere. GAL. Tu formica fueras Indica, ex earum genere, quæ aurum effodiunt. MICYL. Et postea neglexi infelix, uel paucula frustra in uitā importare: quū illò essem alitus? Sed age, quid posthæc futurus sim dicito: quandoquidem consentaneū est scire te. Etenim siquid bonæ sit rei iam nūc suspendero me ab ista pertica, in qua nunc stas. GAL. Isthuc profecto nulla ratione possis cognoscere. Cæterū quū Euphorbus essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabā: atq; à Menelao necatus, aliquāto post tempore in Pythiagoram perueni. Porro eousq; absq; tecto perdurabam, donec Mnesarchus aliquādo mihi domū ædificaret. MICYL. Obsecro te, nū absq; cibo potúq;? GAL. Maxime. Nūhil em̃ istis rebus opus, nisi corpori duntaxat. MICYL. Illud igitur prius dicito: ea quæ ad Troiam gesta sunt, num ita se habent, qualia fuisse dixit Homerus? GAL. Quinam ille scire potuisset Micylle: qui quidem dum ista gerebātur, ipse Camelus erat in Bactris? Cæterum ego tibi tandē effabor diuinitus, nihil id temporis eximium fuisse: neq; Aiacem usq; adeo magnū, neq; Helenam adeo formosam, quæadmodum arbitrātur: siquidem uidi candida quandā & procera ceruice: ut hinc cygno prognatam esse adsimularent. Cæterū uehemēter
anum.

anum, æqualem propemodū Hecubæ. Hanc Theseus primū raptam in Aphidnis possedit. Is uixit Herculis fermè ætate. Porro Hercules prius Troiam ceperat: patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maxime florebant. Nam hæc mihi Panthus narrauit, admodum adolescens: affirmans se uidisse Herculem. MICYLLVS. Quid autem Achilles? Num talis erat, nempe quauis in re præstantissimus? An & isthæc fabulamenta sunt? GALLVS. Cum illo quidem congressus non sum: neq; queam adeo comperte de rebus Græcorum dicere. Etenim qui scire potui, quum hostis essem? Certe Patroclum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea dissecum. MICYLLVS. Deinde te Menelaus, multo minore negotio: uerum istis de rebus satis. Nunc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle: sophista quispiā erā (oportet em̃ uidelicet fateri uerū) alioqui nō imperitus, neq; inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sum autē in Aegyptum: quo cum prophetis congregeder, de sapientia cōmunicatur. Hic adyta subij, atq; ibi Ori & Isidis libros perdidici. Post rursum in Italiam renauigabā: ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto didicerā, ita institui, ut me perinde ac deum suspicerēt. MICYL. Equidem inaudieram isthæc: præterea quēadmodum creditus fueris, defunctus in uitam rediisse: utq; aureum femur illis subinde ostenderis. Verū illud mihi dicito: quid tibi uenit in

L ; mentē,

mentē, ut legē statueres: uti neq; carnibus, neq; fabis uē
 scerentur homines. GAL. Ne perconteris ista Micylle.
 MICYL. Quā ob rem, o Galle? GAL. Nam pudet hīc
 de rebus uerū fateri. MICYL. Atqui non cōuenit, uti id
 facere graueris apud hominē cōtubernalē & amicū: nā
 herū posthac absit ut dixerim. GAL. Nihil sani, neque
 prædari quicq; erat: uerū animaduertebam, si consueta
 modo, atq; id etiā uulgo præcepissem: non fore, ut mor
 tales in admirationem adducerē: sed quo peregriniora,
 magisq; aliena proposuissem, futurū, ut hoc magis no
 uus, magisq; uiderer admirāus. Proinde instituerā in
 animo, nouæ qddā rei designare: eiufmodi pposito de
 creto: cuius causa esset inexplicabilis, quo uidelicet alijs
 aliud cōiectantibus, omnes redderētur attoniti: quēad
 modū in obscuris oraculis solet usu uenire. MICYL. Il
 lud uide ut rides me tu quoq;: nō minus atq; Crotonia
 ras, ac Metapōticos, & Tarētinos: cūq; his alios, qui mu
 ti sequūtur, tuāq; adorāt uestigia, quæ tu calcata reliqui
 sti. Verū ubi Pythagorā exueras, quē post eū induisti?
 GAL. Aspasiā. Melitēsem illā meretricē. MICYL. Pa
 pæ, quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoq;
 fuit Pythagoras? Itane fuit aliquādo tempus, q̄ tu Gal
 le generosissime oua pariebas, cūq; Pericle rē habebas,
 iam Aspasia uidelicet: atq; ex illo grauida facta es? Præ
 terea lanam tondebās, tramāq; deducebas? Postremo
 meretricū in morem gestiebas, uultumq; cōponebas?
 Gal.

GAL. Ista quidē omnia feci: tametsi nō ego solus: uerū & ante me tū Tiresias, tum Elati proles Caneus. Proinde quicqd in me cōiitij dixeris, tantūdem & in illos dixeris. MICYL. Age igit, utra tibi uita erat suauior, quū uir esses, an quū Perides tecū haberet consuetudinem.

GAL. Vides cuiusmodi istuc est quod percōtaris? nempe cui ne Tiresiæ quidē expedierit respōdere. MICYL.

Atqui si min⁹ fateare tu: tamē isthuc Euripides satis explicuit, quū ait se malle ter sub dypeo cōsistere, q̄pare re semel. GAL. Imo præmoneo te paulo post puerperā fore: siqdē & tu mulier es olim futurus, idq̄ sapi⁹ lōgo

nimirū sæculorū orbe atq̄ recurso. MICYL. Nō tu pendebis, o Galle, q̄ quidē omis mortales Milesios aut Samios esse ducas? Nā aiunt te etiā tum quū Pythagoras

esses, uenusta forma decorū, sapius Aspasiā fuisse tyrāno. Verū age secūdū Aspasiā, in quē uirū aut mulierū denuo renat⁹ es? GAL. In Cratē Cynicū. MICYL. O

Castor & o Pollux, q̄ dissimile: Ex scorto philosoph⁹? GAL. Deinde rex: deinde paup: paulo post satrapes:

dehinc equus, graculus, rana, aliāq̄ innumerabilia: per lōgū em fuerit singula recēdere. Postremo Gallus, atq̄ id sapius: nā hoc uitæ genere sum delectat⁹. Interea &

alijs diuersis mortalib⁹ seruiui: regib⁹, pauperibus, diuitibus: postremo nūc tecū uiuo: rideoq̄ quotidie, quū uideo te paupertatis tædio cōplorantē, eiulantēq̄: ac diuitū admirantē fortunas, ppter ea quod ignores quātū

illis adsit

illis adsit malorum: alioqui si curas noris, quibus illi distringuntur, te ipsum profecto riseris: qui antea credideris eum, qui sit opulētus, statim felicissimū esse omniū. MICYL. Ergo Pythagora, aut quid maxime gaudeas appellari: ne confundam orationem, si te nunc hoc, nūc illo nomine compellem. GAL. Nihil intererit, siue Euphorbum, siue Pythagorā, siue uocaris Aspasiam, siue Cratem: quandoquidē ista omnia sum unus: nisi quod rectius feceris, si (id quod in præsentiārum esse uideor) Gallum me uoces: ne auem hanc parui ducere, contēneatq; uideare: præsertim quū tam multas contineat animas. MICYL. Ergo Galle, quādoquidem omnia penē uiuēdi genera iam expertus es, atq; omnia cognita habes: age dilucide mihi narrato, quæ sint peculiaria diuitū ad uitæ rationē, quæ pauperū propria: quo uidelicet cognoscam, uere ne isthuc affirmes, me diuitibus esse feliciorem. GAL. En hunc ad modum interim perpende Micylle. Te quidem non magnopere tangit cura belli, si quando rumor sit aduentare hostes: neq; sollicitus es, ne in agros incurstantes populentur, neue hortum proculcent, proterantq; aut uineas uastēt: sed simulatq; turbam audieris, si tamen audieris, de te ipso uno circūspēctas, quo deflexus seruari queas, ac discrimen effugere. Cōtra illi tū de sese solliciti sunt, tū animo discutiātus, quū de moenibus quicquid opum possidebāt in agris, id omne tolli, deportariq; conspiciunt. Ac siue inferendum est

dū est aliquid in ærariū, soli accerfunt: siue in præliū ex eundū, periditātur: aut peditū turmis, aut equitum alis præfecti. Tu interim uimineum gerens dypeum, expeditus ac leuis, ad salutis consulendum, paratus uictoriale conuiuū agere, siquando uictor exercitus sacra fecerit. Rursum pacis tempore, tu quidem quū de plebe sis ingressus in concionem, tyrānidem in diuites obtines: illi uero trepidant, pauitantq; ac largitionibus, choragisq; te placant: siquidē quo tibi balnea, ludi, spectacula, reliquaq; id genus abunde suppeditēt, ea omnia curant illi. At tu, cēsor & acerbus expensor perinde quasi dominus, ne alloquū quidē interdū dignaris illos. qđ si tibi collubium sit, ingentibus saxis in illos degrandinas, uel facultates eorū publicas facis: ipse neq; calūniatorem metuis, neq; latronem, ne tollat aurum, uel ædiū consensu fastigio, uel pariete perfosso: neq; necesse habes rationibus occupari, neq; exactionibus: neq; tibi cum sceleratis dispensatoribus conflictandum est, neq; tantas in sollicitudines distraheris: uerum simulatq; crepidam unā perfeceris, mercedemq; retuleris septē obolos, sero surgis crepusculo: & si libuerit, lauaris: tū empto saperda quopiā, aut moenide pisciculo, aut paucis ceparum capitulis, temet ipse oblectas, canens plerunq; optimaq; cū paupertate philosophans: adeo ut eas obres salubri sis, ualentiq; corpore, obduruerisq; aduersus gelu: siquidem labores, qui te exacuunt, muniuntq; ceri-

M tatore

tatorem haudquaquē cōtemnendū reddunt aduersum
 eas res, quæ compluribus inexpugnabiles esse uidētur.
 Atq; hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te:
 Quod siquando leuis ceperit febricula: paulo negotio
 eā medicatus, p̄tinus exilis: inedia temet inde excutiēs.
 Illa porro fugit illico: quippe metuens te, quem uideat
 etiam frigore alī, saturumq; fieri: ac medicorum certis
 illis recurſibus longum plorare renūciantem. At illi ex
 aduerso, propter intemperantiā uitæ, quid tandē mali
 nō habent infelices: podagras, ptises, pulmonū exulce
 rationes, aquas intercutes. Nam hæc om̄ia à sumptuo/
 sis illis conuiuijs nascuntur. Proinde quicūq; ex his Ica
 ri in morem (ut ferē faciunt) sese attollunt, propiusq; se
 soli admovent, haud cogitantes, quod alas habeant ce
 ra adglutinatās, ingentem nōnunquē strepitum mouēt.
 Caterum qui Dædali exemplo non admodum subli
 mia, neq; excelsa appetunt: uerum humilia, terræq; ui/
 cina: adeo ut cera nōnunquē salis aspergine madesceret,
 ij tuto plerūq; ac citra discrimen transuolarūt. MICYL.
 Moderatos istos & cordatos narras. GAL. Verum aliō
 rum Micylle naufragia fœdissima conspicias: nepe ubi
 Croesus reuulsis alis risum exhiberet Persis, cōscenso ro
 go: aut Dionysius quū abdicatus tyrannide, Corinthio
 rum in urbe ludi literarij magistrū ageret: post gestum
 tantum imperium, puellos compellens ut syllabas cōne
 cterent. MICYL. Dic mihi Galle: tu quū rex esses (nam
 ais te

ais te regem quoq; fuisse) cuiusmodi tandem id uitæ genus experiebaris? Mirum tu tum felix eras: quandoquidem id quod est bonorum omniū caput possidebas.

GAL. Ne mihi in memoriam regeras, o Micylle: usq; adeo supra modū infelix tum erā. Nam quo ad res externas, quēadmodū dixisti, planē fortunatus esse uidebar: at int⁹ innumerabilib⁹ curis dīstringebar. MICYL.

Quibus tandē curis? Nam rem prorsus absurdā neq; credibilem narras. GAL. Equidem imperabā regioni neutiq; exiguæ Micylle, omnījugarum rerum feracis:

tum incolarum frequentia, neq; non urbium pulchritudine cum primis admirandā. Præterea fluminibus nauigabilib⁹, ac mari portuoso cōmodā. Ad hæc exercit⁹

ingens, equa spectatissima atq; excellens, satellitium haud exiguū, triremes, pecuniarum uis maior q̄ ut posset numerari: uasorum argenteorum plurima copia, reliquaq; omnis illa principatus tragoedia, strepitusq; &

apparatus supra q̄ credi queat, extructus atq; accumulatus. Itaq; quū prodire, pleriq; adorabant, deū quem piā intueri sese rati: aliq; trudentes alios concurrebant,

quo me conspicerent: nonnulli conscensis tectis, magni æstimabant: si plene contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadematū, anteambulones, & eos qui à tergo comitabantur. Ego inter hæc mihi conscius, quantæ

me res discruciant, uersarentq;: illos quidē propter infirmitatem uenia dignos iudicabā: at mei ipsius miseresce-

M 2 bat,

bat, qui prægrádibus illis Colossis uiderer perfimilis
qualis uel Phydias, uel Myron, uel Praxiteles fabrica-
tus est. Etenim illorū quiscq; quo ad ea quæ foris appa-
rent, Neptunus ipse est, aut Iuppiter, mirifice decorus
auro, eboréq; compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut
tridentem fuscinam dextra sustinet. Cæterū si immisso
capite, quæ sunt intus inspicias: uidebis uectes quosdā
paxillos, & dauos interorsum prominentes: neq; non ui-
mina, cuneosq; & picem sublitam, & aliam item id ge-
nus deformitatem intrinsecus inhabitantē. Omitto re-
censere muscarū, mustelarūmq; uim, quæ nōnunq; in
eis mansitant. Huiusmodi quædā res nimirum regnā
quoq; uidetur. MICYL. Nondum explicuisti, lutum, &
dauos, & uectes, quinam fuerint in imperio: neq; fœdi-
tatem illam plurimā quænam sit: nam istum ad modū
uectari, tā multis imperare mortalibus, ac numinis in-
star adorari: hætenus quidem cum Colossi exemplo
quadrat. Siquidem hoc quoq; diuinū quiddam & ad-
mirandum: nunc autē quæ sint intra Colossū exponi-
to. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle: utrū
metus, curas mordaces, suspiciones, odium, quo regem
persequuntur ij, qui cum illo uiuunt: insidias, atq; eas ob-
res somnū rarum, & hunc ipsum pertenuē. ac plena tu-
multus insomnia, cogitationes perplexas, spes semper
improbas, an ocij penuriā, & occupatiōes, iudicia, expe-
ditiones, edicta, fœdera, cōsultationes: quibus rebus sit,

ut ne

ut ne somnio quidem aliquo suavi frui liceat: uerum ut omnibus de rebus solus dispiciat necesse est, milleq; ne gogia sustineat.

Quippe nec Attriden Agamēnona dulcis habebat

Carmina
Homérica.

Somnus multigenas uersantem pectore curas.

Idq; quū reliqui omnes Achiui sterterent, Adde quod Lydum illum discruciat, filius mutus: Persam uero, Clearchus ad Cyrum disciscēs. Atq; aliū quēpiam, Dionem Syracusanis nōnullis ad aurem cōmunicans. Rursum alium quēdam urit Parmenion collaudatus. Item Perdiccam Ptolemæus, Ptolemæū Seleucus. Quin illa quoq; molestiam adferunt: Amasius per uim nō sponte cōuiuens, cōcubina alio gaudens: tum siqui defectiorem parare dicātur: aut duo, quatuorue satellites inter sese confusurrantes. Porro (quod est omnium grauissimum) amicissimi quicq; uel maxime sunt formidandi: semperq; metuendum, ne quid magni mali ab illis exoriatur. Nā alius à filio ueneno necatus est: alius itē ab Amasio. Alium simile quoddā fortassis mortis genus eripuit. MICYL. Apagesis. Atrocia, mirāq; sūt ista quæ narras, o Galle. Mihi igitur multo sit tutius operæ cerodonice prouum incumbere, q̄ ex aurea bibere phiala comiter delatum haustum: cæterum cicuta, aconitōq; temperatum. Nam mihi quidem hoc unū est periculi: ut si paulum aberrer smilion, deflectatq; à recta incisione: summū secantis digitum exiguo sanguine tingit. At

M 3 isti

isti quæadmodum narras, letifera agunt conuiuia: atq;
 id innumerabilibus in malis constituti. Deinde ubi cõ/
 ciderint, persimiles esse uidentur tragoediarũ histrioni-
 bus. Nam multi sicut uidere licet, quoad Cecropes sunt
 scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi diademata gestant, ar/
 genteisq; capulis gladios, comamq; umentilantem, & au/
 ro intertextam chlamydem: quod si quis (qualia nimirũ
 permulta solēt accidere) impulsos illos inedia in scæna
 præcipientes det, risum profecto moueāt spectatoribus:
 uidelicet persona unã cum ipso diademate cõtrita, uero
 autẽ actoris capite luxato, cruribusq; maximãq; ex par/
 te renudatis: ut iam interioris amictus, q̃p̃ miseri sint pã
 ni fiat perspicuũ: ac cothurnorũ quos pedibus induxe/
 runt, appareat deformitas, hauquaq; ad pedis modum
 respondentiu. Vide ut me iã similitudines conferre do/
 cueris optime Galle. Cæterum tyrannis talis quædam
 res tibi uisa est esse: uerum ubi equus esses, aut canis, aut
 piscis, aut rana, quomodo eam uitæ rationem ferebas?
 GAL. Istum quem nunc suscitās sermonem & longior
 sit, neq; huius temporis. Illud autẽ unum in genere di/
 xerim: nullam ex omnibus uitam mihi non uisam tran/
 quillio rem, uita humana, naturalibus duntaxat cupidi/
 tatibus & usibus circũscriptam. Siquidem publicanum
 equũ, aut sycophãtam ranam, aut sophistam graculũ,
 aut popinatorẽ culicẽ, aut cinædũ gallum, atq; id genus
 alia, quæ uos studio cõminiscimini, haudquaq; inter
 illos

illos uidebis. MICYL. Quæ dicis, o Galle, fortassis uera sunt: uerum non me pudebit apud te fateri, quod mihi accidit. Haud unquæ quiui dediscere cupiditatem illam à puero mihi insitam, uidelicet ut diues euadâ. Quin nunc quoque somniū illud ob oculos uersatur, aurū ostentâs potissimū autem scelestus ille Simon excruciat: qui qui dem tâtas inter opes delicietur. GAL. At ego te isto leuabo morbo Micylle: tametsi nox etiâdum est. Surge modo, ac sequere me. Siquidē ad ipsum te Simonem adducam: atque in aliorū diuitum ædes: quo nimirū uideas, quomodo res habeant apud illos. MICYL. Istuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes trāsfodere cōpelles? GAL. Nequaquæ: uerū Mercurius, cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est: ut si quis longissimā caudæ plumā, quæ ob molliciem inflectitur. MICYL. Atqui duas habes eiusmodi. GAL. At dextram ex his auulsam cuiquæ ego gestandā dederō, is quoad uoluerō, fores omnis poterit aperire, cunctaq; uidere, ipse inuisibilis. MICYL. Equidem ignorabam, o Galle, te præstigiariū quoque peritum esse. Porro si mihi isthuc semel præstiteris, uidebis illico Simonis uniuersas opes huc deportatas: nam eas huc rediens transferam. At ille rursus circūrodet, ebibetque putria coria, quibus cōsueuit soleas cōpingere. GAL. Atqui nefas sit istuc facere. Siquidē Mercurius illud mihi mandauit: ut si quis penam tenens, istiusmodi quippiam patrarit, uociferans furem

furem proderem. MICYL. Rem neutiq̃ uerisimilē nar-
ras: nempe Mercurium quū ipse sit fur, nō sinere alios,
ut idem faciant. Sed tamen abeamus. Nam aurū aue-
rā, si modo possim. GAL. Pennā prius reuellito. Quid
hoc rei? ambas reuulsisti. MICYL. Tutius hoc quidem
o Galle: tum tibi minus foedum sit futurū, ne altera cau-
dæ parte mutilatus claudices. GAL. Age sanè: sed utrū
Simonem prius adimus, an aliū quēpiam diuitum?
MICYL. Haud aliō, imo ad Simonē: qui uidelicet prō
disyllabo, tetrasyllab⁹ esse affectet, posteaq̃ diues eua-
sit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps
facio? GAL. Pennam seræ admoue. MICYL. Ecce autē:
dñj boni, ostium perinde atq̃ clauī resiliūt. GAL. Perge
porrò præcedens. Vides illum uigilantem ac supputan-
tem? MICYL. Video per Iouem, & quidem ad obscurā
siticulosāq̃ lucernulā. Præterea pallet, haud scio unde
Galle, totusq̃ exaruit, atq̃ extenuatus est: mirum, ni ci-
ris. Neq̃ enim auditum est illum alioqui male habere.
GAL. Ausculta quid dicat: si quidem intelliges, quibus
de causis ad eum modum sit affectus. SIMON. Nimi-
rum septuaginta illa talēta tuto admodum sub lectica
defossa sunt: neq̃ quisq̃ alius omnino uidit. At uero,
sedecim illa Sosylus equiso uidit me sub præsepi ocul-
rantem: itaq̃ de curando stabulo non est admodū sol-
licitus, quanq̃ nec alias admodū laboris appetens: ue-
risimile est autē illum multo etiam his plura sustulisse.

Nam

Nam unde alioqui Tibius heri tam ingēs falsamentū illi opsonio proposuisset? Tum autē aiunt illum monuisse uxori drachmis quinq̃. Hei misero mihi. Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid qđ ne pocula quidem sat in tuto mihi recondita sunt, quum sint multa. Vereor em̃, ne quis ea suffosso pariete tollat. Complures mihi inuident, atq̃ insidias parant: Præter cæteros autē Micyllus iste uicinus. MICYL. Ita per Iouē. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala gesto. GAL. Tace Micylle, ne p̃tinus ipso in furto nos prodas. SIMON. Optimū igitur fuerit, ut ipse insomnis seruem. Omnē obibo domū in orbem obambulās. Quis iste? uideo te per Iouē. O parietū perfossor: posteaq̃ es columna, bene res habet. Pernumerabo denuo refossum argētum, ne quid forte dudū me fugerit. En rursus, obstrepuit mihi nescio quis. Nimirum obsideor, atq̃ insidijs appetor ab omnibus: ubi mihi gladius? Si quēq̃ deprehendero, rursus aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habēt, o Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiā, donec noctis adhuc aliquātulū superest. MICYL. O miser, cuiusmodi uiuit uitam? hostibus eueniat ad hūc modum diuitem esse. Itaq̃ pugno illi in maxillam illiso, uolo discedere. SIMON. Quis me pulsauit? Latro cinio despolior miser. MICYL. Plora ac uigila, auricq̃ si milis corpore reddaris: quādoquidem illi affixus, deditusq̃ es. Nos autē, si uidetur, Gniphonem foeneratorē

N uisamus.

uifamus. Nā nec is procul hinc habitat. ipſæ nobis ſua:
 pte ſponte fores patuerunt. GAL. Vides hūc quoq; cu
 ris inuigilantem, & uſurarum rationes iterantem digi
 tis contortis? cui propemodum relictis his omnibus ſit
 in ſilpham, aut culicē, aut muſcam abeundū. MICYL.
 Equidem uideo miſerum ac uecordem hominē, ne nūc
 quidem multo meliorē uiuere uitam, q̃ ſilphæ aut culi
 cis. Adeo totus & hic à curis & rationibus eſt extenua
 tus. Nunc ad alium eamus. GAL. Ad tuum, ſi uidetur,
 Eucratē. En tibi fores per ſe patuere. Quin introimus?
 MICYL. Paulo ante hæc omnia mea erant. GAL. At
 etiam nunc tu diuitias ſomnias? uides igitur Eucratem
 ipſum quidem à famulo, uirum natu grandē. MICYL.
 Video profecto quiddā haudquaq; uirile. Porro alte
 ra ex parte ipſam itē uxorē à coquo conſuprari. GAL.
 Quid ergo? Num optaris & horum hæres exiſtere Mi
 cyllē. cunctaq; poſſidere, quæ ſunt Eucratis? MICYL.
 Haudquaq; Galle. Imo fame citius interierim, q̃ id ge
 nus quippiam patrare ualeat aurum & conuiuia. Duo
 oboli mihi potiores diuitiæ ſunt, q̃ ſi à domeſticis mi
 hi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc, quādoqui
 dem dies fermē diluxit, domū ad nos redeamus. Reli
 qua rurfus aliàs uidebis Micylle.

LVCIANI SOMNII SIVE GALLI FINIS.

DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

Ornatiffimo

ORNATISSIMO

IVRIS VTRIVSQUE DOCTORI THO

MAE RVTHALLO SECRETARIO

REGIO, NVNC EPISCOPO DV

NELMENSI, ERASMVVS RO

TERODAMVS,

S. P. D.

IDE quantum audaciæ mihi suppedit singularis quædam ingenij tui, morumq; facilitas, humanissime Ruthal/lex qui quum neutiq; ignorem te inter Aulicos primores, uel autoritate, uel gratia, uel splendore, uel eruditiõe præcipuū esse: tamen nō uerear meas nugas, rudes adhuc, uixq; è prima scheda repurgatas, ad tuam excellētiam mittere. Sed quid facerem? Iam urgebat nauita, uentos & æstum nulli seruire damitans. Itaq; ne nihil me apud hominem tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum forte erat in manibus: Misanthropum missimurum ad uirum unum omniū Philanthropotaton. Is est Luciani dialogus: quo uix alius lectu, uel utilior, uel iucūdiior: uersus quidem ille iam pridem ab alio nescio quo: sed ita uersus, ut interpretes hoc modo demonstrare uoluisset, sese neq; græce scire, neq; latine: nec temere adeo quis suspicetur eum interpretem sub-

N 2 ornatum

ornatū esse ab ijs, qui Luciano male uolunt. Tu nostrā hanc audaciam boni consules: & Erasmi in eorum numero pones, qui tui sunt amantissimi. Vale, Londini An. M. D. IIII.

LVCIANI TIMON

SIVE MISANTHROPVS, DES. ERAS-
MO ROTERODAMO IN
TERPRETE.

IUPPITER Philie, hospitalis, socialitæ, domesticæ, fulgurator, iussu randicæ, nubicogæ, grandistrepæ: & si quod aliud tibi cognomen attoliti Poetæ tribuūt, maxime quum hærent in uersu. Nam cum illis tu multinominis factus, carminis rui nam fulcis, metricæ exples hiatū. Vbi tibi nunc magnicrepū fulgur, graui fremū tonitru? ubi ardens, candens, ac terrificū fulmen? Nam hæc omnia iam palam apparet, nugas esse, fumūq; poeticum, nec omnino quicquid præter nominū strepitum. Sed decātata illa tua arma eminus ferientia expromptaq; nescio quomodo, penitus extincta sunt, frigentq; adeo, ut ne minimam quidem scintillulā iracundiæ aduersus nocentes reliquā obtineant. Itaq; citius quiuis ex his, qui peieraturi sunt, extinctum

tinctum ellychniū metuerit, q̄ flammam fulminis cun-
 cta necāris: usq̄ adeo titionem quēpiam in sese uibrare
 te putant, ut incendium aut fumū ab illo proficiscens,
 nihil quicq̄ formident: uerū hoc solum uulneris inferri
 posse iudicent, ut fuligine compleant̄. Quibus rebus fa-
 ctum est, ut iam Salmoneus tibi sit ausus etiā obtona-
 re: neq̄ id admodum ab re: quippe aduersus Iouē usq̄
 adeo ita frigidū, uir ad facinora feruidus, audaciāq̄ tu-
 midus. Quid nī enim faciat, ubi tu perinde ac sub mān-
 dragora stertis: qui neq̄ peierantes exaudias, neq̄ eo-
 rū qui flagitia cōmittunt, respectum agas? Cæcutis aut̄
 lippitudine, & hallucināris ad ea quæ fiunt: auresq̄ iam
 tibi obsurducrūt, instar horum, qui ætate defecti sunt.
 Quandoquidē quū iuuenis adhuc esses, acriq̄ animo,
 uehemensq̄ ad iracundiam: permulta in homines ma-
 leficos ac uiolentos faciebas. Neq̄ tum unq̄ tibi cum il-
 lis erant induciæ. Sed perpetuo fulmē erat in negotio:
 perpetuo obuibrabatur Aegis: obstridebat tonitru: ful-
 gur cōtinenter iaculorū in morem, densissime ex ædito
 loco deuolātium torquebatur. Terræ quassationes, cri-
 bri instar frequentes: ad hæc nix cumulatiū, neq̄ non
 grando saxorum in morem: atq̄ ut tecum grandius lo-
 quar, imbresq̄ rapidi & uiolenti, ac flumē quotidie ex-
 undans. Hinc tantū repente Deucalionis ætate, nau fra-
 gium ortum est: ut om̄ibus sub aqua demersis, uix uni-
 ca scaphula seruarietur: quæ in montē Lycorē appulit,

humani generis quasi scintillas quasdam seruās, unde
sceleratius etiam genus in posterum propagaretur. Ni
mirum igitur dignū secordia præmiū ab illis reportas:
quum iam nec sacra faciat tibi quisq̃, nec coronas offe
rat: nisi siquis obiter in Olympicis: ac ita ut ne is quidē
rem admodum frugiferam facere uideatur: sed priscum
quendā ritum magis referre, ac penē Saturnum: o deo
rum generosissime, te reddunt, magistratu abdicantes.
Omitto loqui, quoties iam templū tuū sacrilegio com
pilarint: quū tibi etiā ipsi in Olympiacis manus admo
liti sunt. Atq̃ interea tu altifremus ille pigritabaris,
uel excitare canes, uel uicinos aduocare: ut auxilio accur
rentes illos comprehenderent, quū etiā dum ad fugam
adornarentur. Sed egregius ille, gigantumq̃ extirpator
& Titanum uictor sedebas: quū tibi cæsaries ab illis cir
cūtonderetur, decūbitale fulmen dextera tenens. Ho
rum igitur, o prædare, quis tandē erit finis, quæ tu adeo
secure despicias: aut quando de tantis maleficijs pœnas
sumes? Quot Phaethontes, aut Deucaliones, satis ido
nei sint ad expiandum tam inexhaustam morū iniqui
tatem? Etenim ut de cōmunibus sileam: de ijs quæ mi
hi acciderunt dicam: quum tam multos Athenienses in
sublime euexerim: ex pauperrimis diuites reddiderim:
cunctisque quotquot opus haberent suppeditarim:
imo semel uniuersas opes in amicos iuuandos effude
rim. Simulatq̃ his rebus ad inopiam deueni: iam ne
agnoscor

agnoscor quidem ab illis: nec aspicere dignantur me, qui dudum reuerbatur, adorabant, meoque de nutu pendebant. Quod si quando per uiam ingrediens, forte fortuna in eorum quēpiam incidero: perinde ut euerfam hominis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam prætereunt, quasi ne norint quidem. Porro alij procul conspecto me alio sese detorquent: existimantes sese inauspicatū, abominandumque uisuros spectaculum: quem nō ita pridem seruatorem & adiutorem suū esse prædicabant. Itaque præmetibus malis ad extrema redactus consilia, renone arrepto, terram exerceo, quaternis conductus obolis: atque hic cum solitudine, eumque ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi uideor factururus, quod posthac nō intuebor plerosque præter meritum secundis fortunæ successibus utentes. Nam illud uel maxime urit. Iam igitur tandem aliquādo Saturni Rheæque proles excusso profundo isto, grauique somno (nam Epimenidem quoque dormiendo uicisti) de nouo iactato fulmine, aut ex Oetha redaccenso, ingenti reddita flamma iram aliquā strenui illius ac iuuenilis Iouis ostende: nisi uera sint quæ à Cretensibus de te, tuaque sepultura feruntur. IUPPITER. Quis hic est Mercuri: quem audio sic uociferantē ex Attica, ad radicem montis Hymetti: horridus totus, ac squalidus, pellēque hircina amictus: fodit autē ut arbitror: nam pronus incumbit homo loquax & confidens: mirum ni philosophus est: neque

est: neq; em̃ alioqui adeo impia, nefariaq; in nos fuerat dicturus. **MERCVRIVS.** Quid ais pater: an non nosti Timonem Echecratidis filium Colyttensem? Hic nimis est, qui nos sæpenumero in sacris legitimis conuiuio accepit: ille repente diues factus: ille qui totas Hecatombas, apud quem splendide Iouialia festa consueuimus agitare. **IVPPIT.** Hem quænam ista rerum cõmutatio: hiccine honestus ille? diues, quem tam frequẽtes cingebant amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitu? squalidus, erumnosus, fossor conductitijs, uti conjicio: quũ tam grauem ligonem gerat? **MERCVR.** Ad hunc modũ illum quodãmodo probitas euertit, atq; humanitas: & in omnes quicunq; egerent misericordia. At reuera uecordia potius facilitasq; nullusq; in suscipiẽdis amicis delectus: quippe qui neutiq; intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis quũ à uulturibus tam multis misero iecur eroderetur: ob id amicos eos, necessariosq; iudicabat, quasi beneuolentia erga sese afficerentur, quũ illos epulæ magis caperẽt. Ergo posteaq; ossa penitus nudassent, circũrosissentiq;: deinde si quæ medulla suberat, hanc quoq; admodum diligenter exussissent, aufugierunt: exuccũ & radicitus defectum destituentes: adeo, ut postea ne agnoscant quidẽ, aut aspiciant: tantũ abest ut sint qui suppeditẽt, impartiantq;. Has ob res fossor, & sago, ut uides, opertus pelliceo: urbem præ pudore fugiẽs, mercede terram exercet: aduersus ingratos

sus ingratos atra bile stomachatur: qui quidem sua benignitate ditati, admodum fastuose nunc prætereant: ac ne nomē quidē an Timon uocetur, nouerint. **IV PPIT.**
 Atq; pfecto uir neutiq; fastidiendus, neq; negligēdus: & iure optimo indignat, q̄ h̄s tantis in malis agat. Quare sceleratos istos adulatōres ipsi quoq; fuerim⁹ imitati: si eum uirum neglexerimus, qui tantū taurorū & caprarum pinguiſſimas quasq; nobis in aris adoleuerit. Quarū nidor etiā dum mihi in naribus residet. Tamen si propter negocia, maximāq; turbam peierantiū, tum ui, non iure agentium, neq; non aliena rapientiū, præterea ob formidinem, quem mihi pariunt sacrilegi: qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles: adeo ut ne minimū quidem nos cōniungere sinant. Iam pridē pfecto ad Atticam regionē oculos detorsissem: maxime posteaq; philosophia & de uerbis digladiatiōes, apud istos increbuerunt: ita ut pugnantibus inter se istis, uociferantibusq; ne exaudire quidem mortalium uota liceat. Vnde mihi necessum est, aut auribus obturatis sedere, aut dirūpi ab eis, cōficiq; qui uirtutē quandam, & incorporea quædam, merasq; nugas ingēti uociferatione cōnectūt. hæc in causa fuerūt: ut hūc quoq; neglexerim, quum haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquū est Mercuri, tu Plutum adducens, quantū potes ad istum abeas. Porro Plutus unā secum ducat & thesaurum, & utriq; apud Timonem perseuerent. Necq;

○

rent. Neq; usq; adeo facile demigrēt, etiā si q̄ maxime
 rursum illos p̄ benignitatē ex ædibus exegerit. Cæterū
 de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hūc sunt
 usi, in posterū cōsultabo: poenasq; daturi sūt, simulatq;
 fulmē instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspi-
 de duo è radijs maximi: quum nuper audius in sophi-
 stam Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus sua
 debat, nullo pacto esse ullos nos, qui dñj uocaremur. At
 illum quidem errore nō feriebam, propterea quod Pe-
 ricles obtenta manu eum protexerit. Cæterum fulmen
 in Castoris ac Pollucis templū detortum, tum illud ex-
 ussit, tum ipsum parū abfuit, quin ad saxum cōminue-
 retur. Quāq; interim uel id supplicij satis magnum in
 istos fuerit, si Timonem cōspexerint egregie locupletē
 factum. **MERCVR.** Quantum habet momenti altum
 uociferari, & obstreperū audacēq; esse. Idēq; nō r̄s mo-
 do qui causas agunt, uerū etiam qui uota faciunt cōdu-
 cibile. En mox è pauperrimo diues euaserit Timon: qui
 se in precando damosum & improbum præstiterit, Io-
 uemq; reddiderit attētum. Quod si silentio fodisset in-
 curuus: etiā nunc foderet neglectus. **PLVTVS.** At ego
 Iuppiter hauquaq; ad istum rediturus sum. **IVPPIT.**
 Quid ita non rediturus optime Plute. præsertim à me
 iussus? **PLVTVS.** Quoniā per Iouem iniuria me affe-
 cit eñciens, & in multa fragmenta dissecans: idēq; quum
 illi paternus essem amicus: ac me, penē dixerim, fuscinis
 ex ædibus

ex ædibus extruist: nec aliter q̃ n̄, qui è manibus ignem
abijciunt. Num rursus ad istum ibo: parasitis, adulatori
bus, & scortis donandus? Ad eos me mitto Iuppiter:
qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equi
dem in precio sim, & maiorem in modū exoptatus. At
hi stupidi cum inopia cōmercium habeant, quā nobis
anteponunt: atq; ab ea accepto sago pelliceo, ligonēq;
sat habeant: quū quatuor lucrātur obolos, decem talen
ta contemptim dono dare soliti. IVPPIIT. Nihil istius
modi posthac in te facturum est Timon: quippe quē
ligon abunde satis corripuerit: nisi prorsus nullum do
lorem sentiunt illius ilia, te uidelicet potius, q̃ inopiam
esse præoptandam. At tu mihi querulus admodum ui
deris esse: qui nūc Timonem incuses, quod tibi patefa
ctis foribus libere permiserit uagari: neq; includēs, neq;
zelotypus in te. Porro aliās diuersa de causa in diuites
stomachabare: quum diceres te ab illis repagulis, dau
bus, ac signorum obiectaculis impressis ita fuisse cōdu
sum, ut ne prospicere quidē in lucem tibi liceret. Id igit̃
apud me deplorabas, affirmās præfocari te nimis tene
bris: eōq; pallidus nobis occurrebas, & curis confectus:
digitis etiānum ex assiduo colligendi, coaceruādīq; usu
contractis, contortisq;. quod si quando daretur oppor
tunitas: aufugiturum quoq; ab illis te minitabare. In
summa: rem supra modum acerbam iudicabas in areo
ferreōue thalamo, Danaes exemplo, uirginē asseruari:

O 2 atq;

atq; à scelestissimis educari pædagogis, scenore, & com-
puto. Proinde absurde facere aiebas hos, quod te præ-
ter modum adamarent: neq; (quū liceret) frui auderent:
neq; quū ipsis esset in manu, amore suo secure uterent.
Sed uigiles obseruarent: ad signū ac seram oculis nūq;
cōnientibus: neq; usq; dimotis semp intuites, abūde
magnū fructum arbitantes: nō quod ipsis fruendi fa-
cultas adesset, sed quod nemini fruendi copiā facerent:
non aliter q̃ in præsepi canis, nec ipsa uescens hordeis,
nec equū famelicum id facere sinens. Quinetiā ridebas
istos, qui parcerent, asseruarentq;, & (quod esset absur-
dissimū) ipsi quidem sibi subtraherent, uererēturq; con-
tingere: non intelligerent aut fore: ut aut sceleratissimus
famulus, aut dispensator, aut liberorū pædagogus sit-
tim subiret: ludibriū habiturus infelicem & inamabile
herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & oris angu-
sti lucernulam, ac siticulosum scirpulum usuris inuigila-
re. Quid itaq;: an non iniquū quū hæc quondā incusa
ueris, nūc in Timone diuersa his criminari? PLVTVS.
Atqui si rem uere perpenderis, utrūq; me iure facere iu-
dicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas: negligē-
tia potius, haud beneuolentia, studiumq;, quod ad me
pertinet, merito uideatur. At ē diuerso: qui me ostijs ac
tenebris inclusum seruabāt: id agentes, quo scilicet cras-
sior, saginiorq;, ac uehementer corpulentia onustus
euaderem: quū interim neq; ipsi contingerent, neq; in
lucem

lucem producerent, ne uel aspiceret à quopiam: hos dementes & contumeliosos in me iudicabam: quippe qui me nihil cōmeritum tor in uinculis cogerēt situ carieq; putrescere: haud intelligentes, quod mox demigrēt: me alij cui piā cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probō: sed ne illos quidem, qui nimium facile mihi manus admovent. Sed qui (quod est optimū) mediocritate utantur: uti nec prorsus abstineant, neq; penitus profundant. Etenim illud per Iouem cōsydera Iuppiter: Si quis ubi puellulam & formosam lege duxisset uxore: postea neq; obseruet, nec ulla omnino zelotypia prosequatur: uidelicet sinens illam noctu atq; interdiu quocunq; libitū sit ire, & quicumq; uoluissent cum his haberem: uel producat potius ultro ut adulteretur, fores aperiens, ostentansq; & quolibet ad illā inuitās: num hic amare uidebitur? profecto hoc tu nequaquā dices Iuppiter, qui saepenumero amorem senseris. Rursum si ingenuam lege domum deducat: uti liberos legitimos progeneret: ceterum nec ipse contingat florētem aetate, decoramq; uirginem, nec alium sinat aspicerē: sed in dulsam, orbam, sterilemq; in perpetua uirginitate contineat: idq; prae amore se facere praedicet: & hunc quidē praeferat, pallore corpore exhausto, oculis refugis: num fieri potis est, ut huiusmodi non desipere uideat? quippe qui quū liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellā adeo formosam atq; amabilem sinat emarcescere:

cescere: per omnē uitam tanq̃ Cereri sacerdotē alens.
Huiusmodi & ipse indigne fero: quum à nōnullis igno-
miniose cædor calcibus, laniorq̃ atq̃ exhaurior à non
nullis contra perinde, ut stigmaticus fugitiuus compe-
dibus uindior. IVPPI TER. Quid est autem quod ad-
uersus illos indigneris? quandoquidem utriq̃ poenas
egregias luunt. Alteri quidem dum Tantalī in morem,
neque bibere sinuntur, neque edere: sed ore siccō dun-
taxat inhiant auro. Alteri uero dum his cœu Phynœo ci-
bos harpyiæ ipsis è faucibus eripiunt. Sed abi iam, Ti-
mone, multo posthac usurus cordatiore. PLVTVS. An
ille aliquando desinet me cœu foraminoso cophino, pri-
usq̃ omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi
conetur occupare, quo minus influam: ueritus, ne si co-
piosius infundar, ipsum undis obruam? Quo fit, ut in
Danaidum dolium aquam mihi uidear illaturus, fru-
straq̃ infusus, uase continente liquorē: imo prius
prope modum effuso quod influit, q̃ influxerit. Adeo
latus doli hiatu ad effusionem ac liber exitus. IVPPI
TER. Proinde ni hiatum istum obturauerit, perpe-
tuamq̃ perstillationem sistere studuerit: te propediem
effuso, facile rursus sagum, & ligonem in doli fœce re-
periet: sed interim abite, atque illum diuitem reddite.
At tu Mercuri fac memineris: ut rediens Cyclopa ex
Aetna, tecum adducas: quo fulmen cuspidē restituta re-
sarciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. MER-
CVRIVS.

CVRIVS. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam o prædare: te non cæcum modo, uerū etiam claudum esse. PLVTVS. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: uerum si quando proficiscor à Ioue missus ad quempiam, tum nescio quo pacto tardus sum, & utroq; claudus pede, ita ut ægre ad metam pertingere queam: sene nōnunq̃ interim facto, qui me opperiebatur. Porro quum discedendum est, alatum uidebis multo auibus celeriorē. Vnde fit: ut uix iam amoto repagulo, ego iam præconis uoce uictor pronūcier: saltu stadium transmensus, ne uidentibus quidem aliquoties spectatoribus. MERCVRIVS. At ista quidem haud uera narras: imo ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat, quo restim emerent: qui hodie repente diuites facti, splendide uiuant: albis quadrigis uehantur, quibus ante ne asellus quidem suppeditarit. Il tamen purpurati, aurumq; manibus gestantes obambulant. Qui ne ipsi quidem opinor, credere possunt, quin per somniū diuites sint. PLVTVS. Ist hac alia res est Mercuri: neque enim tum meis ipsius ingredior pedib⁹: nec à Ioue, sed a Dite ad istos trāsmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est; ac magna donans: id quod ipso etiā nomine declarat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad alium demigrandū: in tabellas iniiciunt me: ac diligenter obsignantes sarcinæ in morē sublatū transportāt. Interea defunctus ille, alvubi

cubi in ædiū tenebricosa parte iacet ueterē linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiātur. Porro qui me sperauerāt obtinere, in foro opperiūtur hiantes: nō aliter, q̃ hyrundinem aduolantē stridentes pulli. Deinde ubi signū detractum est, & lineus ille funiculus incisus, apertæq; tabellæ: iamq; nouus dominus pronūciatus est, siue cognatus quispiam, siue adulator, siue seruulus obscœnus, qui puerili obsequio fauorem emeruerit: etiā tū mento subraſo, pro uarijs & opiparis uoluptatibus, quas illi iā exoletus suppeditauerat, ingens scilicet præmiū ferens generosus quisquis ille tandem fuerit, nōnunq̃ me ipsis cū tabellis arreptū, fugiens adportat cōmutato nomine: ut q̃ modo Pyrrhius, aut Dromo, aut Tibius: iam Megades, aut Megabizus, aut Protarchus appelletur. Cæterum illos nequicq̃ hiantes, secq̃ mutuū intuentes relinquit: ac uerum luctum agentes, quod eiusmodi Thynnus ex intimo ſagenæ ſinu ſit elapſus, qui non parum magnā eſcam deuorarit. At hic repente totus in me irruens: homo uitæ mūdioris atq; elegantioris rudis, pingui, illotāq; cute, qui compedes etiā dum horreſcit: & ſiquis præteriens loco increpet, arrectis ſtet auribus: quiq; piſtrinū, perinde uti templum adoret: non eſt deinceps tolerandus ijs, quibuſcū uiuit: uerum & ingenuos afficit contumelia, & conſeruos flagris cædit: experiens, num ſibi quoq; ſimilia liceant, donec aut ſcortulo cuipiam irretitus, aut equorū alendorū ſtudio

studio captus, aut adulatoribus sese permittēs, de ieran-
 tibus Nireo formosiorē esse: Cecrope, Codrōne ge-
 nerosiorē, callidiorē Vlyssē: unū autem uel sedecim
 pariter Crœsis opulentiorē. momento temporis semel
 profundat infelix, quæ minutatim multis ex periurijs,
 rapinis, flagitijs, fuerāt collecta. MERCVR. Ista fermē
 sic habēt uti narras: uerum ubi tuis ipsius ingrederis pe-
 dibus: qui tandem cæcus quū sis, uiam inuenire soles?
 Aut qui dignoscis ad quosnam Iuppiter te miserit, di-
 gnos illi uisos qui diuitijs abundant? PLVTVS. Enim
 uero, credis me reperire istos ad quos mitto? MER-
 CVRIVS. Per Iouem haudquaquē. Neq; enim alioqui
 Aristide præterito ad Hipponicū & Calliā accessisses,
 tū ad alios permultos Athenienses, homines ne obolo
 quidem æstimandos. Cæterum quid facis quandoqui-
 dem es emissus? PLVTVS. Sursum ac deorsum circū
 cursans oberro, donec imprudens in quēpiam incurre-
 ro: hic autē quisquis ille sit, qui forte primus me nactus
 sit, abducit ac possidet: te Mercuri p̄ lucro præter spem
 obiecto, uenerās atq; adorans. MERCVR. Num ergo
 fallitur Iuppiter: qui quidem credat ex ipsius animi sen-
 tētia, ditari abs te hos, quos ille dignos existimarit qui
 ditescerent? PLVTVS. Et iure quidem optimo fallitur
 o bone: quippe qui quum me cæcum esse non ignoret
 emittat uestigatum rem usq; adeo repertu difficilem, &
 iam olim è uita sublatam, quam ne Lynceus quidem fa-

cile inueniret: quæ nimirū adeo obscura sit, ac minuta.
 Itaq; quū rari sint boni: improbi porrò in ciuitatibus
 omnia obtineant: oberrans facile in huiusmodi morta-
 les incurro, ac retibus illorum illigor. MERCVR. Atqui
 fit: ut quoties eos deseris, celeriter aufugias quū uix sis
 ignarus? PLVTVS. Tum demum acutum cerno, pedi-
 busq; ualeo: ubi ad fugam tempus inuitat. MERCVR.
 Iam illud quoq; mihi responde: qui fit, ut quū sis ocu-
 lis captus (dicēdum enim est) præterea pallidus, postre-
 mo claudus: tã multos habeas amâtes, adeo ut omnes
 in te defigant oculos: & si potiantur, felices uideantur:
 sin frustrentur, non sustineant uiuere? Ex his equidem
 non paucos noui, q sic perdit te amarint, ut sese aereo
 è scopulo piscosi in æquoris alta, præcipientes abiecerint:
 rati fastidiri sese abs te, propterea quod illos nullo pa-
 cto respexisses. Quanq; sat scio, tu quoq; fateberis: si
 quo modo tibi ipsi notus es: furere istos, qui eiusmodi
 amore sunt dementati. PLVTVS. At enim credis me:
 qualis sum, talem istis uideri: nempe claudum, aut cæ-
 cū, aut siquid aliud adest mihi uitij? MERCVR. Quid
 ni, o Plute: nisi forte & ipsi omnes cæci sunt. PLVTVS.
 Haud cæci quidem, o optime: uerū inscitia, errorq; quæ
 nunc occupant omnia, illis offundunt tenebras: ad hæc
 ipse quoq; ne per omnia deformis sim, persona uehe-
 menter amabili tectus, inaurato, gemmisq; picturato,
 ac uersicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese na-
 tui

Alludit ad
 carmē The-
 ognidis.

tui uultus uenustatē aspicere: amore capiūtur, dispere/
 untq; nisi potiant. Quod si quis me toto corpore renu/
 datum illis ostenderit: dubio procul futurū sit ut se ipsi/
 damnēt, qui tātopere cāutierint adamātes res neutiq;
 amādas ac fœdas. MERC. Quid ergo posteaq; eō per/
 uētum est ut iam diuites euaserint: iamq; personā sibi/
 circūposuerint, rursus falluntur. Adeo ut si quis illis de/
 trahere conet: penē caput potius, q; personā abijciant.
 Neq; enim uerisimile est etiā tum illos ignorare, auro
 bracteata esse formā, quū intus cuncta inspexerint.
 PLVTVS. Ad id nō parum multæ res, o Mercuri, mihi
 sunt adiumento. MERCVR. Quænam? PLVTVS. Si/
 mulatq; qui me primū nactus est, apertis foribus exce/
 perit: danculum unā mecum introit elatio, uerordia, ia/
 ctantia, mollities, uiolētia, dolus, atq; alia item innume/
 rabilia: à quibus omnibus posteaq; est animus occu/
 patus: iam admiratur quæ neutiq; sunt admiranda, &
 appetit ea quæ sunt fugienda: neq; cunctorū illorum
 quæ introierant, malorum patrem stupet, illorum satel/
 litio uallatum: quiduis potius passurus, q; uti me cōpet/
 latur reiicere. MERCVR. Ut leuis ac lubricus es Plute,
 retentu difficilis, ac fugax: neq; ullā præbens ansam cer/
 tam quo prēsus tenere: sed nescio quomodo anguilla/
 rum ac serpentū in morē inter digitos elaberis. At è di/
 uerso paupertas, uiscosa, prensu facilis, totóq; corpore
 mille uncos gerit hamos: ut qui tetigerint, illico hæreāt,

neq; facile queāt auelli. Verum interea dum nugamur,
rem haud paruam omisimus. PLVTVS. Quam? MER
CVRVS. Nempe quia thesaurum nō adduxerimus:
quo uel in primis erat opus. PLVTVS. Ist hac quidem
ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto
illo ad uos ascendere soleo: iussōq; intus manere forib;
occlusis: neq; cuiq; aperire, nisi me uociferantē audierit.
MERCVR. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me con
sequitor chlamydi adhærens, donec extremā uiam at
gerimus. PLVTVS. Recte facis Mercuri, quum me per
uiam ducis. Etenim si me deferres: forsan oberrās in Hi
perbolum aut Cleonē inciderem. Sed quis hic stridor
ocu ferri saxo impacti? MERCVR. Timon hic est, qui
proxime montanū & petricosum fodit solum: Paup̄r
adeſt & Paupertas, & Labor ille. Tū Robur, Sapiētia,
Fortitudo, atq; id genus aliorum turba: quorū omniū
agmē Fames iungit longe præstantius, q̄ tui sint satel
lites. PLVTVS. Quin igit̄ q̄ocyſſime diſcedimus Mer
curi? Neq; enim ullum operæ precii fecerimus cū homi
ne eiufmodi uallato exercitu. MERCVR. Secus uiſum
eſt Ioui: quare ne metu deterreamur. PAUPERTAS.
Quo hunc nunc Argicida manu abducis? MERCVR.
Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue ſumus ire iuſſi.
PAUPERT. Ita ne ruſum Plutus ad Timonem? po
ſtea q̄ ego hunc antea delitijs male corruptum ſuſcepi:
cōmendansq; ſapientia & labori, ſtrenuū, multiq; pre
cij uirum

enſuirum reddidi: Adeo ne deſpicienda; inſuriæq; idonea uobis paupertas iudicor: ut hunc quæ mihi unica erat poſſeſſio, eripiatis: iam exactiſſima cura ad uirtutē excultum: ut Plutus hic ubi denuo ſuſceperit, per cōtūmeliam & arrogātiā illi manu iniecta, talem reddiderit, qualis erat dudum, mollem & ignauū, ac uecordem: rurſum mihi reſtituat, ubi iam nihili factus erit, & ridiculus. MERCVR. Sic o paupertas, Ioui placitum eſt. PAUPER T. Equidem ab eo. At uos labor & ſapientia, reliquiꝫ, conſequimini me. Porro hic breui cognoscet, qualis in ſe fuerim, quā nunc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarū doctrix. Qui cum donec habuit cōmercium, ſano corpore, ualentĩꝫ animo perſeuerauit: uirilē exigens uitam, & ad ſeſe reſpiciens: ſuperuacua autem & uulgaria iſta aliena, ita ut ſunt, exiſtimās. MERCVR. Diſcedūt illi: nos ad eū adeamus. TIMON. Quinam eſtis, o ſceleſti: aut qua gratia huc adueniſtis homini operario, mercenariōq; negociū exhibitori: uerum haudquaꝫ læti abibitis, ſceleſti ut eſtis omnes: nā ego uos illico glebis & ſaxis petitos cōminuā. MERCVRIVS. Nequaꝫ o Timon, ne ferito, neq; em̄ ſeries mortales: uerum ego ſum Mercurius, hic Plutus. Miſit nos Iuppiter, uotis tuis exauditis. Quare, qd' bene uertat, opes accipe, deſiſtens à laboribus. TIMON. Atqui uos iam ploraueritis, etiam ſi dñ ſitis ut dicitis. Siquidem odi pariter omnes, tum deos, tum homines. Sed hunc

cæcum quisquis is fuerit, mihi certū est ligone impacto
 cōminuere. PLVTVS. Abeamus per Iouem Mercuri:
 quandoquidē hic homo mihi uidetur nō mediocriter
 insanire: ne malo quopiā accepto discedā. MERCVR:
 Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus
 istam ferocitatē, asperitatēq: ac manibus obujs ex-
 cipe bonam fortunā: rursus diues esto: rursus Athe-
 tiensium princeps: & ingratos illos despicio, quum so-
 lus florebis. TIMON. Nihil mihi uobis est opus, ne ob-
 turbate. Sat opum mihi ligo: præterea fortunatissimus
 sum, si nemo ppius ad me accesserit. MERCVR. Adeo
 nē quæso inhumaniter? Hæc ego sæua Ioui refero atq;
 immania dicta? Atqui par erat forsità homines tibi ha-
 beri inuisos: ut qui tam multa indigna in te cōmisissent:
 deos odio te prosequi nequaq; erat consentaneū, quū
 illi tantopere tui curam agant. TIMON. At tibi Mercu-
 ri, Iouiq; quod me respicitis, plurimā equidem habeo
 gratiam: ceterū hunc Plutum nequaq; recepero. MER-
 CVRIVS. Quid ita? TIMON. Quoniā pridē innume-
 rabiliū malorū hic mihi fuit autor: quū me assentatori-
 bus pderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odiū,
 illecebris corrumpere, inuidiæ obnoxium redderet: de-
 ritq; quū repente me adeo perfide ac proditorie desti-
 tuerit. Contra, paupertas optima, me laboribus uiro di-
 gnissimis exercens, mecumq; uere & libere cōuiuens: &
 quibus opus erat suppeditaui laboranti, & utilgarū
 ista

ista docuit cōtemnere: effectūq; ut mihi uitæ spes omnis
 ex me ipso penderet. demonstrās quānam essent opes
 uere meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neq; sy-
 cophanta imitans, neq; plebes irritata, neq; condona-
 tor suffragiorum autor, neq; tyrannus intentis insidijs
 queat eripere. Itaq; iam ualidus effectus ob laborem.
 dū hunc agellum gnauiter exerceo: neq; quicq; eorū
 quæ sunt in ciuitate malorū aspicio: abunde magnū &
 sufficientē uictum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mer-
 curi, quā uenisti uiam remetiēs, recurre, unā tecum Plu-
 tum adducens ad Iouem. illud mihi sat fuerit, si effece-
 rit ut omnes mortales per omnē ætatē eiulent. MERC.
 Nequaq; o bone: neq; enim omēs ad eiulandum sunt
 accōmodi. Quin tu iracunda, pueriliāq; ista missa face,
 ac Plutum excipe: nō sunt reiicienda munera, quæ à Io-
 ue proficiſcūtur. PLVTVS. Vin Timon ut cōtra te par-
 tes defendo meas: an grauiter feres siquid dixerō? TI-
 MON. Dico: ne multis tamē, neq; cum procemijs, quē
 admodū perditissimi isti solent Oratores. Nam huius
 Mercurij gratia te feram paucis dicentē. PLVTVS. At/
 qui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus
 abs te accusato. Attamen uide: num qua in re te quem-
 admodū ais læserim: qui quidē dulcissimarū quarūmq;
 rerum tibi extiterim autor, opifexq;, autoritatis, præsi-
 dentia, coronarū, aliarū item uoluptatum: mea opera
 conspicuus eras, celebris & obseruandus. Cæterū siquid
 molesti

molesti ab adulatorib⁹ accidit: nō mihi potes imputare, quin ipse magis abs te sum affectus cōtumelia, propterea quod me tā ignominiose uiris illis execratis supeditans: qui te mirabantur, ac prætigijs dementabāt, mihi cū modis omnibus insidias struebāt. Porro quod extremo loco dixisti, te à me proditū, desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quum ipse sim modis om̃ibus à te reiectus, præceptsq; exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde, sagū istud charissima tibi paup̃tas circūposuit. Itaq; testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te uenirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. **MERCVR.** At nūc uides Plute, in cuiusmodi hominem sit cōmutatus. Proinde audacter cum illo cōsuetudinem age. Tu uero fode ita ut facis. Tu interim thesaurū sub ligo nō adducito. Audiet em̃ si tu accersueris. **TIMON.** Parendum est Mercuri, rursusq; ditescendum. Quid enim facias quū dī compellant: tamē uide, in quas turbas me miserum coniicies: qui quidem quū ad hunc usq; diem felicissime uixerim, tantū auri repente sum accepturus, nihil cōmeritus mali, tantumq; curarum suscepturus. **MERCVR.** Sustine Timon mea gratia: tametsi graue est isthuc, atq; intolerādum: quo uidelicet palpones illi præ inuidia rūpātur. Ego porro superata Aethna in ælum reuolauero. **PLVTVS.** Abijt ille quidē sicut apparet. Nam ex alarum remigio facio cōiecturam. Tu uero hic operire,

hic operire: si quidē digressus Thesaurū ad te trāsmittā: sed feri fortius tibi loquor auri Thesaurē: Timoni huic audiēs esto, offerc̃p̃ remet eruendū. Fodi Timon altius impingēs. Caterū ego à uobis digredior. TIMON. Age iā o Ligo: nūc mihi tuas uires explica: neq̃ defatigare, dū ex abdito Thesaurū in apertū euocaris. Hem prodigiorū autor Iuppiter, amici Chorybātes, ac lucifer Mercuri: undenā auri tantum? Num somniū hoc est? Me tuo ne carbones reperturus sim expectatus. Atqui aurum profecto est insigne, fuluū, graue, & aspectu multo iucundissimum.

• Pulcherrima Aurum faustitas mortalibus.

Quippe quod ignis in morē ardes, noctesq̃ & dies renides. Ades o mihi charissimū, desyderatissimūq̃: nūc demū credo uel Iouem ipsum olim aurum esse factū. Etenim quæ tandē uirgo, nō exporrecto sinu usq̃ adeo formosum amatorem excipiat, per tegulas illapsū? o Myda Croeseq̃, ac munera, delphico in templo dicat: ut nihil eratis si cum Timone, cumq̃ Timonis opibus conferamini: cui ne Persarum quidem rex par est. O Ligo, sagum charissimū uos huic panī suspendi cōmodū est. At ego q̃maxime semotum mercatus agrum, turriculāq̃ seruandi auri gratia cōstructa, uni mihi affatim uixero: sepulchrū item inibi mihi defuncto parare est sentētia. Hæc igitur decreta sunt, placitāq̃ in reliquū uitæ: seiūctio, ignorātia, fastidiū erga mortales omnis.

Q Porro

Porro amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiae, meræ nugæ. Tum cōmiserari lachrymantem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morum subuersio: at uita solitaria, qualis est lupis: unusquisq; sibi amicus Timon: cæteros omnes hostes, & insidiarū machinatores. Cum horum quopiā congregi, piaculum: adeo ut si quem aspexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa: non alio nobis habeantur loco, q̃p̃ signa saxea, æreæue: neq; fœcialem ab illis missum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Mons hic solitudinē meā aduersus illos tueatur. Cæterum tribules, cognati, populares: postremo patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorūq; mortaliū gloriæ: solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse secum oblectetur, liber ab assentionibus, & onerosis laudibus dñs sacra faciat: epulet̃ solus, sibi ipsi uicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac semel decretum esto: ut unus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronā admo- uere. Nullumq; nomen sit dulcius, q̃p̃ Misanthropi, id est, hominū osoris. Morum autē notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas: quod si quē conspexero incendio conflagentē, obtestantemq; quo re stinguam, pice oleoq; restinguere: rursum si quē flumē undis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret ut retineatur: hūc quoq; demerso capite propellere, ne possit emicare, hunc ad modum par pari relaturus est. hanc le

gem

gem Timon tulit Echecratides Colytenfis: & concionis
 fubfcripfit fuffragijs idem ille Timon. Age hæc decreta
 funto: hæc fortiter tueamur. Cæterum magno emerim
 ut id omnibus innotefcat, quod opibus abūdo: nā illa
 res illos præfocauerit. fed quid illud? Hæc quæ trepida
 tio: undiq; concurrunt, puluerulenti atq; anheli, haud
 ſcio unde aurum odorati. Vtrū igitur hoc conſenſo col
 le ſaxis eos abigo, è ſublīmi deiaculans: an hac tantū in
 re legem uiolabimus, ut ſemel cum illis congregiamur:
 ut magis angantur, faſtiditi, repulſiq;? Ita ſatius eſſe du
 co. Ita q; reſtemus quo illos iam excipiamus. Age pro
 ſpiciam: primus eorum iſte quis eſt? Nempe Gnatonī
 des adulator, qui mihi nuper ſymbolum petēti, funem
 porrexīt, quum apud me ſæpenumero ſolida dolia uo
 muerit. Sed bene eſt quod ad me uenit: nam primus
 omniū uapulabit. GNATO. An nō dixi Timonem ui
 rum bonū nō neglecturos eſſe deos? Salue Timon for
 moſiſſime, iucundiſſime, cōuiuator belliſſime. TIMON.
 Scilicet & tu Gnatonides, uulturum omniū edaciſſime
 atq; hominū perdiſſime. GNATO. Semper tibi gra
 ta dicacitas. Sed ubi cōpotamus? Nam nouam tibi ad
 fero cantilenam, ex his quos nuper didici dithyrambis.
 TIMON. Atqui elegos canes, admodū miſerabiles, ab
 hoc doctus ligone. GNATO. Quid iſtuc? Feris o Ti
 mon? Atteſtor o Hercules: hei hei in ius te uoco apud
 Areopagitas, q; uulnus dederis. TIMON. Atqui ſi cun

tere paulisper, mox cedis me reū ages. GNATO. Ne
quaquā: quin tu planē uulneri medere, paululo auri in-
uncto. Mirum enim in modū præsenteū id est reme-
dium. TIMON. Etiā manes? GNATO. Abeo. At tibi
male sit, qui quidem ex uiro cōmodo tam sauius factus
sis. TIMON. Quis hic est q̄ accedit recaluafter ille? Phi-
liades, assentatorum omniū execratissimus. Hic quū à
me solidū acceperit fundum, tum filiae in dotem talen-
ta duo, laudationis præmiū, quū me canentem reliquis
silentibus, omnibus solus maiore in modum extulisset
deierans me uel oloribus magis esse canorum, ubi me
pridem ægrotum conspexisset: nam adieram oraturus
ut mei curam ageret: plagas etiā egregius ille uir impe-
git. PHILIADES. O impudentiā: nunc demum Timo-
nem agnoscitis: nunc Gnatonides amicus & conuiuaz
enimvero habet ille digna se, quandoquidē immemor
est atq̄ ingratus. At nos qui iam olim conuictores su-
mus æquales ac populares: tamen modeste agimus, ne
insilire uideamur. Salue here: fac ut istos adulatores sa-
cilegos obserues, qui nusquā adsunt nisi in mensa: prae-
terea à coruis nihil differūt. Neq̄ posthac huius ætatis
mortaliū ulli fidendum est. Omnes ingrati, & scelesti.
At ego quū tibi talētum adducerem, quo posses ad ea
quæ uelles uti: in uia accepi, te summas quasdam opes
esse nactū. Proinde accessi his de rebus admoniturus
te, quanquā tibi forsitan me monitore nihil erat opus: ui-
ro nimirum

so nimirum adeo prudenti, ut uel Nestori ipsi, si necesse
 est, consiliū dare queas. TIMON. Ita fiet Philíades: sed
 age, accede quo te ligone comiter accipiam. PHILÍAD.
 Viri caput mihi cōminutum est ab hoc ingrato, propte
 rea quod eum ea quæ in rem illius erant, admonui. TI-
 MON. Ecce tertius huc orator Demeas se recepit, tabu-
 las dextra gestans: aitq; se mihi cognatum esse. hic una
 die de meo sedecim talenta ciuitati depēdit: nam dāna-
 tus erat, ac uinctus. At quū soluendo non esset, ego mi
 fertus illum redemi. Porro quū illi sorte obuenisset, ut
 Erechteidi tribui distribueret ærarium: atq; ego adiens,
 id quod ad me redibat poscerem: negabat se ciuē nosse
 me. DEMEAS. Salue Timon: præcipuū generis tui præ-
 sidium, fulcimentum Atheniensium, defensor saculū Græ-
 ciæ. Profecto iamdudum te populus frequēs, & utraq;
 curia opperitur. Sed prius decretū audi, quod de te cō-
 scripsi. quandoquidē Timon Echecratidæ filius, Coly-
 tentis uir: non modo probus & integer, uerum etiam sa-
 piens, quātum alius in Græcia nemo: nunq̃ per omnē
 uitā destitit optime de Rep. mereri. Tum autē in olym-
 picis uicit pugil: & lucta cursuq; die eodem, ad hæc so-
 lenni quadriga, equestriq; certamine. TIMON. At ego
 ne spectator quidē unq̃ in olympicis sedi. DEMEAS.
 Quid tum? spectabis posthac: sed ista communia addi
 satius est. Tum anno superiore aduersus Achæmensēs
 p̃ Rep. fortissime se gessit, & Peloponēsiū duas acies

Q 3 conscidit.

conscidit. TIMON. Qua ratione? Quippe qui nec unq̃
arma gesserim, neq̃ unq̃ militiæ dederim nomen. DEMEAS. Modeste tu quidem de teipso loqueris: nos ta-
men ingrati futuri sumus, nisi meminerimus. Præterea
scribendis plebiscitis, & in consultationibus, & in admi-
nistrandis bellis nō mediocrē utilitatem attulit Reipu.
His de causis omnibus uisum est, curiæ, plebi, magistra-
tibus, tributim, plebejs singulatim, cōmuniter uniuersis, aureū statuere Timonem iuxta Palladem in arce:
fulmen dextra tenentem: radijs tempora ambiētibus:
utq̃ septē aureis coronis coronetur: hæcq̃ coronæ ho-
die in Dionysijs per Tragædos nouos promulgētur.
Siquidem hodie, illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc
suffragium Demeas orator, propterea quod cognatus
illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam & orator
optim⁹ Timon: præterea quicqd uoluerit. Hoc igit̃ tibi
suffragium: sed utinā & filium meū ad te pariter addu-
xissem, quē tuo nomine Timonē appellauī. TIMON.
Qui potest Demea, quū ne uxorem quidem duxeris
unq̃, quantū nobis scire licuit? DEMEAS. At ducā, no-
uo ineunte anno, si deus permiserit: liberisq̃ operā da-
bo. Tum quod erit natum (erit aut̃ masculus) Timonē
nūcupabo. TIMON. An uxorem tu sis ducturus, equi-
dem haud scio: tāta à me plaga accepta. DEMEAS. Hei
mihi. Quid hoc est rei? Tyrannidē Timon oceptas:
pulsasq̃ eos qui sunt ingenui: ipse nec ingenuus planē,
nec ciuis:

nec ciuis: uerum propediem pœnas daturus: quū alijs
 nominibus, tum quod arcem incenderis? TIMON. At/
 qui nō conflagrauit arx sceleste. Proinde palam est, te
 calumniatorē agere. DEMEAS. Verū effosso ærario di
 ues effectus est. TIMON. Atqui nō est effossum isthuc.
 unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DE/
 MEAS. Verū effodietur posthac: sed tu interim omīa
 quæ in eo cōdita, possides. TIMON. Alteram itaq; pla/
 gam accipe. DEMEAS. Hei scapulis meis. TIMON. Ne
 uociferare, alioqui & tertiā tibi illidam. Etenim res pla/
 ne ridicula mihi acciderit: si quū inermis, duas Lacedæ/
 moniorum acies fuderim, unū scelestum hominē non
 p̄triuerō. Tum frustra uicerim in olympijs, & pugil &
 palæstrites. Sed quid hoc? An non philosophus Thra/
 sycles hic est: profecto ip̄sus est: promissa barba, subdu/
 ctisq; supercilijs: & magnū quiddam secū murmurans
 accedit, Titanicum obtuēs, cæsariem per scapulas fluen/
 tem uentilans: alter quidam Boreas, aut Triton, quales
 eos Zeufis depinxit. Hic habitu frugalis, incessu mo/
 deratus, amictu modestus, mane mirū q̄ multa de uir/
 tute differit, damnans eos, qui uoluptate capiuntur, fru/
 galitatem laudās: at ubi lotus ad cœnam uenit, puerq;
 ingentem illi calicem porrexit: meraciore autē maxime
 gaudet: perinde ut Lethes aquā ebibens, à dilucularijs
 illis disputatiōibus diuersissima quæ sint exhibet: dum
 milui instar præripit op̄sonia, & proximū cubito oppo/
 sito arcēs.

sito arcens, mento interim cōdimentis oppleto: dum canum ritu ingurgitat, prono incumbēs corpore: perinde atq; in patinis uirtutem inuenturū sese speret: durūq; usq; adeo diligēter catinos extergit indice digito: ut ne paululum quidē reliquiarū sinat adhærere: nunq̃ non querulus, tanq̃ deteriorem partem acceperit: uel si totam placentam, aut suam solus omniū accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus: temulētus, uinōq; bacchatus, non ad cantū modo, saltationēq; uerum ad conuiuium usq;, & iracundiam. Ad hæc multus inter pocula sermo (tum em̃ uel maxime) de temperantia, sobrietatēq; atq; ista quidem loquitur, quū iam à mero male affectus ridicule balbutit. Accedit his deinde uomitus. Postremo sublatū eum de conuiuio effe runt aliqui, ambabus manibus tibiae inhaerentem. Quanq̃ alioqui ne sobrius quidem ulli primariorum cesserit, uel mendacio, uel cōfidentia, uel auaritia. Quin & inter assentatores primas tenet: peierat potissimē: anteit impostura: comitat impudentia. In summa prorsus admirandum quoddam spectaculum est, omni ex parte exactum, uariēq; absolutum: proinde non eiulabit clarius uidelicet quū sit modestus. Quid hoc papæ tandem nobis Thrasycles? THRASYCLES. Non hoc animo ad te uenio Timon, quo pleriq; isti: qui nimirū opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorū conuiuiorum adducti spe concurrunt, multaq; assentatione deli niunt te:

niunt te: hominē uidelicet simplicē, faciliq; impartien-
tem id quod adest. Siquidē haud ignoras offam mihi
in cœnam sat esse, tum opsonium suauissimū cepe aut
nastrucium: aut siquādo lubeat lautius epulari, pusillū
salis. Porro potū fons Athenis nouem salies uenis sup-
peditat. Tū palliū hoc quauis purpura potius. Nā au-
rū nihilo magis apud me in p̄cio est q̄ calculi q̄ sunt in
littorib⁹. Sed tua ipsi⁹ gratia huc me cōtulit: ut ne te sub-
uerterit pessima ista, atq; insidiosissima res opulentia;
quippe quæ multis sæpenumero imedicabiliū malorū
extiterit causa. Etenim si me audies, potissimū opes uni-
uersas in mare præcipitabis: utpote qbus nihil sit opus
bono uiro: quicq; philosophiæ possit opes perspicere.
Ne tamen in altum, o bone: sed fermē ad pubem usq;
ingressus, paulo ultra solum fluctibus opertū, me qui-
dem uno spectante. Quod si hoc nō uis: tute igitur eas
potiore uia ex ædibus eijcito, ac ne obolū quidē tibi fa-
cias reliquū: uidelicet largiens ijs, quicūq; opus habent:
huic quinq; drachmas, illi minam, alij talentum. Porro
si qui erit Philosophus: hunc æquū est duplam aut tri-
plam ferre portionem. Quanq; hoc quidem mihi non
mea ipsius gratia postulo: sed quo amicis, si q̄ egebunt,
donem. sat est si modo peram hāc largitione tua exple-
ueris, ne duos quidem modios Aeginiticos capientem.
Nam paucis contentū, modestumq; cōuenit esse eum,
qui philosophatur: neq; quicq; ultra peram cogitare.

R Timon

TIMON. Equidem ista quæ dicis probo Thrasydes. Ergo si uidetur, priusq; peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaquam ligone sum mensus.

THRASYCLES. O libertas: o leges. Pulsamur ab impurissimo, libera in ciuitate?

TIMON. Quid stomacharis, o bone Thrasydes? Num te defraudauit? Atqui ad ñciam ultra mensurâ Chcenices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul adueniūt. Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiter agmen eorum qui uapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonem quidē iam dudū fatigatū, paulisper interquiescere sino? At ipse plurimis cōgestis saxis, procul eos lapidū grandine peto. BLEPSIAS. Ne iace Timon. Abimus enim. TIMON. At uos quidem nec citra sanguinē, nec absq; uulneribus.

LVCIANI TIMONIS SIVE MI
SANTHROPI, DES. ERAS-
MO ROTERODA
MO INTER
PRETE,
FINIS.

ERASMVS ROTE-

RODAMVS RICHARDO VVITFORDO

BRITANNO, DOCTO ET CVM

PRIMIS IVCVNDO AMI

CO .S. P. D.

VM ANNIS iam aliquot totus Graecanicis in literis fuerim Richarde charissime: nuper quo cum literis latinis redirem in gratiam, latine declamare coepi: idque ipulfore Thoma MORO: cuius (uti scis) tanta est facundia, ut nihil non possit persuadere uel hosti: tanta autem hominem charitate complector: ut etiam si saltare me, restimque ductare iubeat, sim non grauatim obtemperaturus. Tractat ille idem argumentum: & ita tractat, ut nullus sit omnino locus, quem non excutiat, eruatque. Neque enim arbitror (nisi me uehementem in illum fallit amor) unquam naturam finxisse ingenium hoc uno praesentius, propius, oculatius, argutius, breuiterque dotibus omnigenis abfolutius. Accedit lingua ingenio paritum morum mira festiuitas: salis plurimum, sed candidi duraxat: ut nihil in eo desyderes, quod ad absolutum pertineat patrum. Quare non hoc animo laborem hunc suscepi: ut tantum artificem uel aequarem, uel uincerem: sed uti cum amico omnium dulcissimo: qui cum libenter solco seria,

R 2 ludicraque

ludicraque miscere: in hac ingeniorum palæstra quasi col-
 luctarer: idque feci eo libentius, quod magnopere cupi-
 hoc exercitij genus, quo nullum aliud æque frugiferum,
 in ludis nostris aliquando instaurari. Neque enim aliud
 esse in causa puto: quod hac nostra tempestate quum
 tam multi sint, qui scriptores eloquentissimos euoluunt:
 tam pauci tamen existant, qui non infantissimi uidean-
 tur, si quando res oratorem poposcerit. Quod si tum Ci-
 ceronis, Fabijque autoritatem, tum ueterum exemplum
 sequuti, ἐν τοιαύταις μελέταις diligenter à pueris exerce-
 remur: non esset (opinor) tanta dicendi inopia: tam mi-
 seranda infantia, tam pudenda balbuties, etiam in his
 qui literas oratorias publice profitentur. Nostram de-
 dationem ita leges: ut eam me pauculis diebus
 lusisse cogites, non scripsisse. Hortor autem ut
 & Moricam conferas: itaque iudices, num quid
 in stilo sit discriminis inter hos, quos
 tu ingenio, moribus, affectibus,
 studijs usque adeo similes esse di-
 cere solebas, ut negares ul-
 los gemellos magis
 inter se similes reperiri posse.
 Vtrumque certe ex æquo amas: Vtrique
 uicissim ex æquo charus. Vale, meum
 delictum Richarde festiuissime. Ruri, Ad
 Calendas Maias, D. M. VI.

Luciani

LVCLANI TYRAN

NICIDA, DES. ERASMO ROTERO-
DAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM DECLAMATIONIS.

Quidam in arcem ascendit: uti Tyrānum occideret. Atq; ipsum quidem non repperit: uerum filium eius in teremit, gladiumq; in uulnere reliquit. Adueniens Tyrannus, ubi filium extinctum conspexit, eodem ense necem sibi consciscit. Is qui ascenderat, Tyranniq; filium peremerat, præmiū tanq; Tyrannicida petit.

DECLAMATIO.

VVM DVOS eodē die Ty-
rannos occiderim iudices:
Alterum quidem atate iam
affecta: Alterū auro floren-
tem, & ad scelus successio-
nem capeſſendam paratū:
unicū tamen pro ambobus
præmiū petītum uenio: qui
quidem unus omniū quot-
quot unq; Tyrānicidæ fuerūt: unico uulnere duos ma-
leficos fuerim amolitus, neciq; dederim: filiū uidelicet
enſe, patrē indulgenti charitate qua filium adamabat.
Itaq; Tyrannus pro his quæ cōmiſit, abunde magnas

R 3 poenas

poenas nobis dependit: quippe qui & uiuus aspexerit, filium prius mortē sublatū: & quod est omnium maxime nouū: compulsus sit deniq; ipse sui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem manu peremptus est: ceterum occisus, alterā ad cādem operam mihi suam cōmodauit: dum qui uiuō patri scelerum socius fuerat, eiusdem post mortē (quatenus liquit) extitit parricida. Ego itaq; sum is, qui tyrānidem sustuli, pariterq; mecum gladius quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cedis ordinem cōmutarim, ac morem modumq; nouarim conficiendū sceleratos. Nempe hūc qui ualentior erat, ac sese defendere poterat: ipse perimens, Porro senem soli gladio reseruās. His igit de causis & ampli⁹ quiddā à uobis me consequuturū arbitrabar: prēmiaq; laturū, quæ numero æquarēt eos, q; essent interempti: utpote qui nō præsens modis malis uos leuarim, uerū etiam futurorū formidine: quicq; stabilē pepererim libertatē: nullo relicto qui scelerū capeffat successionē. Verū interim tantis rebus strenue peractis, in discrimen adducor: ne prēmio fraudatus à uobis discedā: ac ne solus nō ferā mercedem, quā leges à me seruatae præsstituūt. At qui cōtra dicit, is mihi uidetur nō Reip. studio (quēadmodū air) hoc facere: sed quod extinctos esse illos grauius ferat: atq; eū qui illis mortis autor extitit, ulcisci conet. Vos igit iudices mihi paulisper attēdite: dū tyrānidis mala tametsi ipsi optime nostis, cōmemoro. Siquidē hoc pacto futurū

Et futurū est, ut & beneficij mei magnitudinē intelliga-
 tis, & ipsi plus capiatīs uoluptatis: reputātes nimirū qui-
 bus sitis leuati malis. Neq; em̄ quēadmodū alijs qbus
 dā sapenumero accidit, itidē & nos simplicē tyrannidē
 atq; unicā seruitutē sustinebam⁹: nec unius domini uio-
 lentiā tolerabamus: uerum soli omniū quos similis ha-
 buit calamitas, duos pro uno tyrannos habebamus, &
 in geminas cōtumelias distrahebamur infelices. Porro
 senex multo erat moderatior: quippe ad iras lentior, ad
 supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: utpote cui
 iam ætas uehementiā impetus cohiberet, uoluptatūq;
 cupiditates refrenaret. Quin ad suscipiēda maleficia fi-
 lij instinctu nolens impelli ferebatur: ipse alioqui non
 admodū tyrannicus, nisi qd̄ illi morē gerebat. Siquidē
 indulgens in filiū supra q̄ credi queat, erat: id quod re-
 declarauit, ita ut filius illi esset omnia. Illi parebat: per
 uim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat
 quoscūq; præceperat, ac prorsus in om̄ibus illi obsecū-
 dabat. In summa: filius in patrē tyrānū quēdā agebat:
 pater filij cupiditatū satelles erat. Tameti huic propter
 ætatē honorē cedebat adolescens, solūq; imperij nomi-
 ne tēperabat: tamē res & caput Tyrānidis erat ipse. Et
 quāq; tutamentū, præfidiūq; principatui ab illo mutu-
 aret: scelerū tamē emolumētis solus fruebat. Ille erat q
 satellites cōtinebat: qui custodias obtinebat: q tyrānidē
 affectantes ē medio tollebat: qui insidias formidabat:
 ille qui

ille qui castrabat ephebos, qui cōiugia uiolabat: illi uirgines producebantur. Tum si quæ cædes: si qua exilia: si quæ pecuniarū expilationes, delationes, contumeliae, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur. Porro senex illi obsequebatur, comitemq; scelerū sese præbebat, ac cōprobabat duntaxat filij suū flagitia. Itaq; quū ea res nobis erat intoleranda: propterea quod quū animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullū flagitijs modū imponunt: tū illud in primis discutiabat, quod prospiceremus diuturnam, uel aternā potius seruiturē eam futuram: & per successionem alij post alium domino tradendam Remp. populūq; homini scelesto hæreditatis instar obuenturū. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter se dicunt: at mox coercebatur: at mox demoniet: paulo post liberi sumus futuri. Verum de his nihil eiusmodi sperabatur: quin potius iam intuebamur, paratum Tyrannidis hæredem. Vnde factum est, ut ne aggredi quidem quisq; fortium ciuiū, & qui eadem quæ ego animo stauisset, auderet. Sed desperabat ab uniuerfis libertas, atq; inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quū esset cū tā multis configendū ac dimicandū. At me nihil ista deterruerūt: neq; ppenſa negotij difficultate re fugi, neq; ad suscipiendū discrimē trepidauī, uerū solus solus, inquā, aduersus adeo ualidam, uariāq; Tyrannidem: uel non solus potius, sed gladio comite conscendi: quippe

dis:quippe qui mihi sit auxiliatus, meūq; ex parte Tyrannū interemerit: quum mors mihi interim ob oculos obuersabatur: At ē diuerso perpendenti, quod publicā libertatē mea cæde redempturus essem. Ergo ubi in primam irruissem custodiam: neq; mediocri negotio satellites submouissem: occidēs interim, in quē incurrissem, & quicquid obfisteret amoliēs: ad ipsum negotij caput ferebar: ad unicum Tyrānidis robur, ad nostrarū calamitatum fontem: atq; irrupto arcis, ppugnaculo, quū uiderem illum fortiter tuentē sese, multisq; uulneribus resistentē: tamen occidi. Et iam tum erat sublata Tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quod reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodijs: iāq; amisso magno illo suo satellite desertus, neq; deinde dignus forti dextra. Ibi nimirū mecum ipse iudices, hæc animo reputabā. Cuncta mihi pulchre habent: cuncta confecta sunt: cuncta eò quo destinaram, perducta. At eum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare cōuenit? Me quidem, meaq; dextera nequaq; est dignus: præsertim si post splēdidum facinus iuuenile atq; magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis querendus est illo dignus: uerum post calamitatē ne uel hanc ipsam lucrifaciat, uideat: discrucietur: appositum habeat ensē: huic reliqua mando. Hæc ubi mecum statuissē, ipse quidē illinc discedo. At ille peregit:

S id, quod

id, quod ego prædiuinaueram: Tyrannum occidit: summamq; meæ imposuit fabulæ. Adsum igitur populum ad administrationem uobis adportans: cunctisque bono iam ut animo sint, edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut uidetis, sceleratis hominib⁹ arx. Imperat nemo: quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atq; hæc omnia uobis mea contigerunt opera, meaq; fortitudine: uidelicet ex una illa cæde, post quã pater iam uiuere non quibat. Aequũ itaq; censeo, ut his pro meritis debitum mihi à uobis præmiũ done tur: nõ quod lucri auidus, aut sordidus quispiã sim: nec is qui mercedis gratia de patria benemereri statuerim: uerũ qd' præmiõ cupiã officia mea cõprobari, neq; repudiari, aut inglorios fieri conatus meos: si uelut irriti, præmiõq; indigni iudicent^r. At hic contradicit, negatq; æquũ facere me, qui decorari munere, præmiũq; ferre cupiam. Neq; em̃ Tyrānicidã esse me, neq; quicq; à me pro legis sententia confectum esse: uerum facinori meo deesse quiddam, ad hoc ut præmiũ postulem. Percontor igitur illũ: quid præterea requiris à me? Nonne uoluĩ? Nonne ascendi? Nõne occidi? Nonne libertatẽ peperĩ? Num quis imperat? Num quis iubet? Num quis minitatur dominus? Num quis nocentiũ manus effugit meas? Haudquaq; dixeris. Sed om̃ia plena pacis: omnes restitutæ leges: libertas manifesta: Democra-
tia stabilis:

tia stabilis: inuiolata cōnubia: pueri tuti: uirgines absq;
 periculo: publica m̃q; felicitatē solēnibus ferijs celebrat
 ciuitas. Quis igitur horum omniū autor? Quis est qui
 illa sustulit? hęc peperit? Eteñ si quisq; prę me dignus
 honore sit: cedam præmiū: desistam à petendo mune/
 re. Quod si solus omnia peregi, audēs, periditās, ascen/
 dens, interimens, excrucians, alterū ultus in altero: quid
 mea calumniaris officia? Quur facis ut populus parum
 erga me gratus existat? At em̃ num occidisti Tyrānū?
 Porro lex Tyrannicida præmiū decernit. Verū dic mi
 hi: nūquid interest, utrum ipse interimas, an mortis cau/
 sam ministres? Mea profecto sententia, nihil. Verum
 hoc solum spectauit legis conditor: libertatē, Democra/
 tiam, sceleratorū sublationem. Huic honorē decreuit:
 hoc præmio dignū iudicauit: quod quidem inficiari nō
 potes, quin mea cōtigerit opera. Etenim si occidi eum:
 quo occiso, ille nō poterat uiuere: nimirum ipse cædem
 peregi. Ego occidi: sed illius manu. Itaq; ne discepta de
 cædis modo: neq; illud expende quēadmodum interie/
 rit: uerum an iam perierit, & an quod periit, id à me sit
 profectum. Quandoquidē & illud excussurus mihi ui/
 deris: atq; his aduersus bene de Rep. meritos calūnijs
 usurus. Siquis nō gladio, uerū lapide, lignoue, aut alio
 quouis pacto peremerit. Quid porro si fame Tyrānū
 obsedissem, ad mortis necessitatē compellens? num ibi
 quoq; requisitus eras à me cædem, mea ipsius manu
 S 2 peractam?

peractam: aut desiderari adhuc quiddā dicere: ad id
ut legi factum à me satis uideatur: atq; id quū scelestū
acerbius etiā atq; atrocioe mortis genere trucidassem:
Vnū hoc dūtaxat specta: hoc require: hoc excute. Quis
nocentiū reliquus: aut quæ metus expectatio: aut quod
calamitatū uestigium? Quod si purgata omnia, si paca-
ta: profecto lycophanticum est, modum rei gestæ ca-
lumniantē præmio frustrari uelle, quod ijs quæ uirtute
cōfecta sunt debeatur. Equidē & illud memini dissertū
in legibus: nisi forte propter diutinam seruitutē oblitus
sum eorū, quæ ab illis dicuntur. Causam mortis esse du-
plicem: puta, si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem
occidit, neq; manu facinus peregit: uerū compulit, præ-
buitq; mortis occasionem. Ex æquo & hunc quoq; lex
censet supplicio affici oportere: idēq; iure optimo. Neq;
enim statuit minus ualere oportere audaciam, q̃ faci-
nus. Ac postea superuacaneū est cædis rationē, uiamq;
spectare. Deinde hunc qui sic occiderit, tanq; homici-
dam pœnas oportere dare censebis, ac nequaq; absol-
uendū esse. At me qui per omīa cōsimili modo Remp.
iuiui, non censes ea capere oportere, quæ ijs debentur, q;
beneficio iuuerunt. Neq; em̃ illud dicere possis: me qui
dem imprudentē fecisse: sed exitum quendā cōmodum
fortuitu fuisse consequutū præter animi sententiā. Nā
quid præterea iā formidassem, eo qui ualidior erat in-
terempto? Quur autē gladium in uulnere reliquissem:
nisi planē

nisi planè qd' erat euenturū, id ipsum prædiuinassẽ?
 Nisi forsan illud dices: hūc qui extinctus est, Tyrannū
 non esse: neq; hanc appellationem in illum competeret:
 neq; uos multum præmij hoc nomine, si ille fuisset occi-
 sus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An
 Tyranno interempto: ei qui cædis causam ministravit,
 præmiū negabis? O curiositatē: de illo laboras, quo pa-
 cto interierit: quum interim libertate fruaris: aut ab eo
 qui Democratiā restituit, nescio quid superuacaneum
 præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei gestas
 spectat. Quæ uero ad id conducunt, ea omnia missa fa-
 cit, neq; iam ultra curiosius excutit. Quid em̃: an si Ty-
 rannū exegerit quispiā, nō is iam Tyrānicidæ præmiū
 cepisset: cepisset opinor: idq; iure optimo. Siquidem &
 hic pro seruitute libertatē peperisset. At id quod à me
 patratum est, non exilium habet: non in posterum in-
 staurandæ Tyrannidis metū: uerum absolutam subla-
 tionem, totiusq; generis internitionē: omnēq; malum
 radicitus excisum. Et mihi per deos, iam ab initio ad fi-
 nem usq; (si uidetur) rem totam perpendite: nūquid eo-
 rum quæ ad leges pertinent sit prætermissum: & num
 quid in me desideretur ex his, quæ Tyrannicidæ oportebat
 adesse. Principio mentē prius oportet suppetere
 fortem, & amantem Reip. quæq; pro cōmunibus com-
 modis periculum adire non recuset: quæq; privato suo
 interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere.

S ; Num

Num hac parte quicquid mihi defuit: Num fragebat animus: Num quum praescire per quae pericula mihi periculum esset, per ignauiam refugi: Profecto non potes dicere. In hac interim parte tantum commorare, atque aestima: an non uel uoluisset tantum ista, ac statuisset, praedarum facinus futurum fuisse uideatur. Ac putato me solius animi, uoluntatisque argumento praemium postulare, tantum qui beneficio iuuerit. Tum si uoluntati meae facultas defuisset, uerum alius post me Tyrannum occidisset: dic mihi, num absurdum aut praeter aequum fuerat dare praemium? Maxime. Si dicerem: ciues uolui, statui, aggressus sum: uoluntatis experimentum dedi: solus dignus sum qui praemium feram: Quid tum responsurus fueras? Nunc porro non hoc dico: sed insuper ascendi: periclitatus sum: atque innumerabilia priusquam iuuenem occidere, patraui. Neque enim usque adeo facilem, factumque prodiu esse rem existimetis: custodias perurpere, satellites opprimere, unumque hominem tam multos amoliri. Quin isthuc penum maximum est omnium quae sunt in Tyrannicidio, totiusque negotii caput. Nam ipse iam Tyrannus non magna res est: neque expugnata, neque confectum difficile: uerum ea quae tuentur continentque Tyrannidem: quae quidem si quis superarit, is nimirum cuncta quae destinauit, peregerit: & perpusillum est id quod superest. Sed ad Tyrannos peruenire nunc mihi contigisset: ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesque satellites ante debellassem.

bellassem. Nihil adhuc addo: uerū in his rursum immoror. Custodiā oppressi: satellites superaui: Tyrannū incustoditū, inermē, nudum reddidi. Vtrū his rebus confectis, nō tibi uideor honore dignus: an adhuc cædem ipsam à me requires? Quinetiā si cædem quæris: ne ea quidē desyderabitur. Non sum incruētus: uerū cædem peregi, magnā ac strenuā: nempe iuuenis ætate ac uiribus florentis, atq; omnibus formidandi: per quē ille ab insidijs erat tutus: cui uni fidebat, qui compluriū satellitum instar erat. An nō igitur, quæso te, præmio dignus uideor: sed tātis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem unū, atq; adeo quid si Tyranni ministrum quēpiam interemissem? Quid si seruū aliquem charum: an nō hoc quoq; magnū uisum fuisset, cōscendisse: mediāq; in arce, medijs in armis, aliquē ē Tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occisus est, cuiusmodi sit consydera. Filius erat Tyranni, uel Tyrānus potius: crudelior, dominus intolerabilior: ad supplicia dirior, ad contumelias uiolentior: quodq; est maximum, hæres ac successor omniū: quiq; in longum nostras calamitates posset prorogare. Vin hoc solum mihi confectum esse? Ipsum uero Tyrannū uiuere adhuc, fuga ereptū? Iam horū nomine præmiū postulo. Quid dicitis? Non dabitis? An nō & illū uerebaminis? An non dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porro nūc negocij caput: deniq; ipsum perpendite. Etenim

te. Etenim quod hic à me requirit: hoc quod fieri potuit, pulcherrime confeci. Tyrannumque aliena cæde occidi: non simpliciter, nec uulnere uno: id quod fuerat optatissimum illi, uidelicet tantorum facinorum sibi conscio: sed postea quod illi prius multo dolore excarnificassem: tum quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens: puta filium in ipso æui flore, tametsi scelestum quidem illum: attamen & ætate uigentem: & patri similem, sanguine taboque oppletum. Hæc nimirum sunt parentum uulnera: huius gladii uerorum Tyrannicidarum: hæc mors digna crudelibus Tyrannis: hæc ultio tantis sceleribus congruit. Cæterum protinus interire, protinus excedere sibi, neque huiusmodi ullum spectare spectaculum: profecto nihil habet Tyrannico supplicio dignum. Neque enim ignorabam uir egregie: non ignorabam, inquam: neque quenquam alium latuit, quanta ille charitate filium si prosequutus: adeo ut illo extincto, ne paululum quidem temporis sibi in uita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modum affecti sint erga liberos: uerum hic etiam ultra reliquos habebat quiddam: idque merito: quippe qui conspiceret illum unicum esse qui curaret, seruaretque Tyrannidem: qui que solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque si non ob charitatem, certe ob rerum desperationem sciebam illum protinus exiturum e uita: perperum enim, iam nihil esse quod uelit uiuere, adempto tutamine

tamine, quod illi filius ministrauerat. Nimirū effeci, ut hæc omnia illū agminatim circūstiterent, forma, dolor, desperatio, formido: quicūq; in posterū imminuebant metus: his aduersus illum auxilijs sum usus, atq; ad id extremū illud consiliū adegi. Interijt itaq; uobis orbus, excruciatu, plorans, lachrymans. Luxit luctum: nō illū quidem diuturnū, uerum qui satis magnus esset patri. Postremo quod est omniū acerbissimū, ipse sibi necem cōsciuit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miserum: multoq; atrocius, q̃ si per aliū inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eum agnoscit? Num cuius alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcē induxit? Ante Tyrannū quis eo est usus? Quis eum ad illū misit? O ensis particeps, successorq; meorū egregie factorū: post tanta pericula, post tantas cædes cōtemnimur, & indigni præmio iudicamur. Nam si huius tantum nomine præmiū à uobis postulare: si sic dicere iudices: Tyrānum quū mori uellet, quū id temporis inermē se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad cōsequendam libertatē auxilio fuit uniuerfis: hunc quoq; laude, præmioq; dignū iudicassetis. Porro domino tā popularis rei nō gratiā retulissetis? Nōne inter eos q; de Rep. benemeriti sunt, scripsissetis? Nōne gladium inter sacra monumēta cōsecrassetis? Non illū secundū deos ueneraremini? Nunc mihi considerate, quæ uerisimile est fecisse Tyrannū: quæ dixisse, priusq; sibi mortē con-

T scisceret:

scisceret. Quū iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiā uulneribus confoderetur: idq̃ in his corporis partibus, quæ conspicuæ magis, magisq̃ sint oculis obuiæ: uidelicet ut q̃maxime discruciaret eū, qui genuerat: quoq̃ primo statim cōspectu perturbaret: miserabiliter indamabat, parentem implorans nō adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui senex iam esset, atq̃ inualidus: uerum domesticarū cladium spectatorem. Nam ego interim discesserā, autor qui fueram totius tragediæ, relinquens actori cadauer, scænam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant. At ille astans, ubi filium conspexit, quem habebat unicum: semiuuiū, sanguinolentum, cæde conspersum, tum uulnera perpetua, plurima ac letalia: hunc ad modū exclamauit: O nate extincti sumus: interempti sumus: tanq̃ Tyrāni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? Cui me relinquit? qui quidem iamdudū propter occisum te fili sum extinctus: nisi forte me tanq̃ senem contemnit, ac lento supplicio me cōficiat: producitq̃ mihi mortē: redditq̃ mihi cædem longiorē. Atq̃ hæc loquutus, ensē quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quod per omnia filio fideret: uerū ne is quidem deerat, ut qui iamdudū fuerit à me paratus, atq̃ ad facinus futurū relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atq̃ è uulnere exempto, ait: Dudū me occidisti: nunc finē malis impone gladiæ. Ades patri lugenti solamen: senilemq̃ manū & infelicem adiuua.

iugula.

iugula, Tyrannū occide, luctu libera: utinam prior in te incidissem: utinā in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem, sed tanq̃ Tyrānus duntaxat: sed qui crederem mihi superesse ultorem: nunc autē tanq̃ orbis occumbo: nunc tanq̃ cui desit etiam mactator. Atq̃ hæc ubi diceret, gladium adigit, tremens neq̃ sat potens. Cupiebat quidem: uerum non suppetebant uires ad facinus exigendū. Quot hic supplicia? Quot uulnera? Quot mortes? Quot Tyrannicidia? Quot præmia? Postremo spectastis om̃es iuuenem dudum prostratum: nec exiguū profecto, neq̃ mediocriū uirum opus: ac senem huic circūfusum, atq̃ amborum sanguinem cōmixtum, libertatis illam & uictorialem uictimā, meiq̃ gladij facinora. At gladius ipse in medio amborum: declarans q̃ non indignum se domino præstitit: restansq̃ quod mihi fidam nauasset operā. Id si à me ipso fuisset patratum, minus fuerat futurum. Nunc autē illustrius est ipsa nouitate. Atq̃ ego quidē sum is, qui Tyrānidem sustuli. Cæterum actio in multos est distributa, quēadmodum in fabulis fieri cōsuevit. Ac primas quidē partes egi ipse. Secundas autem filius. Porro tertias Tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inferuiuit.

LVCIANI TYRANNICIDAE, DES.

ERASMO ROTERODAMO

INTERPRETE,

FINIS.

T 2 Decla

DECLAMATIO

DES. ERASMI ROTERODAMI, NON IL
LA QUIDEM VERSA, SED QVAE
SVPERIORI DECLAMATIO
NI B LVCIANO VER
SAE RESPON
DEAT.

I MIHI CAUSA hæc iudi
ces, apud cōcionē popularē
quæ studijs potius, q̄ ex
acto rerum iudicio duci cō
suevit, esset agenda: ac non
magis apud iudices ex ho
nestissimis ordinibus dele
ctos, nimirum grauissimos
sapientissimosq̄: nōnihil p

fecto uererer, ne omniū animis noua hac & insperata
lætitiā gestientibus, atq̄ (ut ita dixerim) exultantibus, nec
satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus.
Porro fauētes, beneuolosq̄ multo minus: quippe qui
frontem modo, quasiq̄ personā huius negocij intuen
tibus: nō faciem ipsam propius cōtemplantibus uideri
fortasse possim, in cōmuni totius ciuitatis gaudio: tum
autē in causa tam populari, uelut importunius obstre
pere atq̄ obturbare. Enimuero quum omnis affectus
inutilis

inutilis est ad recte iudicandū: tum ingens, intēperans, atq; exundans lætitia, nō solum iudicium omne funditus tollere solet, uerū etiam nostri sensus nō raro nobis eripere: præsertim (si quē admodū hæc nostra) post graves diuturnasq; calamitates, ac ueluti tēpestatē sæuissimam, repēte præterq; spem (quasi portus quidam) fuerit obiecta. Quid aut tam acerbum liberæ multitudini, q̃ seruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, q̃ libertas? Itaq; nō rebus modo ipsis, sed uel inanibus harum rerū uocabulis, plebis animā queant ad quidlibet impelli: maxime primis his aliquot diebus, dū gaudio/ rum adhuc uelut æstus quidam impotens, omnia sursum ac deorsum miscet: dū lætitiæ temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandū instituere non sinit. Verum uestra iudices singularis sapientia, perspicacitasq; nō hoc tantum scrupulo me leuat, uerum & hanc mihi fidutiā supeditat, uti sperem futurum: ut hoc contradicendū munus, quod equidem nec inuidētia, nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calūniabatur) sed solita mea, & (ut opinor) nota Reip. charitate suscepi: uobis nō modo nō inuidiosum, sed fauorabile, plausibilēq; uideatur. Etenim postq̃ uiderem manifesta quadam deorū beneuolentia, post diuturnam ac miserrimā illam seruitutē, toties Reip. uotis expetitam libertatem aliquādo contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui. q̃ ut gratos

T , nos

nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta: quo uidelicet munus suum huic urbi proprium, perpetuumq; facere uellent: & constabilire, tueriq; quod largiri non essent grauati. Meminisse q; ipsi in manu esse: ut eriperent ingratiss, quod optantibus dedissent. Sunt autem uel primæ gratitudinis partes: intelligere uidelicet, cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus: si beneficium acceptum agnoscamus: si celebremus: si ad illos autores referamus. Neque mihi committendum putauit: ut dum nimium candidi in ciuem esse uolumus, in deos ingrati, impij q; reperiatur. Neque enim isthoc nomine nunc perinde laboratur: ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quantq; id quoq; longaiam Tyrānide exhaustius est, quā ut inde temere dari præmia conueniat immerentibus) Illud agitur: ne dij immortales qui huius male consulta, nobis uerterrunt bene: hoc tantum munus à nobis tantq; ingratiss reposcant. Si quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ: id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominē obsecro? Nempe, qui quū priuatus contra leges iuuenē occiderit: atq; hac temeritate sua restitutæ libertatis periculosam occasionem modo præbuerit: idq; adeo imprudens (uti mox docebimus) nō ueretur pulcherrimū Tyrannicidæ titulum dijs eripere: sibi arrogare:

arrogare: Reipu. diem dicere, ac leges ipsas in ius uocare: ciuitatem ingrati tudinis ream agere: nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem iudices facinus speciosius Tyrannicidio: nullū dñs dignius: uerum hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat immeritus. Nullum præmium honestius, illustriusq; q̃ quod Tyrānicidæ debetur. Sed hoc impensius, accuratiusq; spectandum: ne temere decernatur in digno. Per multa siquidem, permulta ad id requiruntur: ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hunc competere, paulo post euincemus. Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidæ, tum temeritatis pœnas debeat: eum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi, imo flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sunt debituræ. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset: maluit tamen homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum, quod obnoxia Reipu. quoties libido sit, possit impropere. Tum illud utrum risu potius, an odio dignū existimē: quod in tribunalibus, quod apud ornatissimū seuerissimorū iudicū cōcessum, Thrasonē quendā nobis ē comœdia retulit: Sensistis iudices, ut ē corona pleriq; risum tenere nequierint, dū p̃sonatus iste Hercules tragœdiā illā suam

suā nobis recitabat: de sese terq̃ quaterq̃ Tyrānicida,
de sapiēte illo gladio cōmilitone suo, qui per se prudēs
senem interemit: digno uidelicet, qui inter sydera collo-
cetur, domino in deorum numerū relato. Dñi boni, qui
bus phaleris, quibus fucis, q̃bus ampullis facinus illud
nobis suū ornauit, iactauit, exaggerauit: q̃ militari ia-
ctantia, q̃ Stentorea uoce, q̃ fastuoso uultu, q̃ arrogā-
tibus supercilijs, q̃ stupidis oculis, suū ipse uobis enco-
mium detonabat: Quæso iudices, ut etiam nunc homi-
nis uultum diligenter attendatis: nonne uobis minita-
ri uidetur: nonne dicere: ni mihi præmium decreueri-
tis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac
fortissimo gladio: qui uel sine me, meas uices ubi lube-
bit, acturus est. Quis tandem istam ferat iactantiā, uel
in eo, qui uere Tyrannū occidisset: Hæc quoq̃ me cau-
sa iudices (neq̃ enim inficiādum est) cōmouit, ut huius
obstiterē petitioni: uel magis, ut immoderatā arrogan-
tiam, ut odiosam huius imputationem retunderem. Vi-
debam iam inde ab initio, quū certatim uniuersa ciui-
tas dñs libertatis autoribus grataret: ut hic sese ira tu-
mens in medium ingesserit: q̃ indigne tulerit uictimas
dñs seruatoribus immolatas. Sibi hūc honorem eripi:
sese unicum esse restitutæ libertatis autorē prodamita-
bat: leges, aras, focos, omnia publica, priuatq̃, suæ de-
xtræ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum
deniq̃ iudices auguramini: si ad huius intolerabilē ia-
ctantiam,

Etantiā, uestra autoritas, uestra cōprobatio, si præmiū
 quasi pignus accesserit: Quid, nisi ut Tyranno submo-
 to, alter quidam huic ciuitati paretur: qui uentosæ lin-
 guæ, gloriæq; quasi Tyrannidē quandā exerceat: Qui
 quotidie nobis odiosam istam suam Tragœdiam inge-
 rat: quotidie dextrā istam Herculanā, & gladium pro-
 digiosum minitetur: Vtrum est hoc iudices Tyrānide
 liberari, an mutare Tyrannum: Videtis ipsi q̃ minaci
 fronte me iam obtueatur. Quid mihi succenses: Quid
 minitaris oculis: Quid terres supercilio: An mihi nō li-
 cebit libertate in cōtradicens (tuo scilicet munere) uti,
 quū tu sic abutare: qui liberū tibi putaris (id quod etiā
 in proscenio leges fieri uetant) crimē tam atrox, tam ca-
 pitale in ciuem impingere, tantū quā lubuit: idq; apud
 iudices iuratos, in tam frequēti ciuiū corona, quod ne-
 queas uel leuissimo confirmare argumento. Siquidem
 q̃ reliqua gloriose, tam illud impudēter dicebas, mihi
 nullam fuisse causam, quare tibi contradicendi partes
 susciperem: nisi quo Tyranni necem, quæ me discrucia-
 ret scilicet, ulciscerer. Quo quidem tuo exemplo si uicis-
 sim in te liberet uti, mox intelligeres q̃ atrociam, quanto
 probabilius in te possint retorqueri. Nam tuū istud tā
 inuidiosum (quēadmodum tu quidem existimabas) cō-
 uitium, me longe minus etiā territabat, q̃ (quod uulgo
 dicunt) ex pelui redditū fulgur. Etenim præter q̃ quod
 neq; affinitas, neq; cognatio, neq; necessitudo, neque

V emolu-

emolumentū, neq; prorsus alia res ulla mihi cū Tyranno intercessit: quur mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quēq; criminis hærere suspiciōē, tu quoq; scires: nisi nūq; tribunalia uidisses: ac nisi hodie deuiū te lucelli spes fecisset iureconsultū. Equidem arbitror, meā fidem, integritatē, pietatem, totāq; meā uitam sic huic Reip. spectatam esse: ut isto crimine tibi potius improbitatis odium, q̃ mihi suspiciōē ullam conciliaris. Vides q̃ multis adductus sim causis, ut tibi obisterem. Deniq; (si scire uis) bona ciuiū pars id à me enixissime flagitauit, ut sui patrociniū aduersum te capesserem: negantes sibi uideri Tyrannide liberos sese, nisi te à Tyrānicidæ præmio dericerem. Non quod pudeat homini debere hanc felicitatem: tamen si id quoq; daturum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arrogāti, sane q̃ molestum est: at debere, cui nō debeas: isthuc uero non grauissimū modo, uerū etiam stultissimū. Equidem ne lenoni quidē, uel uerbo refrager, si modo is promereatur: sed obnoxiiū esse tam importuno imputatori, tū qui nihil iuuerit: id uero bis miserū est, bis stultū est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficium, q̃ qui quod nō dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullam esse causam quur tibi me opponerē, nisi quia sic animo lubitum sit meo: profecto nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud iudices tam sanctos agatur: si uere præmiū metuisti, non tibi honorem eripio:

rem eripio: uerū etiam uehementer illustro: quando nō paulo magnificentius est tyrannicidæ præmiū euicisse, q̃ tulisse. Sin minus, æquus ueniam dabis: si boni ciuis fungor officio: si nullo meo emolumento Remp. debiti præmij ream defendo: si stultitiæ crimē, si imprudentiæ infamiā à ciuitate depello: si non sino, ut nostro omniū periculo hæc urbs in deos existat ingrata: Postremo si deorum immortalīū causam ago, quibus honorem debitū tu conaris interuerrere. Vel hinc sat liqueat, quanta religione reliquā causam egeris: qui statim ingrediēs tam impudenter sis calūniatus. Contrādicit igitur contra Remp. fauet Tyranno. Quanc̃ ego illud quoq; liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco uel Tyrānorum causas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à uobis postulo iudices: ut uel mihi profit in causa hoc meum erga Remp. studium, uel huic obsit tam insolens arrogātia: imo non deprecor inuidentiæ suspensionem: nō refugio uel atrocissimā illam, quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam: ut Tyranno fauisse uidear: nisi certioribus, quā ut à quoq; refelli possint, argumentis euinco: nisi demum & aduersario persuadeo, modo ne tergiferentur, ut q̃ maxime ciuilit̃ quis agat, nullum ei deberi præmium: Sin exactius, seueriusque, poenam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quā potest breuissime facio: quæso iudices, ut me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis Iudices: ut iste

inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id unū spectare iusserit, quantis malis Tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat: hac re bonā orationis partē occupabat: nihil nos aliud perpendere uoluit, nisi quod grauem seruitutem tolerassemus, nūc optata libertate frueremur. Nimirum id tantum uos spectare uoluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neq; em̄ hoc in quæstionē uenit, q̄p̄ misera sit Tyrānis, q̄p̄ optanda libertas. Sed de illo cognoscitis iudices: quū libertas huic urbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius uirtuti debeatur: & an id quod euētu cum huius factō coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum uideri oporteat. Relegam autē eadē uestigia, quibus ipse in causam ingressus est: quod equidem refellēdi genus simplicissimum esse puto: sequarq; partes illas, quibus iste rem secuit: id nimirum agens, ut quēadmodum in geniosi cōuiuatores iisdem carnibus alio atq; alio modo coquēdis, cōdiendisq; efficiūt, uti multa opsoniorū genera uideātur: itidem iste nobis ex unico homicidio multa facit tyrānicidia. Repetā igit̄ ordine gradus illos qbus iste facin⁹ suū sibi uisus est mirifice attollere, & in quibus idētidē restitabat. Quod si me deturbāte, uel in uno quolibet consistere poterit: tū ipse sese uictorē pronūciat licebit. Quot tyrānicidia, inq̄t, quot prēmia? Primum quod uolui: deinde quod conatus sum. Tum aut̄ quod filium occidi plusq; tyrannū. Postremo, quod pater ob

ter ob mortē huius sibi necem cōsciuit. Principio quod uoluit iudices: quis non leuius esse uideat, q̄ ut sit refellendum: nisi quod iste tāta uoce intonabat, toties inculcabat, quod Tyrānū uoluisset occidere: atq; id (ut nihil iam accederet) tamē prēmio dignū asseuerabat. Quid autē tam ridiculum, q̄ nudæ uoluntatis prēmīū à lege flagitare: quæ adeo nihil ad se pertinere putat, quid uelint, aut in animo statuant homines: ut neq; poenā irrogent, siquid uelis modo perperam: neq; prēmīū ostendant, siquid officiosē uelis: uerū id unūquēq; uoluisse interpretatur, quod nulla ui coactus effecerit. Ergo ne, in quies, nō magna facti pars est uoluisse, quod quidem arduis in rebus uel solū sufficere solet: Recte sanē. Sed apud deos modo: quippe quibus solis perspicuum est quid nolis aut uelis: ab his prēmīū expectandū, siquid præclarum animo conceperis. Lex hominū uices agit: & quid in obscuris illis sinuosi cordis specub⁹ mortales agitent, adeo sua referre nihil putat: ut (nō dicā) abdita aut suspiciosa: sed ne ea quidē admittat, quæ populari sunt opinione, famāq; iactata. Postremo ut non nisi cōperta recipiat: nō audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo quod est facinus tā nefariū, cuius simplex uoluntas in crimen unq̄ est uocata: Ista iudicia Aeaci, Rhadamantiq; tribunali bus seruantur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid feceris adferro. Quod si nulla lex ulli flagitio supplicium

minatur, quod in animo statueris: quæ tãdem est impudentia, p merito quod præstare uolueris duntaxat, per inde quasi præstiteris, à lege quasi præmiũ postulare? Quæ quidem quũ id unum sit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coerceat: multoq; magis ad eius partes pertineat, nocentibus erogare poenam, q̃ bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosius demonstrabimus) posteaq; in criminibus non accipit insimulatione meræ uoluntatis: quæso te, in petedis præmijs ostentationem uoluntatis admittet? Quis autem est ciuiũ uel quantũlibet ignauus, qui non uelit Tyrannũ occidere, si tuto liceat? Quis nõ uel leno, saltem emolumentu causa uelit? Deniq; quis non facile simulare possit uoluissese: uidelicet quo præmiũ gratis auferat? Vis itaq; dicã, quantũ hoc totum habeat momenti, uoluissẽ occidere? Nẽpe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficiũ, ei lex beneficiũ repẽdit: at qui bene uoluit tantũ, ei quid debet, nisi ut uicissim bene uelit Resp? I nunc, & hoc in gradu nos iube cõsistere. Rem tam eximiã, inquis, animo uersaui, statui, decreui: an præmiũ negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules: uerum illud interim præmiũ feres: uelut homo nimiũ perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exhibitus discedes: quem nõ puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidẽ ausit à quoq; petere, ut rem pro uoluntate auferat: nemo tã uecors qui concedat,

concedat, ut uoluntatē nescio quā, hoc est minus q̄ uerba precio redimat. At nō uolui tantū, inquis: uerum & periditatus sum, ascendi, submoui satellites. Primum isthuc tu quidem consulte facis, quod de gradu illo desisti, in quo nimis profecto incōmode stabas: quāq̄ ne in hoc quidem multo cōmodius constiteris. Nam etiā si paulo minus absurdum uideatur: haud ita multo minus impudens tamen est: quū lex palam præmiū decernat ei, qui factū præstiterit: te quod conatus modo sis, præmiū poscere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cū ciue priuato? Age quid si quis ciuiū tecum inisset contractum: ita ut ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: mirum ni suo uterq̄ periculo: atq̄ is nondū prætita cōditione, nūmos his uerbis abs te petat: Cedo mercedē, conatus sum, tentauī, adnissus sum: an nō p̄tinus impudenti homini respōdebis: Cedo cōditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quādoquidē effectū abs te pactus sum, nō conatū. Puta totidem uerbis tibi nūc respondere legem: Agnosco contractū: non muto pacta: debeo præmiū: sed si tu conditionē prætististi: si Tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur, aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmiū, non graua-
bor dare: sin ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me nō ferre qd' sum pacta? In priuatis ac minutis cōtractibus nemo tā improbus inue-

bus inuenitur: ut lucrum conditione promissum postulet, non præstata conditione: nemo tam stultus ut det, si quis postulet: & tu à Rep. maximū omniū præmiū postulas, quod conatus modo sis? Nihil mihi nisi nugas adfers: donec illud unū audiam, quod te præstare oportebat. Volui, inquis: ascēdi, perrupi custodias, submoui satellites: quātulū iā est illud qd' superest? Quid adhuc desyderas? Nēpe nihil in te desydere præter illud, cui soli debebatur præmiū. An non intellexisti in istiusmodi cōtractibus duplex esse periculum: quorū alterū ad hūc tantū, alterū ad illū proprie ptineat: uidelicet per soluēdā mercedis, & præstādā cōditionis. Ego meo periculo præmiij depēdendi onus recipio: neq; tua refert putes, neq; refert q̃ angusta mihi res, unde corradēdū quod debeam præcium. Tu itidem conditionē tuo suscipis periculo: neq; mea quicq; interest, quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstāda. Totam istam curam, totū hoc negocium tibi relinquo. Quod si ego iam præstata abs te conditione, cōmemorem tibi in agris meis male prouenisse segetes: merces naufragio perisse: nihil aueli à malis debitoribus: non sine graui dispendio cōflari posse pecuniam, quam tibi debeam: dic obsecro: nonne nugas agere me dicēs, negans horum quicq; ad te pertinere? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neq; quisq; est iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchre satisfactum existimas,

mas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantũ adieris periculi, quantũ sudorũ, quantũ uigiliarũ exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumniosior, scrupulosiorq̃, q̃ ut legibus tam occupatis conueniat, alienã expendere uoluntatẽ, alienos pensulari conatus: quorũ suos quisq̃ nimio solet æstimare: non suos difficile est adamussim perpendere. At facti, facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionẽ cadit: hunc reliqua omnia consuevit metiri. Tamen si non piget interdum æqui boniq̃ rationem habere. Verum in his litibus, quæ de uetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: at in contractibus, quæ neq̃ ui, neq̃ dolo coierũ: quid est quod à præscripto recreatur, nisi quis uelit om̃ino à pactis discedere? Quid uis? Circũspice: & si potes usq̃ inuenire exemplũ, non nego præmiũ. Sæpenumero in pugilum Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti. Cedo: num quando uidisti quentq̃ tã impudentẽ, qui palmã sibi hoc nomine uendicaret, quod strenue certasset? Nõ arbitror atq̃ id in re penẽ ludicra, certe ad uoluptatẽ cõparata: Et tu in tam serio, omniũq̃ splendidissimo negotio, id tibi postulas, quod in scenicis illis pudeat uel impudentissimũ tentare? Age quoties & illud uidisti euenire: ut q̃ sese fortissime, doctissimẽq̃ gessisset in cursu: is à præmio longissime abesset, & ignauissimo faueret euentus? Habeat ille sanẽ, quod causetur: excidisse habenas, con-

sternatū equū, fractam rotam: iacet se uel arte, uel uiribus tāto præcellentiore. quāto Therſite præſtitit Achilles: niſi metā prior attigerit, proſecto poſtulādi præmiū nullū habebit, fortunā ſuā inculcare licebit. Cæterū Agonothetæ nō indignabitur, ppter ea quod hoc animo in certamē deſcēderit, ut eius uteretur cōditione: id eſt, ita demū præmiū ferret, ſi uirtuti fortuna fauēte uiciſſet. Alioqui ſi conatui, non tantū effectui præmiū deberetur: tot palmis eſſet opus, quot in Olympicū certamen ueniſſent. Quancūq; in huiusmodi ludis, qui ſolēnitatis, uoluptatisq; gratia proponūtur: ſit interdū, ut uictis quoq; præmia ſtatuātur, nō honoris, ſed ſolatiꝝ gratia: uerū ſerijs in rebus atq; adeo periculosis, quænam obſecro lex uncūq; mercedē ſtatuit, niſi ſiquis facinꝰ pergeſſet: & ita peregiſſet, ut omnis numeros impleat. A quo tu quantū abſis, mox audies: nam nunc de conatu tantū agimus. Lex igitur ciuicā promittit coronā ei, qui ciuem in bello ſeruarit. Quis uncūq; ad hunc honorē uel aſpirauit: qd' ſe telis obiecerit: quod nō ſine multis uulneribus diſceſſerit. Proſecto niſi ciue ſeruato, nemo ciuicam petit. Quis uncūq; his uerbis muralem petit. Acri ter cōtendi iudices, ut mœnia ſuperarē. Omnia feci: ſed depulſus ſum. Quantūlibet eniſus ſit, niſi cōſenſo muro, nemo tā inuerecundus, ut muralē coronā ſibi deberi dicat. Obſidionalē nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremo nullus honos petit, niſi ab eo q id effecerit ad

ritad qđ honor inuitat. Qui nauim in tēpestate deser-
 tā. ad littus pduxerit, huic ex lege uendicatio est earū re-
 rū, quæ naui uehebātur. Quorū attinet hic tuā iacta-
 re peritiā, sudores, pericula, conatus? Nihil nō feteris, qđ
 nauē in tutū reduceres: sed uictus tēpestate deseruisti:
 audebis quicqđ ex his quæ sunt in naui, tibi uendicare?
 Aut si ausis: futurū speras, ut quisqđ te uel pilū sinat at-
 tingere? Nō opinor. Siquis unqđ ouationē, supplicatio-
 nem, triūphū obtinuit, qđ ad uictoriā omnibus uernis
 esset enisus: qđ grauius se gesserit in bello, nisi superior
 discesserit: nisi præscriptū à lege numerū hostiū fuderit:
 aude & tu tibi præmiū pmittere, qđ tyrānicidiū sis ag-
 gressus. Qđ si nemini hominū memoria cōtingit, desine
 tibi noua spe blādiri: desine inaudito exēplo postulare,
 qđ sperare sit improbissimū, dare postulātī stultissimū.
 Noli nobis cōmemorare, quāto capitis periculo murū
 arcis cōscenderis: qua uirtute satellitiū Tyrānicū perru-
 peris: alios depuleris, alios occideris: quorū maximam
 partē tibi liberū est fingere. Ad obtinēdum tyrānicidæ
 præmiū, duobus dūtaxat uerbis est opus: Tyrānū occi-
 di. Quātūuis conatū exaggeres, alleues, attollas: nō nisi
 tyrānicidæ debet præmiū. Alioqui qđ dices si eodē illo
 die, qđ tu arcē cōscēdisti, pmulti pariter aggressi, sua qđqđ
 uirtute freti: quorū nemo tamen tyrannū interemisset:
 utrū omnes tyrānicidæ præmio potiētur ex æquo, nem-
 pe quia conati? Age quid si multis strenue rē aggressis,

uni cuipiam, qui sit omniū ignauissimus (ut nō semper
 uirtuti respondet fortuna) eum cōtingat interficere: an
 nō prateritis reliquis hic unus honorē auferet? Quam
 obrem tandem? Nō quia plus adierit periculi: sed quo-
 niam id confecit, cui lex honorē decreuit. Hic tu fortasse
 rursus incipies deplorare, frustra sumptā operam: te ga-
 bis æquū esse uirtutis egregios conatus merito fraude
 ri præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ
 tandem potest esse iniqua conditio, quā nemo compelli-
 tur accipere, nisi cui cordi sit? Quantūlibet iniqua con-
 ditio proponitur: eam nimirū facit æquissimā, quisquis
 suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exēplū
 conferre) quid iniquius, q̄ uel summū artificem ab im-
 peritissimo superari, si modo iactus commode cadat?
 Atq; id adeo nemo tanq̄ iniquū causatur: propterea
 quod cui lusus huius lex non probatur, ei liberum erat
 non suscipere. Itaq; lex qd præstari uelit, id palam atq;
 in medio proponit. Quid abs te præstari possit, id tibi
 relinquit expēdendū. Illa nihil mauult, q̄ ut res q̄ opti-
 me cadat: quod si postea q̄ nihil iam intentatū relique-
 ris: quo minus effeceris, per fortunā stetit: intelligis (opi-
 nor) nihil habere te, quod legi succenseas. Fortunā, si ita
 lubet, in ius uoca. cū lege nihil tibi rei. Quæ ut nihil pro-
 mittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neq; uero existi-
 mus iudices, istud à maioribus q̄ hanc legē tulerūt, sine
 summa ratione fuisse factū, ut conato præmiū non esse
 statuendū

statuendū putarint. Videlicet illud cauerunt: non tantū
 ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de cona/
 tu lites inuitarent: uerū etiā quod intelligerēt tyrānicidij
 conatū non posse, nisi summo ciuitatis periculo suscipi.
 Vnde futurum prospiciebant: ut si conatui præmiū sta/
 tuissent, temeritate conantiū Resp. subuerteret potius
 q̃ restitueretur. Etenī Tyrānis quid aliud est, q̃ graue,
 capitalēq; ciuitatis hulus? Huic si quis medeat, ei mer/
 ces digna proposita est: quā ita demū ferat, si remediū
 præsentaneū attulerit. Verū huic malo neminē oportet
 admoliri manū, nisi certū artificem: qui sua diligētia, pe/
 ritiaq; fretus, nō sinat hoc licere fortunæ: ut dum ipse sa/
 lutē dare conatur, illa uitā penitus eripiat. Quid? utrū
 tu igitur in eiusmodi discrimine, conatum præmio iudi/
 cas inuitandū esse: an potius poena deterrendū, nisi qd̃
 conatus est quispiā, idem præstiterit? Nec illud te suble/
 uat, quod mihi uidebare ratiocinādo colligere: quū lex
 in maleficijs poenam irroget simplici sceleris molitionis
 par esse, ut multo magis in benefactis conatus habeat
 rationē. Nam oportere legē multo ppensiorē uideri ad
 cōpensandā uirtutē, q̃ ad retaliandā culpā. Atq; uide
 q̃ hic tota erras uia. Principio nō animaduertis hoc ty/
 rannicidij facinus toto genere à reliquis discedere: pro/
 pterea qd̃ aliorū molitio cū priuato molietis periculo
 modo cōiuncta est: huius cū publico Reip. discrimine
 copulata: ut temere moliri tyrānicidiū nihil aliud sit, q̃

temeritate priuata rem omniū prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualēcunq; conatū in quæstionē uenire sinīt: uerū in paucis dūtaxat, quæ uel propter insignē atrocitatē hoc odij merētur: uel eiusmodi sunt, ut prius exitiū adferant, q̄ conatus dent significationem. Quod genus, parricidiū, ueneficiū, proditio. Postremo nō uides nihil esse simile, totāq; natura, rationēq; discrepare: pœnæ legitimā irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterū quidē proprie legū munus: alterum quasi quædā de iure cōcessio, legisq; candor (ut ita dixerim) quidā est. Hoc ita habere sic demū intelliges: si reputes, q̄ multa sint quæ lex iubeat, addita pœna nī pareas: q̄ multa itē uetet, nisi obtēperaris, suppliciū minitans. Cōtra, uix unū atq; alterū esse, ad quæ præmio sollicitet. Quædā em̄ eiusmodi sunt, ut durū ac seruire uideat ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, uxorē ducere: operā dare liberis. Hic lex nimirū urbani⁹ ac uetecūdius tecū agit: patris, nō magistratus sumit habitū: precio ad id inuitat, qd' alioqui gratuito te præstare debebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, ut à quouis nō improbo ciue præstari uelle oporteat: tamen & fortiora uidentur, q̄ ut à multis præstari queāt: & periculosiora, q̄ ut multi uelint suscipere. Nā inhumanū uidet' cuiq; uitæ suæ contemptū imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasiq; calcar addit uirtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiā longius trahere, q̄ ad
quæ

quæ semet ipsa astringit. Nec mirandū est, si attētor, si uigilantior, si exactior est in pprio, naturalicq; munere suo, q̃ in eo in quo p tēporis ratione in alienas partes descēdit. Huic astipulat illud, qd̃ nouis etiā criminibus exemplū, aut nouū noua lege solet institui, aut à simili lege mutuo sumi. Neq; tamē idem fieri cōsueuit: si quis quid noui facinoris cū laude patrauit, ut præmiū à con simili cōstitutione decernatur: nisi lex extet, quæ nominatim honorē statuatur eius facto: quod roget, uix habebit: qd̃ postulet, haudquaq;. Quur em̃ legi necesse sit passim ciuiū suorū officiū mercede redimere: qñquidē ne sit impunita improbitas, id publicitus omniū refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid aut̃ est quod non uel gratus patriæ debeat ciuis: cui si uel animā impenderit: quid mirandū, si quod acceperas, id restituas. Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmiū illico tibi debeat, si persoluas. Itidē: siquid in leges cōmittas, nō potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmiū debitoræ sint, siquid cū officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio cōtinerent, ne opus quidem esset ullis legibus: quippe quæ non ad bonos mores comparatæ, sed malis è moribus natæ sunt: id quod uere uulgo dictitant, ac pharmaci uice fungantur. Finge itaq; nullas esse leges: quemadmodum de aureo Saturni sæculo fabulantur Poetæ, suo quēq; sponte fungi officiorum: an tu hic clamabis perire benefacta,

nefacta, quod nulla lex præmiū decernat: Vti lex non minatur nisi improbis: ita nō pollicetur optimis ciuibus. Quorsum em̄ opus p̄misso, quū uirtus absoluta abunde seipsa cōtenta sit: Proinde petere quod illa non sit pollicita, profecto plus q̄ impudētissimū est: improbe flagitare quod ea candide ciuilerq̄ p̄miserit, ciuis est probitatis nō satis spectata. Tu quid merueris, paulo post excuties: interim finge sanē præcipuā quandā utilitatē attulisse, cui tamen ex lege præmiū nō debeat. Vtrū protinus damitabis intrugiferum fuisse officiū: ciuitatē in ius uocabis: plebem ingrātā uociferabere: minitare iudicibus, nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant: An potius ipsam uirtutē abunde magnū sui præmiū iudicabis: oblectabis te cōscientia reſti: hunc esse maximū fructum officiī duces, qd' de alijs citra tuū emolumentū benemerendo ad deorum benignitatē uidearis accedere: Nimirū hæc tibi futura sunt satis, si modo ciuis sis optim⁹. Quod si nō cōtētus istis, aliud adhuc nescio qd' præmiū desyderes: certe maximo proximū est gloria. Hoc tu iā propemodū tulisti. Quāto metiris p̄cio, uolitare p̄ ora mortaliū, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omniū in te coniectos circūferre: Ista, inquā, uel maxima præmiij pars: nā pecunia sanē q̄ exiguū momētū adfert. Tu conatus dū taxat es: permagna portio, uel caput potius ipsum, tuo deest facinori. At quū interim his rebus frueris: dū non

occiso

occiso Tyrāno, tamē uelut Tyrānicida celebraris: quā-
 so te, quantula pars abest à tuo præmio, quod laturus
 eras, etiā si Tyrānū occidisses? Postremo isthuc ipsum
 præmiū penē dixerim inuidendū mihi uidetur: quod
 iam tibi licuit toties Reip. Tyrānicidiū imputare: quod
 in celebri iudicio tibi contigit honestissimū præmiū fla-
 gitare, & in tā frequenti theatro spectante Rep. magni-
 ficam istā tuā tragœdiā peragere. Mihi uidetur iudices
 beneficij tulisse gratiā, quisquis exprobrare beneficium
 potuit. Tu fortunæ, tu deorū munus imputas ciuitati
 & sunt fortassis, qui tibi libertatē acceptā ferāt. An hæc
 tanta præmia cōtemnis? quæ uel uero Tyrānicidæ suffi-
 cere debuerāt: nisi lex maluisset præmio conatū ab effe-
 ctu distinguere. Quācū nullū me herde præmiū magis
 cōgruit ei, qui Tyrannū conatus sit occidere, nec occide-
 rit: cū ut illi contingat Tyrānicidæ præmiū sperare, neo
 ferre tamen. Hicne erat ille gradus, in quo nos tecū cō-
 morari iubeas? Quācū hoc nomine tuus conatus min⁹
 promeret præmiū: qd' aliorū pposito fortuna modo
 defuit, tibi uolūtas, ut ais. Effecisti qd' uoluisti: id quod
 erat necesse, nec fecisti, nec uoluisti. Sed iādudū aliū gra-
 dum (ut uideo) circūspectas, in quē te recipias. Nam in
 hoc cū citra omnē præmij spem cōsistas, intelligis. Age
 sequemur te p omnia: & aliū de alio fugitantē psequer-
 mur, nec usq; sinemus cōsistere. Atqui nō tantū aggressus
 sum, inquis, uerū etiā occidi: nempe filiū: atq; id faci-

Y nus in

nus in duo secas Tyrānicidia:& quod filium sustuleris plusq̃ Tyrannū,tum Tyrānidis successorē:& quod parenti,necato filio,mortis causam ministraris.De illo mox:nūc hoc cuiusmodi sit inspiciam⁹.Parentē ais abs te,iugulato filio,eadē occisum opera.Negas em̃ referre,qua uia peremeris,modo sustuleris:imo splendidius istuc uideri uis,quod tuo quidē ense,uerū ip̃sius dextera sit interemptus.Hæc tā honesta iudices oratio possit parū attentū fallere:præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris uenditāte,dum nobis ob oculos ponit ualidū illū,florentēq̃ iuuenē,sic patri adamatū,crebris uulneribus confossum:parentē senē miserū,illi circūfusus,eodem exanimatū ense,sanguinē utriusq̃ inter se confusum.Ista quidē dictu splendida:sed quid ad tuam causam attinent?Nemo tam cæcus qui nō uideat:nemo tā effrons qui neget,spectaculū illud multo omniū iucundissimū extitisse ciuitati:quū senem Tyrannū iuueni uideret incumbētē,exanimē exanimi:& in altero gauderet sese leuatum malis præteritis,in altero futuroꝝ metu.Hæc quū per se maxima,quū Reip.sint gratissima:quid attinet uerbis exaggerare?Illud unū in hoc iudicio uertitur:utrū tibi acceptū ferri oporteat,quod pater sine cōtrouersia Tyrannus occisus est,an fortuna,superūq̃ dexteritati.Quod em̃ tuo gladio pemptus est,id uero q̃ est futile,nihilicq̃.Quid si tuo gladio ab eo q̃ eū utendū abs te rogasset,Tyrānus esset necatus:num tu protinus

tū protinus Tyrānicidæ præmiū petittum uenires? Lex occifori pollicetur honorē: tu eum iugulafti, de quo certe cōtrouerfum effe poterat, Tyrāni nomine censendus effer, necne: eū de quo nihil erat dubitationis, reliquifti. Si prudens, prudēs excidifti à præmio: fin metu, multo minus etiā cauſæ eſt poſtulādi muneris: uerū illud tute uehemēter urgebas, uti prudēs uolensq; reliquiſſe uiderere. Sed quod tandem erat iſtud tuū conſiliū: quū tibi ſic in manu eſſet nō toto metu liberare Remp. ſed ulto rem tui facinoris, & uerū certumq; Tyrānū relinquere? intelligebas (ut ais) omne negocium conſectū extincto iuene: propterea quod modis omnibus futurū præſci res, ut ſenex illico ſibimet eodē gladio necem conſciſceret. Videte iudices in maniſeſtiſſimo mendacio, qua rima conatur elabi: niſi diuinandi ſcientiā cōmentus fuiſſet, nō poterat hinc explicare ſeſe. Siquidē hæc uel augur, uel haruſpex, uel uates diceret: fortasſe nōnullos inuenires, q; iſta prædicanti fidē eſſent habituri. Nunc qd impudētius? quid uanius? quid ueri diſſimilius? q̃p aſſe uerare, id certū præſciſſe te, quod tale ſit, ut quiuis alius exitus potius fuerit expectandus? An cōiecturis es aſſequutus id euenturum, quod euenit? At quid aliud effici coniecturis poterat, niſi ut uel ſperares, uel ſuſpicarere? Porro in re tam ancipiti, quæ dementia erat ſpem incertam ſequi, diſcrimen certum negligere? Sed audiamus obſecro, certas illas coniecturas, quibus hic noſter ua-

res præfensit inopinatū oīnibus exitū. Iam ætate fessus erat, inquis: iā uiribus defectus: nec obtineri iā autumabat posse Tyrānidē, adempto filio. Tum indulgentius amabat, q̄ ut filio uellet esse sup̄stes. Nōne sentis hæc adeo nō esse naturæ rerū cōsentanea: ut iam omnibus uideātur esse cōfutata, uel priusq̄ refellātur? Vtrū senimentē ullam fuisse putas, an nō putas? Si nō putas: fieri potuit, ut illi tutū uideretur, quod neutiq̄ erat tutum: atq̄ ita p̄tinus toto falleris augurio. Sin putas sapuisses cur erat quod usq̄ adeo diffiderat? Quasi uero Tyrannus uiribus dūtaxat unius hominis: ac nō multo magis ingenio, uersutia, calliditate, largitione, crudelitātēq̄ cōtineatur: quæ omnia si magis in senē q̄ in adolescentē cōpetunt: cur tu in diuersum torques auguriū? An non illa ætas usu rerū callentior est? an nō altius dissimulat? an nō cauet diligētius? an nō prospicit oculatius? irascitur implacabilius? tenacius iniuriæ meminit? meliusq̄ in longinquū cōsulit? His solis rebus imperiū Tyrānicum administrat. In militiæ duce quātulū est illud momentū, qd̄ corporis uires adferunt: at in Tyrānide p̄fecto multo minus. Cur magis illū terret adēptus fili⁹, q̄ extinctus satelles quispiam audacior? quū arx super esset approbe munita: supeffent opes, arma, satellitū ingens agmen, tot in ciuitate factiosi, potētesq̄: qui nō solum Tyrāni partes adiuuabāt, uerūetiā Tyrannos agebant. Quos equidē spero nūc nobis nō esse metuēdoss
(nolim

(nolim em̄ infausta ominari)at ita tamē,ne nimiū seque-
re negligant. Vsq̄ adeo ne senem cruda,uiridicq̄ (quod
omnes norūt) senecta,callidū,animosum,ambitosum,
non stultū,una filij mors cōsternauit,ut rebus despera-
tis protinus è uita sibi migrandum duxerit: Præsertim
quū ille patris dominatū nihilo reddiderit tutiorē, sed
multo inuidiosiorē: idc̄q̄ ob libidinē, atq̄ ætatis insolē-
tiam, temeritatēc̄q̄: adeo ut expedierit propemodū illi
ad stabiliendā Tyrānidē filiū è medio tolli. Etem̄ quo
propius ad iusti regni speciē accesserit Tyrānis: hoc mi-
nus est inuidiæ obnoxia, magisq̄ tuta. Iuuenis ille solū
hoc augebat, qđ maxime Tyrannos solet euertere. Ve-
ra illa Tyrānidis munimēta, in callidi senis pectore erāt
collocata: sed tenerius adamabat filiū, q̄ ut defuncto
posset superesse. De matercula quapiā priuata loque-
ris: an de uiro sene, callido, crudeli, deniq̄ Tyranno?
Quid ego iudices in eo sermone argumentis coarguen-
do sumā operam: quē ipsa natura, quē mos, quem com-
munis omniū sensus repudiat? Quis unq̄ isthuc audi-
uit? Tyrannū usq̄ adeo pio in liberos fuisse animo: ut
nō dicam cōmori uoluerit, sed cōuiuere cōmode quie-
rit? Credite mihi, priuatorū isti sunt affectus. Tyrānus
neq̄ quid natura, neq̄ quid pietas, neq̄ omnino quid
sit officium nouit. Exiit hæc omnia, simul atq̄ Tyran-
num induit. Omnia cōmodis, omnia metu, omnia ne-
cessitate metit. Solos hos amat (si quos tamē ille amat)

Y ; qui uel

qui uel Deos ipsos odit: quos aut metuit, & tollere nō dum expedit: aut quorū opera, ministeriōq; ad fulciendum imperiū indiget. Quod si ullos ille posset amare, similes certe sui diligeret, impios, uiolentos, rapaces, scelestes: quando nihil ad conciliandā charitatē efficacius morū similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant. Adeo ut præposterū, uel peruersum potius quendā Stoicū Tyrānus exprimat. Neq; em̄ quisq; tam Stoicus fuit, ut æque uacaret omni bus affectibus, atq; Tyrānus: hoc modo illos discernit, quod Philosophus honesto metitur sua consilia, hic cō modo. An ille ullum pietatis igniculū in quenq; mortaliū sentire potuit: qui in patriā, uitæ parentē, altricēq; qui in cælites omniū bonorū autores, tam sit impius, ut illam crudelissima opprimat seruitute: horū phana despoliet, iura contemnat. Verum ut largiamur tibi nō nihil, sinamusq; te priuatos affectus in Tyrannicū pectus, hoc est, ignē in flumen transferre: an tandē persuas debis illud, usq; adeo indulgenter illum adamasse filiū, usq; adeo in eū omēs uitæ suæ spes, uoluptates, opesq; semel cōtulisse: ut illo sublato, ne minimā quidem uitæ causam sibi reliquā esse putaret. Repete: nō dicā ex hac ciuitate, uerum ex uniuerso mortalium genere: non ex hoc sæculo, sed ab orbe cōdito, & ab ipso (si uis) Promethei simulacro. Quotus quisq; fuit pater, quota quaq; matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersuerit?

uerit: Naturalis hic dolor, & quē nemo ferē non mode
ste ferat. Priuatis parētibus uel indulgentissimis, mulier
cularū intēperatissimis affectibus mediocris luctus suf-
ficit: Tyranni in filiū charitati nō nisi solam mortem sa-
tisfacturā esse tu Lynceu præuidebas? Age hoc quodq;
tibi donamus: uicerit homo Tyrannus priuatorū in li-
beros pietatē: uicerit indulgētia materculas omnis: qui
tibi compertū esse potuit, utro se dolor paternus incli-
naret? In rabiē, an in desperationē? Quo diligebat im-
potentius: hoc erat probabilius, ut senex natura ferus, ci-
uibus infensus, uel maxime uellet esse superstes: uel ob
id deniq;, quo ueterē illam iram, nūc filij nece acerrime
exasperatā, irritatāq; Reip. supplicijs saturaret. Quod
si aliās uitæ pertæsum fuisset: hæc nimirū una causa po-
terat illum in uita retinere. Quid autē senili animo uin-
dictæ cupidius? An nescis q̃ impotentes ætas illa concipi-
at impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat in-
cendio: siquādo atroci insigniq; contumelia laceffatur?
Quæ uero potuit esse atrocior, quā filij cædes, sic ama-
ti, ut tu quidem ais? Hæc nimirum quicquid in illo fue-
rit unquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid im-
manitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fa-
mes, deniq; si quid Tyrānicum: id omne semel de inte-
gro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiā ani-
malia, datæ orbitatis iniuria, in rabiem solet agere: & tu
Tyrāno (quo nullū animal imitius) nihil tale metuēdū
esse

esse certissimus augur existimasti: quod in Tigris uideamus euenire? Quod si tibi uni compertum erat Tyranno sic in delictis esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi ut saeuissima illa Tigris, rapti catulo, in rabie uersa, in miseram hanc ciuitatem dilaniandam, discerpendamque insiliret? Id si non euenit, magna Dijs gratia, tibi magnam debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita, fortunasque immiseris. Elige nunc utrum malis: an uerum fateri, nihil fuisse Tyranno cum nostris affectibus commune: an cōfingere sic adamasse, ut matricularum quoque uicerit delicias? Certe neutro modo tua constabit diuinationio. Quare nisi constiterit, non est quod ad eius rei laudem aspires, quare fortunae commoditate te imprudenter euenierit. Postremo donem? & hoc tibi, ut praesciueris, & certum praesciueris, deo uidelicet quopiam te certiore faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non praescieris, quum praescientiae tuae fidem legi facere non possis. Profer quibus praedixeris id euenturum quod euenit. Doce quis deorum quando isthuc tibi praenunciavit. Nihil habes quod dicas. Verum posteaque rem feliciter euenisse uideres, tum demum post factum uates esse coepisti: quemadmodum uulgo tum fieri, tum dici consuevit, post euentum stultos etiam sapere: & quod fortunae beneficium uerbis in te transmoueres, tragcediam istam nobis comminisci coepisti: causas repperisti, quibus praescisse uideare. Sed domini boni, quod non bonum Poeta te praestitisti: qui tam inconsistentia,

incōsistentia, tā cū natura pugnātia finxeris: sc̃uissimū
Tyrānū ob pietatē erga filium, ultro uitam fugisse: ob
unius capitis necē, tutum sibi non putasse in uita cōmo
rari: quū omnia superessent, quibus Tyrannis & parat̃
& obtinetur. Sublato eo, in quo omne Tyrānidis prae
fidiū collocarat: repente rebus suis diffisum, ad inferos
abiisse. Age mitto nūc argumenta: hāc omnia uera, nō
ficta credem⁹ esse, tametī ne fucū quidē illū habēt ueri.
Si mihi ex omni hominū memoria, uel unū Tyrānum
potes nominare, qui liberos suos sic adamarit, ut non
spadones ac pellacas longe prætulerit: qui sic illis indul
serit, ut non suspectos haberet, obseruaretq;: qui sic illis
sit fīsus, ut nō in barbaris quibusdam latronibus, ac ser
uis stigmaticis plus q̃ in illis fidutiæ posuerit. Ego tibi
pmultos referre possim, q̃ filios sic oderint, ut uiuos esse
pati nō possent: adeo metuerēt, ut ne cibum quidē unā
capere uellent: adeo diffiderent, ut tum demū se tutos
esse putarent, si quis illos è medio submouisset. Nullus
inutilior Tyrāni satelles, q̃ filius. Ex extrema barbarie
cōductitios mauult ille, sicarios, fugitiuos, homicidas, sa
crilegos. His uitā suā mauult cōmittere, qui sua patria
frui nō possint, & alienā euertere gaudeant: qui barba
ricis, ferinisq; uiribus antecellāt, & gigātes illos impios
referant: qui propter animi cupiditatē non difficile ad
quiduis periculi suscipiendū perducūtur, & propter in
genij feritatē à nullo facinore abhorret. Hi sunt idonei

Z Tyrannorū

Tyrānorū ministri:hi fiducia,munimentū,præsidiūꝑ
Tyrannidis multo tutissimū. Hos siquid ademerit,cau
sam uideat dedisse,quorū rebus Tyrannus diffidat.Nā
filius qua tandem ratione dominatū sustinebat:Aeta
te:at utilior ætas grandior.Robore:unus erat.Pruden
tia:magis sapit senecta.Custodijs quas obtinebat:at
si aduersum patrē obtinebat,mors illius seni etiā optā
da.Si patris nomine:quid nisi unus satelles ademptus
erat:Nam custodiæ quo deficerent:nisi ad eum cui ale
bantur:Tutior igitur erat futurus Tyrannus amoto fi
lio.Res em̃ Tyrāno suspecta,filius uiolētus & insolens:
propterea quod reliqui illi Barbari solo lucto contenti
sunt.Filius illud præmiū spectat,Tyrannidis successio
nem.Nec ullus pietati locus,ubi mentē possidet dira re
gnandi libido.Ibi contemptis naturæ legibus,& filium
horret pater.& patris interitum optat filius.Sed dictu
ris iam dudū,nescio quid:mane,præsensi:nihil in expu
gnatū omittā:urges.Nisi præter modū admauit filiū:
nisi diffusus est,cur sibi mortē consciuit:Isthuc uero me
rito demirādum:quippe qđ præter omniū,ac tuā etiā
spem euenit.Verū ego nihil ad me pertinere puto,ut ti
bi rationē reddam,quid illi Dñj in mentē immiserint,ut
sibi uim adferret:hoc tantū euincere sat est,te nullis cō
iecturis hunc exitū certo præscire potuisse,quantūlibet
amarit filiū.Tametsi causa non admodū obscura.Iam
deorū siqui fuerūt huic infensi Reip.iras diuturna no
stra calami

stra calamitas satiauerat. Iam ppitios nostra uota, nostra sacra cōmoueran: aderat illud fatale tempus, quū impius ille senex Dñs atq; hominibus dignas admissorum poenas daturus erat. Iam aderāt ultrices Erinnes: aderant Furia, facibus & hydris omnibus armata: hæ illi mentē ademerunt: hæ uanā formidinē incusserunt: hæ attonitū ad spontaneā sui cādē impulerunt. Nihil minus arbitrabatur, q̄p fugisse, qui filium peremerat, q̄p una cādē cōtentū fore: qua quidē una in re iure potes gloriari, quod Tyrannū uehementer fefelleris. Virum esse putabat, q hoc facin⁹ peregisset. Credebat esse talē: quales audierat esse solere Tyrānos, q magno suæ uitæ contēptu, Tyrāni caput impeterēt: qui, nō adorirent facinus, nisi ratione probe perspecta, qua possent pficere. Hanc suspicionē Pan ille, aut si quis alius est Deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabat⁹ instare sibi carnificem: sensit adesse necessitatē illā fatālē, quā nemini nocentiū uitare licuit. Itaq; qd' huius urbis pietati, qd' deorū bonitati debet: cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimē erat subeūdū, ibi fugitabas. Nūc ubi res præter spem pulchre cecidit, tutūq; putas: fortunæ laudē in te deriuas. Sed finge diuersum exitū fuisse consequutū. Pone Tyrannū ira percitū, passim ciues ad exquisita supplica rapere, p̄scribere, iugulare, in exiliū agere, possessionib⁹ exuere. Quid hic dices? Nō fines, opinor, eorū malorū causam, in te tanq̄ in auto-

rem referri, & fortunæ argumento culpā deprecaberis. Negabis tibi imputandū esse, siquid fortuito præter ppositū euenerit. At nūc nōne iniuriū est: ut quod boni, fortunæ cōmoditate præter spem euenit, id totum in te uelut autorē uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, q̄ id qd' euenit, uel ipsa res clamat. Si hoc animo cōscendisses arcē, ut filiū, nō patrem occidisses: credi poterat te talē quandā spem animo concepisse: nunc casu, nescio, an metu potius in iuuenē incidisti: & tum deniq; diuina ista mens, & futurorū præfaga, sed quæ nō nisi post euentū sua prodat oracula, te corripuit. Quū esset fugiendū: ibi demū iudices in re tam tumultuosa, secū uelut ociosus consultare cœpit, utrū senem sua dextra dignū existimaret: ibi demū præuidere cœpit fore, ut pater ipse sibi manus adferret. Et quo cōmentū tam impudēs iudices efficiat paulo probabilius: quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, nimirum (ut iactat) Poeta, quasi spectator astiterit, quid in mentem uenerit Tyrāno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profecto impudentiæ: fingere præcisse se, quod esset euentu cōsequuturū: & quod nō uideris, id ita narrare, quasi uideris. Quāto melius tuo cōmento, id est fabulæ sua fides constitisset: si ita finxisses, te quū perempto iuuenē, stricō gladio ad senē ire destinasses: repente à tergo adfuisse Palladē illā Homericam, & iam euntē capillis reuocasse te: uetuisse, ne tam
luculentū

luculentū facinus senili cæde obscurares: sese citra tuam operā curaturā, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarū offunderet, sed multum etiā adderet lucis: dehinc abditū te per rimam contemplatū: uel (quod est te dignius) repente Deā sepsisse te nebula: ut Tyrānicæ necis tutus & ociosus spectator assisteres: nec prius illinc discessisse, q̃p̃ negociū omne cōfectum uidisses. Hæc si confinxisses, paulo minus malū Poetā te præstitisses. Sed ociū, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis cōmode tractādas: uidelicet lucri cupiditate, te protinus ad præmiū postulandū rapiēte. Nunc uel ipsa te prodit incōstantia, figmenti q̃p̃ coarguit. In arcē ascēdisti, quo Tyrannū occideres: neq̃ tū præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negocio subito nescio quis De⁹ oculos tibi restituit: ut uideres futurū id, quod accidit. Porro si ueris fidē facere uoluisses: narrare debueras, quēadmodū nocturnus explorator furtim arcē cōscenderis: in ædes clāculū irrepseris, forte fortuna obuio nemine: non dicā ut tolles aliquid: sed ut experireris, si qd̃ tuto facinus posses designare. Hæc molienti cōmodū fauisse fortunā. Itaq̃ quū adolescentē solum atq̃ incustoditū offendisses (ut est ea nimirū ætas securior, periculū q̃ min⁹ cogitās: præterea diuturna Tyrānis iam magnā metus partē exuerat) tū haud scio (ut mores illi⁹ erāt) multo uino sepultū, atq̃ immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scili

cet:& somnū illi cum morte,id est, germanū (ut ait Ho-
 merus) cū germano coniunxisse:deinde ubi iā cardines
 procul stridere cœpissent:exaudito uidelicet morientis
 gemitu:ibi te metu exanimatū ita fugisse,ut nō uacarit
 gladiū è uulnere tollere:quē nec parricidæ,nec sicarij so-
 lent relinquere,ne dephendātur.Interea domi latitasse
 te:iamdudū de fuga cogitantē, & longinquas aliquas,
 semotasq; mūdi latebras animo circūspectantē:in qui-
 bus abditus posses irritati patris sœuitiā fallere. Iamq;
 te ad spontaneū exiliū accincto,repente in uulgus ex-
 iisse famā,liberā esse ciuitatē:Tyrānum unā cū filio iu-
 gulatū:reliquos metu fugisse:autorem ignorari facino-
 ris.Ibi repēte ad nouā tuæ fabulæ catastrophē,immu-
 tasse te animū:& qui prius de salute fueras sollicitus,p-
 tinus ad præmiij spem arrectū fuisse:lucricq; auuiditate,
 priusq; tibi satis esset excogitata ratio,qua totam huius
 inopinati euentus laudem in te traduceres,prosilisse in
 mediū:id quod uidimus,clamitasse tuū illū esse ensem,
 tuū facinus:nō unū præmiū tuæ uirtuti fore satis.Hæc
 nemo non credidisset:sunt em̄ rerum naturæ consenta-
 nea,usu comprobata,omniū opinione recepta.At tu
 dum sedulo quidē, sed tamen parum ex arte,tuā nobis
 præsentia niteris persuadere:q̄ multa cōminisceris,nō
 dicam tota facie à uero distantia,uerūetiam cum sensu
 cōmuni,cū more,cum natura penitus pugnātia.Primū
 Tyrānū tam materneli filiū adamasse,ut sine eo uiuere
 noluerit:

noluerit: sic ob unius mortē metu fuisse consternatū, ut in uita manere nō sit ausus: sic illi toto pectore fīsum, ut ipse nullas circū se custodias haberet: adeo fracti animi fuisse, ut tam chari pignoris truculenta cæde nō potuerit ad ultionē inflāmari: tam inualidū, ut tua dextra fuerit indignus: tam incrmē, ut nī tu illi gladiū reliquisses tuū, defuturū fuisse, quo se iugularet. Non uides q̄ nō cōpetat tam insignis in Tyrannū pietas: tam secūra in eam atatē fiducia: tantus metus in hominē, excepto filio, reliquis omnibus præsidijs munitū: tanta consternatio, in hominē tot periculis exercitatissimū: tanta imbecillitas in iratū? Quid igitur erat, cur tu senem illū tantopere cōtempseris, ut indignū habueris, q̄ tua ista magnifica dextera iugularetur? Tu ne indignū iudicabas, quē occideres: quū eum Resp. nō putarit indignū, quē formidaret, quē maximo suo cum dolore ferret? Nō talem illū iudices: non talem sensimus, ut cuiq̄ contēendus uideri debuerit. Neq̄ tu eum unq̄ contempsisti, nisi forte contemnere est, misere formidare. Sciebas in arcem armis refertam: sciebas superesse satellites: quorum uel unus (si seni uires deerant) sufficiebat iugulādo tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quantum uirium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas, etiam in illa senectā reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidissimis, sæpenu-
mero

mero fuerit intolerandū: siquādo solitum illud robur,
quod ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo ani
mi motu recanduit. Quis aut tam inualidus est, ut non
illi pudor, ira, dolor ingens, uires suppeditet? Hoc erat
uidelicet, cur tu filium q̃ patrē malueris occidere: quod
illum inopinantē, inermē, dormiētem, fortuna obiecit.
Cum hoc pugnādū erat, armato, uallato, irato deniq;
Hoc erat quur gladiū relinqueres: ratus ne tātisper qui
dem morari tutū, dum reciperes: metuens uidelicet, ne
tātillū sarcinæ te redderet in fuga tardiorē. Reliquisti in
uitus, q̃ Tyrāno p̃di posses: sed p̃di maluisti, q̃ dephē
di. Neq; ego nūc formidinē tuā accuso: imo miror ma
gis, quod pedibus cōsistere, q̃d' fugere potueris: quū au
dires moueri tyrannicā familiā, stridere arma: intellige
res tibi nō cum puero, sed cū uigilātibus, uiris, accinctis,
armatis, sobrijs, irritatis, deniq; cū rabioso patre dimi
candum esse: nō quod illum usq; adeo filij mors cōmo
ueret: sed quod arbitraret, & haud scio an uere, se peti
tum fuisse, dexteram tuā errasse tantū in filio. I nunc &
spera: non dicā hos iudices, uiros omniū perspicientissi
mos: sed uel è media plebe quenq; esse tam mucosis na
ribus, cui nō suboleat: imo qui nō planē odoret, persen
tiatq; totā hanc fabulā abs te cōfictam. Et quod Poetæ
solent, quū hærent in explicando tragœdiæ argumēto:
hanc ueluti Deam diuinationem arte quadam induxi
sti, quo præfensionē tuā iudicibus p̃bares. Sine qua ui
debas

debas præmium obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministraui paternæ mortis: qui gladium quo se feriret, reliquerim. Atq; id solum non modo satis esse putat ad petendum præmium: uerumetiam meritum esse, ut ipse ensis inter arma deorum consecratur, dominus pro deo præsentī colatur. O hominem suauem, si has spes uere concepit, impudentem, si quum non speret, postulat. Ita ne tyranno gladius erat defuturus, nisi autum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi forte tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut ultro ad mortis adegerit necessitatem. An uero nihil referre putas, quam præbeas occasione, quomodo, quo animo? Primum, gladium reliquisti: quo nihil minus deest tyranno: nuncq; ferrū abest, non in cubili, non in tridinio, nō in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror: qua fronte eum gladium tuū ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu inquam exanimatus reliquisti, quē postea receptū optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensē in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius urbis iuuentute adolēscētes, filio suo inferias mactasset? Si tyrannū occidisset quia tuo occisus est gladio: & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euenit, nihil ad te pertinet: nam anceps oc-

Aa casio

casio, quam in partem cadat, id Dñs in manu est: si bene uerterit, nihil gratiæ debetur ei, qui dedit imprudens: sin male, temeritas imputatur. Neq; enim culpa uacat, qui periculosam ministrat occasionem; quæ si feliciter, mirentur omnes: sin infeliciter, merito accidisse dicant. At quanto probabilius erat futurum, ut tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur. Scio me iudices hæc pluribus refellere uerbis, q̃ necesse uideatur: quippe tam friuola: uerum id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatum, non reuictum prætermittere. Quare quaeso, ne pigeat ita ut antehac fecistis, patienter atq; attente cognoscere: dū hūc ab gradu firmissimo dericio. Hic sibi uehementer fidet: hunc acriter urgebat locum. Negabat uitari posse, quin præmium deberetur, quod patri necis causam ministrasset: si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certe necato filio. Nā ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse, utrū manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Addebat æquum esse, ut cum in maleficijs causam datam imputarent leges ad suppliciū: multo magis idem obseruarent in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese in legibus esse disputata: illud addens Thrasonicū: nisi sibi diuturna seruitus, legū memoriā oblitterasset. Nō tu legum oblitus propter diutinā desuetudinē: sed nunq; quid sibi uelint leges, inquisisse uideris. Bis enim

enim hic erras: qui neq; causæ datæ rationem, neq; dan-
tis animum discernas: id quod legibus traditū est: nec
animaduertis, longe diuersam esse rationem maleficij
& beneficij imputandī. Quid ais noue iuris interpre-
ita ne satis esse iudicas, uel ad poenam, uel ad præmiū,
qualemcunq; quomodocunq; causam dedisse? Nihil
igitur refert, Hector an Aiace[m] occiderit manu, an gla-
dium illū dederit, quo se postea confodit? Atqui hanc
laudem nuncq; ille sibi uindicasset: tametsi probabile ui-
deri poterat, in eum usum hosti ab hoste datum fuisse
ferrum. Quin ergo fabros ætarios omnes, uel ad pœ-
nam uocamus, uel ad præmium: quoties armis in eorū
officina perfectis, aut iugulantur ciues, aut seruantur?
Postremo quur hoc quod tu petis præmium, non ensis
istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat
habiturus, te non porrigente: tu porrigere nō poteras,
nisi huius industria tibi ministrasset. Age si telo inter-
uenandum temere misso, forte Tyrannum uicinū inter-
fecisses: damares tibi Tyrannicidæ deberi præmium?
An potius nihil tibi deberetur laudis, quod imprudēs
& inscius iaculum torsisses? Imo in ius potius uocan-
dus esses, qui missi teli temeritate ciuē (quod in te fuit)
occideris: nam quod in Tyrannum incidit, id nihil ad
te. Quid si caupo uinum lene ac suauē, quale Polyphe-
mo dedit Vlysses, Tyranno uendidisses: atq; ille eius
dulcedine captus, auidius sese ingurgitasset: eaq; re con-

cepta febris decessisset: auderes ne Caupo, uini titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione, ut temulentum, uinóq; madidum exploderet? Cæterum quāto frigidiorẽ titulo nunc idem postulas? Vt cunq; coniecturis præcipi poterat: ut ætas uinosa tam illicibili uino auidius, intemperantiusq; frueretur: crapulam consequeretur morbus, præsertim in senē: morbum mors. Vulgo hæc eueniūt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propius. Finge te Tyranni coquum esse: probe callere palatum domini: medicos interdicare cibum, quo tamē ille oppidoq; lubens uescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te nō fugere: eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis? Consequitur edentem morbus, quem prædixerant medici: emoritur Tyrannus: liberatur ciuitas. Hicne coquus ē culina in forum profiliens, & adhuc iure madēs, fuligine niger, Tyrannicidæ præmium postulabis? Mortarium, tunfillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus Tyrannidem expugnaris? Non eris, opinor, tam impudens in ea causa: qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi uoluntas occidendi non defuit: probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quo pater ultro uitam relinqueret: & causam dedisti,
ad quid

ad quiduis potius quæ ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quæ ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si Tyranni amicam, quam ille misere ac perditè deperisset, occidisses: eaque cognita re Tyrannus sibi uitam abrumperet: auderet ad præmium aspirare: auderet dicere, te certum præcisse, fore ut Tyrannus sponte fugeret è uita? Certe quanto plures amicas extinctas sequuti sunt quæ filios. Nemo tamen tibi crederet: nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes Fortunæ gratias haberent, cuius comoditate res ea feliciter cessisset. Tibi ab uide magnū præmium existimarent, si commissi uenia donatus discederes. Primum igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere: deinde causæ æqualitatem: postremo animū: atque ita demum liquebit, quid tibi lex debeat. Nam quod aiebas legem prolixiorē esse oportere ad reddendū præmium, quæ ad infligendam poenā: id in priuilegijs, quæ in exemplum non uocantur, fortasse locū habet. In iure cōmuni longe secus est. Siquidē (uti superius demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur poenam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem supplicio prosequitur: in benefactis semper exitum requirit. Nec mirū, nec iniquū, si lex est diligentior in eo negotio, ad quod unum est nata, atque instituta: quæ in eo, in quo temporis ratione

Aa ; tanquæ

tanq̃ alienas sibi sumit partes. Ergo in utroq̃ cōmuniter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit, non tantum casus. Hoc rursum interest: quod in benefactis, nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi: nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis, si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex meretur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse, prae-ter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit. In euentu simul & causam datam & animum expendit. Si animum uitiosum comperit, nihil moratur causam, q̃ sit idonea: putat animum & euentum ad poenam cōmerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi con- niuet ad id, & nō putat ad suam cognitionem magno- pere pertinere. Sin euentus est consequutus: etiam si de animi uitio doceri non potest: tamen temeritatis & ne- gligentiae nomine poenā irrogat: partim propter sus- pectam dantis uoluntatem: partim ut haec latebra peccan- tibus eripiatur, imprudens feci: discantq̃ homines uel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atq̃ euidentem noxae cau- sam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus ma- nu peregerit. Veluti si quis hostem opibus, copiisq̃ iur- uerit, perinde est ac si ipsius arma contra ferat. Siquidē id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut
si quis

si quis inimicum suum per dolum nauigio solutū im-
 ponendum curet, ut naufragio intereat: aut in condaue
 pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iux-
 ta lectulum ægroti, loco pharmaci, uenenum ponat,
 futurum sperans ut eo hausto pereat. Tamen si non bi-
 bit ægrotus: tamē ueneficij postulari potest qui posuit,
 propter uitiosam animi uoluntatem. Nam uehemēter
 erat probabile id euenturū, quod ille moliebatur. Huic
 si detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cum lege rei-
 futurum est. Si detracta nocendi uoluntate, adponas
 euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum in-
 culpa ignorantia absoluerit. Porro si in loco nō ad id
 destinato, puta in uia publica, aut in fundo alieno: arcu-
 temet exerceas: lex tecum non agit: nisi si quem occide-
 ris, aut uulneraris, aut si cui damnū dederis. Caterum
 quod facis, tuo facis periculo. Quod si quid horum con-
 sequutum est, cum lege tibi res est. Neq; tibi tua patro-
 cinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis
 non uacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod pro-
 babiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine
 dissita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas. Primū
 non statim imputatur ad præmium, quod ad pœnam:
 idēq; non à malignitate legū latoris, sed partim ex ipsa
 rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde
 discernitur animus: causa data diiudicatur: spectatur
 euentus. Age nunc si libet, tuam causam, qua tuū faci-
 nus

nus æstimari uis, expendamus. Finge te certam, inenitabilem mortis causam Tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmij petitiō. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus uiris præmia dantur, nō fortunatis tantum. Nam euicimus iam dudum opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, ut pater sibi nec cōscisceret: quod euenturū ne uates quidē quisq; præscire poterat, tu nec suspicari. Imo posteaq; rem plenam discriminis, fortunæ arbitrio cōmisisti: quia bene successit: hoc nomine lex te non postulat: at idem si male euenisset, temeritatis poenas eras debiturus. Neq; em̄ tibi succurreret inculcata ignorantia. Quid enim æque formidandum erat, q̄ ne Tyrannus, simulatq; occiso filio se peti insidijs persensisset, omnia Tyrannidis mala in nos cōduplicaret? Iam ut de animo res tibi constet, causam dedisti non solum non idoneam, uerum etiam periculosissimam Reip. Vn̄ hoc tibi argumēto euidentissimo demonstrari? Finge te quēpiam ē ciuib; uitio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modo fecit Tyrannus. Vtrum tu duplici cædis crimine teneberis, an simplici? Simplici opinor. At uxor & mariti mortem imputabit: qui necato filio, seni causam mortis dederis: atq; his fermē tuis argumentis utetur. Indulgentissime filium adamabat: in illum omnem familiæ curā reclinauerat: illo se oblectabat. atq; hæc de priuato senē cum fide dicet, quæ tu de Tyranno minus dure tene dicam

dicam ridicule) dicebas. Addet ea te scisse: præuidisse futurū, ut ille uitā fugeret orbatus filio: in quo uno omnia uitæ oblectamēta collocarat. Nō tibi defuisse iugulādī senis uoluntatem: sed hoc tantū egisse, ut miserabilis sua dextra perimeretur: ut odium tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse: in hunc usum gladium in uulnere reliquisse. Vides quanto sunt hæc probabiliora in hoc cō in tuo negocio: & tamē negabis paternā necem ad te pertinere: atq; animi suspitionem, causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneam fuisse, quur ille sibi manus adferret. Te nec præscire, nec timere potuisse id, quod sit consequutum: quod rarum extet exemplum patris ob filij necē sponte fugientis e uita. Alioqui futurū fuisse, ut & mater sibi fatum accerferet: quippe quam impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi uiribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura, ad alterum crimen depellendum, & prodesse dubio procul. Atqui quod in maleficijs ualet, ne quid imputetur: id multo magis in hac causa ualet, ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uoluntatis suspicione, quod causas parum idoneas dederis: hic ex causis multo minus idoneis propter personam Tyranni, uideri uis nō modo quod euenit, fuisse suspicatus, uerumetiam certum præscisse. Ibi temeritatis postulari non poteras, propterea quod tametsi uitio abs te data est causa, tamen

Bb idonea

idonea non sit ad id quod euenit. Imo ipsi tota res imputabitur, & legibus poenas dabit, sepultura prohibitus: quod ciuitati citra causam idoneam, ciuem unum ademerit. Tibi non nisi unius filij mors imputabitur: etiā si mater quoq; & filia, & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter euenisset: quippe ubi summū Reip. periculū & uerteretur, & praetimeri probabiliter posset. Venio nūc ad quartū illud praesidium iudices: quod iste tutissimum, ac penē inexpugnabile iudicabat: unde ego illum ita deturbabo, ut non solum sit non habiturus, quo Tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: uerum uix etiam latebrā inuenturus, ubi temeritatis ac maleficij poenam effugiat: quo nimirum intelligat, q̄ non inimice, non curiole (ut agebat) secum agam: ut quum possim in crimen ac poenam uocare, sat habeam ab honore non promerito sedudere. Aut sibi deberi praemiū, uel ob hoc uno nomine, quod iuuenem occiderit, iam plusq; Tyrannū, tum Tyrannidis paratū haeredē: etiā si hunc euentū Dī nō dedissent, ut senex ipse uitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi praemiū peteres, si Tyrannum suae furiae non essent ultae? Dī quiduis potius derint, q̄ isthuc quod tu fingis. Sed tamē fingamus interim oratione: quandoquidē id tuto licet: tametsi ad solam mentionē inhorrescit animus. Tu ne inquā, occiso filio, relicto sene uiuo, Tyrānicidae praemiū peteres?

An potius

An potius nec ipse superesses, qui possis petere: nec esset Resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimareris, aut in extremis Arcadis exul delitesceres: nos pro Tyranno iam immanissimū carnificē pateremur: & tuū caput ubicūq; terrarū latitares, diris imprecationibus deuoueremus: qui nos tua incogitantia, uel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatē coniecisses. Sed re filius erat Tyrānus (inquis) patri præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas Tyrānos alebat? Nam de patre nemo unq̃ dubitauit, quin Tyranni uocabulum mereretur. Quando autē antehac unq̃ fando auditum est, duos una in ciuitate sedisse Tyrannos: id quod magis etiā natura repudiat, q̃ eodem in corpore gemina capita. In iisdem aluearibus duo se reges pariter nō ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iisdem lustris non conuenit duobus inter se leonibus: & Tyrannus (quo nullum animal efferacius) parem in eadē urbe patitur. Non uides necessario fieri ut e duobus, aut alter alterū oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse maioris in patre, & in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat Tyrannidem, quid à Rep. præmiū postulas? Tyranni partes adiuuisti, non Reip. Sin patri cessit: quid tandē illū uocare potes, nisi Tyranni uel præfectū, aut satellitē? Quandoquidē seniori Tyrannicā appellationē ne tu quidē audes detra

here. Verum ut quoquo modo Tyrannidem omnē in adolescentē oratione deriuares: q̃ multa tu quidē non ex re, sed pro causæ tuæ commoditate cōminiscebaris? Cæterū q̃ in his cōsingendis decori, quod in personis situm est, nullum habuisti rationē? Sic em̃ (ut memini) inducebas in fabulā senē iam ætate mitē, & qui omnē Tyrannidis acerbitatē ob senectā exuisset: non secus atq; mala, quæ natura acerba, tempore mitescunt, & in aliū abeunt succū. Porro iuuenē ferocē, illo incolumi gerentē Tyrannidē, iāq; patri uiuo succedentē. Priuatus paterfamilias nō fert filiū se uiuo successorem: & tu uis isthuc credi in Tyranno? Ille nō sinit ullum ē liberis rem domesticā ex animi sui libidine moderari: & Tyrannus sese uelutī abdicans imperio, negociū omne in adolescentē reiecerat? Non dubito, quin & ipse uideris q̃ dura sint ista, & q̃ à cōmuni sensu abhorrētia. Verū quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitū inuenire Tragoedia tua nō poterat. Quaeso te, an unq̃ auditū est Tyrannū ætate mitescere? Quando tu defines ea quæ sunt priuatorū, quæ bonorū principū, Tyrānis tribuere? Vt eodē igni cera mollescit, limus durescit ita ætate pleriq; redduntur mitiores ac tēperāiores. Tyrānus magis ac magis exasperat. Vt tēpus nonnullis pomis amaritudinē adimit, at uinis nonnullis acorē condititidem Tyrannis nō adimit sæuitiā ætas, sed exag Gerard. Vis ipsissimā Tyrannici ingenij tibi demonstrare imaginē

imaginem? Spinam cogita, quæ quo magis senescit, eo
 pungit acius. Echinos cogita, qui quo plus habent æta-
 tis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortas-
 se nonnulla uitia senecta uel detrahit, uel certe mitigat,
 etiã si plura irritat, nonnulla parit. At Tyrannorũ men-
 tibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanita-
 te imbutis atq; educatis, præter uitiorum omnium incre-
 mentum adferre senecta quid potest? Nisi forte libidinẽ
 adimit? Quanq̃ ista Tyrannidis quantula tandem est
 portio? Sed esto fuerit sane propter ætatem ad uolupta-
 tes segnior, uerum erat fastidiosior: unde fit, ut imbecil-
 lior sit ad coitum, ad raprũ auidior. Fortasse pauciores
 huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores p-
 ducebantur uirgines, sed exquisitiores. Quur nõ autẽ
 & plures? uidelicet quo senile fastidiũ optione, & uarie-
 tate uinceret. Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare
 possem? qui quo nobiliores sunt, quo fortuna præstan-
 tiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi se-
 nis cupiditate metuebant. An tu putas unã cũ uiribus
 senescere libidinem? Multo secus habet. Imo quantũ
 ætas improborũ hominũ saculrari detrahit, tantũ adij-
 cit cupiditati. Quanq̃ Tyrannicũ animũ his in rebus
 non tam uoluptatis usus capit, q̃ nostra delectat cõtu-
 melia. Vt frigeat in sene Tyranno Venus, certe feruet
 uigetq; malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremo totũ
 illud uitiorũ agmen, quæ propria Tyrannorũ sunt, cu-

B b ; piditas,

piditas, rapacitas, improbitas, impudētia, impietas, iracundia, uiolentia, impotētia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periuriū (Quid autē oportet omnia cōmemorare nobis omībus heu nimīū nota?) horū inquā nullū nō aetate fit acerbius: ppter ea quod iuuenta nōnunq̃ naturæ bonitate uincitur: ppter ea quædā mala nondū didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij a natura insitū est: id omne multo ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, & prorsum in immanissimā quandā feram abiit. Id ita euenisse iudices, in execratissimo illo senē, quid ego coner argumentis docere: quū sua cuiq̃ memoria abūde satis exemplū suppeditet: Quod si iuuenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutens imperio: num tu hunc cōtinuo Tyranni nomine donabis? Ergo ex eadē Tyrannide sexcentos Tyrannos facile reddideris. Nam quis est omnino in Tyrāni familia, uel extremū mancipiū, qui nō ipse penē Tyranno sit ferocior, uiolentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumētis imperij potiebat: patri præter nomē nihil cessit. Quasi uero nō sit isthuc omni Tyrannidi cōmune. Longe minima fructuum pars: qui solent ex Tyrannide capi, ad ipsum redeunt Tyrannū. Quēadmodū in latrocinio fieri cōsuevit: prædæ cōmuniter in omnes distribuuntur, uel in eos potius quorū opera capiunt. Alioquin nō cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit.

tit, plus etiā permittat suis, q̃ sibi p̃p̃si. Solum nomē sibi
 proprie uendicat. Et in nullos est Tyrannus indulgen-
 tior, q̃ in scelerū ministros: quippe quorū opera sentiat
 suū imperiū cōtineri. Proinde sub unius umbra satellites
 omnis, omnis minister familiaris, leno, Tyrānidē quan-
 dā in ciues exercet. Ridicule fecero, si hoc quoq̃ coner ar-
 gumētatione p̃bare iudices. Vidim⁹, sensimus, experti
 sumus: nisi forte tā diutinæ calamitatis memoriā, tam
 pauculi dies oblitterauerūt. Neq̃ em̃ esset res usq̃ adeo
 misera Tyrānis, si unius modo foret tolerāda uiolētia.
 Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema
 barbarie aduenæ, feris q̃ hominibus similiores? Neq̃
 defunt, qui se simulēt apud Tyrannū sceleribus suis gra-
 tiā promeritos esse, quo nimirū hoc nomine metuant
 à ciuibus. Horū igit̃ unūquēlibet Tyrānū appellabis?
 & pro quolibet occiso Tyrannicidæ præmiū petes? Nō
 in tantū omnē exues pudorē opinor. Sed pater ætate
 fessus, omnē dominatū in filiū transtulerat: quicqd Ty-
 rannicū in urbe gerebat, id iuuenis uiolētia cōmitteba-
 tur. Sed isthuc quantū absit ab imagine ueri, quis tam
 cæcus ut nō uideat? Quis tā obliuiosus, ut nō possit ex-
 perimento refellere? Ego tibi cōplures nominare satelli-
 tes possum filio insolentiores. Ad hæc uerissimillimū est
 nullius insolentiā minus approbasse senē q̃ filij: uel qd̃
 odit omnē Tyrānidis affectatorē omnis Tyrānus: uel
 quod intelligit ex illius facinoribus longe plus inuidiæ
 odiq̃

odijq; sibi conflari (Callidissimi autē Tyranni est, eate-
 nus legitimū imitari regnū, quatenus obtineri Tyrānis
 possit) uel quod pater etiā pessimus, tamē liberorū nō-
 nihil offendit uitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis
 q̃ suis uti mauult. Quod si dam patre rapinas, raptus,
 atq; id genus facinora designabat filius, profecto non
 Tyrannū agebat, sed insolentē satellitē. Sin approbāte
 patre, quasiq; per illū exercente Tyrannidē, utri tandē
 par erat imputari cōmissa, huic per quē gerebant, an ei
 cuius autoritate arbitrioq; fiebat. Nō arbitror obscurū
 quin huic cui in manu erat, nutu ne fieret, uetare. Quid
 aut nō agūt p alios Tyrāni? Nā ipsi quidē neq; pueros
 emasculāt, neq; uirgines abripiūt, neq; proscribūt, neq;
 bona diripiunt, neq; phana dispoliant, neq; hāreditati
 bus manū iniiciunt, neq; cōpilant ærariū, neq; tormen-
 tis excruciant, neq; quenq; iugulant, neq; armis uicos
 expugnant, neq; incendūt uillas. Totū hunc Tyrānicū
 ludū per ministros exercēt. In unū tamē Tyrannici no-
 minis inuidia cōpetit, in unū occidendū lex præmiū in-
 stituit, in unū stringēdi ferri ius facit, illos suæ cognitio-
 ni referuat. Quorū ut quisq; sua opera Tyrāno pfuit,
 ita aliud atq; aliud uocabulū imponi potest, certe Tyrā-
 ni uocabulū nemini cōgruit, nisi uni illi, sub cuius ueluti
 clypeo, tota illa pniciosissimorū hominū colluuias lati-
 rat. Arbitror uobis iudices sæpenumero auditū esse, id
 qd' eleganter à doctissimis uiris est scriptū, Tyrānis nō
 longas

longas modo, uerū etiā plurimas esse manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddā est animal Tyrānus: multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portētosius: centenis capitibus, centenis linguis, cētenis manibus, pedibusq;. Quot enim habet scelerū ministros, totidem habere mēbra uidetur. Atq; ut ex membris corpus, ita Tyrānis ex huiusmodi constat ministris. Verū ut illud quod corpus appellat, nihil est aliud q̃ quiddam omnibus ex mēbris aggregatū: ita in Tyrannide unū quippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, nec ullum aliud membrū: contineat aut uniuersa: at ita contineat, ut ab ijs possit separari: idq; Tyrannus uocatur. Proinde exaggera quantūlibet iuuenis insolentiā, uiolentia inq;: præfectum arcis uoces licebit: oculum nomines licebit, aut si matris dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuū Tyranni caput dicas licebit: Tyrannū certe uocare nequaquā potes. Vnū enim illud portentū Tyranni nomine censet: aliis autoritate, titulocq; cuncta hæc membra uelut animantur: idq; unum forti cui permittit occidere. Non uult te in oculum aliquem inuolare: nō sinit ut caput aliquod amputes: ne tale quiddā eueniat, quod de Lernæa hydra fabulatur Poetæ: ut pro uno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro uno excusso oculo, plures aciores succedāt: pro una re scissa dextera, multe robustiores subpullulent: unius ui

te te dominū, arbitrumq; cōstituit, qui sibi sit ausus Ty-
rani uindicare nomen: quo sublato futurū sit ut mēbra
reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certe sa-
nentur. At quid ego tecū iam accuratis argumētationi-
bus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac uelut
tuo te laqueo capere. Iuuenē paulo ante magnū patris
satellitē nominabas. Non inficiabere. Rursum alio lo-
co dicebas omnē Tyrannidē occupasse filium: solius ap-
pellationis honorē cessisse. Qui cōuenit eundē & satellitē,
& Tyrannū appellari? Tum si cessit, nō igitur usur-
pauit Tyranni nomen. Contractus aut uerbis aut ratī
sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecū formula contraxit:
siquis Tyrannū occiderit, prēmīū ferat. Quid tu mihi
iuuenis flagitia cōmemoras? Id te lex uoluit occidere,
quodcūq; illud esset animal, quod Tyrānus diceretur.
Magnū (ut ipse fateris) satellitē occidisti, non Tyrannū
qd tibi cū lege rei est. At rē, inquis, legis sequutus sum,
nō syllabas: eum interfeci, qui caput erat Tyrānidis, pa-
ratus hares paterni dominatus: libertatē peperit: seruitū-
tē sustulit: hoc lex sensu: huius rei auctori prēmīū prae-
stituit. Satellitē, inquā, occidisti: nihil moror quantū, q̄
grauem, q̄ ferocem, q̄ scelestum: satellitem tamen occi-
disti Tyrānidis, nō caput: aut si caput, unū ē pluribus.
Sed hæc omnia tibi ex animi sentētia largiamur: fuerit
sanē res tota Tyrānidis filius: pater nihil nisi uocabulū
quoddā inane Tyrāni: quēadmodū in fabulis habet,

Echo

Echo nymphā, nil aliud q̄ merā quādā fuisse uocē sine corpore. Qui tibi licuit in re tanta, à uerbis legis discedere: præsertim ita dilucidis, ut perspicuū magis nihil esse possit, & cōmentitiā interpretationē domi tuæ natam in iudiciū adferre? Ego iudices nullum in Remp. exemplum perniciosius induci posse iudico, q̄ si consuescant homines calumniosi à præscripto legum recedere: & interpretamēto, quod ad prætexendū facinus quisq; suū maxime idoneū cōminisci queat, id iudicibus obijcere. Quis aut̄ unq̄ meminīt de legis sententia quæri solere: nisi quū in scripto quiddā apparet ambigue, obscure uēdictū: aut quū ex uerbis & euētu absurditas quæpiā extitit, eaq; manifesta? In priore nō cuiusuis cōmentū, sed iuris prudentiū respōsa, sed iudiciū sentētia recipi solet. In hoc posteriore, necessitas ipsa compellit aliquātis per à legis uocibus deflectere: & æquitatem iuris potius, q̄ uerba spectare. Duplex itaq; periculū uidetis iudices: alterū ne superstitiosa cauillatiōe literarū legis ab eo qd̄ lex spectauit, abducamur: alterū ne passim à præscripto discedendo, leges omnis & iudiciorū religionē subuertamus. Quorū illud quidē multo leuius est: propterea quod uix unq̄ accadat, ut legislator obscure quid uoluerit, explicuerit: aut absurdū quiddā exoriat. Hoc multo periculosissimū, perniciosissimūq;. Etenī quæ tandē lex futura est, quā uersurus calumniator, quo pœnam effugiat, nō facile possit aliquo commento subuerrere?

Nec quisq̃ elabatur è iudicio uestro nocēs. nisi qui sit
usq̃adeo nullius ingenij, ut ne friuolā quidē aliquā cō
mentatiunculā queat inuenire. Atq̃ ut cuiq̃ cōmodum
erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenē, pro Ty
ranno satellitē, pro homicidiō Tyrannicidiū: & passim
aliud, p̃ alio interpretabitur. Vestra interim iudices reli
gio, uestrū iusiurandū, qua tandem ratione seruabimur
quibus nihil futurū est certi. quod in cognoscēdo sequi
mini: uerum ambiguas, diuersasq̃ litigatorū coniectu
ras spectare necessum erit: Ergo quū in omni causa ma
ximopere cauēdum est, ne sine grauissima ratione à le
gis præsripto discedatur: tum in hac non periculosum
modo, uerū etiam absurdissimū: quū legis uerbis nihil
possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpreta
mento quod præter legis mentem inducitur, nihil pesti
lentius. An credimus legis huius autorem usq̃adeo in
fantem, & uerborū inopem fuisse: ut dicere non potue
rit, qui quouis modo Tyrānidē sustulerit: huic præmiū
esto, si modo isthuc sensisset: Necq̃ uero fugit illū, totā
Tyrānidē per satellites & præfectos exerceri solere, per
multosq̃ in his esse uel Tyrānis ipsis sceleriores: atq̃
ut ita dixerim, Tyrannicos magis, & omnino supplicio
digniores: nisi & omniū omniā ministrorū scelera Ty
ranno imputarentur. In unum tamen illum, qui hoc no
mine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In
reliquos nō tibi permittitur idem: nō quod illos uita di
gnos

gnos iudicet lex, sed quod unius cæde totā Tyrannidē tolli uelit, non multorū cæde reddi duriorem. Tuū erat legi simpliciter parere: neq; eius uerba quasi plumbeā quandā regulam ad tuū facinus accōmodare, uerū ad illius præscriptum factorū tuorū rationem instituere. Præsertim in hoc exemplo, quo nō aliud potest admit-
 ti pestilētius: ut ex legis arbitraria interpretatione, quē uelis interficiendī tibi pro tua libidine licentiā sumas. Non illud hoc spectandū iudices, q̄ inuisus Reip. sit, q̄ occisus est: q̄ maiore etiā supplicio dignus: uerū id etiā atq; etiā perpēdere oportet, exemplū præter leges iugulandi homines, semel in ciuitatē receptū, semel ue-
 stris sentētijs approbatū: deniq; præmio cōpensatum, quo tandē licentiæ sit processurū. Quod iste sibi in Ty-
 ranni filiū licere uoluit, hoc alius sibi uolet in ditissimū quēq; ciuiū licere. Quisquis pauper à locuplete cōtume-
 lia afficiet, protinus Tyrannū eum appellabit: & uene-
 no aut ferro adoriētur. Postremo si cui magistratus nō placebit: si cui iudex erit inuisus: nō dubitabit è medio tollere. Porro ad facinoris defensionē, Sophistā quem-
 piā aut sycophantā consulēt (si ipse ingenio stupidio-
 re fuerit) & nouam legis interpretationē uobis adducet:
 dicet nil aliud sensisse legislatorē, q̄ ut huiusmodi ciuiū
 genus nō nomine, sed re Tyrānidē agentīū, ferro, igni,
 ueneno tollat à medio. Atq; ita breui futurū est: ut qđ
 in uno factū semel & pbauimus, & gausi sumus: id in

multis sapius & doleamus, & improbem⁹. Credite mihi, nō mediocre discrimen, neq; cōueniēter accipiendū ut titulo reperto, priuatus hominē indemnātū interficiat. Id ita esse facile liquebit, siquidē animaduertimus, nihil omniū esse, quod lex parcius, circūspectiūsq; pmi serit. Etenim (si memini) tribus dūtaxat temporibus lex indulgit: ut quis citra iudiciū hominē occidat. Primum adulterū, sed in uxore deprehēsum: id quod intēperanti & insuperabili mariti dolori donatū est. At ita si corpus utrunq; pariter interimat: si argumentis idoneis deprehēsum fuisse doceat. Deinde in ui depellenda. At ita si demonstres te mortē effugere nequisse, nisi mortem intulisses: id lex ita interpretat, quasi sese tueri potius sit isthuc, q̃ aliū occidere. Vterq; tamen facti sui rationē reddere cōpellitur, statim sese pderē, nec expectare donec in ius trahat: atq; (ut ita dicā) ultro semet reū facere cogit. Quod si omnia cōstabunt argumenta: ita demū à lege dimittit, ut uenia, nō laude dignus esse uideatur. Postremo in Tyrānicidio: ubi propter periculi suscepti magnitudinē lex præmiū quoq; pponit: at ita si eum quē tibi lex isto uelut insigni Tyrānici nominis denotauit, fortiter occideris: nō si scelestum alio scelere sustuleris: neq; patiet te ius occidēdi permissum, latius q̃ ad unicū Tyranni caput trahere: nisi siquis obstat, ut per illius necē tibi necesse sit ad illū penetrare. Iamq; hoc factū tuū secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi

tio generi fortasse proxima uideatur, hostem in bello ferendi facultas: quā tuæ tamen libidini lex non permittitur. Nisi palam hostis sit declaratus: nisi in imperatoris uerba iuraris: nisi ille acie eduxerit: nisi signa canere iusserit: tibi fraudi futurū est, hostem interfecisse. Tu dicturus es: Hostē occidi: nam plusq̃ hostilia faciebat: nomē hostis tantū aberat, re hostem agebat. Lex respōdebit, suarū partiū fuisse, hostem declarare: actuo fortasse scelerare fruetur: uerū ne serpat exemplū, poenas de te sumet. Quid autē aliud abs te factum est? Vnū tibi lex nominatim designauerat: tu illius uocabulū tuapte autoritate in alium transfers: quod nisi in unū non potest cōpetere: neq̃ traduci debet ab eo cui lex attribuerit: ne tibi fas sit aliquando quē uoles magistratū, quē uoles iudicem, quē uoles ciuē, Tyrannū appellare. Neq̃ uero sine grauissimis causis lex tot uinculis astrinxit hanc in uitā alterius licentiā. Perpēdit nihil maius eripi cuiq̃ posse, q̃ uitā: uidit in extinctū facile uarias causas cōfingi etiā impune posse: quādoquidē ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit q̃ multis titulis suū quisq̃ dolorē posset prætexere, si post occisum hoīem ulla causa recipiat, præter eas quæ legib⁹ sint exp̃ssæ. Quid qd' grauatim sibi q̃q̃ lex p̃mississe uideat, ut homini uitā eripiat: q̃ cōperta, q̃ multa requirit argumēta: q̃ multa cōcedit reo: q̃ maligne agit cū actore, quē nō nisi suo periculo uult accusa rei quantū spacij largit ei, qui deserit: q̃ liberā iudiciū reiectionem.

fectionem. Quantū igitur à mēte legis abesse putas, ut
 cuilibet permittat, uel p suo priuato dolore, uel dome
 stica iuris interpretatiōe, hoc est subuersione, in cuiusq;
 uitam grassari? Neq; ad rem pertinet, quantū criminū
 aceruū exaggeres, quantū uis etiam uerorū, addo noto
 rum: dicas parricidā, sacrilegū, incestum, proditorē, pecu
 latorem, ueneficū interfeci. Tyrannū lex iubet occidi: at
 hic unus multis Tyrānis erat scelerator, pestilentiorq;
 ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respō
 debuit. Nihil moror q̄ fuerit scelerosus, q̄ perijt: in unū
 Tyrannū tibi ius fecerā occidendi, in reliquos in ius tra
 hendi. Si detulisses: auditus, reuictus, dānatus à me pa
 lam pœnas dedisset: omniq; Reip. salubri exemplo fu
 isse. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrī
 mo exēplo, perniciosissimū in ciuitatē induxisti: & legū
 instaurationē, à legis uiolatione auspicas: hoc est, ma
 lis malo mederi studes. An me dam esse putas, q̄ multi
 sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos
 meæ cognitioni, nō tuis manibus seruo: sunt fora, sunt
 tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices.
 Quur tu mihi praeire conaris? quur nullo mandāte ma
 gistratum occupas? & dum Tyrannicida uideri uis, Ty
 rannū imitaris? Nam quo alio nomine tātopere mihi
 est inuisus ille: nisi qd' mihi parere recusat, & praeire co
 natur? Ei demū ferrū tractare licebit, cuius manib⁹ ego
 pmisero. Si iuuenē occidisses, quod nō alia patuisset ad
 Tyrannū

Tyrannū uia, darem ueniā necessitati: nūc occidisti, nō obliuiscētē, non auxilium ferentē patri, sed patris opem implorantē. Huius unius cæde contentus discessisti: Tyrannū nec impetisti, in quē unū tibi ius feceram. Meum erat expendere, utrū ex usu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: maluerā illū exquisitoribus excruciatū supplētis, exemplum omnibus ædere. Neq; hæc dico iudices, quasi parū gaudeā pariter cū patre sublatū filium: uti nam eadē opera simul omnes sint oppressi, quibuscūq; Tyrannus placet. Sed quis prohibet, simul & gaudere, quod deorū bonitas nobis hāc rem bene uerterit: & tamen nō cōmittere, ut huius temeritas si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplū trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindicanda nūc agitur, sed de legis uiolatæ maiestate. Non enī par est, ut cuiq; personæ præter ius extincti odiū in scelere suffragetur. Neq; tam spectandū in quē cōmissum sit facinus, q̃ quo exēplo cōmissum. Alioqui quur nō eadem opera, fas sit in Tyranni nepotes, pellacas, pueros, uxores, libertos, lenones grassari? Bonam Tyrannidis partē uxor sapenumero suggerit. Ad summā immanitatē, nonnuntq; libertus aliquis, aut uernula instigat: quur nō & hos iugulas? Si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quod est aliquid Tyrāno nocētius: in quod tamē haud quatq; tibi ius sit occidendi. Finge esse q̃ totā hāc urbē, templa, domos, curiam conatus sit incendere: imo qui

Dd iam

iam compluribus locis ignem subiecerit: sed incēdiū
subito exorto imbri restinctum, auctorē non obscurum,
uerum abditum latitare. Eum forte fortuna repertum,
manu tua trucas. Num lex tuū factum approbabit?
Non opinor. Atqui Tyrāno ille quanto erat nocētior?
Tanto nimirū, quanto est atrocius ciuitatem semel fun
ditus euertere, q̃ expilare: ciues uniuersos uno igni fini
re, q̃ in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in unū
Tyrannū stringendi ferri potestas priuatim permittit.
Illum deferendi modo ius habes? Hic in re tam aperta
legis mentē calumniari, & nouo interpretamēto tuum
facinus palliare: quid tandem aliud est, q̃ legum aucto
ritatem euertere: atq; id per cuniculos quosdam agere.
quod Tyrannus palam ac ui facere consueuit? In reci
pienda lege fas est populo causam, æquitate m̃q; legis
excutere. Cæterū receptæ, & longo iam usu cōprobatæ,
simpliciter oportet obtēperare. Neq; em̃ existimandū
est maiores illos nostros uiros sine cōtrouersia sapien
tissimos, ita sine grauissimis rationib⁹ instituisse, ut pri
uatim interficiendi Tyranni facultas unico capite finire
tur. Primū ad iugulandi licentiā, fenestram aperiēdam
ciuib⁹ nō putauerunt: deinde perspiciebant Tyranni
dem fatale quoddā esse Reip. malum, quod minore no
xa toleraretur, q̃ male exagitaretur. Neq; posse semel
tolli, nisi Tyranni ipsius cæde. Quo submoto, uidelicet
qui legibus imperabat, nō parebat: iam nihil opus esse
priuata

priuata audacia, nimirū illis in Reip. administrationē
 uindicatis. Quod si Tyrānus in ius uocari potuisset: ne
 hunc quidē tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbāt
 & illud: Tyrannidē nōnullam habere monarchiæ legiti-
 mæ speciē: hoc tantū interesse, quod in monarchia po-
 pulus Regi paret, Rex legib⁹: in Tyrānide omīa unius
 libidini subiecta sunt. Rex publicā spectat utilitatē, Ty-
 rannus priuatim suam: unde publicitus expedit, ut Ty-
 ranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec ido-
 neus aliquis uindex extiterit, qui legū autoritatē in pri-
 stinū statum restituat: atq; id unius (si fieri potest) capi-
 tis iactura. Nā hac moderatione in fatalibus illis pesti-
 bus, quæ totū Reip. quasi corpus corripitiūt, legum pru-
 dentia cōsuevit uti: ut exēplo magis, q̃ admīssi talione
 morbo medeat: ne dum ciuitatē sanare studet, magnā
 ciuitatis partē interimat. Hinc est quod in seditionibus
 publicis nō nisi in ipsos autores cōsuevit animaduerti:
 reliquis quos tempestas illa cōmouerat, dari uenia: aut
 uix etiā dari uenia, qui in publico Reip. tumultu quietē
 egissent. Quæ potest autē pestis esse fatalior, q̃ Tyrā-
 nis? Quæ sese lati⁹ in ciuitatis mēbra diffundit? Quota
 quæq; urbis pars ab hoc uitio syncera pōt esse? Omitto
 iam quicqd est ambitiosorū: are alieno obstrictorum,
 scelere cōtaminatorū: barbarorū (nam hæc tota sentina
 hominū Tyrannide gaudet: ut in qua nullis maiora, q̃
 sceleratis sint præmia) bonos etiā ciues hoc malum

D d 2 inuoluit:

intuoluit: dum uel timent fortunis suis, uel rectū iudicāt
seruire tempori. In hoc itaq; rerū statu leges non extin
ctæ, sed oppressæ modo, cautim & circūspicienter agūt:
intelligunt hoc hulus citra summā ciuitatis pernitiē ex
asperari nō posse: uni⁹ capitis dispēdio cōmode sanari
posse. Quare docto cuipiā medico præmiū ostendūt:
digito demōstrant, qđ mēbrū secari uelint, qbus absti
neri. Caput indicarunt illæ: tu dextram secuisti. Illæ Ty
rannū: tu Tyranni satellitem occidisti. Quo præmio di
gnus? Nempe eo, quo qui morbo inscite exagitato, to
tum hominē in extremū uitæ discrimen adducat: quo
qui hominē legibus uerantibus occidat. Neq; ego nunc
te cedis reum ago: aget alius fortassis, cui cūq; lubitum
erit: uerū illud modo consiliū fuit, ostendere tibi qđ insi
gnitæ sit impudētix in ea causa, tam eximiā tibi uendi
care laudē: tā egregia poscere præmia, in qua nequeas
obtinere, si modo tecum exactius, ac seuerius agatur, ut
grauis pœnas effugias. I nūc & curiosum me uoca: qui
tam cādide, tamq; ciuilitate tecū agam: ut quū te possim
in graue discriminē uocare, sat habeam legis & Reip. cau
sam defendere: ne circūuenta præmiū dare cogatur ei,
qui nihil boni sit promeritus. Id quod nō iudicibus mo
do (quibus isthuc iam dudū liquere puto) uerū tibi etiā
ipsi cupio persuadere: & facturū me confido, si modo
tantisper animū possis attendere. Vin igitur: ut quēad
modum tu faciebas, itidem & nos summatim totā cau
sam ob

sam ob oculos reuocemus: dispiciamusq; q̃ multa tuo in facto desyderent: ad id, ut legi satisfeceris: & quantū tu sis hallucinatus, quū multa diceres etiā supeſse. Tria quædam requirit lex, & ita requirit: ut si quodlibet horum desit: aut poenā te, aut certe nihil gratiæ debere se credat. Quorum ego nō unū aliquod, sed unūquodq; deesse docebo. Quod si facio: utrū æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint: nō est quod Tyrannicidæ præmiū petas. Animus, uia, & effectus. Animus duo quædam complectitur: uel quid speraris, uel quid proposueris. Nam si Tyrannū per imprudentiam occidisses: si præter propositū: nō magis profecto præmiū tibi debeat, q̃ si quis Tyranno amicissimus idem fecisset: nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propositi in arcem attuleris, ipse uideris: ita demū legi persuasum erit, te uoluisse occidere Tyrannū, si occideris. Non occidisti: atq; id etiam quū tibi in manu fuerit (ut ais) si libuisset interficere. Lex negat sua referre, utrū Tyrannicidij propositum in arcem nō attuleris, an allatum repente mutaris. Iam quid speraris excutiamus. Quāq; isthuc leges nō ita ualde curiose pensiculātur: sed tamē in tā absoluto facinore partes omnis constare oportet. Quid enim si Tyrannū interfecisses, quo Tyrannidem ipse occupares: utrum præmiū sperares? an supplicium metueres? Quid si quo priuatum animi tui dolorem ul

Dd ; cisceris,

cisceretur, Tyrannū occidisses, atq; id esset palam: num
præmiū auderes poscere? Quid, si latrones Tyrānum
forte fortuna obuiū obtruncassent: num ad hūc hono-
rem aspirarent? Quid si quis Tyranno priuatim infer-
sus, magna te pecunia conduxisset, quo ei Tyranno ue-
nenū dares, dedissesq;: num, quæso, tyrānicida præmiū
postulares? Ego hic tecum nō ago cōiecturis: nihil dico
in uitam tuā: quæ quidem obscurior est, q̃ ut tu alioqui
tā gloriosus quicq; de ea ausus fueris dicere: illud unū
affirmare nō dubitem: qui Tyrannū quū tuto licuerit,
nō occidit: planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius
mors extremū exitium Reip. uideretur allatura, po-
tius q̃ ullam cōmoditatē: is aut priuatim doloꝝ ulcisci
uoluit, nō libertatē publicam uindicare: aut emolumen-
tum suū sequutus est Reip. periculo, non suo periculo
Reip. studuit prodesse. Postremo nō potest nisi gloriæ
ieiunio adductus uideri, qui tā insolenter se iactat. Nō
potest nō uideri lucrū sequutus, qui tam improbe præ-
miū flagitat. An nō uides igitur quantopere hac parte
à tota legis mente dissentias? quē illa tuæ uitæ periculo
suā causā uoluit occidere, eum tu nō solum uolens præ-
teristi, uerū etiā periculose in Remp. irritasti: quem sua
causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui
cōpendij, aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge
te animū Tyrānicida dignum ad facinus attulisse, lucrū
perinde ut uitæ contemptorē: magni tamen refert, qua
ratione

ratione Tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrē: in non Tyranno Tyrannū. Largior isthuc Delium aliquem tibi prædixisse: ut certum præscire potueris, quod ipse etiā uix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset: uerū hoc poenæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè Tyrānidē: idēq; noua quadam & inusitata ratione. Vides q̄ multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinam ferre præmiū: propterea quod ea uia sustuleris, quæ legi nō probatur: quæ non expediat moribus ciuitatis: quæ nō sit forti uiro digna. Age quid si Tyranni filium infantem in cunis iugulasses: & rursus adfuisset Delius ille: per quē certum præscire posses fore, ut necato puero, pater sibi mortem accerferet: atque id euenisset: utrum te tanquam Tyrannicidam suspiceret Respub. an potius tanq̄ immanem & ferum hominē execraretur: qui in eam sauioris aetatem, cui etiam ab hoste armato parcutitur, quæ leonibus etiam miseranda uideatur? Quid ergo? Vtetur tuo maleficio Respu. cæterum exemplum haudquaquam probabit. Quid si Tyranni uxorem, quam ille misere deamaret, per uim constuprasses: atque ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum Tyrannici dī laudem flagitabis, an raptus & adulteri supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam

feram tuo facto propiora. Quid si Tyranni medicus
quum esses:ueneno ægrotanti dato, illum sustulisses:
utrum ut ueneficum oderit te Resp.an ut uirū fortem
admirabitur? Tyrannū sublatum gaudebit:facti ratio
nem,modumq; detestabitur. Quid si quū te Tyrānus
familiariter uteretur:tu in cōuiuio prætextu necessitudi
nis uenenum porrigeres? Deniq; si per magicas imagi
nes,ac maleficas quasdam deuotiones Tyrāno uitam
ademisses:utrum à lege præmiū,an poenā expectares?
Atqui Tyrannidem utcunq; sustulisti.Euentu gaudet
lex. Verum exemplū tam perniciosum in Remp.nō re
cipit:ut consuecant ciues scelus ulcisci scelere,patrem in
filio iugulare. Vides quantum momentū sit in modo,
uiāq; ut factum tuū approbetur? Quod lex permittit
ut fiat:non statim permittit,ut id uia qualibet efficias.
Adulterū ferro occidere licet:ueneno aut incantamen
tis non licet. Quur ita? Quia pestilens exemplū omni
no tractare uenena. Nec id ulla causa quantūuis hone
sta,sinit in ciuitatē irrepere. Quid quod ne hostē quidē
ueneno,aut malis artibus interficere fas est? Nā nuscūq;
nō improbat maleficia lex:& ueneno tincta tela etiā in
bellis interdicta sunt. Quod si modus facti superat in
his,in quibus nullum petitur præmiū:quanto magis id
fiet in his,in quibus summū petitur? Lex triumphū sta
tuit ei,qui certum hostium numerū fuderit.Fuderit ali
quis nō acie, sed aquis & pabulo ueneno tinctis. Vtrū
ciues

ciues hunc æquis oculis spectare poterunt triumphan-
tem: an potius sicuti ueneficium oderint, auersabuntur;
execrabūtur? Quid quod priuatis etiam in rebus uia,
modusq; perpēditur: quo magis idem oportebit, tum
in publico, tum in splendidissimo facinore: ut à quo con-
ueniat omnē sceleris suspicionem abesse? Age illud te-
cum reputa: si medico mercedem pactus esses, quo te
morbo leuaret: atq; ille nō pharmacis, sed maleficijs &
incantamentis morbum exemisset: utrum præmiū da-
bis, an magis hominē in ius trahes? iniuriæ malis arti-
bus datæ reū ages? Clamabit ille, morbo te leuauī: qua-
nia qd isthuc tua refert? Hoc tātū spectabas: ut morbo
liber esses, ei rei merces est pmissa. Ingratū te uocabit: q
nisi sua opera, ne esses quidē, qui præmiū negare pos-
ses. Tu protinus respondebis, opinor, medico te præ-
miū esse pollicitum, nō Mago: neq; debere quicq;, nisi
rem malam ei, qui beneficiū male dederit. Quanq; ne
dedisse quidē uidetur, qui malum malo tollit. Id enim
mutare est incōmodum, nō amouere. Dices em̃ animo
nocitum, dum corpori subuenitur. Atq; istam litē uin-
ces, etiam iniquo iudice. Atqui eadem; aut melior etiā,
& uincibilior est tecū causa legi, q̃ quæ tibi futura fue-
rat cū medico. Nam ibi de priuata mercedula discepta-
retur: hic de publico honore. Ibi falsus est unus: hic legi
fraus facta, per quā cautum oportuit, ne quisq; ciuium
circūueniatur. Ibi salus data: certa quidē & efficaci, sed
E c suspecta

suspecta & improbara uia: hic nefario scelere (quor eñ non sic appellatur homicidiũ, quo in ciuem contra legẽ admissum sit?) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta Resp. quãdoquidẽ tuũ factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercedẽ conductus, uenenũ pro remedio ministret: quod tamẽ ægrotanti (ita ut nõ raro consueuit accidere) per occasionem morbũ adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptũ feret quod uiuat: tibi mortem, tametsi uitarit, imputabit. Neq; sua referre putabit: utrũ imperitia, an perperam, ac studiose pro pharmaco uenenũ porrexeris: ppter ea quod tui fuerat officij, aut non suscipere negociũ: aut si dem simul, & artẽ, & industriã, ac diligẽtiam: & quicqđ à probato artifice solet requiri, ad curã adferre. Sed age sinimus adhuc possidere te, quod dudũ sumus largiri: ut planẽ ista uia Tyrannũ occideris, citra ullum Reipub. discriminẽ. Lex nõ approbabit facinus tuũ: nisi nõ tantũ à crimine, uerũetiam ab omni criminis specie procul ab fuerit: ne uidelicet ea quæ in hoc potissimum adhibita est in ciuitatẽ, ut maleficiũ omne sedudat: incolumitatẽ suam quã cõueniebat, aut Deo cui piã, aut certe Dñs si millimo homini acceptã referri, sceleri debere dicatur. Nõ approbabit, inquã, nisi Tyrannũ ipsum quẽ nominatim indicauit ipsa, quaq; pmittit uia sustuleris: ne per rimã istã periculosum exẽplũ in Remp. irrepat. Postremo nisi ferro, nõ clãcularijs ac maleficis artibus: nisi uir-

tute:

tutem: nisi manu: nisi uitæ tuæ manifesto contēptu Tyrānū trucidaris. Neq; em̃ huc tātū spectat lex, ut Tyrān⁹ in præsens submoueat: uerū illud multo magis respiciat: ut oēs mortales itelligāt in ea ciuitate uiros esse fortes, q; nō uereātur uitæ suæ dispēdio patriæ cōmodis cōfulere: ac prædari exemplo facinoris, omnes etiā in posterū ab affectatione Tyrānidis deterreātur: cū uideāt in ea ciuitate nullum esse Tyrannis satis tutū præsiidiū: quandoquidē illud nemo nescit, qui uitæ suæ sit cōtempitor, eū esse alienæ uitæ dominū. Nam quod omnino satellitiū, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animū Tyranni caput defendāt: qui patriæ libertatem sua uita bene credat emi? Postremo aut: ut maxime tibi constet animus: ut cōstet uia: id quod est totius negocij caput, nō effecisti. Tantū enim abes ut Tyrannū occideris: ut quantū in te fuit, Tyrannidem maiore in modū auxeris, interfecto Tyranni filio. Quid autē refert, malitia, an stultitia Remp. in discrimen adduxeris? Nam illo quod uulgo dicunt nihil uerius. Intempestiuā beneuolētiā nihil à simulate differre. Tantū abest ut occideris Tyrannum: ut ne suspicari quidē potueris id euēturū, ut ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorē: quid tum postea? si patri & huius scelera lex imputat? Magnū pinde Tyranni satellitē, nō Tyrannū occidisti. Sed paratū Tyrānidis heredē occidisti: in Tyrānidē succedit, q; prior, q; posterior.

tior est in occupādo. Verū esto sanè, certum hæredem
sustuleris: igitur qui Tyrānus erat futurus, interemisti.
Atqui quod futurū est, id nōdum est. Porro lex eū qui
iam Tyrānus sit, tolli debet: non quē aliquando futurū
diuines. An qui statuā ex pacto debeat, & rudem trun-
cum præstiterit: fidē persoluisse uideatur? Non arbitra-
bor. Vbi nunc igit sunt illa tam multa, quæ tibi ad præ-
miū postulandū supererant? Vides quæ ne unū quidem
omniū tibi constet, quorū nihil oportebat deesse. Vo-
lui, inquis: id demum uoluisse te lex credit, quod effece-
ris. Postea è re nata propositū est cōmutatū. Hoc igit
præmiū tibi debetur, quod ei, qui in Olympijs medio è
cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At pe-
riditatus es. Proinde id laudis auferes, quod is, qui su-
dauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti denique: uerū
eum, quē neque lex permittebat arbitrio tuo, neque ex ulsū
publico fuerat, occidi. At bene uertit ciuitati quod feci-
sti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladē
Atticis fuisse ferūt: de qua prouerbiū extat, quod Athe-
nien siū male consulta, in bonū exitū uertere consueuit.
Non tu leges seruasti, sed sustulisti: nō libertatem resti-
tuisi, sed numē aliquod huic urbi propitiū, quod euen-
tum tuæ temeritati debitum, sua cōmoditate à nobis
auertit, quod tuā stultitiā nobis uertit in occasionē resti-
tuendæ libertatis. Nō ego ingrātū erga te populū con-
stituo: imo tu populū ingrātum in Deos reddere labo-
ras:

ras:quem quū semel in periculū uocaris,ne pro simpli
 ci Tyrannide duplicatā pateretur:nūc rursus in discrimen trahere conaris:ne ab iratis superis, in pristinā feruitutem, aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienū meritum insinuas? Quid tibi in eo negotio laudē uniuersam uen dicas:ex quo præter poenā temeritatis,nihil ad te redire merito possit:Si Reip.si iudicibus pbare potes animum tuū tyrannicida dignū,qui nullū periculum uitæ Reip.causa recusat:si facinus nō scelere,nō pernicioso exemplo, sed legitima uia peregisti:si fortuna tuis egregijs conatibus bene expetitū dedit euētum,aude tyrannicidā te uocare:aude pulcherrimū,ac penē diuinū munus à Rep.poscere:aude nobis seruatas leges, restitutā ciuitatē:aude tēpla, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas uirgines, impolluta matrimonia, de nīq; hoc ipsum quod hic lege & apud iudices agimus, exprobrare:aude mihi minari, quod obstiterim : aude ciuitatē ingratiitudinis insimulare, nisi laudē promeritā persoluerit:aude iudices, uel iniquos, uel corruptos damitare, nisi suis sentētijs præmiū tibi decreuerint. Contra:si suspectū quid uolueris:si periculosum:si contra leges:si cum scelere cōiunctum quod feceris:sit pudor,ac desine tandē improbe præmiū flagitare:quod nulla ratione pmerueris:poenā, si sapiis, incipe deprecari. Istiuc fortassis ab æquitate iudicum, à ciuitate deorū munere

lata, queas impetrare. Neq; em̃ putes unū me te à prēmio detertere. Imaginare isthac in causa pariter & leges, & Remp. & Deos tibi aduersari. Puta leges his tecum uerbis agere. Si nos uere restitutas uideri uis, sine nostram autoritatē primū in hac tua causa ualere. Longe plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris: si parueris: si tuā cupiditatē nostro submiseris arbitrio: si primū exemplū in te ciuibus ædideris, reuixisse nos: si mōstraris ciuitatī iam nō ex sceleratorū libidine, sed ex nostro præscripto cuiq; uiuēdū esse. Atq; altera ex parte Remp. hac tecū oratione uti puta. Si ciuē bonū mihi præstare studes, noli hāc stultitiæ notā mihi inutere: ut in posterū re cognita, dicar ebrietate quadā gaudiorū ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur: noli mihi Deos, quos uix deniq; tā diutinis uotis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placui, cōmoui, propitios reddidi: denuo per ingratitudinē iratos atq; infensos reddere. Sine ut mihi per te liceat, saltē illorū beneficio frui. Quod si te neq; leges, neq; Resp. commouet: certe Deorū orationē uereri debes, quos ita tecū agere putato. Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur nō sinis nos in hac ciuitatē perpetuo benignos esse? Quur tuiipse tā ingratu existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutā libertatem debet: tu bis debes, cōmoditati nostræ: & quod Remp. seruauim⁹, cuius tu pars es: & quod cōmoditate nostra
tuam

tuam periculofam ftultitiã, uel ſcelus potius in maximã felicitatẽ uerterimus. Etem̃ niſi nos dextri, ppitiũq; ad- fuiſſem⁹, quid aliud tu q̃ perieras, & p te Reſp: Quod ſi planẽ cõtendis, ut præmiũ aliquod feras: abunde magnũ præmiũ à nobis pſolutũ eſt, qđ p nos res à te male inſtituta, bene uerterit. A legib⁹ merito maior relata gratia: ſi noſtræ pſperitatis reſpectu, temeritatis ſimul & ſcleris ueniã condonarint. A ciuitate ſatis amplã laudem feres: ſi ea patiat̃, ut in reſtitutæ libertatis hiſtoria tuũ quoq; nomẽ admiſceat̃. Hac laudis parte cõtentus deſine nobis debitũ uelle præripere: ciuitati munus noſtrũ eripere: legibus autoritatẽ adimere. Sed finẽ facio, nimirũ extillatã iã aqua. Quod ſupeſt nũc, ueſtræ partes ſunt iudices ſtatuerẽ: utrũ ſecundũ leges, ſecundum Deos, ſecundũ Remp. ſententiã dicere, an ſecundũ hũc glorioſum oſtẽtatorẽ pnũciare uelitis. Vtrũ hanc urbis felicitatẽ hui⁹ temeritati, hui⁹ ſcleri acceptã ferre malitis, ſapius exprobrãdã, & breui fortalliſ à ſuperis iratis (id qđ abominor) auferendã: an in Deos qbus ſine cõtroversia tota debet̃, referre: eorundẽ pietate ſeruandã, agendã, benẽq; fortunãdam. Vtrũ magis ex uſu ſit, ut primo hoc iudicio ſtatim leges circũuentæ dicantur: an ut appareat legũ reſtitutarũ ſeueritatẽ, & iudicũ ſapientia aduerſus unius, inquã, poſtulationẽ ualuiffe.

DECLAMATIONIS ERASMICÆ, QVÆ
LVCIANICÆ RESPONDET, FINIS.

Erasmus

ERASMVS ROTE

RODAMVS M. IOANNI PALVDANO

RHETORI LOVANIENSIS ACA

DEMIAE, S. P. D.

T INTELLIGAS humanissime Pa-
ludane, Erasmus illum tuum tametsi
per omnes terras, mariâq; uolitâtem:
tamē tui memoriam perpetuo secum
circumferre: mitto quasi symboli uice
Luciani dialogum: cui titulus, *περὶ τῶν
ἐπὶ μὲν συνόντων*. Quē in Italiam profecturus, in ipso
penē procinctu latinum feci. In eo non sine uoluptate
tanq; in speculo uidebis, aulicæ uitæ incommoda: quæ
tu mihi sæpenumero commemorare solebas: nimirum
expertus, & ueluti naufragio eiectus, ac uix isti liberæ, li-
terariæq; uitæ redditus. Idc; feci eo studiosius: ut meo
exemplo te prouocarem, quo iam diu Græcanicis in li-
teris uersatus, incipias & ipse aliquādo audere aliquid.

Quur enim nō dicam audere? Quum nullum
sit mea sententia facinus audacius, q̃
si coneris ex bene Græcis, be-
ne Latīna facere. Vale,
méc; tui amantī,
simum mutu.
um ama.

Luciani

LVCIANI LIBEL

LV8 DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI.

IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

QVID TIBI primum
amice, aut quid postremū,
quemadmodum uulgo di-
ci consuevit, recenseam, ex
his quæ tum facere, tum pa-
ti coguntur, qui mercedis gra-
tia sese in alienas domos cō-
uictumq; tradūt alienum,
quicq; in locupletū istorum
amicitiā accensentur, si modo eiusmodi illorum serui-
tutem, cōuenit amicitiam appellare? Noui em̃ permi-
ta, atq; adeo pleraq; omnia, quæ illis ibi soleant accide-
re, non per louem quod ipse ea experimento cogno-
rim (neq; enim mihi unq; experiūdi incidit necessitas,
ac ne quando incidat Dī prohibeant) sed quod cōplu-
res, qui in hoc uitæ genus inciderant, apud me soliti sint
cōmemorare, partim qui in ipsis etiā dum malis consti-
tuti, quæ & quanta ferrent deplorabant, partim qui tan-
q; è carcere quodam profugi, nō absq; uoluptate recor-
Ff dabant

416 LVCIANVS DE MERCEDE CONDVC.
dabantur cōmemorabantq; ea quæ fuerant p̄pessi.
Imo iuuabat reuocare ob oculos, quas etumnas effu-
gissent. Atq; hi quidem digniores mihi uisi sunt, qui/
bus fides haberetur: ut qui eius facti ritus (ut ita dixe-
rim) omnis omniāq; myſteria perdidiciſſent, cunctāq;
ab initio ad finem uſq; perſpexiſſent. Hos igitur haud
quaq; indiligenter, nec oſcitanter audire ſoleo, ueluti
naufragium quoddam, ac præter ſpem obiectam ſa-
lutem enarrantes. Cuiusmodi ſunt iſti, qui in templis
deſo capite, complures ſimul obambulantes, imma-
nes undas, procellas, ſublatos in cælum fluctus, iactus,
malos fractos, gubernacula reuulſa narrant. In primis
autē geminos Caſtorem & Pollucem apparentes (Nā
hi peculiariter ad hanc Tragediam pertinent) aut aliū
deum quēpiam repente, quemadmodū in fabulis fieri
conſuevit, exortum: ſummiſq; antennis inſidentē, aut
iuxta clauum adſiſtentem: qui nauim ad littus aliquod
molle dirigeret: ad quod appellens futurum eſſet, ut &
iſſa paulatim ac lente ſolueretur: & iſſi tuto in ſolū de-
ſcenderent, idēq; ope fauorēq; diuino. Atq; iſſi igitur,
permulta id genus ad præſentem cōmoditatem exag-
gerantes, cōmemorāt: quo uidelicet à pluribus ſtipem
accipiant: ſi non calamitoſi modo, uerum etiā Dñs cha-
ri eſſe uideantur. Porro ſi dum eas quas in tectis tuler-
unt tempeſtates referrent, atq; immanes illas undas,
quin etiā decumanos fluctus, ſi fas eſt dicere: & quēad-
modū

modū primū à littore soluerint mari tràquillo: tūc
molestiarū perpetua nauigatione sint perpeSSI: dum si
tiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur. Deniq;
quēadmodū infelici nauigio in cauem quāpiam sub
undis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum,
& asperum illiso, fractoq; miseri ægre enatarint, nudī,
cinctarūq; rerum inopes. Hæc inquā quū referrent,
mihi quidē uisi sunt permulta præ pudore subticere,
uolentesq; ac sciētes obliuisci. At ego etiā illa, præterea
autē & alia nonnulla ex illorum narrationibus conie-
ctans, deprehendi quicquid erumnarū cum eiusmodi
conuictibus cōiunctū est. Quæ quidem omnia haud
grauabor optime Timodes tibi percensere. Iampridē
em̄ mihi uideor animaduertisse, te de capeSSenda hac
uitæ ratione cogitare. Nam olim quū his de rebus ser-
mo incidisset: mox ex his qui præsentēs erant, quispiā
mercenarium hoc uitæ genus laudare coepit: fortunatis-
simos eos affirmans, quibus contigisset horum familia-
ritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conui-
uijs adesse opiparis, idēq; immunes: præterea splendi-
dis in ædibus diuersari: tum perigrinari omnigena cū
cōmoditate, uoluptateq; alba interim in rheda (si forte
libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitia, obq; cō-
moditates quibus afficiuntur, etiā mercedem capere: id
uero nō mediocre uideri. Istis em̄ haud dubie citra se-
m̄mentem, ac culturā, quod aiunt, cuncta prouenire, Hæc
Ff 2 igitur

igitur atq; id genus alia quā audires: animaduerti quē
admodū ad ea inhiaueris, q̄q; auide ad escam os aper-
tum porrexeris: proinde nequid mihi certe in posterū
possis imputare, neq; expostulare queas: quod quū te
conspiceremus tantū una cū esca deglutientē hamum,
non reuocauerimus: neq; priusq̄ in guttur demergere-
tur, reuulserimus: neq; præmonuerimus. Verū postea
q̄ cessassemus, donec eo iam adacto atq; infixo trahi
iam, ac ui duci conspiceremus: tum quū nihil opis affer-
ri possit, frustra adesse nos atq; illachrymari. Hæc inq̄,
nequādo possis dicere: quæ si dicantur, merito pfecto
dicantur: neq; à nobis refelli possent, quo minus peccas-
se uideremur: ut qui prius ista non indicassemus: audi
nūc ordine omnia. Ac rete quidē ipsum cuiusmodi sit,
q̄q; nullum habeat exitū: non intus medijs in sinibus
inuolutus, sed foris tuto atq; per ociū ante cōtēplator:
unci æris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cu-
spides manu tentās, malāq; admotas experiēs. Quod
nisi uehemēter acuta: nisi sic illigantia, ut effugiendī nul-
la sit facultas: nisi dira uulnera factura uideantur, acri-
ter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidē in-
ter formidolosos, atq; ob id etiā pauperes, famelicosq;
asscribito: ipse uero sumpta fiducia, uenatum istum, si
uidetur, aggreditor: Lari in morem totam escam hiatu
deglutiens. Atq; in uniuersum quidē forsitan tua cau-
sa omnis hic sermo dicetur. Quāq̄ non solū de uobis
philoso

philosophis aut his quicunq; uitæ institutum sibi delegerunt cū uirtutis studio coniunctius: uerū etiā de grāmaticis, rhetoricis, musicis: breuiter de omnibus, qui in doctrinæ professione uersari, quæstūq; facere proposuerūt. Cæterū quū omnia sint inter istos cōmunia: eademq; prorsus accidunt omnibus: palam est, philosophorū conditionē nō esse à reliquis eximiam. Imo hoc illis turpius ista contingere: quū sint cū alijs cōmunia: si n̄ qui cōducūt, nō alijs præmijs eos q̄ reliquos dignos iudicent: nihilq; magis q̄ cæteros in honore habeāt. Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet: eius culpā potissimū in ipsos conferre par est, qui eiusmodi faciūt: deinde in eos, qui talia sustinēt. Ego uero culpari nō debeo, nisi forte ueritas & libertas in cōmemorādo reprehensionē mereat. Ac reliquū quidē hominū uulgus: puta palæstricos quospiā, aut adultores imperitos, sordidōq; animo ac suo pte ingenio humiles & abiectos hoies: ne operæ precii quidē fuerit ab eiusmodi cōuictu dehortari: q̄ppe nequa q̄ obtemperaturos: neq; rursus æquū sit illis uitio uertere, quod nō relinquunt suos cōductores, etiā plurimis ab illis contumelijs affecti. Sūt em̄ ad eā uitæ rationē accōmodati, factiq; neq; ea uidelicet indigni. Præterea ne habeant quidē aliud quippiam, ad quod sese conuertant, & in quo sese exerceant: adeo ut si quis, eam uitam illis adimat, ignaui illi, co, consilijq; inopes, desidiosi atq; inutiles redantur.

Ff 3 Quāob̄

Quamobrē nec ipsi rem aliquā indignā patiantur, nec illi contumeliose facere uideantur: si (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initio præparati, conferunt sese in familiam. atq; hæc sola illis ars suppetit ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterū eruditorū nomine, de quibus institueram loqui, merito indignandū, enitendūq; ut q̄ maxime fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem uindicemus. Videor autē recte facturur: si quibus de causis se quidam ad hoc uitæ genus conferunt, eas causas excussiero: parūmq; idoneas, atq; efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio: summusq; ille titulus, quo suam spontaneā seruitutem solent obtexere. Iam igitur pleriq; paupertatem & rerum necessariarū inopiā proponunt: atq; eam umbram satis idoneā existimant: qua suū factū prætexāt, quod ultro ad eam uitā accesserint. Ac sibi sufficere credunt: quū aiunt se quiddam ignoscendum facere: quid quod est in uita molestissimū, nempe paupertatē, studeant effugere. Postea in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore:

Nam quemcunq; uirum paupertas enecat.

Et siquæ alia terricula abiectissimi quicq; poetæ de paupertate prodiderunt. Equidē si uiderem ex huiusmodi conuictu paupertatis effugiū aliquod uere cōtingere, non admodū anxie cū eis de uehementer amplectēda libertate

libertate disceptarem. At posteaq̃ eiusmodi quædā accipiunt: cuiusmodi sunt ægrotantiū alimenta (quæadmodum egregius ille dixit orator) qui queant effugere quo minus in hoc ipsum patrum recte sibi consuluisse uideantur: nimirū semper illis manente eodem uitæ illius argumēto? Semper em̃ manet paupertas, semper accipiēdi necessitas: nihil quod seponat, nihil superest quod referuetur. Verū quicquid datū fuerit, ut detur, ut uniuersum etiā capiat, prorsus omne insumitur: ita tamē, ut ne id quidē in usus sufficiat. Rectius aut̃ futurū fuerat: si nequaq̃ causas eiusmodi cōminiscerent quæ paupertatē seruant, aluntq̃: atq̃ eatenus dūtaxat opitulantur: uerū quæ illam tandē aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc uolebas Theogni quū diceret eam in altum mare ac præruptis de scopulis præcipitē dari oportere. Quod si quis semper pauper, semper egens, quū semper mercede cōductus mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupertatē: non uideo qui fieri possit, quo minus hic ipse sese fallere uideatur. Rursum alij negant: sese paupertatē formidaturos: si modo reliquorum hominū in morem possint suo labore, suaq̃ industria uictum suppeditare. At nunc sibi fractas esse corporis uires, seu senio, seu morbis: eoque ad eam uitā mercenariam facilem uidelicet atq̃ cōmodam confugere. Age igitur, inspiciamus num uera prædicent: & num ea quæ dantur ex facili illis suppetant, non multo neq̃ adeo

adeo maiore labore constant, q̄ uulgo suus uictus. Nam id quidem etiam uotis expetendum, uti citra laborem, citra sudorem, nullo negotio paratum argentum accipias. Verum q̄ hæc absint à uero: istud profecto ut dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorū in eiusmodi conuictibus exhauriendum, ut hic ne ualetudo quidem ad id par sit: quippe quū quotidie sexcenta non desint negotia, quæ corpus conficiant, adq̄ extremam usq̄ deflectionem delassent. Verum hæc suo loco dicemus: quæ etiam reliquas illorum incōmoditates commemorabimus. In præsentia sat erat leuiter ostendere, qui se alit̄ hac de causa in seruitutem addicere sese: ne istos quidē uero dicere. Superest iam ut eam causam referamus: quæ quidem ut est uerissima, ita ab illis minime proferatur. Nempe ipsos uoluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, ultro inuadere familias diuitum: auri argentiq̄ uim & copiam admiratos: præterea quod felices sibi uideantur ob conuiuia, reliquasq̄ eius uitæ delicias: sperantes futurum, uti mox, nemine uitante, affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt quæ illos adducunt: atq̄ ex liberis seruos constituunt. Non rerum necessariarum usus, quem prætexebant: sed rerum nō necessariarum cupiditas, atq̄ ingentium illarū & ampliarum opum admiratio. Enimuero quæadmodum miseros istos, atq̄ infelices amantes, callidi quidam & ueterratores

ratores amasiſſe receptant & fastidiēter ducūt, lactantq; uidelicet quo iugiter amantes, ambient ipſos atq; inſeruiant. Cæterum ex amoris fructu, ne ſummo quidē oſculo impertiunt. Intelligunt enim copīa facta diſſol- uendum amorem. Id igitur ne fiat, præcauent: diligen- terq; ſui copiam ſubtrahunt. Alioqui ſpe ſemper reti- nent amantem: metuentes, ne deſperatio minuat cupi- ditatis ardorem: amantēq; ab ſe alienet. Proinde ſem- per arrident, pollicenturq; ſemper facturi ſunt: ſem- perq; gratificaturi: ſemperq; ingentiū ſumptuum ra- tionem habituri: donec imprudentes ambo ſenuerint, atq; utriq; iam præterierit ætas: huic ad amādum: illi ad dandum. Atq; ita omni uita nihil illis peractum eſt ultra ſpem meram. Atqui uoluptatis cupiditate nihil non ferre: id quidē forſitan non uſq; adeo uitio uertē- dum: quin magis uenia danda: ſi quis uoluptate capia- tur, & hanc undequaq; conſectetur, quo poſſit ea poti- ri: quāq; turpe forſan ac ſeruile: ſi quis ea gratia ſemet in ſus tradat alienū: ppter ea quod uoluptas, quæ ex li- bertate percipit: multo ſuauior eſt, q̃ ea quā ille liber- tatis iactura ſectatur. Attamen hoc quoq; aliquo pa- cto ignoſcendū illis ſit: ſi modo conſequantur. Verum enimuero ob ſolam uoluptatis ſpem, multas perferre moleſtias, equidem & deridiculū arbitror, & ſtultum: maxime quū uideant labores certos eſſe, manifeſtos, & inuitabiles: porro illud quod ſperatur, quod quidē

Gg nihil

nihil aliud tandē est q̄ voluptas, ne tam longo quidē tempore contigisse. Præterea autē, nec uerisimile uideri: ut contingat aliquādo: si quis modo rem recta reputet uia. At Vlyssis socij, dulci quadā gustata loto reliqua negligebant: ac præsentī uoluptate delinīti honesta cōtemnebant: ut non prorsus cū ratione pugnari in illis: honestatis obliuio: nimirū animo uoluptatis illius sensu occupato. Verū si quis famelicus aliq̄ cuipiā loto sese ingurgitātī, neq; quicq; inde impertienti, assistat, idq; solā ob spem: quod credat fore, ut & ipsi aliquando de gustandā lotū porrigat: assistat inquā ad hunc modū, recti atq; honesti oblitus: dñj boni q̄ hoc ridiculū, planēq; uerberibus quibusdam Homericis dignum. Ergo quæ istos ad diuitū conuictū adducunt: & quibus impulsī sese illis dedūt, ad quodcūq; lubitū fuerit urēdos: hæc sunt, aut his fermē simillima. Nisi si quis & illos cōmemorandos esse iudicat: quos hæc una res ad id commouet: quod gloriosum arbitrantē, cum illustribus atq; opulentis uiris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoq; prædarū ac magnificum supràq; plebē esse existiment. Nam ego quidē, quod ad me proprie attinet, recusarim uel cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuictorq; uideri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaq; causa eius uitæ suscipiēdæ sic illis habeat: age iam consideremus apud nos: metipso: primū cuiusmodi sint illis perferenda priuilegia q̄ admittantur

q̃ admittantur: priusq̃ obtineant. Deinde cuiusmodi in ipsa iam uita constituti patiantur. Postremo quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neq̃ enim illud dicere possunt: hæc tametsi molesta sint, tamen assuesci facile: neq̃ ad id multo opus esse labore: fat esse si uelis modo: postea reliqua omnia factu fore facilia. Imo necesse est ut primum diu sursum ac deorsum cursites: mane excitatus assidue proforibus obuerferis, ut perdures: quum protruderis: quum excluderis: quum improbus interdum atq̃ importunus uideris: cum ianitori male Syristanti, ac homendatori Libyco subiiceris: quumq̃ nominis tui memoriam mercede redimere cogaris. Quin etiam uestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cuius conuictum ambis: deligendus color, quo ille potissimum gaudeat: uti ne discrepes, neue oculos illius offendas. Postremo uti gnauiter affecte re necesse est: uel antecedas potius, à famulis protrusus: ac ueluti pompam quandam expleas. At ille interim cōpluris iam dies ne aspicit quidē te. Quod si quando res tibi felicissime uerterit, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritq̃ quicquid illud fuerit, quod illi forte in buccam uenerit: tum deniq̃, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum Sannæ eorum qui adsunt, hæsitantiam tuā ac perplexitatē ridentiū. Qua quidem nō raro accidit ut quū

oportuerit respondere: quis fuerit rex Achiuorū: mille
naues illis fuisse respōdeas. Atq; id si qui sunt modesti
pudorē uocāt: immodesti timiditatē nomināt: impro-
bi inscitā. Ita fit, ut tu primā hanc diuitis comitatē, tibi
periculosissimā expertus, ita discedas: ut tantā animi
tui imbecillitatē ipse cōdemnes. Porro ubi multas iam
noctes insomnes duxeris: ubi plurimos dies cruentos
egeris: haud quidē Helenæ gratia per Iouem: neq; ob
Priameia Pergama: uerū spe quinq; obolorū: cōtigerit
aūt & deus quispiā tragicus qui tibi sit auxilio: iam il-
lud restat, ut exploreris exautiarisq;: num literas noris.
Atq; ea quidē disceptatio nō iniucūda est ipsi diuiti-
bus quippe qui laudat interim, ac felix esse prædicat. Cæ-
terū tibi uidet, de uita ipsa, deq; omni fortuna tū certa-
men esse paratū: propterea quod tibi uenit in mentē,
idq; merito futurū, ut alius nemo sit admissurus, si pri-
us ab hoc reiectus, ac repudiatus uideare. Interim in
uarias curas distraharis oportet: partim dū inuides ipsi
qui pariter ex æquo tecū examinant. Finge em̃ & alios
esse, qui eiusdē fortunæ tibi sint cōpetitores: te uero ti-
bi uideri cūcta parū absolute respōdisse, metuentē inte-
rim simul & sperantē, ac misere de illius uultu penden-
tem: qui si quid parū probet eorū quæ dixeris, peristi.
Sin arridēs auscultat, hilarisq; & spe bona fultus cōsi-
stis. Porro cōsentaneum est: esse nō paucos: qui tibi ad-
uersentur, atq; alios in tuū locū uelint inducere. Horū
unusquisq;

unusquisq; clāculum uelut ex insidijs in te iaculat. Iam uero illud cōsydera: quale sit uirū pmissa barba, cana soma, examinari: nunquid bonæ rei didicerit: & alijs quidē didicisse uideri: alijs secus. Superior interim uita, & om̃is antea acta ætas tua curiosius disquiri. Quod si quis aut ciuis inuidia, aut uicinus leui quapiā de causa puocatus, te deferat, & adulterū dicat: uel pæderaster: is p̃tinus, iuxta uetus illud puerbiū: ex Iouis tabulis testis. Porro si pariter oēs bene de te prædicent: suspecti, leues, ac largitione redempti uidebunt. Nam admodū omnia tibi cōstent oportet. Nihil prorsus sit, quod tibi queat obistere. Alioqui nunq̃ obtinueris. Age sanè. Hoc quoq; cōtingit: ac bona quapiā fortuna cūcta tibi feliciter cesserūt: & probauit ipse doctrinā tuā: & amico rū præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimā habet fidē, nō dehortant. Ad hæc uult etiā uxor. Nō refragat domus præfectus, neq; itē dispensator. Nemo tuā insimulauit uitā: dextra omnia, & omni ex parte bene promittūt sacra. Vicisti igitur o fortunate, & corona tus es Olympia. Quin Babylonē magis cepisti, aut Sardonū arcem occupasti. Habebis copiæ cornu & gallina cū lac emulgebis: iam sanè par est, ut aliquando præmia capias, maxima uidelicet, & quæ laboribus tantis respondeant: ne corona tua frondea dūtaxat sit: simul ut merces haudquaq; cōtemnenda præstituatur: eaq; cōmode ad usum, citraq; negotiū persoluatur: utq; re-

G 3 liquus

liquus itē honos tibi præter ministroꝝ vulgus sup-
 peditetur. Cæterum à laboribus illis, à luto, à cursitatio-
 nibus, à uigilijs, in otium te recipias: uti id quod uulgo
 solent optare mortales, porrectis pedibus dormias, ni-
 hilq; iam facias præter ea sola, quorum gratia primū
 receptus es & in quæ cōductus. Ita enim consentaneū
 fuerat Timodes: neq; ingēs malū erat futurū: si qs sub
 dita ceruice ferat iugū, leue nimirū & portatu facile qd
 q; omniū maxime, auro illitū. Atqui lōge secus res ha-
 bet: imo nihil horū reperiet. Siqdē in medijs ip̄is id ge-
 nus cōuictib⁹, sexcētæ res accidūt: uiro ingenuo neutiq;
 toleranda. Quæ quū audieris: ipse tecū ordine reputa-
 to: nū quisq; ea ppeti queat: cui quidē cū eruditioe uel
 minimū commercij fuerit. Exordiar autem si uidetur à
 primo conuiuiō: unde consentaneū est te consuetudi-
 nem illam cōspicaturū. Primum igitur, adest tibi quis-
 piam: qui te iubeat ad conuiuiū accedere: famulus nō
 incomis: qui tibi prius placandus datis in manum, ne
 uidearis inciuilis, ut minimum quinq; drachmis. At il-
 le Accizans, se q; quum maxime cupiat, cupere dissimu-
 lans, Apage inquit, Egone quicq; abs te? Addit & illa,
 absit, dñj prohibeāt. Tandē flectitur atq; obtemperat,
 ac discedit, te late diducto rictu subsannans. Tu porrò
 nitida sumpta ueste, mūdissimēq; cultus, lotus accedis,
 sollicitus interim, ne prior alijs aduenias. Nam id inur-
 banū: quēadmodū postremum uenire, graue. Proinde
 media inter

media inter utrumq; obseruata opportunitate ingre-
 deris,tecq; sanè quam honorifice excipiunt. Tum arre-
 pta manu te quispiam iubet accumbere, paulo supra
 diuitem:inter duos fermè ueteres amicos.At tu perin-
 de atq; in Louisædes ueneris,nihil nō admiraris,& ad
 omnia quæ gerūtur suspensus inhias:propterea quod
 noua tibi atq; inuisa sint cuncta.Interim familia te
 spectat:omnesq; qui præsentés sunt,quid agas obser-
 uant.Neq; uero ea res curæ non est ipsi diuiti:quippe
 qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit, ut
 oculis obseruent,quemadmodum te geras in pueros,
 aut in uxorem:num subinde,ex obliquo respectes. Ac
 reliqui quidem conuiuæ, simulatq; te uident propter
 imperitiā ad ea quæ fiūt attonitum, ac stupefactum,
 derident danculū,coniectantes te nunquā antea apud
 aliū quēpiam cœnasse,nouūq; tibi esse ut man-
 tile apponatur.Proinde,sicuti uerisimile est,præ hæsi-
 tantia sudés oportet,ac neq; cum sitias,audeas potum
 poscere,ne uinosus uideare:neq; uarijs appositis opso-
 nijs,& in ordinem quendam extructis,scire posses, cui
 prius aut posterius manum admoueas.Quare ad eū
 qui proximus accumbit respectes necesse est:atq; eun-
 dem imitatus,conuiuij rationem & ordinem discas.
 Alioqui anceps sedes,& uarians,animóq; penitus
 perturbato,& ad omnia quæ illic geruntur obstupe-
 scens. Atq; interim quidem, diuitis admiraris felici-
 tatem

tatem, propter auri uim & eboris, tantaſq; delitias. Interim tuã ipſe deploras infelicitatem: qui quum nullus ſis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunq; & illud in mentem uenit, fore ut admirandam & expetendã quãdam uiuas uitam: quippe qui ſis omnibus delitijs illis fruitor, cunctorumq; ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te ſemper bacchanalia feſta celebraturum. Quin & adoleſcentuli formoſi præminiſtrâtes, ac ſilentio arridentes, ſuauius in poſterum hoc uitæ genus pollicentur: ut Homericum illud nunq; deſinas in ore habere,

Haud uitio uerti debet ſi Troia pubes

Armaticq; ſimul Danai, ſub Marte laborum

Pondera tanta ferant.

ob tantam uidelicet felicitatem.

Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum. Ac poſtulado perq; ingenti ſcypho quiſpiam, præbabit tibi, præceptorem, aut aliud quiddam deniq; te appellâs. At tu recepto ſcypho quid uiciſſim oporteat reſpõdere, ppter eiufmodi morũ imperitiã ignoras: iãq; ruſticanus, & inelegans eſſe uideris. Cæterũ ea propinatio multorũ ueterũ amicorũ inuidiam in te cõcitauit: quibus nonnullos iãdudũ tuus accubitus danculũ urebat: quod modo quũ adueneris, ijs anteponare: q; multorũ annorũ ſeruitutẽ exhauſerint. Protinus itaq; talia quædã de te inter illos dicta ferunt. Illud ſcilicet malis noſtris

his nostris deerat: ut etiam ipsi qui nuper in familiā cōmē-
 grarūt, posthabeamur. Et solis græculis patet urbs Ro-
 mana. Et quid habet: quod ob rem nobis debeāt anteponi?
 Num mirificam quandā utilitatē adferre uident: quā
 uerbula quædā misera dicunt: Rursum alius, hæc. An
 non uidisti: quantū biberit: quēadmodū cibos apposi-
 tos auide corripiciens deuorarit? Homo inelegans, ac fa-
 me enectus: qui ne per somnū quidē unquā fuerit albo
 pane saturatus: multo minus aue Numidica, aut Phay-
 siano: ē quibus nobis uix ossa reliqua fecit. Porro ter-
 tius, fatui inquit priusquā quinque abeant dies, uidebitis
 hūc nihilo pluris fieri quā nos. Nam nūc quidē, nō secus
 atque calcei noui solent, in precio est, & habet charus: ue-
 rū ubi crebro iam fuerit calcatus, lutoque deformatus,
 tum misere sub lecticam abiicietur cymmicibus, quēad-
 modū nos, oppletus, Atque inter illos talia p̄multa de
 te iactant. Ex quibus aliquot iam tū etiā ad calumniā-
 dum insimulandūque te incitant. Omne igitur illud cō-
 uuiuiū tui plenū: ac plerique de te sermones. Tu uero pro-
 pter insolentiā atque insuetudinē plus quā sat est hauris
 uini tenuis & acris: eoque iādudum aluo tibi cita discru-
 ciaris: uerū neque decorū tibi ante alios ē cōuiuiū disce-
 dere: neque rursum manere tutū. At p̄ducta interim in
 longū potatione dū sermo alius ex alio nascitur: dum
 spectacula alia post alia proferūtur in cōuiuiū (nā uni-
 uersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) nō

Hh mediocri

mediocriter discruciaris: qui non liceat, neque uidere quæ geruntur: neque auscultare, si quis uoce, citharæ canat egregie dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus, cæterum in animo illud optas: ut aut terræmotus reimpens ortus ea cuncta discutiat: aut incendium aliquod renuncietur: quo simul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimum conuiuium: quod mihi quidē haudquaquam suauius sit cepis, candidoque sale, libere quā uelim ex his & quantū uelim edenti. Verum ut ne tibi commemorem ructus acidos, qui deinde sequuntur: ut ne nocturnos uomitus: mane uobis erit de mercede pacto transigendum: quantū, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considerare iussu, sic loqui incipit. Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti: quæ nullus in his fastus: sed citra ostentationē, moderata ac popularia omnia: sed mediocria omnia ac plebia. Sic aut animū inducas uelim: ut existimes oīa nobis fore cōmunia. Nā ridiculū profecto: si quā charissimā possessionum mearū partē, puta meā ipsius uitā, aut per Iouē, liberorum etiam (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam: nō aliarū item rerum te mecum ex æquo dominū ac possessorē existimē. Cæterū quādo certi quippiā est præfiniendum: equidem uideo uitæ tuæ frugalitatē, & animum paucis contentum. Neque nō intelligo haud mercedis ad

sedis adductum spe te in nostram uenisse familiam: uetum aliarum gratia rerum: puta nostræ in te beniuolentiæ causa: tū honoris: qui tibi præter cæteros omnis cōtinget. Attamē præfiniendū est aliquid. Quin ipse magis quod uidebitur statuito: habita ratione, uir amicissime, munerū etiā illorū quæ quotannis festis diebus à nobis accepturus uideris. Neq; em̄ uel ista nobis fuerint neglectui futura: etiam si nunc hæc pactio nō cōplectamur. Scis autem cōplures per annum eiusmodi munerū occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirum præmiū nobis præscribas. Præterea decet etiam uos homines eruditos, pecuniā negligere. Hæc ille dicens, totūmq; te uaria spe labefactans, mitem sibi ac tractabilē reddidit. Tu porrò qui dudum talēta, ac multa nummū milia somnias, solidos agros, & familias, sentis quidē tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniā: nihilominus blandit' tibi pollicitatio tamē: atq; illud cōmunia futura sunt omnia ratū & uerū fore arbitraris: ignarus eiusmodi dicta, Summis ē labijs, nō imo ē corde profecta.

Tandē præ pudore ipse statuendi ius defers. Verum ille facturum sese negat. Cæterum ex amicis præsentibus quēpiam in eo negotio ueluti medium intercedere iubet: qui salarij modum pronuntiet eum: qui neq; ipsum grauet, ut cui plurimas tum alias in res magis his necessarias sumptus sit faciendus: neque

rursus ei qui laturus est, sit omnino indignus. Atq; is seniculus quispiam, diuitis æqualis, una cū illo à pueris, adulando educatus. Eho tu inquit: num inficias ire potes: quin unus sis qui in hac urbe uiuunt omniū fortunatissimus: cui primū contigerit: quod pluribus misere cupientibus, uix à fortuna dari possit: nempe ut in huius hominis cōsuetudinē admittaris, ut cōmunes penates habeas, ut in familiā inter Romanos primariā recipiaris? Id nimirū tū Croesi talenta, tū Midæ diuitias superat: si modo modest⁹ esse noris. Eqdē nō paucos noui magni nominis uiros: q; cupissent, etiā si quid ultra dandū fuisset, gloriæ dūtaxat causa, cū isto uiuere, & familiares apud hūc atq; amici uideri. Quapropter haud inuenio: quibus modis tuā prædicem felicitatē: qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam, etiam præmio addito admitteris. Proinde, mihi satis esse uidet: nisi plane es insolens: si tantū accipias: simulq; pronunciat, sanè minimum quiddam, præsertim ad spēs illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neq; em̄ iam possis effugere: quū intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mulsitans, ac dissimulans, ac initio quidem non magnopere illi reluctans, facilēq; sequeris: ut quod nō admodū te torqueat, neq; stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum uero ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirant: quod te conspiciant intra cancellos uersantē, ac nullo prohibente in

bētē introeuntem, prorsusq; præclaris illis opibus deli-
 tijsq; domesticū quendam ac familiarem esse factum.
 At ipse nondū uidere potes: q̄obrem illi te felicē exi-
 stiment: nisi quod gaudes tamē tēq; ipse fallis, semp fu-
 tura meliora fore existimans. Cæterū contra atq; spera-
 ris euenit: & quēadmodum adagio dicitur: iuxta Man-
 drabuli morē negocium procedit: in singulos (ut ita di-
 xerim) dies, deterius ac retro relabens. Vnde paulatim
 uelat in luce dubia, tum demū dispiciens intelligere in-
 cipis, aureas illas spes, nihil aliud fuisse, q̄ ampullas
 quasdam inauratas, porrò graues, ueri, ineuitabiles, p-
 petuicq; labores. Sed quinam isti sint, forsitan me roga-
 bis. Neq; enim uideo inquies: quid in hac consuetudi-
 ne sit adeo molestū: neq; intelligo ista quæ commemo-
 ras, grauia atq; intoleranda. Audi igitur uir egregie: nō
 molestiam modo negocij perpendens, uerū sc̄ditatē,
 humilitatē, prorsusq; seruitutē, uel præcipue interim
 consyderans. Principio memineris ex eo tēpore, te iam
 neq; liberū, neq; ingenuū posse uideri. Noueris enim
 te hæc omnia genus, libertatē, progenitores, ante limē
 relinquere: quū in huiusmodi seruitutē temetipsum ad-
 dicens in ædes ingrederis. Siquidē libertas tibi comes
 ire recusat, ad uitam tam indignam, tam humilē te cō-
 ferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter of-
 fenderis) seruus inquā, uelis nolis, futurus es: neq; unū
 us seruus uerū cōpluriū: operāq; seruilem præstare co-
 geris, ob

430 LUCIANVS DE MERCEDE CONDVC-
geris, obſtupo capite, à diluculo in ueſperam uſq; : idq;
mercede uili atq; indigna. Adde, quod ne placebis qui-
dem admodum, neq; domino ſatiſfacies, neq; ab illo
magnifies: ut qui non à puero fueris ad ſeruitium inſti-
tutus, ſed ſero didiceris, atq; ætate multum aliena cœpe-
ris ad id erudiri. Excruciat autem te priſtinæ libertatis
memoria, animo recurſans: facitq; ut interdum reſſlire
conere, reluſterisq;: atq; ob id ipſum ſicut ſeruitus tibi
moleſtior accidat. Niſi forte illud tibi ad libertatem
ſufficere putas: quod non fueris Pyrrhia aut Zopyrio-
ne patre prognatus: aut quod non ſic, uti Bithynicū ali-
quod mancipium, uociferante præcone diuendaris. At
qui tum uir egregie: quum inſtâte nouilunio, Pyrrhijs
& Zopyrionibus immixtus, manum itidem, ut alij ſer-
uuli protendis, capisq;, quodcūq; illud tandē eſt quod
datur: hæc uidelicet eſt auctio. Nā præcone nihil opus
erat homini qui ipſus ſui fuerit præco: quiq; ipſe ultro
ſibi multo tempore dominum ambierit. Age iam o ſce-
leſte (cur enim non dicam præſertim in eum qui ſe phi-
loſophum eſſe dicat?) ſi quis te pirata inter nauigādū
captum, aut ſi quis prædo in ſeruitutem tradidiſſet: te
ipſum deplorares, tanq; indignam fortunæ iniuriā pa-
tientem. Aut ſi quis manu iniecta, te duceret, in ſeruitu-
tem aſſerēs, leges inſclamares: omnia faceres, acerbè fer-
res: & o terra, o dij, magno damore uociferareris. Nūc
uero: quum ipſe te, ob paucos obolos, id ætatis in qua
etiam ſi

etiam si seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset
tam ad libertatē aspirare: cū ipsa uirtute ac sapientia ui-
tro adductū uendideris: nihil illa reueritus, quæ pmul-
ta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele differunt
turquū libertatem laudant, seruitutem damnant. An
non te pudet: quū inter homines assentatores, & em-
ptitios, ac scurras uersans ex æquo cum illis æstimaris:
quū in tanta Romanorū turba, solus peregrino in pal-
lio uersaris: quūq; Romanam linguam perperam atq;
barbare sonas: præterea, quū agitas cōuiuia, tumultuo-
sa, magna hominū turba cōferta: quorum pleriq; colle-
ctitij, quidam sunt & improbi. Atq; inter hos laudas
odiose, bibisq; præter modū: deinde mane ad tintina-
bulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima so-
mini parte, una sursum ac deorsum circūcursas: hester-
no luto etiā dū tibijs adharēte. Vsq; adeo ne te lupini,
aut holerū agrestiū tenuit pœnuria. Vsq; adeo tibi de-
fuerūt fōtes frigida manātes aqua, ut p̄ despationē ad
ista deuenires. Haud puto. Quin potius palā est: te, nō
frigida aqua, neq; lupini, sed bellariorū, atq; opsonio-
rū, uiniq; odorati cupiditate captū eo uenisse. Quæ dū
lupi piscis in morē auidiū appetis: tuo merito euenit:
ut hamus tibi fauces trāssixerit. Itaq; p̄sto sūt huius intē-
peratiæ, gulaq; autoramēta. Ac pinde atq; simia à trū-
co reuinctus collo, reliqs qdē om̄ibus risui es: at ipse tibi
delitijs affluere uideris, cui cōtigerit, affatim expleri ca-
ricis. Cæterū

ricis. Cæteræ libertas, ingenuitas, una cū ipſis gētilibus, ac tribulibus, hæc nimirū euanida cuncta, atq; iſtarū rerum ne memoria quidē ulla: q̄q; hoc quoq; ferēdum ſi uita iſta cū hac turpitudine dūtaxat eſſet coniuncta: quod ē libero ſeruū uideri facit: nō labores etiā accederent, cum illa ſeruorum colluue cōmunes. Sed uide, nūquā tibi imperātur, leuiora ſint hiſquæ Dromoni aut Tybio mandantur. Nam doctrinæ quidē, cuius rei cupiditate ſimularat te in familiam ſuam accerſiſſe ſeſe, perq̄ exigua illi cura eſt. Quid em̄ (ut dici ſolet) cōmerciſ alino cū lyra? An nō uides uidelicet: q̄ miſere macerentur immodico deſyderio, uel Homericiſ ſapientiaſ, uel Domeſtheniciſ grauitatis ac uehementiaſ, uel Platoniciſ ſublimitatiſ? Quorum me herde ex animiſ ſi quis aurū, argentū, atq; harū rerum curas tollat: nihil fuerit reliquū, præter faſtū, molliciem, laſciuiam, luxū, ferocitatē, imperitiā. Atq; ad iſta nihil prorſum op⁹ te. Verū quoniam tibi barba ingens propendet à mento: quoniāq; uultu ipſo graue quiddā & uenerādū prætefers, tū quia pallio græcanico decēter amictus eſ: nō rūtq; iā omnes te grāmaticū eſſe, ſeu rhetorē, ſeu philoſophū: pulchrū ille ſibi putat: ut & eiufmodi quiſpiā, anteambulonū ſuorū pompæ pmixtus eſſe uideat. Futurū em̄ hac re ut græcanicarū diſciplinārū ſtudioſus, reliquæq; om̄iſ doctrinæ neq; negligēs, neq; rudis eſſe putetur. Vnde fit ut in periculū uir egregie uenias:

ne non

ne non tam ob admirandas illas artes, quin magis ob
barbam palliūq; conductus esse uideare: proinde ut
perpetuus apud illum conspiciaris oportet: neq; absis
unq;: uerum ut diluculo relictis stratis, in famulatio te-
met exhibeas conspiciendum: neq; locum in acie dese-
ras. Porro ille iniecta nonnunq; tibi manu, quicquid
forte in mentem inciderit, de hoc tecum nugatur, ob-
uijs ostendās, q; ne per uiam quidē ingrediēs, incurius
sit literarum, quin ut illud ipsum etiam oriunt: quod in
ter inambulandum datur, in re quapiam honesta col-
locet. At tu miser interim, nunc cursim, nunc gradatim,
nunc scanxim plerunq; nunc descensim (Nam scis hu-
iusmodi esse urbem) obambulans, tum sudas, tum spi-
ritū anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quo-
piam, ad quē accessit, cōfabulante, quum tibi interim
locus desit, ubi uel assidere queas: librū uidelicet stans
in manum sumis, quoq; fallas tædium, legis. Post ubi
ieiunium te sitientemq; nox occuparit, incommode lo-
tus, intempestiue, puta nocte ferme concubia, ad cœ-
nam accedis: haud perinde deinceps in pretio habitus,
neq; conspiciendus his qui adsunt. Verum si quis ad-
uenerit recentior: tu post tergum reijceris. Itaq; in an-
gulum aliquem abiectissimū retrusus, accumbis: testis
duntaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canū
ritu ossa circūrodens, si fors ad te perueniat: uel aridū
maluæ folium, quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab

I i ijs qui

ijs qui supra te accumbunt, præ fame libenter arreptu-
 rus. Audi iam & aliud cōtumeliæ genus. Quid quod ne
 ouū quidē soli tibi apponitur. Neq; em̄ cōuenit: ut tu
 semper eadem requiras: quæ hospitibus atq; ignotis
 ministrantur: quandoquidem hæc tua sit inscitia atq;
 inurbanitas. Neq; auis eiusmodi tibi apponitur: qua
 lis alijs. Verum diuiti illi pinguis & succulenta: tibi pul-
 lus dimidiatus: aut palumbus aliquis aridus atq; insipi-
 dus: non auis uidelicet: sed manifesta contumelia ludi-
 briūmq;. Neq; uero raro fit: ut siquando desit alibi, mi-
 nister repente te inspectante submouens ea, quæ tibi
 erāt apposita alijs apponit: illud tibi ad aurem immur-
 murans: tu profecto noster es. Quod siquando inte-
 rim dissectetur, uel porca foeta, uel ceruus: aut struētorē
 tibi modis omnibus propitium habeas oportet: aut
 certe Promethei partem feres: nempe ossa adipe circū-
 tecta. Nam quod ei qui supra te accumbit patina sinis-
 t adstare, quoad satiatus repudiet: te contra tam celeri-
 ter prætercurrat: quis tandem isthuc ferat, qui modo
 sit ingenuus, cuiq; tantum insit bilis, quantum uel cer-
 uis adest? Atq; illud equidem nondum dixi: quod reli-
 quis suauissimum ac uetustissimum uinū bibentibus,
 tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde il-
 lud semper curas: ut auro, argento uē bibas: ne colore
 prodente, palam fiat, te usq; adeo contemptum, negle-
 ctūq; esse cōuiuiam: q̄q; bene tecū ageretur: si uel illud
 ipsum

ipsum ad satietatem usq; bibere liceret. At nūc ubi crebrius poposceris, minister audisse dissimulat. Adde iā multas interim & alias esse res: quæ te discrucient: imo nihil esse fermè, quod non sit acerbum: maxime quum tibi cinædus aliquis antefert: quin pluris te fit is, qui saltandi docet artem: qui iocos Ionicos contextit Alexandrinus quispiam homunculus. Nam qui tibi speres tu ut in accubitu æqueris ijs, qui uoluptates & amatoria subministrant: qui literulas in pectore gestant: Proinde in obscuro quopiam conuiuij latibulo tectus, præp pudore abstrusus, suspiras: uti coniectandū est: teq; ipsum deploras, ac fortunam incusas tuam: quæ tibi ne pauxillulum quidē leporis ac uenustatis asperferit. Ac prorsus ita uideris affectus: ut optes poeta fieri: ut amatorias conscribas cantiones: aut si id non contingit, uel eam assequi facultatem, ut possis ab alijs conditas digne canere. Vides enim quibus in rebus situm est: ut quis efferatur, plurimicq; fiat. Quin & illud ferre queas: ut magi quoq; aut arioli personam (si necesse sit) induas: ex horum genere qui amplas hereditates, qui imperia, qui cumulas opes pollicentur. Quando quidem hos quoq; uides non mediocriter à diuitibus amari, plurimicq; fieri. Eaque uel unumquodlibet horum fieri percipias: uti ne prorsus reijculus, atque inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidem docilis es infelix: proinde submittas te oportet, mussi

Ii 2 tesq; ac

resq; ac tacitus feras, dam apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat: qui solus omnium non laudaris, puerum heras saltantem, aut cithara canentem: ista scilicet ex re non leue discrimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ, sitiens uocifereris necesse est: id operâ dans, ut in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sapicule, silentibus reliquis, tibi ficta quædam laus proferenda: quæq; multam sapiat assentationem. Iam uero magnopere ridiculum est, cum esuriens interim sitiasq; unguentis collini, ac uertice gestare coronam. Siquidem id temporis non dissimilis uidere sepulchrali columnæ, uetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea, quæ manibus inferuntur. Nam huic infuso unguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt, & edunt apparatus epulas. Porro si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintq; illi uel pueri formosi, uel uxor puella: neq; tu prorsus à Venere Gratijsq; fueris alienus, pfecto non satis tuta res, neq; periculum negligendū: propterea quod regis plures sunt oculi: qui quidem nō uera solum uident: sed semper ueris aliquid addunt ad cumulum, ne conuiuere uideantur. Quas ob res, uultu demisso tibi est accumbendum: quemadmodū in Persicis conuiuijs fieri mos est, uerito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam conicientem oculos: moxq; alter eunuchus, cui iam dudum arcus in manu tensus

nu tenſus eſt, quia uideris quæ uidere nephas: inter bi-
 bendum, malam iaculo tranſſigat. Iam peracto conui-
 uio, ubi paululum dormieris: ad galli cantum experge-
 factus: O me miſerum inquis, o fortunatum, cuiuſmo-
 di quondam conuiſtus: quos amicos reliqui: tum uitã
 tranquillam & ocj plenam, ſomnum quẽ meapte cu-
 piditate metiri ſoleo: deambulationes liberaſ, atq; ex
 hiſ in quale barathrum memet præcipitem dedi. Et
 deum immortalem, cuiuſ tãdem rei gratia. Aut quod
 nam iſtud magnificum præmium. At ne fieri quidem
 potuit, ut mihi unq; alias plures commoditates ſuppe-
 terent quantum ſuppeteabant. Tum autem accedebat,
 libertas, atq; omnia p meopte arbitrio faciẽdi facultas.
 Nunc porro iuxta id quod prouerbio iactatũ eſt: Leo
 chordula uinctuſ ſurſum ac deorſum circumferor.
 Quodq; omnium eſt miſerrimum, maximẽq; deplo-
 randum: neq; efficere poſſum ut placeam, neq; gratiã
 emereri queo: propterea quod harum rerum ſum im-
 perituſ ac rudis, maxime compoſituſ collatuſq; cũ hiſ
 qui hac uelut artem profitentur. Proinde iniucundus
 ſum, ac neutiq; aptuſ conuiuijſ, quippe qui ne riſum
 quidem concitare norim. Quin etiam ſentio me nõ ra-
 ro moleſtuſ eſſe & importunuſ: quum adſum: maxi-
 me, quum ipſe ſeiſpo feſtiuior eſſe conatur. Nam illi te-
 tricuſ uideor. In ſumma nullam inuenio uiam, qua me
 illi accomodem. Etenim ſi meam ipſiuſ autoritatem

Li 3 ac ſeueri-

ac seueritatem tueri pergo, iniucundus uideor: ac pro-
 pemodum horrendus ac refugiendus. Contra si rise-
 ro: uultumq; q̄ possum maxime ad hilaritatem com-
 posuero: fastidit ilico ille, & auersatur. Ac prorsus tale
 quiddam mihi uidetur: quale sit, si quis in persona tra-
 gica comoediam agere tentet. Postremo quam tan-
 dem aliam uitam mihi uiuam demens, posteaq; hanc
 præsentem alteri uixerim? Dum hæc tecum loqueris:
 iam sonuit tintinabulum: iamq; ad eadem tibi redeū-
 dum est: obambulandum: standum: sed ceromate in-
 unctis ante femoribus poplitibusq;: si modo uelis par
 esse certamini, præmióq; tollendo idoneus. Deinde cō-
 uiuium idem & eadem apparatus hora. Iamq; adeo
 diuersa uiuendi ratio superioric; contraria: tum inso-
 mnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis ami-
 culis inducunt uel tabem: uel pulmonis exulceratio-
 nem: uel intestini tormina: uel egregiam illam poda-
 gram. Reluctaris tamen sedulo: ac frequenter quū ua-
 litudo poscat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet:
 eo quod assimulari morbus quo munia officiáq; iusta
 defugas existimatur. Hinc præter omneis perpetuo
 palles: semperq; iam iā morituro uidere similis. Et hæ-
 ctenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. Quod
 si quando fuerit peregrinandum (ut ne interim referā
 alia incommoda) sæpe fit, ut pluuio cælo, ubi postre-
 mus ueneris (Nam is locus tibi forte contigit) uehicu-
 lum op

lū oppetiaris: donec nullo iā reliquo loco ubi diuerse
ris, p̄xime coquum aut heræ cōptorem te reclināt: ne
stipulis quidē affatim substratis. Neq; uero tibi refer
re grauabor: quod mihi Thesmopolis iste Stoicus nar
rauit sibi accidisse: rem p̄fecto nimisq; ridiculā: quæ ta
men eadem possit & aliī cuius accidere. Conuiuebat
enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex il
lustribus istis & urbanis. Eam, quum aliquando pere
gre proficisceretur (nam id primū aiebat sibi maximo
pere deridiculum accidisse) in curru sibi uiro nimirum
philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis
cruribus: derafa barba. Quem illa honoris (ut cōiūcio)
gratia secum ducebat. Quin nomen quoq; cinædi
commemorabat. Aiebat enim Chelidonium uoca
ri. Iam primum illud cuiusmodi fuerit uide: iuxta uir
um seuerum tetricūq; , tum senem canōq; mento
(Scis autem quam profundam ac uenerabilem bar
bam habuerit Thesmopolis) assidere nihili homi
nem & effoeminatum: picturatis oculis: lubrico uul
tu: fracta ceruice: non Chelidonem per Iouem, id
est hirundinem, sed uulturem magis, reuulsis bar
bæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset de
precatus, ne faceret: futurum fuisse: ut flammeum
etiam in capite gestans assideret. Præterea autem
perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles per
tulisse sese: illo cantillante garrientēque: demum
(nisi

(nisi idem hominem coerquisset) in rheda etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mādatum. Accersito illi mulier Thesmopoli inquit, ita tibi dī bene faciant: magnum quoddam officium abs te requiram, quod caue recuses, neq; expectes ut quicq; te sim rogatura studiosius. Atq; hoc (ut est credibile) omnia se facturū pollicito, hoc inquit, te rogo quandoquidem uideo te uirum probum, diligētem & amātem caniculam quam nosti Myrrhinam, in uehiculum recipe, eamq; mihi serua: curans ne quid illi desit. Nā misera grauida est, atq; adeo propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & imorigeri ministri, nō dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum, si charissimam mihi iucundissimamq; caniculam seruaris. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret ac propemodum etiam fleret. Porro spectaculum erat supra modum ridiculum. Canicula ē pallio prominens prospectansq; paulo infra barbam ac subinde immeiens (Tametsi hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in delitijs sunt) neq; non philosophi mentū oblingens, maxime si quid pridiani iuris inhæreret. Porro Cinædus affessor ille, quum non insulse super conuiuū diceria quædam iecisset in eos qui aderāt, ac deniq; & ad Thesmo-
polim usq;

polim usq; dicacitas peruenisset: de Thesmopolide, inquit, unū hoc possum dicere, eū ē Stoico Cynicū iā nobis esse factū. Equidē audiui caniculā etiā peperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi delictis illudunt: uel (ut uerius dicam) huiusmodi cōtumelijs ac ludibrijs tractant eos, qui cum ipsis uiuūt: paulatim eos ciures ac mansuetos ad ferendas contumelias reddentes. Præterea autem & Carcharorū Oratorem noui: qui iussus super cœnam declamabat: neutiq; inerudite per Iouem; imo grauitè & absolutissime: ac laudabat interim ab illis bibentibus, quū non ad aquæ modum, sed ad uini amphoram oraret. Atq; eam molestiam, ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verum hæc quidem fortassis utcunq; toleranda. Porro si diues ipse, aut poeticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuiō recitare gaudeat: tum uero maxime futurum est, ut discrucieris ac dirumparis. Nempe quū admirari, quū assentari, quū nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autē qui & formæ nomine studeant admirandi uideri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris non nunq; cubitali hiet specu. Quod si laudaris, protinus in lapidicinas dionysiacas asportaberis: tanq; qui illi tum inuideas, tum insidieris, malèq; uelis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quod si etiam rustice quippiā dixerint: tum uero iuxta illud, quod dici so-

litū est: Atticæ atq; Hymetti plenā orationē uideri uolunt: atq; in legem abire, ut deinceps ita loquātur homines. Quantū quæ uiri faciunt, ferri forsitan queant. At uero mulieres (nā mulieribus etiā illud studio est, ut doctos aliquot in suo cōiūctu cōductitios habeant: quicūq; sese mercede affectētur:) Quandoquidē hoc quoq; ad reliquū cultū, elegātiāq; pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophi, si carmina cōponere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc sanē hæ quoq; conductitios Rhetores, Grāmaticos, Philosophos circūferunt. Hos autē adire solent (id quod ipsum est ridiculū) tum temporis, quū uel comuntur, aut capillos in orbem religant, uel in cōiuiuo. Nam aliās nō suppetit illis ocium. Porro sæpenumero fit: ut interim dum Philosophus quippiam differit: interueniēs ancilla, literulas ab adultero porrigat. As prædari illi de pudicitia sermones inmittūtur, opperiētes donec illa rescripserit adultero, atq; ita redeat ad auditionē. Porro si quando post multū tēporis instātibus saturnalibus: aut panathenæis, misera quæpiā umbella tibi mittatur, aut tunicula semiputris ac detrita: tum deniq; plurima missitētur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultarit, herum id facere destinantē, præcurrit, ac primus rei index, abiensq; non exiguum precium aufert qui renūciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij: quorum quisq; cōmemorat, q̄ multa dixerit, quemadmodum submonuerit.

submonuerit, quæadmodû adhortâs cõmodiora subiecerit. Omnes itaq; donati præmio discedunt: at nõ sine murmure tamẽ, qui nõ plura dederis. Porro salariũ ipsum, sex fermè obolorũ. Idcõq; si tu postules, grauis atq; importunus habetis. Proinde quo illud aliquando auferas: primum ipsi hero aduleris, supplexq; fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor. Nam hoc quoq; quoddam est seruitutis genus. Neq; uerò negligendus is, quem in cõsiliũ adhibet: neq; item amicus. Deinde quod acceperis, iam dudum debebatur uel uetinario, uel medico, uel cerdoni cui piã. Vnde fit ut se ra atq; intempestiua, eõq; inutilia præmia tibi accedãt. Cæterum inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te: apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat, siquid aduersum te dicatur. Quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum: & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquã id quod erat in te florentissimum decerpit: æuique partem maxime frugiferam ac præcipuum corporis uigorem detruit: iamque te lacerum panniculum reddiderit: tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinium te portatum abijciat, atque alium perferendis idoneum, in tuum substituatur locum. Ibi infimulatus, uel quod pusionem illius tentaris, uel quod homo senex uxoris ancillam uirginem uitiaris,

uel alio quouis imposito crimine: noctu obuolutus ac
 præceps datus extruderis, discedisq; desertus ab omni-
 bus, atq; omniū inops rerum optimā podagram unā
 cum senecta comitem ducens. Quū interim quæ quon-
 dam sciueris, tanto temporis spacio dedidiceris: tū uen-
 trem culeo reddideris ampliorem, tibiq; paraueris inex-
 plebile quoddam & implacabile malū. Etenim gula ea
 quibus afflueuit, flagitat. Quæ cum negantur, indigna-
 tur. Adde quod præterea nemo te posthac recepturus
 est in familiā: utpote cuius iam præterierit ætas: quicq;
 similis euaseris equis senio affectis: quorū ne pellis qui-
 dem perinde ut aliorum animātium est usui. Quin ex
 hoc ipso quod eiectus es, calumnia q̄ potest proxime
 ad ueri similitudinem conficta, facit ut aut adulter, aut
 ueneficus, aut aliud quippe tale uidearis. Nam accusa-
 tori uel tacenti fides habet. Tu uero Graculus, morib⁹
 leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidē huiusmodi
 nos omēs esse ducūt: idq; iure optimo: uideor em̄ mihi
 causam aduertisse, quāobrem eiusmodi de nobis obti-
 neant opinionē. Nam pleriq; qui in familias accedunt:
 propterea quod alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuiti-
 nationem ac maleficia profitentur, cōciliationē amorū,
 abductiones in hostes: atq; id quū faciunt, doctos sese
 affirmant: palliis amicti, barbisq; neutiq; contemnen-
 dis onusti. His rebus fit, ut nō iniuriā eandē de reliquis
 omnibus habeāt opinionē: quādo eos quos præcipuos
 esse

esse iudicant, uideant tales. Maxime uero, posteaquā atque
 maduererint, quā sint in cōiurijs, reliquosque cōiuctu adu/
 lantes, quā ad lucrum humiles ac seruales: deinde eiectos
 eosdem iam oderūt: neque id iniuria, ac modis omnibus
 adnūtuntur, ut eos funditus perdant, si quo modo pos-
 sint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ suæ mysteria in-
 tulus efferant: quippe qui nihil non exacte norint:
 quicquē illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos male
 angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis li-
 bris: quorū aurei quidem umbilici, purpurea foris pel-
 lis: catetum intus aut Thyestes est liberos in conuiuio
 comedens, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cū
 duabus pariter sororibus rem habēs. Eiusmodi sunt &
 illi, splendidi, conspicuique. Porro intus sub purpura ua-
 rias oculunt Tragœdias. Quorum unumquēque si euol-
 ueris, explicuerisque, fabulam non mediocriter longam
 reperiēs, Euripidis cuiuspiam, aut Sophodis. Cōtra fo-
 ris nil nisi purpura splendida, aureique umbilici. Harum
 itaque rerum sibi conscij oderunt illos, atque insidias pa-
 rant, si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probe co-
 gnitos depingat, qualesque sint euulget. Iam uero libet
 mihi Ceberis illius exemplo & imaginem quādam hu-
 ius uitæ tibi depingere: ut eā contemplatus scire queas.
 num ex usu tuo sit eam adire. Equidem magnopere cu-
 piam uel Apellem quēpiam, uel Parrhasiam, uel Aetio-
 nem, uel Euphranorem ad hanc depingendā tabulam

Kk ; adhibere.

adhibere. Verum quoniā fieri potis nō est, ut aliquem artificem tam egregium atq; absolutum nanciscamur: in præsentia tenuem quandā pro mea uirili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur uestibulū sublime atq; inauratum: necq; id humi situm in solo, uerū procul à terra in ædito collis fastigio. Præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricoq; aditu: ita ut plerūq; qui se iam ad summū usq; uerticem penetrasse sperarant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti uidetur) aurea: maiorē in modum formosa, atq; amabilis. Porro amator ubi uix tandem cōscendit: iamq; ad fores accesserit, obstupescat: oculis in aurum defixis, deinde Spes, quæ & ipsa specioso uultu est, ac uersicoloribus amicta, manu prehēsa introducat: mire iam ipso ingressu attonitum. Atq; ab eo quidem tempore Spes usq; illū antecedit, ducatq; tū aliæ mulieres illum excipiētes, puta Fallacia, Seruitusq; tradāt Labori. At is miserum penitus defatigatū tandem Senectæ tradat iam morbidum, colorēq; cōmutato. Postremo Cōtumelia, arreptum illum ad desperationem pertrahat. Ex hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille nō per aureum illud atrium per quod ingressus fuerat: sed per posticum quoddā & occultum exitum extrudatur nudus, uentricosus, pallidus, senex, leua quidem pudorem occultans, dextra uero seipsum strāgulans. Occurrat autem exeunti Poenitudo frustra lachrymans.

lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterum tu Timodes optime ipse diligenter consideratis singulis expende: num è re tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longe dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius, qui dixit: Deum in culpa non esse, uerum qui sua sponte delegerit.

LVCIANI DE IIS QVI MERCEDE CONDICTI, IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT,
DES. ERASMO ROTERODAMO IN
TERPRETE, FINIS.

❧ HIERONYMO

BVSLIDIANO PRAEPOSITO ARIENSI
CONSILIARIO REGIO, ERASMVVS
ROTERODAMVS S. P. D.

VMOR IAMPRIDEM hic perseuerat, acerbior q̃ ut uerum esse libeat credere: sed constantior tamen, q̃ ut uanus credi possit: PHILIPPVM principem nostrum, è uiuis excessisse. Quid querar mi Buslidiane, quid uociferer, quē incussem, hominūue, Deūue? Quæ cōploratio tam Tragica, quæ huic tam atroci uulneri sufficiat? Nimio heu nimio

heu nimio cōstitistis Hispaniæ: quæ quidē primū Franciscum Bullidianū Archiepiscopum Bizontinū nobis ademistis: neq; tanti uiri iactura contentæ, principem etiam eum absorbuistis: quo (si uiuere modo liquisset) nihil unq; habuit hic orbis, neq; maius, neque melius. Quanq; quid, quæso, supererat etiam adolescenti, nisi uti iam ipse sese superaret? Sed o dirum fortunæ ludū: o nouam fatorum inuidentiam: o mors q; iniqua: tam etiam inuida, ut semper præstantissima quæq; q; pocysli me tollis è medio, uixq; oculis ostensa protinus subducis. Cuius ego uicem hic potissimū deplorem: MAXIMILIANI ne patris, qui tali sit orbarus filio: quē unū multis etiam imperijs anteponebat? An liberorū magis: quibus ætate tã immatura, tam pius sit ereptus pater? An patriæ potius: cui de charissimo principe, tam serum gaudiū, tam præproperus contigerit luctus? An orbis demū uniuersi: cui tam singulare lumen sit ademptum: idq; tã ante diē. Hoc nimirū hoc tempestas illa fatalis, qua medio è cursu in Britaniā depulsus est, portendebat: uidelicet fatis illū palam ab Hispania reñcien tibus. Equidem Panegyrico qualicūq; laudauī iuuenē. Tum autem bone Deus: quot mihi panegyricos, q; copiosos pollicebar? Et en repente cōmutatis rebus, epitaphium paro miser. Eamus nūc nos homunculi, & fortunulis nostris fidamus: quū eos etiā pro sua libidine mors rapiat, quos q; diutissime uiuere tã opere omniū refert.

refert. Sed quid ego mi Hieronymes: dum meo indulgeo dolori, tuum exulcero? Quod reliquū est precor ut superi propiti liberis paternam quidem felicitatem: sed cum diui FEDERICI uiuacitate copulatā largiantur. Tibi item in moderandis illis fraternos successus: sed uitam fraterna diuturniorem. Literis his: ne ad tantum, tamque doctum amicum nullo literario munusculo comitata uenirent, dialogos aliquot Luciani, comites addidi: quos pauculis his diebus, dum obsidionis metu Florentiam profugeremus, Latinos

feci: hoc nimirum agens, ne nihil

agerem. Nam in praesentia quidem in

Italia

mire frigent

studia, feruent bella.

Summus Pontifex Iulius

belligeratur, uincit, triumphat,

planēque Iulium agit. Vale, & am

plissimo patri Nicolao Ruterio episco-

po Atrebatensi etiam atque etiam Erasmi

comendato. Bononiae. XV. Calendas Decembres.

M. D. VI.

LI Cnemon

CNEMONIS AC

DAMIPPI DIALOGVS, DES. ERASMO

ROTERODAMO INTERPRETE.

CNEMON.

OC ILLVD est quod uulgo dici consuevit, Hinulus leonē. DAM. Quid isthuc est, quod tecū stomachare Cnemon? CNE. Quid stomachacher rogas? Equidē hæredem reliqui quēdam præter animi sententiam, uidelicet astu delusus miser, ips

quos maxime mea cupiebam habere præteritis. DAM. Sed isthuc quinā euenit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quū orbus esset, imminēte morte captabam, assidens atq; inserviens. Neq; ille grāuatim officium meū admittebat. At interim illud quoq; mihi uisum est scitum, consultumq; ut testamentū proferrem, ac publicarem, quo illum rerum mearū in solidum hæredem institueram: nimirū ut ille uicissim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAMIP. At quid tandem ille? CNE. Quid ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro. Cæterum ego repente atq; insperato è uita decessi, tecti ruina oppressus. Et nūc Hermolaus mea possidet.

possidet:lupi cuiuspiam in morem ipso hamo cū esca
pariter auulso.DAMIP. Imo non escam modo cū ha-
mo:quin etiā te quoq; piscatorem simul abstulit. Itaq;
technam istam,in tuū ipsius caput struxeras. CNE. Sic
apparet,idq; adeo deploro.

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMIDAE DIA
LOGVS, DES. ERASMO ROTERODA
MO INTERPRETE.

ZENOPHANTES.

AT TV Callidemides, quo pacto in-
teristi? Nam ipse quēadmodum Di-
niæ parasitus quū essem, immodica
ingurgitatione præfocatus fuerim, no-
sti:aderas enim moriēti. CAL. Aderā
Zenophātes. Porrò mihi nouū quid/
dam, atq; inopinatum accidit. Nam tibi quoq; notus
est Ptœodorus ille senex. ZENOP. Orbum illum dicis,
ac diuitem:apud quem te assidue uersari cōspiciebam?
CAL. Illum ipsum semper captabā, colebamq;:id mihi
pollicens fore,ut meo bono q̄primū moreretur. Verū
quū ea res in longū proferretur:sene uidelicet,uel ultra
Tithonios annos uiuēte,compendiariā quādam exco/
gitauī uiam,qua ad hæreditatem peruenirem.Siquidē
empto ueneno, pocillatori persuaferam:ut simulatq;
Ptœodorus potum posceret:bibebat autem prolixius,
præsentius in calicem inijceret, haberetq; in promptu.

LI 2 porrectu

porrecturus illi. Quod si fecisset: iureiurando confirmabam, me illum manumissurum. ZENOP. Quid igitur accidit: nam inopinatum quiddam narraturus mihi uideris. CAL. Vbi iam loti uenissemus: puer duobus paratis poculis, altero Ptoeodoro cui uenenū erat additū, altero mihi, nescio quo modo errans: mihi uenenum, Ptoeodoro porrexit innoxium. Mox ille quidem bibit: at ego protinus humi porrectum stratus sum, suppositiū uidelicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zeno phāta? Atqui nō cōuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profecto: nam elegāter ac lepide tibi hæc res euenit. Porro senex ille, quid interim? CAL. Primum ad casum subitum atq; inexpectatum sanè conturbatus est. Deinde simulatq; intellexit, id quod acciderat: puta pocillatoris errore factum: risit & ipse. ZENOP. Recte sane. Tametsi non oportuit ad compendiū illud diuertere: siquidem uenisset tibi populari, uulgatāq; uia, tutius certiusq; etiam si paulo serius.

MENIPPI ET TANTALI DIALOGVS, DES-
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

VID EIVLAS o Tantale: aut quā
tuam deploras fortunam, stagno im-
minens? TAN. Quoniam siti enecos
Menippe. MEN. Vsq; adeo piger es,
atq; iners: uti nō uel pronus incubens
bibere

bibere noris, uel caua uola hauriens? TAN. Nihil profecero, si procumbā. Refugit enim aqua, simulatq; me propius admoueri senserit: quod siquando hausero, oriq; coner applicare: prius effluxit, q̃ summa rigem labia. Atq; inter digitos effluens aqua, haud scio quomodo rursus manū meam aridam relinquit. MEN. Prodigiosum quiddam de te narras Tantale. Verū dic mihi: isthuc ipsum, quorsum opus est bibere, quū corpore careas? Nā illud quod esurire poterat, aut sitire: in Lydia sepultum est. Ceterū tu quū sis animus: quinam post hac aut sitire queas, aut bibire? TAN. Atqui hoc ipsum supplicij gen⁹ est: ut animā perinde quasi corpus sit, ita sitiat. MEN. Age hoc ita habere credimus: quādoquidē affirmas te siti puniri. At quid hinc acerbi tibi poterit accidere? Num metuis ne potus inopia moriari? At equidem haud uideo alteros inferos: si quis hos relinquat: neq; locum alium in quem morte demigret quispiam. TAN. Recte tu quidē dicis. Verum hoc ipsum supplicij genus est: sitire, quū nihil sit opus. MEN. Desipis Tantale: & uti uerum tibi fatear, nō alio potu uideris egere, q̃ ueratro mero. Nam diuersum quiddam patieris, ijs quos canes rabiosi momorderint: ut qui non aquam, quēadmodum illi, sed sitim horreas. TAN. Ne ueratrum quidem recusarim bibere Menippe, si liceat modo. MEN. Bono es animo Tantale: certum habens, nunq̃ fore, ut uel tu, uel reliquorum Maniū quispiam

bibat: Neq; enim fieri potest. Quantq; non omnibus, quæadmodum tibi, pœna adiudicata est: ut sitiât, aqua illos non expectante.

MENIPPI AC MERCVRII DIALOGVS. DES.
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.
MENIPPVS.

T VBINAM formosi illi sunt, ac formosæ Mercuri? Ducito me, docetóq; utpote recens huc profectû hospitē. MER. Haud mihi licet per ociû Menippe: quin tu isthuc ipso è loco dextrorsum oculos defle-cte. Illic & Hyacinthus est, & Narcissus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda: breuiter quicquid est ueterû formarû. ME. Equidem præter ossa nihil uideo, caluariasq; carnibus renu-
datas: inter quæ omnia, nihil sit omnino discriminis. MER. Atqui hæc sunt quæ Poetæ cuncti mirântur, ac celebrât: ossa scilicet quæ tu uideris contēnere. ME. At Helenâ saltē mihi cōmonstra. Nam ipse quidē haud quædā dignoscere. MER. Hæc uidelicet caluaria, Helena est. ME. Et huius scilicet ossis gratia, mille naues ex uniuersa Græcia, acto delectu, sunt impletæ: tantâq; tum græcorû, tum barbarorû multitudo cōfluxit: tot urbes sunt euerse. MER. Cæterû Menippe non uidisti mulierem hanc uiuam: quod si fecisses, forsan diceres tu quoq; uitio dandum

tio dandum non esse:

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiā arefactos, maridosq; cōtem-
pletur: posteaq; coloris decus abiecerint, deformes ni-
mirū uideantur. At iſdem, donec florent, colorēq; obti-
nent, sunt speciosissimi. ME. Proinde illud iam demiros
Mercuri: si Græci nō intellexerunt, sese pro re usq; adeo
momētanea, quæq; tam facile emarceſſeret, elaborare.
MER. Haud mihi uacat tecum philosophari: quare de-
lecto loco, ubicūq; uelis, prosterne temet, ac recūbe. Mi-
hi iam aliæ sunt traducendæ umbræ.

MENIPPI, AMPHILOCHI, TROPHONII DISCE-
PTATIO, DES. ERASMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

OS nimirū Throphonīe atq; Amphiloche, quū sitis mortui: tamē haud scio
quonā modo, phanis estis donati, ua-
tesq; credimini, ac stulti mortales De-
os esse uos arbitrantur. TRO. Quid
an nobis igitur imputandū, si per insci-
tiā illi de mortuis huiusmodi opinantur? ME. Atqui nō
iſta fuiſſent opinati: ni uos, tū quū uiueretis, eiꝯmodi
quædā portēta oſtētāſſetis: tanq; futuroꝝ fuiſſetis præ-
ſci, qualiq; prædicere potuiſſetis, ſiqui percōtarentur.
TRO. Menippe, nouerit Amphiloachus hic, ipſi p ſeſe
reſpondendū eſſe. Cæterū ego Heros ſum: uaticinorq;
ſiquis

siquis ad me descenderit. At tu uidere nunq̃ omnino Lebadia adhsse: neq̃ em̃ alioqui ista nō crederes. ME. Quid ais? Equidem nisi Lebadiam fuisset profectus, ac lintreis amictus, offam ridicule manu gestans, per angustum aditū in specum irrepsissem: nequaq̃ fieri potuisset, ut te defunctum esse cognoscerem, perinde atq̃ nos, solāq̃ prestigiatura reliquos antecellere. Sed age per ipsam diuinādi artem, quid tandē est Heros? neq̃ enim intelligo. TROP. Est quiddā partim ex homine, partim ex deo compositum. MEN. Nempe, quod neq̃ sit homo, quēadmodum audio, neq̃ deus: uerum pariter utrunq̃. Ergo dimidia illa tui, ac diuina pars, quonūc recessit? TROP. Reddit oracula Menippe in Bœotia. MENIP. Haud intelligo quid dicas Trophonie: nisi quod illud plane uideo, te totum esse mortuum.

CHARONTIS AC MENIPPI DIALOGVS, DES.
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

CHARON.

EDDE naulum scelestē. MEN. Vociferare, siquidē isthuc tibi uoluptati est Charon. CHAR. Redde, inquā, quod pro traiectione debes. MENIP. Haud quaq̃ auferre queas, ab eo qui nō habet. CHAR. An est quisq̃, q̃ ne obolum quidem habeat? MEN. Sit ne alius quispiam præterea, equidem ignoro: Ipse certe non habeo. CHAR. Atqui

Atqui præfocabo te per Dite impurissime, ni reddas.
MEN. At ego illiso baculo tibi cōtinuā caput. CHAR.

Num ergo te tam longo traiectu gratis transuexero?
ME. Mercuri⁹ meo nomine tibi reddat ut q me tibi tra-

diderit. MER. Belle mecum agatur per Iouem: siquidē
futurum est, ut etiam defunctorū nomine persoluam.

CHAR. Haud omitram te. MEN. Quin tu igitur hac
gratia perge ut facis, nauim trahere: quanq̃ quod non

habeo, quinam auferas? CHAR. At tu nesciebas, quid
tibi fuerit adportādum? MEN. Sciebam quidē: uerum

non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper
in uita manendum? CHAR. Solus ergo gloriaberis te

gratis fuisse transuectum? MEN. Haud gratis, o præcla-
re: siquidem & sentinam exhausti, & remū arripui, & ue-

ctorum omniū unus non eiulaui. CHAR. Ista nihil ad
naulum, obolum reddas oportet: neq̃ em̃ fas est secus

fieri. ME. Proinde tu me rursus in uitā reuehe. CHA.
Belle dicis: nimirū ut uerbera etiā ab Aeaco mihi luci-

faciam. MEN. Ergo molestus ne sis. CHA. Ostende qd
habeas in pera. MEN. Lupinū si uelis, & Hecatæ ccenā.

CHA. Vnde nobis hunc canē adduxisti Mercuri? tum
qualia garriebat inter nauigandū: uectores om̃es irri-

dens, ac dicterijs incessens: unusq̃ cātillans, illis ploran-
tibus. MER. An ignoras Charon, quē uirū trāsuexeris?

planē liberū, cuiq̃ nihil om̃ino curæ sit. Hic est Menip-
pus. CHA. Atqui si unq̃ posthac te recepero. ME. Si re-

M m cepervis,

ceperis, o prædare. Ne possis quidem iterum recipere.
 CRATETIS AC DIOGENIS DIALOGVS, DES.
 ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

CRATES.

MOERICHVM diuitē, noueras ne Dīo
 genes? illū inquā supra modū diuitē
 illum Corintho profectū: cui tot erāt
 naues onustæ mercib⁹, cuius cōsobri
 nus Aristēas: quū ipse q̄q̄ diues esset,
 Homericū illud i ore solebat habere:

Aut me confice tu: aut ego tete.

DIOG. Cuius rei gratia sese captabant inuicē Crates?

CRA. Hereditatis causa, quū essent æquales, uterq̄ al
 terū captabant. Iamq̄ testamēta publicauerāt ambo:
 in q̄bus Moerichus (si prior moreret) Aristēan omniū
 rerum suarū dominū relinquebat. Moerichū uicissim
 Aristēas: siquidē ipse prior ē uita decederet. Hæc igitur
 quū essent in tabulis scripta, illi inter sese captabāt: & al
 ter alterū adulationibus, obsequiisq̄ superare cōtende
 bat. Porro diuini: haud scio utrū ex astris id qd' futurū
 sit cōiectātes, an somnijs quēadmodū Chaldæi faciūt:
 quin & Pythius ipse, nūc Aristēā uictorē fore p̄nuncia
 bat, nūc Moerichū, ac trutina quidē interim ad hunc, in
 terim ad illū p̄pendebat. DIOG. Quid igit' tandē eue
 nit? Nā audire est operæ precii Crates. CRA. Eodē diē
 mortui sunt ambo. Caterum hæreditates ad Eunomiū
 ac Thra-

ac Thrasycdem deuenerunt, quorū uterq; cognatus illis erat. Atqui de his nihil prædixerāt diuini futurū, ut tale quippiā accideret. Eten̄ quū Sicyone Cirrhā uersus nauigarēt: medio in cursū, obliquo orto lapyge, eo sunt depulsi. DIOG. Recte factū. At nos quū nos essem⁹ in uita, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neq; em̄ ego unq; optabā, ut moreretur Antisthenes: quo nimirū baculus illius ad me rediret hæredē (habebat aut egregie ualidū) quem ipse sibi parauerat oleaginū: neq; tu Crates opinor desyderabas, ut me mortuo, in possessionū mearū successionē uenires: puta doli, ac peræ: in qua quidē lupini Chœnices inerant duæ. CRA. Neq; em̄ mihi quicq; istis reb⁹ erat opus. Imo ne tibi quidē Diogenes: siquidē quæ ad rem ptinebāt: quæq; tu Antistheni succedēs accepisti: deinde ego succedēs tibi, ea nimirū multo sunt potiora, multoq; splendidiora, q̄ uel Persarū iperū. DIO. Quæ nā sūt ista quæ dicis? CRA. Sapientiā, inquā, frugalitatē, ueritatē, dicēdi, uiuēdiq; libertatē. DIO. Per Iouē memini me in istiusmodi opū hæreditatē Antistheni successisse, tibiq; eas lōge etiam maiores reliquisse. CRA. Verū reliq; mortales hoc possessionū gen⁹ aspiciant: neq; q̄cūq; nos ob spē potiū dæ hæreditatis obsequijs captabat: sed ad aurū omnes intēdebāt oculos. DIO. Nec iniuria. Neq; em̄ habebāt: q̄ facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent, qppe rimosi iā, uitiatīq; delitijs, nō aliter q̄ uasa carie putria.

Quo fit, ut siquādo quis in illos infundat, uel sapiētā, uel libertatē, uel ueritatē, effluat illico, perstilleq; fundo qđ immissum est cōtinere nō ualēte. Cuiusmodi quidam & Danaī filiabus aiunt accidere, dum in doliū per-
tusum haustā aquā importāt. At iđē aurū dentibus & unguibus, omniq; ui seruabant. CRA. Proinde nos hic quoq; nostras possidebimus opes. Illi simulatq; huc ue-
nerint: obolū duntaxat secum ferent: ac ne hunc quidē ulterius, q; ad portitorē.

NIREI AC THERSITAE DIALOGVS, DES. ERAS
MO ROTERODAMO INTERPRETE.

NIREVS.

HECCE deniq; uel Menippus hic iudex erit: uter nostrum sit formosior. Dic Menippe: an nō tibi uideor forma praestantior? ME. Imo quinā sitis prius arbitror indicādum. Nam hoc opinor scito est opus. NIR. Nireus ac Ther-
sites. MFN. Vter Nireus, uter Thersites? Nondū enim uel hoc satis liquet. THER. Iam unum hoc uinco: quod tibi sum similis, neq; tantopere me praecellis, quanto pe-
re te caecus ille Homerus extulit, unū omniū formosissi-
mum appellans. Quin ego fastigiato uertice, rarisq; & impexis capillis ille: nihilo te inferior uisus sum arbitro. Iam uero tempus est, uti pronūcies Menippe: utrū alte-
ro formosiozem existimes. NIR. Mirum nī me Aglaia, Charopēq; prognatum: Qui uir pulcherrimus unus:
Omnibus

Omnibus è Graijs Priameia ad Pergama ueni.

MEN. Atqui nō item sub terram opinor pulcherrimus uenisti: quippe qui reliquis quidem ossibus, alijs appareas assimilis: porrò caluaria, hoc uno insigni à Therstiz caluaria dignosci possit: quod tua delicata est, ac mollicula. Quandoquidē isthuc habes effoeminatū, ac neutiq; uiro decorum. NIR. Attamen Homerum percontare: qua specie tum fuerim, quū inter Græcorum copias militarem. MEN. Tu quidem somnia mihi narras. At ego ea specto, quæ uideo, quæq; tibi adsunt in præsentia. Cæterū ista norūt, qui id temporis uiuebant. NIR. Quid igitur tandem? An non ego formosior Menippe? MEN. Neq; tu, neq; quisq; alius formosus hoc loco. Siquidem apud inferos æqualitas est, paresque sunt omnes. THER. Mihi quidem uel hoc sat est.

DIOGENIS AC MAVSOLI. DES. ERASMO
ROTERODAMO INTERPRETE.

DIOGENES.

HE TV Car, quare tandem insolens es, tibiq; places, ac dignū te credis, qui unus nobis omnibus anteponare? MAV. Primū regni nomine o tu Siopenfis: quippe qui Cariz imperauerim uniuersa: præterea Lydz quoq; gentibus aliquot. Tum autem & Insulas nōnullas subegerim. Miletum usque peruenerim, plerisque Ioniz

M. m 3 partibus

partibus uastatis. Ad hæc formosus eram, ac procerus, ac bellicis in rebus prauvalidus. Postremo, quod est omnium maximū, in Halicarnasso monumētū erectum habeo, singulari magnitudine: quantū uidelicet defunctorum alius nemo possidet, neq; pari etiā pulchritudine cōditum: uiris scilicet atq; equis, pulcherrimo ē saxo ad uiuam formā absolutissimo artificio expressis: adeo ut uel phanū aliquod simile haud facile quis inueniat. Num iniuria tibi uideor has ob res mihi placere, atq; efferri? DIO.G. Num ob imperiū ais, ob formam, atq; ob sepulchri molem? MAV. Per Iouem ob hæc inquā. DIO.G. Atqui o formose Mausole, neq; uires iam illæ, neq; forma tibi iā adest. Adeo ut si quē arbitrū de formæ præcellentia delegerimus: haudquaquē dicere potis sit, quāobrē tua caluaria meæ sit anteferenda: siquidem utraq; pariter tum calua, tū nuda: utriq; dentes pariter ostēdimus, pariter oculis orbatī sumus, pariter naribus simis, ac sursum hiātibus deformati. Cæterū sepulchrū, ac saxa illa preciosa, Halicarnasseis forsitan iactare libet, & hospitibus gloriæ causa ostentare, tantq; qui magnificam quandā apud se structuram habeant: uerum qd hinc cōmoditatis ad te redeat uir egregie, nequaquē uideo, nisi forsan illud cōmodū uocas, quod plus oneris atq; nos sustines, sub tam ingentibus saxis pressus, ac laborās. MAV. Ita ne nihil illa mihi cōducūt omnia? planēq; pares erūt Mausolus ac Diogenes? DIO. Imo haud

haud pares, inquam, uir darissime. Nam Mausolus discruciabatur: quoties earū rerum in mentem ueniet, quibus in uita florere cōsueuit. At Diogenes interim eum ridebit. Atq; ille quidem de suo illo monumēto: quod est in Halicarnasso memorabit, ab uxore Artemisia, atq; sorore parato: contra Diogenes ne id quidem suo de corpore nouit, nunquid habeat sepulchrum. Neq; enim illi res ea curæ est. Verum apud uiros excellentissimos sui memoriam, famamque reliquit: ut qui uitam peregerit uiro dignam, tuo monumento Carum abiectissime celsiorem, ac tutiore in loco substructam.

SIMYLI AC POLYSTRATI DIALOGVS, DES.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

SIMYLVS.

VENISTI tandem & tu Polystrate ad nos. quum annos uixeris haud multo pauciores centum opinor. POLY. Nonaginta octo. Simyle. SIMYLVS. Sed quinam triginta istos annos egisti, quibus mihi fueras superstes. Nā ipse perij te fermè septuagenario. POLYSTRATVS. Quàm suauissime profecto, etiam si hoc mirum tibi uidebitur. SIMYLVS. Mirum uero, si quidem tibi primū senī, deinde inualido, postremo etiam orbo quicquā poterat esse in uita suaue. POLYSTRATVS. Principio nihil erat quod nō possem: præterea pueri formosi cōplures

complures aderant: tum mulieres nitidissimæ, unguenta, uinum mire fragrās: postremo mensæ uel siculis illis lautiores. SIMY. Noua narras. Nam ego te planè sordidū ac paratissimū esse sciebā. POLY. Atqui uir prædare, ex alienis arcis opes mihi subscatebāt. Tum diluculo p̄tinus q̄ plurimi mortales ad fores meas uentitabant: si mul̄q̄ ex om̄i rerū genere quæ terrarū ubiuis pulcherrimæ reperiūtur, munera deportabant. SIMY. Nū me defuncto regnū gessisti? POLY. Minime: uerū amātes habebam innumeros. SIMY. Non possum non ridere. Tu ne amantes, tantus natu quum esses: uixq̄ tibi dentes superessent quatuor? POLY. Habebam p̄t̄ loquem, equidē optimates ciuitatis. Quumq̄ essem tum senex, tum caluus, sicuti uides: præterea lippiens etiam, ac senio cæcutiens: Postremo naribus mucosis: tamen cupidissime mihi inseruiebāt: adeo ut is felix uideretur, quē amq̄ uel aspexissem modo. SIMY. Num tu quoq̄ quē admodū Phaon ille. Venerē aliquā è Chio trāsuexistit ut ob id optanti tibi illa dederit, rursū ad iuuentā redire, ac denuo formosum atq̄ amabilem fieri? POLY. Haudquaq̄. Quin magis quum talis essem, qualem dixi: tamē supra modum adamabar. SIMY. Aenigmata narras. POL. Atq̄ notissimus est hic amor, quū uulgo fit frequēs: nēpe erga senes orbos ac diuites. SIM. Nūc tua forma, unde tibi p̄fecta fuerit intelligo uir egregie: nimirū ab aurea illa Venere. POL. Verū tamē nō parū multas

multas commoditates ab amantibus tui Simyle, pro-
 pmodum etiam adoratus ab illis. Porro sapius etiam
 quasi procax illis illudebam, excludens interdum non-
 nullos eorū. Interim illi inter sese decertabant, & in am-
 biendis primis apud me partibus, alium alius anteire
 nitebatur. SIMY. Sed age, de facultatibus tuis quid tan-
 dem statueras? POLY. Palam quidē affirmabam, me
 unumquemq; illorum relicturum heredem. Idōq; illi
 quum crederent futurum, certatim se quisq; obsequen-
 tiorem atq; adulantiozem præbebat. Cæterum alteras
 illas ueras tabulas, quas apud me seruaueram, reliquit
 in quibus omnes illos plorare iussi. SIMY. At postrema
 illa tabula, quem pronuntiabant heredem? Num ē
 cognatis quempiam? POLY. Non per leuem, imo no-
 uitium quendam, ex formosis illis adolescētulis, natio-
 ne Phrygem. SIMY. Quot annos natum Polystrate?
 POLY. Viginti fermè. SIMY. Iam intelligo quibus ob-
 sequis ille te demeruerit. POLY. Attamen multo illis
 dignior, qui scriberetur hæres, etiam si barbarus erat
 ac perditus. Quem iam ipsi etiam optimates colunt, ca-
 ptantq;. Is igitur mihi extitit hæres. Iamq; inter patri-
 cios numeratur, subrafo mento, barbaroq; cultu ac lin-
 gua. Quin eum Codro generosiorē, Nireo formosio-
 rem, Ulysse prudentiorem esse prædicant. SIMY. Non
 laboro, uel totius Græciæ sit imperator, si libet, modo
 ne illi potiantur hereditate.

Nū Veneris

Vid tandem in causa est Cupido, ut
 quum reliquos Deos omnis adortus
 expugnaris, Iouem ipsum, Neptu-
 num, Apollinē, Iunonem, me deniq;
 matrem, ab una Minerua temperes,
 utq; aduersus hanc nec ullum habeat
 incendium tua fax, & iaculis uacua sit pharetra, tum &
 ipse arcu careas, neq; iaculari noris? CVPID. Equidem
 hanc metuo mater. Est enim formidabilis truculentq;
 aspectu, ac ferocitate quadā supra modum uirili. Pro-
 inde si quando tenso arcu petam illam, galeæ cristam
 quatiens, expauescit me, moxq; formidine tremere
 occipio, sic ut arma mihi è manibus excidant. VENVS.
 Atqui Mars an non erat hac formidabilior? Et hunc
 tamē superatum exarmasti. CVPID. Imo ille cupide
 me recipit, atq; ultro etiam inuitat. Verum Minerua
 semper adductis supercilijs obseruat. Quin aliquando
 temere ad illam aduolaui facem propius admouens.
 At illa si quidem ad me accesseris inquit, per parentem
 Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te trans-
 figam, aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipi-
 tem, aut ipsa te discerpam. Plurima item id genus com-
 minabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis, postremo

& in

& in pectore faciem quandam gestat horrendam, uiperis capillorum uice comatam. Hanc nimirum maximopere formido. Territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VENVS. Esto sane. Minervam metuis ut ais, atq; huius gestamen gorgona reformidas, idq; quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Ceterum Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atq; à tuis iaculis tutæ agunt? Num & hæ cristas quatunt, aut gorgonas prætendunt? CVPI. Has quidem reueror mater. Sunt enim uultu pudico ac reuerendo, præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animum intentum gerunt. Quin ipse etiam non raro illis assisto, carminis suauitate delinitus. VENVS. Esto nec has adoriris, propterea quod sint reuerendæ, at Dianam, qua tandem gratia non uulneras? CVPI. Ut breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem usquam sum potis, quippe perpetuo per montes fugitantem. Ad hæc alterius cuiusdam sui cupidinis illa tenetur cupidine. VENVS. Cuius o gnate? CVPI. Nempe uenatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur. Tamen si fratrem eius qui nimirum arcu ualeat & ipse, feritq; eminus. VENVS. Teneo gnate, cum sæpenumero sagitta uulnerasti.

Nn 2. Maris

MARTIS AC MERCVRII DIALOGVS.

DES. ERAS. ROT. INTERP.

MARS.

Vdistin Mercuri cuiusmodi nobis minatus sit Iuppiter? q̃p̃ superba, quanq̃ dictu absurda? Ego, inquit, si uolucro, catenā ex æthere demittam, unde si uos suspensi me ui detrahete conemini, luseritis operam. Nunq̃p̃ em̃ me deorsum trahetis. Contra ego uos uelim in altū attrahere, nō uos modo, uerū etiā tum terrā ipsam, tū mare pariter subuectū in sublime sustulero. Ad hæc alia permulta, quæ tu quoq̃ audisti. At ego si quidem cum uno quolibet singulatim cōferat̃, ita præstantiorem eum esse, uiribusq̃ superiorē, haud quaq̃ negauerim, uerum unum tam multis pariter in tantū antecellere, ut eum ne pondere quidem uincere queamus, etiam si terrā ac mare nobis adiunxerim⁹, id ne utiq̃ crediderim. MERCVR. Bona uerba Mars. Necq̃ em̃ fat tutum est ista loqui, ne quid forte mali nobis hæc petulantia cōciliet. MARS. An uero credis apud quemlibet hæc dicturum me? Imo apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maxime ridiculum uidebatur, tum quum hæc minitanti audirem, haud queam apud te reticere. Etem̃ memineram, quum non ita multo ante Neptunus, Iuno, ac Pallas,

ac Pallas, mota aduersus eum seditione machinarentur; comprehensum illum in uincula conijcere, quanto opere formidaret, utque in omnem speciem sese uerterit. Idcirco cum tres duntaxat essent Di. Quod ni Thetis misericordia commota, Briareum Centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru uinctus erat. Hac reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam, iactantiamque. MERCVR. Tace. Buona uerba. Neque enim tutum est ista uel tibi dicere, uel audire mihi.

MERCVRII ET MAIAE DIALOGVS,

DES. ERAS. ROTEROD. INTERP.

MERCVR.

St uero mater Deus quisque in caelo me miserior? MAIA. Caue ne quid istiusmodi dixeris Mercuri. MERCVR.

Quid non dicam? qui quidem tantum negotiorum solus sustineam, quibus delassor, in tam multa ministeria di-

tractus? Nam mane protinus surgendum est mihi, statimque uerrendum coenaculum, ubi Di. compotant. Tum ubi curiam in qua consultant undique strauero, ac singula ita ut oportet composuero, Ioui necessum est assistere, ac perferendis illius mandatis toto die sursum ac deorsum cursitare, insuper quum redeo, puluerulentus adhuc, Ambrosiam apponere cogor. Porro priusque

Nn; nouitius.

nouitius iste pocillator aduenisset, ego nectar etiam ministrabam. Quodq; est omnium indignissimū, soli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, uerum id quoq; temporis necesse habeo defunctorū animas ad Plutonē deducere, maniumq; gregi me ducem præbere, tum autem & tribunalibus assistere. Neq; enim mihi sufficiebant scilicet diurna negotia, dum uersor in palæstris, dum in cōcionibus præconis uices ago, dum oratores instruo, ni hæc quoq; prouincia accedat, ut simul etiam umbrarum res disponam. Atqui Leda filij alternis inter ipsos uicibus apud superos atq; inferos agitant. Mihi necesse est quotidie, tum hoc, tum illud pariter agere. Deinde duo illi Alcmena ac Semele miseris prognati mulieribus, ociosi in conuiujs accumbunt, at ego Maia Atlantide progenitus illis ministro scilicet. Quin nunc quum recens à Sidone Cadmi filia reuersus essem. Nam ad hanc me legarat, uisum quid ageret puella, priusq; respirassem, & adhuc anhelum de uia, rursus ad Argos emandauit uisurum, qui cum Danae ageretur. Rursus inde in Bœotiam profectus inquit, obiter Antiopam uisito. Adeo ut planè iam pariturum me negarim. Qd' si mihi licuisset, lubens profecto fecissem, id qd' solent ij qui in terris duram seruiūt seruitutē. MAIA. Missa fac ista gnate. Decet enim per omnia morē gerere patri, quū sis iuuenis. Ac nunc quouissus es, Argos contende. Deinde in Bœotiam, ne si
cessaris.

cessaris, fuerisq; lentior, plagas etiam auferas. Nam iracundi sunt qui amant.

VENERIS ET CVPIDINIS

DIALOGVS, VENVS.

Vpido Gnate, uide quæ facis flagitia. Non iam de his loquor quæ te impul fore mortales in terra uel in se quisq; uel inuicem alij in alios faciūt, uerum de his ago, quæ apud superos quoq; designas, qui quidē Iouem ipsum cogis uarias assumere formas, in quodcunq; tibi pro tempore uisum fuerit, eum uertens. Tum lunam è cælo detiocas. Quin & solem aliquoties cōpellis lentum apud Clymenen cessare aurigandi muneris oblitum. Nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tanq; tuto facis. Verum tu quidem o Deorum omnium confidentissime, Rheam insuper ipsam iam anum, præterea Deorum tam multorum parentem, eo perpulisti, ut pusionē adamet, atq; in Phrygiū illum adolescentulum depereat, ac tua iam opera infan nit, iunctisq; leonibus, adhibitis item Corybantibus, quippe qui & ipsi furore quodā sunt afflati, per Idam montē sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidem Attis amore eiulans. Cæterum Corybantū alius suum ipse penē ense defecat, alius demissa coma per mōtes fertur infans, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo

cymbalo perstrepat, breuiter omnis undiquaq; Ida tu,
 multus atq; infania plena est. Proinde cuncta timeo,
 Metuo ne tale quid accidat, quandoquidē te produxi,
 malum ingens, ut siquando resipiscat Rhea, uel potius
 si pergat insanire, Corybantibus imperet, ut te corre-
 ptum discerpant, aut leonibus obijciant. Hic me sollici-
 tat metus, quod uideam tibi periculum imminere, CV
 PIDO. Otioso animo esto mater, siquidem leonibus
 etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita ut saepenume-
 ro consensu eorum tergis, prehensaq; iuba, equitis ri-
 tu insidens, illos agitem. At uero illi interim mihi cau-
 dis adblandiuntur, ac manum ori insertam receptant,
 lambuntq;, deinde mihi reddunt innocuam, Porro
 Rheae ipsi quando tandem uacauerit, ut me ulciscatur,
 quum in Atte sit tota. Postremo quid ego pecco, quū
 res pulchras ut sunt, offero ac demonstro: uos ne appe-
 tite res pulchras. Quare his de rebus, ne in me crimen
 conferte. Num uis ipsa tu mater, uti neq; tu posthac
 Martem ames, neq; ille te: VENV S. Ut es peruicax, &
 nulla in re non superas. Attamen horum, quae dixi ali-
 quando memineris.

DORIDIS ET GALATEAE
 DIALOGVS, DES. ERAS.
 ROT. INTERP. DORIS.
 Ormosum amante Galatea, nempe
 Siculum istum pastore, aiunt amore
 cui

tui deperire. GAL. Ne ride Doris: etenim qualis qualis est, Neptuno patre pgnat⁹ est. DOR. Quid tū postea, si uel Ioue ipso sit progenitus: quum usq; adeo agrestis atq; hispidus appareat: quodq; est omniū deformissimum, unoculus? An uero credis genus illi quicq; profuturum ad formā? GAL. Ne isthuc quidē ipsum, quod hispidus est, atq; agrestis, ut tu uocas illum deformat: quin uirile magis est. Porro oculus media in fronte decet etiā: quo quidem nihilo segnius cernit, q̃ si duo forent. DOR. Videris Galatea non amantē habere Polyphemum, sed illum potius adamare, sic eum prædicas. GAL. Equidem haud adamo: sed tamen insignē istam aestrā insultandi, opprobrandiq; petulantia ferre non queo. Ac mihi nimirum inuidencia quadam isthuc facere uidemini: propterea quod ille cum forte aliquādo gregem pasceret suū: nosq; è littorali specula in littore ludentes cerneret in p̃minentibus Aetnæ pedibus: quauidelicet inter montē & mare littus sese in longum porrigit, uos ne aspexerit quidem: at ego omniū unā uisā sim formosissima, eoq; in unam me coniecerit oculum. Ea res uos male habet. Nam argumentū est, me forma præstantiorē esse, ac digniorem, quæ amem: uos cōtra fastiditas esse. DOR. An istud tibi putas inuidendū uideri: si primum pastori, deinde lusco formosa uisā sis? Quāq; qd aliud ille potuit in te probare, præter cādōrē? Is illi placet opinor, quod caseo & lacti assueuerit

O o proinde

proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrū ita dicat. Alioqui ubi libebit scire, qua sis facie: de scopulo quopiam in aquam, si quando tranquilla steterit despectans, temetipsam cōtemplare: uidebis aliud nihil, nisi perpetuū candorem. Verum is quidem non probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. GAL. Atqui ego illa imodice candida, tamē eiusmodi habeo amantem: quū interim ē uobis nulla sit, quam uel pastor, uel nauta, uel portitor aliquis miretur. Cāterum Polyphemus (ut alia ne dicam) etiā canēdi peritus est. DOR. Tace o Galatea. Audiuius illum canentē, quum nuper pruriret in te: sed o sancta Venus, a sinum rudere dixisses. Nam lyrae corpus simillimū erat ceruino capiti ossibus renudato: tum cornua perinde quasi cubiti prominebant. Iis iunctis, inductisq; fidibus: quas ne collope quidē circūtorquebat, agreste quiddā & absōnū cantilabat: quū aliud interim ipse uoce caneret, aliud lyra succineret. Ita ut tēperare nobis nequierimus, quin ridemus amatoriā illam cantionē. Nam Echo ne respōdere quidē illi uoluit balanti, quū sit adeo garrula. Imo puuisset, si uisa fuisset stridulū illius, & ridiculū cantum imitari. Ad hæc gestabat in ulnis Amasius iste delicias suas, urli catulū pilis hirtum, ipsi nō dissimilē. Quis autē nō inuideat tibi amicū istum Galatea? GAL. Quin tu igitur Dori, tuū ipsius amicū nobis cōmonstra: q meo sit formosior, quiq; doctius ac meli⁹, uel uoce canat, uel cithara:

cithara. DOR. Mihi quidē nullus est amator: neq; me hoc nomine iacto, quasi sim uehementē amabilis: uerū tamen istiusmodi amicū, qualis est Polyphemus nēpe totus hircū olens, tum crudis uictitans carnibus, & hospites, siqui appulerint deuorās, tibi habeas, eumq; tu mutuū ames.

DIOGENIS ET ALEXANDRI DIALO

GV8, DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

DIOGENES.

VID hoc rei Alexander? Itane defunctus es tu quoq; pinde atq; nos omēs? ALEX.

Vides nimirum Diogenes. Tamen si mirandum non est, si homo cum fuerim, defun-

ctus sim. DIOG. Nū ergo Iuppiter ille Hammon meriti-
 ebatur, cum te suum filium esse diceret, an uero tu Phi-
 lippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubie Phi-
 lippo. Neque enim obſſem, si Hammone parente fui-
 ſſem progenitus. DIOGENES. Atqui de Olympiade
 etiam conſimilia quadam ferebantur: puta draconem
 quendam cum ea fuiſſe congreſſum, uiſumq; in cubicu-
 lo: ex eo grauidam peperiſſe te. Porro Philippum erra-
 re, falli q; qui ſe tuum patrem eſſe crederet. ALEXAN.
 Inaudieram quidem & ipſe iſta quemadmodum tu: at
 nūc uideo neq; matrē, neq; Hammonios illos uates ſani-
 quicq;, aut ueri dixiſſe. DIO. Attamē iſtud illorū mēda

cium Alexāder ad res gerendas haudquāq̃ tibi fuit in utile, p̃pterea quod uulgus te uerebatur, metuebatq̃: quū deum esse crederet. Sed dic mihi:quinā tam ingēs illud imperium moriēs reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro Diogenes. Celerius em̃ ē uita submouebat, q̃ ut esset ocium de illo quicq̃ statuendi:præter id unum quod moriens Perdicæ anulum tradidi. Sed age:quid rides Diogenes? DIO G. Quid nī rideam? An non me ministi quid Græci fecerint: cū nuper tibi arrepto imperio adularētur, principemq̃ ac ducem aduersus Barbaros deligerent? Nonnulli uero in duodecim Deorū numerū referrent,ac phana cōstituerēt:deniq̃ sacra facerēt tanq̃ Draconis filio? Sed illud mihi dicito:ubi te sepelierunt Macedones? ALEX. Etiamdum in Babylo ne iaceo tertium iam diem. Porro Ptolemæus ille satelles meus,si quando detur ocium,ab his rerum tumultibus qui nunc instant,pollicetur in Aegyptum deportaturū me:atq̃ inibi sepulturū,quo uidelicet unus fiam ex Dīs Aegyptijs. DIO G. Non possum nō ridere Alexander:qui quidem te uideam etiam apud inferos desipientē:sperantemq̃ fore,ut aliquando uel Anubis fias uel Osiris. Quin tu spes istas omittis o diuinissime: neq̃ enim fas est reuerti quēq̃,qui semel paludē transmiserit,atq̃ intra specus hiatum descenderit:propterea quod neq̃ indiligens est Aeacus, neq̃ contemnendus Cerberus. Verum illud abs te discere peruelim:quo
feras

feras animo, quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus: puta capitis custodibus, satellitibus, ducibus: tum auri tanta ui, ad hoc populis, qui te adorabāt. Præterea Babylone: Bactris, immanibus illis beluis, dignitate, gloria: deinde quod eminebas cōspicius, dum uestareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circū amictus esses? Nunquid hæc te discrutiant, quoties recurrant animo? Quid lachrymas stulte? An non id te sapiens ille docuit Aristoteles: ne res eas quæ à fortuna perficiant, stabiles ac firmas existimares? ALEX. Sapiens ille: quum sit assentatorum omniū perditissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire, quæ multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebā eruditione cæteris præstare: quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nūc ob formam tanquæ & ipsa summi boni pars quadā esset: nunc ob res gestas atque opes: Nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat: ne sibi uitio uertere, quod eas acciperet. Planè præstigiōsus uir ille quidem erat, ac fraudulentus o Diogenes. Quantū illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc perinde quasi summis de bonis extrucior: ob ista quæ tu paulo ante cōmemorasti. DIO. At scin quid facies? Ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quādoquidem his in locis ueratrū non prouenit: fac ut Lethei flui

minis aquam avidis faucibus attrahens, bibas: iterūq;
ac sapius bibas. Atque eo pacto desines de bonis illis
Aristotelicis discrucari. Verum enim, Cletum etiam il-
lum & Calisthenem uideo: cumq; his alios compluris
raptim huc sese ferentes, quo te discerpant, poenasque
sumant, ob ea quæ quondam in illos commisisti. Qua-
re fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebrius (ut
dixi) bibas.

MENIPPI ET CHIRONIS DIALOGVS, DES.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

QVIDEM inaudiui Chiron, te Deus
quum esses, tamen optasse mortem.
CHIR. Vera nimirum sunt ista quæ
audisti Menippe. Planèque mortuus
sum sicuti uides, quū mihi licuerit im-
mortalem esse. MENIP. At quamam
te mortis cupido tenebat rei uidelicet, quam uul-
gus ho-
minū horreat. CHIR. Dicam apud te: uirum neutiq;
stultum atq; imperitum. Iam mihi desierat esse iucun-
dum, immortalitate frui. MEN. Quid? An iniucundum
erat, te uiuere, lucemq; tueri. CHIR. Erat inquam Me-
nippe. Nam quod iucundum uocant, id ego neutiq;
simplex, sed uariū quiddam esse arbitror. Verum quū
ego semper uiuerem, atque isdem perpetuo rebus ute-
rer, sole, luce, cibo, tum horæ eadem recurrerent: reliqua
item

itē omnia, quæcunq; contingunt in uita, reciproco quo-
dam orbe redirent: atq; alijs alia per uices succederent,
satietas uidelicet eorum me cepit. Neque enim in eo uo-
luptas est sita, si perpetuo fruaris ijsdem: sed omnino
in permutādo posita est. MENIP. Probe loqueris Chi-
ron. Cæterum hæc quæ apud inferos agitur uita, quinā
tibi procedit: posteaquā ad hanc tanquā ad potio-
rem te contulisti? CHIRON. Haud insuauiter Menip-
pe. Siquidem æqualitas ipsa quiddam habet admodū
populare. Nihil autē interest, utrum in luce quis agat,
an in tenebris: præterea neq; sitiendum est nobis quē
admodum apud superos, neque esuriendum: sed eius-
modi rerum omniū egentia uacamus. MENIP. Vide
Chiron ne temet ipse inuoluas: nēue eodē tibi recidat
oratio. CHIRON. Quamobrem isthuc ais? MENIP.
Nempe: si illud tibi fastidio fuit, quod in uita semper
ijsdem, similibusque rebus utendum erat: quum hic iti-
dem similia sint omnia, eūdem ad modum parient fa-
stidium. At de integro tibi quærenda erit uitæ commu-
tatio, atque hinc quopiam aliam in uitam demigran-
dum: id quod arbitror fieri nō posse. CHIRON. Quid
igitur faciundum Menippe. MENIPPVS. Illud nīmi-
rum, uti sapiens quum sis, quemadmodum opinor, &
uulgo prædicant, præsentibus rebus sis contentus, bo-
niq; consulas quod adest: neque quicquā in his esse
putes, quod ferri non queat.

Menippi

MENIPPI ET CERBERI DIALOGVS, DES.
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

EVs Cerbere,quādoquidem mihi te/
cum cognatio quādam intercedit,quū
& ipse sim canis:dic mihi per Stygiam
paludem,quomodo sese habebat So-
crates quum huc accederet: Verisimile
est autem te,Deus quum sis,non latra-
re modo,uerū etiam humano more loqui,siquando ue-
lis.CER. Quū procul adhuc abesset Menippe,uisus est
constanti atq; interrito adire uultu:perinde quasi mor-
tem nihil omnino formidaret,ac tāq; hoc ipsum uellet
ijs,qui procul à specus ingressu stabant,ostendere:uerū
simulatq; despexit in hiatum, uiditq; profundum atq;
atrum antri recessum:simulq; ego cunctantē etiam illū
aconito mordēs pede correptum detraherem:infantiū
ritu eiulabat,suosq; deplorabat liberos:nihilq; non fa-
ciebat,in omnē speciem sese cōuertens. MEN. Num igi-
tur fucate sapiens erat ille:neq; uere mortem contemne-
bat? CER. Haud uere. Cæterū ubi uidit id esse necesse,
audaciam quandā præ se ferebat:quasi uero uolens id
esset passurus,quod alioqui uolētī,nolenti tamē omni-
no fuerat ferendum:uidelicet quo spectatoriſus esset
miraculo.Equidem illud in totū de uirīs istiusmodi ue-
re possim dicere:ad fauces usq; specus intrepidi sunt,ac
fortes:

DES. ERAS. ROTEROD. INTERP. 48)

fortes:porrò intus quum sunt,nihil mollius neq; fractius.MENIP. Caterum ego quonam animo tibi uisus sum subijisse specum? CERBE. Vnus mortaliū Menippe sic mihi uisus es subire: ut tuo dignum erat genere:& prior te Diogenes:propterea quod neutiq; ad acti subieritis,aut intrusi:uerum tum ultronei:tum ridentes:atq; omnibus plorare renūciantes.

LVCIANI DIALOGORVM DES. ERASMO
ROTHERODAMO INTERPRETE,FINIS.

PRAEFATIO SE V

HERCVLES GALLICVS LVCIANI,DES.

ERASMO ROTEROD. INTERP.

HERCVLEM GALLI lingua gētis uernacula Ogmum uocant. Porrò deum ipsum noua quadam atq; inusitata figura depingūt: decrepitus est apud illos:re caluaſter:reliquis capillis, ſi qui reliqui ſunt, plane canis:cute rugoſa:& in aterrimum exuſta colorem:cuiusmodi ſunt nauſa iſti ſenes. Charontem potius,aut Iapetum quēpiam ex his qui apud inferos uerſantur,diceres. In ſumma:quiduis po

P p tius q̃

tius. Quæ Herculem esse conſpiceres ex imagine. Atque tali ſpecie quum ſit, tamen Herculis ornatum gerit: ut qui tum leonis exuvium indutus ſit: tum clauam dextra teneat: tum pharetram humeris aptatam portet: tum arcum tenſum laua prætendat. Denique modis omnibus Hercules eſt. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos: quum eiufmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis ulciſcerentur: quod olim in regionem ipſorum incurſaſſet: prædas agens id temporis quum Geryonis armenta veſtigans occidentaliū gentiū pleraſque regiones peruolaſſet. At nondum etiam dixi: id quod erat in imagine maxime nouum atque mirandum. Si quidem Hercules ille ſenex ingentem admodum hominum multitudinem trahit: omnibus ab aure reuinctis. Porro uincula catenulae tenues auro electroue coſectæ, pulcherrimis iſtis monilibus adſimiles. Atqui quum uinculis uſque adeo fragilibus ducantur: tamen neque de fugiendo cogitant, quum alioqui comode poſſint: neque prorsus obnituntur aut pedibus aduerſus trahentem obtendunt, ſeſe reſupinantes: uerum alacres ac læti ſequuntur, ducentem admirantes, ultro feſtinantes omnes, & laxatis funiculis, etiam anteuertere ſtudentes. Perinde quaſi grauiter laturi, ſi ſoluerentur uinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi uidebat omniū abſurdum diſſimū. Etenim quum non inueniret pictor unde catenularum

nularū summas ansas necteret: uidelicet dextera iam clauam, laeva arcū tenente, summam dei linguam perterebrauit, atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirū ad eos qui ducebantur, uultū & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quū diutius assistens essem contemplatus, admirās, hæsitans, indignās: Gallus quispiam, qui propius astabat, nostratiū literarum non indoctus: id quod dedarauit: quum Græcanicam linguam absolute sonaret, philosophus opinor ex eo genere philosophorū: quod apud illos esse fertur. Ego tibi hospes inquit, picturæ istius ænigma explicabo: Nam uidere uehementer ad eam attonitus ac stupefactus. Orationē nos Galli nequaquā arbitramur esse Mercurium: quē admodum uos Græci: uerū Herculi illam tribuimus: ppter ea quod hic Mercurio longe robustior extiterit. Nā quod senex fingit, nihil est qd̄ mirere. Siq; dē una faciūdia cōsueuit in senectā demū absolutū uigorē ostēdere: si modo uerū uestri dicūt poetæ.

• Obduci iuuenum densa caligine pectus.

• Contra senectam posse quiddam dicere:

• Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc uidelicet apud uos & Nestoris lingua melle profluit: & Troianorū concionatores Lirioeffan ædunt, uidelicet floridā quandā uocem. Nam liria si satis cōmini, flores appellantur. Proinde quod ab auribus uinctos ad linguā trahit senex hic Hercules: q; nō aliud q̄

Pp 2 ipse est

ipse est sermo: ne id quidem debes admirari: qui quidē nō ignores linguæ cum auribus esse cognitionē. Neq; uero ad contumeliam illius illud pertinet: quod ea per-
tusa est. Nam memini inquit, & Iambicos quosdā uer-
siculos ē comœdijs apud uos discere,

Siquidem uiris loquacibus

Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionē,
ut quicquid egit, id oratione facundiæq; cōfessisse putē-
mus: utpote uirum sapientem: ac persuadendo pleraq;
sibi subegisse. Iam tela illius nimirū rationes sunt, acu-
tæ, missiles, citæ, atq; animum sauciantes. Vnde penni-
gera dicta uos quoq; nominatis. Hactenus Gallus.
Ac mihi quidem quum huc me conferens mecū inter-
eundum perpenderem: num decorum iam esset: ut tā
grandis natu, quiq; iam pridem ab his doctrinæ certa-
minibus memet abdicasssem, rursū me tam multorū
iudicū calculis exponerem iudicandum: in tempore
subijt animum meum eius picturæ recordatio. Nā an-
te hac uerebar: ne cui uestrum uiderer hæc admodū pue-
riliter agere, quasiq; præter ætatē iuuenari. Proinde ne
quis Homericus adolescētulus, illud mihi impingeret
dicens,

Aetas iam perijt tua. Tum illud,

Ac te corripuit cariōsa senectā: minister

Inualidusq; tibi, & segnes tardiq; caballi.

Videlicet

Videlicet eo scommate pedes meos notans. Verū quod
 tūc senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis addu-
 cor: ut faciam: neque me pudet hāc audere: quū sim ipsi
 æqualis imagini. Itaque robur, celeritas, forma, & si qua
 sunt alia corporis bona, ualeant: cunctis his tuus o Teie-
 nates, cupido, ubi me mēto subcano uiderit, auro rudi-
 lantibus alis, si uidebitur uel aquilas præteruolet: neque
 laborabit Hippodides, imo nunc uel maxime tempe-
 stium fuerit: facundia repubescere, florere, uigere, & quod
 licet plurimos ab auribus ducere: ac sapius arcu ferire:
 quandoquidem periculū non est: ne quando quis præ-
 ter spem pharetrā inanem reperiāt. Vides quibus mo-
 dis ætatem meam, meamque senectutem ipse consolatur
 animumque: adeo ut non sim ueritus, nauim iam olim
 in terram subductam denuo reuellere, suisque instructā
 armis, medium in pelagus demittere. Contingant autē
 à uobis o dii, afflatus secundis: quando nunc uel maxi-
 me, præsentē bono, atque amico uento nobis est opus.
 Quo si digni modo uidebimur: in nos quoque dicat ali-
 quis Homericum illud,

Quos profert senior pannis è uilibus armos.

LVCIANI HERCVLIS GALLICI DE-
 SYDERIO ERASMO ROTE-
 RODAMO INTERPRE-
 TE, FINIS.

Pp ; Eunuchus

EVNVCHVS SIVE

PAMPHILVS LVCIANI, DES. ERASMO

ROTERODAMO INTERPRETE.

NDE NOBIS aduenis Lu-
ciane: seu quidnā rei rides?
Semper tu quidem & alias
consueuisti nobis hilaris ac
festiuus, occurrere: uerum
isthuc magis aliquid soli-
to uidet' esse: de quo risum
nec cōpescere queas. LVCIA-
ANVS. E foro tibi adsum

o Pamphile: porrò mox efficiam, ut tu quoq; mecū ri-
deas: simulatq; audieris cuiusmodi liris adfuerim a-
ctiōni: duobus philosophis inter sese contendentibus.
PAMPHI. Iam isthuc ipsum pfecto ridiculū est quod
ais: philosophos inuicem lites agitare. Nā etiā si quid
magni fuisset negocij, inter ipsos modeste, citràq; pu-
gnā, cōtrouersiā cōpositā oportuit. LVCIA. Quid ais?
Tranquille cōponant illi: qui quidē solida plaustra cō-
uicijs onusta, alter in alterū effuderint, uociferantes mi-
rāq; peruicacia contendentes? PAMPHI. Videlicet de
disciplinis atq; opinionibus Luciane, ita ut assolent
dissentiebant: quod erant diuersæ factionis. LVCIA.
Nequaq;. Imo aliud quiddam erat hoc de quo diss-
debant.

debant. Nam eiusdem sectæ erāt ambo, eiusdēq; scho-
læ. Et tamē orta inter eos lis erat. Porro iudices, qui co-
gnoscebant, primates erant huius reip. natūq; maxi-
mi ac sapientissimi. Breuiter apud quos pudeat aliq; etiam
parum apte quippiam elocutus, nedum ad tan-
tam prouectus inuerecundiam. PAMPHI. Quin tu
igitur litis argumētum exponis, quo uidelicet ipse etiā
cognoscam, quæ res tibi tantū risum conditarit? LV-
CIANVS. Scis Pamphile, salariū, idq; neutiq; exiguū
ab imperatore fuisse cōstitutū; singulis philosophorū
generibus: puta, Stoicis, Platonis, Epicureis: cunq; his
etiā Peripareticis: ita ut unicuiq; sectæ præmium esset
æquale. Cæterū demortuo ex his quopiā, alius aliquis
in eius locū subrogandus est, qui sit optimatū calculis
probat. Porro præmiū illud, neq; bubula pellis erat
quæpiā, quēadmodū ait poeta, nec porcellus: uerū sin-
gulos in ānos decies mille nūmū: quos accipiūt, uti do-
ceant iuuetutē. PAMPHI. Memini qdē ista. Quin aiūt
nup ex illis diē obisse quēpiā: alterū ni fallor ē Peripa-
reticis. LVCI. Hæc ipsa Pamphile Helena: ppter quā
illi inter sese singulari certamine cōflictabāt. Et hæc-
nus quidē nihil etiā ridēdū erat in illis præter hoc: qd
quū philosophos esse se pfiterent, ac pecunias p nihi-
lo ducere: tñ earū gratia pinde atq; p patria in discri-
mē adducta, p religiōe maiorū, p monumētis, p geni-
torū, decertaret. PAMP. Atq Peripatericorū istud est
decretū:

decretū nō admodū esse negligēdas pecunias:uerē eam
 in tertio quodā bonorū ordine esse ponēdas. LVCIA.
 Recte dicis. Nam ita quidem aiunt. Proinde bellū hoc
 ex maiorum iudicio, sententiāq; illis extitit: uerū quæ
 postea cōsequuta sint, iā ausculata. Primū cōplures qui-
 dem aliī in defuncti illius funebribus ludis decertabāt:
 sed inter hos præcipue duo uiribus pares: puta Diodes
 ille senex: nosti quē dicam: contentiosum illū inquam:
 præterea Bagoas: q; quidē ea specie est: ut eunuchus es-
 se uideatur. Inter hos initio de doctrina, deq; philoso-
 phiæ decretis atq; opinionibus est decertatū: & uterq;
 sui specimē ac documentum dedit: quod esset Aristote-
 licæ factionis: quodq; eius placita sequeretur ostendit.
 At per Iouem in hoc certamine, neuter altero superior
 erat. Lis igitur huc deflexit deniq;. Diodes desinens
 iam eruditionis suæ periculum ac specimen ostendere,
 ad Bagoā descendit ac uitā illius in primis carpere est
 aggressus. Bagoas itidē huius uitam uicissim taxabat.
 PAMPHI. Idq; merito Luciane. Siquidem eius rei
 magis erat habenda ratio. Proinde si ego forte iu-
 dex causæ sedissem: magis in hoc ut mihi uideretur,
 futurus eram occupatus: potiusq; spectassem, uter
 moribus esset præstantior: quam uter ad disputan-
 dum ac dicendum promptior: atque illi potius quam
 huic uictoriam adiudicassem. LVCIANVS, Re-
 cte dicis. Equidem isti tuæ sententiæ meum & ipse
 calculū

calculum addo. Verum ubi iam conuicijs, ubi maledictis essent fatiati, tandem Diocles illud aiebat nefas esse, uel conari aut proponere Bagoam, uti cum philosophiæ studio, cumq; pulcherrimis illius præmijs, commercium haberet, qui quidem eunuchus esset. Imo hoc hominum genus, non solum ab eiusmodi cõtubernio sed udi oportere, uerum ab ipsis etiam sacris, ac uasis puris, breuiter ab om̃ibus publicis cœtibus eijci. Ostendens inauspicatũ quoddam & occursum infaustum spectaculum fore, si quis mane domo egressus, uel uideat istiusmodi quippiam. Atq; hac de re multis uerbis diserebat, affirmans eunuchum neq; uirum esse, neq; mulierem, sed quiddam utrinq; compositũ & conflatum, planeq; monstrum ab hominum natura speciẽq; alienum. PAMPHIL. Nouam accusandi rationem nobis narras Luciane. Iamq; & ipse ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? An uicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? LVCIA. Initio quidem pudore ac metu (nam id est istis familiare) diutius obticebat, erubescẽs interim, palamq; præ se ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebre[m] ædens uocem, negabat æquum facere Diodem, qui se qd' Eunuchus esset, ob id à philosophia seduderet, cum qua foeminis etiam esset cõmercium. Allegabantur, Aspasia, Diotima, Thargelia, quæ causam illius adiuuabãt. Præterea

Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruiſſet. Porro Diodes etiam illum ipſum, ſi quidem extaret ac ſimili negotio ſeſe miſceret, prohibiturum ſeſe reſpondit, nihil expauſactum opinione, quam apud uulguſ obtinebat. Ad hæc quum ipſe quædam dictæria in illum iaciebat, tum referebat in eum, quæ à Stoicis maximèq; Cynicis dicta ad riſum concitandum erant idonea, de corpore mutilo atq; imperſecto. Hac in re iudiciũ cognitio uerſabat. Deniq; totius cauſæ iam illud caput eſſe cœpit. Num eunuch⁹ idone⁹ eſſet cenſendus, qui ad philoſophiã admitteret, quicq; iuuenibus præfici poſtularet, quũ alter interim formã etiã ac corporis integritatẽ, in philoſopho requirẽdam eſſe diceret. Maxime uero uti barbã altam ac pmiſſam gerat, quo uidelicet riſ, qui diſcedi cupidi aduenirẽt, uir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neq; indignuſ uideat decẽ illis drachmarũ milib⁹, quæ foret ab Imperatore capiẽda. Cæterũ Eunuchorũ conditionẽ etiã q̃ Spadonũ eſſe uiliore. Nã illos aliquando uirile quiddã expertos fuiſſe, at hunc ab ipſo ſtatim ortu fuiſſe exectũ, planèq; animal eſſe quoddã, uariũ atq; anceps, non aliter q̃ cornices, quæ neq; inter columbas, neq; inter coruos numerari queant. Alter cõtra reſponderet eo iudicio nõ de corporis agi figura, uerũ de ani⁹mi uirtute, proinde mētis qualitãẽ expendi oportere, dẽq;

idēq; dogmatum cognitione quærendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidē Ermeam eunuchū Atarne oriundum tyrannum supra modum sit. admiratus, adeo, ut illi perinde atq; Dñs sacra fecerit. Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneum esse eunuchum, cui adolescentes erudiendi credant, qđ ab hoc nulla in illos calumnia possit hære, neq; Socraticum illud crimen in hunc competat, qđ adolescentulos corrumpt. Deinde quæ ille potissimū in mentum imberbe fuerat cauillatus, ea hic facete, ut ipsi quidē uidebatur, reiecit. Etenim si è barbæ prolixitate, inquit, philosophos æstimare cōuenit, nimirum hircus ante omnis primas tenebit. Hic tertius quidam assistens (nomē hominis silebitur) atqui iudices, inquit, hic malis læuibus, ac foeminea uoce, reliquóq; corporis habitu eunuchoadsimilis, si quis uestes detrahat, egregie uir esse uidebitur. Alioqui mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehensum, mēbra in membris, ut legum tabulæ loquunt, habentē, atq; id quidem temporis ad eunuchum cōfugisse, eaq; reperta latebra absolutū fuisse, quū iudicibus crimen persuaderi nō posset, ut qui è specie hominē iudicaret eunuchū. At nunc mihi palinodiam canturus uidet, idēq; ppter ostentatū præmium. Hæc quū dicerent, omnibus, ut par erat, risus est obortus. Porro Bagoas magis etiam perturbabatur omnē in speciem sese uarians, atq; in innumerabiles uersus

Qq 2 colores,

colores, tum frigido sudore fluens, ac neqꝫ decorū sibi existimabat adulterij crimen agnoscere, neqꝫ rursū eam accusationem inutilem ad præsens certamen arbitrabatur. PAMPHI. Profecto deridicula sunt ista Luciane, neqꝫ uulgarem uobis, uti coniectandum est, uoluptatem præbuerunt. Verum quo tandem res euasit? Et quid super his pronunciarūt iudices? LV CIA. Non erat eadem omnium sententia. Verum alijs quidem uisum est, uti nudato illo, quemadmodum in emptitijs seruis fieri consuevit, inspicerent, num in ijs quæ ad penem pertinent, philosophari posset. Alij uero sententiam dixere multo magis etiam hac ridiculam, nempe ut accersitis è lūstro mulieribus aliquot iuberent illum cum illis congregari, ac uiri officio fungi, astante interim è iudicibus quoque, qui quidem esset natu maximus, fidēqꝫ spectatissima, qui inspiceret num philosophum præstaret. Hæc ubi omnium risu fuissent excepta, neqꝫ quisqꝫ omnino adesset, cui non doletet alius risu concussus, uisum est ut integra causa in Italiam reijceretur. At nunc alter, ut aiunt, ad eloquentiæ ostentationem semet exercet atqꝫ instruit, & accusationem q̄pelaboratissimam meditatur adulterij crimen aggrediēs, id quod ipsi maxime aduersatur. Quod quidē & hic facit, iuxta malorum rhetorum morem, quum ex ipso crimine aduersarium inter uiros recenset. Contra Bagoas diuersa curat, quēadmodum audio, & assidue uirum agit, negotiumqꝫ

gotiumq; præmanibus habet. Postremo uicturū sese sperat, si modo docere possit, se nihilo deteriozem esse equas ineuntibus asinis. Id enim amice uisum est optimum philosophiæ documentum, atq; una demonstratio, quæ refelli nō queat. Proinde optarim, ut filius qui mihi est adhuc admodum adolescens, non animum & linguam, sed penē haberet ad philosophiā idoneum.

LVCIANI EVNVCHI SIVE PAMPHILI

DES. ERAS. ROTERODAMO

INTERPRETE FINIS.

LVCLIANVS DE

SACRIFICIIS, DES. ERAS. ROT. INTERP.

NIMVERO si quis recensere uelit, quæ stultissimi mortales facit, in sacris, in festis diebus, in adeundis, salutandisq; dijs, tum quas res ab illis petant, quæ uota faciant, cuiusmodi sint, quæ de illis sentiunt, statuuntq; equidem haud scio, sit ne

quisq; animo curis ita confecto, usq; adeo mœsto, quin risurus sit, ubi perpenderit negotij tum absurditatem, tum amētiam. At multo ante q̃ ridere incipiat opinor secum illud expendet, utrum pios istos appellari con-

Q ; ueniat,

ueniat, an cōtra. Dñs inimicos, atq; infelices, ac genios malos, qui quidem numen ipsum, rem usq; adeo humilem atq; abiectam existimant esse, ut humanis egeat obsequijs, utq; adulatione capiatur ac gaudeat, rursus ut stomachetur atq; iracunde ferat, si negligatur. Nam Aetolica illa mala, simulq; Calydoniorū calamitates, totq; hominū cædes, ad hæc & Meleagri interitū, hæc omnia à Diana autore profecta esse prædicant, quæ uidelicet grauius ferret, qd' ab Oeneo nō esset ad sacrificium adhibita. Usq; adeo nimirū alte dolor hic animo illius infederat, quod sacris epulis esset frustrata. Quin illam iam mihi uidere uideor, ut erat id tēporis, in cælo solitariam, reliquis Dñs ad Oenei cōuiuiū profectis foras, miseris modis gerentē sese, ac miserabiliter eiulantem, q; ab eiusmodi festo esset abfutura. Cōtra Aethiopes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit, si modo Iuppiter illis gratiā referret pro humanitate, quā in initio poematis Homerici in ipsum exhibuerant, duodecim perpetuos dies epulis acceptum, idq; quum reliquis etiā Dñs comitatus ad cōuiuiū ueniret. Usq; adeo nihil ut apparet quicquid faciunt illi, gratis faciunt, uerū sua bona uendunt mortalib⁹, atq; emere quidē ab illis licet omnia, puta bonā ualitudinē bucula, diuitias bobus quatuor, tum regnū bobus centū. Præterea sospitē ab Troia in Pylum reditū tauris nouem. Iam ex Aulide ad Ilium transmittendi facultatē regia puella

puella. Nam alius quidam, ne id temporis urbs caperetur, à Minerua mercatus est bobus duodecim, ac populo. Verisimile est autem, esse præterea quædam, quæ uel gallo, uel corolla, uel solo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quum non ignoraret, opinor, Chryses ille, utpote, tum sacerdos, tum senex, diuinarumque rerum egregie peritus, posteaquam re infecta redisset ab Agamemnone tanquam qui pridem Apollini munus dedisset beneficium, ita nunc imputat ac repositit uicem, quin conuiciatur etiam propemodum, nempe quum sic ait, Equidem Apollo egregie, templum tuum, quum id temporis adhuc esset incoronatum, sæpenumero coronis ornaui, deinde tam multas tibi in aris adoleui coxas taurorum, pariter atque caprarum. At tu contra, me negligis, quum huiusmodi patiar iniurias, proque nihilo ducis hominem bene de te meritum. Quæ quidem oratione in tantum ille pudefactus est, ut protinus arrepto arcu, ac supra nauium stationem sese collocans pestem in Græcorum copias iacularetur, ne mulis quidem & canibus intactis. Sed quoniam de Apolline incidit mentio, referam de eodem & alia, quæ de illo sapientes isti tradunt, non illa quidem, quoties quam infelicitè amarit, non Hyacinthi cædem, neque Daphnes superbiam, uerum quemadmodum damnatus etiam fuerit, & ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vade factum, ut è cælo in terram.

terram demitteret, humana iam sorte usus, nostrisq;
malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmo-
dum in Thessalia mercenariam operam suam locarit
apud Admetum, tum item in Phrygia apud Laome-
dontem, atq; apud hunc quidem haud solus, uerum
cum Neptuno, quum ambo propter egestatem lateres
cōponerent, inq; construendis mœnibus operam præ-
starent. Ac ne mercedem quidē solidam à Phryge illo
tulerunt, uerū debebat illis adhuc de summa, ut ferunt,
plus triginta drachmas Troiani nomismatis. Quid
enim? An non hæc in Deorum honorem fabulantur
poetæ? atq; his etiam multo diuiniora de Neptuno,
de Prometheo, de Saturno, de Rheâ, deniq; de uniuer-
sa fermè Iouis familia, idq; inuocatis, ut adsint canenti-
bus in exordio poematum, Musis, à quibus tandem
uelut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quæ-
dam cantant. Quemadmodum Saturnus ut primum
Cælum patrem suum executisset, ipse in eo regnauit,
deinde liberos suos deuorari, sicuti ferunt fecisse & Ar-
giuum illum Thyestem. Deinde quemadmodum Iup-
iter furtim occultatus à Rheâ saxum pueri loco subij-
ciente, in Cretam sit ablegatus, atq; inibi à capella nu-
trix sit alitus, itidem uidelicet, ut Telephus à cerua, Cy-
rus Persa, is qui prior regnauit à cane narratur enutri-
tus. Postea quemadmodum expulso patre, atq; in uin-
cula coniecto, ipse pōtitus sit imperio. Duxerat autem
uxores

uxores complurís quidē alias: sed postremo loco Iuno nem germanam, idēq; iuxta Persarum & Assyriorū institutum. Tu autem quod esset in amores propensus, atq; in Venerē effusus, facile cælum liberis expleuerit. Quorum alios ex suæ sortis Deabus creauit: alios contra Nothos, ex mortali terrestriq; genere sustulerit. Quum interim generosus ille, nunc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnum aut aquilam uerteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret, q̃ uel Proteus ipse. Porro Mineruā è suo ipsius capite progenuit, hāc planè sub ipso cerebro complexus. Nam Bacchum imperfectum adhuc (ut aiunt) è matre etiānum cōflagrante surreptum, in suū femur illatum defodit. Deinde urgente partu, executit. Nec his dissimilia, de Iunone etiā canunt. Nempe hanc citra uirilem congressum, subuenitaneo conceptu grauidam puerum ædidisse Vulcanū: atq; eum quidem non admodū fortunatum, uerum ex cuforem ac fabrū ærariū: quicq; perpetuo tū in igni, tum in fumo uersetur, ac scintillis oppletū: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur. Tum aut ne pedibus quidem integris: claudicare enim è ruina, quum à Ioue præceps datus esset è cælo. Quod ni Lemniī p sua bonitate eū, dum adhuc ferretur in aere, suscepissent, perierat nobis Vulcanus: non aliter quàm Astyanax è turri deiectus. Quanc̃q; quæ de Vulcano narrant, toleranda uideant. Caterum de Prometheo, cui non cognitum est, q̃ atro

dia sit passus, propterea quod supra modum humanæ gentis amans fuerit: Siquidem hunc Iuppiter in Scythiam deportatum, super Caucasum montē cruci suffixit: adhibita illi aquila, quæ iecur illius assidue circumroderet. Hic itaq; poenas pēdit. Porro Rheia (nā sunt hæc quoq; simul referenda) an nō indecore, atq; indigne facit: Iam anus quū sit, & ætate exacta, r̄s̄q; rebus intempestiua: deinde tam multorū mater Deorū, dum pueros adhuc adamat, eosq; zelotypia p̄sequitur: dumq; Atten ipsum leonibus secū circūuectat, præsertim quū iam utilis esse non queat: Itaq; quinam posthac uitio uertat aliquis, uel Veneri quod adulteretur, uel Dianæ quod ad Endymionem frequenter medio ē cursu diuer tens descendat: Sed age missas faciamus has fabulas: atq; ipsum cælum cōscendamus, poetico illo more subuolantes: ea nimirū uia, quā unam pariter cum Homero Hesiodus cōmonstrat: contemplaturi, quē in modū singula apud illos sint ordinata. Ac primū quidē quod forinsecus sit ferreū, uel ab Homero, qui id ante nostrā ætatē dixit, audiui⁹. Quod si superas, ac sublato paulū capite sursum aspexeris, ac planē in ipsum quasi dorsum perueneris: ibi simul & lumē apparet candidius, & serenior sol, & astra fulgētiora, nihilq; usq; oculis occurrat nisi clar⁹ dies, ac solū undiq; aureū. Cæterū introgre dienti, primo loco māsitant Horæ: quippe quæ portas seruant. Post eas Iris ac Mercurius: utpote ministri Io/
uis &

uis & internūcj. Deinde Vulcani fabrilis officina, omni
 gena referta artificio. Postea Deorum ædes, ac Iouis ip
 sius regia: quæ quidē omnia Vulcanus pulcherrime fa
 bricatus sit. At uero Dī iuxta Iouē assidentes (conuenit
 em̄ opinor, ut in supernis illis sedib⁹ magno strepitu, fa
 stūq; uiuatur) in terrā despiciunt: & quoquouersum in
 tento capite, circūspectant, sicunde subuolantē ignē ui
 deant, aut nidorē in aera surgentē, circūq; fumū rotan
 tem sese. Quod si quis forte sacrū faciat: repulant om̄s
 fumo inhiantes, ac muscarū in morē sanguinē exugen
 tes circū aras effusum. Alioqui si domi cibū capiant, ne
 etare atq; ambrosia uictitant. Nā olīm homines etiā
 ab illis in cōuiuiū sunt adhibiti, unāq; cū eis potarunt:
 nepe Ixion ac Tātalus: uerū illi quoniā uim & raptū pa
 rarent, essentq; futiles & garruli: ob id in hūc quoq; diē
 pœnas luunt. Porro reliquo mortaliū generi cælū iā in
 accessum est, atq; occultū. Et in hūc quidē modū uiuūt
 à Dīs. Proinde uidelicet & iā mortales ipsi in colendis
 illis consimilia quædā atq; istis cōsentanea moliantur.
 Nam primū lucos illis attribuerūt: tum & montes dica
 runt, præterea aues cōsecrarunt: deinde suā cuiq; arbo
 rem assignarūt. His factis p̄ regiones illos distributos
 colunt, eosq; uelut in ciuitatē suā receprāt. Nepe Apollī
 nē Delphi Delīq; Mineruā Atheniēses: quæ qdē Græ
 cis Athena dicta, uel ipso uocabulo se ei Reip. familia
 rē esse testat. Argiui Iunonē: Mygdonī Rheā: Venerē
 Rr 2 Paphī.

Paphij. Rursum autē Cretenſes Iouem affirmant non modo uiſiſſe apud ſeſe, nutritumq; fuiſſe: uerū etiam ſe pulchrum illius oſtendunt. At nos ſcilicet interim tam multis iam ſæculis fallimur: qui quidem opinemur Iouem tonare, pluere, reliquaq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eum iam olim fuiſſe defunctū, & apud Cretenſes ſepultum. Deinde uero phanis in honorem illorum erectis, ne tectis uidelicet aut penatibus careāt, formas illorū exprimunt, adhibito ad id uel Praxitele, uel Polydeto, uel Phidia. At hi quidem artiſices, haud ſcio ubinam uiſam, eorum effigiem repræſentāt. Ac Iouem quidem barbātum fingunt. Apollinē uero ſemper puerum. Mercurium iam pubeſcentem, primamq; ducentē lanuginem. Neptunū nigro capillitio: cæſijs oculis Mineruam. Attamen qui templa ingrediuntur, nō iam arbitrantur ſeſe uidere, uel ebur ab Indis aduectum, uel è Thracum uenis effoſſum aurum: uerū ipſum Saturni Rheæq; filium à Phidia in terram hoſpitem adductū, iuſſumq; Piſanorū in ſolitudine cuſtodem ac ſpectatorem aſſiſtere: idēq; hoc contentū præmio, boniq; conſulentem: ſi intra quinque perpetuos annos dum Olympia celebrātur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem conſtitutis aris, designatis ſacrorum ſeptis, puris uasibus collocatis, uictimas offerunt: bouem aratorē agricolæ, agnum opilio, capram caprarius. Eſt qui thus, eſt qui placētulā offerat. At ſiquis pauperis ita Deo litat, ut dexterā

ut dexterā duntaxat suam ipsius exosculetur. Iam uero quū immolant(nam ad illos redeo) primū sertis coronāt pecudem:multóq; ante explorant,num legitima sit & sacris idonea:ne quid forte mactent,ex his quæ religio repudiat:deinde ad aram applicant,ac sub oculis Dei iugulant,fleBILE quiddam emugientē,benéq;,sicuti licet conijcere,ominatum:deniq; uoce iam leuiore ad sacri tibiae respondentē. Quis uero nō facile coniectet gaudere Deos,quū ista spectant? Quin & in frontispicio posita scriptura denunciat:ne quis intra pura uasa consistat,qui manibus sit impuris. Atqui sacrificus ipse sanguine foedatus,neq; aliter q̃ Cyclops ille pecudē incidit,intestina educit,cor reuellit,cruorem aræ circūfundit.Et quid tandē non obiens,peragensq; quod ad pietatem,sacrorumq; ritum pertineat? Post omnia demū incenso igni, capram ipsa pariter cum pelle deportatā imponit:ipsam item cū lanis ouem. Nidor interim ille sacer atq; diuinus sursum fertur,atq; in ipsum usq; cælum subuectus paulatim diffunditur.Iam uero Scythæ reliquis omnibus hostijs omīssis:ut quas uiles atq; humiles existiment, ipsos homines mactant Artemidi, atq; eo ritu Deam placant. Verum hæc fortassis,modesta uideantur:cumq; his ea quæ factitant Assyrij, quæ Phryges,quæ Lydi. Verum si in Aegyptum proficiscaris:ibi demū,ibi uidebis permulta religiosa,planéq; cælo digna. Puta Iouem arietino uultu:Mercurium illum

optimum facie canina: Panem uero totum hircum. Ad hæc alium Ibim, alium Crocodilum, aliū etiam Simiā. Quod si his quoq; de rebus

Quo planè pernosse queas didicisse libebit, Compluris sophistas audies: tum scribas, ac pphetas, mento raso, qui tibi narrent (Sed prius, ut dici solet,

Fores occlude prophane.) Quemadmodum uidelicet quondam ea seditione territi, quam mouerant hostes atq; gigantes, in Aegyptū deuenierint: ut illic in posterum tuti ab hostibus latitarent. Et ob eam causam alius hircum induerit, alius arietem, nimirū præ formidine, alius feram, alius auem. Atq; hinc esse: ut Dī nūc etiam eas obtineāt formas, quas id temporis assumpserant. Nam hæc diligenter mandata literis, idē ante annos plus decies mille in adytis illorum reposita seruantur. Porro sacrorū peragendorū idem sermō apud illos ritus, nisi quod hostiam luctu prosequūtur: iamq; matata circūfusi mēbra laniant. Sunt qui sepeliant duntaxat, posteaq; occiderint. Nam Apis ille qui quidem Deus apud illos est maximus, si quando moriatur, quis usq; adeo magni faciat cæsariem suam: qui nō eam detondeat, ac nudo capite luctū præ se ferat: etiam si uel purpuream Nisi comam habuerit? Est autem hic Apis Deus ex armēto iam antea suffragiis designatus: utpote multo formosior ac uenerabilior reliquis illis priuatis & gregarijs bubus. Hæc igitur quum sic habeant, & tamen

tamen à uulgo uera, seriâq; credantur: mihi quidem postulare uidentur: non qui reprehendat, sed uel Heraditum potius aliquem, uel Democritum: quorum hic amentiam eorum rideat, ille deploret inscitiam.

LVCIANI DE SACRIFICIIS, DES. ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE, FINIS.

ERASMVS ROTE-

RODAMVS IOANNI EUTYCHIO

SVO, S. D.

VANQVAM hic Luciani Dialogus Eutychi doctissime, plurimū habeat artis, ob decorum mire seruatum in personis tam multis, tamq; diuersis: tamen aliquot repperi, qui dicerent esse premēdum, quod liberius, ac uelut *ἀμείβεσθαι* philosophorum omne genus laceret. At mihi uideatur iustius esse stomachandum in huius sæculi mores, q̄ uidemus Philosophorū ac Theologorū scholas multo puerilius etiā inter se dissidere: nec minus atrociter di-gladiari, tum inter religionis professores, nihilominus cruentā esse pugnam, q̄ in eo cōuiuio fuisse Lucian⁹, uel finxit, uel retulit. Hunc igit libellū quoniā forte *ἡμετέριον* repperi, & tamē patrono uidebat̄ egere, Eutychio dicaui. Bene uale, *καὶ ὑγιαίνετε*, ut planē sis quod diceris. Antuerpiæ AN. M. D. XVII.

Luciani

LVCIANI CONV

VIVM SEV LAPITHAE. DES. ERAS-

MO. ROTEROD. INTERPRETE.

PHILON. LVCIANVS.

PHILON.

OVAM quādam & uariam
disputationem Luciane uo-
bis fuisse narrant, super coe-
nam apud Aristanetū: tum
philosophicos quosdam ser-
mones dictos, ac super his
summā contentionem exor-
tam fuisse. Quod ni menti-
tus est Charinus, etiam ad
uulnera usq; rem processisse: deniq; sanguine conflictū
fuisse diremptū. LVCIA. Atqui undenam Philon ista
resciuit Charinus: neq; enim is nobiscum aderat in cō-
uiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese. Por-
rò Dionicus etiam ipse è cōuiuiarum numero fuit opi-
nor. LVCIA. Fuit maxime. Verū ne is quidem ab ini-
tio rebus omnibus fuit præsens: sed serius aduenerat,
media fermè pugna, paulóq; ante uulnera. Proinde de-
miror: siquid comperti, certiue referre potuit, qui nō or-
dine spectarit illa: unde inter illos nata lis, postea ad
sanguinem usq; deducta est. PHIL. Proinde Luciane
Charinus

Charinus:etiam ipse si rem cōpertius uellem cognoscere,& quo singula modo sint gesta doceri,te adire iussit. Nam Dioniciū etiam ipsum fassum fuisse:ne se quidē toti negotio præsente adfuisse. Te uero quicquid esset actum,id omne comperto,certōq; scire:tum etiam quæ dicta inter illos fuerint, meminisse:quippe qui eiusmodi nō obiter neq; neglectim audire, sed per ocium atq; attente auscultari sis solitus. Proinde nuncq; effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo:quo mihi quidem haud scio,an ullum possit accidere iucundius:præsertim quod sobrijs per ocium tuto ac citra sanguinem, extrāq; teli,quod aiunt,iactū cōstituti sumus epulaturi. Siue senes aliquid Super coenam sunt debacchari: Siue etiam iuuenes:

à mero compulsi sunt:quæ neutiq; fas erat, tum dicere, tum facere. LV CIA. Iuuenilius tu quidem Philon,atq; inconsultius hæc nos iubes in uulgus efferre:eaq; referre,quæ inter pocula ab ebrijs sunt acta:quū hæc magis oporteat obliuioni tradere,eaq; omnia Baccho Deo uelut auctori imputare:qui quidem haud scio,an quenq; suis nō afflatum Orgijs,& Bacchanalium expertē præterierit.Proinde uide ne hominis sit parum bene morati,eiusmodi adamussim exquirere:quæ rectius erat in conuiuio reliquisse,atq; ita discedere. Siquidem odi (sicut inquit uersus poeticus)memorem compotorem. Ne à Dionico quidē recte factum:qui hæc apud Cha-

cinum effutiuerit: immodicamq; & pridianā dissiparit
 temulētiā hominū philosophorū. Cæterū ego, absit
 ut istiusmodi quippiā sim dicturus. PHIL. Nugas agis
 Luciane, quum ista dicis. Quin haudquaquē oportebat
 ad istum modum apud me præsertim agere: ut qui cer
 to sciam, te multo cupidiores esse narrandī, quā ego sim
 audiendī. Adeo ut mihi uidearis, si desint q te audiant,
 uel ad colūnam aliquā, aut statuam libenter accessurus,
 quo cuncta pariter euomas. Quod si nūc coner discede
 re, non fines, ni te prius audiero, abire. Verū ultro ade
 ris, cōsectabere, rogabis. At tum ego te uicissim lusero.
 Iamq; adeo, si ita uis, abimus: ex alio quopiam hæc ea
 dem audituri. Tu uero ne dicito. LVCIA. Age ne qd
 succenseas. Equidem dicam, quandoquidē usq; adeo cu
 pidus es audiendī: uerum heus ea lege, ne passim in uul
 gus efferas. PHILON. Ni prorsus ignoro Lucianū, tute
 isthuc potius feceris. Nam prior ipse denarrabis omni
 bus, ut me quidē ad id nihil futurū sit opus. Sed illud
 mihi primo respōde loco: Aristænetus, num filio Ze
 noni dabat uxore, atq; ita in nuptiis eius uos accepit?
 LVCIA. Nō: imo filiam suā elocauit Cleanthidē, idēq;
 Eucriti nummularij filio, qui philosophiæ dat operam.
 PHIL. Formoso admodum per Iouem adolescentulo:
 tametsi tenero adhuc & uxoriæ rei non admodum ma
 turo. LVCIA. Verum: at non inueniebat, opinor, alte
 rum generū magis idoneū. Hunc igitur qui tum mode
 stus

stus uideretur, tum ad philosophiæ studiū propensus: præterea autē unicus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiæ suæ maritum. PHIL. Causam neutiq̃ leuem dixisti, nempe quia diues sit Eucritus. Verum heus Lucia ne, quinam erant cōuiuæ? LV CIA. Reliquos illos quos sum attinuerit tibi recēdere? Verum è philosophorum numero, ac literatorum: quos potissimū, opinor, audire cupis. Zenothemis erat, senex ille Stoicus: unāq̃ cum hoc Diphilus, cui cognomē Labyrinthus: & hic quidē qd̃ esset Zenoni Aristæneti filio præceptor. Deinde peripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominē, nempe dicacem illum & argutū, atq̃ ad refellendū instructū. Discipuli gladiū ac bipennem nominant. Quin & Hermon aderat Epicureus. Verū hūc quū ingrederet̃, Stoici toruis obtuebātur oculis, & auersabant: palamq̃ per inde quasi parricidā quēpiam atq̃ impiū ac funestum detestabantur. Et hi quidem tanq̃ Aristæneti ipsius amici, familiaresq̃ fuerant ad cœnam uocati, quos comitabatur & Istiæus grammaticus, & Dionysodorus rhetor. Iam uero propter sponsum Cheream unā cum illo ad cōuiuiū accesserant, Ion ille Platonius: quod is iuueni præceptor esset: uir uenerandus aspectu, ac maiestatis quiddam præ se ferens, multumq̃ dignitatis ipso ostendens ore. Vnde nōnulli propter animi cōstantiā ac rectitudinem regulam illum appellant. Huic simul ut ingrediebatur assurgebant omnes, ac ueluti

præcipuū quēdam ac primariū hominem comiter atq;
officiose exceperunt: adeo ut planè numen aliquod ad-
uenire uideretur, quū adesset Ion admirandus ille. Tan-
dem uero, quum iam omnes fermè conuiuæ præsentēs
essent, tempus erat ut discumberetur. Itaq; ad dextram
ingressus totam illam spondam mulieres (erant autem
complures) occupabant. Inter quas erat & sponsa, sum-
mo studio culta: hinc atq; hinc stipata foeminis. Porro
ex aduerso ostij, altera turba, pro cuiusq; dignitate lo-
cis distributis. Porro è regione mulierū primo loco ac-
cumbabat Eucritus, secundo Aristænetus. Sub hac am-
bigi coeptū, utrum altero priorem oporteret accumbe-
re, Zenothemim ne Stoicū: quippe senem, an Hermo-
nem Epicuræum. Nam hic erat Castoris ac Pollucis sa-
cerdos: tum autem nobilissimæ inter ciues familiæ. Ve-
rum eam hæitationem sustulit Zenothemis: si me in-
quiens Aristænete, minoris ducis Hermone: uiro uide-
licet isto, ut ne quid aliud mali dicā Epicuræo discedo.
totumq; conuiuium uobis relinquo. Et puerū protinus
aduocat, discedere parans. Tum Hermon. Imo habeto
inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quancūq; etiam
si nihil aliud uel hoc nomine par erat concedi, quod sa-
cerdos sim ut planè contemnas Epicurū. Rideo, inquit
Zenothemis, sacerdotem Epicuræum. Simulq; cum di-
cto accūbebat. Post hunc tamē Hermon. Deinde Cleo-
demus peripateticus: pone hunc Ion, proxime hūc spō-
sus

fus: post eū ego, iuxta me Diphilus: huic assidebat Zenon discipulus. Postremo rhetor Dionysodorus cum Istæo grāmatico. PHIL. Papæ Luciane Musarum conuentum quendā mihi narras fuisse istud cōuiuiū: quippe plurimis sapiētibus ac doctis uiris refertum. Ego uero laudo Aristænetum: qui quū optatissimam illam, ac splendidissimā solennitatem celebraret: præ cæteris sapientissimos uiros adhibere uoluerit: idēq; adeo delectis ex unaquāq; philosophiæ secta præcipuis: nō hos aduocans, illos præteriens: uerum promiscue uocans omnis. LV CIA. Is uero nequaquā est è uulgariū istorū diuitū numero, uerum & literarū est studiosus, ac maximā uitæ partem in his rebus uersatur. Coenabamus igitur initio quidē, taciti & quieti: uariūsq; erat apparatus & omniūjugus. Neq; enim arbitror operæpretiū, ut numero recenseam etiā illa condimenta, cupedias, aromata, atq; id genus illectamenta. Cuncta siquidē affatim suppetebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurē ore: nō uides, inquit, senē illū Zenothemim dicebat (subauscultabā enim) ut sese opsonijs ingurgitat, utq; iure uestē oppleuit: tū q̄ multa puero à tergo stanti porrigit, putans interim se aliorū oculos fallere: neq; meminit post sese accūbentiū. Hæc igit fac & Luciano cōmonstres, quo testis esse possit. Mihi uero nihil Ione mōstratore opus erat: quippe qui hæc multo ante limis iā oculis præuiderā. Hæc simulatq; dixisset Cleodemus:

irruit in cōuiuiū & Alcidas Cynicus: atq; ijs quidem inuocatus. uulgarū illud festiuitatis gratia præfatus de Menelao, qui ultro ad fratris cōuiuium accessisset. Itaq; plerisq; turpiter atq; impudenter uisus est fecisse: & qd cuiq; tum forte in mentē ueniebat, in eum torquebāt: alius illud: Insanis Menelae. Alius rursum. Verum Agamēnoniæ menti non ista placebant. Ad hæc alia, quæ pro tēpore false, lepidēq; dici poterāt, in eū obmur murabāt. Nā palam nullus audebat quicq; dicere: propterea qd metuerēt Alcidas tantē utpote conuiciatorē egregiū, unūq; ē Cynicis omnibus clamosissimū. Qua quidē re adeo uisus est reliquis antecellere, ut nulli non esset formidandus. At Aristænetus collaudatū illū qd inuocatus aduenisset: iussit accepta sella, iuxta Istiazum ac Dionysodorū accumberet. At ille: Apage, inquit, muliebri quiddā ac molle dicis uti in scāno aut sella sedeā quēadmodū facitis uos: mollibus in stratis penē supini recubētes, purpura suffulti. Quin ego tibi uel stans cœ nauero in ipso interim cōuiuiō etiā obambulās. Quod si defatigatus fuero: tum humi substrato pallio, cubito innixus cubuero: qualem uidelicet Herculē pingūt. Ita fiat, inquit Aristænetus, siquidē isthuc mauis. Sub hæc Alcidas in orbē cōuiuiū lustrās, coenabat, Scytharū ritu: ad uberiora pascua subinde sese transferens, unāq; tū his qui inferebāt edulia, circūiens atq; obambulans. Atq; interim tamē dum cibum caperet, haud quāq; ne/gocio

gocio uacabat, de uirtute obiter, de uicio differens, tum in aurum atq; argētum dicteria iaculans: iamq; Aristænetum percōtabatur: quidnam sibi uellent, tam multa, tam magna pocula, quū non minus usui possent esse si ctilia: Verū Aristænetus iam obturbantē, molestūq; esse pergentē, in præsens quidem compescuit: ministro innuēs, ut ingentē calicem, infuso meracissimo uino, illi porrigeret. Atq; id quidē uisus est optime excogitasset: nondū etiam intelligēs, quantorū malorū is calix esset autor futurus. Hunc igitur ut accepisset Alcidas, aliquātisper silentiū agebat. Ac solo sternēs sese cubabat seminudus, quēadmodū facturū sese fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitēs, simulq; dextra scyphum sustinēs: qualē Hercule apud Pholū pictores effingūt. Iam uero & inter alios calix assidue circūagebat: tū inuita tiuncula ad bibendū, & cōfabulatiōes ortæ, demū & lucernæ illatæ. Interim ego quū puerū, qui iuxta Cleodemū adstabat (erat autē is pocillator egregie formosus) subridentē uidissem (nā arbitror, quicqd obiter inter cœnandū obtigit, cōmemorari oportere: maxime, siqd sit eleganti⁹ ac scite factū) iā admodū attētus obseruare cœpi, qd nā rei rideret. Ac paulo post, accedebat puer tāq; calicē à Cleodemo receptur⁹. At ille simul & digitū illi⁹ substringebat, & drachmas puto duas unā cū calice traiebat. Porrò puer, ad substrictū digitum rursus arridebat. Carterū, de pecunia, quū non sensisset opinor, eòq; nō recipe-

nō reciperet: in terrā delapsis drachmis strepitus est cō-
citatus, moxq̃ ambo pariter rubore suffundebantur:
idq̃ ita palam, ut nemo nō animaduerneret. Ambige-
bat igit̃ inter eos q̃ proxime sedebāt: cuiusnā essent illi
nūmi: quū & puer negaret à se proiectos, & Cleodem⁹
item: iuxta quē strepitus acciderat, sibi excidisse dissimu-
laret. Verū ea res tum neglecta est: ac cōniuẽter omissa:
propterea quod id qđ acciderat, nō ita multi uidissent:
præter unū (ut mihi quidē uisum est) Aristænetū. Nā
is paulopost puerum loco mouit: danulū ablegans, &
aliq̃ cuidā innuit, uti Cleodemo pocillator assisteret: ui-
delicet ex exoletis illis, ac robustis, mulioni aut equisoni
cuipia. Ad hunc modū ea res utcūq̃ abiit: summū alio
quī allatura pudorē Cleodemo: siquidē ad omnes per-
manasset, ac nō protinus occupās Aristænetus eam so-
pisset, ciuilit̃ dextrēq̃ admodū inducta temulentia.
Caterū Alcidas (iam em̃ potus erat) percōtat⁹, qđ
nam esset nomen puellæ nubenti: tū clara uoce indicto
silentio simul, & ad fœminas conuerso uultu: præbibo
inquit, tibi Cleanthi, Herculis Archegetæ omine. Sub
hæc quū risissent om̃es: Ridetis, inq̃, sacrilegi: qđ s pōsæ
Herculi Dei mei nomine propinauerim? Imo illud sci-
to, opus est: ni scyphum à me traditum accipiat: nuncq̃
futurum, ut illi filius obtingat talis, qualis ego sum: uir/
tute int̃ritus, animo liber: tum corpore adeo robusto,
simulq̃ cum dicto, sese magis etiam renudabat: etiam
usq̃

usq; ad illa quæ sunt maxime pudenda. Ad ea quum iterum arrisissent conuiuæ: indignatus ille surrexit: toruis iam atq; efferatis obtuens oculis, uultuq; ipso testans iam neq; pacem, neq; quietem acturum amplius. Forsitan & baculum illisisset alicui: ni cōmodum id temporis placenta prægrandis fuisset illata. Nam hâc simul atq; conspexit: lenior ac mitior esse cœpit: ac stomachari desijt: obambulans interim ac placentâ auide uorans. Iâ uero pleriq; temulenti esse cœperant: & clamoribus undiq; perstrepebat cōuiuium. Nam & Dionysodorus rhetorem illic agens, orationes quasdam pronuntiabat: laudabaturq; à ministris: qui à tergo assistebant. Et Istiaus Grammaticus uicissim, qui post illum accumbebat, uersuū centones quosdam recitabat. Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul contexēs atq; confarcinans: ita ut ex omnibus unicam redderet cantilenam: oppido q̃ ridiculam. In primis autem illa: perinde quasi uaticinans, de his quæ postea acciderūt.

Commisere simul dypeos.

Tum illud quoq;.

Tum uero clamorq; uirum luctusq; coortus.

At uero Zenothemis, libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à puero acceptum legebat. Verum quum ij quorum partes erāt edulīa inferre: ali quantisper, ita ut solent, cessarent morareturq; Aristænetus sedulo curās, ne uel id interea temporis, aut ocio

T t sum esset

sum esset, aut uoluptatis expertus, accersitum intro Morionem: iussit ridiculū aliquid uel dicere: uel facere: quo magis etiam exhilararentur cōuiuæ. Moxq; ingressus deformis quidam, deraſo capite, pauculos capillos in uertice gestans, eosq; cristæ in morē erectos, hic saltabat, atq; inter saltandū quo maiorem concitaret risum, rotatu sese circūagebat, distorquebatq;. Tū cymbalo concusso, sonabat interim quiddam linguam imitans ægyptiorum. Postremo dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant. Ac reliqui scommate tacti ridebāt. Verū ubi & in Alcidas mantem simile quiddā torſisset: catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (Iamdudum autē præ se ferebat: quod inuideret illi: dū probaretur: ac conuiuarū oculos retineret) abiecto pallio, ut secum luctaretur prouocauit. Quod ni faceret, hūc inquit baculum tibi impingam. Atq; ita miser ille Satyrion (nam id erat Morioni nomen) congressus cū eo, Pancratio decertabat. Erat id spectaculi multo iucū dissimum: quippe quū uiderēt hominē philosophū cū Morione cōpositū, quū ferire, tū uicissim feriri. Proinde qui aderant partim pudore tangebant: partim ridebant: donec iam ictus Alcidas, pugnam detrectaret: ab homuncione omniū plausu cōprobato certamine superatus. Hæc igit, quū essent nō mediocri risu excepta: ibi tandē ingressus & Dionicius medicus haud multo post peractam concertationem. Aiebat autem
in mora

in mora fuisse, Polypreponentem tibicinē, dū hunc phre-
 nesi correptum curandi gratia uiseret. Ac plane quid-
 dam risu dignum, cōmemorabat. Dicebat em̄ in ædes
 illius uenisse sese ignarū etiam hominē iam eo morbo
 teneri. At illum protinus surrexisse: foribusq; occlusis,
 ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse: h̄scq; uti ca-
 neret iussisse. Deinde ubi id nō posset illum p̄cusisse:
 scutū sublata manu gestantē. Sese porrō in tanto peri-
 culo tale quiddā fuisse cōmentū. Nempe ad canēdi cet-
 tamen prouocasse hominē: idq; ea lege ut uictus præ-
 scriptum certūq; plagarum numerum acciperet. Ac se-
 se priorem cecinisse, prauē atq; imperite: deinde tradi-
 tis illi tibijs scutū ab illo recepisse: gladiū aut ex templo
 per fenestras in areā abiecis-
 se. Dein quū minore iam di-
 scrimine cum illo luctaret̄, auxilio aduocasse uicinos.
 Eos reuulsisse belluā, atq; ita illorū opera seruātū sese.
 Ostendebat aut & plagarū uestigia quædā: nōnullaq;
 in facie tubera liuentia. Ergo cū Dionicus ob huiusmo-
 di fabulā nō min⁹ placuisset, q̄ Morio ip̄e: p̄xime Istia-
 um redinās sese, de reliquijs cōenabat. Atq; hic quidē
 haud absq; numine quodā nobis aduenerat: imo pror-
 sum usui futurus ad ea quæ postea cōtigerunt. Nā præ-
 diēs in mediū cōuiuiū puer qdā, q se ab Ercemode Stoi-
 co uenire diceret, epistoliū qdā adferēs, aiebat ab hero
 sibi mandatū: ut eo palā om̄ibus audientib⁹ plecto, rur-
 sus domū sese reciperet. Hic igit p̄mittēte Aristaneto

T t 2 admotus

admotus ad lucernam legebat. PHILON. Num orationem Luciane in sponsæ laudem cōpositam: aut carmen nuptiale: quod genus permulta faciunt? LVCTIA. Videlicet nos quoq; tale quippiam existimabamus. Verum ne accedebat quidem ad id, ut aiunt. Cæterum in literis ita scriptum erat. Erce modes philosophus Aristaneto. Quod non mouear conuiujs om̃is ante acta uita mea fuerit testis. Qui quidem quum quotidie mihi complures ea causa molesti sint, te multo ditiores, tamen haud unq̃ illis morem gessi: perpendens nimirū, quantum sit in eiusmodi computationibus tumultus: quantum licentiæ petulantiaēq; uerum aduersus unū te mihi uideor meo iure stomachatus: qui quum tantum temporis à me officiosissime cultus & obseruatus, tamen indignum habueris: quē uel inter reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omnibus præterieris: idq; quum uicinus essem. Proinde tua causa magis discrucior, qui quidem te tam ingratiū præbueris. Nā ipse felicitatem nequaq̃ in hoc statuo, si quis mihi impartiat uel suem syluestrem: uel leporem: uel placentā: quæ mihi affatim cōtingunt apud alios, qui officia norunt. Quandoquidem etiam hodie quum apud discipulum Pāmenem cœnare mihi licuerit, opiparam (ut uocant) cœnam: non annui tamen uehementer obsecranti: tibi scilicet demens ego, memetipsum referuans. At tu nobis præteritis, alios accipis conuiuio. Idq; merito facis

rito facis, neque enim ullo modo potes quid sit rectius
 dignoscere nec apprehensiuam illam phantasiā ha-
 bes. Ceterum haud sum nescius: unde mihi ista sint, p-
 fecta: nepe ab egregijs istis philosophis tuis Zeno the-
 mide ac Labyrintho, Quibus equidem (absit inuidia
 dicto) uel unico syllogismo mihi uideor os p-
 turare posse. Alioqui respondeat istorum aliquis quid
 sit philosophia: aut hæc quæ inter elemēta traduntur:
 quid habitio differat ab habitu: ut ne quid interim de
 perplexis illis rogationibus proponam, quid sit syllo-
 gismus cornutus: quid acervalis: quid metens. Verū tu
 quidem istis fruaris licet. Nam ego: qui solum in bonis
 ducam quid sit honestum, facile tulero contumeliā.
 Atqui ne possis post hæc ad istam excusationem cōsu-
 gere: ut dicas te mei oblitum fuisse: nimirum in tāto re-
 rum strepitu, tantisque occupatiōibus: bis te hodie sum
 alloquutus: primū mane domi tuæ: deinde rursus in
 Castoris ac Pollucis templo rem diuinā facientem. Ac
 his quidem de rebus hæc responderim. Quod si tibi ui-
 deor cœnæ gratia succensere: quid Oeneo acciderit co-
 gitato. Videbis nimirum ipsam etiam Dianam indi-
 gnantem, quod ille se solam non adhibuerit ad sacrifi-
 cium, quā reliquos deos omnis acciperet cōiunio. Nā
 hac de te sic alicubi meminit Homerus. Seu quia nō
 norat: seu non succurrerat illi: Acriter est offensa tamē.

Item Euripides.

Tt 3 Calydon

Calydon quidem hæc pelopeij regio solis
 Qua parte sævum spectat aduersa fretum
 Agros habens, tum diuites, tum fertiles.

Rursum Sophodes.

Immanis apri triste monstrum, in Oenei
 Immisit agros gnata Latonæ dea
 Docta eminus missis ferire spiculis.

Hæc tibi è plurimis pauca citavi: ut intelligeres, cuius-
 modi præterito uiro Diphilum ad cœnam adhibeas
 cui & ipsi filium cõmiseris tuum. Idq; recte. Est enim
 incūdus adolescētī: & ita cū eo uiuit, ut placeat, atq; ob-
 sequat; atq; adeo nī mihi turpe dictū fuerat, addidif-
 sem & aliud quiddā. Quod quidē tu si libebit, è Zopy-
 ro eius pædagogō uerū esse cognosces. Verum non cō-
 uenit obturpare in nuptiis: neq; accusare quenq; præ-
 sertim criminibus usq; adeo foedis ac pudendis. Tamen
 si Diphilus dignus in quem facerem: quippe qui duos
 iam discipulos à me retraxerit: ego tamen ipsius philo-
 sophiæ causa reticebo. Porro famulo huic mādauī: uti
 si quam ipsi partem dare uelles, uel apri; uel cerui, uel
 placentæ: mihi deportandam: ut isthoc pacto te mihi
 de cœna purgares: ne reciperet: ne ad hoc ipsum à no-
 bis missus fuisse uideatur. Hæc amice quū legerent, su-
 dor interim utiq; mihi manabat præ pudore: simulq;
 iam illud quod uulgo dici solitum est, optabam: ut ter-
 ra mihi dehisceret: quum uiderem eos, qui præsentēs
 aderant

aderant ad singulas epistolæ partes inter se ridentes, potissimum autem hos, qui nouerant Etoemodem uirum canum, tantumque seueritatis præ se ferentem. Admirabantur igitur, quod eiusmodi uir esset: hætenus fugisse sese: barba uidelicet ac uultus austeritate deceptos. Caterum Aristanetum mihi quidem haud uidebatur hominem contemptu negligentiaue præterisse: uerum quod desperasset si fuisset inuitatus, unquam adduci posse: ut annueret: utque ad eiusmodi res se morigerum præberet. Eoque ne tentandum quidem esse putasse. Ergo posteaquam puer iam legere desisset, uniuersum conuiuium in Diphilum ac Zenonem torquebant oculos: quod hi iam metu trepidi sederent, ac pallidi, ipsaque uultus inconstantia ac perplexitate crimen agnoscentes, ab Etoemode intentum. Porro Aristanetus quanquam esset sanè perturbatus, uehementerque consternatus animo: tamen nos iubebat bibere: conans nimirum id quod euenerat, commode uertere, subridens interim. Ac puerum redire iussit: respondens, ea sibi curæ fore. Paulo autem post surgens & Zeno danculum sese subduxit è conuiuiis: submonitus à pædago: ut discederet inuente, idque tantquam patris iussu. Ibi uero Cleodemus, qui iam dudum occasionem quæritabat, (Nam gestiebat omnino cum Stoicis cōflictari: uerum dirumpebatur, quod non reperiret causam ad id satis idoneam)

tum igitur

tū igitur, anſam præbente epiſtola. Huiuſmodi inquit, facit egregius ille Chryſippus & Zenon ille mirabilis, neq; nõ Cleanthes: uerbula miſera, neq; quicq; præter rogatiunculas, & umbras duntaxat philoſophorum. Cæterū Ercemodes ſunt pleriq; oēs: Videtis q̃ & ipſæ epiſtolæ graues ſint ac ſeniles: Poſtremo Ariſtænetus hic Oeneus eſt: Ercemodes Diana, Dī boni, q̃ bene auſpicata om̃ia: q̃ q; cōgrua celebrandæ feſtiuitati. Ita per Iouē inquit Hermon, ſupra hunc accumbens, inaudierat autem, ut opinor, aprum quendam Ariſtæneto paratum: ut in cōuiuiο proponeretur: eōq; putabat nõ intempeſtiue factam mentionem apri illius Calydonij: per lares Ariſtænete fac q̃ primum ſacri partē mitas: ne ſenex interim ille fame pereat: tanq̃ Meleager tabefactus. Tameſi nihil queat acerbū accidere: quādoquidem Chryſippus hæc indifferentia cenſet eſſe. Itane uos Chryſippū nominatis inquit Zenothemis: erigēs ſeſe, maximāq; uoce intonans: an ex uno homine, qui non legitime philoſophiā exerceat, nempe præſtigiatore iſto Ercemode, Cleanthem ac Zenonem metimini, uiros ſapiētes? Atqui tandem eſtis ipſi uos: qui hæc dicitis: an non tu Hermon Caſtoris & Pollucis caſariem quam habebant auream circūtrondiſti? Cuius quidem facti pœnam dabis carnifici traditus. Tu porrò Cleodeme, nonne Soſtrati diſcipuli tui uxorem ſtu praſti? Nonne in adulterio eo deprehenſus nefandiſſi ma paſſus

ma passus es? An non igitur silebitis: quum huiusmodi dedecorū uobis sitis cōscij? Atqui nō sum meæ ipsius uxoris leno. Cleodemus inq̃t, quēadmodū tu: neq; discipuli diuersantis apud me uiaticū sustuli: qđ is deposuerat: eōq; facto rapuisse me p̃ Palladē deierās abnegauī: neq; quaternis drachmis fœnero: neq; discipulos obtorto collo in uincula duco: nisi in tēpore merce dē persoluerint. Verū illud, inquit Zenothemis, haud quāq; possis inficias ire: te Critoni uenenum quo patrē necaret ministrasse. Atq; interea forte bibebat: quicqđ autem erat in calice reliquum (erat autem fermē semiplenus) in duos illos pfundebat. Porro conspersus est pariter & Ion: idq; præmij tulit: quod illis uicinus accūberet: alioqui eo malo non indignus. Hermon igit̃ dermisso uertice merum ē capite abstergebat: eos interim qui præsentes erant attestans: quod id genus contumelijs esset affectus. Cleodemus autem quum non haberet calicem, inuadens primum cōspuebat Zenothemidi: deinde læua comprehensum à barba, plagam in tēpus erat illisurus: ac senem fortasse necasset: ni Aristænetus dextram sublatam retinuisset. Is mox transcurso Zenothemide in utruq; medius assedit: ut eo ueluti muro dirempti, pacē inter ipsos agerent. Hæc igit̃ dū gerebant̃ Philon, equidem uaria meo cū animo uolebam. Primū illud statim occurrebat: nullū esse operæ precij: si quis disciplinas perdiscat: ni simul & uitæ ra-

V u tiones

tiones, ad id quod est optimū, accommodet atque cōponat. Quum uiderem illos qui uerbis alios antecellerent: quod factis ipsis sese ridiculos exhiberēt. Deinde & illud ueniebat in mentē: ne forte uerū esset: quod uulgo plerique dictitarent: uidelicet cruditionē à recta ratione bonisque institutis abducere istos: qui solos libros spectarent: quicunque sollicitudine curaque quā illi adferrent, perpetuo tenerentur. Quandoquidē quū ibi tam multi præsentes essent philosophi: ne casu quidem ullum erat cernere, à peccando immunē. Verum alij faciebāt turpia: alij dicebant turpiora. Neque enim iam poteram eorū quæ fiebant culpam, uino auctori imputare: mecum reputans: cuiusmodi essent, quæ Eteocles, neque cibo, neque potu etiamdum gustato, scripserat. Itaque rerum uices præposteræ atque inuersæ uidebantur: siquidē uidisses idiotas illos summa cum modestia cōuiuū agitantes: neque uino petulantes, neque indecore sese gerentes. At ridebāt dūtaxat: & iam damnabant eos opinor, quos dudum suspexerant: ex habitu iudicantes eos alicuius esse præcipui. Contra sapientes illi, & in libidinē ferebant, & cōuicijs certabant: & supra modum sese potu cibisque explebant: postremo uociferabantur & ad manus usque conferendas rapiebantur. Cæterum admirandus ille Alcidas, etiā meiebat sub oculis omnium: nihil reueritus scēminas. Ac mihi quidē, si quis hæc quæ in eo cōuiuio gererent rectissime uoluisset conferre, simillima uidebantur.

ips: quæ

si: quæ de Eride dea poetæ fabulantur, Nempe hanc,
 quod non esset ad Pelei nuptias aduocata, malum in
 medium conuiuium abieciſſe: ex quo tam ingēs apud
 Troiam bellum fuerit ortum. Itidem Ectemodes mihi
 uisus est: epistola illa, quasi malo quopiam in medium
 proiecta, non minus malorū, q̃ Ilas habebat, excitaf-
 ſe. Neq̃ enim finem contentionis faciebant Zenothe-
 mis ac Cleodemus: q̃q̃ mediū inter utrūq̃ interceſſe
 rat Ariſtænetus. Age inquit Cleodemus: in præſentia
 nū quidē ſat eſt: ſi literas nescire cōuincamini: ſed craſti-
 no die uos ulciſcar: quibus cōueniet modis. Reſponde
 mihi Zenothemi, uel tu, uel elegantiffimus iſte Diph-
 lus: qua tandē gratia pecuniæ poſſeſſionē, inter indiffe-
 rentia ponendā eſſe cenſetis: cū ex omnibus nil aliud
 ſpectetis, q̃ ut ipſi q̃ plurimum pecuniæ poſſideatis?
 Atq̃ ob id cauſæ, ſemp apud diuites hæretis: fœneratis
 atq̃ uſuris incūbitis, neq̃ nō mercede docetis? Rurſum
 quū uoluptatē deteſtemini, atq̃ hac de cauſa Epicuræ-
 os in ius uocetis: quū ipſi uoluptatis gratia, turpiſſima
 tū facitis: tū patimini: indigne ferentes: ſi quis uos non
 uocarit ad cœnā: rurſum ſi uocemini, nō ſat eſt tātū uo-
 rare ut cibo turgeatis: niſi & famulis tātū donetis. Atq̃
 hæc quū diceret: pariter & linteū reuellere conatus eſt:
 qd Zenothemidis puer tenebat: omī carniū genere re-
 fertū: planēq̃ futurū erat ut apertū illud ac ſolutū me-
 dium in ſolum abiiceret: niſi quia puer nō omittebat ē

manibus gnauiter aduersus trahentē retinens. Hic Hermon: Euge Cleodeme, respōdeant qua gratia damnēt uoluptatē: quum ipsi supra ceteros omnis studeāt uoluptati? Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme respondeto: quāobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imo tu potius. Atq; hūc ad modum diutius est altercatū: donec Ion capite tandē in apertum prolato, desistite inquit: Ego si libet sermonū argumenta proponam in medium cōuiuiū nuptiūq; digna. Vos porro citra contentionem uicissim, & dicite & auscultate: quemadmodū & apud Platonē nostrum, alternis dicēdi uicibus res, ut plurimū agitur. Id dictū probabāt, quū omnes qui aderant, tum in primis Aristanetus atq; Eucritus: nimirū in spem erecti: fore ut eo pacto ab odiosis illis contentionibus discedi posset. Et Aristanetus priorem in locū sese recepit: iam partam esse pacem ratus. Iāq; nobis inferebatur ea cōuiuij pars: ab solutam cenā uocant: singulæ singulis aues: carnes aprugnæ: pulpa leporina: piscis Tagenicus, placenta: breuiter illa: quæcūq; liberum est: seu uelis in aluum cōdere: seu domū asportare malis. Apponebat igitur: non suū quicq; quadrula: uerū Aristaneto atq; Eucrito, eadē in parte mēsa, una ambobus cōmunis: ita ut de sua utriq; parte quæ se spectaret: esset edendū, aut tollendū. Deinde altera Zenothemidi Stoico: & Hermoni Epicuro: & his item inter ipsos cōmunis. Deinceps Cleodemo atq;

mo atq; Ioni. Post hos sponso ac mihi. Porro Diphilo duorū pars appositā: propterea. quod Zeno iā discesserat. Hæc facito Philon: uti memoria teneas. Nā paulo post: ad intellectū narrationis erūt usui. PHI. Meminero sanè. LV CIA. Tū Ion: primus igit̃ exordiar inq; si quidem uidetur. Deinde ubi paulisper interfiluisset: Conueniebat inquit fortassis: ut apud eiusmodi uiros de ideis, atq; incorporeis substantijs, deq; animi immortalitate sermo haberet̃: uerū ne mihi cōtradicañ: ij qui diuersam philosophiæ sectā sequūtur: de nuptijs dicā: ea quæ cōgruunt. Atq; illud quidē optimū fuerat futurū: si nuptijs opus non haberemus: sed Platonis ac Socratis dogma sequuti à sceminarū cōmercio nos penitus abdicaremus. Eteñ qui ita fecissent: ij demū ad absolutam illā uirtutē pertingere potuissent. Quod si uiris omnino ducendæ sint uxores: ut eas iuxta Platoniscam sententiā inter se cōmunes habeant: uidelicet quo Zelotypia uacemus. Hæc quum essent risu excepta: ut quæ nimis intempestiue dicerentur: tum Dionysodorus, non tu defines inquit barbarica ista nobis occinere? Nam ubi Zelotypiam istā reperiās, aut apud quē? At tu etiam hircere audes inquit sterquiliniū? Ad hæc Dionysodorus, opinor, iam erat conuicia quæ conueniebat regesturus: uerū grammaticus Istiaeus uir optimus ille, Desinite inquit. Ego uobis epithalamion recitabo: simulq; cœpit legere. Erant autem elegiaci uersus

hi: si satis memini.

Nuper Aristaineti in ædibus unica summo

Nutrita est studio diua Cleanthis hera.

Virginibus cunctis reliquis præstantior una

Vel potior Phœbe: uel potior Venere.

Salve & tu iuuenum ualidissime sponse ualentum:

Nereo prior: ac fortior Aeacida.

At rursus uobis hoc carmen sæpius olim,

Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc ita ut est consentaneum, risus est consecutus. Reliquum erat: ut tibi tollerentur. Iamq; tollebant Aristænetus, atq; Eucritus: ex his quæ sibi fuerat pposita suâ uterq; partē. Tū ego quæ mihi, & Chereas. Item quæ sibi erāt pposita. Eundē ad modū Ion & Cleodemus. Porro Diphilus etiā Zenonis digressi partē tollere parabat: affirmans uni sibi ea fuisse pposita: atq; hac de causa cū ministris dimicabat: ac uicissim inter sese trahebāt manibus utrinq; in auē iniectis: nō aliter q̃ Patrodi cadauer hinc, atq; hinc attrahere conātes. Postremo uicit ille, atq; abstulit: plurimum interim risum præbens conuiuis: maxime quū eam ob rem postea graui ter stomacharet: perinde quasi atroci affectus iniuria. Iam uero Zenothemis, atq; Hermon, qui pariter ut dictū est, accumbebāt: alter superius: puta Zenothemis: alter infra hunc: reliqua quidem, quoniam æqualia fuerant apposita, citra pugnam sustulerant. Ceterū auisi,
quæ iace

quæ iacebat ad Hermonis partē: erat altera paulo pinguior: idēq; ita casu euenerat, opinor. Iamq; suā uterq; sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc q̄ maxime fac animum aduertas, iam enim ad ipsum ne gocij caput peruenimus) Zenothemis inquam: omīssa ea quæ sese spectabat eam quæ ante Hermonem iacebat tollere est aggressus: quæ quidem (uti iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contra nitens retinebat, haud sinens, ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto utriq; in alterum irruentes ipsis auibus facies mutuo cædebant: ac barbis inuicem prehensis auxilio aduocabant: hic quidem Cleodemum: puta Hermon, ille uero, nempe Zenothemis, Alcidamantem ac Diphilum. At cæteri quidem ad partes accesserūt, partim huius, partim illius: præter unum Ionem, qui sese neutrū, atq; ancipitem seruabat. Cæterum illi inuicem conseriti pugnabant. Ac Zenothemis quidem scyphum ē mensa sublatum, eum qui coram Aristaneto stabat, abiecit in Hermonem. Atq; hunc haud tetigit, aliō sed flexus aberrat. Verum sponsi caput dissecuit: alto grauissimōque uulnere. Itaq; mulierum coorta uociferatio, quæ medium in prælium insiliebant: cum primis autem adulescentuli mater, quum iam sanguinem eius aspexisset: præterea & sponsa metu territa, profiliit. Inter hæc Alcidamas, strennuum uirum præstitit, quum Zenothemidi ferret opem, & illi suo bacu-

suo baculo, Cleodemi quidem caluariam, Hermonis
 uero maxillam cōminuit: ad hæc è famulis aliquot opi-
 tulari parantes uulnerauit. Quanq̃ illi nihil his rebus
 territi cesserunt. Verū Cleodemus intentato digito,
 Zenothemidi oculū effodit: tū admotus narem mor-
 dicus auulsit. Porro Hermon Diphilum Zenothemi-
 di suppetias ferre conatū: è sponda in terrā præcipitem
 dedit. Sauciatuſ est & Istiaſus grāmaticus dū interuen-
 tu suo eos studet dirimere: calce uidelicet in dētes illius
 illiso: idq̃ à Cleodemo: quū hūc Diphilū esse credidiſ-
 ſet: nō Istiaſū. Iacebat igit̃ miser ille: iuxta suū ipsi⁹ Ho-
 merū: Sanguinem ab ore uomens. Præterea rumulus
 atq̃ lachrymarū plena undiq̃ erant omnia: dū & mu-
 lieres eiularent Chereæ sponſo circūfusa: dūq̃ alij has
 student cōpescere. Porro maxima malorū omniū pars
 erat Alcidas: postea q̃ semel ad suum rediſſet inge-
 nium feriens, quicūq̃ forte in ipsum inciſſet. Neq̃ ue-
 ro pauci in eo prælio cecidiſſent, ſcito, ni baculū is fregiſ-
 ſet. Ego porro iuxta parietē erectus aſſiſtens, ſpectabā
 om̃ia, neq̃ me ei negotio admiſcebā: nimirū Istiaſi iā
 doctus exēplo, q̃ eſſet piculoſum eiufmodi cōſlict⁹ uel
 le diremere. Lapithas itaq̃ Centauroſq̃ uidiſſes: euer-
 ti mēſas, effūdi ſanguinē: p̃ijci ſcyphos. Demū Alcida-
 mas ſubuerſa lucerna magnas induxit tenebras. Iamq̃
 res ut eſt cōiectu facile, atrocior etiā multo eſſe cœpit p̃
 ſertim quū haud eſſet p̃diue, luminis copiā alicunde re-
 cuperare

cuperare, sed multa interim ac fatua patrata sunt in tenebris. Postubi accederet, nescio quis lucernā tandē adportans, Alcidas qdē repert⁹ est, tibicina uestē sustollēs, nūq̃ cū illa cōgredi pugnās. Dionysodorus autē in alio quodā ridiculo facinore deprehēsus est. Nā ut surrexerat, scyphus ē sinu illius elapsus in solam decidit, postea excusans aiebat Ionē in tumultu calicē sublatū sibi tradidisse, ne periret. Id ita factum, Ion admodū sollicite quasi patronū agens assenerabat. His rebus dimissum est cōuiuiū, à lachrymis denuo in ridiculū exitū conuersum, idēq̃ Alcidas, Dionysodori, atq̃ Ionis gratia. Porro qui erant saucij, sublati sarcinae ritu, foras deportabantur miseris affecti modis, maxime senex ille Zenothemis pariter tum oculo tum nare mutilatus, enecari se prae cruciatu clamitans. Adeo ut Hermon, quanq̃ ne ipse quidem expers malorū, nam huic duodentes fuerāt excussi, palam attestaret. Memineris inquam o Zenothemis, ne posthac dolorē in medijs habendū ducas. At sponsus iam uulnere à Dionico curato, domū reuectus est fascijs reuincto capite, eidē impositus uehiculo quo spōsam fuerat abducturus. Atq̃ ita miser ille nuptias acerbis celebrarat. Deinde & alijs itē Dionicus pro sua uirili remediū adhibuerat. Postremo postq̃ iam dormierant, asportati sunt, pleriq̃ medijs in uijs uomentes. Ceterū Alcidas inibi remanebat. Neq̃ em̃ ualebant hominē extrudere, posteaq̃ semel

Xx sese in

fese in spondam abiecerat, atq; ibi transuersus accubu-
isset. Hic erat o bone Philon eius exitus cōuiuij, de quo;
rectissime illud dici possit, quod in fine Tragediarum:
frequens est,

• Sunt fortunæ uarij casus.

• Plurima quæ haud speraueris unq;

• Ea efficiunt numina diuum.

• Rursum quæ certo speraris,

Ea frustrato non contingunt.

Siquidē & hæc planē præter expectationē atq; inopi-
nato exierūt. Præterea & illud iam didici nō esse tutū,
cui nō sit op⁹, cū eiusmodi philosophis agitare cōuiuiū.

LVCIANICI CONVIVII SIVE LAPITHARVM

DES. ERAS. ROT. INTERP. FINIS.

2 ♀ LVCIANVS DE ASTROLOGIA, DES. ERAS. ROT. INTERP.

E cælo, deq; astris est nobis
institutus sermo. Non de
ipsis quidē astris, neq; ipso
de cælo, uerū de diuinatione
ac ueritate, quæ ab illis in ho-
minum uitam proficiuntur.
Neq; rursum mihi libellus
hic se traditurū aut docturū
profiteretur, quo pacto diui-
nationem

nationem hanc assequi liceat. Sed illud queror, doctos omneis cum in cæteris omnibus exerceant sese, suisq; omnibus tradant, solam Astrologiam nec habere in prædio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus uetustum est, neq; nuper ad nos peruenit, sed inuentum est priscorum regum, quos Dii amabant. At huius ætatis mortales non solum inscitia socordiæq; uerumetiam odio laboris, diuersa ab illis sentiunt. Cumq; forte inciderint in eos, qui falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam Astrologiam habent exosam, neq; salutarem eam, neq; ueridicam arbitrantur. Sed artem magis falsam atq; inanem, haud recte, sicuti mihi quidam uidetur, sentientes. Neq; enim ob imperitiam fabri ars ipsa culpatur, neq; ob cantoris inscitiam, ipsa musica parum est erudita. Quin illi potius artium sunt ignari. Cæterum ars unaquæq; suapte natura scita est. Primum igitur Aethiopes hanc rationem mortalibus tradiderunt. In causa fuit partim gentis eius sapientia. Nam cæteris quoq; in rebus Aethiopes reliquos homines antecellunt sapientia. Partim regionis, quam incolunt opportunitas, propterea quod apud eos perpetua sit cæli serenitas, tranquillitasque, neque patiuntur anni mutationes, sed eadem temperie uiuunt. Itaque cum primum uiderent lunam non semper eodem uultu apparentem, sed uaria subinde specie, & in aliam atque aliam uerti formam, uisa est illis ea res

Xx 1. admiratione

admiratione atq; disquisitione digna. Deinde cum in-
 quisissent, reppererunt hanc esse earū rerum causam, q;
 lunæ nō esset lumen ppriū, sed à sole mutuātū. Inuenē-
 runt autē & reliquarū stellarū motus, harum quas nos
 erroneas appellamus, nam stellarū hæ solæ mouent, na-
 turamq; earū ac potestātē, & effectus, quos unaquæq;
 præstet, nominibus quoq; inditis, nō illis quidē utcūq;
 uisum est, cōfictis: sed quæ notæ rerū essent. Hæc igit in
 cælo perspexerūt Aethiopes, mox Aegyptiis finitimis
 artē imperfectā tradiderūt. Porro Aegyptij diuinandi
 rationē, quā ab illis dimidiatā acceperāt, in maius pro-
 uexerūt, quippe qui mensurā etiam, ad quā unaquæq;
 stella moueret, indicarint. Ad hæc annorū, mēsum, ho-
 rarumq; numerū instituerūt. Ac menses quidē illi luna
 metiunt, atq; eius recurſu finiunt. Annum uero sole &
 huius circuitu metiunt. Quin his etiā maiora ostende-
 runt. Nam ex uniuerso cælo reliquisq; stellis, & erranti-
 bus & fixis, neq; simul cū cæteris sese mouentibus, duo-
 decim partes effecerūt, in his quæ mouentur, & unam-
 quāq; suis animātibus repræsentarūt, partim marinis,
 partim homine, partim feris, partim uolarilib⁹, partim
 pecudib⁹. Vnde & sacra Aegyptiorū uarie fiunt. Neq;
 em̄ omnes Aegyptij, ex omnibus duodecim partibus
 diuinabant. Sed alij alijs utebant partibus. Itaq; arietē
 colunt, qui ad arietē spectabant, piscibus nō uescuntur,
 qui pisces annotarant. Nec hircū mactant, qui Capri-
 cornum

cornum uiderant, atq; alij item alia uenerabantur, quæ
 quisq; inuenerat. Quin taurū etiā ob honorē cælestis
 tauri colunt. Nam Apis apud illos, res in primis sacra,
 regionē sortitus est, & qui eam incolunt partē, oraculū
 quoq; dicarūt signū uidelicet diuinationis, quā à cæle-
 ste tauro petunt. Ac nō multo post Libyes quoq; artē
 hanc sunt aggressi. Siquidē & oraculum quod est apud
 illos Ammonis, ad cælum & huius scientiā refert, iuxta
 Ammonē, quem illi Arietis specie fingunt. Calluerunt
 autē hæc omnia & Babylonij, atq; hi quidē affirmant se
 primos omniū fuisse. Verū ut ego existimo, multo po-
 steriorius ad hos scientia peruenit. At uero Græci nec ab
 Aethiopibus nec Aegyptijs de Astrologia quicq; au-
 dierunt. Verū illis Orpheus Oeagro Calliopēq; pro-
 gnatus, primus ista monstrauit, nō ille quidē admodū
 dilucide, neq; rem clare docuit, sed præstigijs ac mysti-
 cis inuolucris obtexit. Sic enim illi uisum est. Nam con-
 cinnata lyra, Orgia instituit, sacrasq; cantiones decāta-
 bat. Porro lyra cum septē haberet chordas cōcentū mo-
 bilium stellarū repræsentabat. Hæc cōquirens atq; hæc
 agitans Orpheus, omnia deliniebat, omniaq; uincebat.
 Neq; em̄ illam hominis lyram spectabant, neq; illi al-
 terius musces studiū erat, uerū hæc magna illa Orphei
 lyra. Hisce rebus cum græci honorē habere uellent, Lo-
 cum illi in ipso cælo designarūt, & cōplanctulæ stellæ uo-
 cantur Orphei lyra. Quid si quando Orpheum uideris;

Xx ; uel saxo

uel saxo expressum, uel coloribus effictum, sedet in medio, canenti similis, manibus tenens lyram. Circū hunc animantiū innumera multitudo, inter quæ & homo & taurus & leo. Cūq; horū singula uideris, fac horū mihi memineris, cuiusmodi sit illius cantus, cuiusmodi lyra. Cuiusmodi taurus & cuiusmodi leo Orpheū audiant. Quod si eorū quæ dico, causas intelligas, tum & in cælo harū unūquodq; cōtēplator. Fertur autē & Tiresia genere Bceotius, diuinandi gloria multum celebris fuisse. Hunc Tiresiam ex Græcis aiunt dixisse, stellarū erraticarum alias esse scēminas, alias mares, nō tamē eadem efficere. Vnde eundē ancipiti quoq; sexu fuisse fabulantur, aliquādo scēminā, aliquando marem. Porro Atreo & Thyeste de regno paterno decertantibus, iam tum maximā Astrologiæ, cælestisq; doctrinæ curam fuisse Græcis, palam est. Ac publico consensu statuerunt Argiui, ut uter scientia præcelleret, is imperio potiret. Ibi Thyestes arietē illis in cælo demōstrauit, atq; hinc aureum arietem Thyestæ fuisse proditum est fabulis. Ac Atreus de sole, dēq; uario illi⁹ exortu locutus est, ostendens nō eodē modo ferri solem & mundū, sed cōtrario inter se cursu rapi. Et qui nunc uidet occasus, cum sit occasus mundi, solis exortū esse. Hæc locutū, Argiui regē creauerunt, magnāq; doctrinæ laudē est affecutus. Equidem & de Bellerophonte similia sentio. Nam alatum equū illi fuisse, nō admodū credo. Verū arbitror illum hanc

hanc disciplinā sectantē, sublimiāq; cogitantē, & inter
astra uersantē, in cælum nō equo ascendisse, sed animo.
Eadē de Phryxo Athiamantis filio dixerim, quē aureo
ariete per aerē uectum fabulant. Quin & ipsum sanē
Dædalum Atheniensem, etiā si res est noua auditu, ta-
men haud existimo eum ab Astrologia fuisse alienū.
Sed cum ipse ea maxime est usus, tum filiū suū eandē
perdocuit. Ast Icarus cū iuuentutis calore & inscitia, nō
ea disquireret, quæ cōueniebant, sed ad ipsum usq; po-
lum animo tolleret, delapsus est à uero, totāq; aberrauit
arte, & in mare præceps decidit rerū immensæ pro-
funditatis. De quo Græci secus fabulant, qui ex huius
nomine sinum eius maris Icarium frustra uocant. Fieri
potest, ut Pasiphæ quoq; cū ex Dædalo de Tauro au-
disset inter stellas apparēte, deq; ipsa Astrologia, in ar-
tis amorē inciderit, ob id existimant factum, ut Dæda-
lus illam tauro copularit. Sunt autē qui scientiā in por-
tiones partiti in singulis partibus singuli elaborarint,
aliq; in ijs quæ ad lunā, aliq; quæ ad Iouem, aliq; quæ ad so-
lem pertinet cōgerētes, neq; nō cursum, ac motū & uim
illorū. Atq; Endymion lunæ rationē tradidit. Phaeton
solis cursum deprehendit, nō ille quidē uere, sed moriēs
imperfectā artē reliquit. Hæc qui ignorant, Phaetonē
solis filiū credunt, fabulāq; de illo haudquaq; uerā nar-
rant, adijisse Solem patrē, ac postulasse ab eo, ut sibi li-
ceret lucis currū moderari, illū id cōcessisse, monuisseq;

qua ratione foret aurigandū, Phaetontē uero cōscenso curru, partim ob ætatē, partim ob imperitiā ita egisse, ut aliquādo esset uicinus terræ, aliquando longo semotus spatio à terra, interim mortales frigus atq; æstus intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatū Iouem ingenti fulminis telo percussisse Phaetontem. Eum deiectum sorores circūstantes magno luctu prosequebantur, donec immutarent formas, quæ nunc sunt populi, ac lachrymarum uice, quibus fratrem deplorabant, electrū destillant. Haudquaquā hæc ita gesta sunt, neq; piū est his habere fidem, neq; soli fuit filius, neq; illi filius interijt. Sed narrant Græci & alia permulta fabulosa, quibus ego nō admodū credo. Nam qui cōsentaneū est credere Aeneam Veneris fuisse filium, aut Minoa Iouis, aut Ascalaphum Martis, aut Autolycū Mercurij. Verum hi homines pñ Dijscq; grati fuerunt, eosq; nascentes, hunc Venus, illum Iuppiter, aliam respiciebat Mars. Etenim qui patres familias sunt mortalibus, in hoc proginendi genere, ij ueluti parētes sibi similia produciunt omnia, & colorē, & formā, & facta, & animū. At rex quidem Minos Iouis auspicijs, Aeneas formosus Veneris fauore natus est. Fur Autolycus. At ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam uero nec Saturnum Iuppiter cōiecit in uincula, nec in tartara precipitem dedit, neq; cætera machinatus est, quæ putant homines. Verū Saturnus extremus mouet, proculq; à nobis

nobis lentotus est. Segnis illi motus, neq; facilis animæ
aduersu mortalibus, atq; hanc ob causam illum stare
dicunt, ceu uinculis alligatū. Cæterū ingens aeris altitudo
do tartarus appellat'. Sed potissimū ex Homeri poetæ
Hesiodicę carminibus liceat intelligere priscorū fabu-
las cum Astrologia cōsentire. Siquidē ubi Iouis catenā
narrat, ac Solis iacula, quæ quidē ego radiorū ictus esse
cōiūcio, tum urbes quas in dypeo finxerat Vulcanus;
præterea choream, & uineam, ad hæc quæcunq; de Ve-
neris ac Martis adulterio dixit, dēq; detectione, haud
aliunde, q̃ ex hac scientia sunt cōficta. Quandoquidē
Veneris & Martis cōcursus, Homericę cantilenæ præ-
bet argumentū, in alijs autem uersibus utriusq; diuer-
sum effectum descripsit, Veneris, cum ait illi.

Tute Venus iucunda magis connubia cura.
Porro de belli negotijs,

Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atq; Mineræ.
Hæc cum intelligerēt ueteres illi, maxime diuinationi-
bus utebant'; nec eam otiosam esse putabant, adeo ut
nec urbes conderent, neq; moenia circumducerent, neq;
quenq; occiderēt, neq; ducerēt uxores, priusq; de singu-
lis à uate respōsum acceperant. Deniq; nec ipsa Deorū
oracula, ab arte astrologica erant aliena. Verum apud
Delphos uirgo prædicendi munus administrat, quæ
celestem illam uirginē repræsentat, ac Draco sub tripode
uocem ædit, quoniā & inter stellas Draco conspicitur.

Xx 5 In Didymis

in Didymis uero templum est Apollinis, & hoc, sicut mihi uidetur, ex his Didymis, id est, geminis, qui cælo sunt, appellatū. Vsq̃ adeo uero diuination uisa est illis res sacra, ut Vlysses etiā cum errando fessus uellet certo de rebus suis cognoscere, ad inferos penetrarit, nō quod uideret umbras & locum inamœnū, sed quod cuperet cum Tiresia colloqui. Qui simul atq; in locum peruenerat, quē Circe mōstrarat, foueam fodit, oues mactauit, cumq; complures essent umbræ, atq; inter has, matris quoq; sanguinē bibere cupientes, nō prius ille permisit ulli, ne matri quidē, q̃ Tiresia gustasset, coactusq; esset sibi uaticinium ædere, potuitq; interim matris umbrā uidere sitientē. Ad hæc Lycurgus Lacedæmonijs omnē reip. administrationē è cælo temperabat, ac legem illis dedit, ne quando in bellum prodirēt, ante pleniluniū. Non enim existimabant eandem esse ciuitatis administrationē, crescente luna & euanescente, p̃pterea quod omnia ab illa regerentur. Porro Arcades soli hæc non receperunt, nec in precio habuerunt Astrologiam, sed iisdem ob imperitiā & stultitiā aiunt se luna antiquiores esse. Proinde cum nostri maiores usq̃ adeo fuerint Astrologiæ studiosi, hui⁹ ætatis homines partim aiunt fieri non posse, ut homines finem intueniant diuinandi scientiæ, propterea quod neq; certa sit, neq; uera, neq; Martem aut Iouem nostra causa moueri in cælo, uerū illis humanarū rerum nullam esse curam, neq; quicq; esse eis

esse eis cum his negotiis commercij, uerum secundum hos necessitate circumaguntur, partim dicunt Astrologiam non esse quidem mendacem, at inutilem. Non enim mutari uaticinio quacunque fatiis decreta instant. At ego sanè utrisque respondere possum, stellas in cælo suo quidem motu uolui, cæterum obiter eius motus effectum ad nos peruenire. An uis equo corrente, & gal-
linis aut hominibus tumultuantibus, lapides subsilire, stipulasque moueri uentis cursu cōcitatis, syderum uero uertigine nihil præterea effici, tum ab igni exiguo calor ad nos permanat, neque nostra tamen causa quicquid erit ignis, neque illi curæ est æstus noster, ab astris autē nihil ad nos defluit. At sanè fieri non potest, ut per Astrologiam ex malis bona faciamus, neque mutare quicquid earum rerum, quæ ab illis ad nos demanant. Sed hanc utilitatem ars adfert utentibus. Bona multo ante delectant eos, qui uentura præscierint, mala uero facile cum imprudentibus uenerint, accipiunt. Neque enim in illos inruunt, sed quia meditata expectataque sunt, leuia mitiaque uidentur. Hæc mea est de Astrologia sententia.

L V C I A N I D E A S T R O -
L O G I A , D E S . E R A S .
R O T E R O D A M O
I N T E R P R E -
T E , F I N I S :

IOANNES FRO

ENIVS LECTORI S. D.

HABES hic Luciani libellos ac dialogos va-
rios ab eloquentissimo ERASMO ROTHE-
RODAMO compatre nostro, uiro nunc
mihi sine honoris præfatione nominan-
do, felicissime latinitate donatos. Sed nõ te lateat illum
in Icaromenippo, pag. 148. uers. 7. pro *ὑπεροχέω* dum
festinat *ὑπεροχέω* legisse, illo loco *ἡ δὲ φύσις αὐτῆς, ὑπερο-
χέω*. & scortabatur reddidisse, quod negociabatur
uertendum erat, aut merces importabat. Quod uerbi
fanè mutassemus, si in tempore nos quidam amicus
noster monuisset. In Timone pag. 196. uers. 11. pro loco
inrepet, loro inrepet legatur. Porro quæ pro Tyranni-
cida Dedamationi Lucianicæ præfixa est epi-
stola, alteram Dedamationē, qua Luciano re-
spondet Erasmus, antecedere debet. Bene
Vale, & nostris Erasmiq; laboribus fe-
liciter fruere. Apud indytam
Germaniæ Basileam.

LVCIANI

Cynicus,
Menippus siue Necromantia,
Philopseudes siue incredulus,
Tyrannicida,
MORI Declamatio Luciani/
cærespondens,

THOMA MORO BRI-
TANNO VICECOMI
TE ET CIVE LON-
DINENSI IN-
TERPRE-
TE.

ORNATISSIMO

DOCTISSIMOQVE VIRO THOMAE RVTHA
LO REGIO APVD ANGLOS SECRETA
RIO, THOMAS MORVS S. P. D.

SI QVISQVAM fuit unq̃ uir doctissi-
me, qui Horatianū praeceptum imple-
uerit, uoluptatemq̃ cum utilitate con-
iunxerit: hoc ego certe Lucianū in pri-
mis puto praestitisse. Qui & supercilio
sis abstines Philosophorum praeceptis, & solutioribus
Poetarū lusibus: honestissimis simul & facetissimis sali-
bus, uicia ubiq̃ notat atq̃ infectat mortaliū. Idq̃ facit
tam scite, tantaq̃ cum fruge: ut quum nemo altius pun-
gat: nemo tamen sit, qui nō aequo animo illius aculeos
admittat. Quod quū nuncq̃ non egregie faciat: fecisse
tamen mihi singulari quodam modo uidetur in tribus
his Dialogis: quos ob id ipsum è tanto festiuissimorū
numero potissimum delegi, quos uerterem: alijs tamen
alios fortasse longe praelaturis. Nā ut è uirginibus non
eandem omnes, sed alius aliam, pro suo cuiusq̃ animo
præfert, de amariq̃: non quā præcipuam tuto possit asse-
rere, sed quæ sibi uideatur: ita è lepidissimis Luciani dia-
logis, alius aliū præoptate: mihi certe isti præcipue pla-
uerunt: neq̃ temere tamē (uti spero) neq̃ soli. Nam ut
à breuissimo incipiam: qui Cynicus inscribitur, quicq̃
posse

posse uideatur ipsa breuiter contēni, nisi nos Horatius admoneret: sæpe etiā in exiguo corpore uires esse præstantiores, ipsiq; minimas etiā gemmas esse uideremus in precio. In eius ergo delectu honorifico calculo mecū suffragatus est diuus Ioannes Chrysostomus, uir acerrimi iudicii: doctorum fermè omniū Christianissimus: & Christianorū (ut ego certe puto) doctissimus: quem usque adeo Dialogus hic delectabat, ut bonā eius partem in Homiliam quandam, quam in Ioannis euangelium commentatus est, inseruit. Neque id immerito. Quid enim placere uiro graui, uerēque Christiano debuit, quā is dialogus: in quo dum aspera, paruōq; cōtenta, Cynicorum uita defenditur: mollis atque eneruata delicatorem hominum luxuria reprehenditur: Nec non eadem opera, Christianæ uitæ simplicitas, temperantia, frugalitas: deniq; arcta illa atque angusta uita, quæ ducit ad uitam, laudatur. Iam Necromantia (nam hic secundo dialogo titulus est) non satis auspicato uocabulo, sed materia tamen felicissima, quā false taxat: uel Magorum præstigias, uel inania Poetarum figmenta: uel incertas quauis de re Philosophorum inter se digladiationes: Superest Philopseudes: qui non sine Socratica ironia, totus uersatur (id quod titulus ipse dedarat) in ridenda, coarguendāque mentendi libidine: dialogus nescio certe lepidior ne, an utilior. In quo non ualde me mouet, quod eius animi

ORNATISSIMO

DOCTISSIMOQVE VIRO THOMAE RVTHA
LO REGIO APVD ANGLOS SECRETA
RIO. THOMAS MORVS S. P. D.

SI QVISQVAM fuit unq̃ uir doctissi-
me, qui Horatianū praeceptum imple-
uerit, uoluptatemq; cum utilitate con-
iunxerit: hoc ego certe Lucianū in pri-
mis puto praestitisse. Qui & supercilio-
sis abstines Philosophorum praeceptis, & solutioribus
Poetarū lusibus: honestissimis simul & facetissimis sali-
bus, uitia ubiq; notat atq; infectat mortaliū. Idq; facit
tam scite, tantq; cum fruge: ut quum nemo altius pun-
gat: nemo tamen sit, qui nō aequo animo illius aculeos
admittat. Quod quū nunq; non egregie faciat: fecisse
tamen mihi singulari quodam modo uidetur in tribus
his Dialogis: quos ob idipsum è tanto festiuissimorū
numero potissimum delegi, quos uerterem: alijs tamen
alios fortasse longe praelaturis. Nā ut è uirginibus non
eandem omnes, sed alius aliam, pro suo cuiusq; animo
praefert, de amantib; non quā praeipuum tuto possit asse-
rere, sed quā sibi uideatur: ita è lepidissimis Luciani dia-
logis, alius aliū praeoptate: mihi certe isti praeipue pla-
cuerunt: neq; temere tamē (uti spero) neq; soli. Nam ut
à breuissimo incipiam: qui Cynicus inscribitur, quicq;
posse

posse uideatur ipsa breuiter contēni, nisi nos Horatius admoneret: saepe etiā in exiguo corpore uires esse praestantiores, ipsiq; minimas etiā gemmas esse uideremus in precio. In eius ergo delectu honorifico calculo meū suffragatus est diuus Ioannes Chrysostomus, uir acerrimi iudicij: doctorum fermē omniū Christianissimus: & Christianorū (ut ego certe puto) doctissimus: quem usque adeo Dialogus hic delectabat, ut bonā eius partem in Homiliam quandam, quam in Ioannis euangelium commentatus est, inseruit. Neque id immerito. Quid enim placere uiro graui, uerēque Christiano debuit, quā is dialogus: in quo dum aspera, paruōq; cōtenta, Cynicorum uita defenditur: mollis atque eneruata delicatorem hominum luxuria reprehenditur? Nec non eadem opera, Christianae uitae simplicitas, temperantia, frugalitas: deniq; arcta illa atque angusta uita, quae ducit ad uitam, laudatur. Iam Necromantia (nam hic secundo dialogo titulus est) non satis auspicato uocabulo, sed materia tamen felicissima, quā false taxat: uel Magorum praestigias, uel inania Poetarum figmenta: uel incertas quauis de re Philosophorum inter se digladiationes? Superest Philopseudes: qui non sine Socratica ironia, totus uersatur (id quod titulus ipse dedarat) in ridenda, coarguendāque mentienti libidine: dialogus nescio certe lepidior ne, an utilior. In quo non ualde me mouet, quod eius animi

fuisse uidetur, ut nō satis immortalitati suæ confideret:
 atq; in eo fuisse errore, quo Democritus, Lucretius, Pli-
 nius, plurimiq; itidem alij. Quid enim mea refert quid
 sentiat his de rebus ethnicis, quæ in præcipuis habentur
 fidei christianæ mysterijs? Hunc certe fructum nobis
 afferet iste dialogus: ut neq; magicis habeamus præsti-
 gijs fidem, & superstitione careamus, quæ passim sub
 specie religionis obrepit: tum uitam ut agamus minus
 anxiam: minus uidelicet expauescentes tristitia quæpiam
 ac superstitiosa mendacia: quæ plerunq; tanta cum fi-
 de atq; autoritate narrantur: ut beatissimo etiam patri
 Augustino, uiro grauissimo, hostiq; mendaciorū acer-
 rimo: nescio quisnam ueterator persuaserit, ut fabulam
 illam de duobus Spurinis, altero in uitam redeunte, al-
 tero decedente, tanq; rem suo ipsius tempore gestam
 pro uera narraret: quam Lucianus in hoc dialogo, mu-
 tatis tantum nominibus, tot annis anteq; Augustinus
 nasceretur, irrisit. Quo minus mireris, si pinguioris uul-
 gi mentes suis figmentis afficiant ij, qui se tum demum
 rem magnam confecisse putāt: Christumq; sibi deuin-
 xisse perpetuo, si cōmenti fuerint, aut de sancto aliquo
 uiro fabulam, aut de inferis tragœdiam, ad quam uetu-
 la quæpiam aut delira lachrymetur, aut pauida inhor-
 rescat. Itaque nullam ferè martyris, nullam uirginis
 uitam prætermiserunt, in quam non aliquid huiusmo-
 di mendaciorum inseruerint, pie scilicet: alioqui enim
 periculum

periculum erat, ne ueritas non posset sibi ipsa sufficere, nisi fulciretur mendacijs. Nec ueriti sunt eam religionē contaminare figmentis, quam ipsa ueritas instituit, & in nuda uoluit ueritate consistere: nec uiderunt usque adeo nihil istiusmodi fabulas conducere, ut nihil perniciosius officiat. Nempe (ut memoratus pater Augustinus testatur) ubi admixtum subolet mendacium: ueritatis ilico minuitur ac labefactatur autoritas. Vnde sæpe mihi suspicio suboritur: magnam huiusmodi fabularum partem, à uafris ac pessimis quibusdam nebulonibus, hæreticisq; confictam: quibus studium fuit, partim ex incauta, simplicium potius, quàm prudentium credulitate, uoluptatem capere: partim fabularū fictarum commercio, fidem ueris christianorum historijs adimere: quippe qui frequenter quædam, his quæ in sacra scriptura continentur, tam uicina confingunt, ut facile se declarent, adludendo luisse. Quamobrem quas scriptura nobis historias diuinitus inspirata commendat, eis indubitata fides habenda est. Cæteras uero ad Christi doctrinam, tanq̃ ad Critolai regulam, applicantes caute & cum iudicio, aut recipiamus, aut respiciamus: si carere uolumus, & inani fiducia, & supersticiosa formidine. Sed quo progredior? epistola ferè iam librum superat: nec interim tamen uerbum de tuis laudibus ullū, in quas alius fortasse totus incubuisset: quarumq; citra ullam adulandi suspicionem uberrimam

mihî materiam præbuiſſent (ut cæteras uirtutes tuas
omittam) uel egregia doctrina tua, ſummâq; in rebus
agendis prudentia: quam tot in diuerſis nationibus, in
tam arduis negotiis, tam feliciter actæ legationes deda-
rant: uel ſingularis fides, grauitasq;: quam niſi ſatis per-
ſpectam, exploratâq; habuiſſet, nunq; te prudentiſſi-
mus princeps ſibi à ſecretis eſſe uoluifſet. Sed cæterarû
uirtutum tuarum prædicationi unica modestia tua re-
luçtatur: quæ facit, ut quum laudanda tam libenter fa-
cias: feciſſe te tamen non libenter audias. Parco igitur
pudori tuo: hoc unum duntaxat abs te precatus: ut

has in græcis literis ſtudiij mei primitias æquo ani-
mo ſuſcipias: ſinaſque ut qualecunq; apud te

ſint amoris, officiijq; in te mei monumen-

tum: quas tibi ſim auſus eo maio-

ri fiducia committere: quod

etſi tam acre tibi iudi-

ciû ſit: ut quicquid

erratum fue-

rit, nemo

penetrantius

uideat: is tamen eſt

ingenij tui candor, ut

nemo libentius conniueat.

Vale.

LVCIANI CYNII

CVS; THOMA MORO INTERPRETE.

Personæ LVCIANVS ET CYNICVS.

LVCIANVS.

VID TV tandem: barbā
quidem habes, & comā, tu-
nicā non habes: nudusq;
conspiceris, ac sine calceis: de-
lecta nimirum uaga, inhu-
manāque ac ferali uita: tum
proprio corpore contra q̃
faciūt ceteri, semper usus in
cōmode, nunc huc, nūc illuc
circuis: in arido præterea solo cubans: adeo ut plurimū
etiam sordium, tritum isthoc pallium referat: alioqui
nec ipsum, uel tenui filo, uel molle uel florulentū. CYN.
Neq; enim indigeo: siquid est huiusmodi: ut compa-
retur facillime, dominóq; minimum exhibeat negotiū: id
inquam mihi sufficit. At tu per Deos dic mihi: putas
ne esse in luxu uitū? LV CIA. Immo admodū. CYN.
Contra in frugalitate uirtutem? LV CIA. Admodum.
CYN. Cur igitur tandem quū me uideas uiuentē fruga-
lius q̃ uulgo faciunt homines: eos uero sumptuosius:
me, nō illos arguis? LV CIA. Quia nō frugalius per Io-
uē uideris mihi, sed egētius uiuere: immo uitā omnino
egenam

egenam atq; inopem. Nam tu nihil à mendicis differre
 qui cibū mendicant in diem. CYN. Vis ergo uideamus
 (quādoquidem huc processit oratio) quidnā inopia sit:
 quidq; rursus copia? LV CIA. Si tibi quidē ita uidetur.
 CYN. Nūquid ergo satis id cuiq; est, quicquid ipsius
 explet necessitatem? an aliud quippiam dicis? LV CIA.
 Esto istud. CYN. Indigētia uero quicquid cuiuscq; usui
 deest: nec eo quo sit necesse peruenit? LV CIA. Scilicet.
 CYN. Nihil igitur meis in rebus deest. Nihil enim in
 his est, quod necessitatem non expleat meā. LV CIA.
 Quo pacto istud ait? CYN. Scies si consyderes in quē
 usum eorum quodq; paratum est, quorū egemus: ut
 domus, an non tegumenti gratia? LV CIA. Maxime.
 CYN. Quid uestis: cuius gratia? nōne tegumēti etiam
 ipsa? LV CIA. Sane. CYN. At ipso per Deos tegumen
 to, cuius rei gratia indiguerimus: nonne ut melius se ha
 beat id quod tegitur? LV CIA. Mihi quidē sic uidetur.
 CYN. Vtrum igitur tibi peius se habere hi uidētur pe
 des? LV CIA. Nescio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris:
 quodnam pedum officiū est? LV CIA. Ingredi. CYN.
 An deterius ergo ingredi pedes tibi uident mei, q̃ alio
 rum? LV CIA. Istud uero fortasse non. CYN. At non
 possent, seu sese melius seu deterius haberent, officium
 suum præstare? LV CIA. fortasse. CYN. Pedibus ergo
 nihilo peius affectis uideor, q̃ alijs? LV CIA. Nō uide
 ris. CYN. Quid corpus uero meum? Num deterius q̃
 reliquorū

reliquorum: Nempe si deterius se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe uirtus robur est. An meū ergo debilius? LV CIA. Non uidetur. CYN. Neq; pedes ergo tegumento uidentur egere, neq; reliquū corpus. Quippe si egerent, male haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peius habere se facit, ea quibuscūq; ad fuerit. At ne ali quidem deterius corpus uidetur meū, quod quibuscūq; cibis alitur. LV CIA. Manifestū est id quidem. CYN. Nam nec uegetum esset, robustumq; si aleretur male. Mala siquidem alimēta corpus tabefaciunt. LV CIA. Ista quidē ita se habent. CYN. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus, me arguis, uitamq; improbas meā, ac miseram prædicas? LV CIA. Ideo per Iouē, quod quū natura (quā tu colis) ac superi terrā in cōmuni statuerint: ex ea multa nimirū ac bona addiderint, ut nobis omnia superessent abunde: non in necessitatē modo, uerū in uoluptatē quoq; tu tamē horum omniū, aut maximæ saltē partis expers es: nec eorum quoq; frueris nihilo certe magis, q̄ feræ. Nempe aquā bibis, quā etiā bibūt feræ: Comedis uero quicqd offenderis, quēadmodū canes: tū cubile nihilo melius canibus habes: quandoquidē gramē tibi sufficit, quēadmodū & illis: palliū præterea circūfers, nihilo mendico decentius. Quāq; si tu his contentus recte sapis, tum Deus pfecto neutiq; recte fecit: primū quod oues efficit pingues: deinde uites dulcis uini feraces: ac reliquum

deinde apparatū uarietate mirabilem, & oleum & mel
& reliqua: omnia ut nos haberemus, edulia quidē omni
gena haberemus: potū dulcem haberemus, pecunias
haberemus, mollem lectum haberemus. Præterea pul
chras domos, ac reliqua demū omnia mirum in modū
præparata. Nam & ipsa quoq; artiū effecta Deorū do
na sunt. At uiuere omnibus huiusce bonis priuatū, id
fuerit profecto miserū, etiam si ab aliquo quopiā priue
ris. Quemadmodū hi qui seruantur in uinculis. Longe
uero miserius, si quis ipse sese omnibus bonis priuet. Nā
ea demū manifesta insania est. CYNICVS. Et recte quidem
fortasse dicis. Verū istuc dic mihi: Si quis diuite quopiā
alacriter atq; humane, quin prolixè quoq; exhibēte cō
uiuīū, tum hospites excipiēte, & multos simul, & omni
genos: alios quidem imbecillos, alios autē robustos: de
inde apponente multa, atq; omnigena: si quis, inquam,
omnia corripiat, omniāq; deglutiat: non ea tantū quæ
uicina sunt, sed ea quoq; quæ procul absunt, præpara
ta uidelicet inualidis: ipse tamen ualens, quū unū dun
taxat uentrē habeat, nec multis ut nutriatur indigeat:
diutius tamen q̃ alij multi immoretur: hic uir cuiusmo
di tibi uidetur esse? probus ne? LVCIANVS. Non mihi qui
dem. CYNICVS. Quid uero, num temperans? LVCIANVS. Ne
id quidem. CYNICVS. Quid uero si quis eiusdē mensæ par
ticeps, multa illa ac uaria negligat, uno quopiam ex his
quæ proxime apponūtur, electo: quū satis in suam ha
beat

beat necessitatē, id decenter edat, eōq; solo utatur: cetera illa ne respiciat quidē, an non hunc temperatiōrē & meliōrē uirum illo putabis? LV CIA. Ego certe. CYN. Vtrū ergo iā intelligis, an me oportet dicere? LV CIA. Quid nā? CYN. Quod Deus illi quidē pulchre cōuiuiū instruētī similis est: ut q; apposuerit multa ac uaria, atq; omnigena: uti essent quæ cuiq; cōueniant: alia quippe ualentibus, alia rursus ægrotantibus: atq; alia quidē robustis, alia uero inualidis: nō ut om̃ibus utamur om̃es, sed ut his utantur singuli, quæ suæ cuiusq; naturæ cōueniunt: & ex his ipsis, quacūq; re maxime quēq; indigere cōtigerit. At uos illū qui per insatiabilitatē atq; incōtinentiā om̃ia corripit refertis: ut q; rebus uti uelitis om̃ibus, & undecūq; partis, nō solis contenti præsentibus: existimātes propriā quidem neq; terrā, neq; mare sufficere: sed importātes ab ipsis usq; terræ finibus uoluptates, patrijsq; rebus peregrina præferētes, sumptuosasq; frugalibus: atq; ea quæ difficile comparantur his quæ sunt comparatu facilia. In summa deniq; molestias, malāq; potius eligentes, q̃ absq; molestijs uiuere. At isti quidem plurimi ac preciosi, beaticq; apparatus, quibus exultatis, per magnam ad uos miseriam, erumnaīq; perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentūq; cōsydera: domus cōsydera sumptuosas, uestes operosas cōsydera: atq; eius generis omnia, quanto negotio emuntur, quot laboribus, periculis: imo san-

guine, ac cæde, quantôq; hominū interitu: nō ideo solū
qd' dū nauigant, propter ista pereunt cōplures: ac dum
quærūt, parantq; grauia perferunt: sed ob id quoq; qd'
digladiationes multas pariūt, quodq; ob ea insidiātur
inuicē: & amicis amici, & parētib; liberi, & maritis cōi-
ges. Sic opinor Eriphylē q; auri gratia pdidisse ma-
ritū. Atq; hæc quidē omnia fiunt: quū tamē uestes illæ
uariæ nihilo magis quicq; queant calefacere: auratq;
illa ædificia nihilo prorsus magis tegant: nec pocula illa
argentea potui quicq; magis conducant. Sed nec aurei
illi, nec eburnei item lectuli, somnū suauiorē præbeant:
imo uidebis frequēter in eburneo lecto, sumptuosiq;
stromatibus, beatis illis somnū cōtingere nō posse. Præ-
terea omīgenæ illæ circa edulia curæ, nihilo magis alūt:
quin tabefaciūt potius corpora, ipsedēq; morbos inge-
nerant. Quid autē dicere attinet, libidinis gratia quātas
molestias mortales & faciūt, & patiūtur: quanq; facile
est isti cupiditati mederi, nisi quis uelit indulgere deli-
tijs. At ne hæc quidē insania, corruptelāq; sufficere uide-
tur mortalibus: sed iam rerū etiā usum puertunt, singu-
lis rebus ad id utentes, ad qd' minime paratæ sunt: quē
admodū lecto si quis uti carpēti loco uelit, ac tanq; cur-
ru. LV CIA. Quis nā is est? CYN. Vos, inquā, qui homi-
nibus tanq; iumentis utimini. Nā eos iubetis, ut lecticas
tāq; currus in ceruicibus ferāt. Ipsi uero in sublimi resi-
detis delicati, atq; homines p̄inde tanq; asinos auriga-
mini:

mini:imperantes ut hac, nō illac eant:& qui hac facitis
maxime,isdem maxime beati uidemini. Tum hi qui pi-
scium carnibus nō tantū ut alimentis utuntur:uerū tin-
cturas etiā quasdā ex his machinātur: eos dico, qui pur-
purā tingunt:nōne & hi prāter naturā his utūtur, quæ
à Deo præparata sunt: LV CIA. Non per Iouē: siquidē
tingere etiā potest nō comedi tantū purpuræ caro. CY.
At nō in id tamen nata est. Nā & cratere quispiā, si præ-
ter naturam detorqueat, ollæ loco posset uti: nec in id ta-
men paratus erat. Sed quo pacto posset quispiam uni-
uersam illorū infelicitatē percurrere, quæ tanta est. At-
tūme quoq; qd' nolo eius esse particeps, incusas. Viuo.
ego tamē quēadmodū modestus ille: his uidelicet dun-
taxat, quæ mihi apponunt uescēs, ac frugalissimis utēs.
Varijs uero illis atq; om̄igenis minime inhiās. Ac dein-
de quū paucis egeā, ac minime multis utar: ferinā tibi ui-
deor uitā uiuere. Atqui hac ratiōe tua Dñ pfecto in pe-
riculū ueniūt: ne & ipsi sint feris etiā deteriores: quippe
q rei nullius indigēt. Verū ut exactius intelligas, cuius/
modi horū utrūq; sit: uel paucis uidelicet egere, uel mul-
tis: cōsydera quod pluribus egent: primū pueri q̄ adul-
ti: deinde mulieres q̄ uiri: tum ægroti q̄ ualentes: atq;
omnino in summa, inferiora quælibet præstantioribus
pluriū indigent: proinde Dñ omnino nullius egent rei,
q uero ad Deos accedūt proxime q̄ minimis egēt. An
Herculē putas omniū hominū præstantissimū: quippe
Zz 3 diuinū

diuinū uirum, deūq; recte creditū miserum tūc fuisse quū circuiret nudus, pelle duntaxat indutus: harum rerum nostrarū nihil desyderans? At ille miser profecto non erat: quippe qui miserā ab alijs propulsabat: neq; rursus pauper, qui terra, mariq; dominabat. Nempe quocūq; intendisset impetū, omnes quaquauersum superabat: nec in quenq; sui tēporis incidit, q se uel æquarit unq; uel uicerit, quoad ex humanis excessit. At tu illi stromata putas, calceosq; defuisse: atq; ob id mūdum obambulasse tantū uirum? Dicendū profecto non est. Sed cōtinens erat ac fortis: & moderate uiuere uolebat, non indulgere delitijs. Quid Theseus eius discipulus? An non rex erat Atheniensium omniū, ac filius etiā, ut ferunt, Neptuni: sua certe tempestate fortissimus? At tamen ille quoq; uoluit sine calceis esse, ac nudus ingredi: barbamq; & comā nutrire placuit ei: nec ei tamen solū, sed omnibus etiā ueteribus placuit: nēpe meliores erāt q; uos: atq; adeo ne sustinuisset quidē eorū quisq; aliquid huiusmodi, nihilo profecto magis q; leo quispiā sese tonderi. Siquidem carnis molliciē ac lauorem decere mulieres existimabāt: ipsi uero sicuti erant, ita uideri quoq; uiri uolebant, ac barbā quidem cultum uiri ducebant: quēadmodū in equis iubam, in leonibus barbā, quibus Deus splendoris quandā atq; ornamenti uenustatem dedit: sic & uiris barbā adiunxit. Illos igitur ego æmulor: ueteres, inquam, illos imitari uolo, huius uero tempesta-

tempestatibus homines nō æmulor mirabilis huius felicitatis nomine: quā in epulis & uestibus habent, dum poliunt ac læuigant singulas corporis partes, ac ne secretiorum quidē ullam, ita ut instituit natura, dimittētes. At mihi certe pedes opto, ut nihil equinis differant, quales Chironis fuisse ferunt. Tum ut ipse stromatis nō egeā more leonū, nec cibo egeam magis exquisito, q̃ canes. Contingat præterea mihi, ut terra quæuis mihi per se pro cubili sufficiat. Domū uero ut mundū hunc existimem. Alimenta demū ut ea deligā, quæ facillime comparari possint. Aurū uero, argentūmq; ne desyderem unq̃, neq; ego, neq; meorum amicorū quisq̃. Omnia nāq; mala inter homines ex horū cupiditate nascunt. & seditiōes, & bella, & insidiæ, & cædes. Hæc omnia fontem habent plus habendi cupidinem. At hæc à nobis abscedat procul, ne unq̃ plus satis appetā: minus uero quū habeā, ferre æquo animo ualeam. Nostra quidē ita se habent. Plurimū profecto à uulgi sententijs ista dissentiūt. Neq; quicq̃ ergo mirandū est, si ab his differimus habitu, à q̃bus tantū differimus instituto. Sed te demiror, quonā pacto quū suam quādā citharædo uestē tribuas, cultūmq; atq; adeo tibicini suū, & tragædo suū: bono uiro cultū, uestēq; propriā nullam existimas: sed eandē ei cum uulgo habendā censes, idq; quū uulgius malum sit. Quod si bonorum cultus proprius debet esse ullus: quinam deceat magis q̃ hic meus, qui maxime

maxime luxuriosis pudendus sit: quemcūq; illi maxime auerſentur: Cultus ergo meus huiusmodi eſt, ſqualidū eſſe, hirsutum eſſe, tritū pallium indui, comā producere, ac ſine calceis ingredi. Veſter uero Cinædorum ornatus ſimillimus eſt: nec dignoſcere uos quiſcūq; ab illis poſſit: neq; colore uestium, neq; mollicie, neq; caamiſiarum numero, neq; lacernis, neq; calceis, neq; capillorū cura, neq; odore. Nam & redoletis ut illi, iam præſertim uos qui eſtis feliciffimi. Et quidē quid facias, quū uir eundē cum Cinædis odorem oleat: Etenim in ferendis laboribus nihil illis præſtatis. Voluptatib⁹ uero nihilominus cū illi ſuperamini: eadem comeditis: eodē modo dormitis, atq; inceditis: imo uero incedere non uultis, ſed gaſtari potius, tanq̃ ſarcinæ, alij ab hominibus, alij uero à iumentis. At me pedes ipſi geſtant quocūq; ſit opus. Egōq; & frigus tolerare ſufficio, & calorē pati: eāq; quæ Dij obtulerint, minime moleſte ferre: ideo uidelicet, quia miſer ſum. Vos uero propter hanc felicitatē nulla eſtis fortuna contenti: ſed omnium poenitet, ac præſentia ferre non poteſtis: abſentia deſyderatis, hyeme quidem optantes æſtatē, æſtate rursus hyemē: atq; in calore frigus, in frigore uiciſſim calorem: quēadmodū ægrotañtes, moroſi ſemper & queruli: quod in illis quidē facit morbus, in uobis uero mores. Atq; hæc ita quū ſint: jam nos in uitam ueſtram traducere æquū cenſetis, noſtramq; corrumpere: quū ſæpe male conſulta ſint, quæ facitis,

facitis, ipsiſq; ſitis in ueſtris ipſorum negocijs minime circūſpecti: nihilq; eorum iudicio ac ratione, ſed cōſuetudine cupiditatis faciatis. Quāobrem nihil proſecto differtis uos: ab his qui torrente feruntur. Illi quippe quocunq; fluxus intenderit, eo rapiuntur: & uos itidē quocunq; libidines. At ſimiliter quidem uobiſcum agitur: ut cum quodam qui equum inſanum aſcenderat. Equus igitur uirum corripuens abſtulit. Hic uero amplius iam deſilere equo corrente non poterat. Quidam uero quum occuriſſet ei: rogauit quonā tenderet? Hic reſpondit: quocūq; huic uidetur, equum demōſtrans. Quod ſi uos quiſq; roget, quo feramini: ſi uerum uultis, dicere, dicetis in uniuerſum quidem quocūq; uideatur affectibus: ſigillatim uero, interdū quocū uoluptatibus: interdum quocūq; ambitioni: interdum rurfus quo lucri ſtudio. Quin interdum ira, interdum metus, interdum aliud quippiam huiuſmodi uos auferre uidetur. Neq; enim unum duntaxat equum uos, ſed multos inſilientes, nunc hunc, nunc illum, furioſos quidem omēs auehimi. Auferunt ergo uos in barathrum, ac prærupta. Vos tamen priuſq; cadatis caſuros uos eſſe nescitis: at hoc detritum pallium quod uos ridetis comāq; habitusq; meus tantam habet uim, ut uitā mihi quietam præbeat: utq; agam quicquid uolo, uerſetq; cum quibus uolo. Nempe ex indoctis, atq; ineruditis hominibus nemo me adire uoluerit, ob hunc habitum. At

AA molles

molles etiam qui sunt adhuc admodum procul deducunt. Congrediuntur uero scitissimi atque modestissimi: & qui uirtutem cupiunt, hi potissimum congre-
duntur mecum: horum ego consuetudine delector. Eorum uero fores qui homines uocantur, non obseruatum co-
ronas aureas ac purpuram pro fastu habeo: atque homi-
nes ipsos derideo. At ut cultum hunc intelligas: non bo-
nos modo uiros, sed ipsos etiam deos decere: atque eum-
deinde, si libet, irrideas: deorum statuas considera: utri-
uideantur uobis ne, an mihi similiore: neque Græcorum
solum: sed barbarorum etiam templa circumspicias:
utrum ipsi dii, ut ego, comati, barbatique sunt: an quemad-
modum uos, rasi finguntur atque pinguntur. Quin pluri-
mos etiam sine tunicis conspicias: ut me nunc esse ui-
des. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitum
nitio dare: quum deos etiam decere uideatur?

L V C I A N I C Y N I C I
T H O M A M O R O
I N T E R P R E
T E, F I N I S.

MENIPPVS SIVE

NECROMANTIA LVCIANI THO

MA MORO INTERPRETE:

MENIPPVS, PHILONIDES.

MENIPPVS.

ALVE atrium, domusq; ue
stibulum meæ:

Vt te lubens aspicio luctu
redditus.

PHILO. Nū nam hic Me-
nippus est canis ille? Non
herde alius: nisi ego forte
ad Menippos omneis hal-
lucinor. At quid sibi uult ha-

bitus huius insolentia? daua, lyra, leonis exuuiæ? Ad-
eundus tamen est. Salue Menippe. Vnde nobis adue-
nisti? diu est quod in urbe non uidimus. MENIP.

Adsum reuersus mortuorum è latibulis,

Foribusq; tristium tenebrarum nigris:

Manes ubi inferi manent superis procul.

PHILO. O Hercules clam nobis Menippus uita fun-
ctus est: reuixitq; denuo? MENIP.

Non, sed me adhuc uiuū recepit tartarus.

PHILO. Quænam causa tibi fuit nouæ huius atq; in-
credibilis uitæ? MENIP.

AA 2 Iuuenta

Iuuenta me incitauit, atq; audacia:

Quàm pro iuuenta haud paululum impotentior.

PHILO. Siste o beate Tragica: & ab iambis descen-
dens sic potius simpliciter eloquere: quamnam hæc ue-
stis: quæ causa tibi itineris inferni fuit: quū alioqui neq;
iucunda neq; delectabilis sit uia? MENIP.

Res dilecte grauis me infernas egit ad umbras.

Consulerem manes ut uatis Tiresiai.

PHILO. Atqui deliras: alioqui non hoc pacto caneres
apud amicos confarcinatis uersibus. MENIP. Ne mire-
ris amice: nuper enim cum Euripide atq; Homero uer-
satus, nescio quo pacto uersibus sic impletus sum: ut
numeri mihi in os sua sponte confluant. Verum dic mi-
hi quo pacto res humanæ hic se habent in terris? & qd
nam in urbe agitur? PHILO. Nihil noui. Sed quemad-
modum prius actitabant: rapiunt, peierant, foenerant,
usuras colligunt. MENIP. O miseri atq; infelices. Nesci-
unt enim, qualia de nostris rebus nuper apud inferos
decreta sunt: qualesq; forte iacti sunt in diuites istos
calculi: per quos Cerberum nullo pacto poterunt efflu-
gere. PHILO. Quid ais? Noui ne aliquid apud inferos
nostris de rebus decretum est? MENIP. Per Iouem: &
quidem multa uerum prodere non licet: neq; arcana
quæ sunt reuelare: ne quis forte nos apud Rhadaman-
thum impietatis accuset. PHILO. Nequaquæ Menippe
per Iouem, ne amico sermonem hunc inuideas. Nam
apud ho

apud hominem tacendi gnarum, & initiatū præterea
 sacris edifferes. MENIP. Dura profecto iubes, & neuti-
 q̃ tuta: uerum tui gratia tamen audendum est. Decre-
 tum est ergo: diuites istos ac pecuniosos aurum tanq̃
 Danaen seruantes abstrusum. PHILO. Ne prius o bea-
 te quæ sunt decreta dixeris: q̃ ea percurras om̃ia quæ
 abs te audire libentissime uelim: Quæ uidelicet descen-
 sus causa fuerit: quis itineris dux: deinde ex ordine, &
 quæ illic uideris, & quæ audieris om̃ia. Verisimile est
 em̃ te, quū res pulchras uidendi curiosus sis, eorū quæ
 uisu aut auditu digna uidebant nihil omnino præter
 misisse. MENIP. Parendū etiā in his tibi est. Nā quid
 facias, urgēte amico? Ac primum sanē tibi expediam,
 quæ res animum meum ad hunc descensum impu-
 lerint. Ego igitur quum adhuc puer essem: audirem q̃
 Homerum atq̃ Hesiodum, seditiones ac bella canen-
 tes: non semideorum modo, sed ipsorum etiam deorū,
 adulteria quoq̃, uiolentias, rapinas, supplicia, patrum
 expulsionēs, & fratrum & sororū nuptias. Hæc me her-
 cle om̃ia bona pulchrāq̃ putabam, & studiosē erga ea
 afficiebar. Post q̃ uero in uirilem iam ætatem perueni-
 rem: hic leges rursus iubētes audio poetis apprimē cō-
 traria, neq̃ uidelicet adulteria committere, neq̃ seditio-
 nes mouere, neq̃ rapinas exercere. Hic igit̃ hæsitabun-
 dus cōstiti: incertus om̃ino quo me pacto gererē. Neq̃
 enim deos unq̃ putauī mœchaturus, aut seditiones

inuicem fuisse moturos: nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent. Neque rursus legumlatores his aduersa iussuros: nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur in dubio eram: uisum est mihi philosophos istos adire, atque his me in manus dedere, rogareque uti me utcumque liberet uterentur: uitaeque uiam aliquam simplicem ac certam ostenderent. Haec igitur mecum reputans ad eos uenio: imprudens profecto, quod me ex fumo (ut aiunt) in flammam conicerem. Apud enim hos maxime diligenter obseruans summam repperi ignorantiam, omniaque magis incerta: adeo, ut praeter his ilico mihi uel idiotarum uita iam aurea uideretur. Alius etenim soli me iussit uoluptati studere, atque ad eum scopum uniuersum uitae cursum dirigere. In eo ipsam sitam esse felicitatem. Alius rursus omnino laborare, corpusque siti, uigiliis, ac squalore subigere, misere semper adfectum, contumeliisque obnoxium assidue: Hesiodi sedulo inculcans celebria illa de uirtute carmina, & sudorum uidelicet, & ac diuine in uertice motus ascensum. Alius continere iubet pecunias, earumque possessionem indifferenter putare. Alius contra bonas ipsas etiam diuitias esse pronunciat. De mundo uero quid dicam? de quo ideas incorporeas, substantias, athomos, & inane, actalem quandam pugnantium inuicem nominum turbam in die audiebam: & quod absurdorum omnium maxime fuit absurdum, de contrariis unusquisque quem diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles adferre.

adfererebatur nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idē
 prorsus esse contenderent, contra quicquid hinc potue-
 rim, atque id: quum tamen manifeste cognoscerem fieri
 nunquam posse: ut eadē res calida simul frigidaque sit. Pro-
 sum igitur tale quiddam mihi accidebat, quale solet dor-
 mitantibus, ut interdum capite annuerem, interdum co-
 tra abnuerem. Præterea quod multo erat istis absur-
 dius, uitam eorum diligenter obseruans, comperi eam cum
 ipsorum uerbis præceptisque summopere pugnare. Eos
 enim qui spernendam censebāt pecuniam, auarissime
 conspexi colligendis diuitiis inhiare, de fœnore litigan-
 tes, pro mercede docētes. Omnia denique nūmorū gra-
 tia tolerantes. Si uero qui gloriā uerbis aspernabantur,
 oēm uitæ suæ rationē in gloriā referebāt. Voluptatem
 rursus oēs fermē palā incessebāt. Clanculū uero ad eā
 solā libēter cōfluebant. Ergo hac quoque spe frustratus
 magis adhuc ægre molestēque tuli. Aliquantulū tamen
 inde memet consolabar: quod una cum multis & sapien-
 tibus & celeberrimis uiris ipse insipiensque essem, atque ue-
 re adhuc ignarus oberrare. Peruigilanti mihi tādē, atque
 hisce de rebus mecum cogitati, uenit in mētē: ut Babylonē
 pfecti magorum aliquē ex Zoroastri discipulis ac succes-
 soribus cōuenire. Audierā siquidē eos inferni portas carmi-
 nibus quibusdā ac mysterijs aperire: & quē libuerit illuc
 tuto deducere, ac rursus inde reducere. Optie ergo me
 facturū putauī: si cum horū quopiā de descensu pacificus
 Tiresiā

Tiresiam Boeotium consulerem, ab eoque perdiscerem (quippe qui uates fuerit & sapiens) quae uita sit optima: quaeque sapientissimus quisque potissimum elegerit. Ac statim quidem exiliens quod poteram celerrime Babylonem uersus recta contendere. Quo quum uenio, diuersor apud Chaldaeorum quendam hominem certe sapientem, atque arte mirabilem: coma quidem canum, ad modumque promissa barba uenerabilem. Nomen autem illi fuit Mithrobarzanes. Orans igitur obsecransque uix exorauit: ut quauis mercede uellet, in illam me uiam deduceret. At tandem homo me suscipiens primum quidem dies novem ac uiginti cum luna simul incipiens abluit ad Euphratem: mane solem orientem uersus perducens, ac sermonem quempiam longum mussitans: quem non admodum exaudiebam. Nam (quod in certamine praecones inepti solent) uolubile quiddam atque incertum proferebat, nisi quod quosdam uisus est inuocare daemones. Post illam igitur incantationem ter mihi in uultum spuens deducit rursus, oculos nusquam in obuium quenquam deflectens. Et cibus quidem nobis glandes erant, potus autem lac atque mulsum & Choespi lympa: lectus uero in herba sub dio fuit. At postquam iam preparati satis hac dieta sumus, medio noctis silentio ad Tigridem me fluvium ducens, purgavit simul atque absterxit: facemque lustravit ac squilla: tum pluribus itidem alijs: & magicum simul illud carmen submurmurans, dein

rans, deinde totum me iam incantans, ac ne a spectris
 læderer circumiens, reducit domum, ita ut eram recipro-
 cantem, ac reliquum iam nauigationi dedimus. Ipse
 igitur magicam quandam uestem induit, Medorum
 uesti ut plurimū similem, ac me quidem his, quæ uides
 ornauit, claua uidelicet, ac leonis exuujs, atq; insuper
 lyra. Iussit præterea ut nomen si quis me roget Menip-
 pum quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlysem, aut
 Orpheū. PHILO. Quid ita o Menippe? necq; em̄ cau-
 sam aut habitus, aut nominis intelligo. MENIPPVS.
 Atqui perspicuum id quidem est, ac neutiq; arcanum.
 Nam hi qui ante nos ad inferos olim uiui descēderant,
 putauit si me his, assimilaret, fore ut facilius Aeaci cu-
 stodias fallerem, atq; nullo prohibente transire, utpote
 notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur
 dies apparuit, quum nos flumen ingressi in recessum
 incumbimus. Parata siquidem ab illo fuerant, cymba,
 sacrificia, mulsa, & in id mysterium deniq; quibuscunq;
 opus erat. Hæc postq; ergo quæ prompta erant impo-
 suimus, tum nos quoq; anxij, ac uagientium more la-
 chrymantes ingredimur, atq; aliquantisper quidem in
 fluuio ferimur, deinde in sylvam delati sumus, ac lacum
 quendam in quē Euphrates conditur. Tum hoc quoq;
 transmissio, in regionem quandam peruenimus solam.
 syluofam atq; opacam, in quā descendentes (præibat
 enim Mithrobarzanes) & puteum effodimus, & oues
 BB iugulamus.

iugulamus, & foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facem tenens, haud amplius iam summisso murmure, sed uoce quæ poterat maxima clamitans, dæmones simul omnes conuocat, Poenas, Erinnes, Hecatem nocturnam, excelsamque Proserpinam, simulque polysyllaba quædam nomina barbara, atque ignota commiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solum ducere, ac porro Cerberi latratus audiri, & iam res planè tristis ac mœsta fuit, Vmbrarum autem timuit rex imis sedibus Orcus. Ac protinus quidem inferiorum patebant pleraque, lacus pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum descendentes hiatus Rhadamanthum propemodum metu, reperimus extinctum. Ac Cerberus primum quidem latrabat commouitque sese. At quum ego lyram celeberrime correptam pulsassem, cantu statim sopitus obdormit, deinde posteaque ad lacum uenimus, tranare ferè non licuit. Iam enim onustum erat nauigium, & eiulatu certe plenum. Vulnerati quippe interea nauigabant omnes, hic femur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus, usque adeo, ut mihi certe ex bello quopiam adesse uiderentur. At optimus Charon quum leonis uideret exuias, esse me ratus Herculem recepit, transque uexit libens, tum exeuntibus quoque nobis monstrauit semitam. Sed quoniam iam eramus in tenebris, præcedit quidem Mithrobarzanes, ego autem à tergo continuis illi comes adhæreo, quoad in pratum quoddam

quoddam uenimus maximū, asphodelo consitum, ubi circumfusæ undiq; mortuorū stridulæ nos sequuntur, umbræ. Tum paulo procedētes longius ad ipsum Minois tribunal accessimus. Erat ipse quidē in folio forte quodam sublimi sedens. Astabant autem illi Poenæ, Tortores, mali Genij, Furia. Ex altera parte plurimi quidā adducti sunt ex ordine longa fune uincti. Dicebantur autē adulteri, lenones, mœchi, homicidæ, adulatores, sycophantæ, actalis hominum turba quiduis in uita patrantium. Seorsum autem diuites ac foeneratores prodibant pallidi, uentricosi, ac podagrici, quorum quisq; trabe uinctus erat, ferri pondere duorū talentorum imposito. Nos igitur astantes, & quæ fiunt omnia conspiciamus, & quæ dicuntur auscultamus. Accusant autē noui quidam atq; admirabiles rhetores. PHILO. Quinam ergo hi per Iouem sunt, ac ne isthuc quidem te pigeat dicere. MENIP. Vmbras ne unq; istas nosti, quas opposita soli reddunt corpora? PHILO. Quid nunc? MENIP. Hæ nos igitur quum primū functi uita sumus accusant, testantur, atq; redarguunt, quicquid in uita peccauimus, & sanè quædam ex his digne admodum fide uident, utpote nobiscum uersatæ semper, nostrisq; nusquam digressæ corporibus. Minos igitur curiose quemlibet examinans impiorum, relegabat in coetum, poenas ibi sceleribus suis dignas luiturum. In hos præcipue tamen incenditur, quos opes dum uiuerent, ac

BB 2 dignitates

dignitates inflauerant, quicq̃ adorari se ferè expectabant, nimirum perituram eorum superbiam fastumq̃ detestatus, quippe qui non meminissent mortales ipsi quum sint, sese bona quoq̃ mortalia consequutos. At nunc splendida illa exuti omnia diuitias inquā, genus, munia, nudi ac uultu demisso steterunt tanq̃ somniū quoddam humanam hanc felicitatem recogitantes, adeo ut hæc dum conspicerer nimis q̃ delectatus fuerim. Et si quem eorum forte agnoueram accessi, atq̃ in aurem silenter admonui, qualis in uita fuerat, quanto perēq̃ fuerat inflatus, tum quum plurimi mane fores eius obsidentes pulsi interim exdusiq̃ à famulis illius expectabant egressum. At ipse uix tandē illis exorians puniceus, aureus, aut uersicolor, felices ac beatos se facturum salutantes putabat, si pectus dextra mœ porrigens, permetteret osculandam. Illi uero audientes ista moleste ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam. Quippe Dionysium Siciliae tyrannū multis & atrocibus criminibus & à Dione accusatū, & graui Stoicorū testimonio conuictum, Cyreneus Aristippus interueniens: Nam illum ualde suspiciunt inferi, eiusq̃ plurimum ibi ualet autoritas, fermè iam Chimærae alligatum absoluit à pœna, asserens illum eruditum nonnullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à tribunali discedētes, ad supplicij locum peruenimus. Vbi o amice & multa, & miserāda audire simul, ac spectare liquisset.

lituisset. Nam simul & flagrorū sonus auditur, & eiulatus hominū in igne flagrantium, tum rotæ & tormenta, catenæ, Cerberus lacerat, Chimæra dilaniat, crucianturq; pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diuites, & iam scelerum omnes poenitebat. Et quosdam quidem eorum, dum intuemur, agnouimus, uidelicet qui nuper è uita discesserant. At hi se pudentes tum occulebant, nostróq; subtrahebant aspectui, aut si nos aliquando respiciebant, id seruiliter admodū abiectéq; faciebant, atq; hi quidem q̄ olim putas onerosi, fastosicq; in uita. At pauperibus malorum dimidium remittebatur, & quum interquieuissent, denuo repetebantur ad pœnam. Sed illa quoq; quæ fabulis feruntur aspexi, Ixionem, Sisyphum, Phrygiúmq; grauius affectum Tantalum, genitúmq; terra Tytium, Dñi boni, quantum. Integrum stratus agrum occupabat. Hos tandem prætereuntes, in campum uenimus Acherusium, ubi semideos, heroidasq; reperimus, atq; aliam simul mortuorū turbam in gentes, tribusq; dispositam, alios quidem uetulos, quosdam ac marcidos, atq; (ut Homerus ait) euanidos, alios uero iuueniles & integros, & hos potissimum ob illam condiendi efficaciam Aegyptios. Verum dignoscere quemlibet haud proclive fuit, adeo nudatis ossibus omnes erant inuicē simillimi, nisi q; uix tandem eos diu intendentes agnouimus. Quippe confecti cōsidebant obscuri atq; igno-

biles, nullumq; seruantes amplius pristinae formae ne-
stigium. Cum igitur multi simul ossei consisterent, inui-
cem omnino similes, qui terrificum quiddā per cauos
oculorum orbis transpicerent, dentesq; nudos osten-
derent, haesitabam certe mecum, quonam signo Ther-
sitem à Nireo illo formoso discernerem, aut mendicum.
Irum à Pheacum rege, aut Pyrrhiam coquum ab Aga-
memnone. Quippe quibus iam nihil ueteris perman-
sit indicij, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia,
nullis inscripta titulis, nulliq; unq; dinoscenda. Hæc
igitur spectanti mihi, persimilis hominū uita pompæ
quipiam longæ uidebat, cui præsit ac disponat quæq;
fortuna, ex his qui pompam agunt diuersos, uariosq;
quicq; habitus accommodans. Alium siquidem fortuna
deligens regijs ornat insignibus, & tiaram imponens,
& satellites addens, & caput diademate coronans. Aliū
serui rursus ornatum induit, hunc formosum effigiat,
hunc deformem atq; deridiculum fingit. Nam omni-
genum, ut opinor, debet esse spectaculum. Quin habi-
tus quorundam plerumq; in media quoq; pompa de-
mutat, neq; perpetuo eodem sinit ordine, cultuq; pro-
gredi, quo prodierant. Sed ornatu cōmutato Croesum
quidē coegit serui, captiuiq; uestes induere. Meandriū
autem olim inter seruos incedentē, Polycratis uicissim
ornat tyrannide. Et aliquantisper quidē eo cultu per-
mittit uti, uerum ubi iam pompæ tempus præterijt, ap-
paratum

paratum quisq; restituens, & cum corpore simul exutus amictu, qualis ante fuit efficitur, nihilo à uicino differens. Quidam tamen ob inscitiam, quum suos fortuna cultus exigit, ægreferunt atq; indignantur, tanq; propriis quibusdam bonis priuati, ac nō potius alienis, quibus paulisper utebantur, exuti. Quin in scena quoq; uidisse te plerumq; puto histriones istos tragicos, qui (ut fabulæ ratio poscit) modo Creontes, modo Priami fiunt, aut Agamemnones. Idemq; (si fors tulerit) paulo ante tam grauitur Cecropis, aut Erechthei formā imitatus, paulo postea seruus, poeta iubente, progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quisq; auratas illas uestes exutus, personā deponens, & ab altis illis crepidis descendens, pauper atq; humilis obambulat, haud ampli⁹ Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon Menecæi filius, sed Polus filius Charidei Suniensis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic se mortalium res habent, quemadmodum mihi tum spectanti uidebatur. PHILO. Dic mihi Menippe, isti qui magnificos, altosq; tumulos habent super terram, & columnas, imagines, titulos, nihilo ne sunt apud inferos plebeis quibuslibet umbris honoratiores? MENIP. Nugaris tu quidē, nam si uidisses Mausolum, Carem illum dico Pyramide celebrem, fat scio, nunq; ridere desisses, ita in antrum quoddā abstrusum despectim abiectus est, in reliqua mortuorum turba delitescens.

Hoc

Hoc tantum cōmodi mihi uidetur ex monumento re-
 ferre, q̃ imposito tanto pondere, laborat magis & pre-
 mitur. Nam cum Aeacus o amice locum cuiq̃ metitur,
 dat autē cui plurimū haud amplius pedem necesse est
 eo iacere contentū, seſeq̃ ad loci modum cōtrahere. At
 uehementius multo riſiſſes, opinor, ſi reges hoſce no-
 ſtros, ſatrapaſq̃ uidiſſes apud eos mendicantes, & aut
 ſaſſamenta uendentes, aut primas ipſas literas, urgente
 inopia profitentes, & quēadmodū cōtumelijs à quouis
 afficiantur, atq̃ in faciem cædantur, perinde atq̃ uiliſſi-
 ma mancipia. Itaq̃ Philippum Macedonē cōſpicatus,
 cōtinere me certe nō potui. Oſtenſus eſt mihi in angu-
 lo quodam detritos calceos mercede reſarciens. Quin
 alios præterea multos erat uidere mēdicantes in triuijs,
 Xerxes uidelicet, Darios, ac Polycrates. PHILO. Admi-
 randa narras iſta de regibus, penēq̃ incredibilia. Socra-
 tes autē quid facit? ac Diogenes, & ſi quis eſt ſapientū
 alius? MENIP. Socrates proſecto etiam ibi obuerſat̃,
 omēſq̃ redarguit. Verſant̃ autē cum illo Palamedes,
 Vlyſſes, & Neſtor, & quiſquis eſt alius inter defunctoſ
 garrulus. Inſtant̃ autē illi etiam nū, atq̃ intumeſcūt ex
 hauſto ueneno crura. At optimus Diogenes Sardana-
 palo uicinus Aſſyrio, Midæq̃ Phrygio, atq̃ alijs item
 pluribus ex iſtorū ſumptuoſorū numero, manet, quoſ
 quū eiulantes audit; ueteris fortunæ magnitudinē re-
 cogitantes, & ridet, & delectatur, ac ſupinus cubans, uſ
 plurimum

plurimū cantat: aspera nimis atq; iniucūda uoce illorū
 eiulatus obscurans: adeo, ut id agreferentes nec Dioge
 nem ferre ualentes, de mutanda sede deliberent. PHIL.
 De his iam satis quidem: ceterū quodnam illud decre
 tum est, quod initio dixeras aduersus diuites esse sanc
 tum? MENIP. Bene admones. Nescio enim quo pacto
 quū hac de re dicere proposuissem, ab instituto sermo
 ne procul aberrauī. Dum igitur ibi uersabar, magistra
 tus concionē aduocauerunt: his uidelicet de rebus, quæ
 in cōmune conducerent. Conspiciens ergo multos con
 currere: me quoq; cum illis simul immiscēs: unus de nu
 mero eorum qui in concione aderant, efficior. Agitata
 sunt igit & alia multa. Postremo uero de diuitibus ne
 gocium: in quos posteaq; plurima fuissent obiecta, uio
 lentia, superbia, fastus, iniuriæ: assurgens tandem ex po
 pulo, primas quidam, huiusmodi decretum legit. Quo
 niam, inquit, multa diuites perpetrant in uita rapien
 tes, ac uim inferentes, inopesq; omni modo despectui
 habentes: Curia, Populóq; uisum est: ut quū functi ui
 ta fuerint, corpora quidem eorū poenas cum alijs sce
 latorum corporibus luant: animæ uero sursum remissæ
 in uitam, in asinos demigrent, donec in tali rerum statu
 quinquies ac uicies decē annorū milia trāsegerint, asini
 semp ex asinis renati, onera ferētes, atq; à pauperibus
 agitati. Dein ut liceat illis è uita excedere. Hāc sententiā
 dixit Caluarius: patre Aridello, patria Manicēsis, tribu

Stygiana. Hæc igitur lege recitata, approbauerunt principes, sciuit plebs, adfremuit Proserpina, allatrauit Cerberus: sic enim rata quæ inferi statuunt, autenticæ fiunt. Quæ igitur in cōcione agebātur, erāt huiusmodi. Tum ego statim, cuius gratia uenerā, Tiresiam adeo: atque illi re, uti erat, ordine narrata, supplicauit: ut mihi diceret, quodnam optimū uitæ genus putaret. Hic uero subridēs (est autē seniculus quispiā cæcus, pallidus, uoce gracili) o fili, inquit, causam tuæ perplexitatis scio à sapiētibus istis profectā, haudquaquam idē inuicē isdē de rebus sentientibus: uerū haud fas est id tibi proloqui: liquidem quod Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquit, o patercule: sed dic amabo, neque me contēnas, qui in uita te etiā ipso cæcior oberro. Abducēs ergo me, procul ab alijs auferēs, ad aures mihi inclinās: Optima est, inquit, idiotarū, priuatorūque uita, ac prudentissima. Quāobrem ab hac uanissima sublimiū cōsideratiōe desistēs. Mitte principia semp ac fines inquirere, & uafros hosce syllogismos despuēs, atque id genus omnia nugæ æstimās, hoc solū in tota uita psequere: ut præsentibus bene cōpositis minime curiosus, nulla re sollicitus, quam plurimū potes hilaris uitā, ridensque traducas. Hæc quū dixisset, rursus Asphodelorū in pratū sese corripuit. Ego igitur (nā & nūc uesper erat) age, inquā, o Mithrobarzane quid cunctamur: ac nō hinc rursus abimus in uitā. Ad hæc ille: con fide, inquit, o Menippe: breuē quippe, facileque tibi mon

strabo

strabo semitā:& me protinus abducēs in regionē quan-
dam magis priore tenebricosam, manu paul ostendēs
subobscurū, tenuēq;, ac ueluti per rimā influens lumē:
Illud, inquit, Trophoni templū est, atq; illac ad inferos
ē Bœotia descēdīs, hac ascēdas, atq; ilico fueris in Græ-
cia. Ego igit hoc sermone gauisus, salutato Mago diffi-
cile admodum per angustas antri fauces subrepens, ne-
scio quo pacto, in Lebadiam perueni.

NECROMANTIAE SEV MENIPPI LVCIANI

THOMA MORO INTERPRETE, FINIS.

LVCIANI PHILO-

PSEVDOS SIVE INCREDVLVS, THO-

MA MORO INTERPRETE.

Personæ, TYCHIADES ac PHILOCLES.

TYCHIADES.

OTES mihi Philodes dice-
re: quidnā id tandē sit: quod
multos in mentiendi cupidi-
tatē adducit: ut pariter gau-
deāt, quū & ipsi nihil sani lo-
quūtur, & his q; talia narrāt,
maxime animū intendant.
PHIL. Multa Tychiade sunt
quæ nōnullos mortales men-
tiri cōpellunt, quia in rem uident cōducere. TYC. Nihil
CC 2 ad rem

ad rem hæc (ut aiunt) neq; eñ de his rogabam, qui quũ
usus postulat, mentiũtur: uenia nimirum hi, imo laude
pleriq; eorũ digni sunt: quicunq; uel hostes fefellerunt,
uel ad salutem tali quopiã pharmaco usi sunt in necessi
tatibus. Cuiusmodi multa Vlysses etiam fecit: ut & uitã
suam, & sociorũ reditum redimeret. Sed de illis uir opti
me dico: qui nulla necessitate mendaciũ ipsum ueritati
longe anteponunt, ipsa re uidelicet delectati, atq; in ea
sine ulla idonea occasione uersati. Isti ergo scire cupio,
cuius cõmodi gratia istud agunt. PHIL. An alicubi ta
les aliquos iam deprehēdisti, quibus hæc insita sit men
tiendi libido? TYC. Et quidem admodũ multi sunt hu
iusmodi. PHIL. Quid aliud ergo in causa sit, quod men
tiuntur, nisi demētia? Siquidem rem pessimã, optimi lo
co præoptāt. TYC. Hoc nihil est. Nam ego tibi multos
ostēderim ad cætera prudentes, ac sapientia mirabili:
nescio tamen quo pacto captos hoc malo, mendaciũq;
studiosos: adeo ut ego certe moleste ferã, quod uiri ta
les, omnibus cæteris in rebus optimi: gaudent tamen &
se, & eos in quos inciderint, fallere. Nam ueteres illi, id
quod tibi notius est q̃ mihi, Herodotus, Ctesiasq; Cni
dus, atq; his superiores, deniq; Homerus ipse, uiri cele
bres, mendacijs etiam scriptis utebantur: ut non solum
eos fallerent, à quibus tunc audiebãtur: uerum usq; ad
nos etiã mendaciũ per manus traditum perueniret, in
pulcherrimis uersibus, metrisq; seruatiũ. Me ergo sæpe
illorum

illorū uersuū nomine subiūt pudor: siquando cæli sectio-
nem, ac Promethei uincula recensent: gigantumq; rebel-
lionem: atq; omnē illam de inferis tragœdiam. Et quo
pacto ob amorem Iuppiter in taurum & cygnū uersus
sit: & quemadmodū ex muliere quispiam in auiculam,
ursamue mutatus sit. Pegasus præterea, Chimæasque
& Gorgonas, ac Cycopas: atq; id genus omnia, admo-
dum absurdas, monstrosasq; fabulas: & quæ mētes affi-
cere puerorū queant, qui laruam adhuc, lamiamq; me-
tuunt. Quancūq; poetica, sint fortasse tolerabilia. At ur-
bes iam, gentesq; totas una uoce ac publicitus mentiri:
an non hoc ridiculum? Veluti quum Cretenses sepul-
chrū Iouis ostendere non pudet. Athenienses Erictho-
nium æditum ē terra ferunt, primosq; illos homines in
Attica olerum more ex terra emerisse. Hi tamē multo
uerecūdiores q̃ Thebani: qui ex serpentis dentibus sa-
tios quosdā progerminasse narrant: quod siquis hæc
quū sint ridicula, uera esse nō credat: sed ea prudēter ex-
aminās, Chorebi cuiuspiā, aut Margitæ existimet esse:
siquis aut Triptolemū credat in alatis draconib⁹ p̃ aerē
uectū esse: aut Pana quendā ex Arcadia in Marathonē
uenisse auxilio: uel Orithyā à Borea raptā esse: impi⁹
nimirum hic atq; insanus uideatur eis: quippe qui tam
manifesta uerāq; non credat, usq; adeo obtinet menda-
cium, PHIL. At Poetis Tychiade, urbibusq; fuerit for-
tassis ignoscendum. Nam illi delectationem illam quæ

ex fabula proficiscitur: ut quæ maxima sit illecebra, poematibus suis immiscent, qua potissimum erga auditores opus habent. Athenienses uero, Thebanique, & si qui sunt alij, patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi figmentis conciliant: quod si quis fabulas auferat è Græcia, nihil obstitit quo minus earum narratores fame intereant, quando iam nemo futurus sit hospitum, qui uerum uel gratis audire uelit. At si qui nulla tali causa, gaudent tamen mendacio: hi omnino ridiculi merito uideantur. TYC. Recte dicis. Nam ego protinus ab Eucrate illo celebri uenio: ubi multa incredibilia ac fabulosa quum audissem, imo uero medio in sermone, discessi: non ferens narrationem tam supra fidem: sed me uelut furie quædam abegerunt, dum mostrosa multa atque absurda referret. PHIL. Atqui Tychiade, uir grauis Eucrates est, & nemo certe crediderit illum tam promissa barba uirum sexagenarium: & qui præterea sit plurimum in philosophia uersatus, sustinuisse ut alium quenquam audiret se presente mentientem, nedum ut ipse tale quicquam audeat. TYC. At nescis amice qualia referebat. Tum ea quæ constanter asseribat. Præterea quæ sancte in plerisque iurabat, admotis etiam filiis: adeo ut ego quum eum respicerem, uaria mecum cogitarem: interdum quidem illum insanire, neque animo constare: interdum uero ita cogitabam, fugisse me, quod impostor esset ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circutulisset, adeo absurda narrabat. PHIL. Quænam

nā illa (per lares) sunt Tychiade? Nā cupio cognoscere
quānam praeſtigiatūrā ſub tam lōga barba occuluerit.
TYC. Solebam quidem etiā aliās Philodes aliquoties
eum interuiſere, ſiquādo uidelicet multo ocio abunda-
rem. Hodie uero quū opus eſſet mihi conuento Leon-
thico (Eſt autem, ut ſcis, amicus mihi) edoctus à puero,
eum ſe ad Eucratem mane contuliſſe: ut eum morbi in-
ſpiciendi cauſa uiſeret, amborum nomine: nempe ut &
Leonthicum cōuenirem, & Eucratem uiderem: ignora-
ueram autē quod ægrotaret, ad eum prouenio. At Le-
onthicum ibi iam non inuenio. Nam paulo ante ut di-
cebant exiuerat: alios uero confertos reperio, in qui-
bus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus
Stoicus, & Ion: noſti uirum: illum dico, qui ex Platoni-
ca doctrina magnam ſui admirationem expectat: ut
qui ſolus mentem uiri deprehenderit, quicūq; eius ora-
cula alijs quoque, poſſit enarrare: uidet quos tibi uiros
nomiño, nimirum omni ſapientia atque omni uirtu-
te præditos: utpote ipſum ex quāque ſecta caput, reue-
rendos herde omnes, atque aſpectu propemodum ter-
ribiles. Aderat præterea medicus Antigonus: ut uſui in
morbo eſſet aduocatus opinor. Et melius iam habere
ſe uidebatur Eucrates. Ac morbus quidam ex familia-
ribus erat. Humor enim rurfus in pedes ei deſcende-
rat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta ſe iuſſit
uoce languidule remiſſa paululum, quum me conſpi-
ceret,

ceret: quanq̃ interim dum ingrederer, uociferantē eum ac uocem intendentē audieram. Tamē ego admodum curiose cauens ne pedes eius tangerem, ubi me uulgaribus istis uerbis purgaueram, quod eum ægrotare nesci uerim: quod ubi rescissem, curriculo uenerim: adsedi p̃pe: & illis quidem sermo iam de morbo erat, & quædā iam ante dixerant, quædam uero etiam tunc narrabāt. Præterea medicamenta quædā quisq̃ proferebat. Cleodemus igitur: Siquis ergo (inquit) sinistra manu tollēs humo mustelæ dentē, sic interfecta, ut ante dixi, in leonis pellem illigauerit, nuper excoriati: ac deinde circum crura posuerit, ilico sedatur dolor. Nō in leonis pellem (inquit) Dinomachus, ut ego audiui, sed in ceruæ poti⁹ scemellæ uirginis adhuc, & nōdum initæ: & res quidem magis est hoc pacto credibilis: uelox em̃ cerua est, maximeq̃ ualet pedibus. Et leo quidem fortis est: pinguedoq̃ eius ac manus dextra: piliq̃ qui recti è barba prominent, magnā uim obtinēt: siquis uti nouerit, cū proprio cuiq̃ carmine: at pedū curam minime pollicentur. Et ipse quoq̃, inquit Cleodemus, olim sic putabam ceruina pelle utendum: propterea quod cerua uelox esset. At nuper uir quidā Libycus peritus profecto in rebus huiusmodi contra me docuit, ceruis ostendens uelociiores esse leones: quippe qui eas, inquit, etiam persequendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanq̃ recte dixisset Libycus ille. Tum ego: Putatis, inquam, incantamenti

tamentis quibusdam sedari talia: aut foris admotis appendiculis quum intus malum grassetur. Riserūt hūc sermonem meum: & palam in me magnam damnabant amentiam: qui apertissimas res ignorarem: & quibus nemo qui sapiat, contradicat: quin sic se habeant. At medicus certe Antigonus delectari mihi uisus est hac rogatione mea. Iamdudum autē neglectui habitus fuerat, opinor, quum opem Eucrati ferre ex arte uellet: denunciāns uidelicet uino ut abstineret: atq; oleribus uelceretur: & uigorem animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridens interim. Quid ais, inquit, Tychiade: incredibile tibi uidetur esse: ut ex rebus huiuscemodi parentur quædam apud morbos remedia. Mihi certe uidetur inquā ego: nisi naribus adeo mucosus sim: ut credam ea quæ foris applicantur, nihilq; cum his quæ morbos excitant, intus cōmunicant: per uerbula tamen, ut dicitis, ac præstigiaturam operari: & quum appenduntur sanitates immittere, id profecto nunq̃ fieri possit: nec si quis uel in Nemei leonis pelle: sedecim mustelas integras insuerit. Ego profecto leonem ipsum è doloribus sæpe claudicantem uidi in uersa suūpsius pelle. Nimiū idiota es inquit Dinomachus, neq; unq̃ tibi curæ fuit: ut disceres quonam modo res istiusmodi aduersus morbos quum adhibētur conferunt: ac mihi uideris ne notissima quidem ista recepturus: febriū uidelicet istarum profligationes, quæ

certo quodam ambitu recurrunt, tum serpentū demul-
siones, ac bubonū sanationes, & cætera: quæcunq; an-
yis etiam iam faciunt, quod si illa fiunt omnia: quur tandē
non putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinitā
congeris, inquā, Dinomache clauumq; ut aiunt, clauo
extrudis. Neq; enim constat ea quæ cōmemoras, ei-
usmodi uī fieri. Quamobrem nisi reddita ratiōe persua-
seris primū natura fieri posse: ut febris, tumorq; uerea-
tur, aut nomen aliquod diuinum, aut dictiōē aliquā
barbaricam: ob idq; ex inguine fugiat: aniles adhuc fa-
bulæ sunt quæcunq; retulisti. Tu mihi uideris, inquit
Dinomachus, quū ista dicas, ne deos quidem esse cre-
dere. Si quidem putes fieri nō posse: ut per sacra nomi-
na remedia morbis adferātur. Hoc, inquā ego, uir opti-
me ne dixeris: nihil enim prohibet quo minus, etiam si
maxime dī sint, ista tamē sint uana. Ego uero & deos
colo & medelas eorum uideo & leuamenta quæ labo-
rantibus conferūt Pharmacis uidelicet, atq; arte medi-
ca restituentes. Itaq; Aesculapius ipse eiusq; posterī sa-
lutaria pharmaca admouentes medebantur ægrotis:
non leones, aut mustelas circūligantes. Mitte hunc (in-
quit) Ion. At ego uobis mirabile quiddā narrabo. Erā
adhuc adolescentulus: annos natus fermē quatuordec-
cim: quum quidam ad patrem meum uenit nunciāns
ei Midam uitis cultorem seruū, etiam alijs in rebus
robustum, atq; industriū, circa plenum iam forum a
uipera

uiperā morsum iacere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret palmites ac uallis circūplicaret: adrepentē bestiolam maximū ei pedis momordisse digitum. Tū illam quidem ilico aufugisse, & sese rursus in latebram condidisse. Illum uero eiulare perditum ē doloribus. Hæc ergo quum nunciarentur iam Midam ipsum uidebamus in lectica domū à conseruis adportari: inflatum totū, liuidum ac superficie tabefactū, uix iam spirantē. Pater ergo quū id moleste ferret amicorum quispian, inquit. Ego em̃ uirū quendā Babylonīū ex Chaldeis quos uocant protinus huc adducam: qui sanabit hominē: & ne diem narrando conterā: uenit Babylonius ac Midā restituit: effugato ex corpore ueneno quadam incantatione, & ad pedem eius appenso uirginis defunctæ lapillo: quē ē columna exciderat. Atq; istud quidē hætenus forsan mediocre fuerit. Tū Midas iā ipse sublato in q̃ allatus erat scabello, discessit in agrū, tantū potuit incantatio, & colūnaris ille lapis. At idem iste Babylonius alia præterea diuina plane fecit. Nempe in agrum profectus mane, quum pronunciaffet sacra quædam ex uetusto codice, septem nomina: sulphure ac face lustrato loco in orbē ter obambulans, serpentes omneis inuitos exciuit: qucūq; intra eā regionē erāt. Veniebāt ergo tāq; ad incatationē tracti, serpētes multi, atq; aspidēs, & uiperæ & cerastæ, & iaculi, phryniq; ac physali: relinquebat autē unus draco: annosus, pro-

reperere (ut opinor) ob senectam non ualens: qui nō fuerat audiens dicto. At magus. Non adsunt omnes inquit. Tum unum quendam ex serpentibus eum uidelicet qui natu minimus erat, selectum legatum mittebat ad draconem: ac paulo post uenit etiam ille. At postquam collecti constitissent Babylonius in eas insibulauit. Atque illi repente admodum omnes ab eius flatu incensī sunt: nobis interim admirantibus. Tum ego dic mihi inquam Ion. Serpens ille legatus, iuuenem illum dico: utrum manu perduxit draconem qui iam (ut ais) senectari: an ille baculum gestans innitebatur? Ludis tu quod dē inquit Cleodemus. At ego, qui & ipse quoque olim minus talia credebam quam nunc tu, putabam enim nulla ratione fieri posse, ut ea crederem: tamen quum uolantem primum cōspicerem: peregrinum illum barbarum (erat autem ut ferebant ex Hyperboreis) credidit ac uictus sum: quum tamen multum diuque repugnasset, nam quid facerem quum eū cernerem in aere uolantem, atque id interdū: ac super aquam ingredientem: atque per medium ignem incedentem: idque lente ac sensim? Tu ne inquam ego ista uidebas: uirum Hyperboreum uolantem: aut super aquas ambulantem: & maxime (inquit ille) carbatiuis indutum: quo calceamenti genere illi potissimum utuntur. Nam minutula ista, quid attinet referre: quaecumque fecit: quo pacto amores immiserit: ac daemones exegerit: mortuosque maridos in uicam

nitam reuocauerit: atq; Hecaten ipsam palam conspe-
ctibus exhibuerit: lunāq; è cælo detraxerit? Quin ego
uobis referam quæ ab eo fieri conspexi in Glaucia Ale-
xidis filio. Glaucias hic quū patris nuper defuncti sub-
stantiam suscepisset: Chrysidem amabat Demeneti fi-
liam: ac me quidem præceptore in disciplina utebatur:
ac nisi amor ille à studio deduxisset eū, uniuersam Peri-
pateticorum doctrinam perdidicisset: ut qui octo & de-
cem, quū esset annorum iam absoluerat analytica: rū-
p̄hysicam auscultationē in finē usq; percurrerat. Amo-
re tamen uictus, mihi rem omnem significat. Ego uero
quemadmodū par erat, quippe qui præceptor eram,
Hyperboreum illum magum ad eum duco: conductū
quatuor ilico minis in manum datis: oportebat enim
præparari quiddam ad sacrificia: tum sedecim præte-
rea: si Chryside potiretur. Ille uero crescentē obseruans
lunam (Nam tunc ut plurimum huiusmodi sacra pera-
guntur) fossam quum effodisset: in aperto quodam lo-
cō domus: sub dio circa mediam noctem, euocauit no-
bis primum quidem Anaxidem Glauciae patrem: ante
septem menses uita defunctum. Succēsebat autem ob
amorem senex, atq; indignabatur. Tandem tamen ei
permisit: ut amaret. Postea uero Hecaten quoq; edu-
xit: adferentem una cerberum: tū lunam detraxit mul-
tiforme quoddam spectaculum, & quod aliās aliud ap-
parebat. Primum quidem muliebrem formam refere-

DD ; bat: deinde

bat: deinde in uaccam formosam uertebatur. Postremo uero catula uidebatur. Hyperboreus ille tandem quū finxisset quēdam è luto Cupidinem, Abi, inquit, atq; huc perducas Chrysidem: ac lutum quidem protinus euolabat: paulopost autē affuit illa pulsans ostiū. Tum ingressa Glauciam complectitur: eum q̄p infanissime deperiens: & cum eo uersata est: quoad gallos canētes audiuius. Tum uero luna subuolabat in cælum, atq; Hecate subiit terram: ceteraq; spectra disparuerunt: & Chrysidem tandem emisimus circa ipsum fermè diluculum. Hæc Tychiades si cōspexisses, handqua q̄p amplius dubitasses, esse multa in carminib⁹ istis commoda. Bene dicis, inquā: ego credidissem equidem si uidissem ea: nunc uero ignoscendū mihi puto: si quālia uos uidetis, acute perspicere non possum: uerūtamen Chrysidem illam quā dicis noui: mulierem plane meretricem ac facilem: nec uideo sanè cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato magoq; ex Hyperboreis usq; atq; ipsa insup luna. Quippe quā uiginti drachmis ducere in Hyperboreos usq; potuisses. Mirifice em̄ sese offert ad hanc incantationē mulier. Et cōtrarium quiddam spectris istis habet. Nam ea quidem æris ferriue finoum si audierint fugiunt (nam id uos prædicatis) illa uero si argentum uspiam sonuerit accurrit ad tinnitū. Præterea ipsum etiam magū admiror: quod cū ditissimas mulieres in amorem sui possit elicere, atq; ab eis
solida

Solida talenta suscipere, is tamen ob quatuor minas ad modum tantilli lucelli auidus Glauciam amoris cōpotem fecerit. Ridicule facis, inquit Ion, qui nihil credis. Ego te libenter ergo rogauerim quid de his respondeas: qui dæmoniacos liberant erroribus: adeo manifeste spectra illa carminibus efficiunt? Atq; hæc me dicere non opus est: uerum omnes nouerunt: Syrus ille ex Palestina, qui harum rerum artifex est, q̃ multos mortales suscipiat: qui ad lunam concidant: oculosq; distorqueant: spumâq; os oppleant: quos tamen erigit ac sanos remittit: magna accepta mercede, diris eos malis liberâs. Etenim quum iacentibus instet, rogaueritq; unde sint in corpus ingressi: agrotus quidem ipse tacet, at dæmon uero respondet (aut lingua græca loquens, aut barbarica, aut undecunq; fuerit ipse) & quomodo & unde intrauit in hominē. Ille uero adiurans eum ac ni paruerit minitans etiam, expellit abigitq; dæmonē. Quin ego quoq; dæmonē quendam exeuntem uidi nigrum certe & colore fumidum. Non magnum erat, inquam, ego talia te Ion cernere: cui ipsæ etiam apparent Idææ, quas uestræ familiæ parens ostendit Plato: rem uidelicet spectatu tenuem, atque euandam: quantum ad nos homines lusciosos. Ita ne solus Ion, inquit Eucrates, istiusmodi uidit: ac non alij etiam multi inciderunt in dæmones: alij noctu, alij etiam interdiu? Ego profecto non semel, sed.

mel, sed millies iam talia conspexi: ac primum quidem turbabar ad ea: iam uero ob consuetudinem nihil nouū, aut prodigiosum mihi uidere uideor, maximēq; nūc ex quo anulū mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quāpiam sumpto, factū, carmenq; docuit nominibus multis plenum, nisi forte ne mihi quidem fidem sis habiturus Tychiade. Atqui fieri possit inquam: ut Eucrati nō credam Diuonis filio: uiro in primis sapienti ac libere, quæ sibi uidentur domi in priuato suo cum autoritate narrāti. Illud ergo de statua inquit Eucrates: quæ omībus q; in domo sunt singulis noctibus apparet: tū pueris, tū adolescētibus: tū senibus: hoc inquā nō à me dū taxat audieris: uerum etiā à nostris omnibus. De qua statua inquam ego. Nō uidisti (inquit) quum ingrederis statuam quandam in atrio collocatam: sanè q; pulchram: opus Demetrii: qui statuas humana spece fingere consueuit. Nonne illam dicis inquā quæ discū iacit: quæ inclinata est ad emissuri gestū reflexa in eam quæ discum fert: altero pede modice inflexo: quæ q; se erectura uidetur una cum iactu. Nō inquit: nam unū est ex Myronis operibus ille disci iactator: quem dicis. Sed nec eam quæ est ei proxima: eū loquor cui tenēs caput uinctū est: formosam illā. Nā id Polydetti opus est: uerū eas quæ à dextra sunt egredientibus omitte, inter quas & Tyrannicidæ illi stant: Critiæ Nesioræ plasmata: tu uero an nō ad aquā illā quæ influit quāpiam uidisti

uidisti uentre prominulo, caluam, seminudatam: uulſis quibuſdā barbæ pilis, inſignibus uenis: uero homini ſimillimā: Pelichus dux Corinthius eſſe uidetur. Per Io uem inquā uidi quandam à dextra Saturni quæ tenias coronaſq; aridas habebat: pectorēq; folia quādā inaurata. Ego, inquit Eucrates, ea inaurauī: quum me ſanaſſet triduo febre pereuntem. Erat ne igitur etiam medicus, inquā ego, optimus iſte Pelichus? Eſt, neq; ride, inquit Eucrates: alioqui homo te haud multo poſt inuadet. Noui ego certe quantum ualeat hæc, quā tu rides ſtatua. An non eiufdem putas eſſe immittere febres, in quos uoluerit quandoquidē potis eſt eiſcere? Propitia, inquā, placatāq; ſit hæc ſtatua mihi: quæ tantum ualeat. Quidnam ergo aliud facientem eam uiderunt omnes qui in domo ſunt? Quum primū nox eſt, inquit, hæc e baſe deſcendēs in qua ſteterat, in orbē totam domū circuit: omnes occurrunt ei interdum etiam canenti: nec quiſq; eſt quem unq; læſerit: diuertere tantū oportet. Illa uero præterit nihil intuentes inſeſtans: quū & lauat ſæpe: & tota nocte ludit. ut ex ipſo aquæ ſtreptu licet audire. Vide ergo, inquā ego: ne forte non Pelichus hæc ſtatua ſit: ſed Talus potius Cretenſis, qui apud Minoem fuiſſe dicitur. Nam & ille æreus quidam Cretæ cuſtos erat: quod niſi ex ære, nō autem ex ligno facta eſſet: nihil eam prohiberet: quum non opus Demetrii, ſed unā potius ex Dædalī machinis

EE eſſe uideat.

esse uideatur. E base nanq̃ (ut ais) etiam ista fugit. Vide, inquit, o Tychiade: ne te posthac scommatis huius pœniteat. Noui equidē ego quid illi euenerit: qui obolos surripuit: quos ei quoq̃ nouilunio suspēdimus. Prorsus atrociam, inquit Ion, oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat: quomodo ergo illum ultus est o Eucrates? Nam audire cupio: etiam si q̃ maxime Tychiades iste diffisurus est. Multi, inq̃t ille ad pedes eius oboli iacebant: aliāq̃ item numismata: quædam argentea ad crus eius affixa cæra: ac laminæ quoq̃ argenteæ: uota cuiusq̃, aut merces ob sanationem eius, qui ab eo liberatus esset, quum febre detincretur. At erat nobis seruus quidam Lybicus sceleratus, equorū curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulitq̃: digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primū reuersus intellexit sacrilegio se cōpilatū Pelichus: uide quo pacto sese ultus est, atq̃ furti p̃didit Libycū. Tota nocte atriū obambulabat in orbē miser: exire nō uolens, tanq̃ in Labyrinthū incidisset: quoad orta die iā deprehensus est: ea tenens quæ furto abstulerat: ac nūquidē cōprehensus plagas nō paucas recepit: nec tēporis multū superstes malus male periit, uapulans, ut dicebat, singulis noctibus: adeo ut uibices postridie apparerent in corpore. I nunc & post ista quoq̃ Tychiades Pelichum ride, ac me tanq̃ coætaneum Minoi iā delirare puta. At o Eucrates, inquam ego, q̃d diu æs erit æs ope-

des operisq; plastes Demetrius Alopecensis fuerit: qui non deos, sed homines fingere consuevit: Pelichi nunc statuā uerebor: quippe qui nec ipsum etiam uiuētē, si mihi minaretur, admodū timuissē. Ad hęc medicus Antiochus. Et mihi o Eucrates, inquit, Hippocrates areus est magnitudine fermē cubitali: qui tunc dū taxat quum lucerna extincta sit, totam in orbē domū ambit: perstrepens ac Pyxides euertens, Pharmacāq; cōmiscens, atq; ostia circūuertens: maximēq; si quādo sacrificia pratermittimus: quibus in singulos annos ei sacrificamus. Postulat ergo inquā ego etiā Hippocrates medicus iam: ut sibi sacrificetur: indignaturq; nisi in tēpore iustorum sacrificiorū epulis accipiat: quem nimirū decebat boni cōsulere: si quis ei libauerit, aut mulsum insperferit, aut caput coronauerit. Audi ergo, inquit Eucrates: istud certe etiā testibus pbauero, quod ante ānos quinq; uidi. Erat fermē uindemiae tēpus. Ego uero in agrum circa meridiē uindemiātū dimissis operarijs, in syluam solus abibam: cogitans interim quiddā atq; cōsyderans. At postq; in saltū perueni: canū primo latratus insonuit. Ego uero Mnasona filiū meū, cū aequalibus ueniētē: ludere uenariq; (quē admodū solebat) cōiiciebam. At res haudquaq; sic se habebat: uerum paulopost facto terrāmotu, sonōq; uelut è tonitru, mulierem aduenientem uideo terribilem: proceritate fermē semistadiali: habebat autem in sinistra faciem:

EE 2 in dextra

in dextra uero gladium uiginti circiter cubitorū. Et inferne quidē pedibus erat serpentinis, supne uero Gorgonem referens uultu uidelicet, atq; aspectus horroris pro coma quidem draconibus, tanq; cæsarie circūcincta: alijs collum amplectentibus, alijs etiam per humeros sparsis. Videte, inquit, amici quo pacto etiam inter narrandū exhorruī: & simul hæc dicens Eucrates, ostēdit omnibus brachiū sui setas erectas metu. Non ergo ac Dinomachus & Cleodemus uehemēter inhiantes auscultabant eum uiri senes, tanq; naribus traherentur adorantes apud sese tam incredibilem Colossū: mulierem semistadialē: giganteū quoddam Mormolociū. Ego uero considerabam interim: cuiusmodi erant hi qui cum iuuenibus sapientiæ nomine uersentur uulgōq; in admiratione habeantur: quum sola nimirū canicie barbāq; ab ipsis differant infantibus. Cæterum etiam illis ipsis facilius ductiles ad credēda mendacia. Dinomachus ergo, dic mihi inquit Eucrates: illi canes deæ, quanta magnitudine erāt? Elephantis, inquit, ille pceriores Indicis, nigri & ipsi hirsutiq; sordido squalidōq; uillo. Ego igit quū uiderē restiti, inuerso ptinus in interiorem digiti partem (quod Arabs mihi dederat) sigillo. Hecate ergo percusso draconicis illis pedibus solo, hiatus effecit maximum: & qui immani magnitudine penitus æquaret tartarum. Deinde paulo post abiit in eum desiliens. Ego uero præsentē animo,

porrecta

porrecta ceruice inclinatus. inspexi appressa arbore quapia: quæ uicina stabat: ne obortis mihi tenebris ac uertigine, in caput præceps inciderem: deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia: pyrphlegethontē lacū: Cerberum, manes, adeo ut quosdam etiam eorum agnoscerem. Patrem ergo meū manifeste cernebam adhuc his ipsis amictum, quibus eum sepeliuimus. Quid agebāt (inquit Ion) o Eucrates animæ? Quid aliud, inquit ille, quæ per tribus familiaſq; cum amicis cognatisq; uersantur: in Asphodelo collocati? Contradicant ergo etiā nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni eiusq; de anima rationibus. At tu nonne Socratem etiā ipsum Platonemq; uidebas inter manes? Socratem (inquit) uidi: neq; illum tamen euidenter: nisi quod inde conieci: quoniam caluus ac uentricosus erat. Platonem uero nō cognoui. Nam apud amicos nimirū uera fateri oportet. Simul ergo atq; ego omnia conspexi: & hiatus coñt: & ex famulis meis quidam quærentes me, atq; in his Pyrrhias hic, superuenere hiatu nondum plenē obducto, dic Pyrrhia: an nō uera narro? Per Iouē inquit Pyrrhias: & latratū audiui per hiatū: & ignis quidē à face mihi suffulgere uidebatur. Tum risi ego pfecto: teste latratū ignēq; in cumulū addēte. Tū Cleodemus: haud quæſ noua ista, inquit, neq; alijs inuisa uidisti. Nā & ipse haud ita pridē quū agrotarē tale quiddā cōspexi. Prospiciebat mihi curabatq; Antigonus hic: ac septi-

EE 3 ma dies.

ma dies erat. Febrisq; o qualis; incendio certe uehemē
 tior. Omnes ergo me relinquentes solum, clausis fori
 bus foris manebāt. Sic enim iusseras Antigone: si quo
 pacto possem obdormiscere. Tūc igitur astitit mihi iu
 uenis quidam uigila nti: pulcher admodum: ueste circū
 amictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatus
 quendam ducit ad inferos: sicuti ilico cognoui: Tanta
 lum quum uiderem ac Tityum Sisyphūq;. At cetera
 uobis quid cōmemorē? Postq; uero ad tribunal perue
 ni (Aderat autem & Aeacus, & Charon, Parcae q; atq;
 Erinnēs) quidam uelut rex (Pluto certe mihi uidebat)
 assedit singulorū nomina percēfens, qui morituri erāt:
 quos diem iam uitae praescriptum praeteriisse cōtigerat.
 Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc
 incanduit: & ad eum qui me ducebat, nondū illi cōplev
 tum est stamen, inquit. Abeat ergo. Tu uero fabrū De
 mylū adduciam siquidē ultra colū uiuit. Tū ego laetus
 recurrens, ipse quidē iam febre liber eram: denunciabā
 uero omnibus quod Demylus esset moriturus. Mane
 bat autē nobis in uicinia aegrotans, etiā ipse nōnihil ut
 renunciātū est. Ac paulpost audimus eiulatū eorū qui
 lugebant eum. Quid miri est, inquit Antigonus? Ego
 etenim quendā noui post uigesimū, diem q; sepultus
 est resurrexisse. Nā hominē & anteq; moreret, & post
 q; resurrexit, ipse curauit. Et quo pacto (inquam ego) in
 diebus uiginti, neq; tabuit corpus, neq; praeterea fame
 corruptum

corruptū est: nisi fortassis Epimenidē quempiā tu cura
 sti. Hæc quum diceremus protinus ingrediebantur
 Eucratis filij è palæstra redeuntēs. Alter quidem iam
 ex ephebis excesserat: alter uero annos natus erat circi-
 ter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrem adsi-
 debant in lecto: ac mihi quidem sella illata est. Tum
 Eucrates tanq̃ è conspectu filiorum admonitus: sic his
 frui mihi contingat, inquit, simulq̃ manum eis iniecit:
 ut apud te Tychiades uera narrabo. Felicis memoriæ
 uxorem meā horū matrem nouerunt omnes: quo pã-
 cto dilexerim. Nā dedarui his rebus quas in eā feci:
 nō modo dū uiueret: uerū etiam postq̃ uita fūcta est.
 Quippe qui mundū eius uniuerſum uesternq̃ qua dū
 uiueret oblectabatur, in rogam illius iniecerim. Septi-
 ma uero post mortem die, ego quidem hic in eundem
 lectum incumbēbam: quemadmodum nunc: luctum
 eum mihi commitigans: quem de illa conceperam. Le-
 gebam enim tacitus Platonis illum de anima libellum
 Ingreditur interim Demenete ea ipsa, atq̃ adsidet iux-
 ta: quemadmodum nunc Eucratides hic: minorem
 designans filium. Hic uero ilico tremuit admodum
 pueriliter: ac dudum ad narrationem pallebat. Ego
 uero (inquit Eucrates) ut conspexi, amplexus eam sin-
 gultim lachrymabam. Illa uero me uociferari non pa-
 tiebatur: uerum incusabat me: quod quum ei fuisset
 in reliquis gratificatus omnibus, è sandalijs au-
 reis alterū

reis alterum non cremaueram: superesse autem id dicebat: quod sub arca ceciderat: atque ob id nos quum non inueniremus alterum tantum cremaueramus. Nobis autem adhuc differentibus scelestissimus quidam caniculus qui mihi in delitijs erat, in lecto cubans allatrabat: ea uero ad latratum euanuit. At sandalium sub arca repertum est: posteaque à nobis incensum. An hæc etiam Tychiades recusabis credere: quum tam sint euidentia quotidieque seruantur? Per Iouem, inquam ego, digni fuerint: quibus aureo sandalio nates puerorum more feriantur: si qui ista non credant: atque usque adeo impudenter uero resistent. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus: comatus ille, ab aspectu uenerabilis. Nosti illum doctrinae nomine celebrem: qui cognominatur sacer. Atque ego quidem, ut eum conspexi, respiravi: hoc ipsum quod prouerbio dici solet, aduenisse mihi ratus: nempe securim quampiam aduersus mendacia: Oculi det, inquam, eis ora uir sapiens: adeo monstrosa narratibus: atque prorsus iuxta uulgatum illud adagium repente deum immissum esse mihi hunc à fortuna putabam. Hic uero postquam adsedit: assurgente ei accedente Cleodemo: primum de morbo percontatus est: seque audisse dicebat, Eucratem iam se melius habere. At quidnam, inquit, inter uos philosophamini? Nam interim dum ingrediebar subauscultauit: ac mihi certe uidemini in re quampiam pulchra conuersari. Quid aliud, inquit Eucrates: quam ut

tes, q̃ ut huic adamantino persuadeamus (me demon-
strans) ut dæmones credat aliq̃s esse phantasmataq̃,
ac mortuorū animas super terram obambulare, & sese
quibus libitum fuerit ostendere? Ego igitur erubui,
uultumq̃ deieci reueritus Arignotum. At ille uide (in-
quit) Eucrates num hoc dicat Tychiades. Eorum tan-
tum, qui uiolenter interierint, animas errare, ueluti si
quis suffocatus, aut capite truncatus, cruciue suffixus
fuerit, aut alio quopiam istiusmodi modo è uita discesi-
serit, eas uero quæ fatali morte naturaliq̃ discesserint,
haud quaq̃ amplius oberrare. Nam si hoc dicat non
usq̃ adeo absurda dixerit. Per Iouem inquit Dinoma-
chus, ne esse quidem istiusmodi, nec præsentia cerni pu-
tat. Quid ais inquit Arignotus? in me torue aspiciens,
nihil horum tibi uidetur fieri? præsertim quum om̃es
(ut ita dicam) uideant? Ignosces inquā ego mihi si non
credo, nam solus om̃iū non uideo. Quod si uidissem;
profecto & credidissem quemadmodum & uos. Atqui
inquit ille si quando Corinthum ueneris, roga ubi sit
Eubatidæ domus. Atq̃ ubi tibi fuerit indicatā, nempe
circa Craneum, in eam ingressus, dic Ianitori Tibio:
uelle te uidere, unde dæmonem Pythagoricus Arigno-
tus quum adduxisset, abegerit, ac deinceps habitabi-
lem domum reddiderit. Quidnam hoc erat Arigno-
te? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu
propter terricula, q̃ si quis inhabitasset, expauefactus
FF ilico

ilico fugiebat exactus à quodam horrendo ac terribili spectro. Deciderat ergo iam, tectumq; rumpebat, neq; quisq; erat om̃ino qui in eam ingredi fuerit ausus. Ego uero ubi hæc audiui, libellos sumens (Sunt autē Aegyptij mihi de talibus rebus admodum multi) ueni in domum circa primā uigiliam, dehortāte hospite ac fermē detinente, postq; didicerat quo iturus essem, in certū, ut putabat, exitium. At ego sumpta lucerna solus ingredior, atq; in uastissimo atrio collocato lumine, humi sedens tacite legebam. Adest uero dæmon ille, cum quopiam è uulgo se congressurum ratus, ac me quoq; quemadmodum alios perterriturum, squallidus, hirsutus, ac tenebris nigrior. Atq; hic quum adstaret, undiq; me adsultim petens tentauit, si qua posset expugnare, ac modo in canem, modo in taurum, modo in leonem uertebatur. At ego correpto in manum q; maxime horrēdo carmine, simulq; uocem imitatus Aegyptiam, & incantans eum in domicilij tenebrofi angulum quendam compuli. At quum animaduertissem, ubi se in terram condidit, tum destiti. Mane autem desperantibus uniuersis, ac me quemadmodū alios mortuum sese reperturos putantibus, præter omniū spem progrediens Eubatidem adeo, feliciter illi adnuncians, quod puram sibi ac spectris liberam domum iam liceret incolere. Atq; illum assumens aliosq; multos (sequebantur autem huius inopinatæ rei gratia) quum ad locum

locum duxissem, ubi condentem se dæmona conspexeram, iussi ut sumptis ligonibus matulisq; suffoderent. Atq; ubi id fecerant, inuentum est serè ad passum dei fossum cadauer quoddam marcidum, ossibus tantum humana specie cohærentibus. Illud igitur effossum sepeliuimus, domus uero postea turbari prodigijs desijt. Hæc ubi narrauit Arignotus, uir prodigiosa sapientia, ac reuerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui nō multam mihi imputaret insaniam, qui talia nō credam, narrante præsertim Arignoto. Ego tamē nihil ueritus neq; comam, neq; illam quam de eo habebant opinionē, Quid hoc inquā Arignote? Etiā tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo plenus ac simulacris? Illud ergo nobis in te quod dici solet, euenit, ut thesaurum quum sperauerimus, carbones offenderimus. At tu, inquit Arignotus, si neq; mihi credis narranti, neq; Dinomacho, aut huic Cleodemo, neq; ipsi Eucrati, dic age quemnam digniorem, cui his de rebus fides habeatur, existimas: qui nobis dicat contraria? Per Iouem inquam ego uirum apprime mirabilem Abdera oriundum illum Democritum, cui tam firmiter erat persuasum eiusmodi nihil esse in rerum natura posse, ut quū se in monumento extra portas clausisset, ibiq; degeret dies noctesq; scribens atq; componens, iuuenesque eum quidam illudere cupientes ac perterrefacere, nigra ueste in modum cadaueris ornati, ac personis in

capita adfectis circumstantes illum circumsilirent, crebro subsilientes, hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino respexerit, sed inter scribendum, desistite inquit ineptire. Adeo firmiter credidit animas nihil esse postquam ex corporibus exierint. Hocine ais, inquit Eucrates, dementem quempiam uirum esse Democritum? si quidem sic existimauit. Ego uero uobis etiam aliud referam quod mihi ipsi contigit, non quod ab alio acceperim, fortassis etiam tu Tychiades quum audieris, compelleris accedere, ipsa narrationis ueritate coactus. Quum in Aegypto uersarer adhuc adolescens, à patre uidelicet doctrinae gratia transmissus, cupiebam nauigio profectus in Coptum illinc adiens Memnonem, miraculum illud audire, eum uidelicet sonum reddentem ad orientem solem. Illum igitur audiui non hoc uulgari modo, quo audiunt alij, sonum quempiam inanem, sed mihi oracula etiam addidit Memnon ipse aperto ore septem uersibus, quod nisi esset superuacaneum ipsos uobis uersus recenserem. Inter nauigandum uero incidit in nos una nauigans uir Memphiticus quidam, ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, & qui uniuersam Aegyptiorum doctrinam callebat. Dicebatur autem tres ac uiginti annos in aelytis subterraneis mansisse, Magiam interea doctus ab Iside. Pancratem dicis (inquit Arignotus) praceptorum meum, uirum sacrum, rasum; lineis indutum, doctum, pureque lingua graeco loquentem.

loquentē, procerum, simum, labijs promissis, cruribusq;
 gracilibus. Illum ipsum inquit ille, Pancratem, ac primū
 quidem quis esset ignorabam. At postq̃ uidi eum, si
 quādo in portum appulissēmus, cum alia multa mira-
 cula facientē, tum crocodilis insidentē agitasse, & cum
 feris uersantē, illas uero reuerentes eum, caudisq; adu-
 lantes, agnoui sacrum quēpiam uirum esse, paulatimq;
 comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatē in-
 sinuauī, adeo ut omnia arcana cōmunicaret. Ac tandē
 mihi persuadet ut famulis omnibus in Memphide re-
 lictis, se solus consequerer, neq; enim defuturos nobis
 ministros. Atq; ex eo tempore sic uitam duxim⁹. Quū
 in diuersorium quodpiam ueniremus, homo accepto
 pistillo, scobinaue aut pessulo, uestibus implicans, quū
 in id carmen quoddā dixisset, effecit ut ambularet, utq;
 alijs omnib⁹ homo uideret. Illud ergo abiens, & aquā
 hauriebat, & cenā parabat, instruebatq;, atq; in omni-
 bus cōmode subseruiebat ministrabatq; nobis. Dein-
 de postq̃ iam satis huius ministerij fuit, scobinā rursus
 scobinam, ac pessulum pessulum, aliud recitans carmē
 reddebat. Hoc ego uehemēter conatus nō reperiēbam
 quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat,
 quanq̃ in alijs esset facillimus. At quadā die in angulo
 quodam tenebricoso clām illo delitescēs subauscultauī
 propius incantationē illam. Erat autē trisyllaba. Tum
 ille quum pistillo mandasset quæ curanda erant, abiit.

FF 3. in forum.

in forum . At ego postridie illo apud forum occupato, acceptum pistillum quū ornassem , syllabas illas simili modo pronuncians, aquam iussi ut hauriret. Tum impletam amphoram quum tulisset, desiste inquā , neq; aquam amplius haurito, sed rursus esto pistillum . At illud mihi haud amplius iam obtēperare uolebat , sed aquam hauriebat continue , quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego quum resistere huic rei non ualerem , timebam autem ne Pancrates reuersus (id quod etiam euenit) irasceretur, correpta secure pistillum in duas partes dissecō . At utraq; pars amphoram sumens hauriebat aquam, iamq; unius loco duo mihi ministri esse cœperunt . Interea Pancrates superuenit, ac re intellecta illas quidē in ligna rursus, quemadmodum ante carmē erant, mutauit. At ipse me danculum relicto, nescio quo danculum se subducēs abiit. At possis istud etiam nunc inquit Dinomachus hominem ex pistillo facere ? Per Iouem inquit ille dimidia ex parte scio , nam in priorem formam nunq; à me restitui potest, postq; semel aquarius esse cœperit. Sed deferenda nobis domus esset aquæ iam impleta . Non desistitis inquam ego huiusmodi monstrosa narrare uiri senes? Alioqui horum saltem adolescentium gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne danculum terroribus ac prodigiis fabulamentis impleant. Parcere ergo eis oportet, ne talia cōsuecant
audire,

audire, quæ eos per totam uitam comitata perturbabunt, atq; ad omnem strepitum meticulosos reddent, posteaq; eos omnigena superstitione impleuerint. Recte admonuisti me inquit Eucrates, quū superstitionē dixisti. Nam quid tibi Tychiade de rebus huiusmodi uidetur, de oraculis loquor ac uaticinijs, & quæcūq; quidam numine afflati prodamant, quæue ex adytis audiuntur: aut quæ uirgo numeris eloquens futura prædicat: an uidelicet nec talia credis? At ego qd' anulum quendā sacrū habeo, Pythij Apollinis imaginē exprimente sigillo, quodq; hic Apollo mecum loquitur, nō dico, ne tibi uidear ad gloriam meam res incredibiles narrare. Cæterum quæ apud Amphilochem audiui in Mallo heroe mecū diu differente, Deumq; meis de rebus consulente, tum quæ ipse uidi, uolo uobis narrare. Deinde ex ordine & quæ uidi in Pergamo, & quæ audiui in Patariis. Itaq; quū ex Aegypto redire domū, audiremq; illud in Mallo uaticiniū apertissimū simul ac uerissimū esse, tamē sic oracula dare, ut ad rem respondeat his quæcūq; Prophetæ quispiam in schedulam inscripta tradiderit, recte me facturum putauī, si dum præternauigare, experirer oraculum, Deumq; de futuris quidpiam consulerē. Hæc adhuc Eucrate dicēte, quū uiderem q̄ longe res esset processura, q̄q; nō breuē incepisset de oraculo Tragediam, ratus non expedire, uti solus contradicerem omnibus, relinquens eum ex

Aegypto

Aegypto adhuc in Mallum nauigantē. Nam & intelligebam molestam illis esse præsentiā meā, utpote qui dissentirem refellere inq̃ eorū mēdacia. Atqui ego abeo inquam, quāsiturus Leonticiū, nam opus habeo cum eo congregari. At uos quandoquidem parum sufficere uobis res humanas putatis, ipsos etiā Deos deniq̃ in fabularū uobis partē uocate. Atq̃ hæc simul ac dixi discessi. Illi uero alacres iam libertatē nacti, ut est uerisimile, mutuo sese epulis accipiebant, ac mendacijs ingurgitabant. Talibus o Philodes apud Eucratē auditis, uenio per Iouem inflato uentre, non aliter q̃ hi qui musto poti sunt, opus habens uomitu. Tum libenter alicunde magno emerim pharmacū aliquod, qd' mihi obliuionem induceret eorum, quæ audiui, ne me non-nihil earum rerum lædat inhærens memoria. Nempe monstra, dæmones, atq̃ Hecates mihi uidere uideor.

PHILO. Quin mihi quoq̃ o Tychiade tale quiddam hic sermo tuus attulit. Aiunt etem̃ nō solum in rabiem uerti, atq̃ aquam formidare, quosq̃ rabidi canes mordeant, uerum etiam si quem mordicus homo morsus momorderit, illum morsum quoq̃, non minus canino ualiturum, atq̃ eum etiam eodem modo formidaturum. Quin tu ergo uideris, quum sis ipse apud Eucratem à multis mendacijs morsus, mihi quoq̃ morsum illum communicasse, adeo mihi mentem dæmonibus impleuisti.

TYCHIA. At bono animo sumus amice,

amice, quū magnū aduersus huiusmodi res remedium habeamus, ueritatē, rectāq; omnibus in rebus rationē: quo si utamur, nullis huiusmodi uanis, stultisq; mendacijs turbabimur.

LVCIANI PHILOPSEVDVS SEV INCREDVLI.

THOMA MORO INTERPRETE, FINIS.

LVCIANI DECLA

MATIO PRO TYRANNICIDA, THO-

MA MORO INTERPRETE.

ARGVMENTVM DECLAMATIONIS.

Ascendit qdā in arcē, ut Tyrannū occideret: at ipsum quidē non inuenit: filium autē eius cum peremisset, gladiū reliquit in corpore. Tyrannus ingressus, ac filiū iam cōspicatus mortuū, eodē gladio se trāssixit: is qui ascenderat, ac Tyranni filium interemerat, tantq; Tyrānicida præmiū petit.

DECLAMATIO.

VVM duos Tyrannos iudices uno die peremerim: alterum quidē iam atate defectum, alterū uero florentē, eōq; ad scelertū successionē idoneum: adsum tamē unicum ob utrūq; præmiū petitur: idq; quū solus omnium qui unq; fuisse Tyrannici-

GG da: sce

da: sceleratos duos, uno ictu sustulerim atq; mactauerim: filium quidē gladio, patrem uero nimio illo quo in filiū ferebatur affectu, Tyrannus igitur ob ea quæ gessit, satis nobis supplicij dedit: quippe qui & uiuens filiū spectauit occisum: & tandē (qđ maxime præter omnē spem fuit) ipse sui coactus est Tyrannicida fieri. Filius igitur à me peremptus est: inseruiuit aut̃ mihi, etiā mortuus, ad aliam mortē: nam qui uiuens iniurias unā cum patre fecit, mortuus patrē ut potuit interfecit. Qui Tyrannidē ergo sustuli, ego sum: ensisq; qui peregit om̃ia meus est: ordinem tantū immutauī cædiū, ac perimendi sceleratos, nouaui modū: illum qui fortior erat, & qui ulcisci poterat, amolitus ipse: senem uero soli relinquēs gladio. Ego igitur ob ista etiā amplius aliquid à uobis expectabam, sperabamq; me præmia pro peremptore numero suscepturū: ut qui uos non præsentibus tantū malis eripuerim, sed futurorū quoq; metu liberauerim, ac certam uobis libertatē præstiterim, nullo hærede scelerū relicto. At interim tot rebus à me præclare æditis, in periculum uenio: ne à uobis nullo præmio donatus abeam, solusq; mercede frauder, quam leges à me seruata statuerunt. Hic itaq; meus aduersarius, nullo Reip. studio, sicut ait, istud agere uidetur: sed eorū cæde commotus, ut in eū qui mortis eis causa fuit ulciscatur. Sed uos iudices auscultate paulisper: dum Tyrannidis mala (quantū ipsi probe sciatis) expono. Nā & hoc pacto
melius

melius beneficij mei magnitudinē cognoueritis: & magis idem gaudebitis, reputantes quibus estis malis liberati. Necq; enim, quēadmodum alijs plerisq; iam saepe accidit, ita nos quoq; simplicem Tyrānidem & unicam seruitutem sustinuimus: neq; unius domini libidinem pertulimus, sed soli omnium quos unq; similis pressit infelicitas, duos unius loco Tyrannos habuimus, & in duplices miseri iniurias distracti sumus. At moderatior admodum senex erat, & in ira mitior, & ad supplicia segnior, & ad libidines tardior: utpote ætate iam impetus eius uehementiam cohibente, & uoluptatum appetitiones refrenante. Et ad causas quidem facinororum inuitus à filio dicebatur impelli, quum ipse non admodum Tyrannicus esset, nisi quod illi parebat: nam in filium (ut iam ostendit) propensus supra modum fuit. Omnia illi filius erat, illi obtemperabat: & iniuste fecit, quicquid ille iubebat: & puniebat, quos ille uolebat: in omnibus illi morem gerebat, ac denique sub illius Tyrannide uiuebat, & ultroneus filij cupiditatum satelles erat. At iuuenis uero honore ætatis gratia patri cessit, & solo imperij nomine abstinuit: cæterum re ipsa Tyrannidis caput ipse fuit. Firmitas quoque, ac tutamentum principatus ab illo pendebat: quoniam & quod ex iniurijs prouenit, solus ipse fruebatur. Ille erat qui satellites ducebat, qui custodias regebat, qui subditos feriebat, qui insidias

tores terreat. Ille erat qui ephebos rapuit, qui nuptias temerauit, cui uirgines adductæ sunt: & si quæ cædes erāt, si qua exilia, pecuniarū expilationes, tormēta, cōtumelia: hæc omnia iuuenis fiebāt audacia. Nā senex ipse obsequebatur, & comes in malis erat, & tantum filij scelera comprobabat. Et res quidem nobis intolerabilis facta est: nam quū animi libidines ab imperio sumunt licentiam, nullum iniuriarū finem faciunt. At illud tamē nos urebat maxime: diuturnā, imo æternam potius futuram hanc seruitutē sciebamus, & tradendam per successionem Remp. populūmq; alij post aliū domino ac scelerato hereditatem cessuram. Alijs profecto nō par uam spem hæc res facit, quod perpendere possunt, ac secū dicere. At iam cohibebitur, at iam moriet', ac paulo post erimus liberi. De illis uero nihil tale sperabatur. Sed iam nūc paratum imperij cernebamus heredem. Quāobrem nec suscipere negotium audebat fortium quisq;, qui tamen eadem mecum cupiebant. Sed desperabatur omnino libertas, & inexpugnabilis uidebatur Tyrānis, cum necesse esset tam multos aggredi. At me nihil ista deterruerunt. Neq; perpēsa negocij difficultate detractaui. Neq; periculum expaui. Solus quidē, solus aduersus tam fortem ac multiplicem Tyrannidem: imo uero non solus, sed cum gladio auxiliari cōscendi: consorte etiā tyrannicidij, mortem præ oculis habens: sed propriā tamē cædem cōmuni libertate cōpensans.

Cum

Cum in primā ergo custodiam incidissem, ac satellites
 haud facile amouissem, obuiū quemq; perimēs, & quic-
 quid obsisteret conficiens, in ipsum negocij caput fere-
 bar, in ipsum unicū Tyrannidis robur, in ipsam nostra-
 rum calamitatū materiam: & in summa arcis custodia
 sistens, quū illum cōspexissem sese generose defenden-
 tem, atq; resistentem: vulneribus multis tamē interfecti:
 ac iam quidem sublata Tyrannis erat, facinus confectū
 erat, atq; exinde protinus omnes liberi. Senex relictus
 est ille solus, inermis, custodibus exutus, magno illo sa-
 tellite suo adempto destitutus, nec amplius ulla gene-
 rosa manu dignus. Ibi ego mecum iudices talia cogita-
 bam. Totum negociū meū bene se habet. Omnia per-
 acta sunt, omnia strēnue perfecta sunt. Quoniam ergo
 iste qui superest plectetur modo? Me siquidem ac de-
 xtera mea indignus est: præcipue uero facinore tā splen-
 dido ac iuuenili & generoso confecto. Cuius gloriā ad-
 dita hac tam inerte cæde minuerem. Dignū autē quæ-
 rere carnificem quēpiam oportet: uerum post erumna-
 tum, ne & hanc lucrifaciat, uideat: puniatur, appositum
 tantū ensē habeat, huic ergo reliquā committo. Hæc
 ubi statuissē, illinc amolior. Ille uero sicut ego ante di-
 uinaueram fecit, ac Tyrannū interfecit, fabulæq; meæ
 supremū actum addidit. Adsum ergo populārē uobis
 gubernationē adferens, & omnibus securitatem denū-
 tians, ac libertatem feliciter annuncians. Nunc igitur fa-

Etis meis frui mini. Sceleratis enim (uti uidetis) arx uacat: imperat autem nemo, sed & honores tribuere licet, & iudicare, & ex legibus contradicere: atque hæc uobis ex me, atque hoc facinore meo profecta sunt: atque ex illa una cæde, post quam pater haud amplius uiuere potuit. Dignum igitur ob ista censeo, debitum à uobis mihi præmiū dari: non quod studiosus lucri sim, aut qui parua magnipendam: neque quod ob mercedem de patria bene mereri in animum induxerim: sed quod mea officia cupiam uestro præmio esse comprobata, ne despectus sit, neue inglorius fiat meus conatus, tanquā à uobis mancus & præmio iudicetur indignus. At iste contradicit, & me præter æquum ait facere, qui honorari uelim, ac præmiū referre. Non enim esse me Tyrannicidam, neque factum à me quicquid secundu[m] legem esse: sed factu[m] meo quiddam ad præmium petendum deesse. Rogo igitur eum: quid reliquū à me desyderas? non uolui? non ascendi? non peremi? non liberaui? non imperat quiscūque? non iubet quiscūque? non dominus minatur quiscūque? non me maleficorum effugit quiscūque? nō dixeris. Sed omnia pacis plena, & leges omnes redditæ, & manifesta libertas, & popularis gubernatio firma, & coniugia inuiolata, & pueri extra periculū, & uirgines tutæ, & festas agens ferias ob communem felicitatem ciuitas. Quis est igitur horum omniū causa? quis illa sustulit? ista præbuit? Etenim si me quiscūque est
hoc

hoc honore dignior, illi hac mercedē cedo, ac præmio istoc abstineo. Sin uero solus ego cūcta peregi, audēs, periditans, adoriens, interimens, puniens: alterū in altero ulciscēs: quid mea calumniaris officia? quid ingrātū erga me populum facis? At ipsum non occidisti Tyrannum: lex autē Tyrannicidæ præmiū statuit. Interest ergo quicq̃, dic mihi, an ipsum perimas, an mortis ei causam præbeas? Ego certe nihil puto: nempe hoc solum legislator spectauit, libertatem & popularem statum, ac sceleratorum amolitionem: istud honorauit, istud gratia dignū censuit: quod factum à me nō esse nō queas dicere. Si enim illum occidi: quo occiso iste non potuit uiuere, ipse nimirū mactaui. Cædes mea manus illius erat. Ne nimīū ergo curiose de mortis modo disputes, neq; examines quomodo interiit. Sed an amplius non sit: an per me est, quod amplius ille non est. Quādoquidem hoc quoq; mihi uideris excussurus & sycophantā in bene merentes acturus: si quis non ense, sed lapide, lignōue, aut alio quopiam modo peremisset. Quid uero si Tyrannū fame obsessum, ad mortis necessitatem ad egissem? etiā ne tum requireres meamet manu pactā cædē? alioqui deesse adhuc aliqd mihi ad legē implendam diceres: atq; id grauiore supplicio interfecto malefico? Vnum solum examina, istud interroga, in hoc curiosus inquire, quis facinorosorum superest? quis iniuriæ metus imminet? quæ uestigia calamitatum?

sin uero

fin uero purgata sunt ac pacata omnia: sycophāta est;
 modum rerum calumniantē, uelle prēmio ipsis factis
 debito fraudare. Ego siquidē hoc quoq; in legibus de-
 daratum memini (nisi forsan ob longam seruitutē sima
 quæ in illis dicūtur oblitus) causas mortis duas esse: siue
 quis ipse occiderit: seu si quis ipse quidem nō occiderit,
 neq; manu rem gesserit, coegit tamen, atq; occasionem
 necis dedit: æqualiter hunc etiā lex plectendum censet,
 atq; admodum quidem iustenam præbitam interitus
 causam nihilo iudicauit ipso facto minorem, ac reliqua
 iam de modo necis quæstio superuacua est. Illū ergo
 qui sic occiderit, puniendū tanq̃ homicidam æquū cen-
 seas, absoluiq; nullo pacto uelis: qui uero eodem quo
 ille modo, ciuitati benefecerit, indignū bene meritis præ-
 mio duces: Neq; enim istud possis dicere, me uidelicet
 id fecisse tantum: bonū autē exitum quendam temere
 non, me id destinante cōsecutum. Quid ergo pertimui-
 issem amplius, eo qui fortior erat interempto? Quid in
 uulnere gladiū reliquisssem, nisi id ipsum omnino quod
 erat futurum, prædiuinasssem? Nisi hoc fortasse dixeris:
 quod qui peremptus est, Tyrannus non erat, neq; hoc
 nomen obtinebat, neq; multa uos ob id libenter si ne-
 taretur, præmia dedissetis: sed hoc nunq̃ dices. Ergo in
 terempto Tyranno, illi qui causam præbuit, nō reddes
 præmiū? o curiositatē, quomodo necatus est curas, cū
 libertate fruaris: aut ab eo qui democratiā restituit, am-
 plius

plius aliquid postulas. Atqui lex (ut dicis) ipsum re-
rum caput examinat, media autem omnia ualere sinit;
neq; ultra curiosius inquirat. Quid enim, qui in exilium
tyrannum compulisset, non honorem iam tyrannicidæ
tulisset? Imo ac ualde quidem iuste. Nam & ille liberta-
tem pro seruitute præstitit. At quod à me factum est
non exilium, nec redintegrandæ rebellionis metus, sed
omnino perfecta sublatio est., & generis illius uniuersi
internicio ac totius mali radicitus excisio. Ac nunc per
Deos omnia mihi ab initio in finem usq; (si uidetur)
excutite, an prætermissum quicq; ad implendam legē
fuerit, & an quicq; mihi defuit, qd' adesse Tyrannicidæ
debuisset. Ante omnia igitur animum adesse generosum
debet, atq; reipub. studiosum, paratumq; pericula pro
communi commodo subire, ac propria morte multorū
salutem redimere. Ergo ad id mihi quicq; defuit. An
animo fractus sum? An pericula prospiciens, per quæ
mihi uadendum erat detractauit? Non id dixeris. Ma-
ne ergo in hoc solo, ac me finge ex eo solo q; uolui, atq;
isto consilio fui, etiam si nihil inde boni prouenisset ta-
men ob mentem ipsam aflurgentem præmium tanq;
bene merentē petere, quum tamen ego non potuerim,
sed alius me secutus tyrannum occiderit; absonum (dic
mihi) aut absurdum esset, tribuere, maximēq; si dice-
rem. O uiri, uolui, cupiui, aggressus sum, atq; animi mei
signa dedi. Solus honore dignus sum. Quid tum? re-
HH sponsurus

sponsurus esses? Nunc uero non id dico, sed & ascendi
& periclitatus sum, atq; innumerabilia priusq; adole-
scentem peremeram feci. Neq; enim rem usq; adeo fa-
cilem esse suspicemini, custodiam superare, ac satellites
opprimere, unumq; tot uiros auertere. Sed fermè ma-
ximum in tyrannicidio, atq; ipsum rei caput istud est.
Nam ipse quidem Tyrannus, non magnum opus est,
neq; magno negotio conficiendum, neq; expugnatum
difficile, sed ea potius quæ muniunt ac tuentur tyranni-
dem, quæ qui uicerit, is omnia peregerit. Nam reliquū
quidem parum est. Siquidem istud ad Tyrannū usq;
penetrare, nequaquā licuisset mihi, nisi custodum qui eos
cingunt ac satellitum omniū uictori, ac nisi eos omnes
prius deuicissem. Nihil amplius adiicio. Sed ips rursus
immoror. Custodias superaui, satellites inquam, Ty-
rannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Ob-
hæc ne honore tibi dignus uideor? An adhuc à me cæ-
dem postulas? Atqui si cædem etiam quæris, nec istud
quidem deest. Neq; enim incruentus sum, sed perpe-
traui magnam ac nobilem necem iuuenis florētis atq;
omnibus metuendi, per quem etiam ille tutus ab insi-
dijs erat, quo solo confidebat, qui multorum loco sa-
tellitum suffecit. Quid tum ergo, num præmio dignus
sum? num tantarum rerum honore fraudabor? Quid
enim si satellitem unum, si ministrum quempiam Ty-
ranni peremissem? quid si seruum honoratiorem? an
non.

non magnum etiam hoc tibi uideretur, ascendere, atq;
in media arce, in medijs armis, aliquem ex amicis Ty-
ranni conficere? Nunc autem etiam illum qui perem-
ptus est confydera, filius erat Tyranni, imo Tyrannus
grauior, ac dominus inclementior, ac tortor crudelior,
extortor uiolentior. Tum, quod maximum fuit, hæres
omnium atq; successor. Postremo qui in longum po-
terat nostras calamitates extendere. Vis ne hoc me so-
lum fecisse, Tyrannum autem ipsum adhuc ereptum
fuga uiuere? Munus ob ista peto, quid dicitis? non da-
bitis? Non illum quoq; suspexistis? non dominus;
non grauis? non intolerandus erat? Nunc uero etiam
caput ipsum intelligite. Quod enim iste à me flagitat,
id q̄ optime fieri potuit, peregi, ac Tyrannum alterius
nece necati, non uulgariter, neque uno ictu, quod illi
post tot scelera maxime fuit optandum. Sed dolore
multo prius exagitans, & in oculis ostendens misere
prostrata, quæ illi fuerant charissima, filium quan-
quam malum, tamen ætate florentem, ac patri simi-
lem, sanguine ac tabo plenum. Hæc sunt patrum uul-
nera, hi legitimorum Tyrannicidarum gladij. Hæc
Tyrannis crudelibus digna mors. Hoc supplicium
sceleribus tantis debitum. Nam ilico mori, ilico ne-
scire, nullum tale spectaculum cernere, nihil habet
Tyrannica poena dignum. Non enim ignorabam
(se appello) non inquam ignorabam, imo nec alius

HH 2. quisq;

quisq̃, quantū ille erga filiū gerebat affectū, & q̃ post illum uiuere, ne paululum quidē dignaret̃. Atq; om̃es fortasse patres sunt in filios eiusmodi. At hic certe aliquid supra ceteros habebat, idq; merito, quippe qui illum solum uidebat ducem, seruatoremq; tyrannidis, solumq; pericula patris praeoccupantē, ac firmitatē imperio praestantē. Vnde etiam quanq̃ nō ob amorē, at ob desperationē saltē statim illum sciebam moriturū, quum cogitaret, inutilem sibi uitam futurā, securitate, quā illi filius praebebat ablata. Omnibus igitur illum simul circūsepsi, natura, dolore, desperatione, terrore, ac tēporū etiā futurorū metu. His in illum cōmilitonibus usus sum, & ad ultimū illud cōsiliū coegi. Interijt nobis orbus, afflictus, dolens, lachrymans, luctum lugens, breuem quidē, sed qui patri sufficiat, & qd' grauissimū est, ipse à seipso, quod mortis genus omniū est miserrimū, multoq; acerbius, q̃ si inferat̃ ab alio. Vbi mihi gladi⁹ est? num quis illum agnoscat alius? num cuiusq̃ alteri⁹ telum est? Quis illum in arcē duxit? ante tyrannū quis usus est? quis illum tyranno misit? O ensis mecū cōmunicans, rerū à me bene gestarū, successor, post tot discrimina, post tot mortes despicihur, & indigni prēmio uidemur. Si enim ob istud solum hunc à uobis honorē peterē, si dicerē: O uiri tyranno mortē cupienti, ac tum inermi forte deprehenso, meus iste subseruiuit gladius, atq; operā suā ad cōsequendam libertatē cōmodauit omnibus,

omnibus, honore ac præmio indignū putassetis? domi-
 num tam popularis rei nō retaliassetis? nō inter bene-
 factores inscripissetis? nō inter sacra gladiū ipsum re-
 posuissetis? nō secundū Deum illum coluissetis? Nunc
 mecū cogitate, qualia tyrannū ipsum ante mortē & fe-
 cisse, & dixisse sit uerisimile, quū filiū perimerē, ac uul-
 neribus multis in parte corporis cōspicua perfoderem;
 quo uidelicet genitor ureret, atq; aspectu primo stupe-
 sceret, miserabiliter exclamauit atq; indamauit patrē,
 non ut auxiliator esset, aut cōmilito, quippe qui iam se-
 nex erat atq; inualidus, sed domesticorū malorum spe-
 ctator. Ego illinc digredior, totius quidē Tragœdiæ au-
 tor. Reliqui uero histrioni cadauer, & scenā, & ensē,
 ac cætera quæ fabulæ supererant. At ille quū adesset, ac
 uideret filium quē habebat unicū, uix respirantē, lacerū
 ac morte plenum, uulnera quoq; illa densa ac multa &
 letalia gerentem, sic exclamauit. O nate, sublatus sumus,
 interempti sumus, tyranni cæsi sumus, ubi iste interfe-
 ctor est? ad quid mihi parcit? cui me referuat malo per-
 te iam fili præmortuū? nisi me forte utpote senem con-
 temnit, & lente me perimere decreuit, ac mortem mihi
 producat, ut necem mihi faciat longiorē. Et simul ista
 dicens, ensē quærebat, ipse autem erat inermis, ut qui
 omnē in filio spem reposuerat. At ne is quidem defuit,
 iamdudum enim à me ante præparatus erat, atq; ad fa-
 cinus futurum relictus. Ergo ex corpore euellens, & ex

uulnere gladiū eximens, iamdudum me occidisti, peremisti, nunc uero mihi finem facito. O ensis, inquit, patri lugenti consolator ueni, atq; infelicem senis manum adiuua, iugula Tyrannū, perime, ac luctu solue. Utinā in te prior incidissem, utinam ordinē cædis incepissem, cecidissem quidem, at ut Tyrannus tantū, at ultorē sperans, nunc uero ut orbus, nunc uero ut etiam carnificis egens. Et hæc simul dicens, uulnus intulit tremulus, impotens, cupiens quidem, inualidus tamen ad facinoris ministerium. Quot sunt ista supplicia? quot uulnera? quot mortes? quot tyrannicidia? quot præmia? Et tandem uidistis omnes iacentē iuuenē, opus neq; paruū, neq; facile, senem uero illi circumfusus, cruorē utriusq; inhaerentē, atq; illam libertatis & uictoriæ parentē libitinam, & nostri ensis operam. Ensem uero ipsum inter utrunq; monstratū, declarantē q̄ non indignus domino sit, testantēq; q̄ mihi sit fideliter obsequutus. Hoc si ergo fecissem, obscurius fuisset, nunc uero redditur ipsa nouitate splendidius. Qui tyrannidem ergo omnem sustuli, ego sum: opus autem in multos distributū est, quemadmodum in fabula. Atq; egi primas quidem partes ego, secundas uero filius, tertias Tyrannus ipse, ensis autem subseruiuit omnibus.

LVCIANI TYRANNICIDAE THOMAS
MORO INTERPRETE, FINIS.

DECLAMATIO

THOMAE MORI, LYCIANICAE

RESPONDENS.

NON putauerā Iudices ei, qui
 (id quod ego nunc facio) pu-
 blicam causam suscepisset
 agenda, opus fore, ut cur
 id facere instituerit, rationē
 reddat. Neq; em̄ ullum fo-
 re periculum, ne id malitia
 potius aggressus, q̄ pietate
 uideatur, quum hoc certissi-
 mum præbeat magnæ integritatis argumentum, quod
 aliorum omnium cōmodis elegerit suo priuato labore
 consulere. Quod quantū omnes istiusmodi causarum
 patronos merito posse existimem ab omni calumniæ
 suspitione defendere, me tamen omnium meritissime,
 qui ut omnibus prosum, non solum hunc mihi labo-
 rem desumpsi, sed inimicitias etiā cum eo uiro con-
 traxi, qui se Tyrannos quoq; iactat occidisse. Sed quo-
 niam nihil tam recte coceptum esse uideo, quod non
 improbotum uellicet ac deprauet iniquitas, & quos-
 dam iam nunc mussitantes audio, qui istius oratione
 persuasi, hoc meum officium in peiorem partem ra-
 piunt, statui Iudices uobis huius actionis meæ causas
 exponere,

exponere, ne quis industriae meae malignus interpres,
eam dolori, odio, uel inuidiae conetur ascribere. Ac pri-
mum, quid est cur Tyranni mortē dolere puter? nam
id iste mihi nuper obiecit, probationē uero nullam attu-
lit dixisse tantū cōtentus, & credi sibi sine argumēto, si-
ne teste postulat. Imo, inquit, nisi dolores, nisi Tyranni
mortē ulcisci cuperes, mecū nō cōtenderes. Ergo eo solo
lugere me Tyranni mortē probas, q̄ tibi ob eius necē
præmiū iniuste petenti, ego me iuste opposui? Vis ui-
dere q̄ nihil dicis? Si te tyrannū occidisse probes, ego
tecū litigare nec si uelim possem, nec si possem uelim.
Nunc uero quid aliud cōtra te dicturus sum, q̄ q̄ illū
non occidisti? Si tu interfecisses, nihil quærerem, imo lau-
darem, admirarer, ac præmiū primus decernerē, nunc
uero ideo tibi cōtradico, ideo tibi honorē denego, ideo
aduersor, ideo queror, quia Tyrannum non occidisti.
Num igit occisum protinus dolere uideor? Ostendisse
potius iudices debuit me Tyranno fuisse uel sanguine
cōiunctum, uel affinitate propinquū, uel beneficijs de-
uinctum, uel scelerū cōmunionē foederatū. At istorum
quicq̄ ne fingere quidē potuit. Ergo si neq̄ cognatus
illi, neq̄ affinis fui, si mea opera nunq̄ in cuiusq̄ iniu-
riam usus est, si me ab illo beneficij nihil in me collatum
est, si me acerba seruitute cum ceteris simul oppressit, si
me illius interitus libertati uobiscū unā restituit, quid
causae est ut illius mortem meae salutis ac libertatis au-
spiciū

spicium doleam? At odij certe tantundem causæ est.
 Nam quid egit: quod odium in illū prouocaret meū?
 Primo Tyranni filium interfecit. Postea uero Tyranno
 sibi manus inferente iste præmiū tācū Tyrannicida
 perijt. Quorum alterum puta, quod iuuenem peremit
 cūcū id ipsum parum consulte, parumq; ex cōmuni cō-
 modo fecerat, nisi dī nobis fuissent propitij: fecit ille ta-
 men animo (quantū ego certe suspicor) non male. Alte-
 rum uero: nempe quod præmium postulat: quum non
 meruerit: ut nunc sunt hominum ingenia, non miror
 & ignosco certe: modo possit auferre. Neutrum istorū
 odium in illum meum cōcitāt. Extra hæc nihil unq; fe-
 cit: quod ad me ullo modo ptineat. Ergo tam iniquus
 sum, ut hominem uix tandem satis, aut de facie, aut fa-
 ma notū, q me nec re offenderat, nec uerbo læserat, gra-
 tis odio persequerer? Restat inuidiæ diluēda suspicio:
 quæ talis est, ut nullo malo carere uelim libentius. Nā
 quum omniā uitia sint suapte natura perniciofa: nullū
 tamen est liuore pestilentius: quodq; pectus, cui semel
 infederit grauioribus tormentis exagitet. Nempe alio-
 rius fortunam: suū infortunium ducere, secundis alio-
 rum rebus æstare, alienis laudibus uri, aliena felicitate
 torqueri, an nō summa miseria, non extrema demen-
 tia est? Itaq; si à quoquā alio uitio iudices absum, ab
 hoc certe longissime absum. Cuius unq; fortunas im-
 petij? Cuius res bene gestas eleuaui? Cuius laudi-
 bus unq;

bus unq̃ detraxi? Cuius famā labe respersi? Certe ab
 huius uicij suspicionē si me mediocris ista fortuna mea
 non asserit, quæ nō tam inops est, ut aliorū opibus at
 præmijs inuideā: si me antea cta uita non uindicat: quæ
 non usq̃ adeo est rerū bene gestarū indiga: ut aliena
 debeam laude tabescere. At ipsa me herde causa pro-
 fus absoluit: quæ talis est, ut potius omniū ueniā, q̃ cū
 iusq̃ mereatur inuideam. Quæso Iudices: quod tandē
 odij signū, quod inuidiæ documētū, præ me fero? Nō
 prouoco, non irascor, nō accuso: urbē tantū in ius uoca-
 tam ab illo defendo. Sed cur sedētibus ergo cæteris at
 tacentibus uniuersis, atq̃ in his multis & clarissimis ui-
 ris, & autoritate præstantibus, & multo ad dicendū in-
 structioribus, ego potissimū surgo & petenti præmiā
 contradico? Illi ipsi profecto quin mecū sentiant non
 dubito: & quin ex his pleriq̃ sint: qui hoc ipsum officiū
 nisi ego iam suscepissem libenter fuerint obituri. Neq̃
 tamen ideo culpandus sum, quod me p̃ patria primus
 obtulerim. Quicquid est, alieni silentij, causas non de-
 beo. Me certe ad dicendum cū reip̃. causa, tum deorū
 immortalīū respectus incitabat. Nempe quū uiderem:
 satis tennes ærarij nostri puentus: & præsentē pecuniā
 nimis exiguā: rū instare multas necessarij sumptus oc-
 casiones: nō ferebā uti ciuitas hoc insup̃ non necessario
 sumptu mulctaret. Tyrannicidij præmiū quātū sit, nō
 ignoratis: ac merito quidē. Quod cū præciū satis gran-
 de sit

de sit: quo agri, foci, fortunæ, liberi, coniuges, salus, ac libertas omniū, postremo ipsæ deorū aræ, atq; tēpla redimunt? Quod quo maius atq; urbi onerosius est: eo magis à nobis p̄spiciendum est, ne temere colloceſ. Satis Iudices, satis impensæ ac sumptus imminet, satis effundendū est: ut ærariū nostrū, tam profunde, non iste etiā cui nihil debemus, exhauriat. Præterea quum hoc Tyrannicidiū sola deorū clemētia puenerit: qui toties indamati calamitatū tandē nostrarū miserti, crudelissimi nos iugo Tyrāni soluere, ac libertati reddere uoluerunt: nō ferendū putauī: ut ciuitas honorē gratiāq; dijs merentibus ablata homini, nō merēti tribueret. Totū autē hoc negocij fortunæ deorūq; benignitati deberis: huic nihil gratiæ: apertissimis argumētis docebo: quod dum facio, quæso Iudices diligēter attendite. Tria sunt quorū iste quodlibet sufficere sibi ad hūc honorē cōsequēdū putat: uel qd' Tyrāni peremit filiū, uel qd' Tyrānū tētauit occidere, uel qd' pater filij nece cōmotus ense quē iste reliquerat mortē sibi cōsciuit. Ergo illius adoleſcētis cædes Tyrānicidiū uidet? Quid nī? nempe & ille (inqt) Tyrannus erat. Quis id credat Iudices: urbē unā duobus suffecisse Tyrannis? duos Tyrānos inuicē cōcordes eadē incoluisse mœnia: unius urbis ambitu potuisse cōtineri, q̄rū alterutri uix uel orbis uniuersus suffecerit? Quisq; id credēdū duxerit: is mihi parū uidet Tyrānicā cōsiderare naturā. Nā legitimæ quoq; pote-

II 2. states, ac

stātes, ac nō solū legibus gubernantes, sed etiā legibus
 obtēperantes, & tyrānide tāto interuallo mitiores, am-
 bitione tamē ita uincunt, ut nec uel intimorū amisorū
 uitā parcant, potiusq̃ eos habeāt imperij sui cōsortes.
 Quis Tyrannū credat natura ferum ac uiolentū, cū im-
 perij sui ciuis ardore hominū leges protriuerit, deorū
 contempserit, uitam neglexerit, socium quenq̃ admit-
 tere? Quin brutorū quoq̃ plerūq̃ formæ quæ (quod
 Tyrannorum proprium est) raptō uiuet, quibus so-
 lius pabuli cura impressit aliqua tyrannicæ naturæ ue-
 stigia, in proprios foetus sæuiunt: potiusq̃ socios illos
 uenationis accipiant. Et hominem Tyrannū putamus
 quē fastus inflat, ambitio stimulat, cupiditas urget, glo-
 ria sollicitat, suam cum quoq̃ posse cōmunicare tyran-
 nidem? At iste non solum duos tyrannos facit: uerum
 etiam adolescentē plusq̃ tyrannū uult uideri. Nam ci-
 uibus atroces (inquit) iniurias fecit: cæde, rapina, stupro
 om̃ibus deniq̃ scelerū formis insignis. Nomine quidē
 abstinuit: ceterū re ipsa tyrannidis caput erat: ac paren-
 te plus potuit: eū, ut uolebat, rexit. At longe cōtra se res
 habet iudices. Nimirū impotens semper ac formido-
 losa res tyrānis est. Neq̃ filius profecto patrē tulisset,
 si posset: neq̃ filio tantū pmisisset pater, ut posset. Ne-
 mo tyrannis est hærede suspectior: qui eo maiorē pa-
 renti metum incutit quo magis ferocem eius indolem
 ac tyrannicos mores expresserit. Continebat ergo filij
 sui cu

fui cupiditates, atq; adolescenti stringebat potius q̃ lababat habenas: ne uiribus nimiū inualescens iuuenis, imperij auidus, atq; opibus insolens, nec sibi iam imperans: tandē ne parenti quidē parceret: quin iam Saturno superi Iouem praeferrent. Nam si iniurias interdum fecit: quid aliud q̃ se parenti satellitē praebuit? ex quibus quotus quisq; est: qui nō grassetur, nuptias uiolet, domos compilet, phana dispoliet, obuios cædat, atq; optimū quenq; trucidet? Sed quoniam unus est cuius potentia, atq; umbra freti, tam scelerata grassantē audacia, poenas alioqui facinorum suorum, uel illi uel publicis legibus daturi, ipsi quidem latrones, homicidæ, fures, adulteri. Solus autem unus ille scelere princeps, sub cuius nomine omnes impune delitescūt, Tyrannus est. At ille adolescens si quādo patrabat aliquid atrocius: patrem semper sic imperasse dicebat: neq; ego, quin imperarit, dubito. Nam filius q̃q; ea indole fuit: ut patrem aliquādo uideretur (si ad tantā peruenisset ætatē) flagitijs ac sceleribus æquaturus: tamen in hac adolecētia præ illius crudelitate ac sauitia quibus iam à puero semper assuetus insenuerat, rudis adhuc miles, ac uix tyro fuit, neq; ferè magnum quicq̃, nisi à patre iussus, atq; edoctus agebat. Sed siue non nisi iussus illa faciebat: siue ipse etiā iniussus audebat: tamē quū tāq̃ iussus egerit, quū neq; Tyranni nomē usurparit: neq; se pro Tyranno gesserit, sed patri se parere significarit &

II ; ausorum

auſorum ſuorū cauſas in illū retulerit: quū aliū ſe potē-
torem eſſe cōfeſſus ſit, cuius uiribus fideret: à quo om̃is
eius penderet impunitas: furem ſi uelis aut ſacrilegū,
uel ſi quod aliud nomen mauis, appelles: at is p̃fecto
non eſt, in quo fieri Tyranniciđiū poteſt. Quod ſi illū
omnia ſolū potuiſſe, ac re ipſa Tyrannum fuiſſe cōten-
das & (quod paulo ante iactabas) ilico eius morte libe-
ram fuiſſe rem publicā: ſingamus obſecro adhuc paren-
tem uiuere: ſed nō fugatū tamen: quod neſcio cur ipſe
finxiſti: quippe quem nec ipſe fugaueras, neq; cur ei fu-
giendū eſſet effeceras. Filio em̃ tantū per inſidias adē-
pto, reliquis uiribus integris, nō uideo cur patri magis
deſperandū, aut fugiendū fuerit, q̃ ſi aut filius ei natus
nō fuiſſet, aut peſte correptus obiſſet. Patrē ergo ſinga-
mus (ut dixi) uiuentē: ac filio quidē unico orbatū: ſed ſa-
tellitū tamen caterua cinctū: cādē filij lachrymantem:
ſed interfectori minantē: atq; omnia ſuppliciorū gene-
ra deſtinantē: in forū uultu triſti quidem, ſed tamē tru-
ci p̃currere: & prolato quem tu reliquiſti gladio ingen-
tia polliceri pr̃mia: ſi quis eius enſis dñm prodiderit:
hic tu foro iam ab illo, atq; eius ſatellitibus occupato:
& in caput tuū quæſtione iam haberi coepta, in publi-
cum fortis Tyrannicida procurre: & in medios globos
irruens Tyrannum te occidiſſe prodamita: libertatem
omnibus denuncia: ac Tyranniciđij pr̃mium poſtu-
la. Quid fugis? Quid latebras quaeris? Quid Tyranni-
cida me-

cida metuis? An non libera est respublica? An nō Tyrannus occisus est? Neq; ergo is quē peremisti Tyrannus erat. Sed quidā potius Tyranni satelles: neq; eius morte ciuitas libertati restituta est: quod solū paulo ante dicebas huius legis spectasse latorem. At hæredem (inquit) occidi. Quid mihi hæredes nominat? Quid in Tyrannide leges memorat? Legum ista numina sunt. Iuris est ista successio. An Pyratæ filiū si demortuī patris locū impleuerit, hæredē quisq; dixerit? Intestatus semp Tyrānus moritur: qppe legibus ab illo captiuis: quæ solæ ratū facere testamētū possunt. Proinde q defuncti locū Tyranni subit: hæres nō est, sed nouus Tyrannus. Non em̄ succedit, sed inuadit. At illi nūc paruifsemus. Istud qui constat? Ego contra Tyranno mortuo populum ilico liberum esse dico. Alioqui frustra lex Tyrānicidæ præmiū statuit: si alterius morte in alterius potestātē recidimus. Sed longe secus Iudices: defūcto enim quolibet casu Tyranno, populus iam tum liber dum amici luctu occupant, dum stupent eius morte satellites, ilico sese in libertatem afferuisset: neq; plus filius aduersus populi uires tum ualuisset: q̄ nunc potest quisq;, uel ex amicis Tyranni potētissimus, aut genere quisquis ei fuit post filium proximus: ad quem, si successionis nomē, atq; hæreditatis audiēdū est: tā nūc Tyrannus pertinet, q̄ ad filium pertinuisset. Qui satellitem igit, qui amicū, qui cognatū, qui filium Tyranni peremerit

peremerit: frustra tyrannicidium iactauerit. Tyrannus ipse solus est, cuius necem tãto præmio respublica merca. Sed uolui (inquit) peritatus sum: quod negari ne possit, filio tyranni perempto. spe futura tyrannidis extincta, prædarum animi mei documentum reliqui: uel hoc solũ sufficere mihi ad hunc honorem puto. Hic uide obsecro quæ nihil malui, quã simpliciter agam tecum omnia, quæ ex re tua totum hoc negotium mihi me suspiciosus interpreter. Nam si alius hæc ageret causam, nec tamen ex inimicis tuis: sed ex acrioribus istis actoribus quispiam, qui locos omnes excutunt, & suspicionibus urgent, ac moleste nimium præmunt: sic Hercules hunc tractaret locum: ut te nec id tentasse unquam nec destinasse contenderet. Quod si tu uociferareris mirari te quoniam tam insigni esse impudentia, ut talia dicere occiso in ipso conatu tyranni filio audeat: hic ille protinus quasi fieri non potuerit (inquit) ut non patriam liberaturus, quod non præstitisti, non Tyrannum occisurus, quem non attigisti: sed ipsum potius iuuenem quem trucidasti perempturus: ascenderis, illa tam tibi priuatim, aliquam ulturus ac retaliaturus iniuriam. Hic si instaret, urgeret, præmeret, ac certas aliquas probationes illius animi tui ac propositi flagitaret, uides (ut opinor) in quantas traheris angustias, Sed ego tecum hoc pacto non agam: quippe qui in rebus (cuiusmodi ista est) uehementer obscuris, assueui semper in

per in meliorem partem esse proditior. Permitto itaq;
 tibi, ut ista fecisse animo in Remp. propenso uidearis.
 Voluisti ergo, ac tentasti prorsus auferre Tyrannidem.
 Hoc tibi uidetur isto præmio cōpensandū? Primū
 quod uoluisti, quis nō uidet q̄ sit exiguū? Nam hac ra-
 tione omnes Tyrannicidij præmiū peteremus. Quis
 em̄ tam frigido in Remp. animo fuerit, ut Tyrānū cru-
 delissimū nō libenter auferre uoluerit? Tentando uero
 qd aliud dedarasti, q̄ quod esse Tyrannicida uoluisti?
 Quod te præterea periculis exposuisti, an id præmium
 meruerit ullum, postea uidebimus: quod aut̄ istud non
 meruit, spero uobis iudices esse uel sola legis recitatione
 perspicuū. Quæ quū præmiū nisi Tyrannicidæ nō sta-
 tuat, q uero Tyrannū nō ceciderit, esse Tyrānicida non
 possit: quantūlibet quispiā tentauerit, quantiscūq; sese
 periculis exposuerit: frustra Tyrānicidij præmiū, nisi cæ-
 so Tyranno, petierit. Nā ei qui dum conatur occidere,
 in exiliū cōpulerit, præmiū quidē: sed neq; tantū, neq;
 tanq̄ Tyrannicidæ decernā. Eteḿ si morbo quopiā la-
 borans denūciem: quicunq; me sanauerit, ei recuperata
 ualitudine, tria me talenta daturum: ueniat aliquis spe
 mercedis inductus, qui mei curā suscipiat: deinde medi-
 camentis quibusdā adhibitis, ubi frustra se conari sen-
 rit: artem suā morbo uictā confessus, me iam deploratū
 relinquat: aliqua tamē molestiæ parte leuatū, sanitatis
 illi mercedē, quia nō sanauit, nō debeo: rursus quia p̄

KK fuit

fuit, inanē prorsus à me dimittere haud æquū est. At si post mille pharmaca, nihilo tamē melius habentē destituat: præmiū nihil meretur, qui nihil iuuit: gratiæ uero tantūdem ferē: qui quod mederi tentauit, sui gratia, nō mei fecit. Quod si insigniter Mediæ artis ignarus, rē tamen aggredi fuerit ausus, atq; aliquātis per misere uenenis adfectū postea dimittat: quū iam non modo nihil opis tulit, sed plurimū doloris addidit: etiā si sese gratis obtulerit: utrū amore dignus est, qd' me suo labore tā diu nulla præmiū spe tam officiose uexauit: an summo poti⁹ odio, quod temere sese meo periculo ei negocio, cuius erat imperitus, immiscuit? Huic rei Iudices haud multū mihi uidetur præsens causa dissimilis. Lex enim Tyrānicidā conducere uehemēter alicunde studet: eiq; præmiū certū, Tyranno cæso, pollicetur. Sed Tyrannici dam quū dicit Iudices, hominē quatit artificem: nō manu tantū fortē, sed pectore quoq; multo magis ualentē, consilio potius q̃ uiribus præstantē: qui insidias tendere, laqueos abscondere, occasiones captare nouerit. Ergo hanc prouinciā si quis huiusmodi suscepit: qui Tyrannū ipsum arte ex insidijs adoriatur, adorsum opprimat, oppressum interimat: nec re cœpta semel, nisi perfecta desistat: hic Tyrannicidij præmiū audaciter postulet. Sin id quidem nō potuerit: quod autē proximū est & confine, fecerit: Tyrannū uidelicet uel in exiliū abegerit, uel ad deditionem cōdonata uita coegerit, uel ad deponendā

ponendā Tyrānidem certa conditione cōpulerit: hunc ego prēmio dignū, neq; nullo quidem, neq; tamen Tyrannicidā iudico. At si quis manu potens, mētis inops, illarū penitus ignarus artium, quibus instructum esse Tyrannicidā oportet: qui rem uiribus egere tantum, ac non consilio putet: qui deniq; Aiāci multo sit, q̃ Vlyssī similior. Sed Aiāci tamē iam abiudicatis armis insaniēti, armēta hominū loco trucidanti. Si huiusmodi, in quā, quispiā rem tantā cōficiendā sibi desumpserit: tum nec insidias collocans, nec tempus eligens, nec occasione expectans: impetu quodam prouat, nec ab ipso tamē Tyranno incipiat, sed in satellites eius insiliat, dato interim illi sibi cauendi loco. Tum subducto Tyranno: re temere cōcepta, stulte gesta: per ignauīā relicta, ac penitus infecta: sola sibi fuga, abiecto etiā gladio, consulat. Postea uero uel defuncto, uel interfecto Tyrāno, in publicum prodeat: prēmīū tanq̃ Tyrannicidā postulet, atque huiusmodi utatur oratione. Volui Iudices, ausus sum, tētari, periditatus sum. Vtrum Iudices illi Tyrannicidā prēmīū decerneretis, quia Tyrannū tentauit occidere: an malam potius gratiā haberetis, ac dignum etiam supplicio duceretis, quod sua temeritate nō se solum frustra periculis obiecerat, sed urbē etiā uniuersam in summū discrimē unā prācipitauerat: utpote qui Tyrannū stulte irritando fecerit, & ciuibz infestiorē, & aduersus insidias cautiorem. Videtis ergo Iudices quē ad

modū id quod iste uel solum satis esse confidebar, usq;
adeo nihil adiuuat, ut etiam nōnihil officiat. Quāobré
si neq; is, quē peremit, Tyrannus fuit: nec satis Tyrāni
filiū occidisse fuit: tentasse uero temere, plus q̃ frustra
fuit: reliquū est, ut ultimū illud, Tyrāni uidelicet ipsius
mortem, excutiamus: quā iste sibi nos debere disputat.
Hoc totius negocij caput est: hoc si uobis iste persuafer
rit, causæ nihil est quin uicerit. Contrāq; si ego hāc par
tem euicero, atq; sacram hanc, quod aiūt, anchoram illi
præcidero: nonne ilico necesse est fluctuet, ac naufragio
pereat? Idcirco iudices hic etiam atq; etiam obsecro: ut
q̃ maxime sitis attenti, dum Tyranni cædem doceo, ex
qua tota ista pendet cōtrouersia, nihil ad istum quicq;
pertinere. Torum ergo hunc locū iudices sic ab isto tra
ctatū esse meministis: ut qui uobis persuadere cuperet,
uti crederetis eum iam tum quū filiū perimeret: paren
tem quod postea fecit, præscisse facturum. Sciebam, in
quit, satis esse filium occidere: sciebam patrem ilico sese
post mortē filij perempturū. Imo sciebas certe, quū sic
hanc causam ageres, opus esse tibi ut illa præscisse uide
reris. Alioqui frustra te præmiū Tyrannicidij petiturū
si neq; ipse Tyrannū peremisses: neq; id saltem fecisses,
unde illi scires exitium imminere. Eam ob rem iudices
exitum eius facti tam certum uideri uoluit: ut uobis etiā
audientibus dixerit, ob id ipsum sese à Tyranno manū
abstinuisse, eumq; sibi ipsi pariter & istius gladio reli
quisse:

quisset quem alioqui, ut ait, facile potuisset occidere: fecissetq; nisi de exitu securus scilicet, tunc de industria perisset, ut paulo post miserius interiret. Hic igit' quid faciã: quo me potissimũ uertam? unde argumenta conquiram, quibus hunc probem non esse rerum futurarũ præscium? Quin illum percontemur potius, ac rationes aliquas exigamus, quibus ille nobis fidem rei tam longe supra fidem faciat: unde hanc tam mirabilẽ diuinandi peritiã nactus sit: utrum ne homine quopiam docente didicerit: an numine potius inspirante cõceperit. Dic igitur nobis Tiresia: quomam probamento facies, uti constet cõprehensam esse tibi rerum futurarũ scientiam? defossum alicubi thesaurum effode, cogitationes nostras euolue, abstrusum aliquid atq; occultatũ erue, quod miremur omnes: nempe eiusdem artis esse puto, & quæ præsentia latent edicere, & quæ sunt futura prædicere. Aut si tu futuris dũtaxat uales, aliqua nũc edisse re aliquot post hoc annis: aut, si libet, sæculis poti⁹ euentura: quæ quũ ex tuo præscripto ceciderint omnia, tum demũ redito, & futura te præscisse dicito. Interim profecto ægre, quantũ suspicor, obtinebis: ut quod te nesciẽ te sciebat, id præscisse credaris anteq̃ fieret. Quod si tũ quũ filium interimeres, ignorabas patrẽ sese, quod postea fecit, occisurum: quid tu nunc eius cedis præmium postulas: quam, nisi uelis impudenter esse mendax, fatere necesse est, te ignorante, atq; adeo ne cogitãte qui

dem perpetrata esse: Sed ideo se fortasse putat huius
etiā necis autorem: quoniā illa cædes quam fecit, istius
quoq; tametsi præter spem, causa tamen aliquo modo
fuit. Qua in re uos longe alia Iudices opinor esse senten-
tia. Neq; em̃ si Tyrannū casu quisq; aut mēte capt⁹ occi-
disset, ei Tyrānicidij præmium decerneretis. Quid ita?
Nēpe qđ inscius uterq; atq; imprudēs occidisset: quāq;
istius causa est aliquāto, ut mihi uidetur, inferior. Nam
si alteruter illorum præmiū. peteret, tametsi peteret qui
peremisset ignarus: atq; ideo frustra peteret, peteret ta-
men qui peremisset: nunc uero & isto nesciente, & nō ab
ipso peremptus est. At nihil ego, inquit, neq; casu, neq;
imprudens feci: sed filium cōsulto trucidauī: atq; ita pa-
tri uolens ac prudēs mortis causam præbui: qui, ni ego
filium occidissem, adhuc Tyrānus uiueret. Age accedā
etiam propius. Si tu Tyrannū aggressus ut perimeres:
deinde uictus ab eo, proiecto etiā gladio, fugeres: atq;
is equo te persequutus, equo collapso, præceps in gla-
dium tuum tam opportune caderet, ut eodem transsi-
geretur: an nō hic posses. eadem omnia dicere: uoluisse
te uidelicet, ac uolentem aggressum esse: uolētē igitur
prudentemq; causas ei mortis attulisse: nam nisi tu illū
fuisses adortus, ille non fuisset occisus. Sed nonne ui-
des: ut eadem opera, uel magis fuga tua gloriari liceat,
& ignauia tua præmium petere? Nam nisi tu fugisses,
ille non cecidisset: nisi tu gladium turpiter abiecisses, nec
transfixus

trāffixus ille fuisset. Postremo hac ratione ignauos etiā Tyrannicidas esse liceat. Quemadmodum licet uolens adortus esses ut interimeres: tamen postq̃ re infecta fu-
gisses, quod postea factum esset, tuum nō iudicaretur: licet id factum non fuisset, nisi tu aliquid ante fecisses: ita etiam si Tyrannū perempturus ascendisti: filiūmq; dum patrem quæris, occidisti: tamē cum pergere ac per-
ficere quod incoeperas, uel timore non ausus sis, uel ne-
gligentia nolueris, uel casu non potueris: sed re prorsus infecta redieris: quicquid inde postea te incio atque in-
sperante prouenerit, id à te profectum esse ne dixeris. Siquidem quicquid tuum dici potest, ibi desijt, ubi tu destitisti. At nec istud fortassis ei quod ipse fecit simile esse concedet. Sed mihi hoc pacto rursus opponet. Is quem tu proponis, non ea mente Tyrannum aggressus est: ut se postea uicto ac fugiēte, ille uictor dum per-
sequeretur, occumberet. Ideoque quod non proposuit, merito suum uocare non potest. At ego eo proposi-
to peremi filium: ut pater sese dolore commotus occi-
deret: atque id facturum animo meo percepi. Videtis Iudices, ut nobis illa diuinatione sua rursus occurrit: Quæremus igitur ab eo, quonam pacto præsenserit: præsciuerit ne? an coniecirit? Si se præsciuisse respon-
deat, neminem credo ei crediturum: sin coniecisse, in-
terim nescisse se fatetur: sed opinatum esse tantum, hoc est, dubitasse, incertum fuisse: postremo quid aliud q̃ ignorasse?

ignorasse: Sed uideamus tamē quibus signis, q̄ perispi-
cuis argumētis, rem tam inopinabilē ita collegerit euen-
turam: ut quod alius nemo sperare potuisset, id ille sibi
tanq̄ certum atq; inopinabile proposuerit. Noueram
inquit, q̄ misere deperibat filium. Ita ne id tandē adeo
te certum ac securum reddidit: ut necem eius non tanq̄
forte secuturam, sed necessario futurā destinares? Scio
iudices haud mediocres illos affectus esse, quos erga li-
beros parentū pectoribus inseuit natura: necq; tamen
aut tantos, aut cuiq̄ tam exploratos crediderim: ut pro-
mittere sibi ac spondere audeat, id qd' iste se fecisse nar-
rat. interempto filio patrem ultroneū ei comitem fuitu-
rum. Nam quotusquisq; ex his, quorum filij & unici, &
charissimi quotidie uel morbo cadunt, uel dolo pereūt,
uel bello occumbunt, uel casu intereunt: usq; adeo moe-
rore consternatur, ut sibi mortem sua sponte cōsciscat?
Sed amor, inquit, etiam desperatio non minor occasio
desyderandæ mortis accessit. Quamobrem obsecro: an
tu quū filium perimeres, reliquos unā satellites omnes
occidisti? non dices, opinor, stragem te tantā fecisse. Cæ-
teros igitur adhuc retinebat: opum satis, uiriū satis ha-
bebat. Quapropter uno adēpto, quū tot adhuc essent
incolumes: quorum omniū intererat maxime hunc in-
columē esse: quur ei usq; adeo desperandum fuit, ut nō
ab urbe, sed ex orbe festinandū fuit? An usq; gentiū ui-
uere quenq; hodie suspicemur, qui id fecisset, quod Ty-
rannus

rannus iste fecit: Quid de alijs quærimus: quin te poti⁹
interrogemus, quem uerisimile est de te cōiecturā hanc
fecisse, & Tyrannū ex animo tuo spectasse. Si tibi ergo
filius perimeretur, atq; insuper imminere uideretur nō
nullum & fortunæ simul & uitæ periculū: num potius
eligeres te comitem filio dare, q̃ mortē illius ulcisci: An
temet ipse ne ab alijs occidereris, occideres: Certe, ut p
te quoq; respondeamus, non faceres. Quomodo ergo
in mentē tibi uenire potuit: ut quod nec alijs fecerūt, nec
quisq; fecisset: nec tute facturus esses, id Tyrannū cogi
tares facturum: At planē, inquit, cogitabā: alioqui cur
ibi gladiū meū reliquissē: Recte nimirū ignauit̃ tuæ
nos admones. Nam cū hoc dicit Iudices: nōne id uo
bis uidetur dicere, præsenti certe: alioqui cur inde fugis
sem: quid enim aliud est: alioqui cur gladium ibi reli
quissē, q̃ alioqui cur inde abiecto gladio turpiter me
in pedes dedissē: Nam quid opus fuit gladiū Tyran
no relinquere: Ne deesset ei scilicet, quo periret: Ita ne
qui omnium gladios timet, ipse gladio caret: Qui quic
quid habet, gladio peperit, gladio possidet, gladio tue
tur, ei gladius unq̃ absuerit: O nouū prodigium Iudi
ces. Tyrannus sine gladio. Neq; illi gladius defuit, nec
iste gladium ei reliquit, sed abiicit: nec futurū quod eue
nit, uel leuissima coniectura præuidit. Sed postea q̃ in
arcē temere (nescio quomodo) perrepissē, atq; ibi ado
lescentē (ut est iuuenta semper incautior) solum, securū,
L L. ac nihil

ac nihil minus expectantē, de improviso adortus oppre-
ssisset: ac potuisset fortasse pgressus, ulterius eadē opera.
Tyrannū sustulisse: ilico hominē timor inuasit, intuen-
tem ne uoce uel gemitu morientis audito, iam tū pro-
ditus cōcurrentibus Tyrāni satellitibus, caperetur. Iam
ante oculos eius obuersabātur uincula, carcer, tormēta,
ac mortes mille, mille supplicia: quorum imaginatione
uana perterritus, iam strepitū omnē, omnē sonitum, ac
postremo suam ipsius umbrā expauescens: tam nūc re-
pente timidus, q̄ ante temerarius, ex arce se proripuit:
nec secum gladiū saltem tollere ausus est: seu ne esset fur-
ga tardior, seu ne cū ense deprehensus, insidiatus fuisse
Tyrāno diceretur: quo nūc perempto recurrit insolens,
& tanq̄ ipse occiderit, Tyrānicidij prēmium postulat.
Age ergo Tyrannū ipsum nō quāro an peremeris: hoc
tantū quāro, an peremisse potueris? Si nō potueris: er-
go occasionē non expectasti, locū idoneū non elegisti,
tempus opportunū nō captasti: sed temere sine cōsilio,
sine ratione, præceps inœcepisti, quod perficere nō ualu-
isti. Nec illū ergo te iactes occidisse, quē te fateris nec po-
tuisse. Sin potueris: magnæ pfecto uel inertie, uel igna-
uiæ fuit, quod nō feceris. Imo, inquit, potui: sed de indu-
stria supersedi. Satis iam fecerā, filiū occiderā: patrē do-
lori suo, & gladio meo reliqui, quo eū sese perempturū
præuidi. O inuerecundū, si ista mētiris. O insanū, si nō
mentiris: si tam incredibilia sinxisti, miramur impuden-
tiam:

tiā: si tam absurda cogitasti, miramur amentia. Tu ne adeo eras insanus: ut quū uno ictu potueris, & uitam tuā, & Reip. salutē in tuto collocare: malueris omnia dubijs fortunæ casibus exponere, & tibi futurū promittere, qd' sanus auderet nemo sperare? Quod si Tyrānus id uoluisset, quod tute haud dubie fecisses, & quod illū quoq; facturū longe uerisimilius q̃ quod fecit fuit: cōdamasset satellites, coegisset sicarios, armasset carnifices: ac prolato filij cadauere, & natura crudelis, & tā atroci spectaculo irritatus, iram ac furorē illū effudisset: primū in te, per quē filius occisus: deinde in urbem uniuersam, ppter quā occisus est: quæ si cōtigissent (ut tua dementia propemodū contigerant) neq; tu miser hodie uiueres, qui hoc præmium peteres: neq; nos Rempub. ullum à qua peti posset haberemus. Sed Dñi immortales Iudices, uota precesq; nostras recordati sunt: Dñi seruitutis nostræ mala miserati sunt: Dñi nobis in summis atque extremis periculis auxiliati sunt. Qui quum semper huic urbi succurrere statuissent: id potissimum tempus elegerunt, quo maxime nobis beneficium suum commendare possent. Nam Tyrannus quantq; semper erat molestus uiuēte filio: tamē eo nomine minus grauis incumbabat ciuibus, ne miseram penitus atque exhaustā urbē filio relinqueret. At eo trucidato ppter quod ante pepercerat, cui dubiū esse potest, quin funditus omnia direpturus fuerit? Postq; ergo Respu. istius

primū temeritate, deinde ignauia in extremū illud periculum corruisset: superi tēpus iam uenisse rati, quo perpetuā nobis insculperent fauoris sui memoriā: omnia mala quæ tā prope ceruicibus nostris iminebāt, subito in ipsum Tyranni caput auerterūt: idēq; tā celeriter, ut citius nos periculo liberatos esse, q̃ in periculo fuisse cognouerimus: ne nos interim saltē potuisset discriminis tanti metus urgere. Quis Tyrannū putasset Iudices repto filij sui cadauere, in sese potius, q̃ in hanc urbem gladiū fuisse uersurum: nisi nostri studio superi in propriā illum perniciē immisiss ei Furijs, agitaissent? Itaq; iam nunc uidere mihi uideor micantes latronis oculos, obducta supercilia, cōtractam Frontē, genas pallentes, dentes stridentes, labra tumentia. Deniq; qualem Penthēum describunt Poetæ, toto ore, toto uultu, suæ prodeutē mentis insanīā. Quū primū ingressus filiū reperi ret occisum: quid illū fecisse, quid damasse suspicemur? quid aliud q̃ ut impiū atq; dementē spurcissimo rictu insana in superos euomuisse cōiucia? O Deorū iram, o numinū inuidiā. Video cælites odij uestri signa: uideo liuoris atrij uestigia. Nihil uobis uiuit iniqui⁹, nihil ambitiosius, nihil inuidētius. Soli imperare, soli regnare uultis: nec satis ppria felicitate cōtenti, semper aliena turbescitis. Quur nō mecū in certamen descenditis? Quur ignauū insidiatorē filio summisistis? Ille quisquis erat, cū Tyranno in certamē etiam ingredi nō ausus est: hoc certe

cette saltē gaudeo, quod nemo se poterit Tyrānicidam dicere, nemo Tyrānicidā prēmii petere. Nemo enim Tyrānū occidet hodie, nisi Tyrānus. Tyrānus ego hodie uel Dñs iuitis moriar. Huiusmodi ergo deliria quū blaterasset, in gladiū tandē amens ac furiosus incubuit. Tyrānus igit̃ Iudices istius gladio, imo nec istius: quippe quem ante abiecerat, manu quidem suapte, sed sola Deorū opera perfossus iacet. At nunc iste sibi cuius ibi nullæ partes erant, primas uendicat. Itaq; qui me syco/phantē uocabas: uide obsecro, uter nostrū huic uitio p̃pior est: ego ne, qui tecū hodie p̃ Rep. superisq; dimicans, prēmii tamen uec uictor postulo: an tu potius, q̃ defertor ac fugitiuus, cōtendis tamē alijs, atq; his quidē Dñs. uincentibus ipse triūphare? Desine, desine aliena uirtute partā tibi arrogare uictoriā. Desine Deorum in hanc urbē tam clarū obscurare beneficiū. Desine Deorū laudibus obsistere, & ab hac temeraria petitione desiste: quod si iste Iudices molestus esse prexerit: uos tamen ipsam rē æquis lancibus expendite. Nā iste quid aliud, q̃ Tyrannū ut sibi caueret admonuit? Dñj ne cauere sibi posset, ne insidijs ampli⁹ opus esset, effecerūt. Iste quid aliud q̃ gladio suo Tyrannū in nos om̃es armauit? Dñj gladiū illū à nobis in Tyrāni iugulū retorserunt. Iste qd aliud deniq; q̃ uniuersam urbē in summū periculū dementia sua cōiecit? Dñj corrigētes istius insaniā, discrimē illud subito in prosperrimā securitatē con/

uerterunt. Vos ergo Iudices per deos immortales obtor: per deos huius clarissimæ libertatis, huius insperatæ felicitatis autores: ne qd' nobis deorū omniū cōsilio ac uirtute successit, id uos unius hoīs amētiæ referri sinatis acceptū: neue hāc urbē unq̃ in deos liberatores tam ingrātā esse: neue patiamini ut salutē suā debere se potius humanæ temeritati q̃ deorū benignitati fateatur: quos ita demū sperare licet futuros semp huic urbi p̃pitios: si nos eorū quæ cōtulere memores, eos (uti æquū est) beneficiorū suorū recognoscamus autores. Alioqui si nos (qd' absit) ingrati, quæ ab illis p̃fecta sūt, in alios referamus, gratiāq̃ superis debitā impendamus hominibus: uicissim herde metuendū est: ne dñj quoq̃ suum erga nos fauorē imminuant: ac Reip. nostræ curā, ut in dignæ quæ ab illis curet, abijciant. Quāobré ut aliquādo finē dicendi faciā: quādoquidē iste peccauit officio: & bono animo male fecit: dñj uero eius peccatū in com moda nostra uerterūt: ac dñj quidē coegerunt: sed se tamen Tyrannus interfecit: tū prēmīū qui coegere non petunt, petere autē qui peremit nō potest: uos sentētis uestris Iudices & huic ueniā, & superis gratiā decernite: & urbem ab huius prēmij debito quo eam liberā esse dñj uoluerunt, absoluite. Dixi.

DECLAMATIONIS THOMAE MORI AD-
VERSUS TYRANNICIDAM FINIS.

IOANNES FROBENIVS
CANDIDIS LECTORI
VVS S. D.

ERAMVS hīs Luciani Dialogis & Vtopiam Thomæ Mori de optimo Reipub. statu libellum nō minus utilem quā festiuum, ut liminaris paginæ notauit in dex, & eiusdem item Epigrammata addituri, nisi ueriti fuissetus, ut nimium excresceret uolumen. Itaq; seorsim illa nitidissime & q̄primum typis excudemus. Sic enim plus Mori gloriæ & studiosorum in primis comodo cōsuletur, quibus nihil æque est ingratum, ac imensa multiplicium chartarum coaceruatio. Bene Valet. Mori Vtopiā & eiusdem Progymnasmata ac Epigrammata mox ex ædibus nostris accepturi. Basileæ, postridie Nonas Decembreis, AN. M D XVII.

πίστευε φρόνιμοι ως οι ὄφεις,

Prudens simplicitas, amorq; recti.

ὁτι οὐκ ἐστὶν ἀγαθὸν ὁτι οὐκ ἐστὶν ἀγαθὸν

ἀνέβαινε ως οι περισσεύει.

B A S I L E A E A P V D I O:
F R O B E N I V M
M E N S E D E C E M B R I
A N : M D X V I I :